

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

P. HERMANSSON, D. LAWRENCE,
J. MULHALL, S. MURDOCH

Uluslararası Alternatif Sağ

21. Yüzyılın Faşizmi mi?

ÇEVİREN
ERTUĞRUL GENÇ

PATRIK HERMANSSON, DAVID LAWRENCE, JOE MULHALL, SIMON MURDOCH
Yazarların hepsi “Nefret değil UMUT” (HOPE not hate) grubunun üyeleri ve araştırmacılarıdır. Joe Mulhall grubun kıdemli araştırmacılarından olmakla birlikte bir faşizm tarihçisidir. Patrik Hermansson da “*Undercover in the Alt-Right*” [*Alternatif Sağ'ın Gizli Yüzü*] (2018) belgeselinin Bosse Lindquist ile birlikte yazar ve yönetmenidir.

The International Alt-Right. Fascism for the 21st Century?

© 2020 Patrik Hermansson, David Lawrence, Joe Mulhall
and Simon Murdoch

Bu kitabın yayın hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Taylor & Francis Group'un alt markası olan Routledge'dan alınmıştır.

İletişim Yayınları 3293 • Politika Dizisi 235

ISBN-13: 978-975-05-3491-1

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

EDİTÖR Aybars Yanık

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnu Abbas

DÜZELTİ Begüm Hazar Keleş

DİZİN Berkay Üzümler - Mehmet Atala

BASKI Ayhan Matbaası SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

PATRIK HERMANSSON
DAVID LAWRENCE
JOE MULHALL
SIMON MURDOCH

Uluslararası Alternatif Sağ

21. Yüzyılın Faşizmi mi?

*The International Alt-Right
Fascism for the 21st Century?*

ÇEVİREN *Ertuğrul Genç*

Açılmayan internet adresleri için not:

Dipnotlarda yer alan bazı internet sitelerine engellendiği, alan adı değiştirildiği veya kapatıldığı için erişilemeyebilir. Engellenen veya kapatılan sitelere VPN veya “Wayback Machine” kullanılarak erişilebilir.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	7
Giriş.....	9

BİRİNCİ KISIM

FİKİRLER VE İNANÇLAR

1 Alternatif Sağ İdeolojisinin Avrupa Kökenleri.....	23
2 Küresel Bir Küreselcilik Karşıtı Hareket ALTERNATİF SAĞ, KÜRESELLEŞME VE “KÜRESELÇİLİK”	43
3 Çanlar Kimin İçin Eğiliyor? ALTERNATİF SAĞ VE GÜYABİLİMSEL İRKÇİLİK.....	59
4 Alternatif Sağ, Antisemitizm ve Yahudi Soykırımı.....	73
5 Sağ Liberteriyenizm ve Alternatif Sağ.....	87
6 Kuzey Amerika’da Kimlikçilik.....	103
7 Karanlık Aydınlanma NEO-REAKSIYON VE SİLİKON VADİSİ.....	127

İKİNCİ KISIM

KÜLTÜR VE AKTİVİZM

8 Sanat-Sağ [Art-Right]	
KÜLTÜRÜ SİLAHA ÇEVİRMEK.....	161
9 Trollerin Rolü	
ÇEVİRİMİÇİ HASIM TOPLULUKLAR VE ALTERNATİF SAĞ.....	185
10 Alt-Tech	
DİJİTAL MEKÂNLARI KURMAK VE YARATMAK.....	209
11 Algoritmaları Oyuna Getirmek	
SOSYAL MEDYA PLATFORMLARININ ALTERNATİF SAĞ TARAFINDAN İSTİSMAR EDİLMESİ.....	231

ÜÇÜNCÜ KISIM

TOPLUMSAL CİNSİYET VE CİNSELLİK

12 Kızgınlıktan İdeolojiye	
ERKEK ÂLEMİNİN [MANOSPHERE] TARİHİ.....	245
13 Alternatif Sağ'da Erkeklik ve Kadın Düşmanlığı	271
14 Cinsellik ve Alternatif Sağ	291

DÖRDÜNCÜ KISIM

ULUSLARARASI ETKİLEŞİM

15 Japonya ve Alternatif Sağ	309
16 Rusya ve Alternatif Sağ	325
17 Mit, Mistisizm, Hindistan ve Alternatif Sağ	349
Sonuç	373
DİZİN	385

Alternatif Sağ [*alt-right*], on yıllardır ortaya çıkan en önemli yeni aşırı sağ gruptur. Irkçılık karşıtı bir savunma grubu olan Nefret değil UMUT (*HOPE not hate*) grubunun araştırmacıları tarafından yazılan bu kitap, bu yeni ve tehlikeli fenomen üzerine yazılmış derinlemesine, çığır açan ve erişilebilir/ulaşılabilir bir özet olacaktır. Kitap Alternatif Sağ'ın nereden geldiğini, şu âna kadarki tarihçesini özetler, inanışlarını inceler, nasıl örgütlendiğini ve işlediğini tanımlar ve gelecekteki yönüne ışık tutmaya çalışır.

Alternatif Sağ sahici bir ulus-ötesi örgütlenmedir ve bu kitap da bu uluslararası niteliği yansıtmak konusunda özgündür. Avrupa kökenli fikir ve hareketlerin altını çizmekle birlikte Japonya, Hindistan ve Rusya gibi çok çeşitli ülkelerde Alternatif Sağ'ın gelişmesini ve Alternatif Sağ'a olan yaklaşımı inceler. Kitapta ayrıca Beyaz milliyetçiliği, neo-reaksiyoner blog âlemi, Avrupa Yeni Sağı, anti-feminist erkek dayanışma grupları, liberteryen hareket ve saldırgan *memeler* ve trollükle tezahür eden dijital nefret kültürü gibi bir araya gelerek Alternatif Sağ'ı oluşturan ideolojik kollar da incelenir. Yazarlar Alternatif Sağ'ın toplumsal cinsiyet, cinsellik, erkeklik, antisemitizm ve Yahudi Soykırımı, ırk ve IQ, küreselleşme ve kültür, ayrıca şiddete başvurma gibi konulara ilişkin görüşlerini araştırır. Alternatif Sağ en son teknolojinin imkânlarından fazla-

ca yararlanan, son derece modern bir aşırı sağ harekettir ve bu kitap bu hareketin kripto paraları, şifrelemeyi, *hackerlığı*, “meme savaşlarını”, sosyal medyayı ve karanlık webi nasıl kullandığını ortaya koyar.

Bu kitap, ırk ilişkileri, faşizm, aşırıcılık ve toplumsal hareketlere ilgi duyan aktivistler ve araştırmacılar için önemli bir başvuru kaynağı olacaktır.

PATRIK HERMANSSON - DAVID LAWRENCE
JOE MULHALL - SIMON MURDOCH

Charlottesville'in arifesinde, tüm dünyanın gözü oraya dönmüşken Başkan Trump “her iki tarafta da olan güzel insanlardan”¹ bahsettiği kötü şöhretli konuşmasını yaptı. Bir muhabire parmak sallayarak kendisine, şu sözde “Alternatif Sağ”ın ne olduğunu açıklamasını isteyerek “Tanımını sen yap. Benim için bir tanım yap. Haydi,”² diye seslendi. Trump’ın buradaki kafa karışıklığı aslında şaşırtıcı değil. Geçtiğimiz birkaç yılda Alternatif Sağ yepyeni bir fenomen olarak tanımlanırken bir yandan da geleneksel faşizmin yeni bir türünden farksız bir şey gibi de anlatıldı. Yazılı ve görsel basında Alternatif Sağ terimi koyu Nazilerden ve Holokost inkârcılarından Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ana akım Cumhuriyetçilere ve Avrupa’daki sağ popülistlere kadar çok çeşitli grupları tanımlamak için kullanıldı. Hareketin kendi içinde bile kimin bu sığara mazhar olup olmadığı tartışmalıdır. Kimileri bu kavramı şiddetle reddetmekle birlikte tanımladığı şeyin gayet için-

-
- 1 Rich Klein, “Trump said ‘blame on both sides’ in Charlottesville, now the anniversary puts him on the spot”, *ABC News*, 12 Ağustos 2018, <https://abcnews.go.com/Politics/trump-blame-sides-charlottesville-now-anniversary-puts-spot/story?id=57141612>
 - 2 Natasha Bertrand, “Trump challenged a reporter to ‘define the alt-right’ - and his supporters are ecstatic”, *Business Insider UK*, 16 Ağustos 2017, <http://uk.businessinsider.com/trump-define-the-alt-right-2017-8>

de dururken, kimileri ise öyle olmadıkları halde bu sıfatı benimsemeye çalışırlar.

Trump'ın seçilmesi ile Alternatif Sağ hareket pek çok kişinin zihnine birbirinden ayrılmaz şeyler olarak yerleşti ve bunun önemli bir sebebi, Alternatif Sağ'ın Trump'ın seçilmesinde etkili olduğuna yönelik yaygın bir yanılgıydı. Alternatif Sağ'ın bazı mensupları köklü bir değişim gerçekleştirdiklerine inanıyordu. Eski-nin önde gelen Amerikan Alternatif Sağ figürlerinden Jason Reza Jorjani, hareketi “Başkan Trump'ın seçim başarısında en büyük sorumluluğu olan Kuzey Amerikalı öncü kolu”³ olarak tanımlamıştı. Gerçekte ise Alternatif Sağ'ın patlama yaparak uluslararası arenaya çıkması Trump'ın seçim başarısının sebebi olduğu kadar onun bir semptomuydu da. Alternatif Sağ'ın gerçek etkisi hakkındaki kafa karışıklığı, kısmen ortada net bir tanım olmamasından, kısmen de hareketin amorf, esnek yapısından kaynaklanıyor. Günümüzde “Alternatif Sağ” her şeyi ifade ediyorsa, bir şeyi ifade etmiş olmuyor. Bu kitap hareketi tanımlayarak nereden geldiğini, neye inandığını, nasıl faaliyet gösterdiğini açıklayarak bu meseleyi çözmeye çalışıyor.

Uluslararası Alternatif Sağ nedir?

Uluslararası Alternatif Sağ, internette faaliyet gösteren ama gerçek hayatta da faaliyetleri olan bir harekettir. Hareket “beyaz kimliğinin”, çokkültürlülük yanlısı ve liberal elitler ile sözde “SJW”ler (“social justice warriors - sosyal adalet savaşçıları”) tarafından tehdit altında olduğuna, bu grupların “siyasi doğruculuğu” kullanarak Batı medeniyetini ve beyaz erkeklerin haklarını aşındırmaya çalıştığına inanan uluslararası grup veya bireylerden oluşur. Basitçe tanımlamak gerekirse “Alternatif Sağ” aşırı sağ görüşlü, küreselleşmeye karşı, geleneksel/yerleşik muhafazakârlığa radikal bir “alternatif” sunan bir gruplaşmadır. Mensuplarının eklektik ve birbirinden farklı yapısı ciddi anlaşmazlıklara yol açmakla birlikte,

3 Red Ice TV, 2017, Jason Reza Jorjani - *Failure of Democracy - Identitarian Ideas IX*, Çevrimiçi video klip, <https://www.youtube.com/watch?v=Lvp8NZOauYw> [erişim 2 Mart 2017].

hepsi bir dizi çekirdek inanç etrafında bir araya gelmiştir. Hepsi, Batı toplumunda egemen olduğunu düşündükleri sol eğilimli, liberal, demokratik kültürel hegemonyayı, bu hegemonyadan türeyen hakları ve Alternatif Sağ'ın önde gelen isimlerinden Jared Taylor'ın "tehlikeli bir mit" olarak tanımladığı eşitlik kavramını reddeder. Bu tutum, fiilen diğer başka grupların yanı sıra kadınların, LGBT+ bireylerin, etnik ve dinsel azınlıkların haklarına muhalif olmak, bilfiil haklara itiraz edilmediği durumlarda da en azından bu hakları genişletmeye çalışan feminizm gibi hareketlere karşı olmak anlamına gelir. Uluslararası Alternatif Sağ'ın doğuş ânını ortaya çıkarmaya çalışmak kolay değildir. Bu hareket, amorf, büyük ölçüde internet ortamında nefes alıp veren ve çok çeşitli blog, video blog, web sitesi ve *podcast* aracılığıyla yayılan, çok az sayıda çevrimdışı örgütü olan bir harekettir. Bu yüzden de hareketin bir lideri, hatta hâkim bir örgütü bile yoktur, bunun aksine bir dizi önde gelen isimden ve gruptan oluşan ve hiçbirinin de bu görevi hareketin yönünü tayin edemediği çok başlı bir yılanı benzer.

Tanımının ister istemez geniş olması sebebiyle, Alternatif Sağ'ı iki dala ayırmak yararlı olacaktır: "Alternatif Sağ" ve "görece ılımlı Alternatif Sağ" [*alt-lite*]. Bunların her ikisi de sol/liberal demokratik hegemonyayı, bunlarla ilişkilendirilen hakları ve özgürlükleri ve/veya hareketleri reddetse ve aynı meselelerle ilgilense de (sol, küreselleşme, toplumsal cinsiyet, Batı, eşitlik vb.), bu meselelere bambaşka filtrelerle bakarlar. Her iki hareket de liberal uzlaşıdan ortaya çıkan eşitlik kavramsallaştırmasına oldukça eleştirel yaklaşırsa da, Alternatif Sağ'ın esas uğraşı bu kavramın beyaz insanların varlığına tehdit oluşturmasıdır, bu yüzden de kendi "ırklarının" korunmasını öncelerler ve bunu da genellikle beyaz etnik temelli devletlerin kuruluşuyla sağlamayı önerirler. Dolayısıyla, ırk dünya görüşlerinin temelini oluşturur. Alternatif Sağ'ın önemli isimlerinden Richard Spencer'in söylediği gibi: "Politik, kültürel, sporla ilişkili, hâsılı neredeyse her şey ırka dayalıdır."⁴ Buna

4 Richard Spencer, "Transcript: Richard Spencer Interview with James Allsup: 'The Alt-Right's Future in Trump's America'", *Sons of Europa*, 19 Nisan 2017, <http://sonsofeuropa.com/2017/04/19/transcript-richard-spencer-interview-with-james-allsup-the-alt-rights-future-in-trumps-america>

karşın, görece ılımlı Alternatif Sağ hâkim liberal konsensüsü geleneksel Batı kültürüne tehdit olarak görür ve bu sebeple şovenist bir Batı milliyetçiliğine meyleder. Şüphesiz ki her iki ekol de diğerinin dünya görüşünü şekillendiren hususa ilgi gösterir. Görece ılımlı Alternatif Sağ “beyaz suçluluğu” ve “beyaz ayrıcalığı” gibi kavramlara isyan ederken, Alternatif Sağ sıklıkla Avrupa medeniyetinden söz eder ve klasik Batı kültürünü yüceltir. Aralarındaki fark, bu kavramlara atfettikleri önemde ortaya çıkar. Görece ılımlı Alternatif Sağ’ın önemli isimlerinden Gavin McInnes, bu farkı aşağıdaki sözlerle özetler:

Her iki ekol Batı Şovenizmi’nde ortaklaşır ve Beyazlıktan utanmaz [...], çoğulculuğun en önemli unsur olduğunu düşünmez ama [görece ılımlı Alternatif Sağ] Batı Şovenizmi’ni dikkate alır. [Alternatif Sağ] ise “beyazlar da bunun parçası olmalı” derken, [görece ılımlı Alternatif Sağ] daha kapsayıcıdır ve Batı dünyasının üstünlüğünü benimsediği ve modern dünyayı yarattığı için özür dilemesi gerektiğini reddettiği sürece herkesle dost olmaya yatkındır.⁵

Düzensiz kümeli bir hareket

Alternatif Sağ gayet açık bir aşırı sağ hareket olmakla birlikte, son on yılda ortaya çıkmış bir sapma veya bambaşka ve yepyeni aşırı sağ fikirlerden türemiş bir hareket değildir. Farklılığı daha ziyade halihazırdaki politik ve toplumsal hareketlerin bir araya gelerek yeni ve farklı bir şey üretmiş olmasından ileri gelir. Bu hareket çekirdeğinde üç geniş grubu bir araya getirir: Avrupa Yeni Sağı ve Kimlikçi hareketi, Amerikan Alternatif Sağı ve Çevrimiçi Muhafız Gruplar. Bu hareketlerin her birinin kendi tarihi, özgün yapısı, grupları ve fikirleri vardır; bunlar bazı durumlarda Alternatif Sağ’dan bağımsız olarak hareket edebilir, ancak üç hareketin ortaklaşarak etkileşime girmesi Alternatif Sağ’ı oluşturur. Avrupa Yeni Sağı (AYS), kabaca özetlemek gerekirse Fransız aşırı sağcı filozof Alain de Benoist ve 1968’de Fransa’da kurduğu GRECE

5 Rebel Media, Gavin McInnes: *What is the Alt-Right?* [Çevrimiçi video klip], <https://www.youtube.com/watch?v=UQCZ9izaCa4> [erişim 8 Kasım 2018].

hareketinden (*Groupement de recherche et d'études pour la civilisation européenne*) [Avrupa Medeniyeti Araştırma ve Çalışma Grubu] doğmuş, ayrıca Guillaume Faye'nin Arkeofütürizm, Alexander Dugin'in Avrasyacılık hareketleri ile Avrupa kimlikçi hareketi gibi kaynaklardan da beslenen bir düşünce akımıdır. AYS hareketi aşırı sağın içinde kendine rahatça yer bulur ve ileri sürdüğü fikirler mitik bir Avrupa kimliğinin kurtarılması yolunda verilen mücadele olarak anlaşılabilir. Aydınlanma ve Hristiyanlık ideallerini kökten reddederler ve liberalizm ile sosyalizm gibi "materyalist" ve modern ideolojilere karşı mücadele ederek bunların yerine pan-Avrupacı bir milliyetçiliği ve etnik temelli homojen devletlerden oluşan bir dünya tasarımını savunurlar.⁶ AYS'deki açık anti-Amerikancılığa rağmen, Alternatif Sağ'ın ideolojik çekirdeği bu hareketin bazı unsurlarının Amerikan aşırı sağı tarafından benimsenmesiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar en geniş anlamda radikal veya gayri muhafazakâr sağ veya aşırı sağ geleneklerin ana akım güncel muhafazakâr Cumhuriyetçiliğe bir alternatif sunması biçiminde anlaşılabilir. Bunlar arasında Naziler, beyaz üstünlüğüne inanan bireyler ve gruplar, devlet karşıtı milisler, Ku Klux Klan'a (KKK) mensup kişiler vardır.

Fakat AYS'nin fikirlerinin Amerikan aşırı sağıyla harmanlanmasının Alternatif Sağ'ı oluşturması ancak Çevrimiçi Muhafız Topluluklar olarak tanımladığımız gruplarla da birlikte olursa gerçekleşir. Biz bu grupları çeşitli çıkarlar etrafında örgütlenmiş, ancak hepsi dışlayıcı, düşmanca davranış sergileyen (bunu da trolleme, hakaretimiz sembolizm üretme ve yayma veya nefret ve aşağılama gibi yollarla yapan) reaksiyoner internet toplulukları olarak tanımlıyoruz. Bu gruplar politik spektrumun her yanında bulunur ve gayri siyasi de olabilirler. Ancak, bu tavır Alternatif Sağ'ın içindekiler tarafından benimsendiğinde, düşmanlık hareket mensuplarının sol/liberal politik ve sosyal hegemonya olarak gördüğü nesnelere yönelir.

Bu üç ana harekete ek olarak sayısız denecek çoklukta hareket, kültür ve topluluk vardır ve bunların bazıları Alternatif Sağ'a çeşitli seviyelerde katkıda bulunmuş, bazıları ise Alternatif Sağ tara-

6 Tamir Bar-On, *Where Have All the Fascists Gone?* (Abingdon: Routledge, 2007).

fından yutulmuştur. Pek çoğu Alternatif Sağ'ın ötesinde daha geniş ideolojik hareketler olarak varlığını sürdürmekle birlikte fikir ve işbirliği açısından Alternatif Sağ ile ciddi ortaklaşma söz konusudur. Bu sebeple bu unsurlar aynı zamanda Alternatif Sağ'a geçişi kolaylaştıran yapılar olarak da işlev görmüştür. En önemli üçü olan erkek dayanışma grupları, neo-reaksiyoner hareket ve sağ liberteryen hareketler bu kitapta detaylı olarak inceleniyor. Bunlara ek olarak, fikirleri Alternatif Sağ'ın mensuplarınca ilgi gören paleo-muhafazakârlık, hayatta kalmacılık [survivalism] ve hatta sağ milli anarşizm gibi pek çok hareket vardır.

Uluslararası ve müstakil

Trump'ın seçilmesini takip eden iki yıl, tahmin edilebileceği gibi Alternatif Sağ ve Donald Trump üzerine yazılan makale ve kitapların çığ gibi artışına sahne oldu. İlk yazılan kitaplardan biri Jon Ronson'un 2016 yılında çıkan kısa Kindle kitabı *The Elephant in the Room: A Journey into the Trump Campaign and the "Alt-Right"* idi.⁷ Bu kitapta Ronson Alternatif Sağ'ı "internetteki komplo teorisyenleri ile milliyetçilerin ve bazı ırkçıların oluşturduğu gevşek bir kümelenme" olarak tanımlıyordu ve "Trump'ın bu kişileri nasıl coşturduğunu veya onlardan ilham aldığını" anlatıyordu.⁸ Ünlü komplo teorisyeni Alex Jones gibi karakterleri inceleyen ve okuması kolay olan bu kitap Alternatif Sağ harekete dair derinlikli bir bilgi sunmuyordu. Bunun arkasından 2017'de, *Ctrl-Alt-Delete* isimli, aralarında Matthew N. Lyons'un "An Anti-fascist Report on the Alternative Right" adlı denemesi gibi bilhassa önemli denemelerin, bunun yanı sıra önde gelen Alternatif Sağ mensubu bireylere, örgütlere, fraksiyonlara ve olaylara dair kısa tanımlar veren, oldukça kullanışlı bir Sözlük ve Araştırma Rehberinin bulunduğu bir derleme yayımlandı.⁹ Hareketi derli toplu şekilde ince-

7 Jon Ronson, *The Elephant in the Room: A Journey into the Trump Campaign and the "Alt-Right"* (Kindle, 2016).

8 Ronson, *The Elephant in the Room* (Kindle sayfa numarası yerine sadece "yer" bilgisi veriyor).

9 Matthew N. Lyons, *It's Going Down*, K. Kersplebedeb, Bromma, *Ctrl-Alt-Delete* (Montreal: Kersplebedeb Publishing, 2017).

lemeye alan ilk önemli kitap Angela Nagle'in Haziran 2017'de yayımlanan ilginç ama tartışmalı kitabı *Kill All Normies: Online culture wars from 4chan and Tumblr to Trump and the alt-right* oldu.¹⁰ Bu kitap Nagle'in deyişiyle "bir neslin siyasi hassasiyetlerini şekillendiren çevrimiçi kültür savaşlarına"¹¹ ışık tutması bakımından ciddi övgüyü hak eder. Yine de kitap, bilhassa internet ortamında ilerici hareketlerin içinde gerçekleşen ve kendilerini köstekleyen birtakım olaylara dair ilginç eleştiriler sunarken, internet ortamındaki sol hareketin tavrının Alternatif Sağ'ın oluşumundaki rolünü olduğundan daha büyük gösterme eğilimindedir; ayrıca, eleştirilerinin haklılığına rağmen kimlik politikaları ve siyasi doğruculuk hakkında yeterince nüanslı olmayan bir duruşa sahiptir.¹² Alternatif Sağ'ı bizim tanımladığımız anlamda belki de en iyi anlatan kitap Mike Wendling'in kitabıdır: *Alt-Right: From 4chan to the White House*.¹³ Bir yandan Alternatif Sağ'a bakarken sıklıkla düşülen tarihsel bağlamından koparma tuzağına düşerek hareketi "belli açılardan modern zamanların diğer siyasi güçlerine hiç benzemeyen" bir hareket olarak tanımlarken, öte yandan da hareket hakkında bilgilendirici bir analiz yaparak doğru biçimde "örgütsel yapısı olmayan bir muhalefet gücü", "pek çok üyesinin, hatta en önde gelen üyelerinin dahi anonim olduğu bir internet yaratığı" ve "siyasi rüzgârın nereden estiğine ve mevzubahis konuya bağlı olarak fraksiyonların genişleyip daraldığı bir hareket" ifadelerini zikreder.¹⁴

Bunlara ek olarak, "Alternatif Sağ" hakkında olduğu söylenerek pazarlanmakla birlikte, bu kitapta derinlemesine incelenen uluslararası aşırı sağ hareketlere odaklanmaktan ziyade çağdaş Amerikan sağını keşfettiği söylenebilecek olan –elbette bu ikisi arasında ciddi ortaklıklar söz konusudur– bir dolu kitap mevcuttur. Bunla-

10 Angela Nagle, *Kill All Normies: Online Culture Wars from 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right* (Winchester: Zero Books, 2017).

11 Nagle, *Kill All Normies*, s. 9.

12 Bunun en iyi örneği Beşinci Bölüm'de bulunur: "From Tumblr to the Campus Wars: Creating Scarcity in an Online Economy of Virtue", Nagle, *Kill All Normies*, s. 68-85.

13 Mike Wendling, *Alt-Right: From 4Chan to the White House* (Londra: Pluto Press, 2018).

14 Wendling, *Alt-Right*, s. 5.

rın en iyisi David Neiwert'in mahir ve okuyucuyu kendisine bağlayan eseri *Alt-America: The Rise of the Radical Right in the Age of Trump*'tır. Bu kitap Trump fenomeninin Amerikan aşırı sağının tarihçesinde, özellikle de uzun uzadıya aktardığı devlet karşıtı milis geleneğinde derin kökleri olduğunu ortaya koyar.¹⁵ George Hawley'nin *Making Sense of the Alt-Right* kitabı da okunmaya değerdir ve Hawley Alternatif Sağ'a dair net bir tanım ortaya koymamakla birlikte hareketin gelişimini ilginç, bilgilendirici ve detaylı bir şekilde kâğıda döker.¹⁶ Bununla birlikte, kitap oldukça Amerika merkezlidir ve meselenin uluslararası boyutuna şöylece bir değinmekle yetinir, ayrıca Alternatif Sağ'da toplumsal cinsiyet ve cinselliğin rolüne de gereken ağırlığı vermez. Oldukça dolu bir başka eser *Everything You Love Will Burn: Inside the Rebirth of White Nationalism in America*'dır.¹⁷ Vegas Tenold'un Amerikan aşırı sağının içerisinden yaptığı sürükleyici yolculuk "beyaz milliyetçiliğin yeniden doğuşunu" inceler. Kitabın odak noktası olmamakla birlikte Tenold "Alternatif Sağ'ı" farklı veya yeni bir hareket değil, sadece yeni bir isim olarak değerlendirir.¹⁸ Bu duruş anlaşılabilir zira KKK, Nasyonal Sosyalist Hareket ve Gelenekçi İşçi Partisi'ne daha çok yer verir.

Doğrudan Alternatif Sağ'a odaklanan eserlerin oluşturduğu literatüre ek olarak, daha spesifik ve birbirine bağlı olaylara odaklanan çok daha geniş bir külliyat oluşmaya başladı ve bu olayların büyük kısmı bu kitapta da konu edilmiştir. Mark Sedgwick'in editörlüğünü yaptığı *Key Thinkers of the Radical Right* gibi örneklerin zaman zaman bahsi geçer çünkü bu makaledeki derlemeler, bu kitapta da incelenen, Alternatif Sağ'ın önde gelen isimlerine dair önemli biyografik ve ideolojik açılımlar getirir.¹⁹ Benzer şekilde

15 David Neiwert, *Alt-America: The Rise of the Radical Right in the Age of Trump* (Londra: Verso, 2017).

16 George Hawley, *Making Sense of the Alt-Right* (New York: Columbia University Press, 2017).

17 Vegas Tenold, *Everything You Love Will Burn: Inside the Rebirth of White Nationalism in America* (New York: Nation Books, 2018).

18 Tenold, *Everything You Love Will Burn*, s. 162.

19 Mark Sedgwick, *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019).

José Pedro Zúquete'nin yakın tarihte yayımlanan *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* başlıklı kitabı, kitap boyunca incelediğimiz eşzamanlı ve ilintili bir harekete dair değerli bir kavrayış sunar.²⁰ Ayrıca, günümüz Alternatif Sağ'ının felsefi kökenlerini araştıran tarihçilerin çalışmalarından da oldukça yararlandık. Tamir Bar-On ve Roger Eatwell gibi araştırmacıların çalışmaları, Alternatif Sağ ideolojisinin önemli bir ayağı olduğunu savunduğumuz Avrupa Yeni Sağı düşüncesinin rolünü keşfetmekte ciddi rol oynadı.²¹ Mizojini ve anti feminizmin Alternatif Sağ için oynadığı merkezî rolü vurgularken, özellikle bu meselelere odaklanan bir dizi yakın tarihli çalışmadan ilham aldık. Bunlar arasında Michael Kimmel'in *Angry White Men* isimli, Amerika'ya odaklanmakla birlikte örgütlü kadın karşıtı siyasetin çekirdeğindeki öfkeyi ve kaybetme hissini anlamada önemli bir çerçeve oluşturan eserler de vardır.²² Christa Hodapp'ın *Men's Rights, Gender, and Social Media* adlı kitabı günümüz erkek hakları hareketi hakkında, felsefeden güç alan teorik bir analizle ve hareketin çevrimiçi dünyada nasıl şekillendiğine yönelik bilhassa yararlı bir değerlendirmedir.²³ Bunlara ek olarak kitabın ayrı ayrı bölümleri üzerinde etkili olan olağanüstü sayıda eser söz konusu oldu. Anton Shekhovtsov'un *Russia and the Western Far Right* kitabı, kitabımızın "Rusya ve Alternatif Sağ" bölümüne, Naoto Higuchi'nin çalışması hareketin Japonya ile olan ilişkisine odaklandığımız bölüme, Nicholas Goodrick-Clarke imzalı *Black Sun* "Mit, mistisizm, Hindistan ve Alternatif Sağ" bölümüne veya Whitney Phillips'in *This is Why We Can't Have Nice Things* adlı eseri "çevrimiçi muhalif toplulukları" inceleyen kısma katkıda bulundu.²⁴ Bu kitap esas olarak

20 José Pedro Zúquete, *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2018).

21 Tamir Bar-On, *Where Have All the Fascists Gone?* (Abingdon: Routledge, 2007); Roger Eatwell, *Fascism: A History* (Londra: Pimlico, 2003).

22 Michael Kimmel, *Angry White Men: American Masculinity at the End of an Era* (New York: National Books, 2017).

23 Christa Hodapp *Men's Rights, Gender, and Social Media* (Londra: Lexington Books, 2017).

24 Nicholas Goodrick-Clarke, *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism and the Politics of Identity* (New York ve Londra: New York University Press, 2002); Naoto Higuchi, "The Radical Right in Japan", Jens Rydgren (ed.), *The Oxford Handbook of the*

birincil araştırmaya dayansa da, Alternatif Sağ'ı keşfederken böyle-
sine geniş ve bütüncül bir yaklaşım benimsememiz ikincil literatür-
rü de oldukça geniş ve zengin bir biçimde ele almamızı gerektirdi.

Özel olarak Alternatif Sağ'a odaklanan eserlerin çoğunda or-
tak olan yönler söz konusu; bunların başında da pek çoğunun an-
laşılır biçimde fazla Amerika merkezli olması geliyor. Buna kar-
şın, bu kitap bilinçli bir şekilde daha uluslararası bir çabaya gire-
rek daha bütüncül bir yaklaşım benimsiyor ve Amerika'nın rolü-
nün merkezde olduğunu kabul etmekle birlikte hareketin ulusla-
rarası bir fenomen olarak anlaşılmasının daha doğru olduğunu ile-
ri sürüyor. Bu nedenle, bu kitap Alternatif Sağ ideolojisinin Avru-
pa kaynaklı köklerini, Avrupa kimlikçiliğinin Amerika'da giderek
artan önemini, Hindu mistisizminin etkilerini, güncel Japon aşırı
sağ hareketleri ile ortaklıklarını ve Alternatif Sağ'ın Rusya'yla iliş-
kisini de masaya yatırıyor. Öte yandan, hareketin uluslararası bir
hareket olduğunu ileri sürmekle birlikte, en saf halinde, Alterna-
tif Sağ'ın doğası itibarıyla ulus-ötesi olduğunun da altını çiziyoruz.
Bundan kastımız, çekirdekteki aktivistlerin davalarının çerçevesi-
ni çizerken içinde bulundukları ulus-devletin sınırlarını aşmala-
rı ve Alternatif Sağ'ın ulus-ötesi bir beyaz "milletle", görece ılımlı
Alternatif Sağ'ın ise ulus-ötesi mitik bir Batı veya Batı ufku ile işti-
gal etmesi. Bununla birlikte, pek çok başka ulus-ötesi aşırı sağ ha-
reket gibi, bu yaklaşımla daha geleneksel ulus-devlet milliyetçili-
ği arasındaki gerilim de sürüyor. Richard Spencer "Amerika konu-
sunda kararsız"²⁵ olduğunu ifade eder; görece ılımlı Alternatif Sağ
mensubu video blogcu Paul Joseph Watson İngiltere veya Birleşik
Devletler'den ziyade "Batı'dan"²⁶ bahsederken, Alternatif Sağ akti-
vistlerini harekete geçiren ise genellikle ulusal ve hatta fazlasıyla

Radical Right (Oxford: Oxford University Press, 2018); Whitney Phillips, *This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture* (Cambridge: MIT Press, 2015); Anton Shekhovtsov, *Russia and the Western Far Right: Tango Noir* (New York: Routledge, 2018).

25 Yazar şahsen katılmıştır. Ayrıca, Truth against the World, 2016, *The Alt-Right Press Conference* | Richard Spencer, Peter Brimelow & Jared Taylor [Çevrimiçi video klip], <https://www.youtube.com/watch?v=aJWLjRK2SRo> [erişim 21 Ekim 2018].

26 Paul Joseph Watson tarafından çekilmiş video. Yeniden yayımlama: 3ilm MI (2016), *the west is the best* [Çevrimiçi video klip], <https://www.youtube.com/watch?v=AeVYL5pLfZY> [erişim 4 Kasım 2018].

yerel faktörler olur. Bu durum elbette daha önceki benzer biçimde hareket eden pek çok ulus-ötesi aşırı sağa kıyasla bir yenilik anlamına gelmez. İki tanesini örnek vermek gerekirse: Colin Jordan'ın 1960'lardaki Dünya Nasyonal Sosyalistler Birliği veya 11 Eylül sonrası Müslüman karşıtı Karşı Cihat hareketi.²⁷

Bu kitabın dikkat çekmeye ve düzeltmeye çalıştığı bir diğer yanlış kavramsallaştırma ise Alternatif Sağ'ın ya yepyeni ve bambaşka bir şey olduğu ya da geleneksel aşırı sağın yeni bir ambalajla sunulmasından ibaret olduğu yönündeki görüşlerdir. Hareketin içinde Jared Taylor ve Greg Johnson gibi, Alternatif Sağ kavramının benimsenmesinden çok önceki zamanlardan beri aktif olan pek çok birey ve örgüt olmakla birlikte ve ayrıca bunların pek çoğunun hareketi imajlarını tazelemek için benimsediğini kabul etsek bile, Alternatif Sağ'ın amorf, birbirinden ayrı ve hatta zaman zaman birbirine karşıt inançları barındırdığını ve diğerlerinden ayrı, özgün, modern bir uluslararası aşırı sağ hareket olduğunu ileri sürüyoruz. Bu durum, "Alternatif Sağ" kavramını günümüzde pek çok kişinin kullandığından daha dar bir anlamda kullanmayı gerektiriyor ve tüm aşırı sağ aktivistleri veya bireyleri kapsayan bir kavram olarak kullanılmasına karşı çıkıyor. Zira eğer terim herkesi kapsayacak olursa terimin taksonomik bir değeri kalmıyor ve kişinin bakış açısına göre bir hakaret veya olumlamadan başka bir şey olmuyor. Kitapta Andrew Anglin gibi kendisini geçmişte veya halen Alternatif Sağ'da gören, ama pek çok kişinin sadece neo-Nazi olarak adlandıracağı kişiler mevcut. Ancak bizim tanımımız bu ikisini birbirini dışlayan kategoriler olarak belirlemiyor. Her Alternatif Sağ mensubunun Nazi olmadığı ve her Nazi'nin Alternatif Sağ'ın parçası olmadığı doğru olmakla birlikte, bazıları da gerçekten böyle. Örneğin Anglin Alternatif Sağ'ın parçası, kısmen kendisini öyle tanımladığı için, ama daha da önemlisi Nazi aktivizmi, siyaset yapış biçimi ve ideolojisini yayma metotları doğası itibarıyla Alternatif Sağ olduğu için böyle. Alternatif Sağ'ın genelinde olduğu gi-

27 Colin Jordan'ın Dünya Nasyonal Sosyalistler Birliği hakkında daha fazla detay için bkz. Paul Jackson, *Colin Jordan and Britain's Neo-Nazi Movement* (Londra: Bloomsbury Academic, 2016). Karşı cihat hareketi hakkında daha fazla bilgi için bkz. Joe Mulhall ve Nick Lowles, *The Counter-Jihad Movement: Anti-Muslim hatred from the margins to the mainstream* (Londra: HOPE not hate Publications, 2015).

bi Anglin'in fikirleri de yenilikten yoksun, fakat aktivizmi için aynı şeyi söyleyemeyiz.

Ayrıca, konu hakkında akademik sempozyumlara katılmış kişiler olarak, Alternatif Sağ'ın incelenmesinde disiplinlerarası bir yaklaşım benimsenmesi yönünde çok ciddi bir ihtiyaç tespit etmiş durumdayız. Günümüzde konuya aşırı sağ ve faşizm çalışmaları yönünden yaklaşanlarla iletişim ve dijital perspektiften bakanlar arasında ciddi bir uçurum var. İlk grup Alternatif Sağ'ın doğasını şekillendiren çevrimiçi ortamı zaman zaman görmezden gelirken ikinci grup ise hareketin yeniliğine fazla vurgu yaparak tarihselliğinden soyutlama yanlısına düşebiliyor. Biz bu ayrımı aşmak için hareketin tarihini, ideolojik kökenlerini ve hareketin çeşitli kollarını kapsayan ama aynı zamanda da çevrimiçi operasyonunu yürütme araçlarını inceleyen, Alternatif Sağ'ın özellikle çok başvurduğu trolleme kültürünü ve alternatif çevrimiçi alanları inceleyen geniş çaplı makalelerden yararlanma yoluna gittik. Bu bölümlerin bazılarının özet ve basitleştirilmiş versiyonları, Birleşik Krallık merkezli anti-faşist örgüt nefret değil UMUT, Amerika Birleşik Devletleri merkezli haber bülteni *Ctrl Alt-Right Delete*, bu kurumun 2017 tarihli raporu *The International Alternative Right: From Charlottesville to the White House*'da paylaşıldı. Ancak, bu çalışmaların tamamı güncellendi, genişletildi, pek çok yeni bölüm eklendi; yani bu kitabın büyük kısmı tamamen yeni. Son olarak, kitabın dört yazarı da İngiliz anti-faşist araştırma örgütü olan nefret değil UMUT'ta çalışmakla birlikte Alternatif Sağ'ın farklı unsurlarının içinde gizli olarak faaliyet yürütüp zaman geçirdi. İster Charlottesville'deki trajik olay ister Stockholm'de AltRight Corporation'ın kuruluşu, Washington, D.C.'deki büyük Ulusal Politika Enstitüsü [National Policy Institute - NPI] konferansları, isterse de Birleşik Krallık'taki uluslararası erkek dayanışma ve Alternatif Sağ konferansları olsun, hepsine bizzat tanık olduk ve bu da bizlere hareketin sadece açık kaynaklı araştırmayla anlaşılamayacak olan içsel mekanizmalarını yakından tanıma ve anlama fırsatı verdi.

BİRİNCİ KISIM

FİKİRLER VE İNANÇLAR

Alternatif Sağ İdeolojisinin Avrupa Kökenleri

Alternatif Sağ'ın evriminde kilit önemde bir gelişme, Şubat 2017'de Stockholm'deki Identitarian Ideas IX Konferansı'nda AltRight Corporation isimli bir örgütün kurulmasıydı. Bu yeni girişim, hareketin üç önde gelen örgütünün birleşmesiyle gerçekleşti: Daniel Friberg liderliğindeki yayıncı Arktos Media Ltd., Henrik Palmgren tarafından kurulan Red Ice Creations ve Richard Spencer liderliğindeki düşünce kuruluşu Ulusal Politika Enstitüsü. Kurulan bu yeni grubun tek bir yönetim kurulu ve Washington D.C.'de bulunan bir ofisi vardı. Burası bir süre hareketin merkezi ve vitrini oldu, ancak Charlottesville'deki Sağı Birleştir Mitingi [Unite The Right Rally] sonrası yer yerinden oynayınca sessizliğe büründü.

Bununla birlikte, o dönemde nefret değil UMUT ve EXPO dergisi¹ tarafından ortaya çıkarıldığı üzere, AltRight Corporation kurucularından Jason Jorjani konferansta bu yeni oluşum hakkında şunları söylemişti:

[hareket] Avrupa'daki sağ görüşlü düşünce ekollerinin [Yeni Sağ (Nouvelle Droite), Arkeofütürizm, Kimlikçilik ve Aleksandr Dugin'in Dördüncü Politik Teorisi], hareketin Başkan Trump'ın se-

1 Joe Mulhall, "Exclusive: New International Alt-Right Movement Formed", *HOPE not hate*, 26 Şubat 2017, <https://www.hopenothate.org.uk/2017/02/26/exclusive-new-international-alt-right-movement-formed/>

çilmesinde de en çok payı olan Amerikan versiyonuyla birleşmesinden ibarettir.²

Trump'ın zaferindeki rolüne dair yorumlar oldukça abartılı olmakla birlikte, Jorjani'nin yorumları Amerikan aşırı sağ ile Avrupa Yeni Sağ (ve bunların dikkat çeken felsefi dalları) arasındaki yakınlaşmayı özetler. Gerçekten de geçtiğimiz yıllarda pek çok Avrupa Yeni Sağ (ENR) grubu "Alternatif Sağ" ismini benimser olmuştur. Aynı zamanda bu ortamın önde gelen isimleri, örneğin eskiden Arktos Media'dayken şu anda Alternatif Sağ yayıncı Counter-Currents Publishing'den John Morgan "bu akımların çok temel bazı hususlarda farklı olduklarını" ve "ilişkili olmakla birlikte iki ayrı fenomen"³ olarak anlaşılması gerektiğini söyler. Kesin olan şudur ki, Alternatif Sağ olarak bilinen uluslararası hareket –pek çok kişi tarafından genellikle bir Amerikan hareketi olarak bilinir– Avrupa aşırı sağ düşüncesine çok şey borçludur.

Uzun dönemli bakış: Evola'dan Yeni Sağ'a

Alternatif Sağ eskiden de mevcut bir dizi hareketin birleşimi olduğu için, ideolojisinin kökenlerinin Amerika Birleşik Devletleri dışından gelen oldukça eski aşırı sağ kavramlarda bulunabilmesi şaşırtıcı değildir. Özellikle Alternatif Sağ'ın genelinin liberal değerleri reddetmesinin izleri, anti-demokratik, anti-eşitlikçi, anti-liberal ve radikal gelenekçi fikirleri savunan İtalyan faşist filozof Julius Evola'ya kadar sürülebilir.⁴ Gelenekçilik özünde eşitliğin ve gelişmenin illüzyon olduğuna inanan ve savaş sonrası aşırı sağında popüler olmuş bir dünya görüşüdür. An itibarıyla görevinden kovulmuş olan Trump'ın yardımcılarından ve eski *Breitbart News Network* yöneticisi Steve Bannon 2014 yılında Vatikan'daki bir konferansta yaptığı ve sonradan meşhur olan konuşmasında Evola'dan bahsederek pek

2 Red Ice TV, 2017, *Jason Reza Jorjani - Failure of Democracy - Identitarian Ideas IX* [Çevrimiçi video], <https://www.youtube.com/watch?v=Lvp8NZOauYw> [erişim 2 Mart 2017].

3 John Morgan, "Alt Right versus New Right", *Counter-Currents Publishing*, 28 Şubat 2017, <https://www.counter-currents.com/2017/02/alt-right-versus-new-right/>

4 Mark J. Sedgwick, *Against the Modern World: Traditionalism and the Secret Intellectual History of the Twentieth Century* (Oxford: Oxford University Press, 2004).

çok kişinin ağzını açık bırakmıştı.⁵ Gelenekçilik konusunda önde gelen araştırmacı Mark Sedgwick *New York Times*'a verdiği bir röportajda oldukça isabetli bir şekilde “Bannon’ın Evola’nın adını bilmesi dahi önemlidir,” demişti.⁶ Bir başka Evola hayranı, yukarıda bahsi geçen önde gelen Amerikalı Alternatif Sağcı Richard Spencer’dır. Spencer, Bannon’ın Evola’yı ve diğer başka gelenekçi düşünürleri bilmesinin “muazzam önemi olduğunu” söyleyerek “En azından onların var olduğunun farkında. Bu da bu kişilerden tamamen bihaber olan veya onları bastırmaya çalışan Amerikan muhafazakâr hareketinden önemli bir farkı,” demiştir.⁷

Bannon’ın Evola ve Gelenekçilik hakkındaki bilgisi, benzer fikirlerin geçtiğimiz yıllarda Atlantik’in iki yakasında yakaladığı popülerliği örnekleyen bir olaydı. Bu fikirler, özellikle modern toplum hakkındaki eleştirileri ve halihazırdaki liberal demokrasi karşıtı taarruzun felsefi altyapısını oluşturmaları bakımından önemlidir. Evola ve Gelenekçiliğe ek olarak, Avrupalı karamsar filozoflar da Alternatif Sağ’ın çeşitli gruplarını etkilemiştir. İlk olarak Rus düşünce kuruluşu Katehon’da, daha sonra da *Alt-Right.com*’da yayımlanan bir makalede, “bilhassa ilginç olan ise Spenglerci bir medeniyet çöküşü teorisine, Nietzscheci bir estetik ve ebedi geri dönüşün dönemsel döngülerine ve Schmittçi bir siyasal kavramsallaştırmasına yapılan vurgudur” ifadesi yer alır.⁸ Oswald Spengler’in 1918 tarihli başyapıtı *Batı’nın Çöküşü*, aşırı sağ ve faşist düşüncüyü uzunca bir süre etkilemiştir. Spengler tarihsel gelişim gibi çizgisel teorileri tarihdışı ve Avrupa merkezci oldukları gerekçeyle reddetmiş, daha ziyade tarihi medeniyetlerin yükselişi ve çöküşüyle açıklayan döngüsel bir bakışı desteklemiştir.⁹ Bu bakışta büyük kültürler organik bir unsur olarak görülür ve önceden be-

5 Jason Horowitz, “Steve Bannon Cited Italian Thinker Who Inspired Fascists”, *The New York Times*, 10 Şubat 2017, <https://www.nytimes.com/2017/02/10/world/europe/bannon-vatican-julius-evola-fascism.html>

6 A.g.m.

7 A.g.m.

8 John Undonne, “What is the Alt Right”, *Katehon*, 27 Ocak 2017, <https://katehon.com/en/article/what-alt-right>

9 Oswald Spengler, *The Decline of the West: An Abridged Edition* (Oxford: Oxford University Press, 1991), s. 12, 15-16.

lirli çeşitli aşamalardan geçerek “haşmetli dalga döngüleri” oluşturlar. Kùltürler “bir anda ortaya çıkar, muazzam hatlar halinde genişlerler ve zamanla düzlüğe erişip yok olurlar ve dalgaların etkisi altında tekrar uyuyan bir atık haline dönüşürler”¹⁰ Bir başka metafora ise Spengler medeniyetler hakkında “[her biri] bireyin geçtiği yaş safhalarından geçer. Her birinin çocukluğu, gençliği, yetişkinliği ve yaşlılığı vardır” der.¹¹ Bu minvalde, Avrupa’nın altın çağını geride bıraktığını ileri süren analiz Spengler’in analizi idi ve tıpkı Evola’nın Gelenekçiliği gibi onun fikirleri de Alternatif Sağ ortamında kendisine alıcılar buldu. 2012 gibi erken denebilecek bir tarihte Richard Spencer merhum İngiliz faşist Jonathan Bowden’la bir *podcast* hazırlayarak Spengler’in çağdaş aşırı sağ için önemini tartışmıştı.¹²

Yukarıda not edildiği üzere, Alternatif Sağ ideolojisi üzerinde etkisi olan diğer bir önemli şahıs Alman filozof, siyaset teorisini ve Nazi Partisi üyesi Carl Schmitt’ti. 1927 tarihli eseri *Siyasal Kavram*’ında açıklanan Dost-Düşman Tezi “siyasi eylemlerin ve itkilerin indirgenebileceği spesifik politik ayırım dost ile düşman arasındaki ayırımdır” der.¹³ Schmitt’e göre siyasal olan, soyut halde bile sürdürülemez ve “en yoğun ve en uç antagonizmdir”¹⁴ Devletin rolü de dostları düşmanlara karşı korumaktır. Böylelikle, düşmanın tespiti kritik önem taşır, zira bu tespit devletin atacağı adımları belirler. Richard Spencer’in oldukça prestijli Duke Üniversitesi’ne başvururken yazdığı denemenin Carl Schmitt üzerine olması manidardır. *Dissident Right* isimli Alternatif Sağ web sitesindeki bir makale Schmitt’in fikirlerinin hareket için önemini vurgular ve bu fikirlerin “Muhafazakâr zihin yapısının zayıflıklarını anlamakta ciddi yol gösterici olduğunu ve etnik milliyetçi Alternatif Sağ’ı bir zemi-

10 A.g.e., s. 73.

11 A.g.e., s. 74.

12 Jonathan Bowden’in “the Vanguard Podcast” için Richard Spencer ile yaptığı görüşme. Deşifresi için bkz. Jonathan Bowden, “Understanding Spengler”, *Counter-Currents Publishing*, 4 Mayıs 2016, <https://www.counter-currents.com/2016/05/understanding-spengler/>

13 Carl Schmitt, *Der Begriff des Politischen* (1927), s. 26. Akt. Joseph J. Bendersky, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich* (Princeton: Princeton University Press, 1983), s. 88.

14 A.g.e.

ne oturtmak için gereken önemli çıkarımları olduğunu” söyler. Sonuç bölümünde, “siyaseti Schmitt’in gördüğü gibi görmeye başladığımızda, hem Alternatif Sağ mensupları olarak kim olduğumuzu (özellikle de neden politik bir birim olarak var olduğumuzu) hem de muhafazakârlığın neden yok olacağını anlarız” denir.¹⁵ Alternatif Sağ’ın felsefi kökenlerini incelerken açıkça ortaya çıkan fikir, bu hareketin fikirlerinin kendisinden önce gelen sayısız aşırı sağ ve faşist hareketle aynı ideolojik yerden filizlendiğidir. Evola, Nietzsche, Schmitt, Spengler veya Heidegger gibi hareketin hürmet gösterdiği düşünürler, İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında faşistler için de önem taşıyorlardı, bu durum en azından fikirsel açıdan Alternatif Sağ’ın faşist hareketlerden farklı görüşleri olan ayrı bir fenomen olmaktan ziyade bir yeni ambalaj olduğu fikrini destekler.

Yeni Sağ

Alternatif Sağ’ın temel fikirlerinin izleri Gelenekçilere veya Evola gibi daha eski faşistlere kadar sürülebilse de, Alternatif Sağ’ın ideolojik oluşumunda en büyük etkiyi yapan, nispeten daha yakın tarihli Avrupa Yeni Sağı felsefesi olmuştur.

Avrupa Yeni Sağı, kabaca Fransız aşırı sağcı filozof Alain de Benoist ve onun Fransa’da 1968’te kurulmuş olan GRECE isimli örgütünden, ayrıca Guillaume Faye’nin Arkeofütürizmi, Alexander Dugin’in Avrasyacılığı ve Avrupa kimlikçi hareketi gibi düşünce ve hareketlerden devşirilmiş bir düşünce akımıdır. Akımın en önde gelen ismi, hareketin hem modern hem entelektüel olmasını, yayınlarla ve tartışma grupları yoluyla faaliyet gösteren sağ görüşlü bir hareket olmasını amaçlayan de Benoist’dir.¹⁶

Avrupa Yeni Sağı sosyal demokrasiye ve muhafazakâr liberalizme bir alternatif olduğunu, halihazırdaki politik sağ-sol şemasının ötesinde bir “düşünceler laboratuvarı”, bir “düşünce okulu”, “ruhani cemaat” ve “sisteme direniş alanı” olduğunu öne sür-

15 *Dissident Right* web sitesi şu an aktif değildir. Bu alıntı ilk başta şu adreste bulunan bir makaleden alınmıştır: <https://dissidentright.com/2016/08/31/refusal-to-name-the-enemy-carl-schmitt-political-reality-conservatism-and-the-alt-right/>

16 Roger Eatwell, *Fascism: A History* (London: Pimlico, 2003), s. 313.

rer.¹⁷ Araştırmacılar hareketin klasik faşizmle doğrudan ideolojik paralellik taşıdığını, 1968’de *Nouvelle Droite*’ın ortaya çıkışına dek¹⁸ savaş sonrası faşizmi üzerinden klasik faşizmle tarihsel devamlılığa sahip olduğunu ortaya koyduğu için bu iddialar rahatlıkla yok sayılabilir. Esasında, Avrupa Yeni Sağı aşırı sağın tam orta yerinde gayet rahatlıkla konumlanmıştır ve fikirleri mitik bir “Avrupa Kimliğinin” kurtarılması yolunda bir macera olarak anlaşılmayı hak eder. Hareket 18. yüzyıl Aydınlanmacılığının ve Hristiyanlığın ideallerini reddederek liberalizmden sosyalizme tüm “materyalist” ideolojilere karşı mücadele eder. Avrupa Yeni Sağı bunların yerine pan-Avrupa milliyetçiliğini ve etnik olarak homojen toplumlardan oluşan bir dünya tahayyülünü koyar.

GRECE ise Fransız Yeni Sağı (*Nouvelle Droite*) olarak tanınageldi ve 1999’da de Benoist ile Charles Champetier ilk otuz yıllarındaki düşüncelerinin bir sentezi olarak *Manifesto for a European Renaissance*’ı yayımladılar. İkili bu eserde “Modernitenin Krizinden” bahseder ve “asıl düşman” olan liberalizmi inceler. de Benoist ve Champetier temel olarak küreselleşme, liberalizm ve hipermodernizmin “kolektif kimlikleri ve geleneksel kültürleri erozyona uğrattığını”¹⁹ ileri sürerek bu “eşi benzeri görülmemiş homojenleşme tehdidinin”²⁰ sebebi olarak göçe işaret eder ve göçü topyekûn “olumsuzluğu inkâr edilemeyecek bir fenomen” olarak tanımlar.²¹ Liberal çokkültürlülük yerine etnik çoğulculuğu, yani farklı etnik grupların eşit ama birbirlerinden ayrı olarak yaşamalarını koyarlar. Bu fikir “farklı olma hakkı” ile taçlanır: “Her hal- kın, etnik grubun, kültürün, milletin, grubun veya cemaatin küreselci homojenleşmeden veya ideolojisinden bağımsız olarak kendi normlarına, geleneklerine göre yaşama hakkı.”²² Dahası, bu hak

17 Andrea Mammone, Emmanuel Godin, Brian Jenkins (eds), *Varieties of Right-Wing Extremism in Europe* (Abingdon: Routledge, 2013), s. 55.

18 A.g.e., s. 53-68.

19 Alain de Benoist ve Charles Champetier, *Manifesto for a European Renaissance* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd, 2012), s. 15.

20 A.g.e., s. 32

21 A.g.e., s. 34.

22 Guillaume Faye, *Why We Fight: Manifesto of the European Resistance* (Budapeşte: Arktos Media, 2011), s. 334.

“kültürel farkçılık” varsayımını da beraberinde getirir: “Kültürlerin içinde ve kültürler arasında süregiden farklılıklar” vardır.²³

Metapolitika

Fikirlerinin kimi kökleri dışında, Alternatif Sağ’ı çağımızın başka aşırı sağ gruplarından ayıran en önemli şey hareketin bilinçli bir şekilde kendisini “metapolitik” aktivizme adanmış olmasıdır. Alternatif Sağ’da konumlanan bazı isimler bu inancın kaynağı olarak İtalyan Marksist filozof Antonio Gramsci’yi işaret etse de uluslararası Alternatif Sağ’da günümüzde bu kavrama –yani, “siyasetin kültür akıntısının sonucu olduğu”²⁴ görüşüne– dair duyulan coşku, esas olarak Avrupa Yeni Sağ’ının (GRECE) Alternatif Sağ hareketi içindeki etkisinin bir sonucudur.

De Benoist ile Champetier *Manifesto of the French New Right in the Year 2000*’de metapolitikayı şöyle açıklar:

[Metapolitika] siyasetin başka yollarla yapılması değildir. Entelektüel hegemonya tesis etmek, başka muhtemel tavırları veya gündemleri gözden düşürmek çabası da değildir. [Metapolitika] sadece fikirlerin kolektif bilinçte ve daha genel olarak insanlık tarihinde kilit bir rol oynadığı ön kabulüne dayalıdır. [...] Tarih insan iradesinin ve eyleminin sonucudur, ancak bu sonuç daima anlam ve yön veren inançlar, temsiller ve kanaatlerin çizdiği çerçeve içinde meydana gelir. Fransız Yeni Sağ’ının amacı bu toplumsal tarihsel temsillerin yenilenmesine katkıda bulunmaktır.²⁵

23 George Ritzer, Paul Dean, *Globalization: A Basic Text* (Chichester: Wiley-Blackwell, 2011), s. 207. Bu yaklaşım da kültürlerin belirli coğrafi bölgelere ait olan, birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılan şeyler olduğunu varsayar. Akhil Gupta ve James Ferguson’un tanımladığı gibi, bu “[...] kültürün, mekânın ve alanın varsayılan bir izomorfizmidir [...]” Akhil Gupta ve James Ferguson, “Beyond ‘Culture’: Space, Identity, and the Politics of Difference”, *Cultural Anthropology*, 7:1 (1992), s. 7.

24 Lawrence Meyers, “Politics Really Is Downstream from Culture”, *Breitbart News Network*, 22 Ağustos 2011, <https://www.breitbart.com/entertainment/2011/08/22/politics-really-is-downstream-from-culture/>

25 Alain de Benoist ve Charles Champetier, *Manifesto of the French New Right in Year 2000*, <https://pdfs.semanticscholar.org/5388/a0f125887a784acd36b2d-2166705d42ae678.pdf>

Tamir Bar-On'un *Where Have All the Fascists Gone?*'da açıkladığı gibi, de Benoist ve GRECE Gramsci'nin Marksizm'ini "kendi partizan emellerine" uyarlar ve "siyasi güce erişmenin en önemli yolu seçimler veya şiddet içeren sokak hareketleri değil, hâkim *zeitgeist*-ti, insanların kabul edilebilir gördüğü fikirleri ve dünya görüşlerini değiştirmektir" der.²⁶ Bu kavram, günümüz Alternatif Sağ'ının siyasi projesinin merkezi haline gelmiştir. Örneğin Arktos tarafından yayımlanan *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* başlıklı kitabında, İskandinav Yeni Sağ düşünce kuruluşu Motpol'un kurucu ortaklarından Joakim Andersen, Alternatif Sağ mensubu okurlarına "metapolitikanın önemini" hatırlatmış ve "sadece siyasete odaklanarak metapolitikayı ve kültürü yok saymanın getireceği büyük riski" veya kendi "fikirleri, kurumları ve personelleri" olması gerektiğini ve "bu manada Gramsci ve Yeni Sağ'ın vazgeçilmez öğreticiler olduğunu" onlara tekrar hatırlatmıştır.²⁷ Daha genel olarak Avrupa Alternatif Sağı içinde metapolitika kavramının bu kadar geniş kabul görmesi şaşırtıcı değildir zira Arktos'tan Daniel Friberg, hatta kimlikçi hareket bile esasen *Nouvelle Droite*'ın torunlarıdır. Ancak, bu fikir aynı zamanda Amerikan Alternatif Sağ'ına da hâkim olan, siyasetin kontrolünü ele almayı önceleyecek bir kültür savaşının ortasında olduklarına dair inancın merkezinde yer alır.

Amerikan Alternatif Sağ'ında metapolitikanın benimsenmesinin merkezinde, web sitesi ve Counter-Currents Publishing isimli yayıneviyle Avrupa Yeni Sağı fikirlerini bilinçli olarak Atlantik'in öbür yakasında yaymaya ve "yeni bir entelektüel hareketin, bir tür Kuzey Amerikalı Yeni Sağ'ın ortaya çıkabileceği bir ortam"²⁸ yaratmaya girişen Greg Johnson vardır. Alternatif Sağ'ın kilit roldeki aktörlerinden biri olan Johnson şunları söyler:

Beyaz karşıtı kişilerin ellerindekilerle mücadele edebilecek ve onların yerini alabilecek kendi metapolitik örgütlerimizin –yeni

26 Tamir Bar-On, *Where Have All the Fascists Gone?*, (Abingdon: Routledge, 2007), s. 35.

27 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 300.

28 Greg Johnson (ed.), *North American New Right*, cilt 1 (San Francisco: Counter-Currents Publishing, 2012), s. 1.

medya, yeni eğitim kurumları, yeni topluluk biçimlerinin– yaratılması gerekiyor. Kötü fikirlere karşı onlardan daha iyi fikirlerle, kurumsal bozulmaya karşı kurumsal yenileşmeyle mücadele edebiliriz. [...] Metapolitik zemini kurduktan sonra, bildiğimiz siyaset onun arkasından gelir.²⁹

Bunları akılda tutan Johnson, New York Forumu’nu ve Seattle’da North-West Forumu’nu kurarak, Birleşik Krallık’taki Londra Forumu gibi Avrupalı grupların yaptığını taklit etmiştir.

Ancak, metapolitika fikrinin Alternatif Sağ içinde yayılması için belki de en önemli unsur Richard Spencer olmuştur. 2016’da basının harekete olan ilgisi doruk noktasındayken *American Renaissance* isimli beyaz üstünlükçü web sitesinden Jared Taylor ve göç karşıtı web sitesi VDARE’den Peter Brimelow ile Washington’ın merkezindeki Willard Hotel’de bir araya gelerek basının karşısına geçip “Alternatif Sağ nedir?” sorusunu cevaplamaya çalışmıştır. Spencer toplanan gazetecilere şunu söyler: “Alternatif Sağ’ı anlamanın en iyi yöntemi siyasalara bakmak değildir.”³⁰ Daha sonra, 11 Ağustos 2017’de, Charlottesville’deki sonradan felakete dönüşecek olan Sağı Birleştir Mitingi’nden önceki gün “What It Means to Be Alt-Right: A meta-political manifesto for the Alt-Right movement” [“Alternatif Sağ’da Olmak Ne Demektir? Alternatif Sağ hareket için metapolitik bir manifesto”] isimli belgeyi yayımlar ve bu metinde “ruh kültürün pınarıdır, siyaset ise buradan doğan akarsudur. Alternatif Sağ Avrupa tarihini ve kimliğini yapı sökme uğratanlara karşı bir durumsal ve ideolojik savaş yürütür” der.³¹ Alternatif Sağ’ın en bilinen figürü olan Spencer’in metapolitik yaklaşımın benimsenmesi için bu kadar girişken olması, Alternatif Sağ’ın kavramı benimsemesinde önemli rol oynamıştır.

29 Greg Johnson, “Politics, Metapolitics, & Hegemony”, *Counter-Currents Publishing*, 1 Şubat 2018, <https://www.counter-currents.com/2018/02/politics-metapolitics-and-hegemony/>

30 Yazar bizzat katılmış ve videoya çekmiştir. Alıntı ayrıca şurada bulunabilir. Marin Cogan, “The Alt-Right Gives a Press Conference”, *Intelligencer*, 11 Eylül 2016, <http://nymag.com/daily/intelligencer/2016/09/the-alt-right-gives-a-press-conference.html>

31 Richard Spencer, “What It Means to be Alt-Right”, *Altright.com*, 11 Ağustos 2017, <https://altright.com/2017/08/11/what-it-means-to-be-alt-right/>

Spencer ayrıca önemli Avrupa Yeni Sağ düşünürlerinin Amerika'da konuşmalar yapması için de aracı oldu. 2013 tarihli Ulusal Politika Enstitüsü konferansı Spencer tarafından organize edilmişti ve de Benoist'nın açılış konuşmasının yanı sıra, 1990 tarihli *New Right: Against Democracy and Equality* kitabıyla Alternatif Sağ aktörleri arasında çok etkili bir isim olarak öne çıkan Hırvat aşırı sağcı Tomislav Sunic'in de katılımına sahne olmuştu. Daha- sı, AltRight Corporation'ın kurulması, NPI'nın, Budapeşte merkezli, Avrupa Yeni Sağı metinlerini İngilizceye, dolayısıyla da Amerikan okuruna ulaştırmakta kilit önemdeki yayıncı Arktos ile birleşmesini de içeriyordu. Arktos'un kurucularından Daniel Friberg bu yeni platformu metapolitika fikrini Amerika Birleşik Devletleri'nde yaymak için kullandı. *Alt-Right.com*'da büyük çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan bir kitleye hitaben, "her tür parlamenter mücadele metapolitik bir mücadele tarafından öncelenmeli, desteklenmeli ve meşru kılınmalıdır. Metapolitika, parlamentarizmi sadece bir formaliteye indirger" diyordu.³² Fakat, ilginç biçimde Atlantik'in iki yakası arasında insanların ve fikirlerin yarattığı trafik simbiyotiktir. Avrupa Yeni Sağı'nın fikirleri Atlantik'in öteki yakasına giderken, aynı şeylerin yeni bir ambalajla "Alternatif Sağ" markası alarak Avrupa'ya döndüğünü görüyoruz. Bunun mükemmel bir örneği Richard Spencer'ın AltRight Corporation'ının bir İskandinav şubesinin kurulmasıydı.

Alternatif Sağ ile Yeni Sağ arasındaki ayrışma

Alternatif Sağ fikirlerinin ve ideolojisinin analizinde Avrupa yeni sağ düşüncesinin rolü büyük ölçüde yok sayıldıysa da, Alternatif Sağ'ı Avrupa Yeni Sağı'nın büyümesinin devamı gibi görmek de hatalı olacaktır. Yukarıda bahsedilen etkiler ve etkileşimler Alternatif Sağ'ın gelişiminde çok açık ve merkezî bir önem taşımakla birlikte, kısaca bahsetmenin uygun olacağı önemli farklar da söz konusudur. *Counter-Currents*'a yazan Morgan "tıpkı Avrupa Yeni Sağı'nın gayet Batı Avrupa'ya özgü olması gibi, Alternatif Sağ da di-

32 Daniel Friberg, "Metapolitics from the Right", *Altright.com*, Kasım 2017, <https://altright.com/2017/09/23/metapolitics-from-the-right/>

ğer kültürel bağlamlara toptan ihraç edilemeyecek türden, kendine özgü bir Amerikan mamulüdür” diyerek her ikisi arasında “içkin bir çatışma” olmamakla birlikte ikisinin temelden “farklı” olarak anlaşılması gerektiğini vurgular.³³

Avrupa Yeni Sağı ile Alternatif Sağ arasındaki önemli ayrımlardan biri, Avrupa Yeni Sağı’nda anti-Amerikancılığın merkezi konumudur. Bar-On, GRECE’nin anti-Amerikancılığının 1975’ten beri söz konusu olduğunu ortaya koyarak 1989 sonrası dönemde “Avrupa Yeni Sağı öfkesini ve zehrini giderek ayakta kalan tek süper güç olan Amerika Birleşik Devletleri’ne yöneltti zira bu devlet dünya tarihindeki en homojenleştirici, şeytani ve açgözlü makine gibi görülür oldu” diyordu. GRECE’nin 1991 tarihli seminerinin başlığı “Tehlike: Amerika Birleşik Devletleri” idi.³⁴ 1980’lerde “komünizm sevgisi ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’ne hayırhah bakan bir tavır”³⁵ benimsedi ve Eatwell’in öne sürdüğü üzere, “de Benoist Amerikan bireyseliğini ve materyalizmini komünizmden daha büyük bir tehlike olarak gördü”, ki bu duruş çağdaş Alternatif Sağ ortamlarında tamamen lanetli sayılabilecek bir duruştur.³⁶ Richard Spencer “Amerika hakkında kararsız”³⁷ olduğunu söylerken, Amerikalılar ve Amerikalı milliyetçi hareketler Alternatif Sağ’ın gelişiminde kritik önemdeydi, bu yüzden de anti-Amerikancılığın hareketin parçası olmamasına ek olarak, zaman zaman bunun tersi geçerliydi dahi denebilir. Bir tür Kuzey Amerika Yeni Sağı yaratmaya çalışan Greg Johnson Avrupa Yeni Sağı’nın anti-Amerikancılığı ile durumu sadece yok sayarak baş etmiş benziyor.

Öte yandan, Avrupa Yeni Sağı ile Alternatif Sağ’ın büyük bölümü arasındaki en önemli ayrım konusu Alternatif Sağ’ın ırk meselesiyle olan meşgalesidir. Graham Macklin’in *Key Thinkers of the*

33 Morgan, “Alt Right versus New Right”

34 Bar-On, *Where Have All the Fascists Gone?*, s. 82.

35 Bar-On, *Where Have All the Fascists Gone?*, s. 48.

36 Eatwell, *Fascism*, s. 314.

37 Yazar bizzat katılmıştır. Ayrıca şuraya bkz. Truth against the World, 2016, *The Alt-Right Press Conference | Richard Spencer, Peter Brimelow & Jared Taylor* [Çevrimiçi Video], <https://www.youtube.com/watch?v=aJWLjRK2SRo> [erişim 21 Ekim 2018].

Radical Right'ta Greg Johnson hakkındaki biyografik bölümde belirttiği üzere "Avrupa Yeni Sağı düşünürleri, [...] biyolojik ırkçılığı 'hatalı ve geçmişte kalmış bir doktrin' olarak bilinçli bir şekilde reddederken", Johnson'ın ırkla bir "meselesi" olduğunu ve bunun da zaman zaman çağdaş Alternatif Sağ'ın büyük bölümü tarafından paylaşıldığını dile getirir.³⁸ Bu fark 2013 yılında, Jared Taylor'ın *American Renaissance*'yla bir röportaj yapan de Benoist tarafından bizzat dile getirilmiştir:

Sizinle kendimi kıyaslamak gerekirse aklıma gelen ilk fark benim ırkın ve ırkın öneminin farkında olmam, ama ona sizin verdiğiniz ciddi önemi vermiyor olmamdır. Irk benim için bir faktördür, ancak pek çok faktörden sadece biridir.³⁹

Irkla ilgili bu tutum, Alternatif Sağ'ın büyük isimlerinin çoğundan ciddi ölçüde farklıdır ve kimileri, Richard Spencer'ın Alternatif Sağ Manifesto'sunun açılışındaki "Irk gerçektir. Irk önemlidir. Irk, kimliğin temelidir" sözlerine mesafeli dururlar.⁴⁰ Bar-On'un *Key Thinkers of the Radical Right*'ta Spencer hakkındaki biyografik bölümde açıkladığı gibi, "ırkın manifestonun ilk maddesi olması çok önemlidir, çünkü Spencer'a göre Amerika Birleşik Devletleri Avrupalı olmayanlar, beyaz olmayanlar, siyah ve Yahudilerden arınmış, ırk temelli bir etnik devlet olmalıdır."⁴¹

İlginç biçimde, ırkla kimliğin bölünmezliğine, ayrıştırılamazlığına ve etnik temelli devletlere olan ihtiyaca yapılan vurgu Avrupa Yeni Sağı ile onun Alternatif Sağ'daki en yakın ideolojik halefleri olan Avrupa kimlikçi hareketi arasında bir ayrışma noktasıdır. José Pedro Zúquete'nin *The Identitarians*'ta *Nouvelle Droite* hakkın-

38 Graham Macklin, "Greg Johnson and Counter-Currents", Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 213.

39 American Renaissance, "We Are at the End of Something - A Conversation with Alain de Benoist", erişim: 14 Aralık 2017, <https://www.amren.com/features/2013/11/we-are-at-the-end-of-something/>. Akt. Macklin, "Greg Johnson and Counter-Currents", s. 10.

40 Richard Spencer, "What It Means to Be Alt-Right", 2017, <https://altright.com/2017/08/11/what-it-means-to-be-alt-right/>

41 Tamir Bar-On, "Richard B. Spencer and the Alt-Right", Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right*, s. 232.

da söylediği gibi, “ne eritme potası asimilasyonu [...] ne de apartheid dışlama mekanizması idealdi”⁴² ve bu de Benoist’in “kimlikçi kabilecilğin” aşırılıklarını yerden yere vurmasına ve kimlikçilerin “Karl Marx’ın iktisadi faktörlere atfettiği rolleri etnik faktörlere atfettiğinden” yakınmasına yol açtı.⁴³ Elbette, bu Avrupa Yeni Sağ’ının ırkçı olmadığı anlamına gelmiyor. Eatwell’in vurguladığı gibi, “tüm eleştirmenler ırkçı oldukları konusunda fikir birliğindeydi: Tüm kültürel çeşitlilik söylemine rağmen, Yeni Sağ çokkültürlü bir Fransa veya Avrupa hayal etmiyordu”⁴⁴ Böylece, farklılık, ırkçı ve ırkçı olmayan hareketler arasındaki bir fark değil, önem verilen konular arasındaki farklılıktır.

Ancak, de Benoist’in ırk meselesini tam merkeze oturtmayı başaramaması, Alternatif Sağ ve kimlikçi hareket içindeki pek çok kişinin de Benoist’in GRECE müttefiki olan, hayatının son dönemlerinde giderek daha açıkça ırkçı bir duruşa meyleden Guillaume Faye’nin eserlerine daha fazla yakınlaşmasına yol açtı. Stéphane François’ın *Key Thinkers of the Radical Right*’ta Faye hakkındaki bölümü, Faye’nin “Fransız nativizminin doktriner yenilenmesinden sorumlu olduğunu” ileri sürer ve onun düşüncesini “post-modern felsefe, Batı karşı kültürünün kimi unsurları ve ırkçılığın” bir alaşımı olarak derli toplu bir şekilde özetler.⁴⁵ De Benoist ile yaşadığı entelektüel ve finansal anlaşmazlıklardan ötürü Faye, 1987’de GRECE’den ayrılır ve Avrupa Yeni Sağ’ından da uzaklaşıp 1998’de *Archeofuturism*’i yazarak tekrar önemli bir figür olarak sahneye çıkar.⁴⁶ Faye görüşlerini birbirine bağlı üç teze dayandırarak anlatır: “Günümüz medeniyetinin, ki modernitenin ve eşitlikçiliğin mahsulüdür, zirveye ulaştığını ve kısa vadede çeşitli felaketlerin üst üste gelmesinden kaynaklanan bir küresel tufan tarafından tehdit edildiğini”, “modern dünyanın bireyselci ve eşitlikçi ideolojisi-

42 José Pedro Zúquete, *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2018), s. 10-11.

43 Akt. Zúquete, *The Identitarians*, s. 11, 14.

44 Eatwell, *Fascism*, s. 315.

45 Stéphane François, “Guillaume Faye and Archeofuturism”, Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 91.

46 A.g.m, s. 93-94.

nin artık sürdürülebilir olmadığını” ve “giderek daha arkaik, yani modern öncesi, eşitlikçi olmayan ve hümanist olmayan bir düşünce yapısının benimsenmesi gerektiğini” söyler.⁴⁷ Bu üçüncü görüş, Faye’nin “Arkeofütürist” düşüncesinin temelinde yatar ve bu düşüncenin ilkelerinin “kaos sonrasını, felaket sonrası dünyayı algılamamıza” rehberlik etmesi gerektiğine inanır.⁴⁸

Hem Faye hem de de Benoist Alternatif Sağ’ı ciddi olarak etkilerler ama bununla birlikte ideolojileri arasında yadsınamaz bir fark vardır ve iki figür, kariyerleri boyunca, farklı çizgileri takip etmiştir. François’ya göre, Faye “Avrupalıların etnik çıkarlarını savunmak adına son derece katı göç karşıtı ve İslâm karşıtı söyleme sahip olan önemli bir yerliliğin ideoloğu oldu. 1990’ların sonlarından beri, 1900’lerle 1930’lar arasını hatırlatan bir ırkçılığı savundu.”⁴⁹ Onu bu kadar popüler hale getiren ve modern Alternatif Sağ’da çok etkili bir isim olarak öne çıkmasını, 2019’daki ölümünden sonra büyük üzüntüyle anılmasını sağlayan şey, ortaya koyduğu eserlerin bu unsurlarıydı. De Benoist’dan farklılaşmasını en iyi anlatan şey ise Faye’nin *Nouvelle Droite*’ın “halkların davası” mottosunu “bizim halkımızın davası”na çevirmesi ve de Benoist ile onun Avrupa Yeni Sağ’ındaki meslektaşlarını “çakallarla birlikte ırkçılığa karşı ulumakla” suçlamasıydı.⁵⁰

Avrupa Yeni Sağ’ı ile Alternatif Sağ arasında ırk konusundaki farklılaşma kısmen antisemitizm meselesi etrafında gerçekleşti. Bu kitabın dördüncü bölümünde de tartışıldığı gibi, antisemitizm Alternatif Sağ’ın dünya görüşünün önemli bir unsurudur. İster görece ılımlı Alternatif Sağ’da yaygın olan komplocu antisemitizm, ister Kevin Macdonald’ın sözdebilimsel çalışmaları veya Alternatif Sağ’ın daha uçtaki çevrimiçi unsurlarının daha basit ve kaba Holokost inkârcılığı olsun, antisemitizm Alternatif Sağ’da açık ve Avrupa Yeni Sağ’ındakinden çok daha farklı bir rol oynar. Tekrar hatırlatmak gerekir ki bu farka işaret etmek Avrupa Yeni Sağ’ını ak-

47 Guillaume Faye, *Archeofuturism: European Visions of the Post-Catastrophic Age* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd, 2010), s. 13-14.

48 A.g.e., s. 14.

49 A.g.e., s. 96.

50 Akt. Züquete, *The Identitarians*, s. 14.

lamak anlamına gelmez, zira Avrupa Yeni Sağı gerçekten de açık antisemitizmi kınadıysa da kimileri, bilhassa da Harvey Simmons, “Yahudi-Hiristiyan” değerlere yapılan saldırıların antisemitist görüşleri daha saygı duyulan bir biçimde sunma anlamında taktik bir hamle olduğunu da ileri sürmüştür.⁵¹ Dolayısıyla, buradaki fark bir açıklık ve vurgu derecesi farkından ibarettir.

Avrupa Yeni Sağı ile Alternatif Sağ arasındaki mukayese çabalarının ortaya çıkardığı keskin bir sonuç da hareketlerin düşünürlerinin kalitesi arasındaki fark ile ideolojileri arasındaki nüanslardır. Alternatif Sağ işine geldiği zaman sağ felsefenin unsurlarını benimserken, tıpkı Avrupa Yeni Sağı’nın anti-Amerikancılığında olduğu gibi çelişkili veya sorunlu unsurları yok sayar veya bir kenara atar. Bu ayrıca Alternatif Sağ düşüncesindeki orijinallik kılığını da ortaya serer. Greg Johnson, Richard Spencer ve Daniel Friberg’in Avrupa Yeni Sağı’ndaki düşünürlerle kıyaslandığında orijinallik, derinlik, hatta zaman zaman benimsedikleri fikirleri kavrama açısından bile çok zayıf kaldıklarını görürüz. Alternatif Sağ, Avrupa aşırı sağ düşüncesine ve en başta Avrupa Yeni Sağı’na çok şey borçludur, ama kendisi Avrupa Yeni Sağı ideolojisinin temel unsurlarını, bilhassa metapolitik yaklaşımını benimser ve Avrupa Yeni Sağı’nın Amerikan versiyonu olmaktan ziyade, seç-beğen-al tipi karma bir faşist harekettir.

Yükselişteki fikirler

Bu fikirleri benimseyen kişiler ve gruplar uzun yıllar boyunca kendilerini “öleyazmış bir dünyanın bekçileri”;⁵² yani Evola’nın “yıkıntılar arasındaki adamlar”⁵³ olarak tasvir ettiği biçimde hissettiler. Ancak, geçtiğimiz on yılda hareketin kendine güveni biraz tazelenmiş gibi görünüyor. Fransa’daki Kimlikçi hareketin kurucularından Philippe Vardon’un sözleriyle, “onlar [kimlikçiler] son

51 Harvey Simmons, *The French National Front: The Extremist Challenge to Democracy* (Boulder: Westview Press, 1996), s. 212-215.

52 Vardon, P. “Önsöz”, Markus Willinger, *Generation Identity: A Declaration of War against the '68ers* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd, 2013), s. 9.

53 Akt. Daniel Friberg, *The Real Right Returns: A Handbook for the True Opposition* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd, 2015), s. 15.

nefesini vermek üzere olan bir dünyanın bekçileri olmak şöyle dursun, yeni bir doğumun müjdecileridirler.”⁵⁴

2013’te, de Benoist “After the Fall: The Future of Identity” [“Çöküşün Ardından: Kimlik Geleceği”] başlıklı bir konferansın açılış konuşmasını yaptı. Konferans Spencer’in NPI’ı tarafından düzenleniyordu. Konferansın web sitesinde, “geçtiğimiz yarım yüzyıldır övülen ve desteklenen ‘Batı’ kimliği, yani ‘demokratik’, ‘hoşgörülü’ ve ‘liberal’ kimlik çatlamaya ve dağılmaya başladı” deniyordu.⁵⁵ Açıkça görülüyor ki Trump’ın seçilmesinden, Bannon’ın yükselişinden ve Alternatif Sağ’ın geniş çaplı görünürlük kazanmasından çok daha önce, hareketin içindekiler rüzgârın kendilerinden yana döneceğini sezebilmişlerdi. Avrupa’da geçtiğimiz yıllarda bu fikirler Fransa’da 2003 yılında *Nouvelle Droite*’tan filizlenen bir gençlik hareketi olarak başlayan pan-Avrupacı Kimlikçi harekette görünürleşti. Faye’nin açıkladığı haliyle “Kimlikçiler” terimi gücünü, “pek çok insanın ve onların kültürünün çeşitliliği ve tekiliği”nin insanlığa karakterini verdiği inancından alır. Faye, kimliğin bu hareketin merkezinde olduğunu, zira, “[insanlığın] her tür homojenizasyonunu ölümle, sklerozla ve entropiyle eşanlamlı olarak gördüğünü” dile getirir.⁵⁶

Avusturyalı Markus Willinger’in 2013 tarihli *Die identitäre Generation: Eine Kriegserklärung an die 68er* [Kimlikçi Nesil: 68’lilere Karşı Bir Savaş İlanı] kitabı, Kimlikçi hareketin Avusturya şubesi olan Identitäre Bewegung Österreich’in manifestosu olarak anlaşılabilir. Kitapta, Willinger şöyle söyler:

Yeni bir siyasi rüzgâr Avrupa’yı kasıp kavuruyor. Tek bir amacı, sembolü ve düşüncesi var: Kimlik. [...] Bu kitap basit bir manifesto değildir. Bir savaş ilanıdır. Avrupa’yı hasta düşüren, onu yıkıma götüren her şeye, 68’lilerin yanlış ideolojisine karşı bir savaş ilanı. Size savaş ilan ediyoruz.⁵⁷

54 Vardon, P. “Önsöz”, Willinger, *Generation Identity*, s. 9.

55 After the Fall: The Future of Identity: Ulusal Politika Enstitüsü’nün 2013 tarihli Liderlik Konferansı, <http://www.npiamerica.org/2013-conference/>

56 Faye, *Why We Fight*, s. 171.

57 Willinger, *Generation Identity*, s. 14-15.

Willinger'in manifestosunu kızgın bir adamın tepinmesi olarak görüp ciddiye almamak kolay olsa da, *Kimlikçi Nesil* de Benoist gibilerinin benimsediği esrarlı ve genellikle pek yoğun fikirlerin canlı ve ulaşılabilir bir ifadesidir. Willinger “midemizi bulandıran” siyasi elitlere, LGBT+ bireylerin toplumda giderek daha fazla kabul görmesine –buna “hiçlik birliği” adını verir– tepki gösterir ve “Kadınlar fethedilmek ister,” diyerek geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine dönülmesi için çağrı yapar.⁵⁸

Willinger aynı zamanda çokkültürlülüğü de açıktan reddedererek “Mehmed ve Mustafa’nın Avrupalı olmasını istemiyoruz,” der ve tıpkı de Benoist gibi etnik çoğulculuğu savunur.⁵⁹ Bu taze güven, Daniel Friberg’in 2015 tarihli kitabı *The Real Right Returns: A handbook for the true opposition*’da da çok açıktır. Kitap, meydan okurcasına şu sözlerle başlar: “Yarım yüzyıldan uzun bir süredir ricat, marjinalleşme ve giderek daha saldırgan ve talepkâr bir Sola verilen tavizlerden sonra, gerçek Avrupa Sağı intikam ateşiyle geri dönüyor.”⁶⁰ Friberg şöyle devam eder: “Gerçek Sağ şimdi Avrupa çapında geri dönüyor. Bölge bölge, ülke ülke, Sol’un hayal kırıklığına uğramış, morali tükenmiş, kadınlaşmış piyonlarının toplumun marjlarına çekilmesini sağlıyoruz, zira Don Kişotvari fikirler ve yıkıcı ütopyalar ancak buralara layıktır.”⁶¹ Akabinde, “liberalizmin icadından önce Avrupa’da veri kabul edilen ideallerin ve değerlerin yeniden tesis edilmesi”⁶² planını anlatıyor ve “liberal moderniteye topyekûn bir alternatif geliştirmek”ten bahsediyor.⁶³ Friberg’in Alternatif Sağ’ın zaferine olan güveni, Joakim Andersen’in *Rising from The Ruins*’ine yazdığı önsözdeki, “liberal-solcu rakiplerimizin çoktan kaybettiğini unutmayın. Sadece hâlâ nefes alıyorlar”⁶⁴ sözlerinde kibrin doruğuna varır. Andersen, Friberg’den daha az kesin bir

58 A.g.e., s. 24-27.

59 A.g.e., s. 71.

60 Friberg, *The Real Right Returns*, s. 1.

61 A.g.e., s. 15.

62 A.g.e., s. ix.

63 A.g.e., s. 15.

64 Daniel Friberg, “Önsöz”, Andersen, *Rising from the Ruins*, s. xi.

dille konuşur ancak kitabı, eşğinde olunulan bir zaferin özgüveniyle doludur:

Bugün önümüzde galibiyet için önemli bir fırsat var. Hiçbir şey garanti değil, ancak Spengler, Strauss-Howe ve Sam Francis'in bir araya gelmesi burjuva sonrası proletaryanın ve muhafazakâr Z kuşağının Faustyen medeniyeti ele geçirme ve çileci, kahramanca ve dayanışmacı değerlere dayanan bir sistem kurma şansının olduğunu hatırlatıyor.⁶⁵

Anderson bunu başarmak için de Benoist ve Avrupa Sağ'ının fikirlerinin "Sorel'in mit üzerine düşünceleri, Le Bon'un kitle psikolojisi, Sloterdijk ve Foucault'nun dilin ve söylemlerin siyasetine dair teorileri, Francis, Dugin ve Molldug'un gruplar ve fikirler arasındaki düşünceleri" ile birleştirilmesini savunur.⁶⁶ Avrupa Yeni Sağ'ının fikirlerini Alternatif Sağ'da popüler olan, neo-raksiyoner blogcu Curtis Yarvin (Mencius Molldug) gibi Amerikalı düşünürlerle birleştirme isteği, AltRight Corporation'ın kuruluşuyla belli bir yere kadar gerçekleştirilmiş oldu. Kuruluş Charlottesville olaylarının akabinde sarsıldı ve geleceği halen belirsizdir. Öte yandan, birlik metapolitik bir kurum inşası çağrısının ilk belli başlı örneği ve Anderson'ın Atlantik'in iki yakasındaki yeni aşırı sağ düşüncüyü bir araya getirme çağrısı olması itibarıyla sembolik önem taşımaya devam ediyor.

Her halükârda, burada önemli olan şey Alternatif Sağ ile Avrupa Sağ'ının birbiriyle aynı şey olduğunu iddia etmek değildir. Aksine, mesele modern Alternatif Sağ'ın dünya görüşünü doğru bağlama oturtmak ve dünyanın nasıl görünmesi gerektiğine ilişkin farklılaşan ve ayrı yönlerde ilerleyen görüşleri olsa da, Amerika ve Avrupa'da moderniteye ve modern ilerlemeci topluma yönelik eleştirilerinde çarpıcı bir ortaklık olduğunu göstermektir. Her iki görüş de azınlık haklarını genişletmesi, toplumları çokkültürlü, çoğul-

65 Andersen, *Rising from the Ruins*, s. 304. "Strauss-Howe", William Strauss ve Neil Howe tarafından ortaya atılmış Dördüncü Dönüş teorisine referans verir; buna göre halkların tarihi "saecula" adı verilen seksen ila yüz yıllık döngüler halinde hareket eder ve eski düzeni yıkıp yerine yeni bir düzen getiren şiddetli bir olayla ("ekpyrosis") sona erer.

66 Andersen, *Rising from the Ruins*, s. 304.

cu bir geleceğe doğru yönlendirmesi sebebiyle düşmanın ilerlemeci ve liberal demokrasi olduğunu düşünür. Asıl endişe verici olan, on yılları devirecek kadar eski bu eleştirinin geçtiğimiz yıllarda taraftar bulmaya başlaması ve bu kez gerçek bir tehdit olarak tekrar ortaya çıkmış olmasıdır.

Bir zamanlar marjinalleşmiş bir aşırı sağ felsefi tartışma denebilecek, barların kafelerin arka köşelerindeki önemsenmeyen düşünce mahfillerinde veya sahte isimlerle kayıt olunan kenarda köşede kalmış konferanslarda tartışılan şey giderek ana akımlaşıyor. Amerikan Alternatif Sağ, Avrupa Yeni Sağ veya Kimlikçi hareketinin insanları kendi görüşlerine çekmekte başarılı mı olduğu, yoksa insanların kendi kendilerine bu sonuçlara vararak bu hareketlere yaklaşp yaklaşmadıklarını söylemek kolay değildir (ikinci ihtimal çok daha olasıdır). Her halükârda, bu fikirlerin zemin kazanması Batılı liberal demokrasinin temellerine ve bugün veri kabul edilen ancak aslında uzun ve zorlu mücadelelerle kazanılan haklar için bir tehliktir.

Küresel Bir Küreselcilik Karşıtı Hareket

ALTERNATİF SAĞ, KÜRESELLEŞME VE “KÜRESELÇİLİK”

Pek çokları için, Alternatif Sağ başlı başına Amerikalı bir fenomendir. Bu kişiler, Donald Trump’ın göreve başlama konuşmasında bahsettiği “Amerikan çöküşünü”¹ durdurmak için en önde koşma görevini kendinde gören, aldatıldığını düşünen, bir kızgınlık hissinden mustarip bir beyaz erkekler grubu olarak görülür. Kendilerini anayasanın birinci ek maddesinin, Amerikan İç Savaşı sırasında Güney devletlerinin bağımsızlığı için mücadele eden isimleri ezberlenmiş generallerin, 1965 tarihli Göçmenlik Yasası’nın ve bu yasa yüzünden göçmenlerle kaynayan sahillerin görüntüsünden kesin olarak imtina eden bir Amerika tahayyülünün savunucuları olarak görürler.

Alternatif Sağ’ın kökenlerine ve ilgilerine ilişkin bu algılama tamamen hatalı olmamakla birlikte hareketin sahiden küresel ölçekte olan varlığını ve duruşunu gözden geçirir. Amerika Birleşik Devletleri Alternatif Sağ’ın gelişiminde kilit rol oynasa da, hareketin ideolojisi transatlantik bir diyalog içinde şekillenmiştir. Dahası, bu diyalogun yarattığı reaksiyoner hareket yerkürenin dört bir yanındaki değişimlerle de beslendi. Berlin Duvarı’nın yıkılışından sonra iyice yükselen küreselleşmenin iktisadi, toplumsal ve sosyal

1 Donald J. Trump, “Inaugural Address”, *Whitehouse.gov*, 20 Ocak 2017, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/>.

politikalarına olan inanç ve destek dışında, bu politikaların kaybedenleri arasında, bu determinist, küreselci dünya görüşüne yönelik giderek büyüyen bir tepki oluştu. Aşırı sağ bu öfkeyi ekonomik, kültürel ve ırksal açıdan milliyetçi dalgayı büyütme için kullandı. Alternatif Sağ, 2010'ların ortalarında kamuoyunun dikkatini çekmeye başlayarak ortaya çıkarken bu dalganın üzerinde yol alacaktı.

Küreselleşme politikalarının Batı'daki çeşitli gruplar için yarattığı her tür sorun –ister gerçek, ister öyle algılanıyor olsun– aşırı sağın pek çok unsuru için sadece göçmenlerin ve azınlıkların değil, daha temelde ticaretin ve insanların sınırlar arasında serbestçe akmasını destekleyen politikaları ileri süren “küreselci elitin” suçlanmasını sağlayacak fırsatlar yarattı. Bu politikalara destek, aşırı sağ tarafından liberal bir ekonomik ve toplumsal doktrine aşırı inanç, şaşkınca bir bağlılık olarak görüldü ve beyaz Batı medeniyetini yıkmaya dönük haince (ve epeyce mitolojikleştirilmiş) bir planın uygulamaya konması olarak yorumlandı.

Elbette, sağ cenahta bu tarz bir tepkiye işaret eden mırıldanmalar küreselleşmenin çok geniş çaplı destek görmeye başladığı periyodun ta en başında dahi mevcuttu. George Herbert Walker Bush'un 1991'deki başkanlığa adaylığını koymasını protesto eden Pat Buchanan “Batılı mirasımızın” “çokkültürlülük adı verilen bir çöplüğe atılmasına” karşı uyarıyordu ve “egemenliğimizi, herhangi bir kimsenin yeni dünya düzeni adı verilen masasındaki baş koltuk için satmamalıyız” diyordu.² Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nde (ve ötesinde) Alternatif Sağ bu tarz bir Önce Amerika tarzı milliyetçiliği, Avrupa Yeni Sağı (veya *Nouvelle Droite*) tarafından geliştirilmiş olan savaş sonrası Avrupa faşist ideolojisiyle birleştirerek paradoksal biçimde küresel nitelikli, Avrupa kökenli (beyaz) her bir Batılı milletin “dertlerini” bir araya getiren bir ideolojik bakış ortaya koyacaktı. Düşman sadece bu grubun dışında kaldığı düşünülen dinî ve etnik gruplar değil, yukarıda bahsedilen elitlerdi de! Buchanan'ın Ocak 2016'da ilan ettiği “Davos İnsanı” artık “Trump'ın hayaleti” tarafından gölgelen-

2 “Buchanan 1992 Announcement”, 4 President, <http://www.4president.org/speeches/buchanan1992announcement.htm> [erişim 15 Eylül 2018].

mişti.³ Dijital çağın küreselleştirici teknolojilerinin daha önce eş benzeri görülmemiş ölçeklere ulaşmasıyla ve bu birbirine bağlı dünyada olup biten olayların örneklerinden –“Teröre Karşı Küresel Savaş”tan 2008 Finansal Krizi’ne, IŞİD’in yükselişinden Akdeniz bölgesindeki Göçmen Krizi’ne– etkilenen modern çağ gayet uluslararası bir aşırı sağ propagandaya gerekli zemini sağlamış oldu ve bir kuşağın etkisinde büyüdüğü küreselleşme vizyonuna alternatif bir ırkçı ve illiberal vizyonunu yayma fırsatı yakaladı.

Küreselleşme, küreselcilik ve aşırı sağ

Modern küreselleşmenin süregiden başarısı kimi siyasi gözlemcileri Alternatif Sağ’da giderek büyüyen hoşnutsuzluğa tamamen kayıtsız kılarken, diğerleri ise kayıtsız kalmamakla birlikte bu gelişmenin siyasi önemini doğru değerlendiremedi. Bunun sebebi kısmen küreselleşmenin on yıllara yayılan bir süreç olması ve örneğin bir askerî çatışmanın sahip olduğu ani, keskin niteliğe sahip olmamasıydı. Bununla birlikte, bu aynı zamanda tam olarak neyin “küreselleşme” olduğunun netleşmemesi ve hatta “küreselcilik” adı verilen ideolojinin de ne olduğunun tam bilinmemesiydi. Küreselleşme hakkında çalışma yapanlar sıklıkla küreselleşme kavramını tanımlamanın zorluğundan dem vurur, ancak Bryan Turner ve Robert Holton yine de belli bir konsensüs olduğuna işaret eder:

Zaman ve mekânın sıkışması, insan grupları arasındaki giderek artan karşılıklı bağıllık, insanların, fikirlerin ve malların değiş tokuşunun hacminin giderek artması ve nihayet kısaca “kozmopolitizm” adını verebileceğimiz çeşitli küresel bilinç formlarının ortaya çıkışı.⁴

Dolayısıyla, “kozmopolitizm” kavramını genişletmek küreselleşmeyi tanımlamaya yardımcı olacaktır. Benzer bir şekilde, Pau-

3 Patrick J. Buchanan, “Is the Spectre of Trump Haunting Davos?”, *Buchanan.org*, 21 Ocak 2016, <http://buchanan.org/blog/is-the-spectre-of-trump-haunting-davos-124642>

4 Bryan S. Turner ve Robert J. Holton, “Theories of Globalization”, Bryan S. Turner ve Robert J. Holton, (ed.), *The Routledge International Handbook of Globalization Studies Second Edition* (Abingdon: Routledge, 2015), s. 5.

line Kleingeld ve Eric Brown da “tüm kozmopolit görüşlerin paylaştığı çekirdek fikir, siyasi bağlılığı ne olursa olsun tüm insanların tek bir topluluğun parçası olduklarıdır (veya olabilecekleridir)” der.⁵ Öte yandan, Turner ve Holton’un işaret ettiği üzere, insanların küresel bir topluluğun parçası olduklarına dair bu yaygın görüş modern küreselleşmenin ortaya çıkışının yarattığı küresel bilincin yalnızca bir sonucudur. Dolayısıyla, küreselcilik en azından teoride sadece “küreselleşmenin kültürel koşulları” anlamına gelir ve söz konusu kültürün küreselleşme sürecine ne kadar açık veya ne kadar kapalı olduğunu tanımlamaz.⁶

“Küreselcilik” ve “küreselci” kavramları Alternatif Sağ tarafından giderek kötü emelleri için komplolar kuran kültürel ve iktisadi elitleri anlatmak için kullanılır olmuştur ve bu kavramda Yahudilere yönelik açık veya örtülü atıflar söz konusudur. Önemli Amerikan Alternatif Sağ figürlerinden Greg Johnson, 2015 yılında Counter-Currents Publishing’in web sitesine “küreselleşme evrensel özgürlüğe uzanan bir yol değildir. Boynumuza ebediyen Yahudi yularının geçirilmesini sağlayan bir kurgudur” yazmıştır.⁷ Bu tarz komplolar Yahudilerin kurumların kontrolünü ellerinde tuttuklarına ve sadece Yahudi çıkarlarına hizmet eden “köksüz kozmopolitler” olduklarına yönelik geçmişe uzanan aşırı sağ fikirlerden güç alır. Her iki terim de bir süreliğine daha geniş bir anlam kazanarak daha genel itibarıyla mal ve hizmetlerin değişimine ve daha fazla karşılıklı bağımlılığa destek veren her tür küresel siyasi kurumu ve anlaşmayı kapsar hale geldi. Küreselciliği eleştiren (gerek solda, gerekse sağdaki) kişiler küreselleşme ideolojisini BM, AB ve NAFTA nezdinde vücuda gelmiş gibi görür. Buna ek olarak, küreselcilik genellikle hukuki, askerî ve düzenlemeci bir tür gözetleme gerektiren; ve liberal demokratik yönetimlerin (hepsinin değil, çoğunun) ve BM Uluslararası Adalet Mahkemesi, NATO, IMF gibi ulus-üstü yapıların sürekli müdahalesini isteyen bir

5 Pauline Kleingeld ve Eric Brown, “Cosmopolitanism”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 1 Temmuz 2013, <https://plato.stanford.edu/entries/cosmopolitanism/>

6 Bryan S. Turner ve Robert J. Holton, “Theories of Globalization”, s. 10.

7 Greg Johnson, “The End of Globalization”, *Counter-Currents Publishing*, 28 Aralık 2011, <https://www.counter-currents.com/2011/12/the-end-of-globalization/>

tür siyasi duruş olarak değerdendirilir. Bu kurumlar kısmen küreselleşmenin kayırdığı ve desteklediğı karşılıklı bağılığı ve değış tokuşu mümkün kılan siyasi ve iktisadi koşulları koruyan ve kollayan kurumlar olarak görölüyordu.

Bu dünya görüşünün tamamına veya belli kısımlarına muhalefet uzun süredir mevcuttu ve kendini en çok 2010'ların başındaki Occupy hareketleri ve 1999'daki Dünya Ticaret Örgütü'ne karşı "Seattle mücadelesi" gibi olaylarda göstermişti. Bu yakın tarihli gösteriler küreselcilik karşıtlığını büyük ölçüde neoliberal yönetimlere ve küresel serbest piyasaya karşı yükselen bir sol muhalefetle ilişkilendirdi, ancak sağın da kendi muhalefet geleneğı söz konusuydu. Sağdaki pek çok kişı küresel kurumları kuruluşlarından itibaren bir sırlar odası –tekraren, çoğunlukla Yahudilerin önderliğindeki– gruplar olarak görür. Örneğın, savaş sonrasının İngiliz faşisti A.K. Chesterton, Bretton Woods anlaşmasını bu şekilde yorumlamıştı. Dahası, popülizm alanında araştırmalar yapan Cas Mudde'nin seçimleri yorumlarken söylediğı gibi, "ulusal popülist partiler [...] küreselleşmeye karşı en başarılı muhalefettir" ⁸ Mudde bunları 2004'te yazarken, bu partiler hakkında "küreselleşme (karşıtlığı) (henüz) ideolojilerinin ve propagandasının merkezî bir unsuru değıl" demişti. Bunun sebebi kısmen bu partilerin tarihsel ve ekonomi odaklı bir kesinliğı reddetmeleridir, ki pek çokları –bilhassa da küreselciliğın savunucuları– küreselleşmenin bu bağlantıyı güzel bir şekilde örneklediğini iddia eder.⁹

Gönülsüz küreselciler için reaksiyoner bir hareket

Alternatif Sağ küreselleşme konusunu tam merkeze koydu. Bunun sebebi, küreselciliğın güç ve mevki sahibi kişiler arasında giderek daha fazla kabul görmeye başlamasıydı. Örneğın *Taki's Magazine*'in (Alternatif Sağ figürlerden Richard Spencer'ın burada 2008-2010 yılları arasında faaliyet göstermesi sebebiyle Alternatif Sağ'ın gelişiminde önemli rol oynamıştır) web sitesinde yayımlanan Şu-

8 Cas Mudde, "Globalisation: The Multi-Faceted Enemy?", *The Contemporary European Research Centre Working Papers Series*, 3 (2004), s. 16.

9 A.g.m., s. 17.

bat 2008 tarihli “The Archaeology of Globalism” başlıklı yazı buna örnektir. Matthew Roberts şöyle yazar: “İster savaş yanlısı bir neo-muhafazakâr, ister serbest ticareti destekleyen bir Wall Street yatırımcısı, isterse de, Allah bilir dünyanın dört bir yanından kaç çocuğu evlat edinen bir Hollywood liberali olsun, neredeyse tüm elitistler [küreselciliği] benimsiyor.”¹⁰ Roberts’in gözlemi pek çokları tarafından paylaşılan, bu küreselleşme yanlısı duruşu reddeden bir hareket (ve nihayetinde temsil) bulabilmek için yerleşik sağdan başka bir yere bakmak gerektiği hissini özetler. Makalesini şöyle bitirir:

Hâlâ umut var. Medyadaki ve akademideki tüm propagandaya rağmen ülke çapında yapılan anketler Amerikalıların büyük çoğunluğunun Irak Savaşı’na, serbest ticarete ve kitlesel göçe karşı olduğunu ortaya koyuyor. Eğer karizmatik bir politikacı çıkıp sadece bu üç konuya bile odaklansa, geniş bir destekçi tabanı bulabilir.¹¹

Adaylar bu konuların etrafına strateji kurabilirler sahiden. Yine de, Alternatif Sağ müdahaleci dış politikaya,¹² ticaretin ve insanların serbest dolaşımına karşı çıkarken, bu unsurlar küreselcilik karşıtı duruşlarını tam olarak tanımlamaz. Nihayetinde, bu konulara muhalefet eden merkez sağ, liberteriyen ve sol argümanlar da mevcuttur. Aksine, Alternatif Sağ’ın duruşu bir dizi başka fikirden beslendi ve bilhassa Fransa’da Mayıs 1968’deki siyasi ayaklanmalara cevaben ortaya çıkan, etnik açıdan homojen toplulukları ve pan-Avrupa milliyetçiliğini savunan Avrupa Yeni Sağ’ından etkilendi. Avrupa Yeni Sağı bu duruşu “etnik çoğulculuk” olarak tanımlıyordu: farklı grupların eşit olması ama birbirinden ayrı olarak yaşamaları. Bunun, bu grupların “farklı olma hakkını” koru-

10 Matthew Roberts, “The Archaeology of Globalism”, *Taki’s Magazine*, 4 Şubat 2008, http://takimag.com/article/the_archaeology_of_globalism/#axzz5WGvV tadm

11 A.g.m.

12 Örneğin, ABD’nin Nisan 2018’de Alternatif Sağ içinde çok tepkiye yol açan Suriye’ye yönelik füze saldırısı sonrasında. Jason Wilson, “Why is the Far Right so Against US Intervention in Syria?”, *The Guardian*, 13 Nisan 2018, <https://www.theguardian.com/us-news/2018/apr/13/syria-intervention-conservative-right-wing-opposition-trump>

yan, kendi kaderini tayin hakkını gözeten ve kendi iç etnik ve kültürel homojenliklerini kaybetmesine engel olacak bir fikir olduğunu savunuyordu.¹³ Avrupa Yeni Sağ bu toplulukların “etnokültürel” bir kimliği paylaştığını öne sürer ve etnisite ile kültür arasında indirgenemez ve koparılamaz bir bağ olduğunu ima eder. Bu görüşler Avrupa Yeni Sağ’ından doğarak “kimlikçilik” adı verilen bir siyasi ideolojiye aktarılır, bu görüş Avrupa’da ilk kez 2012 yılında Fransız *Bloc Identitaire* adlı partide ve onun gençlik hareketi olan *Génération Identitaire*’da (Kimlikçi Nesil) ortaya çıkmıştır. Kökenleri itibarıyla Alternatif Sağ’ın genelinden farklılaşmakla birlikte, Avrupa kimlikçi hareketi Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ve başka yerlerdeki Alternatif Sağ ile sık sık örtüşür ve buralarda destekçi bulur.¹⁴

Etnik çoğulculuk gibi kavramları İngilizce konuşan aşırı sağa daha geniş kapsamlı olarak tanıtan gelişme, Avrupa Yeni Sağı düşünürleri Alain de Benoist ile Charles Champetier’nin birlikte yazdıkları *Manifesto for a European Renaissance*’ın 1999’da İngilizceye çevrilmesi oldu. Avrupa Yeni Sağ’ından çıkan fikirlerin Amerika Birleşik Devletleri’ndeki geniş bir kitle tarafından kabul edilmesi ilk başta kulağa tuhaf gelebilirdi, zira (hem sağdan hem de soldan) pek çok küreselcilik karşıtı argüman kültürlerin Amerikanlaşmasına ve modern küreselleşmeyle yakından ilişkilendirilen bu süper gücün insafına bırakılmasına eleştiriler getiriyordu. Dahası, Avrupa Yeni Sağ’ının düşünsel üretiminin bir kısmı açıkça anti-Amerikan’dı, fakat ilginç biçimde Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Al-

13 Bu görüş hem Alternatif Sağ hem de çağdaşı olan Avrupa “kimlikçi” hareketi içinde kimileri tarafından, göçmen ve mülteci karşıtı duruşlarını açıklarken dile getirilmiştir. Avrupa’nın etnokültürel kimliğinin bu gruplar tarafından “yerinden edilmesi” tehdidinin olduğu iddiasına ek olarak bu gruplar aynı zamanda sık sık bu “yerinden etmeyi” önemsemeyen veya bunu arzulayan küreselci elitlerin kontrolündeki piyonlar olarak resmedilir. Almanya merkezli, 2017’de kurulmuş olan kimlikçi örgüt Alternative Help Association (AHA) bunu bir adım daha ileri götürerek, Avrupa’ya gelen göçmen ve mültecilerin geldikleri ülkelerde yerel yardım kampanyaları düzenleyerek bu kişilerin Avrupa’nın içine doğru hareketini engellemeye çalışmaktadır. Buna benzer bir diğer kuruluş da İtalya merkezli, “[...] hayatta kalmak, kültürlerini korumak ve kimliklerini savunmak için çabalayan” grupları desteklediğini iddia eden *Solidarité Identités*’dir. “Home”, *Solidarité Identités*, <http://www.solid-onlus.org/> [erişim 15 Eylül 2018].

14 Daha detaylı tartışma için bu kitabın birinci bölümüne bakınız.

ternatif Sağ'ın dahi kimi kısımları bu görüşleri benimsedi.¹⁵ Bununla birlikte, bu duruşun faydası da sorgulandı. Avrupa Yeni Sağ'ının düşünürlerinden Guillaume Faye'nin Alternatif Sağ üzerinde etkili olan bir başka metni *Why We Fight: Manifesto for a European Resistance*'ta söylediği üzere:

Anti-Amerikancılığın tehlikesi feryat figanındaki keskinliktir, zira bu sorumsuzcadır ve sahiplerini umutsuz kurbanlara dönüştürür. Avrupalılar kendi Amerikanlaşmalarından ve Amerika Birleşik Devletleri'ne boyun eğmelerinden birinci derecede sorumludurlar. Zira biz zayıf olduğumuz için ABD güçlüdür.¹⁶

Faye bu tavır yerine çok kutuplu, Amerika'nın Avrupa'nın "baş rakibi olduğu, *baş düşmanı* olmadığı" bir küreselcilik karşıtlığını savunur.¹⁷ Burada Faye'nin amacı, Carl Schmitt tarafından yapılan, siyasetin "dostların" ve "düşmanların" tanımlanmasıyla başladığı ve siyasette eylemin düşmanlar arasında ortaya çıkan rekabet olarak tanımlandığı görüşünün üzerine bir şeyler koymaktır.¹⁸ Faye'ye göre, Avrupa'nın baş düşmanı "yabancı ve sömürgeleştiren göçmen kitleleri ve İslâm'dır" ve Avrupa'nın baş rakibi "Avrupa'yı zayıf düşürmek ve üzerinde hükümlanlık kurmak amacıyla İslâm'la ittifak yapan Amerika'dır"¹⁹ Elbette, bir rakibin dost hale gelmesi imkânsız değildir. Schmitt'in siyasi "dost" kavramını genişleten Faye şöyle açıklar:

Siyasal aynı zamanda dostu, yani müttefiklerin kim olduğunu belirlemeyi de içerir, ama daha da önemlisi, birinin dindaşlarını,

15 Örneğin, Jamie Weinstein'ın 2016'da *The Guardian*'da belirttiği gibi, Richard Spencer, "ABD Anayasası'na karşıdır veya kayıtsızdır". Jamie Weinstein, "The 'Alt-Right' Don't Belong in the American Conservative Tradition", *The Guardian*, 22 Kasım 2016, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/22/alt-right-dont-belong-american-conservatism-jamie-weinstein>

16 Guillaume Faye, *Why We Fight: Manifesto of the European Resistance* (Budapeşte: Arktos Media, 2011), s. 91.

17 Faye, *Why We Fight*, s. 92.

18 Carl Schmitt, *The Concept of the Political* (genişletilmiş baskı), (Chicago: University of Chicago Press, 2007), s. 26 [Türkçesi: *Siyasal Kavramı*, çev. Ece Göztepe, Metis, İstanbul, 2006].

19 Faye, *Why We Fight*, s. 153.

yoldaşlarını, etnik kardeşlerini, kendisiyle aynı çıkara, aynı kökene ve aynı değerlere sahip olanları belirlemeyi de içerir. Çürüten medeniyetler dostlarını düşman, düşmanlarını da dost olarak tanımlar. İşte bu şekilde Avrupa'yı yöneten elitler, bu yabancı etnik sömürgecilere karşı çıkan herkesi "faşistler" olarak yaftalıyor ve onları şeytanlaştırıyor, oysa bu "faşist" diye tanımlananlar kendi halklarının kimliğini ve hayatta kalma çabalarını destekliyor. Benzer şekilde, elitler kendilerini sömürgeleştiren yabancı kitleleri dost kabul ederek koruyor.²⁰

Alternatif Sağ bu mantığı baştan sona benimsemiştir. Geçtiğimiz yirmi yılda "göçmen kitleleri ve İslâm'ın" Avrupa'yı ve ABD'yi ele geçirmeye başladığını gördükten sonra, Avrupa ve Amerika aşırı sağ Atlantik'in iki yakasındaki "dindaşları, yoldaşları ve etnik kardeşleri" ile bir ortaklık geliştirdi. Mudde'nin dikkat çektiği gibi, aşırı sağ küreselcilerin hamlelerinin kendi popülist ve milliyetçi davalarına destek sağlayacağını öngörebilmişti. Yine de, bir anlamda Alternatif Sağ bizzat kendi "düşmanlarının" giderek artan uluslararasılaşması sonucunda –Brüksel'deki parlamenterlerin eylemlerinden uluslararasılaşan İslâmi terör şebekelerine, Avrupa STK'larının Akdeniz'deki Göçmen Krizi'ndeki çabalarına– popülist, milliyetçi bir küreselcilik karşıtı siyasi gündemin kazanmak için yeterli olmayacağını idrak etti. Spencer'ın *AlternativeRight.com* sitesinin ilk dönemlerinde yazan editörlerden biri olan Alex Kurtagic'in bir ABD Alternatif Sağ kuruluşu olan American Renaissance tarafından 2012'de düzenlenen bir konferansta yaptığı konuşmasında söylediği üzere, "[hareket] siyasetin ötesinde, mevcut ortodoksileri yok sayan pozitif bir girişime ihtiyaç duyuyor".²¹ Hareketin küresel siyasi sahneyi yıkmak veya en azından ciddi ölçüde dönüştürebilmek için kendisinin de küresel manada bir duruş ortaya koyması gerekiyordu.

Alternatif Sağ küresel küreselcilik karşıtlığını seferber etmek amacıyla yine Avrupa Yeni Sağ'ından kavramlar devşirerek "kim-

20 A.g.e.

21 Henry Wolff, "AmRen Conference Held in Tennessee", *American Renaissance*, 19 Mart 2012, <https://www.amren.com/features/2012/03/amren-conference-held-in-tennessee/>

likçi metapolitika” kavramına el attı. İtalyan Marksist Antonio Gramsci’nin fikirlerinden uyarlanan metapolitika kavramı, kamusal alandaki tartışmalardaki yerleşik konumları dağıtarak değiştirmeye, böylelikle siyasi ortamı daha açık ve belli bir ideolojiye daha hayırhah hale getirmeye odaklanır. Bu, seçim siyaseti veya siyasa yapma aşamalarına geçmeden önce yapılmalıdır. Faye’nin bu aktivizm yaklaşımını tanımlama biçimi desteklenen siyasi anlatıların genellikle küresel olan boyutlarını da açığa çıkarır:

[Metapolitika] uzun dönemli, derin bir siyasi dönüşümü tetiklemek için belirli fikirlerin ve kültürel değerlerin toplumsal anlamda yayılmasıdır. Metapolitika –illa belli bir partinin değil– küresel bir siyasi projeyi temsil eden ve o projeye ait olan ideolojik fikirleri yaymayı amaçlayan bir propaganda girişimidir.²²

Yukarıda açıklandığı gibi, kimlikçilik etnik ve kültürel olarak inatçı, katı grupları muhafaza etmeyi amaçlayan bir siyasi ideolojidir. Bu iki fikri bir arada düşününce, Alternatif Sağ’ın küresel kültürel davası kendi (mitleştirilmiş) beyaz, Hristiyan, Avrupalı mirasını bu kategorilerin dışında kalanların “tehdidinden” “korumayı” amaçlamaktır. Bu amaç, Amerikalı ve Avrupalı (ayrıca Avustralyalı, Kanadalı, Güney Afrikalı, Latin Amerikalı) kimlikçilerin eşzamanlı olarak gözlerini kendi ulusal siyasi ortamlarını değiştirmeye dikmek gibi nispeten yerel bir amaca odaklandıkları durumda dahi geçerlidir. Her seviyede, Atlantik’in iki yakasındaki Alternatif Sağ kimlikçiler, düşmanlarını, Faye’nin bahsettiği etnik ve kültürel “yabancılar” olarak görür ve bu dışarılıkları desteklediğini düşündükleri küreselleşme yanlısı aktörleri ve siyasaları da kimliklerine “tehdit” olarak algılar.

Birlikte Terk etmek: Alternatif Sağ’ın gözünden Küreselcilik

O halde, aşırı sağın bu ilk başta çelişkili görünecek şekilde küreselleşmeyi benimsemesini nasıl okumalıyız? Bunun bir yolu, çağdaş küreselleşmeye dair neleri sevdiğinden (ki en başta teknolojik faydaları gelir) hareketle ortaya çıkan vizyonu düşündürmektir. İn-

22 Faye, *Why We Fight*, s. 272.

ternet, sosyal medya, pek çok şifreli ve anonim iletişim platformu Alternatif Sağ ağının büyümesine ve aşırı sağın olağanüstü ölçekte propaganda yapmasına imkân sağlamakla kalmadı, kamu fonlaması yöntemi (ve giderek artan şekilde kripto paralar) harekete mensup olanların birbirine çok kolay biçimde finansal destek verbilmesini de sağladı.

Yine de, Alternatif Sağ'ın büyük ölçüde internete dayanan kökenleri ve mevcudiyeti düşünülürse, 21. yüzyılın küresel iletişim teknolojileri harekete alternatif bir (anti-)küreselciliğin nasıl bir şey olabileceğine dair bir vizyon kattı. Hareket, internetteki forumların estetiğinden, dilinden ve kültüründen çevrimiçi aktivistlerin organize medya manipülasyonu stratejilerine, sanal mekânlarda büyüme ve hâkimiyet kurma biçimlerine tanıklık etti ve bunlar konvansiyonel, gerçek hayattaki siyasi faaliyetlerin öncülü oldu. Gerçekten de, durum adeta Faye'nin bir sözünün tamamen baştan sonra tatbik edilmesine benzer: "Metapolitika kültürün işgali, siyaset ise belirli bir alanın işgalidir."²³ Bu konuda kullanışlı bir başka perspektif ise Lior Gelernter ile Motti Regev'in etnisite, diaspora ve internet arasındaki ilişkiye dair yaptıkları analizdir. Arjun Appadurai'nin²⁴ çalışmaları üzerine yazan Gelernter ve Regev, diaspora mensuplarının "eski vatanlarının, yeni vatanlarının ve dolayımı ağırlarının" yeni "etnomekân(lar)" ürettiğini, internetin "çok sayıda diaspora ağını destekleyerek, kimliklerin ve hiyerarşilerin tartışıldığı mekânlar yarattığını ve bunların siyasi mobilizasyonlarını mümkün kılmayı [...] şekillendirmekte nasıl kilit rol oynadığını" not ediyor.²⁵ Bu açıdan bakıldığında, Alternatif Sağ ve özellikle hareketin beyaz milliyetçi unsuru internet aracılığıyla daha büyük bir ırksal ve etnik bilinç kazanan, bu diasporanın dışında kalanlardan gelen "tehditlerle" yüzleşmek için mobilize olması gereken Avrupa kökenli beyaz Batılıları dünya çapında bir diaspora olarak kurgulayarak önemli bir beyaz üstünlükçü etnomekân yaratmayı başardı.

23 A.g.e.

24 Arjun Appadurai, *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996).

25 Lior Gelernter ve Motti Regev, "Internet and globalization", Bryan S. Turner ve Robert J. Holton (ed.), *The Routledge International Handbook of Globalization Studies Second Edition* (Abingdon: Routledge, 2015), s. 83.

Alternatif Sağ'ın kendi radikal küresel küreselcilik karşıtı vizyonlarını, geniş yığınların kolaylıkla benimseyeceği bir seçenek olarak görmesi, hareketin kendisine sanal ortamda yarattığı geniş sanal “arazilerin” büyüünün illüzyonuna kapıldığını gösteriyor. Bu bakış belki de en iyi, çağdaş aşırı sağın en kenarda köşede kalmış aşırı uçlarından birinde özetlenebilir: “neo-reaksiyoner” veya “NRx” ekolü tarafından ortaya atılmış “No Voice-Free Exit” stratejisi. NRx 2000'lerin sonunda ve 2010'ların başında büyük ölçüde internette ortaya çıktı ve Alternatif Sağ'a alternatif bir kol işlevi gördü. Kısaca özetlemek gerekirse NRx aşırı sağ ve anti-demokratik bir hareket olarak aydınlanma ilkelerini reddeder ve “neo-kameralist” devletlerden oluşan bir “yamalı” yapıyı destekler; burada devletler bir şirket, sakinler/vatandaşlar ise müşteridir.²⁶ Bir dişi geleneksel jeopolitik blok yerine, bu bakış ırksal olarak homojen devletlerin bir şirket gibi yönetilmesine ve aralarındaki rekabete vurgu yapar. Bu senaryoda demokrasiye pek yer yoktur (“No Voice”), sadece bireylerin birbirleriyle rekabet halindeki devletler “pazarından” istedikleri yeri seçme şansı vardır (“Free Exit”). NRx topluluğunun *Reddit.com*'daki “Dark Enlightenment” [Kara Aydınlanma] altforumundaki “Common Ideas” başlığındaki tanımında, arzu ettikleri şeyin “büyük, hiper-federal devletler veya küçük, bağımsız şehir devletlerinden oluşan bir No Voice-Free Exit sistemi” olduğu dile getirilir.²⁷

Küreselleşmeye yönelik bu aşırı denebilecek cevaba karşın, bu duruş Alternatif Sağ ve Avrupalı kimlikçi hareketi içindeki daha geniş çaplı bir alt akıma karşılık gelir. Bunlar genellikle küreselci rakiplerinin yaratmış olduğu liberal demokratik siyasi arena da mücadele etmek değil, çeşitli biçimlerde ondan kopmaya niyetlidirler. Yakın dönemlerde güç kazanmış olan çeşitli AB'den çıkma kampanyalarının gerçekliğine daha yakın olan bu bakış, Avrupalı kimlikçilerin AB'ye kıyasla çok daha az merkezî kontrol sahi-

26 Bkz. Mencius Moldbug, “Against Political Freedom”, *Unqualified Reservations*, 16 Ağustos 2007, <https://www.unqualified-reservations.org/2007/08/against-political-freedom/>

27 “r/DarkEnlightenment”, *Reddit*, <https://www.reddit.com/r/DarkEnlightenment/>. NRx hareketi hakkında daha detaylı bir tartışma için bu kitabın yedinci bölümüne bakınız.

bi olan alternatif bir dizi uluslar konfederasyonu talebinde somutlaşır. Avusturyalı Generation Identity aktivisti Markus Willinger da *A Europe of Nations*'ta bu çağrışı yapmıştır.²⁸ Willinger'in hayalindeki Avrupa konfederasyonu ABD, Çin, İslâm dünyası ve diğer başka bloklara karşı çok kutuplu bir rekabette tek ve büyük bir blok olarak tahayyül edilse de, Amerika, Avustralasya ve Avrupa Alternatif Sağ'ına mensup başka kişiler beyaz milliyetçi Batılı devletlerden oluşan bir ulus-üstü veya ulus-aşırı bir blok fikrine daha yakındır ve böylelikle beyaz, Hristiyan Batı ile geri kalanlar arasındaki “medeniyetler çatışması” gibi daha geleneksel aşırı sağ fikirlere yakın dururlar. Alternatif Sağ yayıncı Arktos Media'nın başındaki Charles Lyons, Alternatif Sağcı *Radix Journal* için Aralık 2016'da yazdığı yazıda Alternatif Sağ'ın hem “Amerikan Direnişi”, hem de “her türden Avrupalı kimlikçiyle ittifak için küresel bir ça-ba” olduğunu söyler.²⁹

Öte yandan, Alternatif Sağ'da kimileri için ayrılıkçı duruş daha ziyade yerelcilğe odaklıdır. Örneğin ABD'li Alternatif Sağ mensubu ve kabilecilik savunucusu Jack Donovan 2011'de hareketin “küreselde nefret etmesi, yerelde sevmesi” gerektiğini söylemiştir ve kendisi de harekete mensup bazı kişiler gibi ABD'nin Pasifik Kuzeybatı bölgesinde yaşayan ve buranın “Cascadia” devleti olarak ayrılması gerektiğini savunan kişiler arasındadır.³⁰ Benzer şekilde, Güney Konfederalist Alternatif Sağ blogu Occidental Dissent'ten Brad Griffin (Hunter Wallace) 28 Ocak 2017'de, Alternatif Sağ Atlanta Forumu'nda yaptığı bir konuşmada Güney Konfederalizmi'ni yeniden, bir “Alt-South” [Alt-Güney] olarak düşünmek gerektiğini söylemişti. Griffin, terimin “Dixie'de yaşayan ve solcu veya ana akım muhafazakâr olmayan herkesin (yani milliyetçiler, popülistler, reaksiyonerler) bir araya gelerek Güney'in geçmişini, bugününü ve ortak geleceğini tartışması için bir mekân” anlamına

28 Bkz. Markus Willinger, *A Europe of Nations* (Budapeşte: Arktos Media, 2014).

29 Charles Lyons, “The Alt Right: The American Resistance”, *Radix Journal*, 31 Aralık 2016, <https://radixjournal.com/2016/12/2016-12-31-the-alt-right-the-american-resistance/>

30 Nathan Leonard, “Action is Key: An Interview with Jack Donovan”, *Heathen Harvest*, 10 Ağustos 2014, <https://heathenharvest.org/2014/08/10/action-is-key-an-interview-with-jack-donovan/>

geldiğini ve buranın “Alternatif Sağ ile Güney Milliyetçiliğini harmanlayacak bir yer olduğunu” söyler.³¹ Alternatif Sağ içinde bulunan ve ilgilendikleri ölçek ulusal, ulus-ötesi ve kıta aşırı olan kişilerin siyasi hedefleriyle ciddi bir ittifak söz konusudur.

Avrupa kimlikçi hareketi, Alternatif Sağ ve daha bölgesel odaklı unsurlar arasındaki farklılıklar Avrupa Yeni Sağı tarafından da hissedilen bir gerilim yaratmıştır. Alain de Benoist’ın *Confronting Globalisation*’da dikkat çektiği gibi, “küreselleşmeye direnmek tıpkı bir ulus-devlet gibi ülke toprağına vurgu yapmak anlamına gelmez”, zira “kimlikçi, dinî, etnik, dilsel veya kültürel dayanışma” ulus-aşırı ve ciddi ölçüde “ülke toprağı karşıtı” da olabilir.³² Bu hesaba katıldığında, bu tür dayanışmalara meydan okuyan küresel duruşlar ve süreçlerle (örneğin çokkültürlülük veya küresel bir halifelik) karşılaştığı zaman “ulus-devlet az ya da çok tarihi geçmiş bir kimlikçi ufuk” olarak belirir.³³ Ancak, de Benoist’ın bu tikel dayanışmalar hakkında, ulus-devletin tarihi geçmişliğinin (algılanan) bir dışsal tehdidin fonksiyonu olduğu, milliyetçilikle ulus-aşırıculuğu bir araya getirmenin içkin olarak çelişkili olmasından (veya görülmesinden) kaynaklanmadığı uyarısını hatırlamak gerekir. Alternatif Sağ beyaz milliyetçi bir harekettir, beyazlık Avrupa kimliğinin mitleştirilmiş bir kavramıdır ve bu açıdan da davalarını doğal olarak ulus-aşırı görürler. Yine de Alternatif Sağ’ı da etkileyen Avrupa kimlikçi hareketinin ileri süreceği gibi, bu Avrupa kimliği kavramı hem ulus-üstü (Avrupa) hem de milli (Alman, Fransız vb.) düzeylerde söz konusudur, hatta bölgesel seviyede dahi mevcuttur (Fransızlar için Bretonya bölgesi, Alsas vb.).³⁴ Bu açıdan, ABD Alternatif Sağ’ı, kendi kimliğini tanımlamak için benzer bir yol izler ancak ulus-üstü bileşeni farklıdır: Kendisini Avrupalı olmakla değil, Avrupalı kökenleriyle tanımlayan, bu kökeni de genellikle beyaz olma kimliğine eklemleyen Amerikalılardan (belki kendine özgü bir bölgesel kimliğe sahip) meydana gelir. Bu-

31 Hunter Wallace, “The Alternative South”, *Counter-Currents Publishing*, 24 Şubat 2017, <https://www.counter-currents.com/2017/02/the-alternative-south/>

32 Alain de Benoist, “Confronting Globalization”, *Telos*, 108 (1996), d.n. 37.

33 A.g.m.

34 Brittany Pettibone, “What is Generation Identity” [Çevrimiçi video], 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=DIZ3DVozFv8> [erişim 17 Eylül 2018].

na karşılık, Avrupa'daki kimlikçiler ulus-üstü kimliklerini nadiren ırksal terimlerle açıklarlar ve "Avrupalı" kimliğini "beyaz" anlamında kullanarak kimliği tartışırken ırka açık referans vermezler.

Bu tepkinin karşısında, Batı şovenisti görece ılımlı Alternatif Sağ'ının daha kültürel olan küreselleşme tepkisi vardır. Görece ılımlı Alternatif Sağ beyaz milliyetçiliğinden kaçınır ancak Alternatif Sağ'ın karşı çıktığı şeylerin çoğuna, yani Batılı olmayan göçmenlere ve Müslümanlara karşı çıkar. Görece ılımlı Alternatif Sağ küreselleşmenin belirli dayanışmalara –onlar özelinde beyazlardan ziyade Batı'ya– karşı tehdit olduğu konusunda de Benoit'yla aynı fikirdedir ve kimliğini de yine Alternatif Sağ gibi, "beyazın" yerine "Batılı" (veya "Avrupalı" kavramını) koyarak inşa eder. Ancak, projeleri genellikle negatiftir –Batılı olmayan göçmenleri ve İslâm'ı Batı'dan uzak tutmak– ve bu yüzden de elinde Alternatif Sağ'ın sahip olduğu gibi fazladan, radikal, alternatif siyasi programı (yani beyaz etnik devletlerin kurulması) daha azdır. İşte bu yüzden, İngiliz ılımlı Alternatif Sağcı video blogcusu Paul Joseph Watson gibi kimseler "[...] Batı medeniyetini savunmaktan utanmamalıyız"³⁵ veya yine İngiliz ılımlı Alternatif Sağcı medya ünlüsü Milo Yiannopoulos "Ben bir Batı üstünlükçüsüyüm,"³⁶ derken, bu çıkışlar bunun üzerine ve bunun ötesinde bir şey kurmayı değil, ulus-ötesi duruşları kendi Batılı milletlerini "korumak" olan gevşek bir Batılı şovenist yorumcular ve aktivistler ittifakını güçlendirmeyi amaçlar.

Alternatif Sağ ile ilgili asıl kaygı verici olan şey, şirket gibi yönetilen şehir devletleri veya beyaz milliyetçi jeopolitik blokların oluşmasına dair umutları değil, küresel işbirliği –internet ortamındaki ağı, propagandası, örgütlenmesi ve finansmanı– olsa bile, küresel ve eşitsiz bir dünyanın nasıl işleyeceğine dair alternatif tahayyülleri de sadece nefret dolu kişilerin hezeyan içindeki fantezileri olarak göz ardı edilmemelidir. Alternatif Sağ ve yukarıda bahsi

35 Paul Joseph Watson, "Some Cultures Are Better Than Others" [Çevrimiçi video], 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=2JXrDwtiqQs&feature=youtu.be&t=409>

36 Sean Bruce, "I'm A Western Supremacist" - Milo Yiannopoulos on Why He Thinks West Is Best", *Penthouse*, 10 Ekim 2017, <http://www.penthouse.com.au/videos/im-a-western-supremacist-milo-yiannopoulos-on-why-he-thinks-west-is-best>

geçen diğ er milliyetçi ve ayrılıkçı grupların Avrupa ve Amerika'da üzerinde yükseldikleri küreselleş me karşıtı öf ke gerçektir. Bu öf keye, şu âna kadar yapılmış olduğu gibi, küreselleşmeci tavırların yarattığı gerek gerç ek gerekse de algıya dayalı iktisadi ve kültürel sıkıntılara dikkat etmeden cevap vermek mümkün değildir. Yeni ve ilham veren ilerici alternatiflerin yokluğ unda, bölücü ve ayrış tırıcı duruş lar yavaş yavaş kalpleri kazanabilir.

Çanlar Kimin İçin Eğriliyor?

ALTERNATİF SAĞ VE GÜYABİLİMSSEL İRKÇILIK¹

22 Kasım 2015'te, dönemin başkan adayı Donald Trump *Twitter*'de beyaz cinayet kurbanlarının %81'inin siyahlar tarafından, siyah cinayet kurbanlarının %97'sinin ise kendi ırklarına mensup kişiler tarafından öldürüldüğünü iddia eden bir dizi görsel suç istatistiği yayımladı. Ertesi gün, *Washington Post* bu bilgileri "oldukça yanlış" diye tanımladı ve kaynak olarak gösterilen "Crime Statistics Bureau - San Francisco" diye bir yerin mevcut bile olmadığını iddia etti.² Anlaşıldı ki, grafiğin kendisi bir neo-Nazi *Twitter* hesabından alınmıştı. Southern Poverty Law Center'in (SPLC - Güney Yoksulluk Hukuku Merkezi) daha sonra yayımladığı bir rapor, "siyahların beyazlara bir tür sessiz sedasız ırk savaşı içinde rastgele saldırması Amerika'da geçmişe eski olan gerçekdışı ve zararlı bir anlatıdır" diyordu.³

- 1 Bu isimle bir de American Renaissance makalesi vardır: Jared Taylor, "For Whom the Bell Curves", *American Renaissance*, Şubat 1995. <https://www.amren.com/news/2017/09/charles-murray-bell-curve-race-and-iq-richard-herrnstein-jared-taylor>
- 2 Jon Greenberg, "Trump's Pants on Fire tweet that blacks killed 81% of white homicide victims", *PolitiFact*, 23 Kasım 2015. <https://www.politifact.com/truth-o-meter/statements/2015/nov/23/donald-trump/trump-tweet-blacks-white-homicide-victims>
- 3 Hatewatch Staff, "The Biggest Lie in the White Supremacist Propaganda Playbook: Unraveling the Truth about 'Black-on-White Crime'", *Southern Poverty Law Cen-*

Bu olay pek çok açıdan Alternatif Sağ'ın ırkla olan ilişkisini özetliyor, zira siyahların şiddete meyline dair eski bir ırkçı mecaz paylaşılabilir bir “meme” olarak yeniden tedavüle giriyor, sosyal medyada yayılıyor ve siyasi söyleme nüfuz ediyordu; üstelik bu olağanüstü vaka ABD'nin müstakbel başkanı tarafından da tekrarlanıyordu. Kısacası, Alternatif Sağ'ın ırkçılığı, tıpkı antisemitizmi gibi, pek yeni veya özgün olmamakla birlikte, dijital çağda kendisini yeniden ambalajlama ve dağıtma yolları bulabiliyordu.

Alternatif Sağ'a mensup pek çok kişi kendilerini aşırı sağ öncülerinden farklılaştırmak için epey çaba sarf etse de –ve “beyaz ırkçılık 1.0”⁴ olarak adlandırdıkları şeyden şikâyet etse de– ırk meselesine dair görüşlerinin büyük kısmı, Alternatif Sağ'ın ortaya çıkışından çok daha geriye giden bireylerden ve kurumlardan alınmadır. Bu da aslında pek sürpriz sayılmaz, zira Alternatif Sağ halihazırdaki pek çok ırkçı hareketi bünyesinde toplamış bir tür şemsiye harekettir ve bunların çoğu bu yeni lakabı bir tür markalaşma antrenmanı gibi benimsemiş durumdadır. Böylelikle, Alternatif Sağ yenilik anlamında pek az şey yaparken güyabilimsel ırk biliminin canlanmasına katkıda bulunmuş oldu.

Eski fikirlerin yeniden ambalajlanması

Uzun süre boyunca küçümsenmiş bu fikirlerin yeniden ambalajlanmasının kazananlarından biri Charles Murray ve 1994'te Richard Herrnstein'la birlikte yazdığı kötü şöhretli kitap, *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life* oldu. Yazarlar kitapta ırk farklılıklarının IQ sonuçlarına etkisini tartışıyordu.⁵ Martin Lee'nin *The Beast Reawakens*'da yazdığı üzere, kitap şunu ileri sürüyordu:

ter, 14 Haziran 2018. <https://www.splcenter.org/20180614/biggest-lie-white-supremacist-propaganda-playbook-unraveling-truth-about-%E2%80%98black-white-crime>

4 Hunter Wallace, “Why White Nationalism 1.0 Failed”, *Occidental Dissent*, 18 Temmuz 2017. <http://www.occidentaldissent.com/2017/07/18/why-white-nationalism-1-0-failed>

5 Richard J. Herrnstein ve Charles Murray, *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life* (New York: Simon & Schuster, 1996).

Zekâ ırkın genetik bir karakteristiğidir ve değerli kaynaklar ebediyen fakir altsınıfların genetik olarak daha aşağı –genellikle siyah ve esmer– mensuplarının durumunu düzeltmek için boş yere harcanmamalıdır.⁶

Kitap basından çok ilgi gördüyse ve kimi editörler tarafından olumlu eleştiriler aldıysa da uzmanlar eleştirilerini sıralamakta gecikmedi. Örneğin, evrim biyoloğu Stephen Jay Gould *The New Yorker*'da kitabın “öne sürdüğü anakronik sosyal Darwinizm'i destekleyecek veri sunmadığını ve yeni bir argüman içermediğini” yazdı ve “*The Bell Curve*'ün doktrinine karşı mücadele etmeliyiz çünkü hem yanlış hem de harekete geçirilirse herkesin zekâsını geliştirme çabalarını sekteye uğratacak”⁷ dedi. *New York Times*'ta yazan Bob Herbert lafı daha az dolandırdı, “ciddi araştırmacıların çoğu, Murray ve Herrnstein'in ‘*The Bell Curve*’deki verilerden vardığı sonuçların sahte olduğunu biliyor” diyerek kitabı “çirkin bir numara” diye tanımladı, Murray'in “ne kadar karşı çıkarsa çıksın, kitabının bir insanı zenci diye olarak adlandırmanın kibar bir yolu”⁸ olduğunu söyledi. Zaman içinde bu öfke dindi ve her ne kadar çok eleştirilse de kitaptan aşırı sağın ırkçıları dışında bahseden olmadı.

Ancak, 2017'de *Scientific American*'da yayımlanan bir makale Murray'in “geri geldiğini” ilan ederek “talihsiz yeniden canlanışından” ve “coşan kitap satışlarından”⁹ bahsediyordu. Benzer şekilde, Murray'in Mart 2017'de Middlebury Koleji'ne yaptığı ziyaretin akabindeki protestolar sırasında sağ görüşlü web sitesi PJ Media *Bell Curve* kitabının *Amazon*'un demografik kategorisindeki kitaplar arasında birinci, sosyal bilimler listesinde üçüncü ve ABD tarihi kitapları arasında da beşinci sıraya yükseldiğini

6 Martin Lee, *The Beast Reawakens: The Chilling Story of the Rise of the Neo-Nazi Movement* (Londra: Little, Brown, 1997), s. 362.

7 Stephen Jay Gould, “Curveball”, *The New Yorker*, 28 Kasım 1994. <https://chance.dartmouth.edu/course/topics/curveball.html>

8 Bob Herbert, “In America; Throwing a Curve”, *The New York Times*, 26 Ekim 1994. <https://www.nytimes.com/1994/10/26/opinion/in-america-throwing-a-curve.html>

9 Eric Siegel, “The Real Problem with Charles Murray and ‘The Bell Curve’”, *Scientific American*, 12 Nisan 2017. <https://blogs.scientificamerican.com/voices/the-real-problem-with-charles-murray-and-the-bell-curve>

yazıyordu.¹⁰ Virginia Üniversitesi'nde doçent doktor olan Nicole Hemmer *The Bell Curve*'ün "Alternatif Sağ'dan pek çok hayranı bulunduğunu" söyleyip içerdiği fikirlerin, aşağıda derinlemesine tartışılacak olan –popüler bir ırkçı güyabilim dalı– bir tür yeni "insan biyoçeşitliliği" diline evrildiğini söyledi.¹¹ Gould 1994 gibi erken bir tarihte şöyle söylemişti:

Bunun dikkat çekebilmekteki başarısı, çağımızın üzücü halini ortaya koyuyor. Sosyal programları baltalama niyetinin bu programlardan faydalananların yardım edilemez olduğu, zira düşük IQ düzeylerinde somutlaşan birtakım doğuştan gelen bilimsel sınırlamalardan mustarip oldukları gibi fikirlerin dile getirilebildiği, tarihi, eşi görülmemiş bir bencillik dönemi.¹²

Maalesef, 1994 "eşi görülmemiş" bir dönem değildi, zira *The Bell Curve* tekrar yeni bir canlanma dönemi yaşıyor.

Alternatif Sağ'ın parçası olarak kendisini yeniden ortaya koyan eski ırkçıların başında gelenlerden biri de American Renaissance'tan [Amerikan Rönesans'ı] Jared Taylor oldu. Taylor Eylül 2016'da diğer Alternatif Sağ figürleri olan göçmen karşıtı web sitesi VDARE'den Richard Spencer ve Peter Brimelow ile Washington DC'deki Willard Otel'de bir basın toplantısı için bir araya geldi. Toplantı hem Alternatif Sağ'ın ne olduğunu açıklamak, hem de toplanan gazeteciler nezdinde bu kişilerin liderliğini perçinlemek amacı taşıyordu.¹³ Taylor yaptığı konuşmada Alternatif Sağ'ın dünya görüşünde ırkın rolü konusunda tereddütsüzdü. "İrk sadece gerçek olmakla kalmaz, grup ve birey kimliğinin merkezindedir," dedi.¹⁴ Beyazlara seslenerek, şunları söyledi:

10 Tom Knighton, "Middlebury Riot Boosts Charles Murray's Book Sales", *PJ Media*, 30 Mart 2017. <https://pjmedia.com/trending/2017/03/30/middlebury-riot-boosts-charles-murrays-book-sales/>

11 Nicole Hemmer, "'Scientific Racism' is on the Rise on the Right. But it's Been Lurking there for Years", *Vox*, 28 Mart 2017. <https://www.vox.com/the-big-idea/2017/3/28/15078400/scientific-racism-murray-alt-right-black-muslim-culture-trump>

12 Gould, "Curveball"

13 Yazar bizzat katılmıştır.

14 Jared Taylor, "What is the Alt Right?", *American Renaissance*, 11 Ekim 2016. <https://www.amren.com/news/2016/10/what-is-the-alt-right-jared-taylor>

Özsavunma diliyle konuşun. Ortodoksi tüm grupların kesinlikle eşit olduğunu iddia ettiğine göre, beyaz olmayan kişilerin başarısızlığı için geriye tek açıklama kalıyor: beyazların zulmü. Koskoca bir endüstri beyaz suçluluğunu yaymak ve beyazları “hak edilmiş ayrıcalıklardan” uzaklaştırmak için organize olmuş durumda. Başkalarının zayıflıklarından sorumlu değiliz ve öyle olduğumuzu söyleyenleri de kınıyoruz.¹⁵

Taylor’a ve takipçilerine göre Amerika’daki ırk eşitsizliğinin ve daha genel olarak dünyadaki eşitsizliğin kurumsal ve yapısal ırkçılıktan ziyade farklı zekâ seviyelerine yol açan içkin ırksal farklılıklara bakarak anlaşılması gerekir. Kendi ifadesiyle, “modern zamanların en yıkıcı mitlerinden biri farklı insanların aynı ortalama zekâyâ sahip olduğu iddiasıdır”¹⁶ Taylor “genlerin bireyler arasındaki zekâ farklılığını büyük ölçüde belirlediğine”¹⁷ inanır ve bu farkın kanıtı da farklı gruplar arasındaki IQ düzeyi farklarıdır. Burası Taylor’un güyabilim yaklaşımını çürütmek için uygun bir mecra değil, ama hatırlatmak gerekir ki ileri sürdüğü fikirler çok uzun süredir çürütülmüş ve aksi kanıtlanmıştır, zira diğer unsurların yanı sıra, Birkbeck Üniversitesi’nden Dr. Gavin Evans’ın açıkladığı gibi, “zekâ –IQ ile ölçülen belirli bir türünü ele alsak dahi– muhtemelen binlerce gen içeren bir ağ demektir ve anlaşılabilir şekilde evrilmesi için en az yüz bin yıl gerekmiştir”¹⁸

Şu an Alternatif Sağ bayrağı altında görüşlerini yaymaya çalışan Taylor aslında bu fikirleri on yıllardır benimsiyordu. 1990’da beyaz üstünlüğünü savunan American Renaissance’ı (AmRen) kurarken “beyazları karşı karşıya bulundukları krize karşı uyarmayı ve bir ırk olarak sahip oldukları meşru çıkarları savunmak için onları bir araya getirmeyi” amaçlamıştı.¹⁹ AmRen beyazların siyahla-

15 A.g.m.

16 “Our Issues”, *American Renaissance*. <https://www.amren.com/about/issues>

17 A.g.m.

18 Gavin Evans, “The unwelcome revival of ‘race science’”, *The Guardian*, 2 Mart 2018. <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/02/the-unwelcome-revival-of-race-science>

19 Jared Taylor, “Jews and American Renaissance”, *American Renaissance*, Mayıs 2006. https://www.amren.com/news/2006/04/jews_and_american_renaissance

ra “üstünlükleri” hakkında “bilimsel” açıklamalar yayımlayan aylık matbu bir dergi olarak hayatına başladı. 1994’te AmRen bir web sitesi kurarak tüm dünya çapında aşırı sağ aktivistler için toplanma alanları sağlayan konferanslar örgütlemeye başladı. Bu çabalar Avrupa aşırı sağını ve Alternatif Sağ için önemli bir detay olarak Avrupa Yeni Sağı fikirlerini Atlantik’in öbür yakasına taşıdı. Önde gelen Avrupa Yeni Sağı mensubu ve Arkeofütürizm teorisyei Guillaume Faye’nin 2012’de yaptığı konuşma bunların iyi bir örneğiydi. Taylor Ocak 2012’de AmRen dergisinin dağıtımını durdurdu ve çabalarını örgütün web sitesine yoğunlaştırdı, burayı “internetin başta gelen ırk-gerçekçi sitesi” olarak adlandırıyordu.²⁰ Site, günlük haber metinlerine ek olarak daha uzun köşe yazıları da yayımlıyor. Yazarları arasında Gavin McInnes, Tomislav Sunić, Francis Roger Devlin, Richard Spencer, Pat Buchanan, Jack Donovan, ve Alex Kurtagic gibi etkili Alternatif Sağcı karakterler mevcut. AmRen ayrıca Taylor’un sunduğu bir *podcast* yayınlıyor, aktif bir *YouTube* kanalı var ve Avrupa Yeni Sağı filozofu Alain de Benoist ile yapılmış röportajlar da yayınlıyor.

AmRen daha gelişiminin erken bir döneminde Alternatif Sağ ile ilişkilendirilmiştir ve pek çok kişi uzun ömürlü olması ve dâhiyane tarzından ötürü Taylor’dan hayranlıkla bahseder. Bu mecra genellikle daha uç ikonografiden ve diğer Alternatif Sağ web sitelerinde sıkça görülen kaba saba ırkçı sıfatlardan kaçınarak daha “ciddi” bir tavır takınmaya çalışarak, Alternatif Sağ için pek alışıldık olmayacak biçimde açık bir antisemitizmden genellikle kaçınır. Taylor platformunda aşırı antisemitistlere sık sık yer açmakla birlikte bizzat “AR [AmRen] Yahudiler konusunda daha dolaylı bir tavır takınmış, Yahudi yazarların eserlerini yayımlamış ve AR konferanslarına Yahudi konuşmacıları davet etmiştir,” der.²¹

Taylor’ın ve AmRen’in Alternatif Sağ projesindeki önemi, büyük ölçüde, uzun süredir bir müttefik ve bir hayran olarak temayüz eden Richard Spencer’la olan ilişkisine dayanır. Spencer bir keresinde “Jared Taylor benim gözümü açtı, ırk konusunda rasyonel ama ilham verici bir biçimde konuşmak istediğim zaman yü-

20 “About Us”, American Renaissance. <https://www.amren.com/about>

21 Taylor, “Jews and American Renaissance”

zümü döndüğüm kişi o oldu,” demişti.²² 2017’de, merkezi Kuzey-Orta Florida’da bulunan kamu yayıncısı WUFT’deki bir Soru Cevap etkinliğinde Spencer ırk konusundaki tutumunu açıklarken Taylor’ın üzerindeki uzun süreli etkisinden, bilhassa ırk ve kimlikle ilgili kısımdan bahseder:

Herhangi bir kimsenin kimliğinin temelinde ırk yatar. Bu seçebileceğimiz bir şey değil, bireyin içine doğduğu bir şeydir. Irk, bir temel olarak her şeyi belirler. Dolayısıyla kimlik ırkla eşitlenmemelidir. Kimlik ırktan çok daha fazlasıdır, ancak ırk her şeyin temelinde yatar. Kim olduğumuzun ve herhangi bir bireyin kim olduğunun olmazsa olmazıdır. Dolayısıyla bu, siyaset hakkında düşünürken başlangıç noktamı teşkil eden fikirdir.²³

Benzer sözleri daha veciz bir ifadeyle, “İrkin bir gerçeklik olduğunu ve önem taşıdığını, ırkın kimliğin temelini oluşturduğunu fark ettim [...]”²⁴ diye dile getirmişti. Spencer ile Taylor arasındaki ilişki Alternatif Sağ için önemlidir ve pek çok açıdan hareketin arketipini sembolize eder; Spencer Taylor’ın güyabilimsel fikirlerini benimser ve bunları daha genç bir kitleye yeni ve modern yöntemlerle yaymaya çabalar.

İnsan biyoçeşitliliği

Taylor ve AmRen’in çalışmaları Alternatif Sağ’da popülerdir ama eskiden beri ileri sürülen ırkçı fikirleri bu modern harekete taşıyan tek çalışma onlarınki değildi. Taylor’ın geleneksel “ırk realizmi”ne (güyabilimsel ırkçılığın eşanlamlısı) paralel olarak, yine örtülü bir isimle “insan biyoçeşitliliği” (HBD - İBÇ) olarak adlandırılan bir ırk teorisi söz konusuydu. İrkçi ve Alternatif Sağ çevreler dışında insan biyoçeşitliliği ile ilgili pek az yazılıp çiziliyordu. Yahudi haberleri mecrası *Forward*’da yazan Ari Feldman bu durumu şöyle açıklar:

22 Richard Spencer: “Truth against the World”, 2016, *The Alt-Right Press Conference | Richard Spencer, Peter Brimelow & Jared Taylor* [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=aJWLjRK2SRo> [erişim 21 Ekim 2018].

23 Richard Spencer: Mercedes Leguizamon, “Q & A with Richard Spencer”, WUFT, 9 Ekim 2017. <https://www.wuft.org/news/2017/10/09/q-a-with-richard-spencer/>

24 A.g.m.

“İnsan Biyoçeşitliliği” insanlar arasındaki kanıtlanmış fiziksel ve zihinsel farklara dair ampirik, rasyonel bir söylem tutturarak kendisini bir bilimsel otorite olarak sunar. [...] İnsan biyoçeşitliliği yanlısı blogcuların ve forum yorumcularının tekrarlayıp durduğu ezbere göre, altını çizdikleri farklar (onlara göre bunlar gen kaynaklıdır) “ihmal edilemez” ve “önemsiz değildir” ve dolayısıyla da sosyal politikaya dair sonuçları vardır.²⁵

İnsan biyoçeşitliliği camiasının en bilinen karakterlerinden biri, Alternatif Sağ ortamında ırk meselesiyle haşır neşir olanlar arasında oldukça popüler olan “HBD chick”tir. Beyaz üstünlükçü Greg Johnson tarafından yönetilen Alternatif Sağ mahfili Counter Currents Publishing ile yapılan bir röportajda şöyle der:

Bu [ırksal] farklara dair bir şey de bunların evrimsel süreçlerde ortaya çıkmasıdır. Ayrıca, “gruplar” her türlü kitle anlamına gelir: kadın ya da erkek, farklı ırklar, farklı etnik gruplar, hatta pek çok kişinin göz ardı ettiği, bu büyük gruplara bağlı olan altgruplar da dahil.²⁶

İsveçli proto-Alternatif Sağ düşünce kuruluşu Motpol’un kurucusu Joakim Andersen, *Rising from the Ruins*’de insan biyoçeşitliliği blogcularının yaptıklarından bahseder:

Avrupalıların ortalama olarak diğer kıtalardaki insanlara göre daha fazla empati sahibi olduğunu, Beyaz Amerika’nın pek çok tarihsel ulustan oluştuğunu (örneğin Yeni Fransa, Yankeedom, Büyük Appalachia), alkolizm ile bir toplumun tarım toplumu olarak geçirdiği süre arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur. İnsan biyoçeşitliliği camiasında ayrıca sözde Hajnal hattı²⁷ hakkında, ai-

25 Ari Feldman, “‘Human Biodiversity’: The Pseudoscientific Racism of the Alt-Right”, *Forward*, 5 Ağustos 2016. <https://forward.com/opinion/national/346533/human-biodiversity-the-pseudoscientific-racism-of-the-alt-right>

26 Chip Smith, “Rebel Girl: An Interview with HBD Chick”, *Counter-Currents*. <https://www.counter-currents.com/2013/09/rebel-girl-an-interview-with-HBD-chick>

27 Hajnal hattı, Rusya’da St. Petersburg’dan İtalya’da Trieste’ye doğru inen ve kıtayı farklı evlilik seviyelerine ve zamanlarına göre böldüğü söylenen bir hattır. Bkz. <https://hbdchick.wordpress.com/2014/03/10/big-summary-post-on-the-hajnal-line/>

le örüntüleri ile yüksek zekâ veya iktisadi ve siyasi başarı ile ilgili ciddi bağlar olduğu da ortaya konmuştur.²⁸

Ancak, insan biyoçeşitliliği fikrini ileri götürmekte herkesten fazla katkısı olan kişi Steve Sailer'dır ve bu terimin 1990'ların ortasındaki mucididir. Sailer, her ne kadar ırk üzerine yazdıkları eleştirmenlerce "iyi ihtimalle güyabilim, kötü ihtimalle öjenik" görülse de, Alternatif Sağ'ın kimi kesimlerinde son derece popüler hale gelen oldukça üretken bir yazardır.²⁹ Sailer 1980'de Rice Üniversitesi'nden mezun olmuş ve 1990'larda *National Review*'de yazmaya başlamış, 1997'de buradan çıkartılana dek yazmayı sürdürmüştü.³⁰ Şu anda Alternatif Sağ ile ilişkilendirilen VDARE, *Taki's Magazine* ve *Unz Review* gibi pek çok yerde yazıyor. Öte yandan, insan biyoçeşitliliği Alternatif Sağ içinde popüler bir terim olmakla birlikte, Sailer *Taki's Magazine*'de hareket hakkında hayırhah yorumlar yapmış olsa da bu terimi tam olarak benimsememiştir.³¹ Sailer tıpkı diğer insan biyoçeşitliliği savunucuları gibi ırkçı olduğunu muhtemelen reddedecek olsa da ve toplumda sözde yaygın olan ırkçılığa getirdiği eleştirilerden ötürü ilerici hareketi yerse de, kendi güyabilimsel cilası pek bir şeyi örtemez ve kendisi açıkça ırkçıdır. 2011 yılında, Jared Taylor'ın kitabı *White Identity: Racial Consciousness in the 21st Century*'yi ele aldığı yazısında, "siyahlar renklidir ama becerikli değildir, Doğu Asyalılar beceriklidir ama renksizdir, Latinolar kültürel olarak tembel ve girişimcilikten uzaktır" yorumlarını yapmıştı. Daha sonra da beyaz kimliği politikalarının ortaya çıkışına en büyük engeli "bu işin olmasını isteyen çok istemeyen Yahudi var" diye yorumlayacaktı.³² Benimsediği bu dil Alternatif Sağ'daki etkisini

28 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 188-189.

29 Park MacDougald ve Jason Willick, "The Man Who Invented Identity Politics for the New Right", *Intelligencer*, 30 Nisan 2017. <http://nymag.com/intelligencer/2017/04/steve-sailer-invented-identity-politics-for-the-alt-right.html>

30 A.g.m.

31 Steve Sailer, "Political Punk Rock", *Taki's Magazine*, 7 Eylül 2016. http://takimag.com/article/political_punk_rock_steve_sailer/#axzz4JkWqY4Sm

32 Steve Sailer, "White Identitarianism vs. Citizenism", *The Unz Review*, 23 Kasım 2016. <http://www.unz.com/isteve/white-identitarianism-vs-citizenism>

kesinlikle azaltmadı, hatta bazı durumlarda muhtemelen artırdı.

Alternatif Sağ'daki insan biyoçeşitliliği takipçilerinde yaygın bulunan bir özellik, gen temelli ırksal zekâ farklılıklarının “gerçekliğini” kabul etmeye dönük zaman zaman sahici, ama çoğunlukla da göstermelik bir isteksizliktir. Pek çoğu, insan biyoçeşitliliğine dair savunuculuklarını sahte bir üzüntüyle maskeler ve bunun doğru olmamasını tercih edeceklerini, ama elde yok sayılamayacak kadar çok kanıt olduğunu ileri sürerler. Bu tavrın sahiciliği bireyden bireye değişir ama siyasete dair genel anlayışları ve geçmişteki açıklamaları ırkçı güyabilime inanma yönünde bir eğilimleri olduğunu ortaya koyar. Bunun belki de en iyi örneği Kanadalı sözde filozof Stefan Molyneux'dür. Molyneux, kendi *podcasti* olan Freedomain Radio Show'un 250 milyondan fazla insan tarafından indirildiğini iddia eder.³³ “İnsan Biyoçeşitliliği ve Suç Eğilimi” başlıklı bir videoda Molyneux şöyle sızlanır:

Yani, insan biyoçeşitliliği tüm kalbimle hiç olmamasını dilediğim şeylerden biridir. Anlaşıldığı kadarıyla, bu tarz ırk ve etnik farklılıklar gibi pek çok şey için genetiğin ne kadar önemli olduğuna dair kanıtlar giderek artıyor. Bu da sizin, en azından benim dışıma sıkıp içimden, tüh ya, keşke bu sahte olsaydı ne kadar iyi olurdu, dediğim şeylerden biriydi, ama bu yönde kanıtlar biriktikçe kendi çocukça şeylerimizi bir kenara koyup bu dünyada yapabileceğimizin en iyisini yapmayı dileyerek bu meseleyle baş etmeliyiz.³⁴

İster sahte ister gerçek olsun bu isteksizlik tavrı, neredeyse tamamının *neden* ırk farklılıkları meselesini incelemeye bu kadar istekli oldukları sorusuna cevap verememeleriyle çelişkilidir. Esasen, bu kişilerin halihazırdaki önyargılarını destekleyebilecek kullanışlı güyabilimsel açıklamalara önyargılı bir şekilde meyletmeleri, neyi *söylemediklerine* dikkat edince daha da belirgin hale gelir. *Scientific American*'da *The Bell Curve* hakkında yazan Eric Siegel şu haklı tespitleri yapar:

33 Stefan Molyneux, “About”, *YouTube*. <https://www.youtube.com/user/stefbot/about>

34 Stefan Molyneux, 2017, “Human Biodiversity and Criminality: Brian Boutwell and Stefan Molyneux” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=uQBKn_GNH44

Bu farklılıklar hakkında yazıp çizme nedenlerini asla belirtmeyen yazarlar, adı konulmamış ancak şüphe götürmeyen bir sonuca işareti ediyor. Irk bir insanın belli becerilere sahip olup olmadığını gösteren anlamlı bir göstergedir. [...] Net sonuç, ırka dayanarak bireyler hakkındaki peşin hükümlerin sessizce onaylanmasıdır.³⁵

Bu durum şüphesiz Alternatif Sağ'da olup insan biyoçeşitliliğini tartışan kişilerin siyasi hedeflerine bakınca açıkça görülür.

İnsan biyoçeşitliliği camiasındakilerin pek çoğu bunun siyasi bir proje olmadığını, daha ziyade objektif ve gayri siyasi, bilimsel bir izlek olduğunu öne sürer. "HBD chick" bizzat "Ben şahsen –ve herkes için de daha iyi olacağını inanıyorum– insan biyoçeşitliliğinin, sosyobiolojinin siyasetten tamamen ayrı olmasını tercih ederdim,"³⁶ demiştir. Bununla birlikte, aynı röportajda şunları da söyler:

İnsan biyoçeşitliliği, farklı gruplara yönelik farklı tıbbi tedaviler tasarlamaktan (örneğin BiDil), göç politikalarına (eğer farklı gruplar gerçekten de içkin olarak farklılarsa, kitlesel göçün potansiyel sonuçları neler olabilir?) her açıdan önemlidir [...].³⁷

Benzer şekilde Andersen de *Rising from the Ruins*'de insan biyoçeşitliliği hakkında "birbirinden farklı pek çok grubu aynı siyasi ve iktisadi sistemlere zorlamanın getirdiği pratik ve etik karışıklıkları bize hatırlatıyor"³⁸ diyerek bu grupların ayrılmasını üstü örtülü bir şekilde savunur. İnsan biyoçeşitliliğinin babası olan Sailer, akımın açık siyasi sonuçlara ilişkin dallanıp budaklanması konusunda daha dolaysızdır ve bir keresinde H. L. Mencken Club ile bir röportajında insan biyoçeşitliliğinin "hem bir araştırma sahası, hem de siyasi hareket" olduğunu söyler.³⁹ Aşırı sağdaki ırk teorilerinde sıklıkla olduğu gibi, hakikatin peşinde bir akademik egzersiz olarak çerçevelenen şey aslında ırkçı politikaların gerekçelendirilmesi için kullanılır. Feldman'ın ifadesiyle, "rasyonel, teknik mana-

35 Siegel, "The Real Problem with Charles Murray and 'The Bell Curve'"

36 Smith, "Rebel Girl: An Interview with HBD Chick"

37 A.g.m.

38 Andersen, *Rising from the Ruins*, s. 189.

39 Feldman, "Human Biodiversity"

da siyasi bir yönü var gibi görünse de bu aslında sadece ‘sen genetik olarak bizden farklısın ve o yüzden de farklı muamele görmelisin’in Internet Forumu dilinde ifadesidir.”⁴⁰

Etnokültürel kimlik ve etnik çoğulculuk

Geniş Alternatif Sağ içinde ırk milliyetçisi Alternatif Sağ ve kültür milliyetçisi veya Batılı şovenist görece ılımlı Alternatif Sağcılar bulunur. Bunların ilki yukarıda tartışılan fikirlerden beslenir. Ancak kimliğe dair bu ikilikçi ırksal/kültürel kavramsallaştırma günümüz aşırı sağının tamamı tarafından benimsenmez ve Alternatif Sağ’ı değerlendirirken son yıllarda Kuzey Amerika’daki Alternatif Sağ çevrelerinde giderek daha popüler hale gelen Avrupa kimlikçi hareketini de hesaba katmak gerekir. Uluslararası kimlikçi hareketin içindeki en belirgin şebeke Fransa’da Kimlikçi Nesil’in [Génération Identitaire], yani aşırı sağ Kimlik Blogu’nun [Bloc Identitaire] gençlik kanadının kuruluşuyla ortaya çıktı.⁴¹ Bu hareket günümüze dek kıtanın her yerine yayılarak çeşitli başka grupların kurulmasına da yol açtı ve bunların en önde gelenleri Fransa’ya ek olarak, Almanya, İtalya ve Avusturya’da vardır.

Kimlikçi Nesil’e göre, bir kişinin kimliğinin etnik ve kültürel bir yanı vardır, aynı zamanda da bu kimliğin üç seviyesi söz konusudur: bölge, milliyet, medeniyet (Kimlikçi Nesil özelinde bu sonuncusu Avrupa medeniyeti anlamına gelir). Etnik ve kültürel unsur her üç seviyede de temsil edilir. Kimlikçi Nesil etnokültürel kimliğin her iki tarafını da muhafaza etmek ister ve geleneksel sağ hareketlerin hatasının etnokültürel kimliği tek bir tarafa (ırkçı milliyetçiler) veya ötekine (kültürel milliyetçiler) indirgemek olduğunu öne sürer. Avusturya’daki Kimlikçi Nesil şubesinin eşbaşkanı ve hareketin fiili basın sözcüsü Martin Sellner’e göre, etnisite ile kültürün kombinasyonu sayesinde asimilasyon ve entegrasyon mümkündür ama bu “ancak belli bir ölçüde” olabilir. Bunun sebebi şudur: “Kültür asimi-

40 A.g.m.

41 “A New Threat?: Generation Identity United Kingdom and Ireland”, *HOPE not hate*, Nisan 2018. <https://www.hopenothate.org.uk/wp-content/uploads/2018/04/HNH%E2%80%93A-New-Threat.pdf>

le olabileceğiniz bir şeyken [...] etnik taraf ise miras aldığınız ve değiştiremeyeceğiniz bir şeydir” ve “insanlar ile kültür birbirine bağlıdır”. Dolayısıyla, etnik değişimlerin “kültürümüzü [...] [ve] kimliğimizi değiştirmeyeceği” fikri “tamamen kaçıklıktır”⁴²

Kimlikçi Nesil’in geleneksel ırk milliyetçiliğini reddetme iddialarına karşın “etnokültürel” kimlik fikri kültürle etnisiteyi çok katı biçimde birleştirir ve böylece Brighton Üniversitesi’nden Dr. Raphael Schlembach’ın sözleriyle, “kültürleri o denli ‘biyolojize eder’ ve ‘özcüleştirir ki’ kültür kavramı fonksiyon olarak ırkın eşdeğerine dönüşmüş olur”⁴³ Bu yüzden de Kimlikçi Nesil’in ırkçı ve ayırıcı olmama iddiasına karşılık etnokültürel kimlik kavramını ileri sürerek Avrupa kimliğini Avrupa’nın çoğunluğunun etnik (beyaz) ve kültürel (bilhassa gayri müslim) mirasına dayandırarak tanımlamış olur.

Jared Taylor gibi “ırk gerçekçileri”nin veya insan biyoçeşitliliği teorisyenlerinin güyabilimselliği gibi Kimlikçi Nesil’in ırk meselesini ele alış da sadece akademik değildir, daha ziyade kendi siyasi amaçlarına yönelik zemin hazırlar. Bu durum Kimlikçi Nesil için “etnik çoğulculuğun”, yani farklı etnokültürel grupların kâğıt üzerinde eşit olsa da kendi “farklı olma”, kendi kaderini tayin hakları ve kendi içsel homojenliklerini kaybetmemeleri için birbirinden ayrı yaşaması gerektiği fikrinin savunusunu yapmak anlamına gelir. Kimlikçi Nesil’e göre bu durum Avrupa’nın hali hazırdaki çokkültürlülük tavrının reddi demektir ve gerçek “çeşitlilik” ile “ırkçılık karşıtlığı” aslında Sellner’e göre “her halkın kendi anayurdunda kendi grup kimliklerini koruma ve yüceltme hakkına sahip olması”⁴⁴ şeklinde gerçekleşmelidir. Etnik çoğulculuk

42 Martin Sellner: Brittany Pettibone, 2017, “What Is Generation Identity?” [çevrimiçi video], <https://www.youtube.com/watch?v=DIZ3DVozFv8> [erişim 21 Temmuz 2018].

43 Raphael Schlembach, “Alain de Benoist’s anti-political philosophy beyond Left and Right: Non-emancipatory responses to globalisation and crisis”, araştırma makalesi, <https://www.nottingham.ac.uk/cssgj/documents/working-papers/wp022-alain-de-benoists-anti-political-philosophy-beyond-left-and-right-non-emancipatory-responses-to-globalisation-and-crisis.pdf>

44 Martin Sellner: Brittany Pettibone, 2017, “What Is Generation Identity?” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=DIZ3DVozFv8> [erişim 21 Temmuz 2018].

etnik Avrupalıların yerine Avrupalı olmayanların, yani genel itibarıyla beyaz olmayan ve Müslümanların geçtiğine ve farklı etnik grupların bir arada yaşamasının istenir veya başarılabilir bir şey olmadığına olan inançla savunulur. Bu tür bir politikanın uygulanması, bu gruplara mensup “illegal” göçmenlerin sınırdışı edilmesi, legal olan göçmenlerin ise yaşam standartlarının düşürülmesi yoluyla etnik grupların zorunlu olarak birbirinden ayrılması sonucu gerçekleşecektir.

İster Kimlikçi hareketin etnik çoğulcuları, ister insan biyoçeşitliliği savunucuları, isterse de geleneksel aşırı sağ güyabilimsel ırkçılar olsun hepsinin ortak inancı ırkın gerçek olduğu, farklı ırkların içkin olarak farklı özelliklere sahip olduğu, ırk ile etnisitenin bir kimsenin kimliğinin merkezinde yer aldığı ve onu tanımlayan temel unsur olduğu yönündedir. Bunlar siyasi hareketler olarak, bilinçli bir biçimde çarpıtılmış veya oldukça sorunlu bir bilim yaklaşımını kullanıp önceden benimsedikleri ırkçı önyargıları doğrulamaya ve ırkçı politikalara ilişkin savunularına zemin yaratmaya çalışırlar. Alternatif Sağ'ın kendisi bu ırkçı güyabilim literatürüne pek bir şey katmamıştır ve ileri sürdüğü fikirlerin çoğu hareketin doğuşundan daha eskidir. Hareket yine de “beyaz ırkçılık 1.0”ı eleştirirken aynı zamanda bu ırkçılığı yeniden yaratmaktan, bu eski fikirleri ele alıp taze ve daha genç bir aşırı sağ kitleye yönelik olarak ambalajlamaktan memnundur; bunun sonucu da bir di-zi çok eski tarihte çürütülmüş ırkçı teorilerin ve düşünürlerin tekrar canlanması olmuştur.

Alternatif Sağ, Antisemitizm ve Yahudi Soykırımı

1946'da Fransız filozof Jean-Paul Sartre antisemitizmin sebeplerini incelediği *Yahudi Sorunu*'nu yayımladı. Sartre bu metinde antisemitizmin tıpkı diğer nefret türleri gibi, bireyin imanını nefret dolu bir tutkuya adadığını, bunun da güvensizlikten kaynaklandığını ve aklın reddini gerektirdiğini söyler. Uzun süredir açıklama gücünü koruyan bu metinde Sartre bazı antisemitistlerin bilinçli irasyonelliğine kananlara da bir uyarı yapar:

Asla [onların] verdikleri cevapların tamamen saçma olduğunun farkında olmadıklarını düşünmeyin. Tespitlerinin mantıksız olduğunu onlar da biliyor. Ama kendilerini eğlendiriyorlar zira kelimelere inandığı için kelimeleri seçerek doğru kullanmaya çalışan onların rakipleri. Antisemitistlerin kelimelerle oynamaya hakları var.

Söylemle dahi oynuyorlar çünkü saçma gerekçeler öne sürerek kendilerini sorgulayanların ciddiyetini zedeliyorlar. Kötü niyetle hareket etmekten zevk alıyorlar çünkü amaçları sağlam argümanlarla ikna etmek değil, çekingenlik yaratmak ve rahatsız etmek. Eğer çok üstlerine giderseniz bir anda sessiz kalırlar ve bir şeyler söyleyerek fikir teatisinin geçmişte kaldığını ima ederler.¹

1 Jean-Paul Sartre, *Anti-Semite and Jew: An Exploration of the Etiology of Hate* (New York: Schocken Books, 1995), s. 13 [Türkçesi: *Yahudi Sorunu*, çev. Emin Türk Eliçin, Ataç, İstanbul, 1965].

Yetmiş yıl önce yazılmış olsa da Sartre'ın saçma olana ve bazı antisemitistlerin bilerek bilinçli saçmalamasına yaptığı vurgu, Yahudi düşmanı Alternatif Sağ internet trollerinin çağında hâlâ geçerli. Alternatif Sağ'da konumlananların pek çoğu liberal fikirlere yönelik aşırı tepkili bir internet kültüründe büyüdü ve politikleşti. Yaygın olarak kabul edilen sosyal tabulara, bilhassa “politik doğrucu” olduğuna inanılanlara yönelik bu put kırma eğilimi pek çok aşırı sağ harekette çok yaygın olan komplocu antisemitizmle birleşti ve böylelikle antisemitizm Alternatif Sağ ideoloji içinde kadın düşmanlığı ve diğer ırkçılık türleri içinde *esitler arasında birinci* konuma oturdu. Elbette antisemitizmin türü ve aktarılma/iletilme biçimleri arasında ciddi farklar olabiliyor. Görece ılımlı Alternatif Sağ'ın kimi kesimlerindeki komplocu antisemitizmden Kevin MacDonald'ın güyabilimsel çalışmalarına, Soykırım inkârcılığına veya Alternatif Sağ trollerin yaydığı ironi yüklü antisemitizme kadar çok çeşitli türler mevcut.

Görece ılımlı Alternatif Sağ ve kültürel Marksizm

Alternatif Sağ'ın her iki kanadı da –bilhassa kültüre odaklanan, Batı şovenisti “görece ılımlı Alternatif Sağ” ile ırk meselesine odaklanan, açıkça beyaz milliyetçisi “Alternatif Sağ”– antisemitizm yapar. Görece ılımlı Alternatif Sağ'ın tamamı antisemitist değildir ve hareketin içindeki bazı kesimler daha uçta olan Alternatif Sağ'ın Yahudi karşıtı ırk politikaları karşısında dehşete düşer, hatta bu ayrım hareketin tamamı düşünüldüğünde iki taraf arasında bir ayrım çizgisi oluşturuyor denebilir. Bununla birlikte, antisemitizm görece ılımlı Alternatif Sağ'ın oluşumunda yerini korur, özellikle de ister bilinçli ister bilinçsizce olsun toplum hayatının çeşitli alanlarında Yahudilerin oransızca fazla temsiline dair üstü örtülü ama yaygın ifadelerde ortaya serilir. Bu durumun en sık ortaya çıktığı yer, “kültürel Marksizm” kavramına olan yaygın inanıştır. Bu teoriye göre sol kesim on yıllara yayılan bir komplonun parçası olarak geleneksel Batılı değerleri zayıflatmak için kültürel kurumlara sızarak geniş kitlelerin beynini yıkıyordu veya kendi fikirlerini zorla benimseterek ilerici karşı-kültür ve toplumsal hareketleri canlandırmaya çalışıyordu.

Elbette, Yahudilerin kültürel kurumlardaki kontrolleri sayesinde toplumun beynini yıkadığı iddiası yeni değildir. İster *Sion Protokolleri*, isterse Nazilerin bizzat kendileri olsun, bu çok eski bir antisemitist meseledir. Ancak Amerikalı paleo-muhafazakâr William Lind 1998’de yaptığı bir konuşmada “[kültürel Marksizm] 1960’lara, yani hippilere ve barış hareketine değil, ta Birinci Dünya Savaşı’na kadar giden bir harekettir” demişti. Bu sözler, terimin “kültürel Bolşevizm” iması içeren ve “Yahudiler ile Sovyetler [...] el ele vererek orta Avrupa medeniyetini yıkmaya çalışıyordu” şeklindeki iddiasında görülen antisemitist kökenlerine onay vermek anlamına gelir. Kültürel Marksizm komplo teorisi, Lind’in 1999’da çektiği “Siyaseten Doğruculuk: Frankfurt Okulu” isimli belgeselden sonra çevrimiçi aşırı sağda daha da yaygın hale gelmiştir. Belgesel çoğu Yahudi olan bir grup bilim insanının Nazi Almanya’sından kaçarak ABD’ye gelişini inceler ve aşırı sağa mensup pek çok kişi bunun Batı’yı yıkmayı amaçlayan “kültürel Marksist” gündemin bir planı olduğuna inanır.

Aşırı sağın başka üyeleri tarafından da kullanılmakla birlikte terim günümüzde daha ziyade görece ılımlı Alternatif Sağcılar tarafından kullanılıyor. Stefan Molyneux gibi video blogcular “Neden Kültürel Marksizm Amerika’yı Yıkıyor?” gibi videolar üretiyor veya InfoWars’tan Paul Joseph Watson gibi isimler “Popüler Kültür Hakkındaki Gerçek” başlıklı videolarda “20. yüzyıldan itibaren post-modernist, ahlâki açıdan göreceli, eleştirel teoriyi benimseyen kültürel Marksist nihilistler, toplumu kontrol etmeye başladılar” gibi yorumlar yapıyorlar.² Burada Lind’in propagandasıyla örtüşme çok açıktır. Lind yukarıda bahsi geçen konuşmasında bu komplo teorisini feminizm, eşcinsel hakları, cinsel özgürlük, Hristiyanlığa getirilen eleştiriler, pozitif ayrımcılığın ortaya çıkışı, çevre hareketinin yükselmesi gibi şeylere saldırmak için kullanmıştır. Görece ılımlı Alternatif Sağ da bir dizi kültürel değişimin Batı’yı tehdit ettiğine inanır ve bu çeşitlilik pek çok reaksiyoner sesin birleşmesine sebep olmuştur. Buna karşın, komplocu antisemitizm kültürel Marksist teorinin yüzeyinin hemen altındaysa da, te-

2 Paul Joseph Watson, 2017, “The Truth about Popular Culture” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=lyLUIXWnrC0> [erişim 1 Ekim 2018].

oriye inananlar veya teoriyi yayanlar arasında bu antisemitist yorumu reddedecek olanlar da vardır.

Kevin MacDonald ve Alternatif Sağ

Yahudi Sorunu [JQ - Jewish Question] olarak da bilinen antisemitizm ırk takıntılı Alternatif Sağ'ın ideolojisinin ana bileşenlerinden biridir. Pek çokları, beyazlara karşı süregiden bir “soykırım” olduğuna dair komplocu inanca, bunu Yahudilerin organize ettiği teorisini ekler. Bu fikir, aşağıda uzunca ele alınacağı gibi, Kevin MacDonald'ın çalışmalarından oldukça etkilenmiştir.

Alternatif Sağ'ın antisemitizminin ve soykırım inkârcılığının büyük kısmı “mizahi” ve “gayri ciddi” bir biçimde yayılsa da, Alternatif Sağ'ın kendisinin antisemitizmi ciddiye almadığını söylemek yanlış olur. Alternatif Sağ'ın en katı unsurları arasında antisemitizm dünya görüşlerinin ve dünya ahvalini kavrayışlarının merkezinde yer alır. Alternatif Sağ antisemitizminin büyük rahibi ise akademisyen, *The Occidental Observer* (TOO) isimli internet dergisinin ve *The Occidental Quarterly* (TOQ) isimli derginin editörü Kevin MacDonald'dır. MacDonald'ın antisemitizmi güyabilimsel teoriye yedirme çabaları günümüz antisemitist aşırı sağında oldukça etkili oldu ve her ne kadar çalışmalarının çoğu Alternatif Sağ'ın ortaya çıkışından önce yapılmış olsa da, kendisinin hareketin bir tür “saygın otoritesi” haline gelmesini sağladı.

MacDonald eskiden beri tartışmalı biriydi. 2000 yılında İngiliz soykırım inkârcısı David Irving ABD'li akademisyen Deborah Lipstadt'a karşı başarısız ve büyük bir fiyaskoya dönen bir dava açtığında ve MacDonald “uzman tanık” olarak tanıklık yaptığında manşetlere çıkmıştı. Zamanla MacDonald'ın sınırlı akademik ünü düzelemeyecek kadar bozuldu ve aşırı sağ örgütlerle daha açıktan irtibat kurar oldu. 2001 yılında William H. Regnery II tarafından mali olarak desteklenen bir beyaz milliyetçi grubu olan Charles Martel Cemiyeti (CMS) ile işbirliği yapmaya başladı. Kısa süre içinde TOQ dergisindeki önemli seslerden biri haline gelerek çok geçmeden editörlüğe yükseldi. 2007'de MacDonald internet dergisi TOO'yu kurdu ve bu mecra o zamandan itibaren asıl plat-

formu haline gelerek teorilerini daha geniş ve daha genç bir kitleye ulaştırmasını sağladı.³ MacDonald ayrıca ara sıra VDare'e yazıyor, Richard Spencer'ın Ulusal Politika Enstitüsü'nde onun araştırmaları konu ediliyor. Bunlara ek olarak, 2015'teki Londra Forumu, 2016'daki ABD Kuzeybatı Forumu ve 2015 ile 2016'daki NPI konferansları gibi organizasyonlarda konuşmacı olarak Alternatif Sağ içinde aktiftir. Ancak, asıl büyük üne Ağustos 2016'da Donald Trump Jr. kendisini Twitter'da "retweet" ettikten sonra ulaştı.

MacDonald 1990'lar boyunca teorilerini bir üçleme olarak geliştirdi. *A People that Shall Dwell Alone* (1994), *Separation and Its Discontents* (1998) ve en kötü şöhretli kitabı olan *Culture of Critique* (1998) ile geliştirdiği teoride; Musevilğin bir "evrimsel grup stratejisi" olarak anlaşılması gerektiğini, daha geniş kitleleri manipüle ederek boyutlarına oranla daha fazla kaynağa erişim sağlamayı amaçladığını ileri sürdü ve "Musevilik ile prototipik Batılı siyasi ve toplumsal yapı arasında temelden ve çözülemez bir çatışma olduğunu" söyledi.⁴ MacDonald'a göre, Yahudiler bilinçli olarak Batı'daki beyaz Avrupalı gücünü zayıflatmaya girişti. "What Makes Western Culture Unique?" başlıklı denemesinde şunları ileri sürer:

Dolayısıyla, Avrupalıları yıkmak için en iyi strateji Avrupalıların kendilerinin ahlâken iflas etmiş olduğuna inandırmaktır. Kitabım *The Culture of Critique*'in önemli bir teması [...] Yahudi entelektüel hareketlerinin de tam olarak bunu yaptığıdır. Museviliği Avrupa medeniyetine ahlâken üstün olarak sundular, Avrupa medeniyetinin ahlâken çökmüş olduğunu ileri sürdüler ve diğer kâim bir cezalandırmanın asıl hedefi olarak tanımladılar. Bunun sonucu olarak Avrupalılar kendi ahlâki sapkınlıklarına inandı ve bir diğer kâim cezalandırma buhranı içinde kendi halklarını yok edecekler.⁵

3 Kevin MacDonald'ın biyografisi hakkında bkz. "Kevin MacDonald", *Southern Poverty Law Center*, <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/kevin-macdonald>

4 Kevin MacDonald, *The Culture of Critique: An Evolutionary Analysis of Jewish Involvement in Twentieth-Century Intellectual and Political Movements* (Bloomington: 1st Book Library, 2002), s. 317.

5 Kevin MacDonald, "What Makes Western Culture Unique?", *The Occidental Quarterly*, Yaz (2002), s. 31.

Iddiaya göre, bunu başarmak amacıyla, “Aktivist Yahudiler ve örgütlü Yahudi cemaati” ABD’deki ırklar arası ilişkilerin doğasını değiştirmek istedi ve zamanla “meşru Beyaz çıkarları bir tür yakınma/şikâyet kültürü ile Beyaz suçluluğu yaratıldı ve bu ortamda Siyahların genetik temelli eğilimleri yok sayıldı”.⁶ Pek çok komplocu antisemitist gibi MacDonald da burada durmuyor, Yahudileri ayrıca “homoseksüellik, evlilik öncesi seks, pornografi ve zinayı içeren bir kamu kültürünün yaratılması için kültürel dönüşümlere yol açmakla” suçluyor.⁷

Güçlü Yahudilerin toplumda yaşandığı öne sürülen bu gerilemenin arkasındaki güç oldukları ve beyaz hegemonyasının zayıflamasının sebebi oldukları fikri kesinlikle MacDonald tarafından ortaya atılmış yeni bir fikir değildir. Yine de, bu fikirlerin Alternatif Sağ içinde yayılmasına en çok katkıda bulunan onun çalışmaları olmuştur. Bilinçli bir şekilde hareket içindeki “ırk gerçekçilerine”, “beyazların mülksüzleştirilmesinin” Yahudi gücünün hak etmediği bir yerde olmasından kaynaklandığı fikrini aşlamaya çalışmıştır. Bizzat kendisi siyah karşıtı ırkçılıktan antisemitizme doğru radikalleşme sürecini destekleyerek, Alternatif Sağ’daki çoğu kişinin “Beyazların düşüşüne, ırklar arasında IQ gibi konularda farklılıkların olduğuna dair bir bilince ve azınlıklara karşı düşmanca bir tutuma sahip olduklarını, buradan da daha fazla okuma yaptıkça Yahudilerin etkisine dair daha büyük farkındalık geliştirdiklerini” söyler.⁸ MacDonald, belki de günümüz Alternatif Sağ’ındaki diğer herkesten daha fazla kişiyi bu komplocu antisemitizm yoluna sokmayı başarmıştır.

Alternatif Sağ antisemitizminin doğası

MacDonald gibilerinin sözde entelektüel tuzaklarına rağmen, Alternatif Sağ’daki antisemitizm büyük ölçüde daha basit, temel, ilkel ve ironi yüklü bir havadadır. Alternatif Sağ büyük ölçüde in-

6 Kevin MacDonald, “The Alt Right and the Jews”, *Counter-Currents*, <https://www.counter-currents.com/2016/09/the-alt-right-and-the-jews/>

7 A.g.m.

8 A.g.m.

ternette, sosyal medyada, *Reddit.com* ve özellikle *4chan.org/pol/* gibi modern forumlarda gelişmiştir. *4chan* olağanüstü içerik miktarı ve bunların geçiciliği düşünüldüğünde sosyal bir ağa çok benzer (bu site paylaşımları çok kısa bir süreliğine arşivler ve anasayfadaki pek çok şey hızla silinir). Bu çevrimiçi alanlarda, “trolleme [trolling]” adı verilen, düşmanca, negatif veya kızgın bir reaksiyon alma amacıyla bilinçli bir şekilde ofansif veya provokatif davranış biçimlerinin yaygınlaşması söz konusu oldu. Gerekçe olarak genellikle “sadece” mizahi bir aşağılama amacı güdüldüğü söylenen bu hareket özgün bir aşırı, düşmanca ve tabu kıran stil yarattı. Trolleme yeni olmasa da –internet ortamında “alevlendirme [flaming]” gibi tavırlar çok daha eskidir ve USENET grupları (ilk forumlar) arasında Yahudileri “alevlendirme”yi hedefleyen pek çok grup *4chan*’den çok daha önce mevcuttu– bu modern çevrimiçi mekânlardaki trolleme eyleminin –Soykırım meselesi de dahil olmak üzere– çok uç bir antisemitizmi normalleştirmeye katkı yaptığını ve pek çoklarının uç aşırı sağ fikirleri benimsemesine yol açtığını söylemek gerekir. “The Daily Shoah” podcastinin sunucusu ve Alternatif Sağ web sitesi *TheRightStuff.biz*’in kurucusu Mike Peinovich (Mike Enoch diye de bilinir) web sitesinin kökenlerini tanımlarken bu durumun altını çizer:

Trollemeye başladık, *The Right Stuff*’ı böyle başlattık ve her şey buradan doğdu. Kelimenin gerçek anlamıyla liberallerin canını sık-mak istiyorduk [...] Onları tetiklemeyi seviyorduk. Gidip savun-dukları her noktadan onları vurmaya seviyorduk ve bu tarz bir muhalefetten tutarlı, ırk politikaları etrafına inşa edilmiş bir dünya görüşü yarattık.⁹

Belki de en çarpıcı örnekte, Alternatif Sağcı Nazi sitesi *The Daily Stormer*’ın kurucusu olan ve “özünde tam bir troll” olduğunu söyleyen Andrew Anglin, 2010 yılında *4chan* sayesinde “Hitler’e tutulduğunu” söyler.¹⁰ *Daily Stormer*’a yazan kişiler için kaleme alınmış

9 Mike Enoch, “Mike Enoch at the New York Forum 5-20-2017”, *The Daily Shoah* [podcast], <https://therightstuffbiz.libsyn.com/mike-ench-at-the-new-york-forum-5-20-2017> [erişim 4 Kasım 2018].

10 “Andrew Anglin Profile”, *Southern Poverty Law Center*, <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/andrew-anglin>

ve Aralık 2017’de sızdırılan bir elkitabında bireyleri mizah aracılığıyla antisemitizme yaklaştırarak radikalleştirmenin Alternatif Sağ için nasıl bir taktiğe dönüştüğü ortaya kondu. Elkitabına göre, sitenin “baş dedektifi”, “Her şey için Daima Yahudileri suçlayacaktı” ve bunu da bir hareket oluşturmak amacıyla değil, “kitlelere milliyetçilik ve Antisemitizm” mesajını bıkmadan usanmadan yaymak için yapmalıydı.¹¹ Anglin ilham kaynağı olarak *Kavgam*’daki bir propaganda doktrinini anarak şu açıklamayı yapar:

Amaç aynı hususları tekrar, tekrar, tekrar ve tekrar dile getirmektir. Okuyucu ilk başta bu muzip mizaha merakla kapılır ve yavaş yavaş aynı şeyleri tekrar tekrar okuyarak gerçeğe uyanır. [...] Endoktrine edilmemiş kişi gerçeği mi söylediğimizi yoksa şaka mı yaptığımızı anlayamamalı.¹²

Anglin, “muzip mizahın” aşırı antisemitizmi normalleştirmek ve okuyucu nezdinde “şiddetin kabul görmesi” için bir araç olduğunu, bunu da şiddeti özendirmenin yaratacağı hukuki sıkıntıları ortadan kaldırarak gerçekleştireceğini açıkça söyler. Benimsenen bu üslubun “bir hile olduğunu” itiraf eder, zira “aslında Yahudileri gazlamak” istiyordur.¹³ Bu üslup web sitesinin düzenli soykırım inkârcılığı ve revizyonunda da kullanılır ve bu çabaya geleneksel inkârcıların eylemlerini takip etmek ve görüşlerini yansıtan videolara yer vermek de eklenir (zaman zaman, 2013’te Nicholas Kollerstrom’la yapılan röportaj gibi, inkârcılarla yapılan röportajlar da gerçekleştirilir). Kullanıcılar geleneksel soykırım inkârı literatürünün bağlantılarını forumun “çevrimiçi kütüphane”sinde paylaşır ve geleneksel inkârcılara olan desteklerini dile getirir. Ernst Zündel’in 2017’deki ölümünden sonra, “7x13_28 Stereotypical Badger” isimli bir kullanıcı, bir forum konu başlığında “bize kattıkları ve 2008-2009’daki irtibatımız için ona minnettarım” yazmıştır.¹⁴ “Hadding” isimli bir kullanıcı, sosyal medya çağında soykı-

11 “Daily Stormer Style Guide”, Sızdırılmış Belge, s. 10. <https://www.documentcloud.org/documents/4325810-Writers.html#document/p1>

12 A.g.m., s. 10-11.

13 A.g.m., s. 11.

14 “Online Library”, *Daily Stormer*, HOPE not hate çevrimiçi arşiv.

rım inkârcılığını yaymanın değişen dinamiklerini göz önüne alarak, Temmuz 2017’de “Soykırımı 140 veya daha az karakterde nasıl çürütürsünüz?” başlıklı bir konu başlığı açmıştır.¹⁵ Aynı kullanıcı, Aralık 2017 tarihli konu başlığında ise “CODOH (Committee for Open Debate on the Holocaust - Soykırım hakkında Açık Tartışma Komitesi) için yazdığımız bir makaleyi bitirmiş bulunuyoruz” mesajını atmış ve “Makale [tanınmış inkârcı] Germar Rudolf tarafından okundu, yani gayet iyi. Belki birisi bunu ‘meme’ yaparken kullanmak ister” yazmıştı.¹⁶

Ancak, kimi Alternatif Sağ aktivistleri kendilerinden önce gelen daha geleneksel inkârcıların yolundan giderken, günümüzde hareket belirgin denebilecek kadar farklı bir yola sapmıştır. *Daily Stormer*’da yayımlanan Şubat 2018 tarihli bir makale eski ve yeni soykırım inkârcılarının vizyonları arasındaki çarpışmayı özetler. Makale meşhur inkârcı Michele Renouf’un aynı ay içinde Dresden’deki (Almanya) bir neo-Nazi mitinginde ileri sürdüğü iddia edilen görüşlerden sonra açılan soruşturmaya dair bir makaleydi ve sonunda inkârcı Fred Leuchter’in 1990’ların başında Soykırım hakkında bir “revizyonist” konferansta yaptığı konuşmanın YouTube linkini içeriyordu. Öyle bir eğitimi olmadığı halde mühendis olduğunu iddia eden Leuchter bu konuşmasında şunları söylüyordu:

Ben bir mühendis ve bilim insanıyım, revizyonist değilim [...] ama gördüklerim sebebiyle [...] Gerçeğe karşı bir sorumluluğum var [...] bu sorumluluk yüzünden bir çağrı yapıyorum [...] uluslararası bir bilim insanları, tarihçiler ve araştırmacılar komisyonu.¹⁷

Stormer güya akademik geleneksel inkârcıların içeriğini yaymakla birlikte, elkitabı yazılarının “haha” efektine odaklanması (ya-

15 Hadding isimli kullanıcının yorumu: Carolyn Yeager, “Greg Johnson echos Kevin MacDonald in opposing ‘Holocaust’ revisionism - One must ask why” *carolynyeager.net*, <https://carolynyeager.net/greg-johnson-echos-kevin-macdonald-opposing-holocaust-revisionism-one-must-ask-why>

16 “Online Library”, *Daily Stormer*, HOPE not hate çevrimiçi arşiv.

17 Fred Leuchter’in erken 1990’larda bir Holokost “revizyonist” konferansında yaptığı konuşmanın videosu makaleye iliştilmiş: Andrew Anglin, “Germany: British Woman Investigated for Denying Kooky Fake Shower Room Hoax”, *Daily Stormer*, 19 Şubat 2018. <https://dailystormer.name/germany-british-woman-investigated-for-denying-kooky-fake-shower-room-hoax/>

ni mizahi olması) gerektiğini söyler ve edebî dilden kaçınarak örneğin yazarların “üniversiteli kelimelerini” kullanmamalarını salık verir. Renouf hakkındaki makalenin başlığı “Almanya: İngiliz Kadın Garip Sahte Duş şakasını İnkâr Ettiği için Soruşturuluyor”dur ve Alternatif Sağ’ın soykırım ile antisemitizmle iştigal ederken benimsediği gündelik dili özetler. Alternatif Sağ’da soykırımı inkâr eden veya kutlayan pek çokları da, geleneksel inkârcıların aksine konuya “ciddiyet” atfetmekle ilgilenmez. Tersine, bu nesil, Sartre’in deyişle tam anlamıyla “kötü niyetle hareket etmekten keyif alır”¹⁸

Alternatif Sağ’ın inkârcılığıyla daha geleneksel aşırı sağ hareketlerin inkârcılığı arasındaki bir diğer temel fark da soykırıma atfedilmeyen önemdir. Pek çok geleneksel aşırı sağ antisemit için Soykırım kendi faşist zihniyetlerinin yeniden doğuşunun önündeki başlıca engeldir. Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı’nın giderek geride kalmasıyla pek çok Alternatif Sağ aktivistinin genç yaşı bir araya gelince, pek çokları soykırımı tarihte kalmış bir şey olarak düşünür. Pek çok aşırı sağ aktivist için üzerinden çok zaman geçmesi sebebiyle kolektif bilinçlerinde yer tutmayan soykırımın tarihsel önemi yoktur, bu da savaş sonrası dönemin aktivist nesillerinden farklıdır. Bu bakış Peinovich’in (2018 yılında İngiltere’nin Soykırım Anma Günü’nde yayımlanmış) *tweet*lerinde somut olarak görülür:

Somut kanıt olmamasına rağmen bunun yaşanmış olduğunu düşünseniz de soykırımı önemsememelisiniz. Bir propaganda aracı olarak ve kendi çıkarlarını savunmak isteyen beyazlara karşı ahlâki şantaj malzemesi olarak kullanılıyor, başka bir şey değil. #HolocaustMemorialDay¹⁹

Aynı gün şu *tweeti* de atmıştır:

Mesele şu, Yahudiler: İster gerçek ister sahte olsun, soykırım s.kimde değil, tamam mı? #HolocaustMemorialDay²⁰

18 Sartre, *Anti-Semite and Jew*, s. 13.

19 Mike Peinovich’in (namı diğer Mike Enoch) *tweeti*, şurada var: Patrik Hermanson, David Lawrence, Joe Mulhall, Simon Murdoch, David Williams, *Rewriting History: Lying, Denying and Revising the Holocaust* (Londra: HOPE not hate, 2018), s. 18.

20 *A.g.e.*

Peinovich 12 Nisan 2018'de de şu *tweeti* atar:

Kimse “soykırımın” bir bokuyla ilgilenmiyor. Şatafatlı propaganda ve bariz suçlu hissettirme çabası insanları sinirlendiriyor. #HolocaustRemembranceDay²¹

Alternatif Sağ'da antisemitist ikonografi

Alternatif Sağ'ın ideolojisinin büyük bölümü gibi komplocu antisemitizmi de ne yenidir ne özgündür, ancak kendini yeni biçimlerde gösterir ve yayar, bunları da genellikle pek çok aktivistin içinden geldiği trolleme kültürüyle gerçekleştirir. *Meme*'ler geniş manada Alternatif Sağ'ın fikirlerini yaymakta önemli rol oynar. En çok bilinen karikatür, bu gevşek yapıli hareketin benimsediğı daha eski tarihli bir karikatür olan Kurbağa Pepe'dir [*Pepe the Frog*]. Alternatif Sağ tarafından aşırı sağ imgelemele bezeli sayısız varyasyon türetilmiştir, bunlar arasında Pepe'nin antisemitist özelliklere sahip olarak gösterildiğı veya toplama kampı gardiyanı olarak resmedildiğı pek çok antisemitist versiyon da söz konusudur.

Sık kullanılan diğeri bir antisemitist *meme* ise, sırtarak ellerini birbirine sürten bir Yahudi adam karikatürü olan “Mutlu Tüccar”dır. 1930'ların Nazi propagandasını hatırlatan bu eser ezeli antisemitist mecazları onaylar. Resmin kendisi Alternatif Sağ'dan eskidir, 2015 tarihli bir *Buzzfeed* araştırması, internetteki en eski kullanımını Şubat 2001'e kadar götürebilmiştir, ancak daha yaygın kullanıma geçtiğimiz yıllarda Alternatif Sağ sayesinde kavuşmuştur. Resim, rumuzu “A. Wyatt Mann” olan (“a White man” –beyaz bir adam– kelimelerini hatırlatan bir kelime oyunuyla) sanatçıya aittir ve daha önce de Tom Metzger'in White Aryan Resistance (WAR) isimli Amerikalı beyaz üstünlükçü örgütünün web sitesi olan *Resist.com*'da çeşitli illüstrasyonları yayımlanmıştır. A. Wyatt Mann'ın gerçek kimliğı hakkında tartışmalar var. Kimileri onun bir defasında bir Satanist filmi çeken yönetmen ve sanatçı, 1990'ların başında politik doğruculuk karşıtı dergi *Answer Me!*'de de yazıp çizen Nick Bougas olduğunu söylerken, ba-

21 Mike Peinovich'in *tweeti*, 12 Nisan 2018, HOPE not hate çevrimiçi arşiv.

zıları ise bir Odinist ve eski WAR destekçisi olan Wyatt Kaldenberg olduğunu iddia eder. *Buzzfeed*'in araştırması, Kaldenberg'in bu resmi çizdiğini reddettiğini ve Bougas'ın *Answer Me!*'den eski bir iş arkadaşının onun A. Wyatt Mann olduğunu söylediğini aktarır.²²

Bununla birlikte, Pepe ile Mutlu Tüccar'ın antisemitist versiyonları Alternatif Sağ'ın ofansif dil kullanma eğilimini vurgularken, ideolojisine asıl ışık tutan “Echoes” *meme*'idir. “Echoes” denen, bir ismin etrafına konan üçlü parantez “((()))” bir bireyin ya da grubun ya köken olarak Yahudi olduğunu veya Yahudiler tarafından kontrol edildiğini iddia eder. Sembolün kökeni, “The Daily Shoah” isimli, The Right Stuff tarafından 2014'te yayına başlayan *podcast*tir. Bu programda Yahudi soyadlarına bir yankı efekti verilerek, The Right Stuff'ın sözlük sayfasına göre “Tüm Yahudi soyadlarının tarihte nasıl yankılandığına” referans verilir.²³ Çevrimiçi dergi *Mic*'e gönderilen bir elektronik postada sitenin editörleri şu açıklamayı yapar: “İç parantez Yahudilerin evi [ve] aileyi kitlesel medya dejenerasyonu ile yıkmasını temsil eder. Bir sonraki [parantez] ise kitlesel göçle ülkenin nasıl yıkıldığını, dış [parantez] ise uluslararası Yahudiliği ve dünya Siyonizm'ini temsil eder.”²⁴ Aşırı sağın geniş kesimlerinde yaygın hale gelen bu pratik, Google'ın Haziran 2016'da Yahudi soyadlarını bu parantezlere alan bir tarayıcı uzantısını yasaklamasıyla ana akımda görünürlük kazandı. O zamandan beri kimi sosyal medya kullanıcıları bu pratiği tersyüz etmek amacıyla benimsediler.

Pepe, Mutlu Tüccar ve “Echoes” gibi antisemitist *memeler* Alternatif Sağ'ın yüzyıllardır var olan antisemitist mecazları nasıl benimsediğini ve yeni bir nesle nasıl aktarmaya çalıştığını gösterme-

22 Joseph Bernstein, “The Surprisingly Mainstream History of the Internet’s Favorite Anti-Semitic Image”, *Buzzfeed News*, 5 Şubat 2015. <https://www.buzzfeednews.com/article/josephbernstein/the-surprisingly-mainstream-history-of-the-internets-favorite>

23 Matthew Yglesias, “The (((echo))), explained”, *Vox*, 6 Haziran 2016. <https://www.vox.com/2016/6/6/11860796/echo-explained-parentheses-twitter>

24 Cooper Fleishman ve Anthony Smith, “(((Echoes))), Exposed: The Secret Symbol Neo-Nazis Use to Target Jews Online”, *Mic*, 1 Haziran 2016. <https://mic.com/articles/144228/echoes-exposed-the-secret-symbol-neo-nazis-use-to-target-jews-online#.1HATn9WVr>

si açısından tipiktir. Mensuplarının çoğunun geldiğı internet kl-
türünden oldukça etkilenen Alternatif Sağ'ın antisemitizmi, biçim-
sel olarak özgün değıl, ancak üslup/tarz açısından yenidir. Ancak,
ister “mizahi” antisemitist *meme*'ler, ister soykırıma dair şok edici
rahatlıktaki yaklaşımları veya *Daily Stormer* gibi web sitelerinin bi-
linli uçlarda salınan dili olsun, Alternatif Sağ'ın antisemitizmi sa-
dece eski şarabı yeni şişeye koymaktan ibarettir.

Sağ Liberteryenizm ve Alternatif Sağ

Geniş Alternatif Sağ bir çatı hareketidir, bu yüzden de hareketin fikirleri ve eylemcileri derinlemesine incelendiğinde, diğer ideolojiler ve siyasi hareketlerle çeşitli bağlantıları ve ortaklıkları ortaya çıkar. Alternatif Sağ'ın bir hareket ve ideoloji olarak sağ liberteryenizmle (metin içinde kısaca liberteryenizm olarak adlandırılacak) ortaklığı ise çok belirgindir.

Bu ilk başta bir çelişki gibi görünebilir. Liberteryenizm bireycidir, Alternatif Sağ ise ırk ve kimliğe yaptığı olanca vurguyla oldukça kolektivisttir. Amerikan liberteryenizmi üzerindeki etkisi çok ciddi olan objektivist filozof Ayn Rand "İrkçilik, kolektivizmin en alt, en kaba biçimde ilkel olan biçimidir"¹ yazmıştı ama ırkçılık ve kimlik etrafında birleşen diğer kolektivist fikirler Alternatif Sağ'ın temelini oluşturuyor, hatta hevesle benimseniyordu. Liberteryenizm otoriterliğe karşıdır ve küçük bir devleti savunur, ancak Alternatif Sağ'daki kimileri, işi tarihteki en otoriter rejimlerden biri olan Nazizm'i övmeye kadar vardıırıyordu. Bu içkin çelişkilere rağmen iki hareket arasında ortaklık söz konusuydu, liberteryenizm kimilerine göre Alternatif Sağ'a giden bir patıkaydı, kimileri içinse onun içindeki özgün bir ideolojik yoldu. Bu iki akımın yolları defalarca kesişecekti.

1 Ayn Rand, "Racism", *The Objectivist Newsletter* 2, sayı 9 (New York, NY: Ayn Rand and Nathaniel Branden, Eylül 1963), s. 33.

Bu yakınlaşmayı Alternatif Sağ'ın liberteryen retorik ve sembolleri benimsemesinde görebiliyoruz. Örneğin Gadsden bayrağı, "DONT TREAD ON ME" ["BENİ ÇIĞNEYİP GEÇME"] sözlerinin üzerindeki çingiraklı yılanıyla ABD'deki Alternatif Sağ mitinglerinde sık görünen bir imgeye dönüşmüştü. Bayrak geleneksel olarak liberteryen hareket tarafından devlet karşıtı değerlerini yansıtmak için kullanılıyorsa da artık mitinglerde gamalı haçların ve çeşitli aşırı sağ gruplara ait bir dizi aşırı uç sembolün yanında dalgalanıyordu, ki bu grupların önceliği bireysel özgürlüklerin korunması değildi, keza şiddetsizlik ilkesini de pek önemsemiyorlardı.²

Alternatif Sağ'a mensup pek çok önemli kişi kendilerini daha önceden liberteryen olarak tanımlıyordu ve bazıları bu ideolojinin kendi siyasi gelişimlerinde önemli bir rol oynadığını, hatta liberteryen çevrelerdeki deneyimleriyle liberteryen yazarların çalışmalarının onları aşırı sağ bir dünya görüşüne doğru radikalleştirdiğini söyler. Bu örüntü hem Alternatif Sağ'ın Batılı şovenist fraksiyonu olan görece ılımlı Alternatif Sağ'da, hem de beyaz milliyetçisi Alternatif Sağ'da gayet belirgindir. Görece ılımlı Alternatif Sağ'da kendilerini liberteryen olarak tanımlayan pek çok ünlü isim vardır: Stefan Molyneux, Gavin McInnes ve Milo Yiannopoulos. Yiannopoulos "Kültürel Liberteryen[izm]"³ adını verdiği hareketin kilit isimlerinden biridir. Durum Alternatif Sağ'da da bundan pek farklı değildir. Burada da, Ağustos 2017'de Charlottesville'deki Sağı Birleştir Mitingi'nde konuşması planlananlar arasında olan, o tarihten itibaren hareketle arasına mesafe koyan ve kendisini eskiden "dertsiz tasasız, rahat bir liberteryen"⁴ olarak tanımlayan Tim Gionet (Baked Alaska diye de biliniyor) gibilerini bulabiliriz. Alternatif Sağ'ın önde gelenlerinden Richard Spencer da kendisini li-

2 Liberteryen çevrelerde popüler olan etik bir duruşa göre bir insana veya mülkiyetime yönelik fiziksel güç kullanmak meşru değildir.

3 AynRandHero, 2016, "Milo Yiannopoulos Nails It about Cultural Libertarianism and the Rise of Trump" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=SnA4bDEqi5Q> [erişim 1 Kasım 2017].

4 Oliver Darcy, "The untold story of Baked Alaska, a rapper turned BuzzFeed personality turned alt-right troll", *Business Insider UK*, 1 Mayıs 2017. <http://uk.businessinsider.com/who-is-baked-alaska-milo-mike-cernovich-alt-right-trump-2017-4>

berteryenler ve liberteryenizmle özdeşleştirmiştir. Spencer liberteryen senatör Ron Paul'ü, kendi politik uyanışında rol oynadığı için övmüştür, onunla 2007'de muhafazakârların bir konferansında tanıştığında kendisini bir destekçi olarak tanıtır.⁵ Spencer ayrıca *Taki's Magazine* isimli, kendisini liberteryen olarak tanımlayan ama sık sık aşırı sağa açılım yapmış olan ve Alternatif Sağ'ın erken dönemlerinde Gavin McInnes, Colin Liddell, Steve Sailer, Jim Goad, Jared Taylor, Paul Gottfried, Paul Ramsey (RamZPaul diye de bilinir) ve Matt Forney gibi pek çok önemli ismin yazılarını yayımlayarak önemli bir rol oynayan derginin editörlüğünü yaptı. Benzer şekilde 2017'de Sağı Birleştir Mitingi'ne de katılmış olan Christopher Cantwell liberteryenizmin kişisel politik gelişimindeki rolünü şöyle açıklar:

Liberteryenizmin öğrettiği tarihe ve iktisada hayran kaldım. Sonradan Murray Rothbard ve Ayn Rand'ın büyük bir hayranı oldum. Farkındaysanız bu kişiler Yahudi. Yani bazıları için bugün sesi yüksek çıkan bir antisemitist olmam çok şaşırtıcı.⁶

En nihayetinde, Alternatif Sağ'dan pek az kişi kendisine liberteryen demeye devam etti ve çoğu kişi bu sıfatı benimsemeyi bıraktı. Genellikle kendilerini hareketin içindeki toplumsal açıdan liberal (özgürlükçü) kişilerle çatışır buldular ve bu çatışma ırk, göç karışıklığı, geleneksel toplumsal değerlere dönüş (Cantwell'in, temasa geçtiği liberteryenlerin "daha ziyade uyuşturucuyu desteklemekle ilgilendiklerini"⁷ yazarken şikâyet ettiği gibi en azından toplumsal açıdan "sapkın" tutumların reddi) gibi konularda bu liberal tavrı Alternatif Sağ ile uyumsuz kabul ettiler. Diğerleri ise liberteryen hareketi açıktan reddetmemekle birlikte, belki çelişkili biçimde, güçlü bir devlet olmadan bu liberteryen hedeflere ulaşamayacağını savunarak devleti gerekli bir araç olarak benimseler. Richard Spencer Şubat 2018 tarihli bir *tweet*inde "liberterye-

5 kyle2796, 2017, "Ron Paul - Conservatism and Foreign Policy" (Richard Spencer ile giriş) [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=gAozR_FDFb8 [erişim 21 Ekim 2018].

6 Christopher Cantwell, "Why I Consider Myself Alt Right", *Radical Agenda*, 17 Ağustos 2017. <https://christophercantwell.com/2017/08/17/consider-alt-right/>

7 A.g.m.

nizmi aşmalıyız. Devlet gücünü hâkimiyet kurmanın bir aracı olarak benimsemeliyiz”⁸ yazmıştı.

Ortak bir dava

Alternatif Sağ ile liberteryenlerin çeşitli fraksiyonlarının üzerinde anlaşmaya varabildiği pek çok temel konu vardır, ancak bu konularda fikir birliğinde olmalarının motivasyon kaynakları çok farklı olabilir. Örneğin, liberteryenler genellikle liyakatin ötesinde (pozitif) ayrımcılığı teşvik eden politikalara büyük oranda karşıdırlar çünkü bunların serbest rekabeti bozduğuna, bir işletmenin kendi uygun gördüğü şekilde işlemesi özgürlüğünü ihlal ettiğine inanırlar. Alternatif Sağ da bu tarz politikalara genellikle karşıdır, ancak bunun sebebi özgürlük, birey, serbest girişim ve rekabet ideallerinin zedelenmesi değil, bu politikaların beyaz insanlara karşı adaletsiz ve zararlı bir ayrımcılık oluşturduğunu *algıladıkları* içindir. Bu akımların farklı çıkarları –bireyleri veya kolektif olanı korumak gibi– göz önünde bulundurulduğunda bu ortaklık yüzeysel ama önemli bir ideolojik örtüşmedir.

Benzer şekilde, liberteryenler küçük devleti savunurlar, hatta anarşist fraksiyonlar tamamen devletsizliği savunurlar. Bu duruş aşırı sağ otoriter fikirlerle tam bir uyum içinde olmasa da, devletlerin gizli güçler ve çıkarlar tarafından kontrol edildiğine ilişkin yaygın komplocu fikirlerle belirli bir uyum içindedir. Bilhassa devletin ya bir Yahudi kliği tarafından yönetildiği ya da görevde olanların “Derin Devlet” tarafından etkilendiğine ilişkin komplocu antisemitist fikirler için bu uyum söz konusudur: Yoz bürokratlar gizliden gizliye demokratik olarak seçilmiş yönetimleri kontrol ederler. Alternatif Sağ genel itibarıyla geniş bir devlete karşı değilse de, yoz olduğu kabul edilen günümüz liberal demokratik yönetimlerinin çoğuna karşıdır. Bu tavır, Avrupa Yeni Sağ düşünce kuruluşu Motpol’den yazar Joakim Andersen’in klasik liberalizmin tarihsel başarılarından biri olarak gördüğü şeyle uyumludur. Andersen, *Rising from the Ruins*

8 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 12 Şubat 2018, 22:37, <http://web.archive.org/web/20180325202051/https://twitter.com/richardbspencer/status/963301198458707970>

kitabında liberteryen fikirlerin reaksiyoner unsurlarını takdir ederek “devleti ele geçirmeyi” becerememişlerse de “büyümesini durdurmayı ve özgürlük alanlarını korumayı başardılar” yazar.⁹

Diğer ortaklıklar arasında silah kontrolleri, müdahalecilikten kaçınan bir dış politika, anti-komünizm ve anti-sosyalizm ile elbette “ifade özgürlüğü” savunuculuğu (ve bunun bir silaha dönüştürülmesi) yer alır. Önemli bir unsur, anti-sosyalizmin ve anti-komünizmin Alternatif Sağ ile liberteryen ve gelenekselci sağ birleş-tiren temalar olmasıdır. “İfade özgürlüğü” retoriği Alternatif Sağ tarafından alabildiğine sömürülmüştür. Pek az ideoloji ifade özgürlüğünün önemini liberteryenizm kadar çok vurgulamıştır ve geniş anlamıyla aşırı sağ uzun süredir çerçeveleme çabalarının özgürlük için verilen mücadeledeki öneminin farkındadır. Aşırı sağ gruplar ve bireyler, ister solun sözde ifade özgürlüğüne karşı açtığı savaşa karşı, ister Yahudilerin her şeyi haksız biçimde kontrol altında tutması gibi antisemitist fikirlere karşı olan tutumlar gibi durumlarda sık sık baskıcı elitin kısıtlarını kaldırmaya uğraştıklarını ileri sürer. Bu etkili bir stratejidir çünkü hem elitlere olan güvensizlikten beslenirken hem de pek çok kişi için pozitif kabul edilen bir fikir etrafında harekete geçmeyi sağlar. Alternatif Sağ, özellikle de siyaseten doğruculuğa karşı çıktığı durumlarda bilinçli bir şekilde bu ifade özgürlüğü söylemine yüklenir. Eleştiriye ifade özgürlüğü değerine yapılan bir tehdit olarak sunmak davaya olan sempatiyi artırmak ve meşruiyet kazanmanın oldukça etkili bir yoludur. Bir yandan ifade özgürlüğünü savunurken bir yandan da aşırı sağa destek vermemeye çalışmak liberalleri, muhafazakârları ve liberteryenleri zorlamaya devam eder ve bu durum genellikle aşırı sağa yarar. Bunun güzel bir örneği American Civil Liberties Union (ACLU - Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği) ifade özgürlüğünü kesin olarak savunmaya giriştiğinde aşırı sağ grupları savunur hale gelmesiydi. ACLU tartışmalı bir biçimde 1978’de Nazilerin Skokie, Illinois’de yürümesini mahkemede savundu¹⁰ ve daha

9 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 137.

10 “ACLU History: Taking a Stand for Free Speech in Skokie”, ACLU. <https://www.aclu.org/other/aclu-history-taking-stand-free-speech-skokie> [erişim 4 Nisan 2018].

yakın tarihte ise Ağustos 2017’de Charlottesville’deki Sağı Birleştir Mitingi’ni organize edenleri savunmaya girişti. Birliğin hukuk yöneticisi David Cole “Eleştiri olmazsa olmazdır ve bizi Haklar Bildirgesi’ni savunmaktan alıkoyamaz, müvekkillerimiz ne kadar sevimsiz olursa olsun,”¹¹ açıklamasını yaptı. Ancak, belki bir değişim işareti olarak ACLU’nun içinde bile aşırı sağa ilişkin duruşun bir tartışma konusu olduğunu not etmek gerekir.¹²

Açık olan şey şudur ki, destekledikleri politikalara dair motivasyonları farklı olsa da bu yüzeysel ortaklıklar Alternatif Sağ’a sempatiyle bakan insanların liberteryen çevrelere nasıl rahatlıkla uyum sağlayacağını veya bu çevrelerin de Alternatif Sağ’a doğru çekilebileceklerini ortaya koyar.

Liberteryenlikten Alternatif Sağ’a uzanan yol

The Daily Beast’ten Matt Lewis “liberteryenlikten Alternatif Sağ’a uzanan sinsi yol”¹³ olarak ifade ettiği süreç hakkında bir makale yazınca Liberteryenizm ile Alternatif Sağ arasındaki bağlantı tartışma konusu oldu. “Alternatif Sağ” terimini daha geniş anlamda Alternatif Sağ için kullanan Lewis, liberteryenizmin insanları daha da sağa doğru itmesinin liberteryenler ile Alternatif Sağ arasında geniş bir ideolojik ortaklık olduğu anlamına gelmediğini ileri sürer. Bu ortaklıkları farklı bir biçimde açıklayarak iki hareketin kendilerine doğru çektiği karakterlerin ve kişiliklerin benzeştiğini ve ikisini birbirine bağlayan en önemli unsurun bu olduğunu söyler, ancak iki grubun da genellikle hemfikir olduğu bazı konuların varlığını da teslim eder. Lewis bu argümanını Kevin Vallier’den yaptığı bir alıntıya dayandırır. Vallier, Ohio’daki Bowling

11 David Cole, “The ACLU’s Longstanding Commitment to Defending Speech We Hate”, *ACLU*, 23 Haziran 2018. <https://www.aclu.org/blog/free-speech/aclus-longstanding-commitment-defending-speech-we-hate>

12 Alex Blasdel, “How the resurgence of white supremacy in the US sparked a war over free speech”, *The Guardian*, 31 Mayıs 2018. <https://www.theguardian.com/news/2018/may/31/how-the-resurgence-of-white-supremacy-in-the-us-sparked-a-war-over-free-speech-aclu-charlottesville>

13 Matt Lewis, “The Insidious Libertarian-to-Alt-Right Pipeline”, *The Daily Beast*, 23 Ağustos 2017. <https://www.thedailybeast.com/the-insidious-libertarian-to-alt-right-pipeline>

Green State Üniversitesi'nde felsefe bölümünde doçent doktordur ve *Bleeding Heart Libertarians* isimli sol eğilimli liberteryen blogda yazardır. Kişilik özelliklerinin iki hareketi bir araya getiren temel faktör olduğunu ileri sürer:

Liberteryenizm popüler olmayan bir görüştür. Popüler olmayan bir görüşü benimsemek belirli bir karakter tipi ister [...] bu kişiliklerin bazıları sadece kızdırıcı ve provokatif görüşler benimsemeyi, başkalarıyla tartışmayı ve kavga etmeyi, insanlara hakaret etmeyi ve onları şoke etmeyi seviyorlar.¹⁴

Vallier liberteryenizm ile Alternatif Sağ arasında ideolojinin ötesine geçen ilginç bir ortaklığa işaret eder. Bunu “aykırılık tuzağı” olarak adlandırır ve “milyonlarca kişinin bir şey hakkında tamamen yanıldığına rasyonel olarak karar veriyorsanız, onların pek çok başka şey hakkında da yanılmış olabileceğini düşünmek gayet doğaldır” der. Bu da aykırı bir kişiyi normalde popüler olmayan, ırkçılık, hatta doğrudan şiddet yanlısı olmak gibi fikirlere açık hale getirir.

Vallier, önceden ırkçı fikirleri benimseyen kişilerin nasıl liberteryen harekete doğru dönebildiğine ve buradan da Alternatif Sağ'a geçiş yapabildiğine (veya başka aşırı sağ fikirleri benimseyebildiğine) açıklama getirir. Bu ilk grup, bir miktar kenarda köşede kalmış olsa da Alternatif Sağ'dan daha az dikkat çeker, aşırı sağ duruşları ve görüşleri anlayabilmek, ifade edebilmek için bir çerçeve oluşturur, bir basamak görevi görebilir. Farklı, ancak bu açıklamayı tamamlayan başka bir açıklama da Paulina Borsook'tan geldi. Borsook liberteryenizmin “teknoloji kültürüyle” içli dışlı, yani yüksek teknoloji sanayiinde çalışan (veya çalışmaya heves eden) kişilere çekici geldiğini söyler.¹⁵ Benzer fikirler Alternatif Sağ'ın kendisine destekçi bulduğu çevrimiçi ortamların çoğunda yaygındır. Joshua Tait de aynı süreci Curtis Yarvin'in (Mencius Moldbug diye de bilinir) yolculuğunu takip ettiğinde tespit etmiştir. Yarvin Alterna-

14 “The Contrarian Trap: The Source of the Liberty Movement's Dark Side”, *Bleeding Heart Libertarians*, 4 Ekim 2014. <https://bleedingheartlibertarians.com/2014/10/the-contrarian-trap-the-source-of-the-liberty-movements-dark-side/>

15 Paulina Borsook, *Cyberselfish: a critical romp through the terribly libertarian culture of high tech* (New York: PublicAffairs, 2000).

tif Sağ'ın bir başka kolu olan çevrimiçi "neo-reaksiyoner" topluluğunun önde gelen isimlerinden biridir.¹⁶ Borsook'a göre bu dünyaya görüşünde bilgisayar programları ve fizik kanunlarının kesin kurallarla çizili yapısı siyaset ve toplumun kanunlarından farksızdır. Bu bakış insanı topluma ve siyasi hayata dair oldukça mekanik bir bakış açısına doğru götürebilir ve bu da bu problemlerin sürekli gelişim halinde olan bir dizi çıkarı içeren süreçler olarak anlaşılmasından ziyade "çözülmesine" odaklanılmasına sebep olabilir. Bilim ve teknolojinin bu şekilde yüceltilmesi aynı bakış açısının insan biyolojisine de uyarlanmasını getirir. Böylelikle insan biyolojisi tayin edici bir şey olarak, ırk ve zekâ konusundaki söylemde olduğu şekilde ele alınır hale gelir. Liberteryenizm bu bakış açısıyla iyi bir uyum yakalar çünkü etkinliğe odaklanması, sorunların çözümleri için yüzünü serbest piyasaya dönmesi toplumsal meseleleri büyük ölçüde inkâr veya ihmal etme tavrıyla uyumludur.

Siyasi meselelere basit çözümler getirdiğini iddia eden bu determinist, "objektif" duruşun çekiciliği Alternatif Sağ'ın önde gelenleri, bilhassa da görece ılımlı Alternatif Sağ'ın içinde olan ama liberteryen sıfatıyla da arası iyi olan kişiler tarafından sosyal medyada çok kullanılan önemli bir retorik araç oldu. Stefan Molyneux (bu yolda epey mesafe katetmiştir) bunlara iyi bir örnektir. Molyneux YouTube kanalında ve *Freedomain Radio* isimli web sitesinde istatistiksel veriyi kabaca yorumlayarak ırk, toplumsal cinsiyet ve benzeri başka toplumsal konulara dair eşitlikçi fikirleri eleştiren mutlakçı ifadeleriyle önemli bir takipçi kitlesi yarattı.

Lewis'in *The Daily Beast*'teki makalesi de Alternatif Sağ'ın içinde önemli bir tartışma konusu oldu. 2019 yılında yayımlanan *A Fair Hearing: The Alt-Right* başlıklı kitapta harekete mensup pek çok kişi kendi bakış açılarından Alternatif Sağ'ı ve harekete katılma motivasyonlarını anlatır. Kitapta liberteryen harekette de bir geçmişi olan Alternatif Sağcı *podcast* yapımcısı Jared Howe, doğrudan Lewis'in makalesine cevaben bir bölüm yazdı. Lewis'in görüşlerine doğrudan bir karşı çıkma olarak çerçevelenen bu bölüm

16 Joshua Tait, "Mencius Moldbug and Neoreaction", Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 190.

pratikte Howe'un, hatta daha da ziyade Borsook'un argümanlarından izler taşır:

Ron Paul'un başkanlık adaylığı sürecinde bu fikirlere kapılan genç beyaz adamlar her şeyden önce doğrunun ne olduğunu bulmaya istekliydi. Sinsi Yol denen şey aslında bir kişinin dünyamızın kimi temel özelliklerine dair kavrayışının gelişmesidir. Bu süreç ekonomi ve devlet gücünün yoğun bir incelemesiyle başlar ve eğer bu kişi entelektüel açıdan dürüstse, bütün bunların altında yatan şeyin ne olduğuna doğru uzanır, bu da insan biyolojisidir. Buradan da, eğer birisi bilinçli bir şekilde cahil kalmaya çalışmıyorsa, yüzleşilmesi gereken şey bu temel gerçekleri halktan kimin ve neden saklamaya çalıştığıdır.¹⁷

Howe'un kendi siyasi yolculuğunu mutlak hakikati aramak olarak tanımlaması Borsook'un verdiği tanımla gayet uyumludur. Ancak, komplocu düşünce biçimi de Howe'un düşüncesini etkilemiş benzer. Bu arayış, Cantwell'in de tanımladığı Yahudi kontrolü hakkındaki komplocu fikirlere götürür. Howe ayrıca yerleşik medyanın liberteryen harekete (özellikle de Senatör Ron Paul'un adaylık sürecine) olan muhalefetine de kendisini daha uç fikirlere doğru götüren bir şey olduğunu dile getirir ve "medyanın ve yerleşik siyasetin topyekûn uğraşarak dürüst bir adamın sesini duyurmasına engel olmak için çabaladığını gördükten sonra insan sistemimizdeki çürümeyle ilgili naif bir fikre kapılamaz" demiştir.¹⁸

Her tarakta bezi olmak

Açıktır ki liberteryenizm ile Alternatif Sağ arasındaki ilişki birinin öbüründen daha az eleştiri alması ve öbürüne doğru bir basamak görevi görmesinden daha karmaşıktır. Liberteryenizm içinde daha aşırı sağ fikirlere yer olduğunu düşünenler iki tarafta da bir ayağı olanlar ve bunu bir çelişki gibi görmeyenlerdir. Charlottesvil-

17 Jared Howe, "Regarding the Insidious Libertarian-to-Alt-right Pipeline", George T. Shaw (ed.), *A Fair Hearing: The Alt-Right in the Words of Its Members and Leaders* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 74.

18 A.g.m., s. 65.

le'deki Sağı Birleştir Mitingi'ndeki baş konuşmacılardan biri olması planlanan "Augustus Sol Invictus" (nũfustaki adıyla Austin Mitchell Gillespie), ABD apındaki Alternatif Sağ ile ilişkili pek çok mitingde konuşma yapmıştır. Yine de aynı zamanda 2016 Senato seçimlerinde Liberter partiden Florida adayı da olmuştur. Kendi yazdığı *The Structure of Liberty* isimli kitapta hukuk teorisyenini Randy Barnett "liberteryen ilkelerin çok soyut, genellikle en basit toplumsal çatışmalar dışında hiçbir şeye cevap veremeyecek kadar basit" olduğunu soyer.¹⁹ Bunun sonucu da, mũlkiyet hakları ve bireysel zgũrlũk gibi kavramların geleneksel olarak liberteryenizmle uyumsuz addedilen fikirleri savunmak için kullanılır hale gelmesidir. *The Washington Post*'a yazdığı bir makalede John Ganz soyut kendi kaderini tayin kavramları kullanılarak "her bireyin kendi çıkarına en uygun şekilde hareket etmekte zgũr olduğu ve 'agresyonun' söz konusu olabileceği ve birtakım suni biçimlerde tanımlandığı" sonucuna ulaşıldığını iddia eder.²⁰ Yani, liberteryen ilkeler ırkçılık için kavramsal alan açmak niyetiyle kullanılabiliyordur. Ganz Cantwell'in blogunda aşağıdaki satırları yazarken bunu yapmaya çalıştığını ileri sũrer:

İnsanlar kendi kişilikleri ve mũlkiyetleri ũzerinde mutlak kontrol sahibi olabilmelidir. Eğer siyahlar suç işliyorsa veya Yahudiler komũnizmi yayıyorsa, onlara karşı ayrımcılık yapmak her mũlk sahibinin hakkıdır.²¹

Dahası, etnik milliyetçilik gibi ırkçı ve aşırı sağ fikirler liberteryen bir çerçeveye oturtularak liberteryen bir toplumun gerekli ön şartı gibi sunulabilir. Bu fikir aşırı sağ forumların ve *8chan*'in /liberty/ başlığı gibi görsel başlıklarda sıkça ne sũrũlũr. Bunu ne sũrenler de etnik olarak homojen bir devleti bizatihi amaç gibi görmeyen, ama ırksal veya etnik homojenliği kendi nihai amaçları

19 Randy E. Barnett, *The Structure of Liberty: Justice and the Rule of Law* (Oxford: Oxford University Press, 2014, ikinci baskı), s. 353.

20 John Ganz, "Libertarians Have More in Common with the Alt-right than They Want You to Think", *The Washington Post*, 19 Eylũl 2017. <https://www.washingtonpost.com/news/posteverything/wp/2017/09/19/libertarians-have-more-in-common-with-the-alt-right-than-they-want-you-to-think/>

21 Cantwell, "Why I Consider Myself Alt Right"

olan liberteryen bir toplum için isteyen ve bu açıdan ana akım Alternatif Sağ'dan ayrıışan kullanıcılarıdır. *Alternative-right.blogspot.com* isimli bir blogda (2018'de *affirmativeright.blogspot.com* olarak yenilenmiştir) liberteryen Rik Storey "Can't have libertarianism without nationalism" başlıklı makalede şunları söyler:

Karşılıklı güvenin yüksek olmadığı bir toplumda ciddi bir kapitalist sınıf gelişemez ve bu olmadan da liberteryen kurumların oluşması hayaldir. Kısacası, özgürlüğü seviyorsanız homojenliği sevmek durumundasınız.²²

Storey ve genel olarak da Alternatif Sağ için "karşılıklı güvenin yüksek olduğu bir toplum" hareketin nihai amaçlarından biridir. Bu tahayyülde, paylaşılan ortak etik değerler sayesinde suç oranı düşüktür, bu da içsel farklılıkların güya güveni azalttığı, etnik açıdan karışık bir toplumla karşıtlık içinde düşünülür. Tekrar etmek gerekirse, bu her ne kadar üzeri tülle kaplı ince bir ırkçılıksa da Storey aynı zamanda etnik homojenliğin nihai bir hedef olan liberteryen toplumun bir önkoşulu olduğunu, çünkü bu tarz bir toplumun özel mülkiyete saygı üzerine kurulduğunu da dile getirmeye çalışır.

2019 tarihli bir makalede Cantwell aynı fikri daha açık sözlerle ifade eder ve "Beyazların olmadığı yerde liberteryenizm olamaz, bu yüzden de özgürlükten nefret eden kişiler liberteryenlere hareketlerinden 'ırkçılar' temizlemeleri gerektiğini söyleyip dururlar" der.²³ Çokkültürlü toplumlarla liberteryenizmin uyumsuzluğu fikri Alternatif Sağ'da kimileri tarafından bundan daha az ırkçı bir tonda tekrarlanır. Kendisini zaman zaman görece ılımlı Alternatif Sağ'da ve Alternatif Sağ'da tanımlamış olan *Youtube* yayıncısı Tarl Warwick (Styxhexenhammer666 diye bilinir), liberteryenizme sempatisi olduğunu söylerken kültürü korumak için sınırların

22 Rik Storey, "Can't Have Libertarianism without Nationalism", *Affirmative Right*, 18 Ekim 2016. <https://affirmativeright.blogspot.com/2016/10/cant-have-libertarianism-without.html>

23 Christopher Cantwell, "Radical Agenda S05E024 - Libertarian White Supremacy", *Radical Agenda*, 22 Mart 2019. <https://www.theguardian.com/news/2018/May/31/how-the-resurgence-of-white-supremacy-in-the-us-sparked-a-war-over-free-speech-aclu-charlottesville>

olması gerektiğini savunur. “Ben bir açık kapı liberteryeni değilim çünkü zekiyim. Bir kültürün böyle bir durumda hayatta kalamayacağını bilecek kadar zekiyim,” der ve diğer ulusların “insanların kitleler halinde devletinize yönelmesini bilinçli bir şekilde organize etmeleri” ihtimalinin altını çizerek.²⁴

Paleo-liberteryenlik

Alternatif Sağ ile liberteryenizm arasındaki ilişkiyi “paleo-liberteryenlik” kavramını incelemekten tartışmak mümkün değildir. Paleo-liberteryenizm ve onunla ilintili kişiler, liberteryenizmden aşırı sağa uzanan yolun bir süredir mevcut olduğunu ve bu yolun nasıl aktif olarak korunduğunu ortaya koyar. Paleo-liberteryenlik, liberteryenizmin temel prensibi olan sınırlı devleti geleneksel toplumsal değerlerle harmanlayarak yerlici politikaları savunur. Paleo-liberteryenizm etiketi 1990’ların başında liberteryen yazar ve bir dönemliğine Ron Paul’ün kongredeki özel kalemi olarak görev yapan Llewellyn Rockwell Jr.²⁵ tarafından tedavüle sokulmuştur. Ondan kısa süre sonra da Cantwell’in liberteryenizme olan hayranlığının kaynağı olarak bahsettiği²⁶ Murray Rothbard bu terimi kullanmaya başlamıştır. Rothbard ırkların “gönüllü” olarak ayrılması gerektiğini ileri sürer, çünkü onun paleo-liberteryenizmi kimilerinin doğal olarak elit konumda olduğu Darwinci bir dünya görüşü üzerine kuruludur. Rothbard’ın 1992 tarihli yayını *Egalitarianism as a Revolt against Nature*, kendisinin devletçiliğin bu doğal hiyerarşiye müdahale ettiği ve bu yüzden de olabildiğince sınırlandırılması gerektiğine inanan görüşünü özetler.²⁷ Bu başlık, paleo-liberteryenlerin liberteryenleri şu an Alternatif Sağ’da geniş ka-

24 Styxhexenhammer666, “True Libertarianism Cannot Support Open Borders or Forced Diversity” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=0WDRR3QYTrs> [erişim 10 Kasım 2018].

25 Mises Wiki, Lew Rockwell. https://wiki.mises.org/wiki/Lew_Rockwell [erişim 8 Kasım 2018].

26 Llewellyn H. Rockwell, Jr., “The Case for Paleo-libertarianism”, *Liberty magazine*, Ocak 1990, s. 34-38. http://www.pericles.press/wp-content/uploads/2016/11/Liberty_Magazine.pdf

27 Murray Rothbard, *Egalitarianism as a Revolt against Nature, and Other Essays* (Auburn, AL: Ludwig von Mises Institute, 2000).

bul gören fikirler ve retorik doğrultusunda nasıl harekete geçirdiğinin iyi bir örneğidir.

Ron Paul bu düşünce biçiminin muhtemelen en öne çıkan figürüdür ve liberteryen hareket ile aşırı sağ arasında önemli bir bağlantı olarak pek çok kez bahsi geçmiştir.²⁸ 22. Texas kongre bölgesinden senatör ve üç kere başkan adaylığından gelen kamusal alandaki “personası” paleo-liberteryen fikirlere dikkat çekilmesini sağlamıştır. Paul beklenebileceği gibi refah devleti harcamalarına ve dış müdahalelere karşıydı, ama aynı zamanda da açık bir kürtaj karşıtı duruş benimsedi, neo-Konfederasyoncu görüşleri savundu ve 2008'deki kampanyasında, 1990'larda kendisi adına gönderilmiş olan bir dizi mektupta yer alan “bu şehirdeki [Washington DC] siyah erkeklerin yüzde 95'i yarı suçlu veya tamamen suçludur”²⁹ gibi ifadeler tartışma yarattı. Paul bu bültenleri yazdığını veya onlar hakkında bilgisi bulunduğunu inkâr ettiyse de pek çok farklı kaynak bunların bir dönem Paul'ün hayalet yazar olarak kullandığı ve yakın bir arkadaşı olan Llewellyn Rockwell Jr. tarafından yazıldığını iddia etti.³⁰

1982'de, Llewellyn Rockwell Jr., Murray Rothbard ve Burton Blumert birlikte şu anda en önde gelen paleo-liberteryen düşünce kuruluşu Ludwig von Mises Enstitüsü'nü kurdu. Enstitü 1881'de Avusturya'da doğup 1940'ta ABD'ye iltica eden, burada liberteryen çevrelerde öne çıkan bir isim olan Avusturyalı-Amerikalı liberteryen akademisyen Ludwig von Mises'in onuruna bu şekilde isimlendirilmişti. Von Mises Ayn Rand ve aralarında ünlü liberteryen Friedrich Hayek'in de olduğu öğrencileri ile sıkı irtibat halindeydi. Mises, Mussolini İtalya'da başa geçtikten beş yıl sonra, 1927 yılında yayımlanan kitabı *Liberalizm*'de şöyle yazar:

28 Matthew Sheffield, “A History of Hate: Long before Trump, white nationalists flocked to Ron Paul”, *salon*, 9 Aralık 2016. <https://www.salon.com/2016/12/09/how-the-alt-right-became-racist-part-2-long-before-trump-white-nationalists-flocked-to-ron-paul>

29 Michael Brendan Dougherty, “The Story Behind Ron Paul's Racist Newsletters”, *The Atlantic*, 21 Aralık 2011. <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2011/12/the-story-behind-ron-pauls-racist-newsletters/250338>

30 Julian Sanchez ve David Weigel, “Who Wrote Ron Paul's Newsletters?”, *Reason*, 16 Ocak 2008. <https://reason.com/2008/01/16/who-wrote-ron-pauls-newsletter>

Faşizm ve diktatörlük kurmayı hedefleyen benzer hareketlerin son derece iyi niyetli olduğunu ve onların müdahalelerinin şimdilik Avrupa medeniyetini kurtardığını inkâr etmenin imkânı yoktur.³¹

Mises'in vardığı sonuç faşizmin herhangi bir “oldubitti”³² çözümlü gibi çok uzun sürmeyeceği olsa da, faşizmle arasına mesafe koyamama pratiği kendisinin adının verildiği enstitüde de devam etti. Mises Enstitüsü örneğin liberteryen Cato Enstitüsü kadar bilinmese de Alternatif Sağ enstitünün araştırmacılarına sıklıkla referans verir ve enstitünün aşırı sağla açıktan flörtü günümüzde de devam eder. Richard Spencer tarafından bir rehber olarak tanımlanan ve sıklıkla “Alternatif Sağ” terimini bizzat yarattığı söylenen Paul Gottfried de Mises Enstitüsü ile irtibatlı bir başka yorumcudur. Dahası, 2017’de enstitünün şu anki yöneticisi Jeff Deist ana akım liberteryenizmle olan meselesinden bahsederken açıkça beyaz üstünlükçü bir retorik kullanmaktan kaçınmamıştır:

Başka bir deyişle, kan, toprak, Tanrı ve millet insanlar için hâlâ önemlidir. Liberteryenler kendilerini hükümsüz kılma pahasına bunu yok sayıyor.³³

Mises Enstitüsü’nde Alternatif Sağ’da kimilerinin özellikle çok sevdiği birini daha görüyoruz: Hans-Hermann Hoppe. Hoppe Alternatif Sağ’ı eleştirmesine –Spencer’in “sosyalizm sadece beyazlar için olduğu sürece sosyalizme bile razı olacak kadar ileri gittiğini”³⁴ iddia etmişti– rağmen hâlâ Alternatif Sağ çevrelerinde sıklıkla anılan bir isim. Hatta Spencer bile Hoppe’un kendisini liberteryenizmden kurtardığını söyleyerek Kasım 2017’de onun do-

31 Ludwig von Mises, *Liberalism: In the Classical Tradition* (Indianapolis: Cobden Press, 1985, 3. baskı), s. 51 [Türkçesi: *Liberalizm*, çev. Yaman Ögüt, Liberus, Ankara, 2023].

32 A.g.e.

33 Jeff Deist, “For a New Libertarian”, *Mises Institute*, 28 Temmuz 2017. <https://mises.org/wire/new-libertarian>

34 Property and Freedom Society, “Hans-Hermann Hoppe, Libertarianism and the ‘Alt-Right’” (PFS 2017) [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=TICdCM4j7x8> [erişim 1 Kasım 2018].

ğum gününü kutlamıştı.³⁵ Benzer şekilde Howe da paleo-liberter-yenizme sırtını dönerek bu hareketin ve daha geniş anlamda liber-teryen hareketin ilerici soldan sızmalara maruz kaldığını, hatta Ya-hudilerin bile harekette etki yaratabildiğini söylemişti.³⁶

Hoppe, bariz bir şekilde aşırı sağa ait olan, hatta bazıları Alternatif Sağ'da yaygın olarak benimsenmiş olan fikirleri liberteryen bir çerçeveye oturtan liberteryen bir araştırmacıdır. 2017'de "kısıtla-yıcı, çok seçici ve ayrımcı bir göç [politikası] [...] liberteryenizm-le ve liberteryenizmin örgütlenme özgürlüğüyle, zorunlu entegras-yona karşı muhalefetiyle gayet uyumludur" demişti.³⁷ Hoppe'a gö-re "zorunlu entegrasyon" açık kapı politikalarının bir sonucudur ve bunu bu şekilde, kavramın tuhaflığına vurgu yaparak ifade et-mek göç karşıtı fikirleri liberteryenlerin bireysel özgürlük söyle-mine eklemlemenin bir yoludur. Hoppe ayrıca tıpkı Rothbard gi-bi devlet karşıtlığının da altını çizer, üstelik bunu Alternatif Sağ'ın çok aşına olduğu bir söylemle yaparak "devlet [...] toplumsal de-jenerasyonu ve patolojiyi destekler, böylelikle [devlet] [...] eşitlik-çiliği, pozitif ayrımcılığı [...], çokkültürlülüğü ve serbest kitle ha-linde göçü destekler" der.³⁸ Hoppe ayrıca "zaman tercihi [*time pre-ference*]" adını verdiği, düşük zaman tercihinin (beyazlar arasın-da bunun yaygın olduğu ileri sürülür) gelecekteki getiriler için bekleyebilmek anlamına gelen kavramdan bahseder ve bu konu-da ırklar arasında bir fark olduğunu dile getirir. Bu konu, Charles A. Murray ve Richard Herrnstein'in yazdığı *A Bell Curve* gibi aşırı sağ güyabilimsel çalışmaları hatırlatır.³⁹ Hoppe ayrıca 2006 yılın-da Property and Freedom Society'yi [Mülkiyet ve Özgürlük Derne-ği] kurmuştur, bu kurum her yıl Türkiye'de bir konferans gerçek-

35 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 19 Mayıs 2016, 07:05, <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/733161511057821696> ve Richard Spencer (@RichardBSpencer). 2 Eylül 2015, 18:07, <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/927006139409227777>

36 Howe, "Regarding the Insidious Libertarian-to-Alt-right Pipeline", s. 68-69.

37 Property and Freedom Society, "Hans-Hermann Hoppe, Libertarianism and the 'Alt-Right'" (PFS 2017).

38 A.g.v.

39 Richard Herrnstein ve Charles Murray, *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life* (New York: Free Press, 1994).

leştirir. Bu kuruluş sadece liberteriyenlerden gelen aşırı sağ fikirle-
re açık olmakla kalmamış, bizzat aşırı sağa mensup konuşmacıları
da –ki bunlar arasında Alternatif Sağ ile irtibatlı olanlar da vardır–
kucaklamıştır. Konuşmacılar arasında önde gelen Amerikalı beyaz
milliyetçisi Jared Taylor, Paul Gottfried, Hırvat aşırı sağ yazar To-
mislav Sunić ve elbette yine Richard Spencer vardır.⁴⁰

Liberteriyenizmin idealleri ve kurumlarının Alternatif Sağ için
verimli bir zemin oluşturduğu anlaşılıyor. Elbette her ideoloji-
ye mensup ırkçılar bulmak mümkündür ama liberteriyen ideoloji-
nin oldukça soyut olarak bıraktığı toplumsal ilişkiler kavramsallaştırması Alternatif Sağ’a doğru meyledenlerin burada diğer baş-
ka hareketlerdekinden daha rahat etmelerini sağlamış olabilir. Li-
berteriyenizmin negatif haklara ve devletin bireyin hayatına ola-
bildiğince az müdahalesine odaklanması, onu aşırı sağ duruşla-
ra açık hale getiriyor ve liberteriyen fikirlerden doğan siyasaların
Alternatif Sağ tarafından da desteklenmesini sağlayabiliyor. Jared
Howe gibileri liberteriyen harekete ilerici sızma adını verdiği ře-
ye karşı hoşnutsuzluk belirtse bile, asıl problem bunun tam ter-
si gibi görünüyor.

40 Stephan Kinsella, “Past Speakers”, *The Property and Freedom Society*, 7 Kasım
2013. <http://propertyandfreedom.org/past-speakers/>

Kuzey Amerika’da Kimlikçilik

Sıklıkla özünde Amerikalı bir fenomen olmakla itham edilen Alternatif Sağ kuruluşundan itibaren Avrupa aşırı sağ düşüncesinden epey çok şey ödünç almıştır. Bunlar arasında örneğin Fransa’da 1960’ların sonunda ortaya çıkan *Nouvelle Droite* (Yeni Sağ) ve ondan türeyen “kimlikçi” ideoloji ve hareket de yer alır. Yine de tıpkı bu hareketin destekçi kazanmak için sokağa çıkmak gerektiğini idrak etmesi ve bu yüzden de 2012’de “Kimlikçi Nesil” isimli aktivist örgütünü kurması gibi Alternatif Sağ da büyük ölçüde çevrimiçi olan varlığının getirdiği sınırlamaların farkına vararak ve gerçek dünya aktivizmine olan ihtiyacın artmasıyla aynı yolu seçerek kendi örgütünü kurmuştur.

Önde gelen Alternatif Sağcı isimlerinden Richard Spencer’in (kendisini kimlikçi¹ olarak tanımlamıştı) Aralık 2017’de açık şekilde kimlikçi bir aktivist örgüt kurma girişiminden, artık faal olmayan Amerikalı Alternatif Sağ grup Identity Evropa’nın Kimlikçi Nesil’in taktiklerini benimsemesine kadar pek çok şey bu hareketin ABD ayağının Atlantik’in öbür yakasına bakarak oradan hem Avrupa kimlikçiliğinden fikirleri hem de sokak aktivizmini devşir-

1 Liam Stack, “Attack on Alt-Right Leader Has Internet Asking: Is It O.K. to Punch a Nazi?”, *The New York Times*, 21 Ocak 2017. <https://www.nytimes.com/2017/01/21/us/politics/richard-spencer-punched-attack.html>

diğini gösterir. Ancak, aşağıda tartışılacağı gibi, bu transfer sorunsuz ve dümdüz olmamıştır.

Kimlikçilik nedir?

Kimlikçiliğe dair en açık seçik ve öz tanımlardan biri hareketin Amerikalı destekçilerinden, Spencer'ın *AltRight Corporation* sitesindeki yazarlardan biri olan ve artık faal olmayan Amerikalı kimlikçi gruplar *Identity Vanguard* ve *Southern Nationalists of Identity Dixie*'nin kurucusu olan Joshua Bates'ten (Jossur Surttrson diye de bilinir) gelmiştir. Bates 2017 yılında bir kimlikçiyi “ırksal, etnik ve kültürel kimliği korumak ve kollamak için siyasi ve sosyoekonomik faaliyetleri etkilemek”² için uğraşan biri olarak tanımladı. Kimlikçiliğin temelinde liberal çokkültürlülüğün reddi ve bunun yerine “etnik çoğulculuğun” yüceltilmesi yatar: Farklı etnik grupların eşit olması ama birbirlerinden ayrı yaşamalarının iyi olacağı fikri. Bu görüş “farklı olma hakkı”, yani her insanın, etnisitenin, kültürün, ulusun, grubun veya topluluğun ideolojiden veya küreselleşmeci homojenleşmeden bağımsız olarak kendi norm ve geleceklerine göre yaşayabilme hakkı ile birlikte ele alınır.³ Dahası, bu hak “kültürler arasında ve kültürlerin kendi içinde kalıcı farklar olduğu”⁴ anlamına gelen “kültürel farkçılık” varsayımıyla birlikte gelir. Avrupalı kimlikçilerin etnik çoğulculuk arzusu ve bu kadar katı bir etnik ve kültürel kimlik kavramına tutunmaları, kıtanın kitlesel göç sebebiyle “İslâmîleşmenin” pençesine düşeceği ve bunun sonucunda “yerli” Avrupalıların “Görkemli Yerinden Edilmesi” ile sonuçlanacağına dair komplocu bir korkudan beslenir.

2 Jossur Surttrson, “Identitarianism and the Great Replacement”, *AltRight.com*, 12 Mayıs 2017. <https://altright.com/2017/05/12/identitarianism-and-the-great-replacement>

3 Guillaume Faye, *Why We Fight: Manifesto of the European Resistance* (Budapeşte: Arktos Media, 2011), s. 334.

4 George Ritzer ve Paul Dean, *Globalization: A Basic Text Second Edition* (Hoboken: Wiley-Blackwell, 2015), s. 207. Bu ayrıca kültürlerin birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılmış, belirli coğrafi bölgelere bağlı şeyler olduğunu varsayar. Akhil Gupta ve James Ferguson'ın tanımıyla, “bu [...] mekânın, yerin ve kültürün varsayılan bir izomorfizmidir [...]” Akhil Gupta ve James Ferguson, “Beyond ‘Culture’: Space, Identity, and the Politics of Difference”, *Cultural Anthropology*, 7:1 (1992), s. 7.

Örgütlü kimlikçi aktivizm ilk ifadesini 2003 yılında *Kimlikçi Blok* partisinin kuruluşunda buldu. Bu parti (günümüzde artık “*Les Identitaires*” isimli bir dernektir) artık bağımsızlaşmış olan gençlik örgütü olan *Kimlikçi Nesil*’in doğuşuna yol açmıştır. Bu örgüt 2012’de kuruldu ve şu an on bir Avrupa ülkesindeki şubelerinin hepsi aynı ismi, bir dizi inancı ve siyasi taktiği benimsemiş durumdalar. ABD’de kimlikçi anlatı aşırı sağda yer alan ve göçmenlerin, bilhassa da Müslüman göçmenlerin benzer türde demografik “tehdit” oluşturduğunu düşünen kişilerin dikkatini çekti. İftira ve Karalama ile Mücadele Birliği’nin [Anti-Defamation League] Haziran 2017’de yayımladığı raporda, yukarıda bahsi geçen Identity Evropa aynı temadan beslenen ve o yıl Alternatif Sağ içinde giderek popülerleşen bir sloganın en popüler adresi gibi görünüyordu: “Bizi yerimizden edemeyeceksiniz” (zaman zaman da “Yahudiler bizi yerimizden edemeyecek” diye kullanılır).⁵

Amerikan Alternatif Sağ’ı ve kimlikçiliği

Her ne kadar birebir kopyalanmış olmasa da, Avrupa Yeni Sağ’ı (AYS) düşüncesinin Amerika’ya ithali Amerikan Alternatif Sağ’ının gelişiminde kritik önem taşıyordu. Önde gelen AYS filozofu Alain de Benoist’nın Aralık 2017’de *Buzzfeed*’deki bir tanıtımında, düşünür Alternatif Sağ’da yer alanlardan bazılarının kendisini “ruhani babaları” olarak gördüğünü ama kendisinin onları “ruhani oğulları” olarak görmediğini dile getirmişti.⁶ Yine de de Benoist 2013’te Richard Spencer’in sonradan AltRight Corporation’ın parçası haline gelen Ulusal Politika Enstitüsü’nün düzenlediği bir konferansta konuşmacı olmuştu. Etnik çoğulculuk gibi kavramları İngilizce konuşan dünyaya daha geniş çapta tanıtan şey ise de Benoist ve Charles Champetier’nin birlikte yazdığı ve 1999’da İngilizceye çevrilen *Manifesto for a European Renaissance*

5 “White Supremacists Adopt New Slogan: ‘You Will Not Replace Us’”, *The Anti-Defamation League*, 9 Haziran 2017. <https://www.adl.org/blog/white-supremacists-adopt-new-slogan-you-will-not-replace-us>

6 J. Lester Feder ve Pierre Buet, “The Man Who Gave White Nationalism A New Life”, *Buzzfeed*, 26 Aralık 2017. <https://www.buzzfeednews.com/article/lesterfeder/the-man-who-gave-white-nationalism-a-new-life>

ce gibi eserler oldu. Aşırı sağ ideolojinin ithalatı bundan sonra da devam etti. Günümüzün önemli Avrupalı kimlikçi düşünürlerinden Martin Semlitsch (Martin Lichtmesz diye de biliniyor) 2017 yılında ABD'li örgüt American Renaissance'ın konferansında konuşmacı olurken *Kimlikçi Blok*'un kurucularından Fabrice Robert ise 2013'te aynı konferansta konuşma yapmıştı. Önemli Amerikalı Alternatif Sağ yayıncılarından Counter-Currents da kimlikçiliği yaymak için örgütlü bir çaba içine girdi. Baş editör Greg Johnson, "Counter-Currents, özellikle de bizim çevrimiçi dergimizde Avrupa'daki kimlikçiliğe geniş yer verdi çünkü biz Kuzey Amerika şartlarına uyarlanmış bir kimlikçilik hareketi arzuluyoruz," diyor.⁷

Dahası, ideolojik değiş tokuş iki yönlü olarak sürüyor. Örneğin Kimlikçi Nesil'in yakın bir üyesi olan Semlitsch, Jack Donovan'ın Alternatif Sağ için erken tarihlerde yazılmış önemli bir eseri olan *The Way of Men*'i 2016'da İngilizceden Almancaya tercüme ederken, Amerikalı yazar Michael O'Meara önde gelen Fransız kimlikçi düşünür Guillaume Faye'nin metinlerini Alternatif Sağcı yayıncı Arktos Media için tercüme etmiştir. Avrupalı kimlikçi ortamındaki erken tarihli etkileşim örnekleri arasında, NPI'nin ilk tanıtım videosunu eski bir kimlikçi blog olan *Zentropa*'nın paylaşması da sayılabilir.

Her halükârda Alternatif Sağ'ın kimlikçi boyutu ilk kez kamuoyunun gündemine girdiği esnada çok az dikkat çekti.⁸ Sonradan, Amerika'daki Alternatif Sağ'a mensup pek çok kişinin sadece bu Avrupa değerlerini ve inanışlarını kopyalamaya değil, Avrupa kim-

7 Greg Johnson, "Three Questions on Identitarianism", *Counter-Currents Publishing*, 10 Mart 2015. <https://www.counter-currents.com/2015/03/three-questions-on-identitarianism>

8 Alternatif Sağ'ın kimlikçiliği benimsemesiyle ABD medyasının bu meselenin Alternatif Sağ ile olan temel nitelikteki ilişkisi arasındaki kopukluk, Richard Spencer'in 2015'te yaptığı bir basın açıklamasında çok belirgindir. Spencer Alternatif Sağ daha fazla ilgi uyandırmaya başladıkça bu bağlantıya dikkat çekmek ister. Alternatif Sağ çevresinde popüler olan "pabucumun muhafazakârları [*cuckservative*]" kavramıyla ilgili olarak *The Washington Post*'a konuşarak, terimin "kimlikçilerin ve benim 'Alternatif Sağ' adını verdiğim hareketin Cumhuriyetçi Parti'ye ve muhafazakâr harekete topyekûn isyan etmesidir" der. David Weigel, "Cuckservative" - the conservative insult of the month, explained", *The Washington Post*, 29 Temmuz 2015. <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/07/29/cuckservative-the-conservative-insult-of-the-month-explained>

likçi hareketinin terminolojisini, kimliğini ve taktiklerini de benimsemeye çalıştığı ortaya çıktı.

“Avrupa’yı Savun” ve Amerikan Alternatif Sağ’ı

Önde gelen Alternatif Sağ mensupları uzun süredir Atlantik’in ötesine, Avrupa kimlikçi hareketine göz dikmişken, Amerikan aşırı sağının dikkatini Kimlikçi Nesil’in aktivizmine çeken şey 2017 yazındaki kampanyanın sloganı “Avrupa’yı Savun” oldu. Bu kampanyada Avrupa çapındaki Kimlikçi Nesil aktivistlerinin Akdeniz’i aşmaya çalışan göçmen ve mültecilerin hayatını kurtarmaya çalışan STK’ların çalışmalarını sabote etmeleri söz konusuydu. İlk başta Mayıs 2017’de Sicilya’da bir STK gemisi durdurulurken aynı yazın sonlarında bir gemi kiralandı ve Akdeniz’e açılarak bu çalışmalar daha da derinlemesine sabote edilmeye çalışıldı.⁹

Büyük ölçüde başarısız olan bu hareket yine de uluslararası Alternatif Sağ’ını ateşledi ve küresel ölçekte işbirliği yapabilme yönünde artan kabiliyetlerini göstermiş oldu. Avrupa’yı Savun ilk başta Kuzey Amerikalı video blogcusu Lauren Southern ve Britanyalı Pettibone aracılığıyla dikkat çekti (Pettibone, Kimlikçi Nesil’in Avusturya şubesinin eşbaşkanı, hareketin fiili sözcüsü olan önde gelen Avrupa’yı Savun aktivisti Martin Sellner’le nişanlandı) ve Amerikalı görece ılımlı Alternatif Sağcı troll Charles C. Johnson’ın *WeSearchr* sitesine dünyanın dört bir yanından gelen bağışlarla kitlesel fonlama yapıldı. Harekete gelen uluslararası desteğin içinde Frauke Petry (daha önceden Almanya İçin Alternatif Partisi’ndeydi - AfD), Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi eski bağışçısı Arron Banks’in Brexit kampanyası olan *Leave.EU*, o zamanlar *Mail Online* köşe yazarı olan Katie Hopkins, aşırı sağ haber kanalı *Breitbart News Network*, Ku Klux Klan’ın lideri David Duke, Alternatif Sağ’ın önde gelenleri Richard Spencer ve Jared Taylor, önde gelen Alternatif Sağcı neo-Nazi web sitesi *Daily Stormer* vardı.

Kampanya ayrıca kimlikçi hareketi Avrupa’da büyütmeye de yaradı, Kimlikçi Nesil’in İngiltere ve İrlanda şubeleri Ekim 2017’de

9 Bkz: “Crisis in the Mediterranean”, *HOPE not hate*. <https://www.hopenothate.org.uk/campaigns/crisis-in-the-mediterranean>

kuruldu. Ayrıca, Avrupa'yı Savun Catania'da başlayıp (Sicilya) büyük ölçüde orada yürütüldüğü için Kimlikçi Nesil'in İtalya şubesi olan *Generazione Identitaria* [Kimlikçi Nesil] bu kampanya boyunca İtalya çapında yeni aktivistler devşirmeye çalışmıştı.

Sellner, Avrupa'yı Savun sonrasında yeni potansiyel Kimlikçi Nesil aktivistleriyle tanışmanın yanı sıra, ABD'yi ziyaret ederek burada görece ılımlı Alternatif Sağcı Milo Yiannopoulos'un Eylül 2017'de Berkeley, California'da düzenlediği ve başarılı olamayan "Free Speech Week" [İfade Özgürlüğü Haftası] sırasında Alternatif Sağcı üyelerle tanışmaya gitmişti.¹⁰ ABD'deyken Southern ve Pettibone ile görüştü ve üçü, Amerika ile Avrupa'nın (ve Avustralya ile Yeni Zelanda'nın) sorunlarının aynı olduğuna karar verdiler; Sellner bu aşamada Avrupa ile Amerika arasındaki değiş tokuşun "taktikler" üzerine olduğunu ekledi.¹¹ Bunun bir değiş tokuş olduğunu tekrarlayan Pettibone "Biz çevrimiçi aktivizmin ustası olduk, siz de gerçek hayat aktivizminin ustası oldunuz," dedi.¹²

Identity Evropa ve Kimlikçi Nesil

Kimlikçi Nesil'in taktiklerinin Kuzey Amerikalı aşırı sağ gruplar tarafından benimsenmesinin en açık örneği, 2016'da kurulmuş ve Mart 2019'da American Identity Movement'ın [Amerikan Kimlikçi Hareketi] kurulmasıyla "emekli edilmiş" olan, Amerikalı kimlikçi ve Alternatif Sağcı gençlik hareketi Identity Evropa'nın kurulmasıdır.¹³ Aynı yıl Greg Johnson'la yapılan bir röportajda Identity Evropa'nın kurucusu Nathan Damigo, Johnson'a, Kimlikçi Nesil de

10 Bilhassa Malta ve İskandinav'daki aktivistler. Squatting Slav TV, 2017, "Squatting Slav TV: The Death of Europe?" (ft. Martin Sellner) [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=ZExTvmMJ7vM> [erişim 10 Ağustos 2018]

11 Martin Sellner, 2017, "The American and European Right - Lauren Southern, Brittany Pettibone & Martin Sellner" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=cgwerO355t0> [erişim 11 Ağustos 2018].

12 A.g.v.

13 Patrick Casey (@PatrickCaseyUSA). 8 Mart 2019, <https://twitter.com/PatrickCaseyUSA/status/1104243067278843904>. Liderleri bunun bir marka değişikliği olmadığını söylemesine karşın, Amerikan Kimlikçi Hareketi'nin sadece Identity Evropa'nın yeni bir markayla ortaya çıkması olduğu konusunda kafa karışıklığı söz konusudur.

dahil olmak üzere Avrupalı gruplar hakkında “beni çok heyecanlandırdılar ve motive ettiler çünkü onların modellerine bakıp ‘biz bunu Amerika’da yapabiliriz [...] burada işe yarıyorsa neden orada da aynı model işe yaramasın?’ diyebiliyordum”¹⁴ der. Identity Evropa, Kimlikçi Nesil tarafından girişilen belli başlı eylemleri taklit eder. Döviz ve pankart açma, sokak tiyatrosu eylemleri (aktivistlerin İslâmi terörizm kurbanı veya kamusal alanlardaki beyaz karıştı saldırıların kurbanı rolünü yaptıkları ölüm taklitleri de dahil), evsiz beyazlara gıda dağıtma, üniversite kampüslerinde broşür dağıtarak “açık diyalog” toplantılarına çağırma gibi.¹⁵ Dahası, Identity Evropa’nın aktivizmi (Amerikan Kimlikçi Hareketi için de geçerlidir) Kimlikçi Nesil’in “metapolitik” stratejisini bilinçli bir şekilde takip eder. Önde gelen Avrupa Yeni Sağı düşünürü Guillaume Faye bu yaklaşımı 2001 tarihli kitabı *Why We Fight*’ta (hem Kimlikçi Nesil hem de Identity Evropa tarafından destekçilerine tavsiye edilen temel nitelikte bir okuma) şöyle açıklar: “Metapolitika bir propaganda çabasıdır – belirli bir partinin değil. Küresel bir politik projeye ait ideolojik fikirler bütününe yaymaya çalışır [...] metapolitika kültürün işgal edilmesidir, politika ise bir toprağın işgalidir.”¹⁶

Uluslararası aşırı sağ içindeki kimlikçilerin ortak kültürel davaları, yani ortak, mitolojikleştirilmiş, beyaz, Hıristiyan, Avrupalı mirasın bu kriterlere uymayanların göçünün yarattığı “tehdide” karşı “korunması” Faye’nin bahsettiği ve Avrupa’yı Savun’un örneklediği “küresel politik projenin” ta kendisidir.¹⁷ Amerikalı ve Avrupalı kimlikçiler gözlerini öncelikle kendi politik alanlarını et-

14 CounterCurrentsTV, 2016, “Counter-Currents Radio Interview with Nathan Damigo” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=qV_kOdNQdt4 [erişim 11 Ağustos 2018]. Damigo ayrıca laf arasında, İngiltere devleti tarafından Aralık 2016’da yasaklanmış olan neo-Nazi örgütü Ulusal Hareket’ten [National Action] ilham aldığını söyler.

15 Bu, Kimlikçi Nesil eylemcilerinin Avusturya ve Almanya’da kendi politikalarını halkla tartışmak için kurduğu “İ.B. alanlarını” –kamusal alandaki geçici standları– taklit eder.

16 Guillaume Faye, *Why We Fight: Manifesto of the European Resistance* (Budapeşte: Arktos Media, 2011), s. 272. Kitap AltRight Corporation’in kurucu ortaklarından biri olan Arktos Media tarafından 2011’de İngilizceye çevrilmiştir.

17 Faye, *Why We Fight*, s. 272.

kileme hedefine diktikleri, yani (nispeten) yerel siyasi projelerin peşinde koştukları halde bu durum geçerlidir. Okyanusun iki yakasındaki kimlikçiler hem yerel hem de küresel seviyede düşmanlarını sol liberal politikaların “küreselci” tehdidi olarak görürler ve yüzleştikleri bu “tehdidin” müsebbibi olarak da çokkültürlülük politikalarına işaret ederler.¹⁸

Bu metapolitik duruş ilerici aktivist stratejilerinin açık şekilde benimsenmesini getirmiştir. Kimlikçi Nesil üyeleri için tavsiye edilen temel okumalar arasında, Srdja Popovic’in (yazarın ilerici hareketlerle içli dışlı olmasından kaynaklanan) şiddetsiz eylemlere ilişkin bir rehber olan *Blueprint for Revolution*’ı vardır. Benzer şekilde, Amerikalı Alternatif Sağ topluluğu, Saul Alinsky’nin sola ilişkin örgütlenme metni olan *Rules for Radicals*’ta bahsedilen stratejileri açıkça benimsemiştir. Bu yaklaşım Identity Evropa tarafından da tekrarlanır, Damigo sol görüşlü internet yazışmalarını takip ederek ve üzerlerinde çalışarak kimlikçiliği desteklemek için kullanmak amacıyla oradaki yorumları kaydettiğini söylemiştir.¹⁹ Kimlikçi fikirleri daha geniş bir kitleye pazarlamaya ilişkin dikkatli bir çalışma Kimlikçi Nesil ve Identity Evropa’nın görsel iletişiminde de dikkat çeker. Her ikisi de propagandalarında klasik Avrupa sanatı ve mimarisinden öğelere sıklıkla başvurur ve çok bilinen aşırı sağ hareketlerle aralarına mesafe koyan logolar kullanır (Kimlikçi Nesil’in sarı siyah sembolünde Yunan alfabesindeki “lambda” harfi varken, Identity Evropa’nın mavi beyaz “Ejderha’nın gözü” üçgeni ise eski, Cermenik bir semboldür).²⁰

18 Amerikalı kimlikçiler arasından Identity Evropa Avrupalı kimlikçileri, bilhassa da Kimlikçi Nesil’i takip etmiştir. Örneğin Kimlikçi Nesil’in “yeniden göç” [“re-migration”] kavramı, ABD bağlamında beyaz olmayan, Batılı olmayan kişilerin “anayurtlarına” dönüşünü desteklemek anlamında kullanılmıştır. Brittany Pettibone, 2018, “Identity Evropa: An American Identitarian Movement” [çevrimiçi video]. <https://gloria.tv/video/HRt6f2hMcQcX3DTC94VdgddyT> [erişim 30 Eylül 2018].

19 “Nathan Benjamin Damigo”, *Southern Poverty Law Center*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/nathan-benjamin-damigo> [erişim 12 Ağustos 2018].

20 Identity Evropa’nın tanımıyla, logosu “eski bir Avrupa dizaynı olan, Ejderha’nın gözüdür [...] Üçgen bizim halk olarak karşımızda bulunan tehdittir. İçindeki ‘y’ iyiyle kötü arasında yapmak zorunda olduğumuz seçimdir. Hakikati yok etmeyi amaçlayan süregiden kötülüğe karşı bize güç verecek olan korunma sembolüdür”. Matt Pearce, “A Guide to Some of the Far-right Symbols Seen in Charlottes-

Alternatif Sağ kimlikçiliğe “el yükseltiyor”

Bir bütün olarak Amerikan Alternatif Sağ’ı 2017 olaylarından sonra –özellikle de anti-faşist gösterici Heather Heyer’in Ağustos’ta Virginia’da düzenlenen Sağ Birleştir Mitingi’nde öldürülmesinden sonra– kamu nezdindeki imajını daha fazla düşünmeye başladı. Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi’nin altını çizdiği gibi, Identity Evropa’nın bu olaylara cevabı “kimlikçiliğe el yükseltmek oldu”.²¹ Ocak 2018’de Pettibone, Identity Evropa’nın “oldukça kimlikçi bir estetik ve yaklaşıma sahip olmak istiyoruz ve söylemimizin kimlikçi olmasını istiyoruz”²² sözlerini sarf eden lideri Patrick Casey ile görüştü. Bu tavrın arkasında Avrupa desteği olduğunu gösteren bir işaret, Identity Evropa’nın Eylül 2017’de Alternatif Sağ’ın merkezî yayın kuruluşu olan Arktos Media’yla “[ABD’li] öğrenciler arasında kimlikçi literatürün yayılması”²³ amacıyla işbirliği yaptığını açıklamasıdır. Bu ortaklığın arkasında Identity Evropa’nın eski tescil memuru ve Kuzey Atlantik bölge koordinatörü²⁴ olan, Şubat 2018’de Arktos’un ABD ayağının başına geçen William Clark bulunuyor olabilir.²⁵

ville”, *Los Angeles Times*, 14 Ağustos 2017. <https://www.latimes.com/nation/la-na-far-right-symbols-20170814-story.html>

- 21 “Identity Evropa”, *Southern Poverty Law Center*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/identity-evropa> [erişim 12 Ağustos 2018].
- 22 Britanny Pettibone, 2018, “Identity Evropa: An American Identitarian Movement” [çevrimiçi video]. <https://gloria.tv/video/HRT6f2hMcQcX3DTC94VdgddyT> [erişim 30 Eylül 2018].
- 23 Identity Evropa (@IdentityEvropa), 7 Eylül 2017, <https://twitter.com/IdentityEvropa/status/905756666217369601>. Kimlikçi Nesil kamuoyu önünde bir ABD şubesi açmaya girişmemiştir, ancak nefret değil UMUT derneği Mart 2018’de bir şubenin Şubat 2018’de “resmileştğini” iddia ettiğini ortaya çıkarmıştır. Bkz. Simon Murdoch, “Generation Identity: European Far-Right Group Launches in America”, *HOPE not hate*, 12 Mart 2018. <https://www.hopenothate.org.uk/2018/03/12/generation-identity-european-far-right-group-launches-america/>. Nefret değil UMUT’un 2018’de ele geçirdiği farklı belgeler Kimlikçi Nesil’in ABD’de şubeleşmek için çeşitli yollar düşündüğünü ama herhangi bir şey başlatmadığını kanıtlar.
- 24 “William Clark”, *Arktos Media*. <https://arktos.com/people/william-clark> [erişim 12 Ağustos 2018].
- 25 “Arktos Moves Ever Forward”, *Arktos Media*, 15 Şubat 2018. <https://arktos.com/2018/02/15/arktos-moves-ever-forward/>

Daha geniş açıdan bakıldığında hem Kimlikçi Nesil hem de Alternatif Sağ 2017 ve 2018 sürecinde ana akım platformlardan gidecek daha fazla dışlanıyordu ve her ikisi de çevrimiçi ortamda, Atlantik'in iki yakası arasında işbirliğini artıracak şekilde örgütlenme yoluna gittiler. Avrupa'daki Kimlikçi Nesil için bu "Patriot Peer", yani kullanıcılara kültürel anıtları ziyaret etmeyi, toplantılara ve aktivitelere katılarak diğer aktivistlerle buluşmayı, aktivizm yapmayı sağlayan bir sosyal ağ uygulaması demekti. İlginç biçimde, uygulama tüm dünyaya açıldığında kullanılması amacıyla alınan ekran görüntüleri –ben bu satırları yazarken bu lansman düzenli olarak erteleniyordu– belli başlı ABD'li muhafazakâr aktivizm konferansı olan Muhafazakâr Siyasi Eylem Konferansı'nı (Conservative Political Action Conference - CPAC) tanıtıyordu.²⁶

Alternatif Sağ için Identity Evropa'nın ötesinde Charlottesvile olaylarının akabindeki en açık kimlikçi örgütlenme işareti Richard Spencer'dan geldi. Spencer Aralık 2017'de "Operation Homeland'i" [OH - Anavatan Operasyonu], yani "profesyonel kimlikçi aktivist bir hareket inşa edecek olan yeni bir örgütü" kurduğunu ilan etti. Örgütün yapısı Kimlikçi Nesil'in yapısından esinlenmişti ve "tüm harekete liderlik edecek tam zamanlı aktivistlerden oluşan bir çekirdeğe" dayanıyordu. Denizaşırı işbirliği de tavsiye ediliyordu ve Anavatan Operasyonu "Amerika ve dünyanın dört bir yanındaki kimlikçilerle işbirliğini geliştirmeyi" amaçlıyordu.²⁷ Ancak kitabın yazıldığı tarih itibarıyla Anavatan Operasyonu henüz Şubat 2018'de ortaya çıkan ve Washington DC'deki Amerikan Üniversitesi'nin duvarlarını süsleyen posterlerin ötesine geçememişti ve bunların da Spencer'ın ilan ettiği örgütle bağı teyit edilememiştir.²⁸

26 "PatriotPeer, app identitaria per identitari", *Generazione Identitaria*, 18 Şubat 2017. <https://generazione-identitaria.com/2017/02/patriotpeer-app-identitaria-identitari/>

27 Richard Spencer, "Introducing: Operation Homeland", *AltRight.com*, 2 Aralık 2017. <https://altright.com/2017/12/02/introducing-operation-homeland/>

28 The Eagle Staff, "'No More Wars for Israel' Flyers Posted on School of International Service Building", *The Eagle Online*, 27 Şubat 2018. <http://www.theeagleonline.com/article/2018/02/no-more-wars-for-israel-flyers-posted-on-school-of-international-service-building>. Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'ne göre Kline Identity Evropa'dan istifa ettikten sonra "Anavatan Operasyonu [...] üzerinde Spen-

Sellner, Pettibone ve Amerikalı Alternatif Sağcı video blogcusu (ve sonradan Identity Evropa üyesi olan) James Allsup arasında gerçekleşen Ocak 2018 tarihli tartışma Amerikan kimlikçiliğinin geleceğini masaya yatırdı ve tüm Amerikalı kimlikçi hareketler için söz konusu olan bazı sorunların altını çizdi. Tespit ettikleri asıl engel kimlikçiliğin odak noktası olan demografik değişimin kimliği –güya– erozyona uğratmasıydı. Amerikan kimliği günümüzde sivil milliyetçilikle çok iç içe geçmiş olduğu ve Amerikan kültüründe Amerika kavramının etnik ve kültürel bir “eritme potası” olduğu fikrinin altı çokça çizildiği için bu engeli ortaya koymak çok kolay olmayacaktı. Ancak, Sellner umutlu olduğunu “Amerikan kimlikçiliği daha şimdiden [...] Trump’a oy veren kitlede yaşıyor” sözleriyle özetleyerek bu grubun “bir azınlık olduğunun farkına vardığını” ifade eder.²⁹ Üçlü, bu demografi tartışmasını kimlikçi bir çerçeve içinde ele alarak ana akımlaştırmanın daha çok kişinin bu görüşleri rahatlıkla ifade etmesini sağlayacağına anlaştılar. Allsup’a göre Trump’a oy veren kişiler “söylediğimiz şeylerin çok yakınındalar, sadece biraz daha desteklenmeleri gerekiyor, o zaman baraj kapakları açılacak”tır.³⁰ Alternatif Sağ’ın düzenin parçası olan sağ reddedişini tekrarlayan Sellner ise Amerika’daki siyasi tartışmalardaki etiketlerin işleri karıştırdığını ve Amerikan sağ için “büyükbabalarından kalma kaybedilmiş savaşları sürdürmekten” kaçınan yeni bir başlangıç yapılması gerektiğini ve demografi meselesinin odak noktası olması gerektiğini söyler.³¹

cer’la daha yakından çalışmaya başladı” “Identity Evropa”, *Southern Poverty Law Center*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/identity-evropa> [erişim 13 Ağustos 2018]. Anavatan Operasyonu’nun gelişimine sekte vurmuş olması muhtemel bir gelişme, Spencer ve Identity Evropa’nın Sağı Birleştir Mitingi’nden sonra karşı karşıya kaldığı davalardır. Brad Kutner, “Civil Lawsuit against Charlottesville Rally Organizers Can Move Forward”, *Courthouse News Service*, 10 Temmuz 2018. <https://www.courthousenews.com/civil-lawsuit-against-charlottesville-rally-organizers-can-move-forward/>

29 “American Identitarianism (Martin Sellner, Brittany Pettibone, & James Allsup) Part 2” [çevrimiçi video]. <https://gloria.tv/video/i3bZYr6huFQk2WSZdoJrbZarY> [erişim 30 Eylül 2018].

30 A.g.v.

31 A.g.v.

Identity Evropa'nın lideri Patrick Casey bu yaklaşımla öne çıkar, Damigo'nun bahsettiği açık Kimlikçi Nesil etkilerinden de güç alır. Casey Ocak 2018'de *Maker Support* fon sayfasındaki bir paylaşımında *Occidental Dissent* blogundan Brad Griffin'e (Hunter Wallace diye de bilinir) cevaben Identity Evropa'nın "[...] etnik/ırk kimliğini patoloji olmaktan çıkarmaya çalıştığını" söyler ve Kimlikçi Nesil'in "bunun yapılabileceğini [...] kanıtladığını" ekler.³² Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'nin altını çizdiği gibi: "Casey, Griffin gibi '1.0' beyaz milliyetçilerle kendisi gibi kimlikçiler arasındaki farkı vurgulamıştır, ki bunlar kendi kültürleri, memeleri ve özgün içerikleriyle yeni nesle çekici gelen bir mekân yaratabilmiştir."³³ Bu sözler yeniden Metapolitikanın Avrupa'da olduğu gibi Amerika'daki kimlikçi aktivistler için nasıl en önemli mesele olduğunu vurgular.³⁴ Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'nin tanımıyla, kimlikçilik akımının takipçileri "beyazlardan çok-etnili toplumumuzdaki etnik gruplardan biri gibi bahsederek (veya beyazlığı 'ırklaştırarak') beyazlığı söylemsel düzeyde yeniden inşa etmeye çalışırlar", bu çaba "beyaz üstünlükçülüğünün hem tarihsel hem de çağdaş biçimlerinin etkisini yansıtır".³⁵ Avrupalı kimlikçilere göre bu girişim insanların beyazlığa dair algılarını kademeli olarak şekillendirmek amacıyla beyaz, Avrupalı kimlik için (yani Avrupalı "etnokültürel" kimlik) türetilmiş kodları yaymayı gerektirir. Amerikan siyasetindeki daha açık ırk söylemi sebebiyle ise buradaki kimlikçiler Ame-

32 Patrick Casey, "Response to Hunter Wallace", *Maker Support*, 23 Ocak 2018. <https://web.archive.org/web/20180927121005/https://www.makersupport.com/post/5a6763577ef560253787bc76>

33 "Identity Evropa", *Southern Poverty Law Center*.

34 Identity Evropa'nın Kimlikçi Nesil'den bir farkı, üyelerini, seçimli siyasete ve mevcut Cumhuriyetçi örgütlere katılmaya giderek daha fazla teşvik etmesidir. Bunlar arasında yukarıda bahsi geçen, Washington'daki Cumhuriyetçi Parti'den Whitman County için seçim bölgesi komitesi yetkilisi seçilen Allsup da vardır. Kelly Weill, "Charlottesville Hate Marter Elected by Republican Party", *The Daily Beast*, 5 Haziran 2018. <https://www.thedailybeast.com/charlottesville-hate-marcher-elected-by-republican-party>. Casey Ekim 2018'de *NBC News*'e "Cumhuriyetçi Parti'yi gittikçe daha fazla ele geçirme misyonu edindiğini" söyler. Anna Schecter, "White Nationalist Leader is Plotting to 'Take Over the GOP'", *NBC News*, 17 Ekim 2018. <https://www.nbcnews.com/politics/immigration/white-nationalist-leader-plotting-take-over-gop-n920826>

35 "Identity Evropa", *Southern Poverty Law Center*.

rikan toplumunun “beyaz karşıtı” ırkçılıkla malul olduğu anlatısını yaymaya odaklandılar ve ABD’de beyaz üstünlükçülüğünün etkilerini sadece gizlemeye değil, açıkça çarpıtmaya da çalıştılar.³⁶

Kanada’da kimlikçilik

Bu noktada, Kanada’daki kimlikçi hareketin karşı karşıya kaldığı durumla karşılaştırma yapmak ilginç olabilir. Kanada, her ne kadar kitabın yazıldığı tarih itibarıyla bağlantısı sadece Slovenya’daki Kimlikçi Nesil şubesi tarafından web sitesinde ifade edilmek suretiyle tanınsa da³⁷ Kimlikçi Nesil’in Kuzey Amerika’daki ilk şubesi ne ev sahipliği yapar. Web sitesinde şöyle yazar:

ID Kanada [Kanada kimlikçiliği] Aralık 2014’te Kimlikçi Nesil-Kanada olarak hayatına başladı. Ağustos 2017 itibarıyla örgüt yeni bir liderliğe kavuştu. Yeni liderlik ekibi temel Kanada ilkelerimizin çoğu Avrupa’dan geliyor olmakla birlikte bu örgütün kendi özgün Kanada kimliğine ihtiyacı vardır. 1 Ocak 2018’de resmen ID Kanada adını almış bulunuyoruz.³⁸

36 Avrupalı kimlikçiler ise kolonyal suçluluk hissiyle ilgili kavramları değiştirmeye odaklandılar. Örneğin “etno-mazoşizm” terimiyle Avrupa Yeni Sağ’ının Avrupalıların kendi etnisitelerine yönelik gereksiz ve temelsiz bir eleştiri getirmesini açıklamaya çalıştılar. Ayrıca, Kimlikçi Nesil antisemitizm suçlamalarını reddederken Identity Evropa Yahudi halkını açık açık reddeder; sitelerinin başvuru formu başvuranlara “Avrupalı ve Semitik olmayan mirasa” sahip olup olmadığını sorar. “Apply”, Identity Evropa. <https://archive.is/yPo6S> [erişim 13 Ağustos 2018].

37 “IDENTITARNI GIBANJE V TUJINI”, *Generacija Identite*. <https://generacija-identite.si/identitarno-gibanje-v-tujini>. Gerçekten de Kanada şubesi kimlikçiliğin, Zúquete’nin ifadesiyle bir “açık kaynaklı ideoloji” haline dönüştüğünü örnekler. Avrupa’daki pek çok kimlikçi grup hakkında yaptığı yorumda, Zúquete bunların “ortak bir gramere ve repertuara” sahip olduğunu çünkü bunun kısmen internetin “pek çok kimlikçinin fikirlerinin, pratiklerinin, hatta logolarının ve grafiklerinin bile kopyalanmasına olanak sağlayarak bazen taklitçi hareketleri yükseltmesi” sebebiyle olduğunu ifade eder. Ona göre, bu durum “uluslararası bir toplumsal politik aktivizm ortamı yaratarak internetin başlıca rolünün kimlikçi hareketin pekiştirilmesi olduğunu gösterir”. José Pedro Zúquete, *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* (Indiana: University of Notre Dame Press, 2018), s. 367-368.

38 “Home”, *ID Canada*. <https://www.id-canada.ca> [erişim 13 Ağustos 2018]. Bu açıklamaya karşın, Facebook sayfası Eylül 2012’de kurulmuştur, bu da Kanadalı kimlikçilerin kendi Kimlikçi Nesil şubelerini bu aşamada kurmuş olduğunu ama Avrupalı şubeler tarafından 2014’e kadar tanınmadığını gösterir. Bu özerk şube kurma süreci Avrupa’da da vuku bulmuştur.

Ekim 2018 itibarıyla ID Kanada'nın Ottawa, Toronto, Montreal, Sudbury, Vancouver, Alberta, Manitoba, London ve Prince Edward Island'da şubeleri olduğu düşünülüyor ve örgüt "Kanada'nın her tarafındaki büyük şehirlerdeki yüzlerce üye ve sempozyana" sahip olmakla övünüyor, "hızla diğer şehirlere ve bölgelere" yayıldığını müjdeliyor.³⁹ ID Kanada'ya ek olarak diğer Kanada'lı aşırı sağ gruplar da kimlikçi temalara giderek daha fazla başvuruyor. Bunlara Toronto merkezli Students for Western Civilisation [Batı Medeniyetini Savunan Öğrenciler], ayrıca Quebec merkezli Fédération des Québécois de souche (FQS - Etnik Quebeccliler Federasyonu) ve Atalante Québec örnek verilebilir.⁴⁰

Kanada hakkında yaygın olarak kabul gören görüş, Kanada'nın başarılı bir çokkültürlülük örneğini temsil ettiği ve ülkenin özellikle entegrasyona önem veren bir çokkültürlülük politikası olduğudur. Bu tutum ABD'nin daha asimilasyoncu "eritme potası" tutumuna karşılık Kanada'nın "kültür mozaigi" olduğunu vurgular. Bu nedenle, kimlikçilerin yaymaya çalıştığı "etnokültürel" kimlik kavramı elbette aşırı sağın ırkçı kavramsallaştırma kısmı hariç Kanada toplumunun aslında aşına olduğu bir kavramdır.⁴¹ Gerçek-

39 "Home", *ID Canada*. <https://www.id-canada.ca> [erişim 13 Ağustos 2018]. Mayıs 2018'de "Kanada Kimlikçileri milli liderliğinin Kanada'nın Atlantik eyaletlerinde 3 bin kilometreden fazla seyahat ederek [...] doğu kıyısındaki bağlantılı şubelerle bir araya geldiğini" ve bu "bağlantılı şubelerin ID Kanada'nın resmî şubeleri" olduğunu açıkladılar" ID Canada, *Facebook Status Update*, 29 Mayıs 2018, https://www.facebook.com/OfficialIDCanada/posts/2065297333757732?__tn__=-R [erişim 13 Ağustos 2018]. 2018 yılı boyunca, Kanada Kimlikçileri ayrıca beyaz milliyetçi ve eski Rebel Media sunucusu olan, o dönem Toronto belediye başkanlığı için yarışan Faith Goldy'ye de destek çıkmıştır. ID Canada (@ID_Canada). 31 Temmuz 2018, https://twitter.com/ID_Canada/status/1024348823555059713

40 Etnik Quebeccliler Federasyonu'nun dergisi olan *Le Harfang*'da hem Kuzey Amerika hem de Avrupalı Alternatif Sağ ve kimlikçi isimlerin yer bulması kayda değerdir. Kendi ifadeleriyle, "Quebec'in Avrupa ile ABD'nin arasında bulunması sayesinde Jared Taylor, Oscar Freysinger, Pierre Vial, Hervé Ryssen, Kevin MacDonald, Peter Brimelow, Tomislav Sunić, Alain Escada, Ricardo Duchesne, Jean-Claude Martinez, Fabrice Robert ve başka pek çok farklı ismin yayın yaptığı tek yayınız" "*Le Harfang*", *Fédération des Québécois de souche*. <http://quebecoisdesouche.info/le-harfang/> [erişim 3 Mart 2019].

41 Örneğin Kanadalı ırkçı karşıtı örgüt Kanada Etnokültür Konseyi, 1980'de kurulmuştur. "About", The Canadian Ethnocultural Council. <https://www.ethnocultural.ca/> [erişim 13 Ağustos 2018].

ten de, göç avukatı Andy J. Semotiuk'un Ekim 2017'de *Forbes* dergisinde aktardığı gibi, Kanada yönetiminin 1971 tarihli çokkültürlülük politikası:

Kanada'yı çokkültürlü bir ülke olarak tanıdı, ama "çokkültürlü gruplardan" bahsetmedi [...] Bunun sebebi Kanada'da çokkültürlü grupların değil, sadece etnokültürel toplulukların olmasıydı. Bir etnokültürel topluluk baskın bir etnik kökenden gelen ama farklı ırklar ve arka planlardan oluşan açık bir topluluktur. Bir coğrafi temelden ziyade aidiyet hissiyle, üyelerin o toplulukla ilişkilene-mesiyle tanımlanır. Örneğin buradaki Ukraynalı topluluğunun içinde Katolikler, Ortodokslar, Baptistler, Anglikanlar, Müslümanlar ve Yahudiler vardır. Beyaz, siyah ve esmer bireyler vardır. Kadınlar, erkekler ve LGBT+'ler vardır. Engelliler ve yaşlılar vardır. Bu kişilerin hepsi Kanada'daki Ukrayna topluluğu içinde yaşar. Çokkültürlülük bu gerçekliği tanır, onu yüceltir ve göçmenleri Kanada'nın etnokültürel toplulukları içine doğan yerli bireylerle birlikte asimile etmeye değil, Kanada'nın kültür mozaigiyle bütünleştir-meye çalışır.⁴²

Bu tanımlama, belirli bir etnokültürel kimliğin içinde "baskın bir etnik köken" olabileceğini ve bu etnik kökene mensup kişilerin, başka bir etnik kökene mensup kişiler de aynı etnokültürel kimliğe dahil edildiğinde muhakkak tehdit altında hissetmek zorunda olmadığı ihtimalini tanır. Böylece, Kanada çokkültürlülüğü, imayla veya açıkça beyazlığın Avrupalı veya Amerikalı olmanın temeli olduğunu (ve bunun beyaz olmayan kişiler tarafından tehdit edildiğini) söyleyen kimlikçi etnokültürel kimlik kavram-sallaştırmasının içindeki ırkçılığı zayıflatır. Bu Kanada'nın ırkçılık sorunuyla baş etmek durumunda kalmadığını veya Kanada'nın bu "mozaik" imajının sorunsuz olduğunu (veya herkes tarafından kabul edildiğini) söylemek anlamına gelmiyor, ancak bu bağlam kimlikçilerin Kanada'daki yayılımını engelleyebilir.

42 Andy J. Semotiuk, "Multiculturalism - The Distinguishing Factor that Makes Canada Great", *Forbes*, 18 Ekim 2017.

Aktivist altyapısı

Kuzey Amerikalı kimlikçiler Kimlikçi Nesil'in bazı taktiklerini başarıyla benimsemiş ve bunları hem internette yaymış hem de kendi eylemlerine yedirmiş olabilirler, ancak takipçilerini internet ortamından koparıp sokağa çıkarma konusunda Avrupalı muadillerinin hâlâ gerisindeler. Bunun bir sebebi Kimlikçi Nesil'in Avrupa'daki daha eski kimlikçi hareketlerden devraldığı türden bir alt-yapı mirasının olmamasıdır. Kimlikçi Nesil sadece etkin aktivist örgütlerine sahip olmakla kalmaz, kimlikçiler tarafından yönetilen veya onlara sempati duyan bir dizi kurum tarafından desteklenir ve bunların arasında barlar, restoranlar, jimnastik salonları, sosyal faaliyet merkezleri, yayıncılar, düşünce kuruluşları ve medya kuruluşları vardır.⁴³ Elbette hem Kanada hem de ABD'de önceden mevcut aşırı sağ ağlar ve örgütler vardır ama bunu Kuzey Amerikalı kimlikçilerin kendilerini geleneksel aşırı sağdan ayırtma niyetiyle birlikte düşünürsek, alternatif destek bulma konusunda donanımlı değiller. Dahası, Alternatif Sağ hareket de bu tarz uzun ömürlü bir altyapı oluşturmaktan uzaktır, dolayısıyla Kuzey Amerikalı kimlikçilere Kuzey Amerika'da bir yere kadar kökleşebilmiş birtakım kimlikçi fikirler dışında bir miras bırakamamıştır.

İrkin yeri

Fikirselsel düzeyde, Alternatif Sağ Avrupa kimlikçi geleneğinden çok şey almış olsa da, bunların bazıları, özellikle de kimlikçilik tarafından benimsenen ve ırk temelli olarak kodlanan "etnokültürel" kimlik kavramının ABD ve Kanada gerçekliğine tercümesi zordur. Pek çok Avrupalı kimlikçi için özellikle de Amerikan ırk kategorileri ilgilendikleri kimlik kavramını açıklamaya yetmez.

43 Örneğin Lyon'da (Fransa) *Traboule restoranı*, Lille'de *Citadelle bar* ve Lyon'da *Ago-ges gym*, Halle'de (Almanya) *Kontrakultur merkezi*, Steigra'da *Verlag Antaios* isimli yayımcı ve Ulusal Politika Enstitüsü düşünce kuruluşu ve Lieboch'ta (Avusturya) *AK Nautilus* medya örgütü.

Arktos Media'nın kurucularından ve sonradan Counter-Currents'a katılan John Morgan'ın José Pedro Zúquete'ye söylediği gibi, Amerika'daki "beyaz" kavramsallaştırması Avrupalı kimlikçiler için anlamlı olmaz zira bunu kendi daha tekil etnik iddialarına (Kelt, Galyalı olmak vb.) nazaran "köksüz ve kozmopolit" bulurlar.⁴⁴ Şüphesiz ki ABD bağlamında ırk kavramı, kimlikçilerin etnokültürel kimlik ve etnik çoğulculuk gibi kavramları güçlendirmeye çalışırken kullanamayacağı derecede ana akım beyaz üstünlükçülüğünün merkezinde yer alır.

Diğer bir önemli husus da, ırkın bu şekilde anlaşılmasının Avrupa kimlikçilerinin Kuzey Amerikalı kimlikçilerle işbirliğini sınırlandırma ihtimalidir. Örneğin Sellner ABD aktivistlerinin gerçekten kimlikçi olmaları için "ırkçılık/ırk üstünlüğü ve antisemitizme karşı net bir pozisyon almaları" gerektiğini söyler.⁴⁵ Kimlikçi Nesil Berlin'in bölge yöneticisi Robert Timm ise çok daha açık sözlüdür:

Alternatif Sağ ile çok ortak noktamız var: Vatanseveriz, kitlesel göçe karşıyız ve *memes* kültürünü benimsiyoruz. Ama onlar çok daha radikal. Eğer liderleri Richard Spencer'a kulak verecek olursanız, Amerika'nın Beyaz insanların ülkesi olarak kalması gerektiğini söylüyor, ben bir kimlikçi olarak bunu kabul edemem. Gerçekten de uzun bir süre boyunca Kuzey Amerika beyaz bir kıta olarak kaldı ama artık öyle değil. Bu açıdan ABD ile Avrupa'yı karşılaştırmak tam olarak doğru olmaz. Elbette Avrupa ve ABD'deki insanlar kendi ülkelerindeki birtakım gelişmelere karşılar, ama Alterna-

44 Zúquete, *The Identitarians*, s. 297. İlginç biçimde, Identity Evropa, Kimlikçi Nesil'in uzun süredir kendi milli ve pan-Avrupa kimliklerinin yanı sıra vurguladığı Avrupa çapındaki bölgesel, etnik ve milli kimliklere daha az odaklanmıştır. Ancak, Ekim 2018'de Identity Evropa bu çizgide bir proje olan "American Identity Showcase"i ilan eder, bu proje "beyaz Amerikalıların gerçek kültürel çeşitliliğini gösterecektir" "Identitarian Action | EP 21: American Identity Showcase" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=aHnw7cZcxpc> [erişim 1 Ekim 2018]. Bu yaklaşım, bölgeselliğe odaklanan Amerikalı kimlikçi hareketler Amerikan Kimlikçi Hareketi ile rekabet etmek için ortaya çıktıkça daha da gelişebilir. Bir "Cajun kimliğine odaklanan bir Franko-Louisiana Kimlikçi Örgütü" "Acadia Kimlikçileri" (IA) buna örnek olarak verilebilir. Abdul Aziz, "The Secret, All-White Committee Advising New Orleans' Black Woman Mayors on the Fate of Confederate Statues", *Splinter*, 22 Mayıs 2018. IA'nın web sitesi Ocak 2018'de kaydedilmiştir. Bkz. <https://www.whois.com/whois/identityacadia.com>

45 Zúquete, *The Identitarians*, s. 314.

tif Sağ'ın mantığı ve beyaz üstünlüğünü temel alan fikirleri (“beyaz hâkimiyeti”) bize kesinlikle uymuyor.⁴⁶

Timm'in sözleri tam olarak doğru değildir, hareketin resmen bir lideri yoktur ve kimlikçilik üstünlükçülüğü dışlasa da, pek çok Alternatif Sağ mensubu geleneksel beyaz üstünlükçü olmaktan ziyade kimlikçi olduğunu düşünür. Yine de, bu tür algılar yaygındır ve ABD ve Kanada kimlikçi aktivistleri buna aldırmandan yollarına devam etseler de eğer çabaları takdir edilmezse ya da daha da kötüsü reddedilirse, bu durum sözde ulus-ötesi olan kimliklerini ve Avrupalılarla olan işbirliklerini baltalayabilir. Yukarıda gösterildiği gibi, Kuzey Amerika'daki Alternatif Sağ içinde kimlikçiliğe yönelme iştahı söz konusudur ve devamlılıkları için, “Alternatif Sağ” markasına olan bağlılıktaki zayıflamaya ve ölümcül kavgalarına rağmen bu yeni kimliğe tutunmayı seçebilirler. Zúquete'nin hareketin önde gelen isimleriyle yaptığı röportajlara dayanarak ileri sürdüğü gibi, “Avrupa ile Beyaz Amerika'nın 'kardeş halkları' arasında güçlü bir Atlantik ötesi kimlikçi ittifakın” kaçınılmaz olarak ortaya çıkacak olması Alternatif Sağ içinde yaygın birleştirici bir inançtır.⁴⁷

Amerikancılık karşıtlığı

Avrupa ve Kuzey Amerikalı kimlikçiler arasında ırka ve kimliğe ilişkin yaklaşım ve kavramsallaştırma farkları Avrupalıların Kuzey Amerika'daki kimlikçilere desteğini azaltma potansiyeli taşısa da herhangi bir düşmanlığı körükleyecek gibi görünmez. Asıl ciddi sıkıntı ise kimlikçi düşüncede mevcut olan Amerikancılık karşıtlığıdır. Avrupalı kimlikçilerin asıl hedefleri “İslâmileşme” ve beyaz, etnokültürel Avrupalıların demografik olarak “yerinden edilmesi” ise de daha arka plandaki hedefleri, bu süreçleri tetiklemekle suçladıkları göç ve çokkültürlülük politikalarının müsebbibi olan “küreselci” elitlerdir. Kimlikçi hareketteki pek çok kişiye göre bu küreselci duruş Amerika merkezli bir Batı ile eşanlamlıdır. Bu du-

46 3ndscape, “Identitarians - Who Are They?”, 3ndscape.com. <https://web.archive.org/web/20170629213246/http://3ndscape.com/blog/2017/06/17/identitarians-not-radicals-europe-lost-common-sense> [erişim 25 Mart 2019].

47 Zúquete, *The Identitarians*, s. 307.

ruş Avrupa'dakiler de dahil olmak üzere pek çok kültürü Amerikanlaştırmış ve kontrolü Avrupa'nın aleyhine bu süper gücün elinde toplamıştır (doğrudan veya Avrupa Birliği gibi ulusüstü kurumların kurduğu ilişkiler aracılığıyla).

Kimlikçilere göre bu muhalefetin kökeni Batılı dünya görüşünün ve bu görüşün Hristiyanlıktan ve Aydınlanma devrinden miras aldığı ve artık sol-liberal küreselci hegemonyanın parçası haline geldiğini düşündükleri evrenselci ve eşitlikçi fikirlerin bir eleştirisidir.⁴⁸ Bu eleştiri, içinden kimlikçi hareketin de çıktığı ve kitabın başka yerlerinde detaylı olarak incelenen Avrupa Yeni Sağ hareketinden doğmuştur, bu yüzden burada odak noktası bu Amerikancılık karşıtlığının günümüzdeki kimlikçi aktivistlerinin önceliklerini nasıl belirlediği olacaktır.⁴⁹ Öncelikle, Alternatif Sağ'ın bizzat kendisi, Avrupalı kimlikçilerin ABD'ye bu kadar güçlü bir biçimde karşı çıkmalarının önüne geçer. En nihayetinde her iki hareket de küreselci elitlerin karşısındadır ve bu durum onları ve dolayısıyla Kuzey Amerikalı kimlikçileri de birbirlerine yakınlaştırır.⁵⁰ İkincisi, bir dünya gücü olarak ABD'ye muhalefet en başta bir jeopolitik meseledir ve bu alan kimi Avrupalı kimlikçilerin ilgi sahası olsa da diğerleri için çok da önemli değildir. Sellner'in belirttiği gibi jeopolitik tartışmalar "Avrupa'nın İslâmileşmesi şu anki gibi devam ederse tamamen önemsiz hale gelecek"tir.⁵¹ Bu da şaşırtıcı değildir zira Avrupa'daki kimlikçi hareketin aktivist unsuru, kendisini beyaz Avrupalıların demografik açıdan "yerinden edilme" "tehdidinin" tam önündeki cephede görür. Bu yüzden, hareket eylemlerini gücü elinde bulunduranların konumlarına yönelttiğinde bu kendi evlerine daha yakın bir yere denk gelir. Dahası, Avrupa Parlamentosu'ndaki "küreselci" elitler hedef alındığın-

48 Pek çok kimlikçi, Hristiyanların evrenselci, eşitlikçi etiğine karşı çıksa da Avrupa Hristiyan mirasının büyük bölümü kimlikçi hareket içinde sıklıkla kabul görür. *A.g.e.*, s. 219-220.

49 Daha detaylı bir tartışma için bu kitabın birinci bölümüne bakılabilir: "Alternatif Sağ İdeolojisinin Avrupa Kökenleri."

50 Dahası, bazı Avrupalı kimlikçiler, Alternatif Sağ'dan önce gelen, aralarında Güneyli ayrılıkçı milliyetçilerin de olduğu kimi Amerikalı milliyetçi hareketleri Amerika dışında Batı'yla ve küreselcilikle eşanlamlı olarak görürler. Zúquete, *The Identitarians*, s. 166-167.

51 *A.g.e.*, s. 253.

da bile bu nihai olarak kontrolü elinde tuttuğu düşünölen Amerikalılara karşı birleşmek gibi bir şeyi amaçlıyora benzemez.⁵²

“Avrupa kanı ve Amerikan toprağına” karşı vazife: Kuzey Amerika kimlikçiliğı için muhtemel bir yol mu?

Kimlikçilerin demografik değışimde gördüğü “tehdit” hakkındaki süregiden tartışma Kuzey Amerikalı, hatta Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika ve Latin Amerika gibi çeşitli yerlerde bulunan kimlikçiler için muhtemel yeni bir yola ışık tutuyor. Avrupalı kimlikçilerin ideolojik bağılılıklarını detaylandıran Zúquete şöyle söylüyor:

Kendisine Avrupa’yı savunma görevi atfeden bu kişiler “yaşlı” ve “yorgun” ideolojik kategorilere bağılılık göstermez, aksine Kimlik bayrağı etrafında toplanır. Bu kimlik etnoköltörel ve çok katmanlıdır. Bölgesel, ulusal ve Avrupa çapındaki boyutlara farklı farklı ve diğerslerini dışlamadan bağılanır. Kimlikçilik spektrumunun çeşitli yerlerindeki kişiler Avrupacılığı merkezde tutsa da diğerslerinden birini öbüründen daha çok benimseyebilir. Kimlikçiliğın anahtar kelimesi “Medeniyetçilik”tir.⁵³

Avrupalı kimlikçi söylemde kastedilen medeniyet kavramı Batı dünyasından ziyade bizzat kıtanın kendisiyle ve kıtanın çıkarlarıyla –etnoköltörel “yerinden edilmeyi” ve “İslâmileşmeyi” durdurmakla– ilgilidir, gözlerini bu süreçlerin dünyanın çeşitli yerlerinde değıl, Avrupa’da nasıl geliştiğine dikmiş durumdadır. Bununla birlikte, kastedilen Avrupa kavramı da oldukça mitolojikleştirilmiştir, yani söylemde “korunması” salık verilen medeniyetin büyük kısmı en nihayetinde bir fikir olarak yaşar (elbette geçmişte de öyle yaşamıştır) ve bunun bir sonucu olarak da başka yerlerdeki sempatanların zihninde de yaşar. Avrupalı kimlikçilerin gözünde Avrupa’nın İslâm ve göç sebebiyle yüz yüze geldiğı “tehditler-

52 Daha detaylı bir tartışma için bu kitabın ikinci bölümüne bakabilirsiniz.

53 Zúquete, *The Identitarians*, s. 365. Karş. Roger Brubaker, “Between Nationalism and Civilizationism: the European Populist Moment in Comparative Perspective”, *Ethnic and Racial Studies*, 40:8 (2017), s. 1191-1226.

le” baş etme konusunda zamanın ne kadar önemli olduğu düşünülürse, bu durum yerkürenin dört bir yanındaki kimlikçilerin bu mitolojikleştirilmiş Avrupa medeniyetini koruma konusunda onlara her zamankinden daha büyük görev düştüğünü düşünmelerine yol açabilir. Bu açıdan, “Avrupa’yı Savun” kampanyasına küresel bir destek gelmesi şaşırtıcı sayılmaz. Bununla birlikte, Kuzey Amerika ve diğer başka yerlerdeki kimlikçiler Avrupalı kimlikçilere bu duruşlarında destek olmakla birlikte Avrupa medeniyetini “kurtarmaya” verilen bu destek giderek kendi yerel çabalarının da önüne geçebilir, zira bu bakış açısından eğer Avrupalılar gerçekten “yerinden edilirse” ve kıta “İslâmileşirse” bu davayı sürdürmek için geriye bir tek kendileri kalacaktır.

Kuzey Amerikalı kimlikçiler arasında Avrupa medeniyetine yönelik bu “dava” bilinci birtakım jeopolitik mülahazalar doğurur. Bunlardan biri, Avusturyalı Kimlikçi Nesil aktivisti Markus Willinger’in kitabı *A Europe of Nations*’ta tanımladığı şekilde AB’ye kıyasla daha az merkezîyetçi olan, farklı uluslardan oluşan bir Avrupa konfederasyonudur.⁵⁴ Willinger’in Avrupa Konfederasyonu ABD, Çin, İslâm dünyası ve diğer başka bloklara karşı çok kutuplu rekabetin bir blogu olarak düşünülür. Bunun aksine, Amerika, Avustralasya ve Avrupa Alternatif Sağ’ından pek çok kişi daha ziyade küresel, beyaz milliyetçisi Batılı devletlerden oluşan bir kıtalararası blok fikrine, dolayısıyla da geleneksel aşırı sağ düşüncesindeki beyaz, Hıristiyan Batı ile diğerleri arasındaki “Medeniyetler Çatışması” fikrine daha yakın durmuştur. Medeniyetler Çatışması anlatısı Avrupalı kimlikçiler arasında farklı tepkiler yaratmıştır,⁵⁵ ama Kuzey Amerika’daki Alternatif Sağ, kimlikçiliği daha fazla benimsedikçe, bu Medeniyetler Çatışması anlatısıyla Willinger’in tasvir ettiği çok kutuplu resim arasında bir denge kurmaya niyetlenebilirler.⁵⁶

54 Bkz. Markus Willinger, *A Europe of Nations* (Budapeşte: Arktos Media, 2014).

55 Zúquete, *The Identitarians*, s. 163.

56 Elbette, Avrupa kimlikçi hareketinin Kuzey Amerika’dan daha da uzaklaşmasına yol açacak jeopolitik unsurlar söz konusudur. Zúquete’nin vurguladığı gibi, Rusya ile ortaklık içinde bir “Avrasyacı” veya “Avrosibiryacı” hareketlere sempatiyle bakan Avrupalı kimlikçiler söz konusudur. *A.g.e.*, s. 241-248 (ayrıca en azından Kasım 2017’den beri aktif olan bir Rus Kimlikçi Nesil şubesi, bkz. <https://vk.com/>

Bir açıdan, Kuzey Amerikalı kimlikçiler bir süredir bu dengenin farkındaydılar. Örneğin Identity Evropa “Avrupa kökleri, Amerika büyüklüğü” sloganını kullanıyordu. Ancak bunun nasıl tezahür edebileceğinin örneği daha ziyade Zúquete’nin de altını çizdiği gibi, Latin Amerikalı kimlikçi gruplar arasında Avrupa’yla kurulan ilişkide görülebilir. Zúquete Şilili kimlikçi grup Fuerza Nacional-Identitaria’nın (FNI - Kimlikçi Milli Güç) ırkı merkeze koyduğunu (grubun sözleriyle, “ırk faktörünü değerlendirmeye almayan bir kimlikçilik yok olmaya mahkûmdur”)⁵⁷ ama grubun yine de “kendilerini Avrupalılarla aynı görmediğini”, zira üyelerinin kimliklerinin “farklı bir toprakta yetişmiş olduğunu” söylediğini aktarır.⁵⁸ FNI şöyle söyler: “Artık Avrupalı değiliz, *Creole*’üz, yani Avrupa kaniyla Amerika toprağının çocuklarıyız.”⁵⁹ Mitolojikleştirilmiş bir Avrupa medeniyeti fikrini korumanın merkezi önemi ve bunun davanın kendisi olduğu fikri –hem Şili’de hem de küresel bir davanın parçası olarak– FNI’nin Avrupalıların yerinden edilmesi “tehdidine” karşı cevabından doğar:

Eğer Avrupalılar ödleğ tavırlarıyla Avrupa’nın yıkılmasını destekler ve teşvik ederlerse onu kendileri bilir, biz kendi Kanımızın bu topraklarda yok olmasına izin vermeyeceğiz ve onu korumak için mücadele edeceğiz. [Ama] eğer Avrupa kendi varoluşu için mü-

identarist [erişim 25 Mart 2019]). Ayrıca, Zúquete’nin not düştüğü gibi, kimlikçiliğe sempatiyle bakan, İtalyan neo-faşist örgüt CasaPound’un öne sürdüğü, Akdeniz medeniyetini bir jeopolitik kutup olarak tahayyül eden “Mare Nostrum” (“Bizim Deniz”) kavramı da vardır. Zúquete, *The Identitarians*, s. 218. Benzer şekilde, ABD ve Kanada’daki Alternatif Sağ içinde pek çok kişi, Alternatif Sağ’ın bölünmesinde kimlikçilik markasına daha fazla vurgu yapmak yerine, kimlikçi harekete daha mesafeli olan Avrupa aşırı sağından alternatif ortaklıklar aramıştır. Bunların en önemlisi, ABD’li yayıncı *Counter-Currents*’tan Greg Johnson’ın, orta ve doğu Avrupalı ülkelerin kuracağı bir blok olarak “Intermarium”u öneren ve olumlu tepki alan Ukraynalı neo-Nazi bağlantılı Azov grubuyla gittikçe daha fazla etkileşime girmesidir. Karş. Oleksiy Kuzmenko, “Defend the White Race’: American Extremists Being Co-Opted by Ukraine’s FarRight”, *Bellingcat*, 15 Şubat 2019.

57 Zúquete, *The Identitarians*, s. 318.

58 A.g.e.

59 Patricio Villena, “¿Qué es ser criollo?”, *Círculo de Investigaciones PanCriollistas*, 1 Mart 2014. <https://pancriollismo.com/2014/03/01/que-es-ser-criollo> [erişim 25 Mart 2019].

cadele etmeye karar verirse, mücadele ederken yanında bizi bulacak.⁶⁰

Kimlikçiliğin Kuzey Amerika'daki gelişimini engelleyen pek çok şey var ve bunlar harekete ciddi engel çıkarmaya devam ediyor. Yine de ABD'deki Alternatif Sağ'ın bölünmesi, amaçlarına olan desteğin azalmasından kaynaklanmıyordu, ayrıca en aktif bazı üyelerin ve örgütlerin bazılarında kimlikçilik markasıyla özdeşleşme giderek arttı. Eğer bunlar Latin Amerika kimlikçilerinin topraksal olarak "Creolleşmiş" Avrupa kimliği modelini takip ederlerse –yani esasen Kıta Avrupa'sında yaşayanlardan farklı bir kutbu temsil ettiklerini kabul ederlerse– ama bir yandan da bu Avrupa kimliğini korumayı mitolojikleştirilmiş bir Avrupa'ya yönelen "tehditlere" küresel bir direniş gösterme davasının parçası olarak görürlerse, o zaman Kuzey Amerika kimlikçiliğinin devamını görebiliriz.⁶¹

60 A.g.m.

61 Daha detaylı bir tartışma için bu kitabın ikinci bölümüne bakılabilir.

Karanlık Aydınlanma

NEO-REAKSİYON VE SİLİKON VADİSİ

9 Kasım 2016'nın erken saatlerinde bütün dünya şaşkınlıktan nutku tutulmuş biçimde Donald Trump'ın seçilmesini izlerken, kenarda köşede kalmış bir Silikon Vadisi bilgisayar programcısı, seçim yayınına birlikte izlediği milyarder teknoloji yatırımcısının “yüzünün apaydınlık olduğunu”¹ fark etti. Bu programcı, 2000'lerin sonunda ilerici liberal demokrasiyi (ya da kendi deyişiyle “Katedral”i) yıkmak gerektiği yönündeki sözleriyle beyaz milliyetçisi Alternatif Sağ'ın gelişiminde rol oynamış eski bir blogcu olan Curtis Yarvin'di (“Mencius Moldbug” diye de bilinir). Adı geçen milyarder ise, 2009 yılında “artık özgürlükle demokrasinin uyumlu olduğuna inanmadığını”² söyleyen, “parabiyoz” kavramına³ –gençlerin kanını enjekte ederek sözde yaşlanmayı durduran bir pratik– ilgi duyduğunu ifade eden ve Amerikan toplumunun büyük çöküş yaşaması durumunda kaçmak için Yeni Zelanda'da 2 ki-

1 Joseph Bernstein, “Here's How Breitbart And Milo Smuggled White Nationalism Into The Mainstream”, *Buzzfeed News*, 5 Ekim 2017. <https://www.buzzfeednews.com/article/josephbernstein/heres-how-breitbart-and-milo-smuggled-white-nationalism#.rmomGXmLr>

2 Peter Thiel, “The Education of a Libertarian”, *Cato Unbound*, 13 Nisan 2009. <https://www.cato-unbound.org/2009/04/13/peter-thiel/education-libertarian>

3 Jeff Bercovici, “Peter Thiel is Very, Very Interested in Young People's Blood”, *Inc.*. <https://www.inc.com/jeff-bercovici/peter-thiel-young-blood.html>

lometrekarelik bir arazi almış olan⁴ seri teknoloji girişimcisi Peter Thiel'di. Modern Amerikan aşırı sağının önde gelen ideologlarından biri oldukça etkili bir Trump müttefikiyile seçim gecesi haberleri izliyordu, bu başlı başına önemli bir hikâyeydi. Bununla birlikte, Yarvin'in fikirleri ve içinde bulunduğu hareket incelendiğinde ve teknoloji dünyasının çeşitli unsurları üzerindeki etkisi düşünüldüğünde hikâye daha da karanlık bir tona bürünüyor.

"Neo-reaksiyoner" (NRx) terimi 21. yüzyılın ilk yirmi yılında şekillenmiş, büyük ölçüde çevrimiçi, aşırı sağ bir politik altkültürü tasvir ediyor. Bu hareket pek çok blogcunun asıl ilgi alanlarının –toplumsal cinsiyetten ırka, dine, yönetişime ve pek çok başka şeye– Batı'da Aydınlanma Çağı'ndan sonra ortaya çıkmış olan liberal demokratik tavırları reddettiğini fark etmesiyle, daha geniş bir reaksiyoner blogcular âleminde doğarak ortaya çıktı.

Henüz hareketin öz ve üzerinde uzlaşılan bir tanımı ortaya çıkmadı. Chichester Üniversitesi'nden Eleştirel Teori profesörü Benjamin Noys bu sözde Karanlık Aydınlanma hareketini "kapitalizmin hızlanarak faşist bir noktaya gelmesi"⁵ olarak tanımlar. *Foreign Affairs*'te editör olan Park MacDougald ise şöyle söylüyor: "Derli toplu bir ideoloji olmaktan ziyade, şu üç sütun üzerine inşa edilmiş gerçek bir aşırı sağ düşünce kümesidir: dindar gelenekselcilik, beyaz milliyetçiliği, teknolojik ticaretçilik."⁶ Biz ise neo-reaksiyonu, Aydınlanma ilkelerini reddeden, monarşik geçmiş ve fetişleştirilmiş bir insan sonrası geleceğe geriye doğru bir dönüş yapmayı, bütün bunların da neo-kameralist bir devlet yapısında gerçekleşmesini hedefleyen aşırı sağ, anti-demokratik bir hareket olarak tanımlıyoruz.

Bu bağlamda, NRx'in ideolojik ilhamları çok çeşitlidir ve Aydınlanma öncesi (ve erken Aydınlanma karşıtı) düşüncesine ka-

4 Mark O'Connell, "Why Silicon Valley Billionaires Are Prepping for the Apocalypse in New Zealand", *The Guardian*, 15 Şubat 2018. <https://www.theguardian.com/news/2018/feb/15/why-silicon-valley-billionaires-are-prepping-for-the-apocalypse-in-new-zealand>

5 Benjamin Noys alıntısı şurada: Olivia Goldhill, "The Neo-fascist Philosophy that Underpins Both the Alt-right and Silicon Valley Technophiles", *Quartz*, 18 Haziran 2017. <https://qz.com/1007144/the-neo-fascist-philosophy-that-underpins-both-the-alt-right-and-silicon-valley-technophiles/>

6 Park MacDougald, "The Darkness Before the Right", *The Awl*, 28 Eylül 2015. <https://www.theawl.com/2015/09/the-darkness-before-the-right/>

dar uzanır. Ayrıca savaş sonrası Avrupa aşırı sağ düşünce ekolüne mensup bir hareket olan Arkeofütürizm’le de paralelliği vardır. Fransız filozof Guillaume Faye tarafından geliştirilen Arkeofütürizm 1968’deki politik ayaklanmalara bir tepki olarak yükselen bir savaş sonrası Avrupa Yeni Sağ temasıdır.⁷ Daha yakın tarihli bir tanesi ise, diğer pek çok kişiye ek olarak 1990’larda Büyük Britanya’daki Warwick Üniversitesi’nde Felsefe bölümünde çalışan ve sonradan NRx’in önemli isimlerinden biri olmuş Nick Land’in çalışmalarından ortaya çıkan hızlanmacılıktır [*accelerationism*]. Yine de, anlamlı bir topluluk olarak NRx’in kökenleri 2010’ların başlarına kadar götürülebilir.

Bütünlüklü bir hareketten ziyade dağınık bir bloglar âlemi olarak düşünmenin daha doğru olacağı bu hareket Alternatif Sağ’ın hem bir parçası hem de onun bir kolu gibi hareket etti. Ancak Alternatif Sağ büyüyerek kamuoyunda ciddi bilinirliğe ulaşırken NRx topluluğu büyük ölçüde çevrimiçi mecralarda kaldı ve buradaki varlığı da küçük, kenarda köşedeki forumlar ve bloglarla sınırlı oldu. Yine de buna rağmen bu marjinal çevrimiçi dünya 21. yüzyılın gitgide gelişen bir siyasi arenası olan Teknoloji Devletleri [*Big Tech*] ve Silikon Vadisi’nde kendisine takipçi ve destekçi bulmayı başardı.

NRx ideolojisi

NRx’in ideolojisini tarif etmek kolay bir iş değildir. Hareketin ideolojik kaynağı olan karman çorman, çoğunlukla bilerek erişimi zor kılınmış bloglar ve deneme yazıları genellikle gülünç derecede yanlış tarihsel çıkarımlarla doludur, yarı anlaşılır ve alakasız konulara doğru evrilen geçişler, uydurulmuş kelimeler ve cümleler, zaman zaman ağır ironi ve yersiz zamansız bir tür felsefi önem hissi barındırır. Philip Sandifer *Neoreaction As Basilisk*’te, Land’in *The Dark Enlightenment*’ı ile Yarvin’in *Open Letter to Gentle Introduction (to Unqualified Reservations [UR])* adlı eserlerini gayet doğru bir şekilde “hareketin çekirdek üçlüsü”⁸ olarak tanımlar. Bahsi geçen

7 Daha detaylı bir tartışma için bu kitabın birinci bölümüne bakabilirsiniz.

8 Elizabeth Sandifer, *Neoreaction a Basilisk: Essays on and around the Alt-Right* (Charleston: CreateSpace, 2018), s. 26.

kitapların sonuncusu şu sözlerle başlar: “Maalesef, yalan söyledim. UR’ye kibar giriş [kitabın orijinal ismindeki ‘Gentle Introduction’a’ atıfla] diye bir şey söz konusu değildir. Bu adeta ‘orta karar bir DMT [halüsinojen bir uyuşturucu olan Dimetiltriptamin, kısaca DMT] tribine girmek’ gibidir. Eğer orta kararsa, DMT değildir.”⁹

NRx hareketinin doğuşunun izini sürmek de çok kolay değildir. NRx taraftarları hem geçmişten hem de günümüzden çok geniş çaplı bir düşünürler grubuna hayranlık duyar. Önemli isimlerden biri 19. yüzyılda yaşamış İskoç filozof Thomas Carlyle’dir. Carlyle en çok “Büyük İnsan” isimli tarih teorisiyle bilinse de günümüzdeki NRx taraftarları için asıl demokrasiyi reddetmesi sebebiyle sevilir. “Bireysel cehaletin kolektif bilgeliğine inanmıyorum,” sözü meşhur olmuştur.¹⁰ Hareketin diğer önemli isimleri arasında İtalyan ezoterist ve filozof Julius Evola ve Avusturyalı iktisatçılar Ludwig von Mises ve Hans-Hermann Hoppe vardır. Fransız filozof Gilles Deleuze ve Fransız psikanalist Félix Guattari’nin birlikte ürettiği işler de NRx destekçileri tarafından çok okunur; bilhassa yersiz yurtsuzlaştırma ve bunun NRx düşüncesinde kritik önem taşıyan bir sağ düşünce biçimi olan “hızlanmacılık”a olan etkisiyle ilgilenirler.

NRx neyi reddeder?

NRx’in günümüz toplumuna getirdiği eleştirinin temelinde demokrasinin çok yüksek sesle, sertçe ve yekten reddedilmesi vardır. Land, NRx kanonuna temelden katkı sayılabilecek olan *The Dark Enlightenment*’ta bunun çok sert ve yakıcı bir övgüsünü yapar:

En koyu neo-reaksiyonerlere göre, demokrasi çökmeye mahkûm olmakla kalmaz, bizzat o çöküşün kendisidir. Bundan kaçmak en nihai zorunluluktur. Bu tarz anti-politik hareketleri coşturan yeraltı nehirleri bariz bir şekilde Hobbesçudur. Bu Karanlık Aydınlan-

9 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “A Gentle Introduction to Unqualified Reservations”, *Unqualified Reservations*, 8 Ocak 2009. <https://www.unqualified-reservations.org/2009/01/gentle-introduction-to-unqualified>

10 Thomas Carlyle alıntısı şuradan: Sam Chaltain, “The Wisdom of Crowds, Untapped”, *Huffington Post*, 3 Temmuz 2013. https://www.huffingtonpost.com/sam-chaltain/the-wisdom-of-crowds_b_3162296.html?guccounter=1

ma, başlangıçta ne kadar Rousseaucu türden bir halkın sesi olma niteliğini taşısa da ondan tamamen kopmuş durumdadır. Her halükârda, politik olarak uyanmış kitleleri irrasyonel biçimde böğüren bir grup gibi görmeye yatkın olduğu için demokratikleşme dinamiklerini esastan yozlaştırıcı olarak algılar. Bireysel kötü özellikleri, hınçları ve zayıflıkları sistematik bir şekilde pekiştirerek ve daha da kötü hale getirerek bunları kolektif bir suç ve yaygın toplumsal yozlaşma raddesine kadar getirdiğine inanır. Demokratik siyasetçi ile seçmenler bu şekilde karşılıklı bir galeyan içinde birbirine bağlıdır, her iki taraf da diğerini daha da aşırı yuhalama ve ısıltılamaya, şahlanan bir yamyamlığa doğru teşvik eder ve sonuçta bağırıp çağırmaya kalan tek alternatif yenilip yutulmak olur.¹¹

Yarvin, 2010 tarihli denemesi *Divine-Right Monarchy for the Modern Secular Intellectual*'da demokrasiyi “kötülüğün şatosu” diye tanımlayarak bu bakışı destekler. Açıklaması şöyledir: “Demokrasinin temel hastalığını teşhis etmekte zorlanmıyoruz. Bu tıbbi durumun adı (ki tedavi edilemezdir) *emperyal gerilemedir* – yani, karar verme sürecinin yürütmenin başındaki tek bir kişiden evrensel oy hakkına doğru genişlemesidir.”¹²

Joshua Tait, *Key Thinkers of the Radical Right*'ta NRx'in demokrasiyi reddedişinin düpedüz otoriterlik arzusundan kaynaklanmadığını ileri sürer. Yarvin'in kendi entelektüel yolculuğu gibi¹³ burada da derin liberteryen kökleri olan bir ideoloji söz konusudur ve hem kendisinin hem de NRx topluluğundaki diğer bazı kişilerin (ve elbette sonradan daha geniş anlamda Alternatif Sağ'ın parçası olan kimilerinin de) geleneksel liberteryenizmin başarısızlığını fark etmelerinin düşüncelerini anlamak için kritik önemde ol-

11 Nick Land, “The Dark Enlightenment”, *The Dark Enlightenment*. <http://www.thedarkenlightenment.com/the-dark-enlightenment-by-nick-land/>

12 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “Divine-Right Monarchy for the Modern Secular Intellectual”, *Unqualified Reservations*, 18 Mart 2010. <https://www.unqualified-reservations.org/2010/03/divine-right-monarchy-for-modern/>

13 “Moldbug'un entelektüel yolculuğu sağa doğru bir yürüyüşü. Ailesinin liberlizminden ayrılıp Silikon Vadisi'nin kültürel liberteryenliğinden geçti, Amerikan muhafazakârlığına ve radikal liberteryenliğine dalıp çıktı ve nihayetinde neo-reaksiyona vardı.” Joshua Tait, “Mencius Moldbug and Neoreaction”, Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford Scholarship Online, Şubat 2019), s. 190.

duğunu söyler. Tait, NRx'in temel varsayımlarından birinin "insanların iktidarı arzulanması" olduğunu ileri sürer ve demokrasi insanlara bir dereceye kadar iktidar sağladığı için NRx taraftarları "toplum iktidarın daha geniş dağılımına meyillidir" (hem oy hakkı hem de devletin genişlemesi yoluyla) der ve "doğal olarak düzenin erozyona uğradığı" inancına sahiptir.¹⁴ Buna karşın, "kesin hiyerarşilere sahip güçlü devlet [...] küçük ve dar odaklı olmaya devam eder" ve Yarvin bu temelde "otoriterliği liberteryen ilkelerle gerekçelendirir. Minimal devlet yönetimi devleti zayıflatarak değil, güçlendirerek elde edilir"¹⁵ Elbette bu gerekçelendirmenin liberteryen ilkelerle yapılmadığını iddia edebiliriz zira bir otoritenin tesisi ister istemez kişisel özgürlükleri bir dereceye kadar zedeleyecektir. Ancak Tait şunu öne sürer: "[Yarvin] radikal liberteryenizme bağlıdır, ancak liberteryenizmin başarısız olduğunu çünkü düzeni veri kabul ettiğini düşünür. Düzen olmadan, özgürlük için gürültü çıkarmak kaos ve şiddet yaratır, ve bu da özgürlüğü devletten çok daha fazla sınırlar."¹⁶ Şüphesiz ki Tait'in dediği gibi, "düzeni her şeyin önüne koyarak [Yarvin] Mises ve Rothbard'ı –hatta Hoppe ve Burnham'ı bile–, yani liberteryen (ve en sonuncu örnekte) muhafazakâr etkileri geride bırakmıştır" – ve "reaksiyonu benimsemiştir"¹⁷ Yarvin'in kendisi muhtemelen, demokrasinin yerine önerdiği şeyin –aşağıda tartışılacağı üzere– en düşük maliyetle en büyük özgürlük olduğunu iddia edecektir.

NRx'in demokrasiyi reddine, şu anki yapıyı desteklediğini düşündüğü medya ve akademik yapılara, yani sözde "Katedral"e yönelik saldırıları eşlik eder. Yarvin bunları solun "eğitimli yapılarının partisi, ki tepelerinde de basın ve üniversiteler var. Bu kilisenin 20. yüzyıl versiyonudur [...] ama unutmamak gerekir ki herhangi bir normal örgütlenmenin aksine, merkezî bir yöneticisi yoktur" diyerek tanımlar.¹⁸ Michael Anissimov'un "Neoreactio-

14 A.g.m., s. 195.

15 A.g.m., s. 192.

16 A.g.m., s. 193.

17 A.g.m.

18 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), "A Gentle Introduction to Unqualified Reservations", *Unqualified Reservations*, 15-16 Ocak 2009. <http://atavisionary.com/wp-content/uploads/2015/08/A-gentle-introduction-to-unqualified-reservations.pdf>

nary Glossary” adlı eseri Katedral’i daha veciz biçimde “İlericilerin ve üniversiteler, medya ve sivil bürokrasi tarafından temsil edilen İlerici ideolojinin kendi kendine örgütlenen uzlaşması” olarak tanımlar.¹⁹ Ne kadar geriye doğru yönelse de NRx hareketi muhafazakâr değil, aksine radikal ve devrimci niteliktedir zira halihazır-daki sistemin, yani Katedral’in yıkılmasını ve yerine başka bir şey koyulmasını hedefler. Bununla birlikte, radikalizmleri her zaman devrime götürecek kuvvetli ve ikna edici bir planla birlikte gelmez. Muhafazakâr *National Review* dergisine yazan Jason Lee Steorts, Yarvin’in çalışmalarını okumayı “termit karıncalarından kurtulmak için malikânesini ateşe verme ve ondan sonra da daha önce hiç yaşamadığı halde bir ahşap kulübede yaşamına devam etme planını anlatan birini dinlemeye” benzetir.²⁰

Yarvin liberal demokratik çokkültürlü bir küreselcilik yerine kendi tarihsel cehaletinden doğan mitik bir geçmiş hayal eder. Burası çok güçlü liderlerin istikrarlı krallıklara göz kulak olduğu bir yer, bir zamandır. Kendi sözleriyle:

En tepede? Versay. XIV. Louis. I. Elizabeth. Britanya’nın büyüklüğü. Avrupa’nın muhteşemliği. Dünün alevi, zaman tarafından zedelenmemiş! Prenslerin görkemi! Kırmızı şapkalı Kardinaller! Siyah elbiseli Cizvitler, korkunç, yoğun! Onların karşısında, Reformasyon’un yanan şehitleri! Ne dünya ama! Gri gerçekliğimizin çok üstünde, bulutların arasından mavi gökyüzünde parılda-yan Olympia. Beyler, tek yapmamız gereken kıcımızı kaldırmak. Neden hızlıca tırmanmayalım? Bir zıplayışta iki adım mesela? Ya da üç?²¹

Geçmiş dönemin birbiriyle savaş halindeki monarşilerinin günümüzün liberal demokrasilerinden daha fazla istikrar sağladığı iddiası elbette tarihsel olarak arkasında durulabilecek bir iddia de-

19 Michael Anissimov, “Neoreactionary Glossary”, *More Right*, 19 Eylül 2013. <http://www.moreright.net/neoreactionary-glossary>

20 Jason Lee Steorts, “Against Mencius Moldbug’s ‘Neoreaction’”, *National Review*, 5 Haziran 2017. <https://www.nationalreview.com/2017/06/problems-mencius-moldbug-neoreaction>

21 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “Divine-Right Monarchy for the Modern Secular Intellectual”

ğildir, ancak mitolojikleştirilmiş demokrasi öncesi geçmiş dönem, NRx'in inanç sisteminin önemli bir bileşenidir.

NRx düşünürleri demokratik ulus-devletler yerine “neo-kameralizm” adını verdikleri şeyi önerir. Land’a göre “Neo-kameralizm ‘korporatist’ ve ‘diktatöryel’ bir kavram olarak anlaşılmalıdır. Devleti, devredilebilir egemen mülkiyet hakkı üzerine kurulmuş bir şirket gibi düşünür. Diktatöryelliği, her tür şirket kontrolünün söz konusu olması anlamdadır (örneğin müşteriler veya çalışanlar tarafından değil, hissedarlar tarafından yönetilir)”.²² Hong Kong ve Singapur’u tasvir edilene “yakın yapılar” olarak anar. Ancak, bu devletler doğal olarak bir örnek değildir, daha ziyade bir-biriyle yarışan farklı ideolojik modellere mensup devletlerin oluşturduğu bir “yamalı bohçadır”. Land “rejim homojenliğini” reddeder ve “solcuların gidecek hiçbir yeri olmazsa, elde edilecek sonuç idealin daha azı olur” der.²³

Bireylerin devletlerini elektrik dağıtım şirketi veya banka seçer gibi seçtikleri bu modelde seçimler gereksizdir zira tıpkı bir şirketin eylemlerinin sonucu olarak yükselip düşmesi gibi etkin hükümetler kendi meşruiyetlerini artırır veya düşürürler. Liderlerin meşruiyetini kaybettikleri halde gücü bırakmak istemedikleri durumlar için Yarvin 2008 tarihli metni *Patchwork: A Political System for the 21st Century*’de otoriteyi sorumlu tutmak açısından teknolojik bir yol önermiştir:

Bu durum için önerilecek standart yamalı bohça yöntemi *kriptografik emir komuta zinciridir*. Nihai olarak ülke üzerindeki hâkimiyet hissedarlardadır çünkü temel anahtarları kontrol etmek için gizli bir paylaşım veya benzer bir kriptografik algoritma kullanırlar. Otorite yönetim kuruluna (eğer varsa), CEO’ya ve diğer yöneticilere devredilir, buradan da askeriye veya diğer güvenlik güçlerine aktarılır. Ağacın yapraklarında bilgisayara bağlı silahlar vardır ancak bunlar kriptografik izin olmadan ateş edemez.²⁴

22 Yazara atılan elektronik posta.

23 A.g.m.

24 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “Patchwork: A Political System for the 21st Century”, *Unqualified Reservations*, 13 Kasım 2008. <https://www.unqualified-reservations.org/2008/11/patchwork-positive-vision-part-1>

Buradaki temel fikir, kriptografik anahtarların ancak paydaşlar tarafından açılabilirdiği, dolayısıyla o andaki liderin insanlar üzerinde şiddet kullanmasının imkânsız hale getirildiğidir.

Gelecekteki birbiriyle rekabet halindeki neo-kameral devletlerden oluşan bu yamalı bohçada teorik olarak solcu devletlere yer olsa da, NRx destekçileri bu ütopyalarını ırkçı bir etnik devlet olarak tahayyül eder veya Yarvin'in neo-kameralizminin etnik çoğulcu geleceğe yol açacak bir rekabetin önünü açacağını düşünürler.²⁵ Land kendisine etnik çoğulculuk hakkında soru sorulduğunda bu meseleyi “dar anlamıyla ‘etnik devletlerin’ hâkim olmasını gerektiren bir şeyden ziyade, homojenleştirilmiş bir ‘dünya kültürüne’ karşı dayanıklı, jeopolitik olarak dağıtılmış kültürel çeşitlilik” olarak gördüğünü söyler.²⁶ Tait, Yarvin'in NRx'i bu özdeşleşmelerden ayrı tutmaya gayret ettiğini ve bunu da milliyetçiliğin ve faşizmin tarihteki destekçilerinin düzen ve otorite arayışlarında demokrasiyi benimseme hatasını yaptıklarını söyler, bunların “antisemitizm veya milliyetçilik gibi motive edici bir kaynağa, itkiye” ihtiyaç duyduğunu, bunun da tehlikeli olduğunu, zira “bunların da demokratik olduklarını” söyler. NRx için demokrasiyi reddetmenin ne kadar kritik olduğunun altını çizen Tait bu tarz tarihsel revizyonizmin nasıl “21. yüzyılın bütün korkunçluklarının günahını demokrasiye yüklediğine” dikkat çeker.²⁷

Yarvin ve Land toplumsal çatışmanın sebebini insanların alternatifleri olmamasına (ya da yeterince alternatifleri olmamasına) bağlıyor gibidir. Bu hem çatışmaların neden ortaya çıktığını anlamak için fazla basitleştirici bir iddiadır hem de yamalı bohça tipi yönetimin –ve bunun liberal demokrasiye karşı öne sürülen üstünlüğünün– de esasen kestirim/varsayım üzerine kurulu olduğunu unutmamak gerekir. Dahası, hem Yarvin'in hem de Land'ın geniş manada ilericilik karşıtlığı, içinde pek çok çokkültürlü toplumun olaca-

25 Blogundan anlaşılabileceği gibi Yarvin'in ırk konusundaki görüşleri Katedral'in sözde kısıtlamalarına ve kontrolüne saldırı eğilimlidir. Joshua Tait'in de vurguladığı gibi, Yarvin “insanın nörolojik benzerliği” ve ırkçılık karşıtlığı varsayımlarını Katedral'in teşvik ettiği evrenselci, eşitlikçi etğin “temel direkleri” olarak görür. Joshua Tait, “Mencius Moldbug and Neoreaction”, s. 194.

26 Yazara atılan elektronik posta.

27 Joshua Tait, “Mencius Moldbug and Neoreaction”, s. 196.

ğı (ve insanların kaçınmaya çalışacağı varsayılan) bir yamalı bohça dünya ihtimaline karşı bir dudak bükme iması da içerir. Gerçekten de, Land'ın kurduğu, etnik çoğulculuk ile homojenleşmiş bir “dünya kültürü” arasında kurulan ikilik hem yanlıştır hem de ancak liberal çokkültürlülüğü sorunlu bir şey olarak gören (ayrıca, liberal çokkültürlülüğe herhangi bir başka ilerici alternatif göremeyen) birinin aklına gelebilir. Bu tercihler düşünüldüğünde, bahsi geçen bu ideologlar haricinde NRx forumlarının baştan aşağı açık ırkçılıkla dolu olmasına şaşırmamak gerekir. MacDougald'ın isabetli bir şekilde ifade ettiği gibi, “beyaz üstünlükçü olmayanlar bile nihayetinde açık ırkçılığa götüren bir genetik determinizme meyleder”.²⁸

NRx topluluğunun büyük bir kısmı için liberal demokratik çokkültürlü küreselcilikten (şu anki haliyle) korporatist, diktatöryel bir etnik çoğulculuğa gidiş kaçınılmaz olarak algılanır ve bu algı-lama biçimi hem önemli hem de anlamlıdır. Özünde, neo-reaksi-yonerler Hegelci veya Marksist, yani materyalist bir tarih anlayışı-na sahiptir ve bu anlayışta değişim kaçınılmaz, hatta arzu edilir bir unsurdur. Bu yüzden hızlanmacılık kavramı NRx hareketinde çok popülerdir çünkü kapitalizmin gittikçe hızlanarak kendi çöküşü-ne doğru evrileceğini ileri sürer. Gerçek NRx inananlarına göre, birbirleriyle rekabet eden etnik çoğulcu devletlerin oluşturduğu bir neo-kameralist gelecek sadece arzu edilir bir şey olmakla kal-maz, ayrıca kaçınılmazdır ve onlar buraya doğru gidişi hızlandı-rmaya karardır.

“Reaksiyoner âlem”den NRx’e

İnternetin başında ikinci bir muhafazakârlık belası var [...] korkarım ki uzun vadede Aydınlanma karşıtlığı sağda galip gelecek.

– Midwestballadreview.tumblr.com, 10 Nisan 2012²⁹

28 MacDougald, “The Darkness Before the Right” Tuhaf biçimde, hareketin içinde transhümanizme inananlar olması sebebiyle, ırklarını neo-kameral bir etnik devlet içinde korumak isteyenlerle insan ırkının tamamen ötesine geçmek isteyenler arasında gerilim olabiliyordu.

29 “Derbyshire’s firing is an ideological matter”, *Midwest Ballad Review*, 10 Nisan 2012. <http://midwestballadreview.tumblr.com/post/20860366027/derbyshires-firing-is-an-ideological-matter>

Bir topluluk ve ayrı bir politik ideoloji olarak NRx “reaksiyon-ner âlem”den,³⁰ yani 2000’lerin başlarından beri internette mevcut olan bir dizi reaksiyoner siyasi blogcunun gevşek bir biçimde bir araya gelmesinden doğdu. NRx blogcusu “Free Northerner”ın (NRx grubu olan “The Hestia Society”ye bağlıdır) işlettiği web sitesi *Reaction Times*’a göre bu atmosferdeki çoğu kişi:

2007-2009 yılları arasındaki çok üretken olduğu dönemde güçlü bir modernizm eleştirisi ortaya koyan blogcu Mencius Moldbug’un yazıları etrafında toplanmaya başladı. Bunu takip eden dönemde Moldbug’un yazma hızı azaldı ancak başkaları, örneğin Fofseti gibiler neo-reaksiyoner eleştiri üretmeyi sürdürdü. Neo-reaksiyon 2012-2014 yılları arasında güçlü bir büyümeye tanık oldu.³¹

Yarvin’in yazıları NRx’in gelişmesi için önemlidir ama onun fikirlerinin reaksiyoner âlemdeki mevcut tartışmalardan doğduğunu hatırlamak önemlidir. Yine de, Yarvin’in NRx’in yaratılmasındaki benzersiz etkisi düşünüldüğünde, blog yazarlığının ilk dönemlerinin, bu hareketin gelişiminin zaman çizgisinde başlangıç noktası olarak seçmek için ideal bir dönem olduğu söylenebilir.

Yarvin’in blogu *Unqualified Reservations*, 2002’de kurulmuş olan reaksiyoner âlem “2blowhards” blogunda ilk defa görüldükten bir gün sonra 23 Nisan 2007’de “Formalist Manifesto” ile hayatına başladı. Yarvin en az 2006’nın sonlarından beri 2blowhards’ta yorum yazıyordu (sitenin yöneticilerinden biri olan “Michael” 25 Nisan 2007’de bu gelişmeyi kutladı: “Başardık: [Yarvin] şu an yazıyor. Bu herifi takip listenize alın”).³² Yarvin “neo-reaksiyoner” terimini 2008’de kullanmıştı,³³ ancak topluluktaki diğer üyeler,

30 Bryce Laliberte, “A Taxonomy of the Reactosphere”, *Anarcho Papist*, 9 Ağustos 2013. <https://web.archive.org/web/20150404162616/https://anarchopapist.wordpress.com/2013/08/09/a-taxonomy-of-the-reactosphere>

31 “Introduction”, *Reaction Times*. <https://neorxn.com/introduction>

32 Michael Blowhard, “Elsewhere”, 2Blowhards, 25 Nisan 2007 http://www.2blowhards.com/archives/2007/04/elsewhere_236.html

33 Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “An Open Letter to Open-Minded Progressives: Chapter 3 The Jacobite History of the World”, *Unqualified Reservations*, 1 Mayıs 2008. <https://www.unqualified-reservations.org/2008/05/013-jacobite-history-of-world>; Curtis Yarvin (Mencius Moldbug), “An Open Letter to Open-Minded Progressives: Chapter X: A Simple Sovereign Bankruptcy Procedure”, *Unqualified Reservations*

“Martin B” isimli bir üyenin 14 Ocak 2009’da (Yarvin’in de yorumlar yazdığı) “Mangans” blogunda kullandığı biraz daha bilinçli de nebilecek “neo-reaksiyoner” terimini kullanmayı tercih ediyor. Bu terimin nasıl olup da bireylerin özdeşleştiği bir terim haline geldiğini anlamak için ise NRx’in ortaya çıkışında Yarvin’in yazıları haric neler olup bittiğine bakmak gerekir.

Yarvin daha önceden aktif olan ve zaman zaman neo-reaksiyonerlerle örtüşen bir blog topluluğunda zaten yazıyordu. Bu gruba zaman zaman “Rasyonalist Çevre [*Rationalist Sphere*]” deniyordu ve çeşitli konularla ilgilenmekle beraber merkezde rasyonalite, bilşsel bilim, teknoloji gibi konular vardı ve *Overcoming Bias*, *Slate Star Codex* ve *LessWrong* gibi bloglar bu hareketle irtibatlıydı. Bu topluluğun önemli isimleri arasında bulunan Eliezer Yudkowsky (*LessWrong*’un kurucusu), Alexander Scott (*Slate Star Codex*’in kurucusu) gibi kişiler yeni ortaya çıkmaya başlayan NRx ideolojisini reddetti,³⁴ yine de Yarvin’le olan etkileşim (iki yönlü olarak) ve onun blogunun Rasyonalist Çevre’deki yorumcular tarafından takdir görmesi cılız da olsa devam etti.

2010’ların başı ile ortası arasındaki dönemde Yarvin’in üretkenliği azaldı ancak NRx topluluğu artık ortaya çıkmıştı. Topluluk faaliyetlerinin “Thomas Carlyle Genç Reaksiyonerler Kulübü’nün (Demokratik Bir Topluma Karşı Öğrenciler) [Thomas Carlyle Club for Young Reactionaries (Students Against a Democratic Society)]” hazırladığı ve 2013 yılında *Radish Magazine*’in web sitesinde (2014’ten beri aktif değil. *Twitter*’da da 2017’den beri hareket yok) yayımlanan özeti NRx’in artık ortaya çıkmış bulunduğunu özetler.³⁵ Bu yıl

alified Reservations, 19 Haziran 2008. <https://www.unqualified-reservations.org/2008/06/olx-simple-sovereign-bankruptcy>

34 Eliezer Yudkowsky’nin yorumu (arborealhominid), “Why is Mencius Moldbug so popular on Less Wrong? [Answer: He’s not.]”, *LessWrong*, 16 Kasım 2012. <https://www.lesswrong.com/posts/6qPextf9KyWLFJ53j/why-is-mencius-moldbug-so-popular-on-less-wrong-answer-he-s#TcLhiMk8BTp4vN3Zs>; ayrıca bkz. Eliezer Yudkowsky, “no title”, *Optimize Literally Everything*, 8 Nisan 2016. <http://yudkowsky.tumblr.com/post/142497361345/this-isnt-going-to-work-but-for-the-record-and>; Alexander Scott, “The Anti-Reactionary FAQ”, *Slate Star Codex*, 20 Ekim 2013. <http://slatestarcodex.com/2013/10/20/the-anti-reactionary-faq/>

35 “The 2013 Anti-Progress Report”, *Radish*, 31 Aralık 2013. <https://radishmag.wordpress.com/2013/12/31/the-2013-anti-progress-report>

önemli bir yıldır zira NRx topluluğunun iki sebeple insanların önüne birleşik bir cephe olarak çıkmaya niyetlendiği bir yıldır. Bunlardan ilki topluluğun artık ana akım medyadan ilgi görmeye başlamasıydı ve bu, hareketin takipçilerini kendilerini dış dünyaya nasıl anlatmaları gerektiği üzerine konuşmaya teşvik ediyordu. Land, 29 Eylül 2013'te kendisine ait *Outside In* blogunda (Şubat 2013'te başlamış, NRx topluluğunda popüler bir adres) yazdığı yazıda gazeteci Matt Sigl'in kendisiyle irtibatla olduğunu söyledi ve okuyucularına yazıya yorumlar yaparak makaleye şekil vermelerini salık verdi. İkincisi, daha geniş anlamda Rasyonalist Çevre, NRx'i reddedişini daha yüksek sesle ifade eder olmuştur. Yudkowsky bu akımı Kasım 2012'deki bir *LessWrong* paylaşımının altındaki yorumlarda sorgulamış³⁶ ve Alexander Scott Mart 2013'te bu hareketten ne anladığını özetlemiş,³⁷ Ekim ayında *Slate Star Codex*'te bir "Anti-Neo-reaksiyoner Sıkça Sorulan Sorular" yayımlamıştı.³⁸ Bu anlamda Yarvin ve diğer erken dönem NRx blogcularının yazılarını paylaşan kişiler kısmen içinde büyüdükleri blog topluluğunun bir kısmından dışlanmış oluyorlardı. Buna cevaben daha açık biçimde bir alternatif öneren bloglar kuruldu. Bunlar arasında bulunan "MoreRight" hakkında, blogun kurucusu, önemli erken dönem NRx isimlerinden Michael Anissimov şöyle demişti:

Genel olarak sağ fikirleri ve siyasetin temas ettiği ama etmesini çok da tercih etmeyeceğimiz pek çok şeyi tartışacağımız [...] bir grup blogu. 2012 yılının sonlarında aynı kafadaki insanların arasındaki iletişimden doğdu. Bu kişiler yolculuklarına ilk başta modern bilişsel bilimin bulgularını, insan muhakemesinin hatalarını incelemekle başladı ve sonunda 19. yüzyılda demokrasiye eleştiriler yöneltten ciddi beyefendileri okuyarak bitirdi.³⁹

36 Eliezer Yudkowsky'nin yorumu (arborealthominid), "Why is Mencius Moldbug so popular on Less Wrong? [Answer: He's not.]", <https://www.lesswrong.com/posts/6qPextf9KyWLFJ53j/why-is-mencius-moldbug-so-popular-on-less-wrong-answer-he-s-TcLhiMk8BTp4vN3Zs>

37 Scott Alexander, "Reactionary Philosophy in an Enormous, Planet-Sized Nutshell", *Slate Star Codex*, 3 Mart 2013. <http://slatestarcodex.com/2013/03/03/reactionary-philosophy-in-an-enormous-planet-sized-nutshell>

38 Scott, "The Anti-Reactionary FAQ"

39 Michael Anissimov alıntısı şuradan: mstevens, "[Link] More Right Launched", *Les-*

Land 9 Mayıs 2013'te *Outside In*'de yaptığı "Cambrian Explosion" ["Kambriyen Patlaması", Kambriyen dönemdeki tür sayısının bir patlama gibi olağanüstü artışını belirtir] başlıklı paylaşımda bir önceki ayda NRx bloglarına katılımda ciddi bir artış olduğunu söyler. Bu paylaşımın yorumlar bölümünde anlaşılır ki blogun en aktif üyelerinin çoğu bu artışı hissetmiştir. En çok beğenilen yorumda şöyle denir: "Bence 2013'ün başından ortalarına kadar olan dönem yeni doğan neo-reaksiyoner blog atmosferinin elle tutulur bir harekete dönüştüğü zaman olarak anılacak."⁴⁰ Land'ın bu dönemde muhtemelen harekete geçirici bir rol oynadığını eklemek gerekir. 2017'de *Viewpoint Magazine*'e yazan Shuja Haider bu durumu "2012'de [Land] Moldbug ideolojisini sistematikleştirmeyi kendine görev bildi ve [...] onu 'Karanlık Aydınlanma' olarak vaftiz etti. Yazdığı bir dizi denemede ortaya koyduğu ilkeler NRx kanonunun temelini oluşturdu" sözleriyle açıklamıştı.⁴¹ "Karanlık Aydınlanma" ifadesinin tutmasına ek olarak Haider Land'ın denemelerinin kullanışlı olduğunu söyler, çünkü Anissimov'un kendi blogu *MoreRight*'ta Eylül 2013'te yazdığı gibi, "Moldbug'un takipçilerinin pek azı yazdığı şeyin büyük kısmını okumuştur"⁴²

NRx blogcusu "Scharlach" 21 Nisan 2013'te kendi blogları "Habitable Worlds"te "neo-reaksiyoner hareketin kendi 'metasını' yarattı. Karanlık Aydınlanma araştırmacıları kendi kendilerine kim olduklarını, ayrımlarının nerelerde olduğunu ve tüm bunların ne anlama geldiğini sormaya başladılar" yazar. Scharlach o dönemki çevrimiçi "Neo-reaksiyoner Mekân"ın görsel bir temsilini yaratır ve bu uzayı oluşturan bloglar, örtüşen altgruplar ve bu altgruplar arasındaki bağlantılar gösterilir.⁴³ 2 Mayıs 2013'te NRx web si-

sWrong, 5 Mayıs 2013. <https://www.lesswrong.com/posts/2X6zJwWTrMb173q5R/link-more-right-launched>

40 Nick Land, "Cambrian Explosion", *Outside in*, 9 Mayıs 2013. <http://www.xenosystems.net/cambrian-explosion>

41 Haider, "The Darkness at the End of the Tunnel" Ayrıca kişisel yazışmalarda Land bizzat "[Moldbug ve reaksiyoner âlemle] muhtemelen sağ liberteryen internet tartışmalarında" karşılaştığını ifade eder.

42 Michael Anissimov, "Neoreactionary Glossary", *More Right*, 19 Eylül 2013. <http://archive.is/QXmhG>

43 "Visualizing Neoreaction", *Habitable Worlds*, 21 Nisan 2013. <http://habitableworlds.wordpress.com:80/2013/04/21/visualizing-neoreaction>. Bu diyagram

tesi “Social Matter”ın editörü “Nick B. Steves”in yaptığı bir başka görsel ise Land’ın *Outside In* blogunda paylaşılır, bunu da NRx topluluğu içindeki ayrımları ve ortaklıkları vurgulamak amacıyla yapar.⁴⁴

Topluluk giderek kendisini bir dizi blogdan oluşan bir küme yerine özgün ve ayrı –her ne kadar içsel olarak bölünmüş de olsa–⁴⁵ bir siyasi hareket olarak görmeye başlar. Bazı blogcular ileride atılacak adımları hayal etmeye başlar, “Reaksiyoner Öğrenci için Tavsiyeler”⁴⁶ önerirler ve ilk buluşmaların bazıları gerçekleştirilir.⁴⁷ Land, hareketin içindeki ideolojik farklılıkların NRx “hareketinin” dağılmasına yol açmayacağı iddiasına şüpheyle yaklaşanlar arasındaydı.⁴⁸ Hareket dağılmamakla birlikte, ilk baştaki “Kambriyen Patlama”dan sonra aynı hızla da büyümedi.

Örgütlü ilk NRx grubu, herhangi bir formel örgütlenme özelliği olmayan, sadece web tabanlı bir yapı gibi görülen “Hestia Society for Social Studies” oldu. 2 Şubat 2014 tarihinde kaydedilen site şöyle diyordu: “Geçtiğimiz yıl açıkça ortaya çıktı ki (2014’ün ortalarından 2015’in ortalarına) ‘Neo-reaksiyon’ ortaklıklar trajedisin-

grupları arasında “Tekno-Ticaretçiler/Fütüristler”, “İktisatçılar”, “Neo-reaksiyoner Politik Felsefe” “Seküler Gelenekçiler”, “Eril Reaksiyon”, “Dişil Reaksiyon”, “Etnik Milliyetçiler”, “İnsan Biyoçeşitliliği” ve “Hristiyan Gelenekçiler” vardır.

44 Graphic Image, “Visual Trichotomy”, *Outside in*, 02 Mayıs 2013. <http://www.xenosystems.net/visual-trichotomy>. Görselleştirme, “Tekno-Ticaretçiler”, “Teonomistler” ve “Etnik Milliyetçiler” olarak tanımlanmış birbirini içine geçen üç daireden oluşan bir Venn diyagramıdır. Bu kesişim, “doğal hiyerarşi”, “derin miras”, “ırk realizmi”, “cinsiyet realizmi”, “mikroekonomi”, “federalizm”, “tamamlayıcılık”, “özgürlük” ve “çıkış”tan oluşan bir “neo-reaksiyoner birleşimi” tanımlar.

45 Pek çokları kendi duruşlarını sistemleştirmeye çalışmıştır, örneğin “Reactionary Consensus”, *The Reactivity Place*, 9 Kasım 2013. <https://web.archive.org/web/20131109222301/http://nickbsteves.wordpress.com:80/reactionary-consensus/>; Michael Anissimov, “Twelve Points of Neoreaction”, *More Right*, 27 Haziran 2013. <https://archive.is/DI7fe>

46 Bryce Laliberte, “Advice for the Student Reactionary”, *Anarcho Papist*, 31 Ağustos 2013. <https://web.archive.org/web/20150404173453/https://anarchopapist.wordpress.com/2013/08/31/advice-for-the-student-reactionary>

47 “Minutes of the DC Area Reactionary Meetup Thingy (2013/06/01)”, *The Reactivity Place*, 3 Haziran 2013. <https://web.archive.org/web/20131027100229/http://nickbsteves.wordpress.com/2013/06/03/minutes-of-the-dc-area-reactionary-meetup-thingy-20130601>

48 Nick Land, “2014: A Prophecy”, *Outside in*, 5 Ocak 2014. <http://www.xenosystems.net/2014-a-prophecy>

den mustarıptır ve formel bir yapıdan yoksundur.” Bunun bir sonucu olarak, bu yeni kurulan topluluk “Neo-reaksiyon’un kâhyalığını [...] formel hale getirme” arzusunu ifade eder.⁴⁹ Ayrıca, “Hestia’nın lider ekibi [...] arasında Henry Dampier, Hadley Bennett, Anton Silensky ve Warg Franklin vardır” ifadesi de eklenir.⁵⁰ Yukarıda bahsi geçen NRx blogcusu “Free Northerner” Hestia’nın lansmanından sonra “bahsi geçen ilk iki isim çoğu reaksiyonerin blog yazıları sayesinde bildiği kişiler [...] [ama] son iki isim yeni isimler” yorumunu yapmıştı.⁵¹

NRx topluluğu ilk ortaya çıktığı andan itibaren teoriyi aktivizmin önüne koydu ve Hestia ekibi de bu prensibe uyacağını bildirdi. Topluluk web sitesinde “yeni bir yönetim biçimi oluşturduklarını [...] modern iş pratikleriyle tarihte başarılı olmuş siyasi bilgeliliği sentezleyeceklerini” söylese de “gemiyi batırmamaya çalışacaklarını” dile getirir. NRx topluluğu “paydaşlara daha iyi bir plan” sunmayı hedefliyorsa (yani halka mensup bireylere), fikirlerini öncelikle “küçük projelerde test edip kanıtlamalıdır”.⁵² Bu yüzden, Hestia NRx topluluğu içinde teori inşasını besleyecek alt yapıyı kurmaya odaklanır. Kendi tanımlarına göre, “işleri, Neo-reaksiyonu bu kadar heyecanlı kılan serbest sorgulama ruhunu beslemek ve korumak[tı]”⁵³

Yine de, NRx topluluğunun bu girişim haricinde genel olarak örgütsüz olması sebebiyle, Hestia Topluluğu’nun kurduğu alt yapı fiilen NRx faaliyetlerinin çoğunun olup bittiği yer haline geldi. NRx topluluğu bir yandan teori kurma odağını da korumuş görünüyordu, Hestia Ağustos 2017’de “tam zamanlı araştırmacılar ve daha geniş [NRx] entelektüel camiadan” kişiler tarafından sürdürülecek bir “sistemik araştırma programına” başladığını duyurdu. Bu programın çıktıları “Social Matter” web sitesinde yayımla-

49 The Hestia Team, “Official Statement on the Leadership of NRx”, *The Hestia Society*. <https://archive.is/1YNIY>

50 A.g.m.

51 “Authority”, *Free Northerner*, 24 Mayıs 2015. <https://freenortherner.com/2015/05/24/authority>

52 The Hestia Team, “Our Plan for Civilization”, *The Hestia Society*. <https://image2.owler.com/7862288-1450072750383.png>

53 The Hestia Team, “Official Statement on the Leadership of NRx”

nacaktı (site 2019'un ortalarından beri aktif değil).⁵⁴ "The Future Primaeval" (Ocak 2017'den beri aktif değil) ve "Post-Anathema" (Ekim 2018'den beri aktif değil) isimli iki başka blog da sırasıyla NRx estetiğini yansıtmayı amaçlayan yazılar ve fotoğraflar yayımladılar.⁵⁵ Kendisini bir "kardeşlik ağı" olarak sunan Hestia Topluluğu Ağustos 2017'de dahi web sitesinde Vancouver, San Francisco, Los Angeles, New York City, Baltimore, Washington DC ve Raleigh'de şubeleri olduğunu öne sürüyordu.⁵⁶

NRx ve Alternatif Sağ

Daha önce not edildiği üzere NRx reaksiyoner çevrimiçi siyasi bloglardan oluşan amorf "reaksiyoner âlemden" doğup büyüyerek ortaya çıkmıştır.⁵⁷ Bu açıdan, NRx hakkındaki tartışmalar doğal olarak Alternatif Sağ'ın da şekillendiği çevrimiçi mekânlara doğru gidebilir ama hareketin içerdiği çeşitlilik ve görüş farklılıkları bu yeni doğan ideolojinin Alternatif Sağ içinde eriyip gitmemesini sağlamıştır. Kafa karışıklığı, Mayıs 2013'te NRx web sitesi *Radish Magazine* tarafından tasarlanan oyun kâğıtları örneğinde gayet iyi görülür. Ortaya çıktığı dönem reaksiyoner bloglar âleminde sıkça paylaşılan kartlar "Karanlık Aydınlanma'nın Kahramanlarını"⁵⁸ tanıtıyordu. Yarvin ve Land'a ek olarak, Alternatif Sağ ile özdeşleştirilen John Derbyshire, Steve Sailer, Jared Taylor, Richard Spencer, Alex Kurtagic ve Jack Donovan gi-

54 The Hestia Team, "About Us", *The Hestia Society*. <https://image2.owler.com/7862288-1502599206126.png>

55 Bilhassa bilimkurgu, şehirler, doğa ve klasik Avrupa sanatının bir karışımı. Post-Anathema da *Radish Magazine*'in web sitesinde bulunan bir dizi posteri arşivlemiştir: <http://post-anathema.tumblr.com/tagged/infographics>. Bunlar arasında, NRx topluluklarının ana akım siyasi görüşlerden uzaklaşmasını vurgulamayı amaçlayan, Julius Evola, Joseph de Maistre ve Thomas These'den çeşitli alıntılar vardır. Örneğin: "Liberaller büyük devlet istiyor, muhafazakârlar küçük devlet istiyor. Reaksiyonerler ise her bir budalanın oy hakkı olmadığı işleyen bir devlet istiyor."

56 The Hestia Team, "About Us"

57 Bu amorfliğin iyi bir örneği şurada görülebilir: J. Arthur Bloom, "The 41 best alt-right websites of 2013", *missionary ground*, 27 Aralık 2013. <http://jarthurbloom.tumblr.com/post/71329484893/the-41-best-alt-right-websites-of-2013>

58 "17. Heroes of the Dark Enlightenment", *Radish*, 24 Mayıs 2013. <https://archive.fo/EoNzl>

bi isimler de vardı. Dahası, Alternatif Sağ içindeki kimi kilit isimler NRx'in hareketin gelişiminde önemli rol oynadığını söylüyorlardı. Bunların en önemlisi, İskoç Alternatif Sağ video blogcusu Colin Robertson'ın ("Millennial Woes" diye de bilinir) Eylül 2017'deki şu sözleriydi:

Alternatif Sağ bu kadar büyümeden, yani 2013-2014 gibi, neo-reaksiyoner hareket vardı, ki bugün de hâlâ var elbette ama o zamanlar eğer bu alanla irtibatlıysanız bilirsiniz ki onlar her şeyin en önündeydi.⁵⁹

Dahası, bu örtüşme çevrimdışı etkileşime de taşıyordu. Hestia'nın Social Matter sitesindeki Eylül 2014 tarihli bir paylaşım, okuyucuları bir NRx konferansı yerine, Alternatif Sağ'ın büyümesi için önem arz eden H. L. Mencken Kulübü'nün yıllık konferansına katılmaya çağırıyordu.⁶⁰ Bu tanıma ve takdir etme çabası karşılıklı gibiydi, zira kullanıcılardan biri "Mencken Kulübü'ndeki çoğu kişinin 'Neo-reaksiyon' olarak bilinir hale gelen şeyle gayet ilgili olduğunu biliyorum" yorumunu yapıyordu.⁶¹

NRx ve Rasyonalist topluluklar teknik meselelerle, deneysel politik yapılarla ve teknolojik ütopycılıkla ilgiliyken, NRx ve Alternatif Sağ ise merkez sağın reddi ve geleneksel toplumsal değerlere dönüş konularında ortaklaşıyordu.⁶² Yine de Alternatif Sağ'dan

59 Millennial Woes, 2017, "The Cathedral Stands Up" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=Gzwf4oIAvU0> [erişim 20 Ekim 2018]. Robertson kendi "redpill'liğini (Alternatif Sağ'da, Alternatif Sağ'ın iddialarının "haklılığının" farkına varmak anlamına gelen popüler bir terim) NRx video blogcu Davis Aurini'ye atfeder: Millennial Woes, 2014, "Introduction: About Me (v3)" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=1y-1vU2hXDc&t=1067s> [erişim 20 Ekim 2018].

60 Hubert Collins, "Looking to the Mencken Club and What Lies Beyond", *Social Matter*, 13 Eylül 2014. <https://archive.is/RUbrC>

61 A.g.m.

62 Alternatif Sağ içinden kimileri teknolojik ütopycılığa ilgi göstermiştir. Counter-Currents Publishing'den Greg Johnson Eylül 2018'de şöyle yazar: "Teknolojik ütopycılık sadece etnik milliyetçilikle değil, liberalizm ve küreselleşmenin teknolojik gelişmeyi baltaladığı fikriyle ve etnik devletin insanlığın teknolojik atılımı için en ideal ortam olduğu fikriyle de uyumludur." Bkz. Greg Johnson, "Technological Utopianism and Ethnic Nationalism", *Counter-Currents Publishing*, 17 Eylül 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/09/technological-utopianism-and-ethnic-nationalism/>

pek çokları için NRx düşüncesi yeterince ileri gitmez. Alternatif Sağ ile uyumlu hale gelmeye çalışan ABD Gelenekçi İşçi Parti'si'nden Matt Parrott, Aralık 2013'te Alternatif Sağ yayıncı Counter-Currents Publishing'in web sitesine yazdığı yazıda NRx topluluğundaki çoğu kimsenin daha aşırı sağa yönelme yolculuğunun başlarında olduklarını, antisemitizmi ve ırk milliyetçiliğini açıkça benimsemediklerini yazar. Ancak, onların yine de bu açıdan kullanışlı olarak görür:

Düşmanlarının adını kesin olarak koymamak ve çözümler konusunda çok belirgin bir yere odaklanmamak için çalışmalarının odağını sınırlayan bu kişiler, “ırkçılık” ve “antisemitizm” kavramları hakkında içselleştirilmiş tabular ve bu kavramların getirdiği diğer dışsallıklar düşünüldüğünde, normalde ulaşabileceklerinden çok daha geniş kitlelere ulaşabiliyorlar.⁶³

Counter-Currents'ın kurucusu ve önemli Alternatif Sağ isimlerinden Greg Johnson, yazının altına yaptığı yorumda Parrott'un değerlendirmesine katılır ve şu eklemeyi yapar: “Gerçek Karanlık Aydınlanma biziz, zira biz bu diğerlerinden daha Aydınlanmış durumdayız, ana akımdan daha uzağız ve onların bakış açısından ‘daha karanlıgız’.”⁶⁴ Yine de bu ayrımlar çok keskin değildir, NRx'e mensup pek çok kişi Alternatif Sağ tarafından benimsenen antisemitist ve ırkçı milliyetçi görüşleri kabul eder. Farklar belki de NRx topluluğunun Yahudiler ve ırktan bahsetmek yerine demokrasiyi reddetmeye odaklanmasında yatar. NRx blogcusu Donovan Greene'in Parrott'a cevaben yazdığı gibi: “Biz bunların tartışılmasına karşı değiliz, ama aklımız başka yerde.”⁶⁵

63 Matt Parrott, “The ‘Dark Enlightenment’ is New Right Lite”, *Counter-Currents Publishing*, 9 Aralık 2013. <https://www.counter-currents.com/2013/12/the-dark-enlightenment-is-new-right-lite>

64 A.g.m.

65 Donovan Greene, “A Schema for Understanding the Reaction”, *The Legionnaire*, 15 Aralık 2013. <https://iamlegionnaire.wordpress.com/2013/12/15/a-schema-for-understanding-the-reaction>

NRx misyonunun iddialı hedefleri –*Social Matter* web sitesinde yazdığı üzere “Amerikan Restorasyonu için Devlet”in kurulması–⁶⁶ ve bu teorileştirme çabasını çoğunlukla kenarda köşede gizli kalmış bloglar aracılığıyla hayata geçirme çabaları, bu hareketin ana akım siyaseti bırakın, marjinal aşırı sağın bir kenarında tutunduğu yer dışında herhangi bir etkisi olamayacağını düşündüyordu.

Bununla birlikte, NRx hareketinin 21. yüzyılda ortaya çıkan en büyük siyasi arenalardan biri olan Teknoloji Devletleri ve Silikon Vadisi ile sıkı bağları olduğu, en azından bu arenada ciddi etkisi olduğu yönünde yorumlara konu olmuştur. Bu yorumların bir kısmı yersizdir ve NRx ile parçası olduğu Alternatif Sağ'ı karıştırmaktan ileri gelir (bu elbette Silikon Vadisi içinde Alternatif Sağ sempatisini kimse yoktur anlamına gelmez).⁶⁷ Alternatif Sağ hakkında yapılan yayınların genellikle harekete olan desteği artırdığı düşünülürse, bu durumun NRx'in Silikon Vadisi üzerindeki etkisine dair şüphelerde de tekrarlanacağı beklenebilir.⁶⁸ Her halükârda, iki topluluk arasındaki bağlantılar incelemeye değerdir.

Bu ilişkinin en iyi özeti, teknoloji camiasında zaten mevcut olan liberteryenizmden kaynaklanan kısmi ideolojik örtüşmedir, yani NRx dünyasıyla ilgi alanları ve zaman zaman da duruşlar ortaktır. Clint Finley 2013'te *Techcrunch*'a şöyle yazmıştır:

Onların [neo-reaksiyonerler] Hacker News ve Less Wrong gibi teknoloji ortamlarında boy gösterdiğini görmüşsünüzdür [...] gerçi neo-reaksiyonerler teknoloji sektöründe çok da aktif değiller

66 *Social Matter* anasayfası. <https://www.socialmatter.net>

67 Josh Harkinson, “Meet Silicon Valley’s Secretive Alt-Right Followers”, *Mother Jones*, 10 Mart 2017. <https://www.motherjones.com/politics/2017/03/silicon-valley-tech-alt-right-racism-misogyny>

68 Erken bir örnek, medyada da yer bulan, önde gelen bir İşgal Et eylemcisiyken Yarvin sempatisine dönüşen Google yazılım mühendisi Justine Tunney'dir. Arthur Chu, “Occupying the Throne: Justine Tunney, Neoreactionaries, and the New 1%”, *Daily Beast*, 1 Ağustos 2014. <https://www.thedailybeast.com/occupying-the-throne-justine-tunney-neoreactionaries-and-the-new-1>

ama PayPal'ın kurucusu Peter Thiel benzer şeyler söylüyor, Business Insider'in eski teknoloji baş sorumlusu Pax Dickinson da neo-reaksiyoner düşünceden etkilendiğini söylemişti. Küçük ve azınlıkta olan bir dünya görüşü ama bence çağdaş teknoloji kültürünün ruhuna ışık tutuyor.⁶⁹

Bu duygu durumuyla –ve elbette NRx topluluğuyla– en açık bağlantıda olan, PayPal'ın kurucularından, erken dönem Facebook yatırımcılarından ve diğer pek çok şeye ek olarak ABD devletinin gözetleme ve takip için kullandığı bir veri analiz firması olan Palantir'in de kurucularından olan Peter Thiel'dir.⁷⁰ Thiel iki sebepten ötürü NRx-Silikon Vadisi arasındaki ilişkilere dair spekülasyonların odak noktası olmuştu. Birincisi, görüşleri, özellikle de ilerici politikalara ve demokrasiye dair konuştuğunda, zaman zaman NRx topluluğununkilerle örtüşür görünüyordu. 2009'da “özgürlükle demokrasinin uyduğuna inanmadığını” söylediği meşhur yazıyı yazmıştı çünkü demokrasinin özgürlüğü tehlikeye attığına inanıyordu.⁷¹ Ayrıca şirketlerin neredeyse diktatörlüğe benzer bir şekilde yönetilmesi gerektiğini savunduğu sözler de sarf etmişti. 2012'de Stanford Üniversitesi'nde öğrencilere bazı dersler vermiş, kendisini dinleyenler arasında bulunan ve sonradan Thiel için çalışmaya başlayan Blake Masters tuttuğu notları internette paylaşarak, Thiel'den aşağıdaki alıntıyı yapmıştı:

Bir *startup* [yeni iş/ticaret girişimi] esasen bir monarşi gibi yapılanmıştır. Elbette biz bu ismi kullanmıyoruz. Bu hem çağdışı olur, hem de demokrasi olmayan her şey insanları rahatsız ediyor. [...] [Ancak], bunun mutlak bir diktatörlük olmadığını hatırlamak önemlidir. Kurucunun veya CEO'nun mutlak gücü yoktur. Bu yapı daha ziyade arkaik, feodal bir yapıya benzer. İnsanlar tepedeki kişiye her

69 Klint Finley, “Geeks for Monarchy: The Rise of the Neoreactionaries”, *Tech Crunch*. <https://techcrunch.com/2013/11/22/geeks-for-monarchy>

70 Peter Waldman, Lizette Chapman ve Jordan Robertson, “Palantir Knows Everything About You”, *Bloomberg*, 19 Nisan 2018. <https://www.bloomberg.com/features/2018-palantir-peter-thiel>

71 Thiel, “The Education of a Libertarian”; Peter Thiel, “Your Suffrage Isn't in Danger. Your Other Rights Are”, *Cato Unbound*, 1 Mayıs 2009. <https://www.cato-unbound.org/2009/05/01/peter-thiel/suffrage-isnt-danger-other-rights-are>

tür güç ve yetkinliği verir ve işler kötü giderse onu sorumlu tutarlar. Biz spektrumun demokratik/cumhuriyetçi tarafına meylediyoruz. Okulda derslerden öğrendiğimiz şey bu. Ama gerçek şu ki *startup*lar ve kurucuları diktatörlüğe meyillidirler çünkü bu yapı *startup*lar için daha elverişlidir, güruhtan daha tirandır çünkü öyle olması gerekir. Bir açıdan, *startup*lar demokrasi olamaz çünkü hiçbiri demokrasi değildir. Hiçbiri değildir çünkü böyle olmak işe yaramıyor. Yeni bir şeyler yapmaya çalışırken her şeyi oylamaya açarsanız, en kötü, en düşük ortak paydaya benzeyen sonuçlar elde edersiniz.⁷²

Thiel'in "güçlü lider" tarzı bir örgütsel kontrolü tercih etmesi, aşağıdaki ifadeyle biraz dengelenir:

Saf diktatörlük ideal değildir çünkü sizin için çalışacak kimseyi bulamazsınız. Diğer insanlar da biraz güç ve kontrol ister. O yüzden en iyi düzenleme, kralımsı bir kurucunun bir demokraside olduğundan daha fazla şey yapabileceği, ama mutlak güç sahibi de olmadığı aşağı yukarı mitolojik bir yapıdır.⁷³

Thiel burada özel olarak *startups*lardan bahseder, ama NRx'in tercih ettiği, yukarıda bahsedilen neo-kameralist yönetim sistemiyle paralellik çok açıktır.⁷⁴ İlginç biçimde, 2011'de Stanford Hu-

72 Blake Master, "Peter Thiel's CS183: Startup - Class 18 Notes Essay", *Blake Masters*, 6 Haziran 2012. <https://blakemasters.tumblr.com/post/24578683805/peter-thiels-cs183-startup-class-18-notes>

73 A.g.m. 2016 yılında *The Verge*, Thiel'in özel bir eğitim enstitüsü olan Berkeley Enstitüsü'nde "Heterodoks Bilim" üzerine bir konuşma yapmasının planlandığını haber yaptı. Konuşmada, aralarında "biyoloji ve insan doğası, evrim ve cinsel farklar, ekonomi ve toplumsal şehir politikaları" gibi konuların da bulunduğu "ana akım bilimden ayrılan çalışma alanları" tartışılacaktı. Sonradan, seminerin web sitesindeki ders listesinden kaldırıldığı raporlandı. Bkz. Melissa Batchelor Warnke, "Peter Thiel is almost definitely behind this mysterious 'Heterodox Science' course", *The Verge*, 21 Aralık 2016. <https://www.theverge.com/2016/12/21/14025760/peter-thiel-heterodox-science-class-berkeley-institute>

74 Bilhassa, NRx ideolojisinin merkezinde yer alan "No Voice, Free Exit" kavramıyla çok yakındır. Bu fikir, diktatöryel güç kutupları arasındaki rekabet demokrasiyi azaltırken ("No Voice"), bireylere birbiriyle rekabet eden devletler "pazarında" seçim yapma özgürlüğünü verir ("Free Exit"). *Reddit.com*'daki NRx topluluğu için kurulmuş "Dark Enlightenment" ["Karanlık Aydınlanma"] altforumunun "Genel Fikirler" bölümündeki tanımla, "geniş hiper-federal devletler veya küçük bağımsız şehir devletleri arasında bir *No Voice-Free Exit* sistemi isterler". Bkz. <https://www.reddit.com/r/DarkEnlightenment/>

kuk Fakültesi'nden Mark Lemley'le, girişimci üniversitede “egemenlik, küreselleşme ve teknolojik değişim” temalı bir ders verdikten sonra kendisiyle bir röportaj yapar (dersi 2018'de tekrarlamıştır). Lemley derste konuşulan konulardan birinin “Bir şirket kurmakla bir ülke kurmak birbirine benzer bir şey midir?” olduğunu not eder.⁷⁵

Thiel'in bu kadar dikkat çekmesinin ikinci sebebi ise bu tarz hem liberter hem de anti-liberter yönetim ideallerine uygun deneylere doğrudan yatırım yapması ve NRx topluluğuyla irtibatlı örgütlerle olan bağıdır. Bunlar arasında en dikkat çekici olanı, sahibi olduğu risk sermayesi firmasının Yarvin tarafından 2013'te kurulmuş olan Tlon isimli bir şirkete yaptığı yatırımdır. Tlon, Yarvin'in 2002'den beri geliştirdiği, web hizmetlerinin kontrolünü büyük teknoloji şirketlerinin elinden almaya yönelik Urbit adındaki bir merkezsizleştirme projesine odaklanmıştı. Diğer bir doğrudan bağlantı Thiel'in Seasteading Enstitüsü'ne yatırım yapmasıdır. Bu kurum deniz üzerinde yüzen şehirler inşa etmeyi hedefler ve önemli liberter-yen Milton Friedman'in torunu Patri Friedman tarafından kurulmuştur (NRx topluluğundaki kimileri “seasteading” ismini [denizde durmak] liberal demokratik devletlerden kaçarak neo-kameralizmi kurmak olarak yorumlar, ama kavram Silikon Vadisi'nde de destek bulmuştur).⁷⁶ Patri Friedman, Ocak 2014 tarihli bir *Facebook* paylaşımında “[Yarvin'in] artık kenarda köşede kalmış tekil bir ses olmadığını, bütün zorluklara rağmen gerçeklerle yüzleşmeye kendini adanmış eril muhafazakâr siyasi felsefe ekolüne ilham verdiğini görmekten” mutlu olduğunu söyler. Ancak, “ırkçılık ve cinsiyetçilik karşıtlığını da katarak [...] daha politik doğrucu bir Karanlık Aydınlanma” yaratmak istediğini de ekler.⁷⁷ NRx etkisi altında-

75 “On Innovation, Entrepreneurialism, and Law: A Conversation with Peter Thiel and Mark A. Lemley”, *Stanford Lawyer*, 31 Mayıs 2011. <https://law.stanford.edu/stanford-lawyer/articles/q-a-legal-matters-with-peter-thiel-92-ba-89-bs-89-and-mark-a-lemley-ba-88>

76 Corey Pein, “The Moldbug Variations”, *The Baffler*, 9 Ekim 2017. <https://thebaffler.com/latest/the-moldbug-variations-pein>. Kyle Denuccio, “Silicon Valley Is Letting Go of Its Techie Island Fantasies”, *Wired*, 16 Mayıs 2015. <https://www.wired.com/2015/05/silicon-valley-letting-go-techie-island-fantasies>

77 Patri Friedman, Facebook durum güncellemesi, 26 Ocak 2014. <https://www.facebook.com/patri.friedman/posts/10152224034719766> [erişim 7 Kasım 2018].

ki bu denemelerin ötesinde Thiel, NRx'in önde gelenlerinden Michael Anissimov'la da irtibattaydı. Bu irtibat Anissimov'un 2004 ile 2013 yılları arasında çalıştığı Machine Intelligence Research Institute (MIRI - Makine Zekâsı Araştırma Enstitüsü) üzerinden gerçekleşmişti (Anissimov MIRI'den ayrılarak 2015'te kendi yazdığı kitabı yayımlayacak, kitapta çokkültürlülüğün "zeki Avrupalıların ABD'de başarılı olmasını zorlaştırdığını" ileri sürecekti). Bir yapa yapa zekâ örgütü olan MIRI 2000 yılında Yudkowsky, Brian Atkins ve Sabine Stoeckel tarafından kurulmuştu, Thiel de bu enstitünün en büyük bağışçılarındandı.⁷⁸

Thiel'in NRx düşüncesiyle örtüşmesinin nerelere kadar uzandığını ilerici siyasete getirdiği eleştirilerden de anlamak mümkündür. Bunlar arasında en ünlüsü 1996'da yazarlarından olduğu, üniversitelerdeki çokkültürlü politikaları eleştirdiği ve tanıdık birinin tecavüzünü [date rape] "geç gelen pişmanlık" olarak tanımladığı *The Diversity Myth: Multiculturalism and Political Intolerance on Campus* oldu.⁷⁹ Ekim 2016'da *Forbes*'a verdiği bir demeçte kitaptaki "duygusuzca, kabaca söze dökülmüş ifadeler" için özür dile-di ve "tecavüzün her türlüşünün suç olduğunu"⁸⁰ söyledi. Yine de *Forbes*'un da not ettiği gibi Thiel hangi ifadelerin "kabaca söze döküldüğünü" belirtmemişti, eğitimde çokkültürlülük politikalarına getirdiği eleştirileri de geri almadı.⁸¹ Thiel ayrıca 1987'de öğrencisi olduğu üniversitede, Stanford'ın "sözde 'kurumsallaşmış ırkçılık' yerine 'kurumsallaşmış liberalizme' odaklanması gerektiğini" öne süren *The Stanford Review* isimli öğrenci gazetesini kurmuştu.⁸² *Stanford Politics*'ten Andrew Granato, Thiel'in evinde düzen-

78 "Top Contributors", *Machine Intelligence Research Institute*. <https://intelligence.org/topcontributors>

79 David O. Sacks ve Peter A. Thiel, *The Diversity Myth: Multiculturalism and Political Intolerance on Campus* (Oakland: The Independence Institute, 1998), s. 113.

80 Ryan Mac ve Matt Drange, "Donald Trump Supporter Peter Thiel Apologizes for Past Book Comments on Rape", *Forbes*, 25 Ekim 2016. <https://www.forbes.com/sites/ryanmac/2016/10/25/peter-thiel-apologizes-for-past-book-comments-on-rape-and-race>

81 A.g.m.

82 Andrew Granato, "How Peter Thiel and the Stanford Review Built a Silicon Valley Empire", *Stanford Politics*, 27 Kasım 2017. <https://stanfordpolitics.org/2017/11/27/peter-thiel-cover-story>

lenen, Review'in otuzuncu kuruluş yıldönümü kutlamasının sonrasında öğrenci gazetesinin eski editörlerinden birine Thiel tarafından "bu özrün sadece medya için olduğu, bazen 'insanlara duy-mak istedikleri şeyleri söylemek gerektiğinin'" söylendiğini aktarır.⁸³ Granato ayrıca Thiel'in aynı gün orada olan eski editörlerden birine Yarvin'in "ilginç" ama "deli" olduğunu ve "gelip sana bir saat konuşur" dediğini aktarır.⁸⁴ Granato, "editör, Thiel'in Yarvin'le ilgili soru soran bir Review çalışanına onunla bir toplantı ayarlamayı teklif ettiğini de hatırlıyor" diye de ekliyor.⁸⁵

Thiel'in ideolojik kökeni liberterdir⁸⁶ ve anlaşıldığı kadarıyla eğitimdeki çokkültürlülüğe getirdiği eleştiri –bilhassa bunun zekâ gelişimini engellediği iddiası– buradan kaynaklanıyor gibidir. Eylül 2018'de Dave Rubin'e *YouTube* programı *Rubin Report*'ta söylediği üzere: "Fikirlerin çeşitliliği değer verilmesi gereken bir şeydir, ama farklı görünüp aynı şeyleri söyleyen insanlar varsa gerçek çeşitlilikten söz edemezsiniz [...] Çeşitlilik miti, bunun çeşitlilikle fa-lan ilgisi olmamasından gelir. Bu uyumculuk ile ilgili bir şeydir."⁸⁷

Elbette, "fikirlerin çeşitliliğini" koruma kisvesi altında en aşırı du-ruşlara eşit fırsat vermek mümkün olur. Thiel 2016 yılında, Mülkiyet ve Özgürlük Derneği'nin Türkiye'deki yıllık toplantısına katılacağı ortaya çıkınca bu yola saptı. Mülkiyet ve Özgürlük Derneği, 2006 yılında etkili bir liberteriyen araştırmacı olan Hans-Hermann Hoppe tarafından kurulmuştu. Hoppe 2017'de Mülkiyet ve Özgür-lük Derneği'nde yaptığı "liberteriyenizm ve Alternatif Sağ" başlık-lı bir konuşmada "sınırlandırıcı, oldukça seçici ve ayrımcı göç [...] liberteriyenizmle ve örgütlenme özgürlüğü ihtiyacıyla, ayrıca da zo-runlu entegrasyona muhalefetiyle tamamen uyumludur" demişti.⁸⁸

83 A.g.m.

84 A.g.m.

85 A.g.m.

86 Thiel, "The Education of a Libertarian"

87 The Rubin Report, 2018, "Peter Thiel on Trump, Gawker, and Leaving Si-licon Valley (Full Interview)" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=h10kXgTdNU> [erişim 5 Ekim 2018].

88 Hans-Hermann Hoppe'nin Mülkiyet ve Özgürlük Derneği'nin Bodrum'daki on ikinci yıllık toplantısında yaptığı konuşma, 17 Eylül 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=TICdCM4j7x8>

İsmi ortaya çıktıktan sonra Thiel'in ismi konuşmacılar listesinden çıkarıldı ve bir basın sözcüsü kendisinin toplantıya katılmayacağını açıkladı.⁸⁹ Yine de, Thiel'in aralarında Peter Brimelow, John Derbyshire, Tomislav Sunić, Jared Taylor, Richard Spencer ve Paul Gottfried gibi aşırı sağ düşünürlerin olduğu bir toplantıda konuşma yapacak olması endişe vericiydi.

Bereketli toprak

Silikon Vadisi'nin bulunduğu San Francisco Bay Area'nın tarihte marjinal ve deneysel altkültürlere ev sahipliği yaptığı hatırlandığı zaman, ana akım isimlerin Silikon Vadisi'nde bu fikirlerle bizzat temasa geçmeleri kulağa daha az tuhaf gelir. Yudkowsky'nin Makine Zekâsı Araştırma Enstitüsü (MIRI) ile bağları bulunan Center for Applied Rationality'nin (CFAR - Uygulamalı Rasyonalite Merkezi) kurucu ortaklarından Julia Galef, Eylül 2013'te *LessWrong*'a yazdığı bir paylaşımda şöyle söyler: "Bay Area, birbiriyle hayranlık uyandırıcı biçimde bir araya gelip çoğalan fikir merkezli altkültürlere ev sahipliği yapmak konusunda olağandışı bir yoğunluğa sahiptir."⁹⁰ Gale bu paylaşıma ek olarak bölgede son elli yılda hâkim olan ideolojik altkültürleri gösteren bir de akış şeması paylaşır, bunu da "*meme mekânı*"⁹¹ olarak tanımlar. Paylaştığı diyaframda NRx yer almaz ama "liberteryenler" yazan bir kutucuğun içinde "Seasteaders" vardır.⁹²

Buna rağmen, NRx Silikon Vadisi'ndeki çoğu kişinin elini uzatsa tutabileceği mesafede kalmaya devam eder, insanlar tarafından bilinir ve ilginç bir ideoloji olarak görülür, tamamen kabul edilmese bile hoş görülür. Örneğin, davetliler arasında yer alan bir konuşmacının Yarvin'in blogundaki içerikten şikâyetçi olması üzerine,

89 Ben Walsh, "Trump's Top Tech Backer Won't Attend 'White-Nationalist Friendly' Event", *Huffington Post*, 26 Temmuz 2016. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/peter-thiel-donald-trump_us_5796598ee4b0d3568f840ee3

90 Julia Galef, "A Map of Bay Area memespace", *LessWrong*, 21 Eylül 2013. <https://www.lesswrong.com/posts/WzPJRNyWhMXQTEj69/a-map-of-bay-area-memespace>

91 A.g.m.

92 A.g.m.

2009'daki Seasteading Enstitüsü yıllık konferansına katılım için Yarvin'e yapılan davet geri çekilmiştir, ama bu davetin geri çekilme sebebi olarak Yarvin'in benimsediği aşırı tutumlar yerine onun başka bir konuşmacıya ilişkin "yersiz ve asılsız kişisel saldırıları" gösterilmiştir.⁹³ Kurum bu karardan adeta pişmanlık duyarak "rekabetçi hükümet üzerine eğilen o kadar az siyasi teorisyen var ki bu tarz bir tartışmanın ortaya çıkmasından duyduğumuz üzüntüyü belirtme ihtiyacı duyuyoruz" der.⁹⁴ Urbit'e verilen açık destek haricinde Yarvin'in Silikon Vadisi tarafından kabulü ve tanınması bu kadar net değildir. Thiel'in yardımcılarında Eric Weinstein –2018 yılında, kamuoyunda aykırı olarak bilinen bir dizi tanınmış sağ görüşlü ve liberteryen kişiyi tanımlamak için "Entelektüel Dark Web" terimini yaratan kişi– Ocak 2018'de attığı bir *tweette* Yarvin'le "bir akşam yemeğinde karşılaştıklarını" ve her ikisinin kurduğu hareketlerin ismi hakkında şakaştıklarını yazar.⁹⁵

Bu ikircikli ilişkiye dair daha isabetli bir kavrayış, *LessWrong* blogunun ziyaretçilerine yaptırdığı yıllık anketlerde ortaya serilir. Bu topluluğun NRx'in oluşumunda oynadığı kritik rol düşünüldüğünde bu önemli bir gelişmedir. 2009 yılında yapılan anket kaç kişinin sağ fikirlere sahip olduğuna pek de ışık tutmadı ama ankete katılan 166 kişinin içinde "muhafazakârlar" azınlığı (%4,3), hatta 2011 yılındaki ankete katılan 1.090 kişinin içinde daha da küçük bir azınlıklı (%2,8), ancak bu son anket yapıldığı sıralarda bazı yorumcular kendisini sağla özdeşleştirenlerin Yarvin'in etkisi altında olup olmadığını sorgulamaya başlamışlardı.⁹⁶ 2012'de her şey çok daha açıktı. 1.195 katılımcının otuz kendisini "Reaksiyoner" olarak kabul ediyordu (%2,5) ve on dokuz kişi ise özel olarak "Moldbugcu" olduklarını belirtmişti

93 "Conference Schedule, Ground Rules, The Market for Ideas, and Reality", *The Seasteading Institute*, 21 Eylül 2009. <https://www.seasteading.org/2009/09/conference-schedule-ground-rules-the-market-for-ideas-and-reality>

94 A.g.m.

95 Eric Weinstein (@EricRWeinstein), 1 Şubat 2018. <https://twitter.com/ericweinstein/status/958873451229360133?lang=en>

96 Scott Alexander, "Survey Results", *LessWrong*, 13 Mayıs 2009. <https://www.lesswrong.com/posts/ZWC3n9c6v4s35rrZ3/survey-results> ve Scott Alexander, "2011 Survey Results", *LessWrong*, 5 Aralık 2011. <https://www.lesswrong.com/posts/HAEPbGaMygJq8L59k/2011-survey-results>

(%1,6).⁹⁷ 2013'te, 1.636 katılımcıyla yapılan ankette “Reaksiyon-ner” diye cevap verenler kırk kişiydi (%2,4), 2014'te ise 1.503 ki-şi içinden yirmi dokuzu (%1,9) kendisini “Neo-reaksiyoner” ola-rak tanımlamıştı. Bu kitabın yazıldığı tarih itibarıyla söylemek ge-rekirse, 2016 tarihli en son ankette (2015'te anket yapılmamış gi-bi görünüyor), 3.600 katılımcının yirmi sekizi (%0,92) kendisi-ni “Neo-reaksiyoner” olarak tanımlıyor.⁹⁸ İlginç biçimde, 112 kişi ise (%3,66) sitedeki topluluk hakkındaki meselelerle ilgili cevap verirken web sitesinin “Neo-reaksiyona çok müsamahakâr” oldu-ğunu söylemiştir.

Bu anketlerin kesin olarak ortaya koyduğu şey, NRx'in belli bir yere kadar Silikon Vadisi'ndeki teknoloji dünyasıyla ortaklaştığı noktalar olsa da ve NRx camiası *LessWrong* gibi sitelerde takılsa da (2016 katılımcılarının neredeyse üçte biri bilgisayar veya akademi ile ilgili işlerde çalışıyordu) hareket esas olarak daha ziyade hoş gö-rülen marjinal bir hareket konumundadır. Bunun başlıca sebebi, yeterince çok sayıda NRx takipçisinin –en azından ilk aşamalarda– zaten teknoloji camiasının parçası olmasıdır. Dahası, NRx'in Thiel gibilerini kendisine çekmesini sağlayabilecek daha katı liberterye-nizmini benimsemek şöyle dursun, Silikon Vadisi'nin pek çok ılımlı liberteriyeni ve sol-liberal üyesi, teknolojinin toplumsal sorunla-rı çözme kapasitesine, halihazırdaki siyasi sisteme alternatif radi-kal çözümler mevcut olduğuna (buradaki başka bir örtüşme de her iki tarafta hızlanmacı iktisadi fikirlere inanç duyanların bulunma-sı) inanır ve keskin bir şekilde rasyonalist bir dünya görüşüne sahip olma konusunda NRx topluluğuyla zaten aynı fikirdedir.⁹⁹ Olduk-

97 Scott Alexander, “2012 Survey Results”, *LessWrong*, 7 Aralık 2012. <https://www.lesswrong.com/posts/x9FNKTet68Rz6wQ6P/2012-survey-results>. Bu anket çalış-ması ayrıca şu notu düşer: “Bunlar on kişiden fazla olanlar. Sıradışılıklarıyla dik-kat çeken diğer cevaplar Monarşist (5 kişi), Faşist (3 kişi, ayrıca bir de sadece ken-disi lider olursa faşizmi destekleyen kişi).” Öte yandan, Yarvin'in o dönem ne ka-dar destek gördüğüne dair bkz. arborealthominid, “Why is Mencius Moldbug so popular on Less Wrong? [Answer: He's not.]”

98 Ek olarak, 5 kişi (%0.16) “Faşist”, 5 kişi de (%0.16) kendisini “Monarşist” olarak tanımlar: “Quick statistics Survey 554193 ‘LessWrong Diaspora 2016 Survey’”, [http://www.jdpressman.com/public/lwsurvey2016/Survey_554193_LessWrong_Diaspora_2016_Survey\(2\).pdf](http://www.jdpressman.com/public/lwsurvey2016/Survey_554193_LessWrong_Diaspora_2016_Survey(2).pdf)

99 Yazarla kişisel yazışmasında, NRx fikirlerinin Silikon Vadisi üzerinde etkili olma-sının “daha derindeki kültürel akımlara” atfedilebileceği algısına şüpheyile yakla-

ça önemli görece ılımlı Alternatif Sağ medya organı *Breitbart News Network*'ün 2016 yılında NRx ile *LessWrong* ilişkisine dair yaptığı şu tanımda olduğu gibi:

LessWrong topluluk üyelerini insan yerine makine gibi düşünmeye davet etti. Katkıda bulunanlar otosansür, kişinin sosyal konumu, diğer insanların hisleri veya rasyonel düşünceyi zedeleyebilecek diğer tüm kısıtları sıyrıp atmaya teşvik edildi. Bu ortamda bir grup hâkim doktrin karşıtı ve iman yıkıcı düşünürün nasıl filizlendiğini görmek zor değil.¹⁰⁰

Farklılaştıkları yer toplumun dönüşmesini istedikleri şeydi. Yarvin gibilerinin desteklediği reaksiyonerliğin, “Karanlık” Aydınlanma’nın aksine, Silikon Vadisi’nin liberal teknoloji ütopyacıları kendilerini –zaman zaman yanlış biçimde olsa da– Aydınlanma ideallerini sürdüren kişiler olarak görüyorlardı. Yudkowsky 2015 yılında *Harpers* dergisine şunları söylemişti: “Aydınlanma’nın, Eski Aydınlanma’nın devamıyız. Bu Yeni Aydınlanma. Eski proje bit-

şan Land dahil olmak üzere hareketin önde gelen isimleri tarafından kısmen paylaşılan bir görüş.

- 100 Allum Bokhari and Milo Yiannopoulos, “An Establishment Conservative’s Guide to the Alt-Right”, *Breitbart News Network*, 29 Mart 2016. <https://www.breitbart.com/tech/2016/03/29/an-establishment-conservatives-guide-to-the-alt-right>. Tait Paulina Borsook’un liberteryenizmin teknoloji kültürüne doğallıkla giriş yapabildiği analize dikkat çekerek. Burası “rasyonel, kurallı, problemlerin çözülebildiği” bir dünyadır ve “yazılım ile donanım toplumlara dair hâkim metaforlardır” (“Avusturya İktisat Okulu’nun insan ve piyasa davranışlarına ilişkin demirden kanunlarıyla uyumlu bir şekilde bir araya geldiğini” düşünerek). Ortak iş etiği “liberteryenliğin etkinliği odaklanmasıyla ve ‘devleti halletmesiyle’ uyumludur”, bilime hayranlık duyar, “insan biyolojisinin belirleyici” olduğu fikriyle ele alınmasına yol verir, “insanlığa dair mekanik varsayımları” doğrular. Bununla birlikte, Tait bu teknoloji liberteryenlerinin “mitik bir geçmişe nostalji beslemediklerini” not eder. Bu durum daha ziyade, eğer kendisine içkin olan fütüristik yönelim merkezi bir önem taşımasaydı ve bu yüzden bilimkurgu hayranlığı bu kadar yüksek olmasaydı, NRx topluluğunda görülebilirdi. Bu türün Tait’in de not ettiği üzere, “liberteryen kavramları incelemek ve muhtemel alternatif rejimleri hayal etmek için” kullanıldığı düşünülürse, tarihsel yönetim biçimlerine yönelik bir ilgi de, tıpkı Yarvin’de olduğu gibi, söz konusu olabilir. Dahası, internetin kimi teknolojik ütopyacıları 1990’larda bir tür devletsiz toplum vizyonu sağlaması gibi, zemin belki de NRx gibi bir hareketin oluşması için iyice müsait hale gelmişti. Daha yakından bakıldığında, kendi liberteryen teori okumaları bir tarafa, kendi yazımında tekno-liberteryen bir dünya görüşünün “olgunlaşması” şaşırtıcı değildir. Joshua Tait, “Mencius Moldbug and Neoreaction”, s. 190.

ti, artık elimizde bilim var, artık Aydınlanma projesinin sonraki bölümü söz konusu.”¹⁰¹

Nrx'in geleceği

NRx teknoloji elitleriyle ve siyasi isimlerle olan karanlık bağlantıları sebebiyle komplo teorilerinin konusu oldu, ancak bu bağlantılar hâlâ tam olarak anlaşılamamıştır. Bunlar arasında en kritik olan eski *Breitbart* yönetim kurulu başkanı ve Başkan Trump'ın eski strateji sorumlusu Steve Bannon'dır. Şubat 2017'de *Politico*, adı açıklanmayan bir kaynağa dayanarak Yarvin'in "Beyaz Saray'a bir hat çekerek, Bannon ve yardımcılarıyla bir aracı üzerinden konuştuğunu" raporladı.¹⁰² Yarvin *Vox*'la yaptığı bir röportajda bunu yalanladı ama bu konu üzerindeki spekülasyonlar birkaç sebepten ötürü devam etti.¹⁰³ Bunların ilki, Trump'ın geçiş ekibinde görev alan Thiel'le olan bağlantısı, ikincisi de *Breitbart*'ın Mart 2016 tarihli bir makalede Yarvin hakkında yazmasıydı¹⁰⁴ zira bu makalede Yarvin'in Bannon'ın menziline olduğu ima ediliyordu. Üçüncüsü ise *Buzzfeed*'in Ekim 2017'de eski *Breitbart* katılımcılarından Milo Yiannopoulos'un Alternatif Sağ hakkındaki bir makale için Yarvin'den tavsiye aldığını ortaya çıkarması oldu.¹⁰⁵ *Buzzfeed* ayrıca Yarvin'in Yiannopoulos'a "[Peter] Thiel'e koçluk yaptığını" ve 2016 ABD seçimlerini Thiel'in evinde izlediğini söylediğini de aktardı.¹⁰⁶ İngiliz düşünce kuruluşu Adam Smith Enstitüsü'nün eski kıdemli üye-

101 Sam Frank, "Come With Us If You Want to Live Among the Apocalyptic Libertarians of Silicon Valley", *Harper's Magazine*, 30 Ocak 2015. <https://www.hedweb.com/social-media/apocalyptic-libertarians.pdf>

102 Eliana Johnson ve Eli Stokols, "What Steve Bannon Wants You to Read", *Politico Magazine*, 7 Şubat 2017. <https://www.politico.com/magazine/story/2017/02/steve-bannon-books-reading-list-214745>

103 Dylan Matthews, "Neo-monarchist Blogger Denies He's Chatting with Steve Bannon", *Vox*, 7 Şubat 2017 <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/2/7/14533876/mencius-moldbug-steve-bannon-neoreactionary-curtis-yarvin>

104 Allum Bokhari, "Programming Conference Rejects SJW Demands to Ban Speaker over Political Views", *Breitbart News Network*, 29 Mart 2016. <https://www.breitbart.com/tech/2016/03/29/sjws-urge-programming-conference-to-ban-speaker-over-political-views/>

105 Bernstein, *Alt-White*.

106 *A.g.e.*

si ve yetkili müdürü Sam Bowman'ın Yarvin'i övmesi, diğerleri kadar somut olmayan ancak yine de NRx düşüncesinin nerelere kadar uzandığını gösteren bir örnektir. Bowman 2014 tarihli, "İnançlarım nereden geliyor?" başlıklı sonradan silinen bir blog yazısında, Yarvin'in çalışmalarından bahseder ve "Ben neo-reaksiyoner değilim, ama bazen Mencius Moldbug'un yaşayan en büyük siyasi düşünür olduğunu düşünüyorum," der.¹⁰⁷

NRx topluluğu siyasi değişime etki etme konusunda uzun vadeli bir bakışa sahiptir bu yüzden de hareketin kimi üyelerine göre güç sahibi mevkilerde bulunan kişilerle irtibat kurmak önemliyken başka üyeler ise kendi fikirlerini geliştirmeye odaklanmaları gerektiğini ileri sürecektir.¹⁰⁸ Bu açıdan, Hestia Society'nin Social Matter isimli web sitesi hareketin merkezidi ve hem kendi içeriğini üretiyor, hem de bir çoğaltıcı/yükseltici gibi işlev görüyordu (üretilen içerikler arasında, Eylül 2018'de İngiliz Ulusal Partisi'nin eski başkanı Nick Griffin'le *Myth of the 20th Century* podcastinde yapılmış röportaj dikkat çekicidir).¹⁰⁹ Hestia haricinde daha geniş manada reaksiyoner sağın kimi kısımları NRx faaliyetleri için verimli bir zemin olma potansiyeli taşır. Bunlardan ilki Land'ın de savunucuları arasında bulunduğu, hızlanmacı hareketin sağ kanadıdır. Hızlanmacılık Brian Willems'in tanımıyla, "hâkim olan sisteme alternatifler yaratmanın en iyi yöntemi sistemin kendi mekanizmalarını hızlandırmaktır" fikrini ileri süren bir iktisadi düşünce ekolüdür.¹¹⁰ Hareke-

107 Sam Bowman, "Where my beliefs come from", *Sam Bowman's blog*, <https://archive.is/zc2S2#selection-969.39-979.74>

108 Tait'in aktardığı üzere, Yarvin "şiddetli veya zararsız, yasal veya yasadışı, popüler veya nefret uyandıran" her tür aktivizmi reddeder. Oy vermek bile tartışmalıdır. Bunun yerine 'pasifizmin çeklik kanununu' öne çıkarır. Okuyuculara 'diğerlerinin, üzerinde bir güçleri olmayan bu Yeni Yapı'nın hükmünü kabul etmesi gerektiğine inandığınız için, ilk büyük reddi sizin yapmanız gerekli' diye seslenir. Pasif kalarak, neo-reaksiyon gerekli bir düşmanın ilericiliğini 'aç bırakır' 'Sadık bir muhalefet' olmadan, 'ilericilik skleroza uğrar'. Politikadan el etek çekmek ayrıca neo-reaksiyonu gücün çekimine kapılan kimilerinin ele geçirme ihtimalinden de korur, 'kendisini Hitler'e karşı aşılar'. Joshua Tait, "Mencius Moldbug and Neoreaction", s. 190.

109 Adam Smith, "Nationalism in the Shadow of Empire - Nick Griffin", *Myth of the 20th Century*, 12 Eylül 2018. <https://myth20c.wordpress.com/2018/09/12/nationalism-in-the-shadow-of-empire-nick-griffin>

110 Brian Willems, "EveryWhich Way but Loose", *Los Angeles Review of Books*, 21 Kasım 2014. <https://lareviewofbooks.org/article/every-way-loose/#>

tin sol ve sağ kanatları mevcuttur ve bu kanatlar “teknoloji, özellikle de bilgisayar teknolojisi ve kapitalizmin en agresif, küresel versiyonu, ciddi biçimde hızlandırılmalı ve yoğunlaştırılmalıdır” düşüncesini paylaşırlar. Andy Beckett’in tanımıyla bunu “ya insanlık açısından en iyisi olduğu için ya da başka alternatif olmadığı için” yaparlar.¹¹¹ Bu yaklaşımla yukarıda bahsi geçen tekno-ütopyacı Silikon Vadisi ethosu arasında ortaklıklar söz konusudur, bu yüzden burada NRx topluluğuna uzanan bağlar bulmak mümkündür.

Bir diğer gelişim alanı da Sydney Gelenekçi Forumu gibi standart reaksiyoner veya gelenekçi gruplar arasındaki ittifaklardır. Bu Avustralyalı örgüt kendisini “Sydney, New South Wales’te okuyan, yaşayan ve çalışan ‘eski usul’ muhafazakâr, gelenekçi ve paleo-muhafazakâr bireylerin derneği” olarak tanımlar¹¹² ve önde gelen Alternatif Sağcı isimlerin de katıldığı konferanslar düzenler. Açık şekilde bir NRx örgütü olmamakla birlikte kendisini Hestia ile “paydaşlık” içinde tanımlar ve bu bağlantıyı “aralarında Geleneksel Britanya Grubu [Traditional Britain Group], Mencken Kulübü ve Amerikan Gelenekleri Görenekleri, Mülkiyeti ve Aileyi Koruma Cemiyeti [American Society for the Defense of Tradition, Family and Property] gibi diğer örgütlerin destekleyici çalışmalarından” ayrı tutar.¹¹³

NRx topluluğunun gidebileceği bu potansiyel yollar tıpkı Land’ın öngördüğü gibi hareketin fay hatları üzerinden bir miktar ayrıştığını ortaya koyar. Gerçekten de Nick B. Steves’in yukarıda bahsi geçen diyagramı, NRx’in “Teonomist” (dindar) kolunun daha geniş dindar sağla işbirliği yapmaya, “Etnikçi” kolun Alternatif Sağ’a ve daha geniş milliyetçi ve ırkçı sağa, “Tekno-Ticaretçilerin” ise liberteryen, hızlanmacı (ve belki de Silikon Vadisi’nde konuşlanmış) sağa yönelebileceğini ima eder.¹¹⁴

111 Andy Beckett, “Accelerationism: how a fringe philosophy predicted the future we live in”, *The Guardian*, 11 Mayıs 2017. <https://www.theguardian.com/world/2017/may/11/accelerationism-how-a-fringe-philosophy-predicted-the-future-we-live-in>

112 Sydney Traditionalist Forum anasayfası. <https://sydneytrads.com>

113 A.g.m.

114 Yazara gönderilen bir elektronik postada, Land bu kanatla kendini özdeşleştirir ve Alternatif Sağ hakkında “onların tarafında olmadığını biliyorlar” ifadesini kullanır.

İKİNCİ KISIM

KÜLTÜR VE AKTİVİZM

Sanat-Sağ [Art-Right]

KÜLTÜRÜ SİLAHA ÇEVİRMEK

Metapolitika, yani siyasi değişimi sağlamak için kültürümüzü değiştirme tekniği, Beyaz Milliyetçi hareketin ana stratejisidir [...] Ama kültürü değiştirmek için onun bir parçası olmamız gerekir.

– Charlie Farnsbarns, Counter-Currents Yayınları¹

Beyaz milliyetçi Alternatif Sağ “metapolitik” bir harekettir ve Arktos Media CEO’su Daniel Friberg tarafından “dünya görüşü, düşünce ve kültür seviyelerinde gerçekleşen bir toplumsal dönüşüm savaşıdır” diye tanımlanmıştır.² Alternatif Sağ bu perspektifi Avrupa Yeni Sağı’ndan almıştır,³ Avrupa Yeni Sağı metapolitikayı rahmetli Guillaume Faye’nin sözleriyle “derin, uzun dönemli siyasi bir dönüşüm yaratmak için fikirlerin ve kültürel değerlerin toplumsal yayılımı” olarak görür.⁴ Dolayısıyla, Alternatif Sağcı *Occidental Dissent* web sitesinden Brad Griffin’in (“Hunter Wallace” diye de bilinir) sözleriyle, hareketin önemli isimleri Alternatif Sağ’ı

1 Charlie Farnsbarns, “A Reminder that England Still Exists: Detectorists”, *Counter-Currents Publishing*, 3 Ekim 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/10/a-reminder-that-england-still-exists>

2 Daniel Friberg, *The Real Right Returns: A Handbook for the True Opposition* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2015), s. 20.

3 Avrupa Yeni Sağı, Alternatif Sağ ve metapolitika hakkında daha detaylı bilgi için bu kitabın birinci bölümüne bakınız.

4 Guillaume Faye, *Why We Fight: Manifesto of the European Resistance* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2011), s. 193.

“hâkim tabuları yıkmak için aktif, çok hızlandırılmış bir kültürel öncü kuvvete” dönüştürmeye çalışmışlardır.⁵

Tüm aşırı sağ hareketler bir yere kadar propagandalarına sanatı katmaya çalışmışlar da, Alternatif Sağ’ın metapolitika yaklaşımı, sanatı toplumsal meseleler için önemli bir savaş alanı mertebesine yükseltir. İnterneti ve dijital teknolojileri kullanarak, kısmen başarılı bir şekilde “dejenere” ve “kültürel Marksistler”/Yahudilerin kültürel kurumlara sızması sebebiyle içkin olarak anti-beyaz kabul edilen ana akım kültürü bozmayı, benimsemeyi ve ona alternatifler yaratmayı başarmıştır. Alternatif Sağ bu kültürel odağı benimserken kendisini, eski nesillerin siyasi süreçlerle veya şiddet yoluyla devrim yapmaya odaklanan ve küçümseyici şekilde “Beyaz Milliyetçiliği 1.0” olarak adlandırılan ırkçı hareketlerinden ayırtırmayı umar.⁶

Bu bölüm, Alternatif Sağ’ın görsel estetik, müzik, film, televizyon, çizgi diziler, bilgisayar oyunculuğu, moda gibi alanlarla etkileşimini özetliyor ve bu gevşek, merkezsiz hareketin içinde birbiriyle rekabet eden çok sayıda tarzı ve mecazı inceliyor.

Meme estetiği

Alternatif Sağ ile belki de en yakından ilişkilendirilebilecek görsel estetik tarzı, hareketin en bilinen *memelerinde* görülen kasıtlı kaba saba, düşük çözünürlüklü çizgi film tarzıdır. Bu stilin kökenleri, 2003’te kurulmasından itibaren tüm internet çapında *me-me* kültürünün gelişiminde çok önemli rol oynayan *4chan*’de yatar. Bu estetik tarz, kolaylıkla yeniden üretilebilmesi ve üzerinde oynanabilmesi için tasarlanmıştır ve sonsuz sayıda çeşitlemeye alan açmıştır,⁷ bu yüzden de Alternatif Sağ’ın kültür savaşında önemli bir metot olan *4chan*’in “boklama” (“shitposting”) (internet ortamındaki bir tartışmayı konuyla alakasız veya hakareta-

5 Brad Griffin (Hunter Wallace), “Why White Nationalism 1.0 Failed”, *Occidental Dissent*, 18 Temmuz 2017. <http://www.occidentaldissent.com/2017/07/18/why-white-nationalism-1-0-failed>

6 A.g.m.

7 Vicky Osterweil, “Mass Appeal: How contemporary fascist aesthetics ask, excuse, and normalize violence”, *Real Life Magazine*, 15 Haziran 2017. <http://reallifemag.com/mass-appeal/>

miz paylaşımlara boğarak rayından çıkarma) geleneği için idealdir. Bu tarz önemsiz gibi görünen meseleler “normileri” [çevrimiçi sağ jargonda “normal birey” anlamına gelir] provoke etmek ve kızdırmak için kullanılır ve bu kişiler bu çocukça çizimleri ciddiye almaya (ve içerdikleri aşırı sağ fikirlere maruz kalmaya) zorlanır. Vicky Osterweil’in *Real Life Magazine*’de yazdığı gibi, “Alternatif Sağ estetiğinin temeldeki sıradanlığı, gücünün önemli bir bileşenidir”. Bunun sebebi bu estetiğin “yapmaya çalıştıkları şeyle ilgili olarak karmaşa, hissizlik, ironi veya sembolik mesafe duyguları yaratmasının” amaçlanmasıdır.⁸

Bu yaklaşımın en bariz örneği, Matt Furie’nin 2005 tarihli karikatür kitabı *Boy’s Club*’dan alınma, insan biçimi kazandırılmış bir kurbaga olan Pepe’dir. Bu karakter 2008 civarında 4chan tarafından benimsenmiş ve internette yayılarak geniş çapta kullanılır hale gelmiştir. Alternatif Sağ da hemen akabinde bu *meme*’i benimseyerek aşırı sağ imgelemlerle dolu sayısız çeşidini üretmiş, Pepe’nin eski Mısırdaki kurbaga başlı tanrı Kek’in günümüzdeki eşdeğeri olduğuna dair tam teşekküllü bir popüler bilgi yaratmıştır. Neo-Nazi *Daily Stormer* sitesinden Andrew Anglin Ağustos 2016’da bu fenomen hakkında şöyle yazar: “Estetiğimiz büyük ölçüde kekimsi [keky] *meme*’ler tarafından belirlenmiştir ve hareketimizin ruhunu eksiksiz temsil eder. Bu süreç organik olarak gelişen bir süreçtir.”⁹ Alternatif Sağ’ın bu *meme*’i kullanması o kadar yaygın olmuştur ki Pepe halk nezdinde bu gevşek hareketi sembolize eder hale gelmiştir.

Orijinal Pepe *meme*’inin herhangi bir aşırı sağ çağrışımı yoktur, bu yüzden de başlangıçta içkin olarak muğlak ve uyum sağlanabilir görülmüştür, ayrıca bu çizgi film/karikatür estetiği apaçık ırkçı olan görsellere bir ironi cilası katma görevi görür. Bunlara örnek olarak *Microsoft Paint* programında yapılmış gayet kaba ırkçı stereotipler olan “Sheeit” ve “Amerimutt / Le 56% Face” *meme*’leri verilebilir. Bilhassa uygunsuz olan *meme* ise ağgözlü bir biçimde ellerini ovuşturarak Yahudi bir adamı görselleştiren Mutlu Tüccar *meme*’idir. Bu görsel hareketin içerdiği ırkçılıkta ve temsilde son de-

8 A.g.m.

9 Andrew Anglin, “The Official Soundtrack of the Alt-Right”, *Daily Stormer*, 13 Ağustos 2016. <https://dailystormer.name/the-official-soundtrack-of-the-alt-right>

rece kaba olan ve bu aşırılık yüzünden de hicivsel gibi görünen, ama bu sahte ironinin arkasında gerçek bir önyargı barındıran antisemitizmini özetler.¹⁰

Alternatif Sağ'ın boklayıcılarının bu karikatür estetiğini güle oynaya kullanan mensupları ile harekete yakın duran ve American Renaissance gibi yüksek kültür iddiası bulunan kurumlar arasında belli bir gerilim söz konusudur. Öte yandan, kimileri beyaz ırkı koruma gibi ölüm kalım meselelerini kendisine misyon edinmiş olarak gördükleri hareketin bir kurbağa karikatürüyle temsil edilir hale gelmesine şaşırıken, aynı zamanda bu görsellerin propaganda gücünün de farkındadırlar. Örneğin İsveçli proto-Alternatif Sağcı düşünce kuruluşu Motpol'dan Joakim Andersen şöyle yazar:

Post-modern çağ zaman zaman neredeyse cahillik dönemi olarak tanımlanır, insanlar okuma kabiliyetlerini yitirirken sesler ve görüntüler dikkatlerini cezbetmek için birbiriyle yarışır. *Meme*'ler bu gelişmenin bir ifadesidir ve esasen bu Büyük Bozulma döneminde atılmış bir adımdır. Öte yandan bu gelişme aynı zamanda kolektif bilinçdışının anahtarını elinde tutanlardan kaçınmak, resmî ideolojiyi ve din vazifesi gören şeyleri atlatmak için de yeni fırsatlar yaratır.¹¹

Bu hissiyatı tekrarlayan Anglin, David Neiwert'in *Alt-America* kitabında alıntılanır:

Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'nin tüm neo-Nazi Beyaz üstünlükçülüğü tanımlarına uyan ve kendisini bir kurbağa karikatürüyle temsil eden bir hareket, bu tarz hareketlerin tarihsel örneklerinin yarattığı stereotipi aşacak bir güç elde ediyor ve fikirlerini eğlenceli bir biçimde, Schindler'in Listesi'nin yükünü sırtlanmadan ifade edebiliyor.¹²

Pepe gibi *meme*'lerin ironi yüklü muğlaklığı harekete sahiden de en büyük zaferlerinden bazılarını kazandırdı. Örneğin, sonra-

10 Alternatif Sağ içindeki antisemitizme dair bu kitabın dördüncü bölümüne bakabilirsiniz.

11 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 210.

12 Andrew Anglin alıntısı şurada: David Neiwert, *Alt-America: The Rise of the Radical Right in the Age of Trump* (Londra: Verso, 2017), s. 256.

dan ABD başkanı seçilecek olan Trump Ekim 2015'te kendisinin Pepe olarak karakterleştirildiği bir görselini paylaştı. Hillary Clinton'ın seçim kampanyası ise Eylül 2016'da web sitesinde bu görselin “kötü niyetli” olduğunu ifade etti. Anglin samimi bir ifadeyle “Kurbağa Pepe tek başına İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana bütün beyaz yanlısı protesto hareketlerin yaptıklarının toplamından yüzlerce kat fazlasını başardı” yorumunu yaptı.¹³ Alternatif Sağ'ın tamamı, karikatür estetiğinin de katkısıyla bu *meme* kültüründen olağanüstü fayda sağlamıştır.

Klasik motifler

Yukarıda bahsedilen bilinçli avam estetiğinin tam aksine, Alternatif Sağ aynı zamanda propagandasında Greko-Romen döneme ait sanatsal ve mimari motifleri de sıkça kullanır ve bunu harekete daha gelişkin bir hava vermek ve “yüksek kültür” iması yaratmak amacıyla yapar. Örneğin Richard Spencer'ın Ulusal Politika Enstitüsü'nün kötü şöhrete sahip 2016 tarihli “Become Who We Are [Ne isek O Olalım]” konferansı, promosyon malzemesi olarak Michelangelo'nun Davut heykelini kullanırken, Amerikalı grup Identity Evropa (IE) (ismi sonradan Amerikan Identity Movement –Amerikan Kimlik Hareketi– olarak değişmiştir) ABD üniversitelerinin kampüslerini klasik heykellerle ve “Mirasınızı Koruyun” gibi sloganlarla dolu görsellerle bezemiştir.

Çeşitli motifler devşirmek için klasik antik çağı kullanmak yeni veya orijinal bir taktik değildir. Donna Zuckerberg'in kitabı *Not All Dead White Men: Classics and Misogyny in the Digital Age*'de vurguladığı üzere, Almanya'daki Nazi Partisi örneğinde olduğu gibi aşırı sağ gelenek de dahil olmak üzere “siyasi ve toplumsal hareketler çok eskiden beri antik dünyanın tarihini, edebiyatını ve mitlerini kendi lehine kullanmaya çalışmıştır”¹⁴ Michigan Üniversite-

13 Andrew Anglin, “Decision Time for the Alt-Right: Which Way White Man?”, *Daily Stormer*, 22 Mart 2018. <https://dailystormer.name/decision-time-for-the-alt-right-which-way-white-man>

14 Donna Zuckerberg, *Not All Dead White Men: Classics and Misogyny in the Digital Age* (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2018). Alıntı giriş bölümündendir [Google Books].

si'nden Heidi Morse, Alternatif Sağ'ın klasik motifleri benimsemeye çalışmasının, tıpkı daha eski aşırı sağ gruplar için olduğu gibi "Avrupa mirasıyla özdeşleştirilen sözde 'beyaz' klasik geleneğinin ikonografisinden ve kültürel sermayesinden" faydalanma amacı taşıdığını ileri sürer.¹⁵ Alternatif Sağ beyaz erkeklere hitap etmeye çalışır ve klasik sanata yapılan referanslar bir tür ırksal başarı his-sini canlandırma amacını taşır, zira modern beyaz adam vekâleten bunlarda hak iddia edebilir. Zuckerberg'in Counter-Currents Publishing hakkındaki kitabına dair yazan bir eleştirmen bu görüşü onaylayarak şöyle söyler:

Muhalf sağda yer alan kişiler için, klasik dünyayı takdir etmek, Hint-Avrupa mirasımıza ve büyüklük, güzellik ve kahramanlık ideallerine olan saygının doğal bir sonucudur. Klasik geleneği "haksızca üzerimize alıyor" değiliz, biz onun en meşru mirasçılarıyız.¹⁶

Klasik sanattan motifler ithal etmek ayrıca bir tür kayıp geçmiş hissi de yaratır; bu his, Batı kimliğini zayıflatmaya yönelik bir Yahudi komplosunun sonucu olan ve modern mimari ile sanatta görülen gerileme ve dejenerasyonla bir zıtlık yaratmış olur. Örneğin Anglin "Klasik Sanat - Modern Nihilist Yahudi Boku" başlıklı bir paylaşımında "güzelliğin ölmesi, Batı medeniyetinin ölmesinde önemli rol oynamıştır" der.¹⁷ Hiç de şaşırtıcı olmayan biçimde, Anglin gibilerin bir yandan Avrupa sanatının erozyonuna karşı muhalefet ederken bir yandan da *4chan meme*'lerini bu kadar yoğun kullanmalarına kimseden itiraz gelmedi, zira Alternatif Sağ çelişkilerle dolu bir harekettir. Alternatif Sağ'ın propaganda çabalarında yoğun olarak kullanılan klasik motifler kısaca beyaz "üstünlüğünü" vurgular.

15 Heidi Morse, "Classics and the Alt-Right: Historicizing Visual Rhetorics of White Supremacy", *Learn Speak Act: Liberal Arts in the Moment*, 15 Şubat 2018. <https://sites.lsa.umich.edu/learn-speak-act/2018/02/15/classics-and-the-alt-right>

16 Alex Graham, "Classics in an Age of Confusion", *Counter-Currents Publishing*, 22 Ekim 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/10/classics-in-an-age-of-confusion/>

17 Andrew Anglin, "Classical Art vs. Modern Nihilistic Jew Crap", *Daily Stormer*, 27 Haziran 2014. <https://dailystormer.name/classical-art-vs-modern-nihilistic-jew-crap>

Klasik motifler ayrıca “fashwave” denen, Alternatif Sağ tarafından sıkça kullanılan bir görsel ve müziksel estetiğe de uygulanır. *Fashwave*, mevcut faşist mecazların üzerine 1980'lere özgü *kitsch* ile dijital, sentetik bir cılayı pek çok katman olarak ekler. Bu stil, büyük ölçüde internette faaliyet gösteren y kuşağı için gayet uygun bir stildir.

Fashwave estetiği, internette 2010'ların başında gelişen, retro 1980'ler ve 1990'lar görsellerini ve seslerini, bilimkurgu mecazlarını, grenli dijital efektleri ve kaymaları kimileri tarafından tüketimci kapitalizmi hicveder gibi yorumlanacak bir biçimde bir araya getirerek ses ve görsel yaratan bir trend olan “vaporwave”den apartılmıştır.¹⁸ Anglin, Ağustos 2016'da yerleşik ama “oldukça eski” aşırı sağ müzik geleneğini bırakıp *synthwave*'i, yani “en beyaz müziği” “Alternatif Sağ'ın Resmî Müziği” olarak benimsemeyi salık verdikten sonra¹⁹ Alternatif Sağ bu stili büyük ölçüde benimsemiştir. Anglin bundan kısa süre sonra “Fashwave Cumaları” serisini başlatmış, retro bilimkurgu görsellerini ve seslerini web sitesinde paylaşmaya başlamıştır. Anglin'in yorumlarının Alternatif Sağ'ın bu stili resmen benimsemesini ilan ettiğini söylerken, bu estetiğin internette Nazi'ler tarafından zaten kullanılmakta olduğunu da not etmek gerekir. *Daily Stormer* katılımcıları Andrew Auernheimer (“weev” olarak da biliniyor) ve Gabriel Sohier Chaput (“Zeiger” diye de biliniyor), *fashwave*'i ilk başlatan kişi olarak artık faal olmayan neo-Nazi forumu *Iron March*'ı ve bilhassa forumun kullanıcılarından olan, sonradan yasaklanan İngiltere merkezli Nazi terör örgütü National Action'ın (NA - Ulusal Eylem) kurucusu olan Benjamin Raymond'u ve onun elinden çıkan grafik tasarımları işaret eder.²⁰

18 *Vaporware* ve *fashwave*'in gelişimini klasik sanatın kullanımına odaklanarak inceleyen bilgilendirici bir makale için bkz. Jip Lemmens, “Putting the ‘Neon’ in ‘Neo-Nazi’: The Aesthetic of Fashwave”, *Eidolon Classics Journal*, 19 Ekim 2017. <https://eidolon.pub/putting-the-neon-in-neo-nazi-4cea7c471a66>

19 Anglin, “Decision Time for the Alt-Right: Which Way White Man?”

20 薄熙来, “Race Ghost Roast to Roast 3 - Eulogy for Ironmarch | Weev podcast” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=uFkpkWagpBE> [erişim 14 Temmuz 2018].

Anglin'in onayından itibaren Alternatif Sağ mensubu özerk grafik tasarımcılar ve müzisyenler *fashwave*'i bir görsel ve işitsel propaganda türüne çevirmiştir. *Fashwave*, görsel açıdan bir dizi klasik motif, bilimkurgu imgelemi, tarihteki faşistlerin fotoğrafları, beyaz üstünlükçü semboller veya sadece sağ sloganlar üzerine neon filtreler ve dijital görseller uygular.²¹ Savaş, kimi zaman epik ve kahramanca bir biçimde, zaman zaman ise trajik bir biçimde betimlenir veya ölümü kutsayan bir nihilizm içinde kutlanan ve yaygınca işlenen bir temadır. İşitsel kısım zaman zaman biraz daha muziptir. İngiliz yapımcı Xurious'un marşı "Hail Victory" neşeli, canlı *synth* tarzıyla bunu yansıtır. Bunun dışında ise kimi zaman daha açıkça faşizan bir tarz söz konusudur. Örneğin CYBERNAZI'nin yarattığı karanlık tonlu ses 1980'lerin erken dönem bilgisayar oyunlarından ve film müziklerinden bolca alıntı yapar.²² VICE'in raporladığı üzere, CYBERNAZI kendisini, yeni teknolojik biçimlerle şiddet ve savaş güzellemesini harmanlayan, İtalyan Faşizmi'ne sanatsal açıdan ilham veren erken 20. yüzyıl akımı olan Fütürizmin "doğrudan mirasçısı" olarak görür.²³ *Fashwave*'in retro-fütürist stili sık sık Faye'nin *Archeofuturism* kitabında bahsi geçen temaları (Alternatif Sağ'da oldukça popülerdir) anımsatır, zira burada da fütürist teknolojiyi arkaik geleneklerle harmanlayan bir toplum anlatısı söz konusudur.

VICE'tan Allie Conti, Leeds Beckett Üniversitesi'nden profesör Karl Spracklen'in çalışmalarına referans vererek²⁴ beyaz üstünlükçülerin geleneksel olarak İngiliz folk müziği gibi belli müzik türlerine yakın durduklarını, çünkü bunların idealize edilmiş beyaz bir geçmişi yansıttığını söyler.²⁵ Alternatif Sağ 1980'lerden ciddi

21 Lemmens, "Putting the 'Neon' in 'Neo-Nazi': The Aesthetic of Fashwave"

22 Penn Bullock ve Eli Kerry, "Trumpwave and Fashwave Are Just the Latest Disturbing Examples of the Far-Right Appropriating Electronic Music", *Thump: VICE*, 30 Ocak 2017. https://thump.vice.com/en_uk/article/mgw7b/fashwave-trumpwave-far-rightappropriating-electronic-music

23 Bullock ve Kerry, "Trumpwave and Fashwave Are Just the Latest Disturbing Examples of the Far-Right Appropriating Electronic Music"

24 Karl Spracklen, "Nazi punks folk off: leisure, nationalism, cultural identity and the consumption of metal and folk music", *Leisure Studies*, 32:4 (2013), s. 415-428.

25 Allie Conti, "The Alt-Right Is a Subculture without a Culture", *VICE*, 2 Nisan 2018. https://www.vice.com/en_uk/article/evm7wm/the-alt-right-is-a-subculture-

biçimde faydalanarak benzer bir çekimi yakalamayı amaçlar. Richard Spencer 1980'lerin "beyaz Amerika'nın son günleri olarak dingin bir dönemi" temsil ettiğini söylerken,²⁶ Anglin de *synthwave*'in "y kuşağının çocukluğunun ruhu" olduğunu ileri sürer.²⁷ VI-CE'in altını çizdiği gibi, 2010'larda 1980'ler nostaljisi ana akımda patlama yapar ve bu on yılın estetik mecazlarının pek çok y kuşağı üyesi için çekici olduğu gözler önüne serilir. *Fashwave*, y kuşağından olanlara dönük olarak, çocukluklarından bildikleri mecazlara yaslanarak beyaz üstünlükçü propagandanın çekiciliğini artırmayı amaçlar.²⁸

Fashwave tek numarası olan bir yenilik ve başka şeylerin bir türevi de olsa, bu yeni stil Alternatif Sağ içindeki pek çok kişi tarafından kutlandı; Spencer "geleceğin müziği"²⁹ derken, *Daily Stormer* "Yeni Modernitenin Vizyonu ve Sesi!" tanımını yaptı.³⁰ Bu iddialar oldukça abartılı olmakla birlikte, bu coşku *fashwave*'in gerçekten de hareketin kendi estetiği olduğunu iddia edebileceği türden tanımlanabilir, elle tutulur bir estetik akım olmasından ileri geliyor. Bu yüzden de sadece bu sebeple bile olsa önem taşıyor.

Parodi müzik

Fashwave'in *synth* sesi Alternatif Sağ müziği olarak tanımlanmaya en yakın şey olsa bile, hareketin ironik hassasiyetleri ve ana akım artistik biçimleri benimseyip onları bozmaya yönelik eğilimi bu parodi müzik formunun da doğal olarak benimsenmesine yol açtı. Alternatif Sağ, zaten popüler olan şarkılara ırkçı sözler yazarak onları bünyesine katar, böylece *Daily Stormer*'ın Amerikalı pop yıldızı

without-a-culture

26 Bullock ve Kerry, "Trumpwave and Fashwave Are Just the Latest Disturbing Examples of the Far-Right Appropriating Electronic Music"

27 Anglin, "Decision Time for the Alt-Right: Which Way White Man?"

28 Bullock ve Kerry, "Trumpwave and Fashwave Are Just the Latest Disturbing Examples of the Far-Right Appropriating Electronic Music"

29 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 29 Mayıs 2016, 18:02. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/737092092300660737>

30 Colonel Gunter Brumm, "Fashwave Friday: The Dawn of Fashwave Fridays", *Daily Stormer*, 19 Ağustos 2016. <https://dailystormer.name/fashwave-friday-the-dawn-of-fashwave-fridays>

Taylor Swift'in sözlerinden yapılan alıntılarının üzerine Hitler alıntıları koymasına benzer bir kampanya sürdürülür. Buradaki eylem bilinçli bir biçimde çocukçadır ve müzik ile ırkçı sözler arasında giderek daha uç ve daha yeni karşıtlıklar kurmaya dayanır. Bunlar arasında, Right Wing Death Squad tarafından yapılmış (RWDS) Blink 1488'in "All the Rapefugees"i (Blink 182 isimli rock grubunun "All the Small Things" şarkısının ırkçı versiyonu) ve Daily Shoah *podcast*inin ortak sunucularından Jesse Dunstan'ın ("Seventh Son" veya "Sven" diye de bilinir) yaptığı "Summer of 88" (Bryan Adams'ın ünlü "Summer of 69" şarkısının açıkça Nazi versiyonu) sayılabilir. Tutturulan bu hakaretamiz parodi yolu, sonuçta beyaz milliyetçisi Disney şarkılarına kadar gitti. Bu şarkıları yapan da, sonradan silinmiş olan YouTube kanalı Uncuck the Right'tı.

Parodi müzik denen form Alternatif Sağ'ın kültürel üretiminin büyük kısmına damga vuran çocukça eğlence anlayışının tipik bir örneğidir. Michael Billig mizahla nefret arasındaki ilişkinin altını çizer. Ku Klux Klan ile irtibatlı web sitelerindeki ırkçı mizah üzerine yaptığı çalışmada, Sigmund Freud'un şakaların tabuları yıkmak ve "söylenemeyecek olanı söylemenin" toplumsal olarak kabul edilmiş bir yolu olduğu yolundaki tespitini hatırlatır. Billig ayrıca mizahın sıklıkla olumsuz stereotiplerin vurgulanması ama bir yandan da "sadece şaka" bahanesine sığınarak bundan kaçınılmasını sağlaması sebebiyle şakanın hedefine yönelik bir saldırganlık ifadesi olduğunu belirtir.³¹ Fash the Nation *podcast*inin sunucusu Jazzhands McFeels de Alternatif Sağ'ın komedi hassasiyetinin tabu yıkma potansiyelinin farkına varmıştır. McFeels, *Making Sense of the alt-right*'in yazarı George Hawley'ye "Mizah [...] muhalefetin silahını elinden almak, anlatılarını tersyüz etmek, taktik nükleer füzeler gibi kullandığımız tabu olan gerçeklerle argümanlarını zedelemek için kullanılabilir," demiştir.³²

Parodi formuna içkin olan mizah Alternatif Sağ'ın mizahı silahlaştırmasını örnekler. Uncuck the Right'in içerik üreticisinin Coun-

31 Michael Billig, "Humour and Hatred: The racist jokes of the Ku Klux Klan", *Discourse and Society*, 12:3 (2001), s. 267-289.

32 Jazzhands McFeels alıntısı şurada: George Hawley, *Making Sense of the Alt-Right* (New York: Columbia University Press, 2017), s. 76.

ter-Currents'a açıkladığı gibi, yaptığı şarkılar "hareketli ve eğlence-
li" olmaya, aynı zamanda "genç insanları çekecek kadar köşeli, ama
onları düşünmeye sevk edecek kadar da zekice" olmaya çalışır.³³
Aşırı ırkçı mesajları popüler, kolayca tanınabilir şarkıların içine ye-
dirmek dinleyicinin gardını düşürmesine, onların şarkıdaki me-
sajlara daha açık hale gelmesine de yardımcı olur. Güney Yoksul-
luk Hukuk Merkezi'nin yaptığı bir çalışma, Daily Shoah'ın parodi
şarkılarının antisemitizme giriş işlevi gördüğünü ortaya koyar. Fo-
rum katılımcılarından birisi "Onları Sven'in şarkılarıyla yakalıyor-
sun [...] sonra da iyice rahatladıklarında Mike [Peinovich, veya Mi-
ke Enoch diye de bilinir] geliyor ve birtakım gerçek şeylerle kafala-
rına vurmaya başlıyor," der.³⁴ Parodi formu elbette özünde orijinal
olmadığı ve yeni, taze bir aşırı sağ sanat alanı sayılamayacağı halde,
Alternatif Sağ'ın insan devşirme cephaneliğindeki silahlardan biri
olmaya devam eder ve geniş manada Alternatif Sağ'ın kültürel çık-
tısıyla örülen bir hiciv hassasiyetine işaret eder.

Film, televizyon ve web dizileri

Film ve televizyon modern popüler kültürün en önde giden alan-
larıdır ve Alternatif Sağ'da kimileri bunların çok büyük propagan-
da potansiyeli taşıdığına inanır. Trevor Lynch mahlasıyla yazan
Greg Johnson "pek çok farklı sanat türünü birleştiren film [ve te-
levizyon] tek bir sanat dalına kıyasla daha fazla şeyi, daha derinle-
mesine, daha çok kişiye taşıyabilir" der ve filmin "insanların fikir-
lerini ve hayallerini şekillendirebilmek için icat edilmiş en iyi şey"
olduğunu ileri sürer.³⁵ Öte yandan, Alternatif Sağ'ın elinde uzun
metrajlı film yapma kaynağı olmadığından ve hareket genel olarak
televizyon için fazla toksik kaçtığından kendi çizgi web dizilerini

33 Dorin Alexandru, "Making Memes Memorable: Interview with 'Uncuck The Right'", *Counter-Currents Publishing*, 29 Ocak 2016. <https://www.counter-currents.com/2016/01/interview-with-uncuck-the-right>

34 Hatewatch Staff, "McInnes, Molyneux, and 4chan: Investigating pathways to the alt right", *Southern Poverty Law Center*, 19 Nisan 2018. <https://www.splcenter.org/20180419/mcinnex-molyneux-and-4chan-investigating-pathways-alt-right>

35 Greg Johnson (Trevor Lynch), "Why I Write", *Counter-Currents Publishing*, 1 Ağustos 2011. <https://www.counter-currents.com/2011/08/why-i-write-11>

yaratmaya, televizyon dizilerinin ve filmlerin beyaz milliyetçi bir perspektiften eleştirilerini ve yorumlarını yazmaya, film ve televizyon kültüründen unsurları propagandasına katmaya odaklandı.

Alternatif Sağ'ın televizyon ekranlarından neredeyse topyekûn dışlanması bir istisnası, Sam Hyde ve grubu Million Dollar Extreme'den (MDE) geldi. Bu olay, Alternatif Sağ'ın siyasetini mizah ve ironiyle kısmen örtmesinin bir dereceye kadar koruma sağlamasının oldukça çarpıcı bir örneği oldu. MDE hayatına *YouTube*'da bir komedi kanalı olarak başladı, 2013 yılında Hyde'in TED konuşmalarına hâkim olan tarzı ironik ve absürt yorumlarıyla alaya aldığı meşhur TED konuşmasından³⁶ ve ırkçı mesajlar içeren *stand-up* komedi performanslarından sonra iyice adı duyuldu.³⁷ İnternette izleyici sayısı bir miktar arttıktan sonra 2016 yılında, MDE'nin skeç şovu *World Peace*'in [*Dünya Barışı*] altı bölümü *Cartoon Network*'ün akşam programı *Adult Swim*'de yayınlandı. Şov, ırkçı, cinsiyetçi ve homofobik temalarla bezeli ayarsız bir mizaha sahiptir, ayrıca Alternatif Sağ'ın Moon Man *meme*'ine ve eski Ku Klux Klan lideri ve deneyimli beyaz üstünlükçü David Duke'e referanslar içerir.³⁸ *VICE*'tan gazeteci Allie Conti'nin hatırlattığı gibi, *World Peace* haftada 900 bin izleyiciye kadar ulaşarak "ana akıma girebilen çok az sayıdaki Alternatif Sağ kültür ürününden biri" haline geldi. Bunun sebeplerinden biri, Hyde'in güldürü stiline "liberalleri kızdırmak için Alternatif Sağ personasının kariyerini oynayıp oynamadığını ve ileri sürdüğü fikirlere aslında inanıp inanmadığını" muğlak bırakmasıdır.³⁹ Billig'in teorisi uyarınca, "sadece şaka" çizgisine ricat edebilme becerisi *World Peace*'in beyaz milliyetçiliği referanslarına ve olağanüstü kaba bağnazlık gösterilerine rağmen kısa süreliğine de olsa Alternatif Sağ içeriğini tüm ülke çapındaki izleyenlere yayabilmesini sağlamıştı.⁴⁰

36 drewwerds, 2013, "Sam Hyde's 2010 Paradigm Shift" [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=KTJn_DBTnRY [erişim 27 Temmuz 2018].

37 MDE Never Dies, 2015, "Sam Hyde Migrant Crisis stand up routine Sept 29th, 2015" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=h5oWcqUwDAU> [erişim 27 Temmuz 2018].

38 Conti, "The Alt-Right Is a Subculture without a Culture"

39 A.g.m.

40 A.g.m.

Öte yandan, *World Peace* bir anomali, bir istisna olarak kalmıştır ve Alternatif Sağ içinde televizyon programları yerine hareketin kendi web dizilerini yapması yönünde girişimler olmuştur. Bu diziler Flash gibi animasyon yazılımlarıyla yapılacak, *YouTube* veya alternatif platformlarda yayılacaktır ve elbette hepsi bolca mizah barındırır. Bir örnek, yapımcı Emily Youcis'in *The Ren & Stimpy Show* ilhamlı kısa filmlerinden oluşan, *4chan* kullanan insanlaştırılmış ve "Diktatör Alfred isimli ultra faşo bir alter egosu" olan bir köpekten mülhem Alfred Alfer isimli bir karaktere yer veren sürrealist dizisidir.⁴¹ Alternatif Sağ'ın web dizilerinin en popülerleri ise içinde mevcut *meme*'lerin ve internette yaygın olarak bulunan fotoğrafların bolca bulunduğu düşük kaliteli çizgi film *Murdoch Murdoch*'tur. Bu çizgi film *South Park* ve *Adult Swim*'den⁴² çok açık biçimde etkilenmiştir ve hareketin üç fraksiyonunu temsil eden üç karakter (üçü de Alternatif Sağ'da yaygın olan *Wojak/Feels Guy meme*'i ile temsil edilir) etrafında örülüdür. Karakterler, Alternatif Sağ içindeki güncel tartışmaları konuşurlar ve bu esnada son derece sevimsiz şakalarla ırkçılığın en kötü örneklerini sergilerler. Örneğin bir bölümde üçlü National Alliance [Ulusal Birlik] lideri William Luther Pierce'i "günümüzdeki Alternatif Sağ ile ataları arasındaki farkı vurgulamak amacıyla" gazlayarak öldürürler.⁴³ Yine Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'nin Alternatif Sağ radikalleşme anlatıları üzerine yaptığı çalışma *Murdoch Murdoch*'taki mizahın radikal antisemitizme giriş görevi gördüğünü tespit eder.⁴⁴ Öte yandan, bu dizi ürettiği çıktıdaki istikrar ve Alternatif Sağ içinde sadık bir izleyici kitlesi oluşturabilmesi açısından tektir.

Alternatif Sağ tarafından film ve televizyonla kalpleri kazanmak için tutulan bir yol da ana akım filmleri ve dizileri analiz ederek

41 Emily Youcis, "Emily Youcis - The Ascent of Art in the Alt-Right - Radio 3Fourteen" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=H7oIRfdxalo> [erişim 23 Temmuz 2018].

42 *Murdoch Murdoch* alıntısı şuradan: Hannibal Bateman, "A Conversation with Murdoch Murdoch", *Radix Journal*, 15 Nisan 2016. <https://radixjournal.com/2016/04/2016-4-15-murdoch-murdoch-speak>

43 A.g.m.

44 Hatewatch Staff, "McInnes, Molyneux, and 4chan: Investigating pathways to the alt-right"

ve stratejik bir biçimde hatalı yorumlayarak bu alanların gücünü ele geçirmek ve yönünü değiştirmektir. Örneğin Johnson film endüstrisine “yabancı ve düşmanca bir halk, yani Yahudiler”in hâkim olduğuna inanmasına karşın ana akım filmleri bir beyaz milliyetçisi perspektifinden yorumlamanın bu filmlerdeki beyaz karşıtı mesajları ifşa etmeye ve böylece bu endüstrinin amaçladığı propagandanın etkilerini sıfırlamayı sağladığına inanır. Johnson bu eylemi “kültürel savaşın ta kendisi” olarak yorumlar.⁴⁵ Johnson bu amaçla, *Trevor Lynch’s White Nationalist Guide to the Movies* isimli bir derlemeyi kendi rumuzuyla yayımlamıştır.⁴⁶ Alternatif Sağ, filmlerdeki “beyaz karşıtı propagandayı” deşifre etmenin yanı sıra ana akım filmler ve televizyon programlarındaki sözde sağ temaları tespit etmekten, daha sonra da bu temaları popüler kültür referansları veya aşırı sağ kavramları kısa ve öz şekilde anlatmak için *meme*’ler olarak kendi propagandasında kullanmaktan büyük keyif alır. Örneğin, *Yüzüklerin Efendisi* üçlemesi Batı’nın (Avrupa) soylu ırklarının vatanlarını işgal eden orklara (göçmenler)⁴⁷ karşı mücadelesi olarak yorumlanmıştır ve bu tema orkları cinsel açıdan saldırgan göçmenler olarak betimleyen ırkçı *meme*’ler türetmek için kullanılmıştır. Alternatif Sağ ayrıca liberal veya sol eğilimli mesajlar içeren televizyon programlarını ve filmlerini bilinçli bir şekilde bozmaya da çaba harcar; örneğin *Black Panther* filmindeki siyahları güçlendirme amacı taşıyan süper kahramanın etnik devlet yanlısı bir mesajı olduğunu⁴⁸ veya John Carpenter’ın 1980’ler kapitalizmini eleştirdiği *They Live*’in aslında bir Yahudi komplosu olduğunu öne sürer.⁴⁹ Kimileri ise tamamen absürtlüğe kaçır ve örneğin

45 Johnson, “Why I Write”

46 Leah Nelson, “Hating On Hollywood”, *Southern Poverty Law Center*, 16 Mayıs 2013. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2013/hating-hollywood>

47 Greg Johnson (Trevor Lynch), “The Fellowship of the Ring”, *Counter-Currents Publishing*, 17 Temmuz 2010. <https://www.counter-currents.com/2010/07/the-fellowship-of-the-ring>

48 James Dunphy, “Toward a White Wakanda”, *Counter-Currents Publishing*, 23 Şubat 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/02/toward-a-white-wakanda>

49 John Patterson, “They Live: John Carpenter’s Action Flick Needs to be Saved from Neo-Nazis”, *The Guardian*, 9 Ocak 2017. <https://www.theguardian.com/film/filmblog/2017/jan/09/they-live-john-carpenter-neo-nazis>

1980'lerin ve 1990'ların çocuk programı *Saved by the Bell*'de aşırı ırkçı temalar görür.⁵⁰ 1980'lerin ve 1990'ların kültür ürünlerine sağ görüşlü temalar eklemek, Alternatif Sağ'ın yukarıda *fashwave* ile ilgili kısımda da bahsedildiği gibi y kuşağı nostaljisini daha fazla sömürebilmesine de kapı açar.

Propagandayı film ve televizyon referansları içinde saklamak, izleyiciye ırkçı kavramların yorumlanacağı yeni bir çerçeve kazandırır ve böylece bunları daha kolay anlaşılır, daha çekici hale getirir. Geniş Alternatif Sağ içinde en yaygın olarak kullanılan metafor *The Matrix* filminde, Morpheus'un baş kahraman Neo'ya mutlu bir cehalet (mavi hap) ile katı gerçekliği kabullenmesi (kırmızı hap) arasında seçim yapmasını söylediği sahneden doğmuş olan "kırmızı hap" metaforudur. Alternatif Sağ'a göre kırmızı hapi seçmek yöneten elitlerin güya gizli tuttuğu "Yahudi gücü" veya "ırk gerçekçiliği" gibi meselelerin farkına varmaktır. Bahsi geçen sahnedeki çok bariz sarsıcılığı –Morpheus, siyah bir aktör olan Laurence Fishburne tarafından canlandırılır– tamamen yok sayan Alternatif Sağ, basit bir film referansını aşırı ırkçılığı ve antisemitizmi yeniden yüceltmek için kullanır. Burada hoşgörülü bir toplumun budalaca uysallığı ile tanınmış bir popüler kültür figürünün kahramanlığının tezadı vurgulanır. Alternatif Sağ büyük film ve televizyon yapımları işine giremeyebilir, ancak bu araçlar propagandasına önemli bir boyut, kültürel olarak ses getiren mecazlar bulunmasını sağlayabilecek bir kaynak katmıştır.

Oyunculuk [*gaming*]

Alternatif Sağ uzun süreden beri oyuncu topluluğunu bereketli bir sempatizan devşirme alanı olarak görmüştür zira ABD'de oyuncuların çoğu beyaz ve erkektir,⁵¹ ayrıca *Xbox Live* gibi oyun kon-

50 Andrew Anglin, "What the Fuck is a Neon-Nazi?", *Daily Stormer*, 27 Haziran 2018. <https://dailystormer.name/what-the-fuck-is-a-neon-nazi>

51 "Distribution of gamers in the United States as of April 2015, by ethnicity", *Statista*, <https://www.statista.com/statistics/494870/distribution-of-gamers-by-ethnicity-usa/> ve "Distribution of video gamers in the United States from 2006 to 2018, by gender", *Statista*. <https://www.statista.com/statistics/232383/gender-split-of-us-computer-and-videogamers>

sollarının canlı sohbet uygulamaları, gündelik hayatta nefret söylemi gibi konuların uzun süredir tartışıldığı yerlerdir.⁵² Alternatif Sağ'da kimileri bu hobinin Yahudi kontrolünün bir uzantısı olduğunu çünkü erkeklerin enerjisinin üretken olmayan alanlara akmasına yol açtığını dile getirir de⁵³ Alternatif Sağ genel olarak oyuncular, oyunculuğu feminizm ve kültürel Marksizm'in tehdidi altındaki beyaz erkek hegemonyasının "son kalesi" olarak tanımlamaya girişmiştir. Alternatif Sağ ayrıca içinde ağır ırkçı ve Alternatif Sağcı içeriğin olduğu birkaç oyun üretmiş ve mevcut oyunlara kimi modifikasyonlar [modlar] da yapmıştır.

Alternatif Sağ'ın gelişiminde oldukça önemli bir olay, 2014 yılındaki Gamergate skandalıydı. Bu olayda, oyuncu topluluğunun bazı unsurları, erkek blog âlemi [*manosphere*],⁵⁴ 4chan ve onun türevi olan 8chan bir araya gelerek kadın oyun geliştiricilere yönelik ciddi bir taciz saldırısına giriştiler. Sözde feminizmin oyunculuk kültürünü işgaline karşı bir tepki olarak gösterilen bu skandal Angela Nagle tarafından "internet tarihinin en büyük kapışması" olarak tanımlanmıştır.⁵⁵ Yeni yeni ortaya çıkmakta olan Alternatif Sağ ile ilintili Theodore Beale (Vox Day diye de bilinir) ve Milo Yiannopoulos gibi kimileri bu skandalı beyaz adamla onun işine karışan "sosyal adalet savaşçıları" [*social justice warriors*, "SJW"] arasındaki daha geniş bir kültür savaşının parçası olarak anlatmaya girişti. Örneğin, erkek blog âlemi yazarlarından Matt Forney Gamergate'i "kültürel Marksizm'e karşı çoğumuzun hayatında ilk başarılı tepki. Oyuncu beyaz adam solcuların favori hobilerini altüst etme çabalarını gördü, ki onlar toplum tarafından reddedildikten sonra bu hobiye ricat etmişlerdi ve 'Artık yeter. Bu çizgiyi

52 K. L. Gray, "Deviant Bodies, Stigmatized Identities, and Racist Acts: Examining the experiences of African-American gamers in Xbox Live", *New Review of Hypermedia and Multimedia*, 18:4 (2012), s. 261-276.

53 Charles Chapel, "Weaning Ourselves from Entertainment Media", *Daily Stormer*, 29 Mart 2014. <https://dailystormer.name/weaning-ourselves-from-entertainment-media>

54 Erkek âlemi [*manosphere*] ve onun Alternatif Sağ ile olan ilişkisine dair daha detaylı bilgi için bu kitabın on ikinci bölümüne bakınız.

55 Angela Nagle, *Kill All Normies: Online Culture Wars from 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right* (Croydon: Zero Books, 2017), s. 21.

aşamazsınız,’ dediler” diye açıklamıştı.⁵⁶

Gamergate ortaya çıkmakta olan Alternatif Sağ’ın tamamını canlandırdı ve Alternatif Sağ hareket oyunculara yaklaşma çabalarını sürdürdü. Öne çıkan bir örnek, *Daily Stormer*’ın mobil bir artırılmış gerçekçi oyun olan *Pokémon Go*’daki fiziksel “gym’lerde” (savaş alanlarında) Nazi broşürlerinin dağıtılmasına destek vermesiydi.⁵⁷ Marcus Follin (“The Golden One” diye de bilinir) oyunculuk camiasının “büyük ölçüde genç Batılı erkeklerden oluştuğunu ve içinde bulunduğumuz koşullarda buralarda çevre oluşturma ve benzer durumdaki diğer kişilerle konuşmamızın önemli olduğunu” dile getirdi.⁵⁸ Alternatif Sağ’ın popüler oyuncu sohbet programları *Discord* ve *Steam*’i çokça kullanması hem hareketin oyunculuk kültüründe ne kadar kök saldığını hem de bu ortamdan taraftar devşirme çabalarının sürdüğünü gösterir.⁵⁹

Alternatif Sağ hem oyunculara hitap etmek –hem de yine ırk nefretini eğlence gibi pazarlamak– için bir dizi küçük oyun yaptı ve bazı mevcut oyunlara modifikasyonlar (modlar) uyguladı. Alternatif Sağ’ın bu eylemleri, oyuncuya azınlıklara karşı aşırı şiddet uygulama şansı veren ve en çarpıcı örneğinin 2002 yapımı “first person shooter [FPS - oynayanın gözünden nişan alınan]” türü bir oyun olan *Ethnic Cleansing* olduğu ırkçı oyunlar geleneğini sürdürür.⁶⁰ Alternatif Sağ’ın orijinal oyunları arasında kayda değer tek örnek, retro ve oldukça basit bir 16-bit oyun olan ve *Daily Stormer*’ın sitesinden bedavaya indirilebilen *Angry Goy*’dur.⁶¹ Oyunun müzikle-

56 Red Ice TV, 2017, “Matthew Forney - White Men Say No More - Identitarian Ideas IX” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=4MepvhcofBg> [erişim 22 Haziran 2017].

57 Neiwert, *Alt-America*, s. 261.

58 Marcus Follin, “Gaming: Making it Glorious Instead of Degenerate”, *AltRight.com*. <https://altright.com/2015/11/09/gaming-making-it-glorious-instead-of-degenerate>

59 Jacob Davey ve Julia Ebner, “The Fringe Insurgency: Connectivity, Convergence and Mainstreaming of the Extreme Right”, *Institute of Strategic Dialogue Report*, 2017. <https://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2017/10/The-Fringe-Insurgency-221017.pdf>

60 “Games Extremists Play”, *Southern Poverty Law Center*, 5 Mart 2002. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2002/games-extremists-play>

61 Andrew Anglin, “‘Angry Goy’ The Ethnic Cleansing Game Starring Natt Danelaw”, *Daily Stormer*, 1 Ocak 2017. <https://dailystormer.name/angry-goy-the-ethnic-cleansing-game-starring-natt-danelaw>

ri CYBERNAZI tarafından yapılmıştır ve oyunda Sam Hyde'a çeşitli referanslar vardır. Oyun (Nazi Natt Danelaw tarafından seslendirilen), ana karakterin, bir Yahudi komplosuna karşı mücadele ederken göçmenleri, sol görüşlülere, polisleri ve eşcinselleri katletmesine izin verir, bu arada bir Yahudi profesör de fırına atılır. 1993 yapımı oldukça popüler bir nişancı oyunu olan *DOOM* için yapılan "Moon Man" isimli bir Alternatif Sağ modu ise oyundaki canavarları feministlere, Yahudilere ve zencilere çevirir, bunlar şempanze sesleri çıkarır ve oyunun kahramanı (seçenekler "Moon Man", "Zyklon Ben" veya "Adolf Hitler"dir) tarafından yok edilirken karpuzlar fırlatır. Oyuncu blogu *Kotaku*'ya göre, *Hearts of Iron IV* gibi konusu tarih olan oyunlar içinde de Alternatif Sağ oyun modları mevcuttur ve bunlar Amerika'ya başkan olarak Richard Spencer'i seçerek ülkeyi bir etnik devlet olarak yeniden kurmaya izin verir.⁶² Bu tarz oyunlar potansiyel taraftar devşirme ve oynayanları ırkçı şiddetle tanıştırma araçları olarak⁶³ oldukça kullanışlı olsa da Alternatif Sağ bu türü tamamen sömürmeyi başaramamıştır ve bu da kısmen bu tarz oyunlar üretmek için gereken teknik beceri sebebiyledir.

Bundan daha önemlisi, Alternatif Sağ'daki çoğu kimse orijinal oyunlar üretmek için pek de bir gereklilik olmadığının zira beyaz erkeklerin oyun camiasının ana akımını işgal ettiğinin farkındadır. Alternatif Sağ'da kimileri tıpkı filmler konusunda olduğu gibi oyunlarda da sağ görüşlü temalar yakalamaya çalışmıştır. Bu oldukça kolay olmuştur zira kahramanlar genellikle beyazdır,⁶⁴ oyunlarda genellikle şiddet vardır ve beyaz olmayan karakterler stereotipleştirilerek ele alınır.⁶⁵ Ek olarak, oyun dünyasından ha-

62 Luke Winkie, "The Struggle over Gamers Who Use Mods to Create Racist Alternate Histories", *Kotaku*, 6 Haziran 2018. <https://kotaku.com/the-struggle-over-gamerswho-use-mods-to-create-racist-1826606138>

63 Andrew Selepak'ın makalesi ırkçı oyunlara dair faydalı bir arka plan sunar: Andrew Selepak, "Skinhead Super Mario Brothers: An Examination of Racist and Violent Games on White Supremacist Web Sites", *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 17:1 (2010), s. 1-47.

64 B. Mitchell Peck, Paul R. Ketchum ve David G. Embrick, "Racism and Sexism in the Gaming World: Reinforcing or changing stereotypes in computer games?", *Journal of Media and Communication Studies*, 3:6 (2011), s. 212-220.

65 Gray, "Deviant Bodies, Stigmatized Identities, and Racist Acts: Examining the experiences of African-American gamers in Xbox Live", *New Review of Hypermedia*

berler aktaran Alfie Brown'ın altını çizdiği gibi, oyunlar “–tasarımcılar tarafsız olması için uğraşsalar da– genellikle imparatorluk, tahakküm ve güç kullanarak fethetmek gibi muhafazakâr, patriarkal ve emperyalist değerlere meyillidir”⁶⁶ Örneğin Counter-Currents yazarı Michael Bell fantastik oyun *The Elder Scrolls V: Skyrim*'in “ırksal açıdan oldukça sağlıklı temalar, kahramanlık değerleri ve Hint-Avrupa kültürüne dair referanslarla dolu olduğunu” söyler. “*Skyrim* gibi bir oyun sayesinde bizim işimizin çoğu görül-müş oluyor. Oyuncular ırk farklılıklarının mevcut olmakla kalmadığı, oyun deneyimine de etki ettiği bir dünyaya maruz kalıyorlar” diye ekler.⁶⁷ Hem *The Elder Scrolls V: Skyrim* gibi bilgisayar oyunlarındaki temalar, hem de oyuncu âleminin demografik özellikleri Follin'i aşağıdaki satırları yazmaya itmiştir:

Biz, Gerçek Sağ'ın soylu filozofları oyunculuğun metapolitik savaşın bir parçası olarak taşıdığı önemi fark etmeliyiz ve buradaki hegemonyamızı kararlılıkla savunmalıyız. Kültürel Marksizm'in kâfir güçleri bu sektörde önemli bir köprübaşı tutarlarsa, salim düşüncenin son sığınaklarından birine de sızılmış demektir!⁶⁸

Gerçekten de bilgisayar oyunlarının sağ görüşe geçişte bir atlama tahtası olacağı fikri bazı yorumcular tarafından çok ciddiye alınmıştır. Örneğin Brown “Oyunlar sağ mesajlar taşıdığı, sağ hazlar yarattığı için sağ görüşlü oyuncuları kendisine çekti ve daha endişe verici olmak üzere, apolitik oyuncuları ileride sağ görüşleri benimsemeleri için hazırladı” sözlerini sarf eder.⁶⁹ Müzik, film ve televizyonun aksine, oyunculuk Alternatif Sağ için sıradışı bir kültürel alandır zira burada vurgu bu alanı geri almaya değil, oradaki ana akımı korumaya yöneliktir.

and Multimedia.

66 <https://www.theguardian.com/games/2018/aug/13/video-games-are-political-heres-how-they-can-be-progressive>

67 Michael Bell, “The Elder Scrolls V: Skyrim”, *Counter-Currents Publishing*, 13 Kasım 2011. <https://www.counter-currents.com/2011/12/the-elder-scrolls-v-skyrim>

68 Follin, “Gaming: Making it Glorious Instead of Degenerate”

69 Alfie Bown, “How Video Games Are Fuelling the Rise of the Far Right”, *The Guardian*, 12 Mart 2018. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/mar/12/video-games-fuel-rise-far-right-violent-misogynist>

Artan medya ilgisinin de etkisiyle, dış görünüş ve moda, kendisini dazlak/köylü kabile savaşı kılıklı diğer ırkçı altkültürlerden ve ailesinin bodrumunda yaşayan “inek” oyuncu/4chan kullanıcısı stereotipinden ayırıştırmak isteyen Alternatif Sağ için daha önemli hale geldi. Ancak, hareket kendine özgü bir altkültür tarzı oluşturmak yerine temiz pak, eğitilmiş, “saygın” bir görünüm vermeye ağırlık verdi ve bunu yaparak İftira ve Karalama ile Mücadele Birliği’nin vurguladığı üzere, American Renaissance’tan David Duke ve Jared Taylor gibi beyaz üstünlükçülerin takım elbiseli tarzının izinden gitmiş oldu.⁷⁰ “Normal” görünmenin önemini, Alternatif Sağ’ın en açık biçimde faşist ve bilinçli bir şekilde saldırgan eğilimlerini temsil eden Anglin bile teslim etti. Anglin militan bir görünüm yerine “H&M veya Zara’dan gayet ucuza alınabilecek” basit bir giyimi tercih etti.⁷¹

Daha rafine görünüm medyadan oldukça olumlu tepki aldı. Spencer uzun süredir insanların “taşralı çomar [redneck], dövmeli, cahil, dişsiz” ırkçı tipinden kaçındıklarını dile getirir,⁷² ancak kendi “şık” giyim tarzı 2016 yılında *Mother Jones*’un bir tweetinde “iki dirhem bir çekirdek beyaz milliyetçi”⁷³ olarak, aynı mecranın paylaştığı bir makalede ise “lise balosunun popüler çocuğu görünümlü, hitabı kuvvetli, iyi giyimli eski bir futbolcu” olarak tanımlanmıştır.⁷⁴ Alternatif Sağ’ın temiz pak, tıfıl estetiğinin en iyi özeti, üyelerin “doktorlardan avukatlara ve iktisatçılara yüksek kaliteli bireyleri”⁷⁵

70 “Re-Branding White Supremacy”, *Anti-Defamation League*, 16 Aralık 2016. <https://www.adl.org/blog/re-branding-white-supremacy>

71 Andrew Anglin, “Self-Help Sunday: Fashion is Not a ‘Sense,’ It is a Science”, *Daily Stormer*, 1 Temmuz 2018. <https://dailystormer.name/self-help-sunday-fashion-is-not-a-sense-it-is-a-science>

72 Richard Spencer alıntısı şuradan: Lauren M. Fox, “The Hatemonger Next Door”, 29 Eylül 2013. https://www.salon.com/2013/09/29/the_hatemonger_next_door

73 Mother Jones (@MotherJones). 3 Kasım 2016, 00:15. <https://twitter.com/mother-jones/status/794075448334491648?lang=en>

74 Josh Harkinson, “Meet the White Nationalist Trying to Ride the Trump Train to Lasting Power”, *Mother Jones*, 27 Ekim 2016. <https://www.motherjones.com/politics/2016/10/richard-spencer-trump-alt-right-white-nationalist>

75 M. L. Nestel, “Veteran Posts Signs at Colleges Telling White to Be ‘Great Again’”, *The Daily Beast*, 10 Ekim 2016. <https://www.thedailybeast.com/veteran-posts-signs-at-colleges-telling-whites-to-be-great-again>

kendisine çekmek amacıyla ya tam takım elbise ya da yakalı tişört ve kumaş pantolon giydiği Identity Evropa'dır. Genç bir Identity Evropa üyesinin elinde iki meşaleyle, üzerinde grubun logosunun olduğu beyaz bir yakalı tişört giydiği fotoğraf Charlottesville olaylarında en yaygın kullanılan görsel oldu, zira bu görünüş bir beyaz üstünlükçünün nasıl görüneceğine ilişkin yerleşik yargıları yıkmıştı. Beyaz yakalı tişört, hâki pantolon kombinasyonu Avrupa'da bu kadar tutulmadı. Avrupa'da, Identity Evropa'nın Avrupa Yeni Sağ'ından mülhem kimlikçi hareketinden gelen öncülleri daha klasik bir stile yakın durarak kimilerinin basında "hipster faşistler" olarak tanımlanmasına yol açtı.⁷⁶ Spencer bir üniversite gezisine artık faal olmayan neo-Nazi sokak hareketi Gelenekçi İşçi Partisi'nden siyahlar içinde, ayağında botlar olan militan korumalarla katılarak negatif "görüntü" verdiği için Alternatif Sağ içinde eleştirilmişti. Gelenekçi İşçi Partisi, Mart 2018'de Michigan Üniversitesi'nde ise anti-faşistlerle oldukça sevimsiz bir kitlesel kavgaya karışmıştı. Bu minik fiyasko kimilerinin gözünde o âna kadar kendisini medya nezdinde öncül hareketlerden bir yere kadar ayırıştırabilmiş bir hareket için büyük bir gerileme anlamına geliyordu.⁷⁷

Cynthia Miller-Idriss, Alman aşırı sağ gençlik kültürünü incelediği *The Extreme Gone Mainstream*'de "2000'lerin başından beri aşırı sağ gençlik daha yalnız, köşeli dazlak imajından uzaklaşarak daha sofistike, moda uyumlu ve şifreli aşırı sağ semboller içeren ve gayet kârlı ticari markalar ortaya koydu" diyor.⁷⁸ Alternatif Sağ mevcut markaları benimsemekten büyük ölçüde kaçınmıştır (öte yandan, Gavin McInnes'in görece ılımlı Alternatif Sağcı "Batılı Şove-

76 Paul Bracchi, "The 'hipster fascists' who anti-racism campaigners say are breathing new life into the far right", *Daily Mail*, 20 Mayıs 2018. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5773155/The-Hipster-Fascists-Meet-Britains-sinister-far-Right-group.html>

77 Greg Johnson, "Interview on Unite the Right 1 & 2", *Counter-Currents Publishing*, 9 Ağustos 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/08/interview-on-unite-the-right-i-and-ii> ve Andrew Anglin, *Decision Time for Alt-Right: Which Way, White Man?*, 22 Mart 2018. <https://dailystormer.name/decision-time-for-the-alt-right-which-way-white-man/>

78 Cynthia Miller-Idriss, *The Extreme Gone Mainstream: Commercialization and Far Right Youth Culture in Germany* (New Jersey: Princeton University Press, 2017), s. 1-2.

nist” grubu Gururlu Çocuklar [Proud Boys] Fred Perry marka sarı siyah polo tişörtleri benimseyerek markayı üzmüştü).⁷⁹ New Balance’ın halkla ilişkiler başkan yardımcısı, Donald Trump’ı resmen destekledikten sonra⁸⁰ Anglin bu ayakkabı markasını “Beyaz İnsanların Resmî Ayakkabısı”, keza H&M firması reklamlarında ırkçı öğeler bulundurmakla suçlandıktan sonra bu firmayı da “Alternatif Sağ’ın resmî giyim markası” olarak ilan etmiştir.⁸¹ Ancak, bu açıklamalar daha ziyade basına yönelik olta atma girişimleri olarak düşünülmelidir çünkü fastfood zinciri Wendy’s için bile “Neo-Nazi Alternatif Sağ hareketinin resmî burgeri” ifadesi kullanılmıştır.⁸² Alternatif Sağ’ın en belirgin stil işareti bir marka değil, Spencer ve eski Identity Evropa lideri Nathan Damigo gibi kişiler tarafından da benimsenen, “fashy” denen bir saç kesim stildir. Bu saç kesiminin aşırı sağ bir geleneği olmakla birlikte, 2010’ların ortalarında kimi hipsterlar ve ünlülerin benimsemesi sebebiyle belli bir şıklığı da vardır. Dolayısıyla bu saç kesimi Miller-Idriss’in teziyle uyumlu biçimde “normiler” nezdinde bir tür muğlaklık ve inkâr edilebilirlik içerirken hareketin içinden gelenler nezdinde tanınırlığa da sahiptir.

Alternatif Sağ liderlerinin daha nitelikli, rafine bir görüntü çizmek istemeleri hareketin hevesleriyle ilgili de bir şeyler anlatır. Anglin’in takipçilerine “seksi” bir şekilde, “cıks” giyinmelerini tavsiye etmek zorunda kalması pek çok takipçinin bu standartlara uymadığını gösterir.⁸³ Bununla birlikte, basında göründükleri durumlarda kişi-

79 Kyle Swenson, “The Alt-right’s Proud Boys Love Fred Perry Polo Shirts. The feeling is not mutual”, *The Washington Post*, 10 Temmuz 2017. https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/07/10/the-alt-rights-proud-boys-love-fred-perry-polo-shirts-the-feeling-is-not-mutual/?utm_term=.d524db886003

80 Andrew Anglin, “Your Uniform: New Balance Just Became the Official Shoes of White People”, *Daily Stormer*, 12 Kasım 2016. <https://dailystormer.name/your-uniform-new-balance-just-became-the-shoes-of-white-people>

81 Andrew Anglin, “Official Alt-Right Clothing Retailer H&M Doubles-Down on Nigger-Hate, Putting ‘Allah’ on Socks!”, *Daily Stormer*, 29 Ocak 2018. <https://dailystormer.name/official-alt-right-clothing-retailer-hm-doubles-down-on-nigger-hate-putting-allah-on-socks>

82 Andrew Anglin, “After Pepe Post, Daily Stormer Endorses Wendy’s as the Official Fast Food Chain of the Alt-Right”, *Daily Stormer*, 4 Ocak 2017. <https://dailystormer.name/after-pepe-post-daily-stormer-endorses-wendys-as-the-official-fast-food-chain-of-the-alt-right>

83 Andrew Anglin, “PSA: When the Alt-Right Hits the Street, You Wanna be Ready”,

sel görünüşe dikkat etmek harekete bir dizi küçük zafer kazandırdı. Anna Silman'ın *The Cut*'ta yazdığı gibi, Alternatif Sağ'ın modayı ve görünümünü ciddiye alması, rakiplerin "silahını elinden almak" üzere tasarlanmıştı, yani "Richard Spencer gibi biri 'normal' görüldüğünde şaşıramayız, zira bütün mesele tanıdık, meşru ve 'iki dirhem bir çekirdek' bir adam görüntüsü vermek".⁸⁴ Basının bunu kavramakta geç kalması da maalesef Alternatif Sağ'ın lehine olmuştur.

Metapolitika

Alternatif Sağ'ın metapolitika stratejisi sanat ortamlarına girmeyi gerektirse de, bu girişimlerin, yani Joakim Andersen'in sözleriyle "yeni bir şey, bizim olan bir şey" yaratma çabalarının büyük ölçüde başarısız olduğunu söylemek yanlış olmaz.⁸⁵ Alternatif Sağ'ın görsel sanatlar, müzik, film/televizyon, oyun ve moda yaklaşımları büyük ölçüde halihazırdaki işleri, stilleri ve alanları büyük ölçüde kopyalamak ve doğrudan bunları ele geçirmeye çalışmak oldu. *Fashwave* gibi kendi türev estetiği mahsullerini coşkuyla kutlayabilirler ama Alternatif Sağ hâlâ büyük ölçüde özgünlükten yoksundur. İster *Yüzüklerin Efendisi*, isterse Taylor Swift veya *Skyrim* olsun mevcut isimleri ve ürünleri kendisinin olarak kabul eden Alternatif Sağ zengin bir kültüre sahip olduğu izlenimini vermeye çalışabilir. Ancak, Counter-Currents'ta yayımlanan bir makalede bile Alternatif Sağ'ın mevcut kültür ürünlerini kendi aşırı sağ perspektifinden görme çabalarının hüsnükuruntu olup olmadığı sorgulanıyor ve "bizim olmayan şeyleri bizim sayma ve böylece beyaz milliyetçiliğini olduğundan daha büyük gösterme eğilimi var" sözleri sarf edilebiliyor.⁸⁶ Hareket kendisini dinamik ve yaratıcı bir güç olarak sunabilir ama zaman zaman kendi müritlerini dahi ikna etmekten uzaktır.

Daily Stormer, 19 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/psa-when-the-internet-becomes-real-life-and-the-alt-right-hits-the-street-you-wanna-be-ready>

84 Anna Silman, "For the Alt-Right, Dapper Suits Are a Propaganda Tool", *The Cut*, 23 Kasım 2016. <https://www.thecut.com/2016/11/how-the-alt-right-uses-style-as-a-propaganda-tool.html>

85 Andersen, *Rising from the Ruins*, s. 301.

86 Farnsbarns, "A Reminder that England Still Exists: Detectorists"

Ancak, Alternatif Sağ'ın kendi sanatsal yenilik retorığının sadece başarısız yanına odaklanmak hatalı olur. Bu hareket, takım giyerek veya siyasetini “ironik” mizah içinde sunarak rakiplerinin kafasını karıştırmış, bu yolla basından hayırhah yorumlar almış, gelecekteki ABD başkanının *tweetine* veya televizyonda kısa ömürlü bir programa konu olmuş, yani ana akımın sınırlarına kadar gelebilmiştir. Alternatif Sağ'ın müziğine, görsel estetiğine, web dizilerine, yani her türlü kültürel çıktısına büyük ölçüde damga vuran ironi ve mizah hâlâ onun en etkili silahıdır; hem “eğlence” hissi verir, hem de azınlıkların son derece aşırı biçimde gayri insanileştirilmesinin ve zaman zaman soykırıma varan itkilerin üzerini örter. Dahası, popüler kültür ikonlarının topyekûn bozulması ve ele geçirilmesi kolay propaganda yapılabilmesini sağlayan sıçrama noktaları oluşturmuş, hareketin mesajının çekim gücünü ve hareketin çekiciliğini artırmıştır. Alternatif Sağ'ın sanatla olan ilişkisi popüler kültürü çalmak ve sonra onu eski usul ırkçı fikirlerle yeniden ambalaılamak olarak özetlenebilirse de, bu kültürel çabalar yeni kitlelere açılmaya imkân sağlamış, somut galibiyetler getirmiş, böylelikle Avrupa Yeni Sağ'ının metapolitika doktrinini hayata geçirmiş ve hareketi, sandıkla veya silahla meşgul diğer savaş sonrası beyaz milliyetçisi hareketlerden ayırtmıştır.

Trollerin Rolü

ÇEVİRİMİÇİ HASIM TOPLULUKLAR
VE ALTERNATİF SAĞ

Geniş Alternatif Sağ'ı –hem ırkçı Alternatif Sağ'ı hem de kültürel milliyetçi görece ılımlı Alternatif Sağ'ı– internet ortamında nasıl davrandıklarını incelemeden anlamak mümkün değildir. Elbette geleneksel aşırı sağ da interneti bir araç olarak kullanmıştır ama Alternatif Sağ'ın belirli bir çevrimiçi trolleme altkültürünü kullanması ona kültür savaşını yürütme ve halihazırdaki aşırı sağ hareketlerin çoğuna göre daha genç bir kitleye açılabilme şansı vermiştir. Dahası, Alternatif Sağ Amerikalı ve Avrupalı aşırı sağ grupları bir araya getiren bir hareket olsa da, doğuşu kısmen internet ortamında olmuştur ve bilhassa da gayri politik bir hareket olarak doğmuştur. Bu çevrimiçi ortam Alternatif Sağ'a belli bir stil katmakla ve kendisinden aşağı gördüklerine karşı tacizkâr hareket edebilme imkânı vermekle kalmamış, giderek politikleşen sanal mekânlar pek çoklarının harekete dahil olmasına yol açan bir kanal olarak işlev görmüştür.

Alternatif Sağ trollemenin kökenleri

Bu taciz türü, nefret değil UMUT'un “Çevrimiçi Hasım Topluluklar” olarak tanımladığı şeyin, yani bir dizi amaç etrafında bir araya gelmiş, ama hepsi dışlayıcı, düşmanca tutum içine giren topluluk-

ların alameti farikasıdır.¹ Bu tarz topluluklar politik spektrumun her yerinde bulunuyor ve bazıları da gayri politik olabiliyor. Bunların Alternatif Sağ ile birleştiği nokta, saldırganlıklarının sol liberal politik ve toplumsal hegemonya olarak algıladıkları şeye karşı yönelmesidir. Bu düşmanlığın en kritik ögesi trollük, yani düşmanca, negatif ve kızgınca bir tepki oluşturmak amacıyla bilinçli bir şekilde saldırgan veya provokatif davranma eylemidir.² Bir tavır olarak trollüğün geçmişi 1980'lerin sonlarına kadar gidiyor, ancak bizim bugün Alternatif Sağ olarak bildiğimiz şeyin oluşumunda bu kadar önemli olan trollük, 2000'lerde 4chan forumunda ve bilhassa 2011'de kurulan 4chan.org/pol/ altforumundaki ilerlemecilik karşıtı bireylerin kendilerini troller olarak tanımlamasıyla ortaya çıkmıştır.³

Bu trollük tarzının önde gelen üyeleri daha 2000'lerde Facebook ve Twitter gibi ana akım sosyal medya platformları da dahil olmak üzere internette oldukça aktiflerdi. Ayrıca, aşırı bağnazlığın hem "ironik" hem de ciddi örnekleri (ve genel olarak daha uç içerik paylaşımı) daha kuruluşundan itibaren 4chan'ın alameti farikasıydı, bunun bir sebebi de sitenin dizaynının kullanıcıları pek az kısıtlamasıydı: Sitede herhangi bir üyelik yoktur, kullanıcılar anonim olarak paylaşım yapabilir ve başlıklar eğer aktif değillerse si-

1 Patrik Hermansson, David Lawrence, Joe Mulhall ve Simon Murdoch, *The International Alternative Right: From Charlottesville to the Whitehouse* (Londra: HOPE not hate, 2017), s. 10.

2 A.g.e., s. 10.

3 Akademisyenler arasında, 2000'lerin ortalarından sonuna doğru kendine özgü ayrı bir trollük kültürü oluştuğu konusunda fikir birliği vardır. Bunun belli başlı hızlandırıcıları arasında Whitney Phillips'in *This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture*'da (Cambridge: MIT Press, 2015, s. 18) belirttiği üzere, "2003'te bilhassa Something Awful isimli altforumun ('Anime Death Tentacle Rape Whorehouse') NSFW ['Not Safe For Work' – yani müstehcen ve genellikle şok edici] içeriğini barındırması için tasarlanan 4chan'in yükselişi" vardı. Kurucusu olan on beş yaşındaki Christopher "moot" Poole da düzenli olarak paylaşım yapan biriydi. Benzer şekilde, Phillips'in not ettiği gibi, "1990'ların sonlarıyla 2000'lerin başlarındaki bilhassa şok edici siteler olarak adlandırılan sitelerle erken dönem trollük mecraları arasında ciddi bir örtüşme söz konusuydu. Bu siteler arasında *Rotten* (1996), *Hard OCP* (Hardware Overclockers Comparison Page) (1997), *Totse* (1997), *Stile Project* (1999), *Something Awful* (1999), *Gen May* (2002) ve nihayet 4chan (2003) sayılabilir." Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 20.

linebilir.⁴ Buna rağmen, 4chan'ın politikaları ilk başlarda bu kadar derinlemesine ve bilinçli bir şekilde aşırı sağ değildi. Trollere hedefleri –politik olduğu durumlarda– hem soldaki hem de sağdaki gruplar ve kişilerdi. Whitney Phillips'in vurguladığı gibi, ilk başlarda “tarihsel olarak hâkim gruplar” da sıklıkla hedef oluyordu ve “özellikle Beyaz Hristiyanlar ile Cumhuriyetçiler” “ciddi dozda trollüğe” maruz kalıyordu.⁵ Aşırı sağa mensup kişiler de 4chan kampanyalarının hedefi oluyordu. Bunlar arasında, aralarında 4chan'ın de bulunduğu çeşitli sitelerden türediğine inandığı bir dizi hacker tarafından web sitesi hacklendiği için binlerce dolar kaybeden Hal Turner da vardı.⁶ Dahası, 4chan'den çıkan ve “Anonim” titrini yaygın olarak benimseyen aktivistlerin ve hackerların arasında Wikileaks isimli ifşa sitesini⁷ ve “İşgal Et” hareketini destekleyen çok kişi vardı.⁸

Yine de hedeflerin bu kadar çeşitli olmasının bu trollük altkültürünün kültürel mantığı açısından ne anlama geldiği düşünül-

- 4 4chan'ın en büyük ilham kaynağı olan Japon “2channel” sitesi de benzer içerik problemlerini yaşamıştır. Lisa Katayama'nın 2008'de haberleştirdiği üzere, “2channel giderek daha tartışmalı hale geliyor. Taciz olayları ve iddiaya göre site üzerinden kurgulanan intihar akitleri ortaya çıkmıştır.” Lisa Katayama, “Meet Hiroyuki Nishimura, the Bad Boy of the Japanese Internet”, *WIRED*, 19 Mayıs 2008. <https://www.wired.com/2008/05/mf-hiroyuki>
- 5 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 25. Bu durum, Alternatif Sağ'ın gelişiminden sonra da devam etti ve müesses sağın önde gelen isimleri örneğin “pabucunun muhafazakârları [cuckservatives]” olmakla itham edildi. Bu terim, liberal sol ile çeşitli konularda aynı fikirde olan müesses sağcıların “cuckold”ların, yani başkalarının karısıyla cinsel ilişki yaşamasını onaylayan evli bir erkeğin durumuna benzetildiği bir terimdir. Alternatif Sağ'ın bu terimi kullanması, internette bazı erkeklerin karılarının (genellikle) siyah erkeklerle seks yapmasına razı geldiği bir pornografi türünü de ima eder. Dolayısıyla ifadenin ırk göndermesi de vardır.
- 6 Louis Doré, “Five of Anonymous's Most Infamous Trolling Operations”, *The Independent*, 26 Kasım 2015. <https://www.indy100.com/article/five-of-anonymouss-most-infamous-trolling-operations-ZkJCpfhCte>
- 7 Adbusters Blog, “Anonymous Joins #OCCUPYWALLSTREET”, *Adbusters*, 23 Ağustos 2011. <https://web.archive.org/web/20111009004643/http://www.adbusters.org/blogs/adbusters-blog/anonymous-joins-occupywallstreet.html>
- 8 *Anonymous* ve onu örnek alan hareketler de aşırı sağ gruplara karşı kampanyalar yapar. Bunlar arasında 2012'de girilen “Blitzkrieg Operasyonu” da vardır. Bkz. Marilyn Elias, “Anonymous Hacking Collective Declares ‘Operation Blitzkrieg’ Against Neo-Nazi Websites”, *Intelligence Report*, 25 Mayıs 2012. <https://www.spl-center.org/fighting-hate/intelligence-report/2012/anonymous-hacking-collective-declares-operation-blitzkrieg-against-neo-nazi-websites>

düğü zaman, 4chan'ın sağa doğru kayışı daha fazla anlam kazanır. Phillips'in vurguladığı gibi:

Trollerin hedef gösterme pratiklerinde düz bir mantık vardı, bu da sömürülebilirlik kavramıydı. Troller hiçbir şeyin çok ciddiye alınmaması gerektiğine inanır, bu yüzden de kamusal alanda duygusalık, politik bağlılık ve/veya ideolojik katılık gösterilmesini kendilerine yapılmış bir silah başına geçme çağrısı olarak görür.⁹

Elbette hiçbir topluluk politik olarak boşlukta var olmaz, bu yüzden de, 4chan trollerinin sömürülebilirliği önceliklendirmesi bu altkültürün yavaş yavaş ortaya çıkmakta olan siyasi akımına ışık tutar. Phillips'in sözleriyle:

Troller [...] belli bir hedefe (“bu kişiyi trolleyebilirim”) ulaşabilme becerisinin bu iz sürme hareketini (“dolayısıyla bu benim hakkımdır”) haklı çıkardığı veya gerektirdiği fikrine bağlıdır. Troll olmayanlar bu mantık silsilesini reddederler zira bu mantık duygusuz, bencilce ve sömürücüdür. Başka bağlamlarda ise “Yapabiliyorum, dolayısıyla yapmalıyım” mantığı veri kabul edilir ve bazı çevrelerde ise bilhassa fetişleştirilir.¹⁰

Dolayısıyla, bu altkültür içinde belirgin biçimde liberter ve çoğunlukla şovenist bir perspektif ortaya çıktı ve “politik bağlılık” ile “ideolojik katılığı” reddederek (en azından başkaları söz konusu olduğunda), tabularla haşır neşir olma konusunda oyuncu, ironik bir kopukluk göstererek aşırı uç fikirlere dönük bir eğilim ve bunların gelişebileceği uygun bir zemin yaratmış oldu. Teorik olarak bu durum sağdakiler kadar soldan gelen fikirlere de maruz kalılabilecek bir durumdu ama ezilenler de dahil olmak üzere herkesi taciz etme ve herkesle alay etme arzusu ister istemez düşmanlık, önyargı ve eşitliğe karşı ifadeleri öne çıkarır. Dahası, trollük için her tür görüşü sömürme özgürlüğü topluluğun en temel, aksi düşünülemez ilkesi olarak benimsendiğinde, bu görüşlerin susturul-

9 4chan'de, troller arasında uzun süre anlaşmazlığa sebep olan bir konu, ilkeli internet kampanyalarına katılanlar (diğer troller tarafından “ahlâklı ibneler” olarak adlandırılır) ile belirli bir politik duruş motivasyonu olmayıp sadece zalimce bir mizaha odaklananlar (ve “lulz ibneler” olarak adlandırılan) arasında söz konusuydu.

10 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 132.

ması engelleniyor demektir (bu da ezilenleri daha da dezavantajlı bir konuma iter, zira özgürlüğü korunan bu ifadeler bizatihi ezilenleri susturmaya odaklanmış şeylerdir zaten).

Engelsiz, koşulsuz ifade ve düşünce özgürlüğü Alternatif Sağ'ın kendi kendini kavramsallaştırmasında da öne çıkacaktır. Bu taktiğe başvurmak aşırı sağ hareketler için yeni bir taktik değildir. Ancak, Phillips'in bu kökenlerin kısmen bu çevrimiçi altkültürden çıktığını inceleyen analizi, bu ilkenin neden –özellikle de Amerika'daki– Alternatif Sağ için bu kadar kritik bir önem taşıdığını açıklar. Kendisinin not ettiği üzere:

Trollerin daha uç eylemlere çağrı yapması, ifade özgürlüğünün çirkin yüzüne ışık tutar. Bu kavram zaten kendisini en özgür biçimde ifade edebilen ve [...] marjinalleştirilmiş gruplara yönelik nefret içeren davranışları gerekçelendirmeye çalışan kişilerin dilinden düşmez. Bu tutum içinde ifade özgürlüğüne dikkat çekmek anayasanın ifade özgürlüğü maddelerinin hukuki parametreleri meselesi değil, ne yapması gerektiğinin, özellikle de görüşlerine saygı duyulmayan kişiler tarafından kendisine söylenmesini istememek meselesidir.¹¹

4chan'deki içeriğin (uçuculuğu) düşünüldüğünde, bu aşırı sağa kayışın ne kadar hızlı gerçekleştiğini belirlemek zordur. Yine de, yakın zamanlı çalışmalar 2015 ile 2018 yılları arasında en azından /pol/de ırkçı ve faşist terimlerde ciddi bir artış olduğunu ortaya koymuştur.¹² Bu tarihten önce, yukarıda bahsi geçen aşırı sağ fikirlerin üstü kapalı biçimde ifade edilmesi ve korunmasının, “/new/” altforumunun giderek sağa kayışı biçiminde gerçekleştiği anlaşıyor. Bu forum 7 Nisan 2006'da açılmış ve ırkçı içerik sebebiyle 17 Ocak 2011'de kapatılmıştır (aynı sebeple daha önceki bir tarihte de kapatılmıştı).¹³ /new/de takılan en ırkçı grup buradan

11 A.g.e., s. 133.

12 Andrew Thompson, “The Measure of Hate on 4chan”, *Rolling Stone*, 10 Mayıs 2018. <https://www.rollingstone.com/politics/politics-news/the-measure-of-hate-on-4chan-627922>

13 Poole, buranın çok eskiden beri beyaz milliyetçi forum www.stormfront.org'a benzediğini söyler. 19 Şubat 2008'de kurulan “/r9k/” altforumu da bu sıralar kaldırılmıştı, zira “kadın düşmanlığı ve kendine hakaret etmeye” odaklanmış durum-

kısmen göç ederek, 10 Kasım 2011’de “politik doğrucu olmayan” veya “/pol/” isimli altforum kurulana kadar /new/’in kopyası bir forum olan “4chon”u kurmuştu. /pol/ pek çok kişi tarafından aşırı sağ sitedeki tek bir foruma sıkıştırma çabası olarak görülse de o zamandan beri internetteki aşırı sağ aktivitenin önemli bir merkezi oldu ve kullanıcıların ürettiği şeylerin ve başlattığı kampanyalarının büyük bölümü diğer web sitelerine, sosyal medyaya ve zaman zaman ana akım medyaya dahi sızdı. Elbette bundan önceki tarihlerde, özellikle 1995’ten beri hayatta olan beyaz milliyetçi *Stormfront* gibi başka aşırı sağ siteler ve forumlar mevcuttu. Ancak /pol/ aşırı sağ internet kampanyaları için öncesinde eşi görülmemiş bir yerdi, bunun sebebi de muhtemelen içinden çıktığı trollük altkültürünün halihazırdaki pratikleriydi.

Ayrıca, /pol/’ün zaten sağ eğilimli /new/ altforumunun yerine geçtiği düşünülürse; kendi politik eğilimlerini, 3 Mart 2010’da kurulmuş *Reddit.com*’daki “r/altright” gibi (sadece aşırı sağa ilişkin değil, pek çok konunun konuşulduğu son derece popüler bir forum) veya Richard Spencer’in 28 Mart 2009’da kurulan *AlternativeRight.com* sitesi gibi ilk açık biçimde Alternatif Sağ irtibatlı çevrimiçi forumlardan daha önce oluşturduğu da anlaşılır.¹⁴ 4 Ekim 2012’de kurulan *TheRightStuff.biz* ve 4 Temmuz 2013’te kurulan *the Daily Stormer* gibi daha sonraki Alternatif Sağ toplulukları da bu iki çevrimiçi topluluk arasında –/pol/’ün aşırı sağ eğilimleriyle Alternatif Sağ’ın açık beyaz milliyetçiliği– trollükle aşırı sağ fikirleri benimsemekten ileri gelen, giderek artan geçişliliği ortaya koyar.

daydı. Christopher Poole, “Why were /r9k/ and /new/ removed?”, *content.4chan.org*, 17 Ocak 2011. <https://www.webcitation.org/6159jR9pC?url=http://content.4chan.org/tmp/r9knew.txt>. 10 Kasım 2011’de tekrar açılmıştı ve aşırı sağın düşmanı “incel” topluluğunun buluşma yeri oldu. Burası “toplumsal uyumsuzluk ve nostalji hikâyeleriyle [...] aynı zamanda da anormal sosyal davranış tartışmaları ile meşhur. Kullanıcıları, aktif bir sosyal ve cinsel hayatı olan erkeklerle yönelik öfke ve kıskançlık duyuyor” diyerek tanımlanıyordu. “r9k”, *Know Your Meme*. <https://knowyourmeme.com/memes/sites/r9k> [erişim 21 Ağustos 2018].

- 14 r/altright altforumunun arşivleri de buranın *AlternativeRight.com*’un sahipleri tarafından kurulduğuna işaret eder. “r/altright”, *Reddit*. <https://web.archive.org/web/20100307212807/http://www.reddit.com:80/r/altright> [erişim 21 Ağustos 2018].

4chan'ın trollük altkültürünün sağa meyletmesini kendi iç dinamiklerinin doğallıkla meydana getirdiği bir sonuç olarak açıklamak dışında, ilk aşamalarda aşırı sağın bilinçli bir şekilde dışarıdan adam devşirme çabaları olduğuna dair de kanıtlar söz konusudur. Bunların en önemlisi, yukarıda bahsi geçen *Stormfront*'un 2011'den beri "Swarmfront" adında bir altforumu olması ve bunun diğer sitelerde beyaz milliyetçiliğine yönelik ilgi yaratmaya çalışmasıdır. Swarmfront'ta yapılan paylaşımlar Ocak 2014'te birbirinden bağımsız olarak başlayan, hem 4chan'den¹⁵ hem de Reddit'ten¹⁶ eleman devşirmek üzerine aktif tartışmalar yaşandığını gösterir. Ayrıca, Alternatif Sağ'ın parçası olan siteler de devşirme konusunu tartışıyorlardı. Örneğin yukarıda bahsi geçen *Daily Stormer*'da Mart 2015'te paylaşılan bir makalede "uzun süre önce 4chan'i yanımıza çekmeyi başardık. Şimdi Reddit'e odaklanmalıyız" deniyordu.¹⁷

Gamergate ve Alternatif Sağ'ın alternatif medyaya etkisi

Bu trollük altkültürünün altta yatan siyasetinin gelişiminde kritik bir olay, bu altkültürün radikalleşmesini örnekleyen, büyüten, hem de Alternatif Sağ'a yaptığı katkıyı artıran "Gamergate" hadisesi oldu. 2014 yılında Amerikalı kadın bir oyun geliştiricisinin eski erkek arkadaşı, internette bu kadının kendisini geçmişte aralarında oyun dünyasından haberler sunan kişilerin de olduğu bilgisayar oyunu sektöründen pek çok kişiyle aldattığını iddia etti. Bu iddia her ne kadar sonradan çürütülse de, oyun haberciliğinde etik tartışmaları başlattı ve oyunculuk topluluğunun hem içinden hem de

15 Blue Wolf'un gönderisi: "4chan /pol/-surprising allies", 23 Ocak 2014. <https://www.stormfront.org/forum/t1019254/> [erişim 22 Ağustos 2018]. Bazı 4chan kullanıcıları 2013 yılında *Stormfront*'un girişimlerinin de daha eski bir tarihte başladığını ve *Stormfront* kullanıcılarının muhtemelen /pol'/ün öncülü olan "new/" altforumuna da katkı yaptığını ileri sürdüler. Bkz. "/q/4chan Discussion", *4chan Data*. <http://4chandata.org/q/Stormfront-4chan-Specifically-pol-a374189> [erişim 22 Ağustos 2018].

16 WakeUpWhiteMan'ın gönderisi: "Swarming on Reddit" 19 Ocak 2014. <https://www.stormfront.org/forum/t1018437/> [erişim 22 Ağustos 2018].

17 Michael Slay, "Reddit is Fertile Ground for Recruitment", 5 Mart 2015. <https://archive.is/7lQIA> [erişim 22 Ağustos 2018].

dışından çeşitli unsurların bu fırsatı değerlendirerek feminizmin erkek egemen oyunculuk alanlarına yönelik sözde sızma çabasını eleştirme imkânı bulmasına yol açtı. Bu mesele, ancak bir kısmının yukarıda tartışılan trollük altkültürüyle çakıştığı oyun sektörüne odaklansa da, genel itibarıyla bu grubun daha da radikalleşmesine ve bu altkültürle geniş Alternatif Sağ topluluğu arasında bir irtibat oluşmasına sebep oldu. Bu iki topluluktakileri bir araya getiren ortak ilgi alanı politik doğruculuğa karşı olmaktı ancak artık pek çok kişi Gamergate'in Alternatif Sağ'a giriş görevi gördüğünü fark etmiş durumdadır.¹⁸ Benzer şekilde, bu olay Alternatif Sağ'daki pek çok kişinin kariyerinde bir zıplama tahtası görevi gördü. Bunların en önde gelen örneklerinden biri, o zamanlar aşırı sağ *Breitbart News Network*'ün web sitesinde teknoloji editörü olarak çalışan ve olayları aşırı sağ bir medya kişiliği olarak kendisini öne çıkarmak için kullanan Milo Yiannopoulos oldu.¹⁹

Gamergate, oyunculuk topluluğuna yönelik feminist eleştirilere karşı tecavüz ve ölüm tehditlerine varan internet tacizlerine sahne oldu.²⁰ Bu tarz taktikler, Alternatif Sağ'ın parçası olan veya sonradan parçası haline gelecek pek çok fraksiyon tarafından kullanıldı ve o zamandan bugüne bu hareket hem rakiplerini sindirmek hem de görünürlük kazanmak için trollük ve tacizi kullanmaya devam etti. Bunlar arasında, yukarıda bahsi geçen, hem Gamergate sürecinde tacizlerin artmasında hem de aktör Leslie Jones'a yönelik daha sonraki tacizlerde kritik rol oynayan ünlü görece ılım-

18 Hatewatch Staff, "McInnes, Molyneux, and 4chan: Investigating Pathways to the AltRight", *Southern Poverty Law Center*, 19 Nisan 2018. <https://www.splcenter.org/20180419/mcinnex-molyneux-and-4chan-investigating-pathways-alt-right>

19 Zaid Jilani, "Gamergate's Fickle Hero: The Dark Opportunism of Breitbart's Milo Yiannopoulos", *salon*, 28 Ekim 2014. https://www.salon.com/2014/10/28/gamergates_fickle_hero_the_dark_opportunism_of_breitbart_milo_yiannopoulos. Gamergate'in kısmen içinden çıkmış olduğu trollük altkültürü üzerinde kalıcı etkileri oldu. Poole, Gamergate ile ilintili kampanyaların 4chan'de yasaklanacağını açıkladığında, pek çok kullanıcı açık biçimde aşırı sağ olan 8chan'e göç etti ve burada bu konuya odaklanan bir altforum kuruldu. Christopher Poole, "Regarding Recent Events", *4chan*, 18 Eylül 2014. <https://archive.is/ILYMw> [erişim 22 Ağustos 2018].

20 Nick Wingfield, "Feminist Critics of Video Games Facing Threats in 'Gamergate' Campaign", *The New York Times*, 15 Ekim 2014. <https://www.nytimes.com/2014/10/16/technology/gamergate-women-video-game-threats-anita-sarkeesian.html>

lı Alternatif Sağcı Milo Yiannopoulos da vardı (bu tacizler, *Twitter*'dan ebediyen yasaklanmasıyla sonuçlandı). Diğer bir önemli örnek ise, kendi “troll ordusu” ile pek çok antisemitist taciz kampanyasına girişen, yukarıda bahsi geçen *Daily Stormer* web sitesinden Andrew Anglin'di. Düşmanca trollük pratiğinin çevrimiçi tacizlerin ötesinde Alternatif Sağ'ın tavrını derinden etkilemiş olması önemlidir. Bu tavır azınlık gruplarını, soldaki ve sağdaki rakipleri saldırgan bir şekilde stereotipleştirerek küçük düşürme gibi daha geniş retorik stratejileri şekillendirmiş, sahte haberleri stratejik bir şekilde büyüterek medyanın manipülasyonuna da yol vermiştir. Bu taktik genellikle *botlar* –bireylerle ve sistemlerle etkileşime giren, bu yüzden de sosyal medyada bilgi yaymak için kullanılabilen bilgisayar yazılımı– ve çevrimiçi kampanyalar etrafında hızla örgütlenebilen, gerçek kullanıcılardan oluşan geniş sosyal medya ağları aracılığıyla uygulanır.²¹

Çevrimiçi kültürün bu tarz daha uç unsurları *4chan* gibi sitelerde ortaya çıktıysa da eylemcilerin yanı sıra onlara paralel olarak büyüyen alternatif medya da dahil olmak üzere Alternatif Sağ'ın büyük kısmının tonunu ve tarzını belirlemiştir. Bu sağ görüşlü alternatif medya, ana akımın kısıylarından –bunların en korkuncu *Breitbart*'tır– *Rebel Media* ve *InfoWars* gibi orta karar çevrimiçi medya örgütlerine, Carl Benjamin (namı diğer “Sargon of Akkad”) ve Lauren Southern gibi video blogcuların yurttaş gazeteciliğine, politik ve toplumsal yorumculukla haşır neşir olan sosyal medya topluluklarına ve gazetecilere kadar uzanır. Kendilerini “haber” platformu olarak tanımlayan bu kurumlar *4chan*'in trollük altkültürünün pek çok düşmanca retorik stratejisini benimsemiştir ve onlar gibi düşmanca bir gazetecilik ve yorumculuk pratiğine başvurur (*Breitbart*'ın “Çocuğunuzun feminist mi yoksa kanser mi olmasını isterdiniz?”²² sorusunu hatırlamak gerekir).

Bu kendine özgü trollük kültürünün bir başka etkisi de Alternatif Sağ görüşlü medya topluluğunun üyelerinin medya manipülas-

21 Alice Marwick ve Rebecca Lewis, *Media Manipulation & Disinformation Online* (New York: Data & Society Research Institute, 2017), s. 38.

22 “Would You Rather Your Child Had Feminism or Cancer?”, *Breitbart*, 19 Şubat 2016. <https://www.breitbart.com/clips/2016/02/19/would-you-rather-your-child-had-feminism-or-cancer/>

yonu stratejilerini benimsemesidir. Örneğin, eski Rebel Media muhabiri Jack Posobiec, #MacronLeaks isimli dezenformasyon kampanyasını büyüten en kritik isimdi. Bu saldırı, 2017 Fransa başkanlık seçimlerinin son turundan hemen önce, Emmanuel Macron'un seçim kampanyası ekibinden *hack*lenerek elde edilmiş gerçek belgelerin arasına sahte belgeler de ekleyerek Fransız seçmenin kafasını karıştırmaya yönelik bilinçli bir girişimdi. Louvain Katolik Üniversitesi'nden Nicolas Vanderbiest, Posobiec'in bu belgeleri hemen haber yaptığını ve *Twitter* çapında bunlara dair farkındalık yaratmakta kilit rol oynadığını ortaya koymuştur.²³ Dahası, Atlantik Konseyi Dijital Tartışmaları İzleme-Araştırma Laboratuvarı'nın Posobiec'in *Twitter*'daki sızdırılan belgelere dair gazeteciliği (Posobiec, BBC'ye, kendisinin bu belgeleri ilk kez internete koyan *4chan* kullanıcısı tarafından uyarıldığını söylemiştir) üzerine yaptığı analiz, kendi *tweet*ine görünürlük kazandırmak için *bot*lardan yararlandığını ortaya koyar, zira *tweet* atıldıktan sonraki ilk beş dakika içinde seksen yedi kez gönderisi başka hesaplarca yenden paylaşılmıştır. Analizlerinin özeti şudur: “[...] #MacronLeaks gündem etiketi ilk başta ABD'de ortaya çıktı ve bir dizi Alternatif Sağ hesabı ile muhtemelen *bot*lar tarafından yayıldı. Sonra Le Pen taraftarları ve yine muhtemelen *bot*lar bunu aldı ve Fransız kamuoyuna aktardı.”²⁴

Çevrimiçi hasım toplulukların medya yayınlarını manipüle etme çabalarının Alternatif Sağ'da hâkim olan, kökenleri Avrupalı savaş sonrası aşırı sağ örgüt *Nouvelle Droite*'ta (Avrupa Yeni Sağı) olan bir hareketle ortaklığı olduğunu not etmek gerekir. Alternatif Sağ Avrupa Yeni Sağı'ndan diğer bazı başka şeylerin yanı sıra “metapolitika” kavramını almıştır.²⁵ Bu fikir, İtalyan Marksist Antonio Gramsci tarafından benimsenmiş, aktivizmin her şeyden önce kültürü etkilemesi gerektiği, böylelikle kabul edilmiş başlıkları, te-

23 Robert Mackey, “There Are No ‘Macron Leaks’ in France. Politically Motivated Hacking is Not Whistleblowing”, *The Intercept*, 6 Mayıs 2017. <https://theintercept.com/2017/05/06/no-macron-leaks-politically-motivated-hacking-not-whistleblowing>

24 Megha Mohan, “Macron Leaks: The Anatomy of a Hack”, BBC, 9 Mayıs 2017 <http://www.bbc.co.uk/news/blogs-trending-39845105>

25 Bu konuda daha detaylı bir tartışma için bu kitabın birinci bölümüne bakabilirsiniz.

rimleri ve kamusal tartışma pozisyonlarını etkileyerek belli bir ideolojiye daha açık, onu kabul etmeye daha yatkın bir hale getirme fikridir. Aktivizme yönelik bu yaklaşım Phillips'in troller hakkında yaptığı *détournement* [kötüye kullanma] tanımıyla kısmen örtüşür. Phillips'in açıklamasıyla:

Détournement belli bir ifadenin veya kavramın anlamının kendisinin aleyhine döndürülmesi sürecidir [...] *détournement* yaratıcı ve genellikle absürt kötüye kullanma yoluyla hâkim ideallere meydan okur [...] bu yolla [...] troller [...] belli bir ifadenin veya kavramın kendisini kendisi aracılığıyla itham etmesine izin verir.²⁶

Alternatif Sağ'ın metapolitik hedefi, bir dereceye kadar, popüler sol-liberal fikirleri ve kavramları tersyüz etmeyi amaçlayan bir di-zi kampanyaya girişmek olmuştur. Bunun örneklerinden biri "kültürel zenginleşme" kavramıdır. İlk başta çokkültürlülüğün farklı kültürlerle muhataplığı sağlaması yoluyla yarattığı fayda anlamına gelen bu kavramı Alternatif Sağ yeniden kurarak, sarkastik biçimde beyaz olmayan ve Batılı olmayan kişilerin getirdiği zararlar anlamına gelecek şekilde sunmuştur.

Kim bu troller?

Alternatif Sağ içinde çok sayıda oldukça ünlü ve bilinen kamusal karakter olsa da, hareketin takipçilerinin çoğunluğu anonimdir ve eylemlerini internet ortamıyla sınırlarlar. Bu yüzü ve sıfatı olmayan eylemcilerin izini sürmek son derece zordur zira internet ortamında yaptıkları tacizler arkalarından gelen benzer bir taciz kavgasının içinde kaybolabilir veya 4chan.org/pol/de genellikle olduğu gibi, hiç arşivlenmeden kaybolabilir. Buna karşın, Alternatif Sağ içindeki kamuoyunca bilinen isimlerin ve internetteki anonim üyelerinin davranışları hareketteki ortalama insana dair bir takım genel çıkarımlar yapmamızı sağlar. Alternatif Sağ'ın kamu-

26 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 67. İlginç biçimde, tıpkı Avrupa Yeni Sağ'ının sol görüşlü bir düşünürün kavramını benimsemesi gibi, Phillips *détournement* kavramının "en çok 1950'lerde kurulan radikal Marksist kolektifler olan *Letterist International* ile *Situationist International* ile ilintili olduğunu" hatırlar. A.g.e., s. 68.

oyu önündeki önde gelen isimleri son derece büyük ihtimalle beyaz, orta veya alt-orta sınıfa mensup ABD, İngiltere veya Avrupalı erkeklerdir. Çevrimiçi trollük altkültürlerinde Alternatif Sağ ile benzer inançlar benimseyen veya sergileyen kişilere dair yapılan nitel çalışmalar benzer bir demografiye işaret eder.²⁷ Mesajlarında, yorumlarında ve *memelerinde* beyaz, Batılı, erkek, natrans, heteroseksüel kimlik politikalarına destek verirken, daha aşağı veya bu kimliğe tehdit olarak gördükleri gruplara yönelik taciz ve aşağılama ifadeleri vardır; bu da bu grupların üyelerine karşı dışlayıcı bir araç olarak işlev görür. Dolayısıyla, bu çevrimiçi topluluklara ait olanların ortak varsayımı buralarda hep erkeklerin olduğu ve bunların erkekleri desteklemek için buralarda bulunduğudır.²⁸

Elbette, Amelia Tait'in kadın Alternatif Sağ *4chan* kullanıcıları profiline bakarak altını çizdiği gibi, bu varsayımlar kimilerinin kadın olduğunu söyleyen birinden şüphe etmesine yol açabilir.²⁹ Dahası, bu durum, kendi demografik özellikleri bu varsayılan demografik ortalamayla tam olarak uyumlu olmayan kişiler için de muhtemelen geçerlidir. Bunlara ek olarak, pek çok kullanıcı muhtemelen kendi kimliklerinin bu dışlanan ve saldırılan kimliklerle örtüştüğü kısımlarını saklayacaktır. Bu ihtimaller düşünüldüğünde, *4chan*'in bizzat kendi iddiası olan, kullanıcılarının yaklaşık %30'unun kadın olduğu iddiası, muhafazakâr bir iddiadır denebilir.³⁰ Burada asıl mesele bu trollük alanlarının tam ve net demografilerinin ne olduğu değil –doğaları itibarıyla tam olarak bilmemiz mümkün değildir– ancak buralarda hâkim olan toplumsal normların benimsedikleri üstünlükçü varsayımlara ilişkin neler söyledi-

27 Örneğin bkz. Ryan M. Milner, "FCJ 156 Hacking the Social: Internet Memes, Identity Antagonism, and the Logic of Lulz", *The Fibreculture Journal: Trolls and the Negative Space of the Internet*, 22 (2013), s. 62-92.

28 Phillips'in dikkat çektiği üzere, "ırksallaşmış, sınıfsallaşmış ve toplumsal cinsiyetlendirilmiş bedenlerimiz, gerçek hayatta olduğumuzdan başka biriymiş gibi yapmaya çalışsak bile internet ortamındaki davranışımıza da yansır" Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 41.

29 Amelia Tait, "We Need to Talk About the Online Radicalisation of Young, White Women", *The New Statesman*, 18 Ağustos 2017. <https://www.newstatesman.com/sciencetech/internet/2017/08/we-need-talk-about-online-radicalisation-young-white-women>

30 "Advertise", *4chan*. <https://www.4chan.org/advertise> [erişim 23 Eylül 2018].

gidir. Ryan Milner'in *The World Made Meme: Public Conversations and Participatory Media*'da dile getirdiği gibi, beyazlık ve erkeklik 4chan'ın trollük altkültürü gibi "dolayımli kolektiflerinde sıklıkla hâkim" olabilir.³¹ Öte yandan, bu sanal ortamlarda sağ politikaların bulduğu geniş destek de düşünöldüğünde, önceden büyük ölçüde varsayılan ve dışlayıcı, saldırgan aşağılamayla sürdürölen hâkimiyet giderek daha açık desteğe dönüştü (elbette çoğunlukla bu tarz "mizahın" paralelinde).

Bu internet ortamlarında Alternatif Sağ'ın genellikle düşünöldüğünden çok daha fazla uluslararası destek gördüğünü veya en azından uluslararası anlamda ortaklığın çok daha büyük olduğuna dair kanıtlar bulunduğunu da not etmek gerekir. Çevrimiçi ortamlara dair güvenilir demografik veri bulmak zor olmakla birlikte, Hine ve arkadaşlarının 4chan.org/pol/ün kullanıcı kitlesi üzerine yaptığı derinlemesine çalışma "mutlak sayı olarak Amerikalılar buradaki etkileşime büyük ölçüde hâkim olmakla birlikte, pek çok başka ölkenin (hem İngilizce konuşan hem de konuşmayan) kişi başına paylaşım sayısında gayet yüksek miktarda temsil" edildiğini ortaya koymuştur.³² Unutulmaması gereken bir nokta, insanların vekil sunucu [proxy] kullanarak bulundukları ölkeyi saklayabildikleridir. Ancak araştırmacılar bölgeye özel paylaşımları kullanıcıların ölkö bayraklarıyla eşleştirerek bu durumu kontrol etmeye çalıştıklarında, "paylaşımlarının çoğunun coğrafi konumla örtüşüğünü" görür.³³

Bir başka bilgi kaynağı, trollerin iktisadi ve toplumsal göstergeleridir. Hayat tarzı ile ilgili olarak yazar Dale Beran popüler 4chan kullanıcılarının stereotipini özetler:

31 Ryan M. Milner, *The World Made Meme: Public Conversations and Participatory Media* (Cambridge: MIT Press, 2016), s. 122.

32 Gabriel Emile Hine, Jeremiah Onaolapo, Emiliano De Cristofaro, Nicolas Kourtellis, Ilias Leontiadis, Riginos Samaras, Gianluca Stringhini, Jeremy Blackburn, "Kek, Cucks, and God Emperor Trump: A Measurement Study of 4chan's Politically Incorrect Forum and Its Effects on the Web", Sandra González-Bailón, Alice Marwick ve Winter Mason (ed.) *Proceedings of the 11th International AAAI Conference on Web and Social Media* (ICWSM 2017) (Montreal: Association for the Advancement of Artificial Intelligence, 2017), s. 100.

33 A.g.m., s. 98. Maalesef, yazarlar kesin bir bilgi veremez.

Bilgisayarda çok fazla vakit geçirdiği için oyunların, televizyonun ve şimdi de internet ağlarının dünyasına çekilmiş, büyük ölçüde genç erkek bireyler. Burası bu kişilerin sosyal veya başka türlü bütün etkileşimlerinin gerçekleştiği yer. Buna karşılık, annelerinin bodrum katının üstündeki gerçek dünya başarısız oldukları, belki de temelde pek anlamadıkları bir yer.³⁴

Beran, politik *hacker*lardan “burayı sadece eğlence amaçlı kullanan [...] beyaz yakalılar ve başarılı insanlara kadar” *4chan*’deki bazı grupların faaliyetlerinin daha çeşitli bir resim çizdiğini de not eder.³⁵ Yine de çoğunluk “sistemin baştan hileli” olduğunu bilmekten gelen bir umutsuzluk kültürünü” muhafaza eder ve bu dünya görüşü bu çevrimiçi topluluklardaki çoğu kişinin kendini görme biçimidir.³⁶ Genellikle derin bir ekonomik başarısızlık veya umutsuzluk hissi bu hisse eşlik eder. Bunu şu örnekler: 1999 tarihli bir İngiliz devlet raporunda 16-24 yaş aralığındaki kişilerin “Eğitimde, Çalışmada veya Öğrenimde” [*Not in Education, Employment or Training*] olmadığını ortaya koyan rapordan ilhamla kendilerine “NEET” demeleridir.³⁷ Benzer şekilde, bu sanal alanlardaki bir başka popüler durum kullanıcıların cinsel veya romantik başarısızlıklarına dair kendine bakışlarıdır; bu da Alternatif Sağ’la ortaklıkları bulunan anti-feminist ve kadın düşmanı “erkek âlemi” topluluğunun içindeki “incel” altkültürüdür. Bu terim, “involuntary celibate”ın kısaltmasıdır. Bir erkek âlemi forumunun tanımıyla: “romantik ilişki kurmak için çabalayan ama başarısız olan, bu yüzden kendisiyle ilgili çok kötümser olan” bir kişi.³⁸

Son olarak Alternatif Sağ’ın bu trollük unsurunun gelişiminin bu altkültürün geliştiği siyasi ortamın giderek karamsar olmasına

34 Dale Beran, “4chan: The Skeleton Key to the Rise of Trump”, *Medium*, 15 Şubat 2017. <https://medium.com/@DaleBeran/4chan-the-skeleton-key-to-the-rise-of-trump-624e7cb798cb>

35 A.g.m.

36 A.g.m.

37 The Social Exclusion Unit, *Bridging the Gap: New Opportunities for 16-18 Year Olds Not in Education, Employment or Training, Presented to Parliament by the Prime Minister by Command of Her Majesty* (Londra: Stationery Office, 1999).

38 “Incel Subreddit FAQ”, *Reddit*. <https://archive.is/YRJUw> [erişim 24 Eylül 2018]. Bu konuda daha detaylı bir tartışma için bu kitabın on ikinci bölümüne bakınız.

nasıl bir alternatif tepki olduğuna da dikkat edilmelidir. 2000'ler ve 2010'lardaki toplumsal, iktisadi ve siyasi altüst oluşlar düşünüldüğünde, güncel konuları çirkin ve çocukça bir biçimde ele alan bir altkültürün ortaya çıkması akla yatkındır zira haberlerde çok sayıda hassas ve kutuplaştırıcı konu birbiri ardına görünür. Phillips trollüğün başlıca dayanak noktası olan “Encyclopaedia Dramatica” web sitesinde, “lulz” adı verilen, trollerin arzuladıkları şey, yani zalimce aşağılamalarının mizahı hakkındaki tanımdan alıntı yaparak buna dikkat çeker:

Lulz, gereğinden fazla iktisadi/çevresel/politik felakete tanıklık etmiş, bu yüzden de, dünyanın bu felce uğramış halinde sürekli duygusal olmak yerine gönüllü, mütebessim bir sosyopatlığı tercih eden internet kullanıcıları tarafından yapılır.³⁹

İktisadi, toplumsal/romantik ve politik karamsarlığın rolü elbette yeni doğmakta olan trollük uzmanı Alternatif Sağ'ın çevrimiçi tarciz ve politikalarda uca doğru savrulmasında rolü olmuştur. Kimilerine göre, bu kötümser bakış nihilizme doğru çekilmekte hızlandırıcı etki yapmış, ama aynı zamanda da trollerin kimlik hislerinin gelişmesine katkıda bulunmuş⁴⁰ ve birbirleriyle kurdukları ilişkiler aracılığıyla da bir topluluk hissinin ilk tuğlaları döşenmiştir.⁴¹

Trolleme, ironi, sözde entelektüellik ve aşırı sağa duyulan sempati

4chan gibi sitelerdeki ırkçı, homofobik ve seksist “boklama” [shitposting] (çevrimiçi tartışmayı amaçsız ve genellikle de saldırgan

39 “Lulz”, *Encyclopedia Dramatica*. <https://encycopediadramatica.rs/Lulz>. Ayrıca bkz. Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 121.

40 Beran bu kimliği şöyle tanımlar: “Kendi kaybederliğini kucaklamak, ona sahip çıkmak [...] bu 4chan forumuna takılan milyonlarca kişinin yaptığı şey işte budur. Yani bir başka deyişle, bir değerler sistemi söz konusudur; gururla malsız mülksüz olmak, perişanlığın içinde parıldamaktır.” Beran, “4chan: The Skeleton Key to the Rise of Trump”

41 “Trollük, katılımcılara eşzamanlı olarak [...] hem eğlence hem de katılımcılar arasında bir tür bağ sağlamış oldu.” Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 33. Dahası, “trollük maskesi böylece kesin bir bizden/dışarıdan ayrımı ortaya koyar. Daha da önemlisi, içeriğe ilişkin hissel bir yönelim gerektirir.” A.g.e., s. 35.

bir biçimde rayından çıkarmaya yönelik gönderiler) Alternatif Sağ'ın ortaya çıkmasından çok eskilere uzanır. 2011 yılında yapılmış bir çalışma daha o dönemde bunu ortaya koymuştu: “4chan gibi toplulukların internet kültürüne çok ciddi katkısı olmuştur ve bu katkının önemli bir bölümü anonim, geçici nitelikli topluluklar dizaynına etki edebilme becerisinden ileri gelir.”⁴² İnternette bu tarz troll davranışının yaygınlığı Alternatif Sağ'ın daha en baştan nefret sembollerine karşı hayli gayri ciddi bir tavır benimsemesi anlamına gelir. Yukarıda bahsi geçen *Daily Stormer*'dan Andrew Anglin aşırı ırkçı görselleri ve terimleri çok kullanan biridir ve kendi radikalleşmesinden bahsederken “4chan'e her zaman düşkündüm, çünkü kalpten bir trollüm,” demiştir ve “Hitler'e kapıldıgı” ânın, 4chan'in “/new/” altforumunun “tam gaz Nazi” olma yolunda gittiği döneme denk geldiğini söylemiştir.⁴³ *Daily Stormer* site yöneticisi Andrew Auernheimer (namı diğer weev) de bu dönemde, beyaz üstünlüğünü açıkça kabul etmeden çok daha önce trollüğü sayesinde büyük ün kazanmıştır.⁴⁴

*The Right Stuff*tan Mike Peinovich (Mike Enoch diye de bilinir) sitenin kökenlerini tanımlarken söyler:

Trollüğü biz başlattık başladık, *The Right Stuff*'ı da böyle başlatmıştık, bu site buradan doğdu. Gerçekten kelimenin tam anlamıyla liberallerin canını sıkmak istiyorduk [...] Onları tetiklemeyi seviyorduk. Gidip onlara tüm argümanlarının karşısından vurup bu tarz bir muhalefetten tutarlı bir dünya görüşü inşa ettik ve bu dünya görüşü ırk politikalarını merkeze alıyordu.⁴⁵

42 Michael S. Bernstein, Andrés Monroy-Hernández, Drew Harry, Paul André, Katrina Panovich, Greg Vargas. “4chan and /b/: An Analysis of Anonymity and Ephemerality in a Large Online Community”, *Proceedings of the Fifth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media* (ICWSM 2011) (Montreal: Association for the Advancement of Artificial Intelligence, 2011), s. 56.

43 “Andrew Anglin”, *Southern Poverty Law Center*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/andrew-anglin> [erişim 24 Eylül 2018].

44 Bkz. Mattathias Schwartz, “The Trolls Among Us”, *The New York Times*, 3 Ağustos 2008. <https://www.nytimes.com/2008/08/03/magazine/03trolls-t.html>

45 Mike Enoch, “Mike Enoch at the New York Forum 5-20-2017”, *The Daily Shohah* [Podcast]. <https://therightstuffbiz.libsyn.com/mike-ench-at-the-new-york-forum-5-20-2017> [erişim 24 Eylül 2018].

Peinovich'in yorumları, Alternatif Sağ'daki pek çok kişi için ilk başta liberal hassasiyetleri "ironik" aşırı fikirlerle trolleme güdüsünün zamanla aşırı sağ politikaları samimiyetle benimseme yolunu açma ihtimaline ışık tutar. Richard Spencer Aralık 2016'da VICE'a verdiği röportajda şunları söyler:

Ben 4chan'den, Kimlikçilik üzerine okumaya başlamış bazı çocuklarla buluştum ... Kevin MacDonald'ın çalışmalarını ya da ırk ilişkileri, göçmenlik, Yahudilerin etkisi vb. konuları hakkında eleştirel şeyler okuyorlardı ve bunları insanları trolleyebilmek için okuyorlardı. [...] konuya girişleri bu şekildeydi ama okuduktan sonra okudukları şeylere ikna oluyorlardı.⁴⁶

Hem Peinovich'in hem de Spencer'in anekdotları troll mizahının tamamen aşırı sağa has bir şey olmadığını gösterir. Aksine, 2000'lerde ortaya çıkan ağır ironi içeren popüler kültürle uyumludur. Phillips'e göre, troller zamanın kültürünü kendi trollük üretimleriyle "sindirirler"⁴⁷ ve neyi trolledikleri ve nasıl trolledikleri, Alternatif Sağ'ın en karanlık, kenarda köşede kalmış yerlerinin çok ötesinde yankı bulmuştur. Dolayısıyla, daha popüler görece ılımlı Alternatif Sağ (Alternatif Sağ'ın ırkçı olmayan, milliyetçi kanadı) video blogcularının çok yaygın olarak dalga geçilen "Social Justice Warrior [Sosyal Adalet Savaşçısı]" stereotipini alaya almaları ve bu süreçte aşırı sağ politikaları önceden pek de tanımayan kişilerden ilgi görmeleri şaşırtıcı sayılmamalıdır. Trollüğün etkilediği mizah Alternatif Sağ için o kadar merkezî bir yer işgal eder ki buradan taşp çevrimdışı dünyaya pek çok biçimde nüfuz etmiştir. Alternatif Sağ, liberal müesses nizama olan nefreti sebebiyle onlara aslında zararsız olan pek çok sembolün gizliden gizliye aşırı sağ inançları yayma amacıyla kullanıldığını düşündürmeyi başarmıştır. Sütün beyaz üstünlüğünün sembolü olduğu, "OK" anlamına gelen el işaretinin beyaz gücünün sembolü olduğu, "barış" işaretinin kadın ve erkek (ikili) cinsel kimliğini reddeden cinsiyet kimliğinin red-

46 VICE News, 2016, "We memed alt-right into existence: Richard Spencer Extended Interview" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=aN8w7IUMc1o> [erişim 24 Eylül 2018].

47 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 10.

di anlamına geldiği örnek olarak verilebilir.⁴⁸ Bu itki, Kurbağa Pepe'nin popülerliğini açıklar. Bu çizgi kurbağa Alternatif Sağ'ın trollük altkültürünün daimi bir temsili olagelmıştır. Hillary Clinton'ın kampanya ekibi Pepe'yi "uğursuz" ve "beyaz üstünlükçülüğü ile ilintili bir sembol" olarak tanımlayan bir makale yayımladığında Alternatif Sağ içindeki pek çok kişi Clinton'ın bir kurbağayı kendi trollük başarılarının zirvesi olarak tanınmasından ötürü sevinmiştir.⁴⁹ Richard Spencer, artık çok kötü bir ün sahibi olan, 2016 yılındaki Ulusal Politika Enstitüsü konferansında yaptığı meşhur konuşmanın sonunda "*Hail Trump, hail halkımız, hail zafer!*" sözlerini söyledikten sonra bile (bu sözler üzerine kalabalıktan pek çok kişi Nazi selamı vermiştir) mikrofonun başına tekrar geçerek "Pepe!" diye bağırıştır.⁵⁰

Alternatif Sağ'ın düzenlediği gerçek (çevrimdışı) mitingler hareketin trollük altkültürüyle ilintili görsel malzemenin yoğun olarak kullanılmasına sahne olmuştur. Kurbağa Pepe'nin yanı sıra Alternatif Sağ'ın siyasi gösterilerde yoğun olarak kullandığı bir diğer popüler sembol ise "Kekistan" –*4chan.org/pol/*de boklayıcı sayfaya bir "yurt" olması için yaratılmıştı– ve Kekistan ulusuna ait, köşesinde *4chan* logosu bulunan, bilinçli bir şekilde Alman Nazi bayrağını çağrıştıran yeşil, beyaz ve siyah bayraktı. Alternatif Sağ'ın trollüğüyle gerçek dünya arasındaki ilişki iki yönde ilerler, yürüyüşlere katılan kişilerin kısa süre sonra *memeleri* çıkar. Bunlar arasında görece ılımlı Alternatif Sağ ünlüsü Kyle Chapman (namı diğer Based Stickman) de vardır. Chapman ilk kez 4 Mart 2017'de bir Trump mitinginde ortaya çıkmış, kafasında miğfer, elinde de bir kalkan varken anti-faşist protestoculara saldırırken görüntülen-

48 Alternatif Sağ'dan kimileri elbette bu sembolleri benimserken bu pozisyonları ifade etmeye niyet eder ama burada asıl amacın provokasyon yaparak medyanın normalde görmezden geleceği bu konuları işlemesini sağlamak ve böylece medyayı gereksiz bir ahlâki panik yaratmakla suçlamak olduğunu hatırlamak önemlidir.

49 Benzer şekilde, Clinton'ın 25 Ağustos 2016 tarihinde yaptığı bir konuşmada Alternatif Sağ'dan ilk kez bahsetmesinin ardından bir adamın "Pepe!" diye bağırarak duyulduktan sonra, *4chan* kullanıcıları onun kendileri tarafından motive edildiğini büyük bir sevinçle paylaşmışlardı. "Anon Heckles Hillary's Pepe Rally", *Imgur*. <https://imgur.com/gallery/cC90P#AFaFAkl> [erişim 24 Eylül 2018].

50 Red Ice TV, 2016, "Richard Spencer - NPI 2016, Full Speech" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=Xq-LnO2DOGE> [erişim 24 Eylül 2018].

mişti. Gerçek politik şiddetiyle meşhur Chapman'ın daha sonraları kendi "karakteri" etrafına kurulu bir çizgi romanı internetten fonlama yoluyla basabilmesi Alternatif Sağ'ın merkezindeki muğlak trollük ironisini ve tuhaflığın derinliğini ortaya koyar.

Alternatif Sağ için trollüğün bu kadar çekici olmasını bir sebebi daha vardır. *Data & Society*'den Dr. Alice Marwick'in sözleriyle "ironinin stratejik bir fonksiyonu vardır. İroni insanların aşırı sağ fikirleri bir yandan benimserken bir yandan da onları dışlar gibi yapmasına izin verir".⁵¹ Alternatif Sağ, liberalleri "tetikleme"ye dönük aşırı sağ politikaları desteklemeye yönelik "ironi" dolu kültürüyle liberal-sol konsensüsten –ve ana akım muhafazakârlıktan– bikanları ama aslında tercih edebilecekleri aşırı sağ politikaları açıkça desteklemekten çekinecek kişileri kendisine çekmeye adaydı. Yazar Alexander Reid Ross, *The Guardian*'a şöyle açıklar:

Öfke, ihanet hissi, intikam isteği, kızgınlık, şiddet. Bu kişiler erkek fantezilerini, milli bir topluluk arzusunu, birlik olma hissini ve Müslümanların reddini istiyor. Bunların hepsini yapıyorlar ama açıkça söylemiyorlar.⁵²

Alternatif Sağ da bu kızgınlığa, aksi yönde bir şekilde cevap vermeyi seçmiştir ve bu yöntem onlara aşırı sağ inançları öyle değilmiş gibi sunma imkânı verir. Alternatif Sağ içinde, önyargılı ve bağnazca görüşleri serbestçe ifade etmeyi sağlayan, bunu da serbest, rasyonel, objektif politik tartışmayı desteklemek kisvesi altında yapan bir sözde entelektüellik çizgisi vardır. Bu, *YouTube*'un Alternatif Sağ ile büyük ölçüde örtüşen "şüpheli" topluluğunun otodidaktizmi veya görece ılımlı Alternatif Sağcı video blogcularının göç ve İslâm konulu tartışmalarında istatistikleri seçici bir şekilde kullanmaları yahut Alternatif Sağcı Ulusal Politika Enstitüsü'nün *Radix Journal*'ı şeklini alabiliyor. Tıpkı "ironik" mizahın Alternatif Sağ tarafından aşırı sağ fikirlerin konuşulur hale getirilmesi için kullanıldığı gibi, ırk veya cinsiyet farklılıkları ya da İslâm

51 Jason Wilson, "Hiding in Plain Sight: How the 'Alt-Right' is Weaponizing Irony to Spread Fascism", *The Guardian*, 23 Mayıs 2017. <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/23/alt-right-online-humor-as-a-weapon-facism>

52 Wilson, "Hiding in Plain Sight: How the 'Alt-Right' is Weaponizing Irony to Spread Fascism"

tehdidi konularında sahte objektiflik de aynı şekilde kullanılarak bir zamanlar haklı olarak reddedilen fikirler bir tür kabul edilebilirlik havası içinde tekrar sunuluyor.

Bu taktik aşırı sağın da yakından bildiği bir taktiktir ve bu taktiğin geçmişi de kısmen Alternatif Sağ'ın trollük kökenlerine kadar götürülebilir. Phillips, bu topluluğun bu özelliğini Alternatif Sağ ile ortaklaşmadan ve aşırı sağ görüşleri "objektif" tartışma adı altında güya entelektüelleştirmesinden önce de tespit etmişti ve bu taktiğin önceden de oldukça yaygın olduğunu, trollerin tartışmalarda "zıt gitme metoduna" değer vermesinde görüldüğünü not eder.⁵³ Bu metot, Batı felsefesi ve hukuk teorisinde geçerli olan bir metottur. Bir davanın veya teorinin iki karşı tarafı kendi duruşlarını ve konumlarını sunarak formel bir tartışmaya veya diyalektığe girerek bahse konu olan şey hakkındaki gerçekliği kurmayı amaçlar (veya hukuki durumlarda bu tarafsız bir yapı olan jüri tarafından yapılır). Bu metot, normal ve kabul edilen bir sorgulama metodu olmakla beraber eğer katılımcılar retorik birtakım hilelere başvurursa, gerçekliği kurmak ve oluşturmaktan ziyade argümanı "kazanmış" gibi görünme izlenimi vermeye odaklanırsa istismar edilmiş olur. *Ad hominem* saldırılar bu tavra örnek olarak gösterilebilir. Bu tarz saldırılar tartışmanın taraflarından birinin meşruiyetini zayıflatmayı amaçlar ve kendileri zayıf olduğu için argümanlarının da zayıf olacağı izlenimi yaratılmaya çalışılır. Phillips trolleri hakkında şöyle der: "[...] benzer bir yaklaşımı benimser, gerçeği takip etmeyi bilinçli bir şekilde bir tarafa bırakarak [...] galibiyete, daha da önemlisi, tahakküme odaklanırlar."⁵⁴

Bu trollük alışkanlığı Alternatif Sağ içinde de devam etti ve en çok da Alternatif Sağ'ın alternatif medya ortamı olan YouTube'daki "bloodsports [kansporları]" türünde görünür oldu. *Right Wing Watch*'tan Jared Holt'un tanımıyla, bu ortamda "[...] YouTube'da

53 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 124.

54 A.g.e., s. 125. Phillips'e göre trollük altkültürünün bu özelliği o kadar içselleştirilmiştir ki, bu retorik metotlarını tasvir eden bir metin olan, Alman filozof Arthur Schopenhauer tarafından yazılmış *The Art of Controversy (The Art of Being Right [Haklı Çıkma Sanatı])* diye de çevrildi) eserinin altkültüre mensup kimileri tarafından "modern trollüğün elkitabı" olarak görüldüğünü ve kendisine de "görüşme yaptığı trollerden biri tarafından tavsiye edildiğini" aktarır. A.g.e., s. 124.

önde gelen Alternatif Sağcı karakterler [...] YouTube'daki 'klasik liberal', liberteryen ve 'Sosyal Adalet Savaşçısı karşıtı' konuşmacılara karşı [münazara ederler]".⁵⁵ Benzer şekilde, üretken bir diyaloga girmek yerine rekabet (veya finansal kaynak bulma ya da devşirme) işlerine derinlemesine dalmadığında bile Alternatif Sağ'ın sözde entelektüelliği yine de aşağılayıcı, argümanı değil, bireyi/erkeği merkeze alan bir tondadır ve retorik birtakım hileler kullanarak tartışmayı "kazanmaya" odaklanır; bu da trollük altkültürünü hatırlatmakla kalmaz, o kültürden doğrudan ithal edilmiştir. Phillips şöyle söyler:

"Retoriği bilmek" [...] troller için bir gurur kaynağı olmakla kalmaz, düşmanca davranışlarını haklı çıkaran içkin bir unsurdur. En nihayetinde, eğer serinkanlı bir rasyonalite diğer, "daha yumuşak" düşünce biçimlerine üstünse, o halde kadınsılaşmış ötekiyi aşağılamak ve onu susturmaya çalışmak sadece doğru değil, trollerin kültürel görevidir (birlikte çalıştığım troller arasında, hedefledikleri kişinin rahatsızlığı karşısında "rica ederim" cevabı vermek yaygın bir tavrıdır).⁵⁶

Bu, Alternatif Sağ'ın sözde entelektüelliğinin birey merkezliliğini daha açık biçimde ortaya koyar. Phillips'in vurguladığı gibi:

Bu zıt gitme metodu, "doğru düzgün" tartışmanın temel kurallarını oturtmaya ek olarak, bazı erkeksi özelliklerin (rasyonalite, hâkimiyet, girişkenlik) kadınsı özelliklere (duygusallık, işbirliği, yatıştırma) üstün olduğunu varsayar. Bu süreçte, açıkça erkek merkezli bir dünya görüşü önceliklendirilir ve somutlaştırılır, aynı zamanda da daha az çatışmacı söylem metotlarının meşruiyetini azaltma yoluna gider.⁵⁷

55 Alternatif Sağ'ın tartışmaları trollük tavrıyla bir eğlenceye döndürmesi –bu örnekte bir insanın adeta bir yarışmada diğerini "döver" gibi alt ederek müzakere etmesi–, Holt'un da vurguladığı gibi bu videoların ciddi gelir yaratma ve eleman devşirme platformları olmasıyla taçlanır. Jared Holt, "Welcome To YouTube 'Bloodsports,' The Alt-Right's Newest Recruiting Tool", *Right Wing Watch*, 31 Ocak 2018. <http://www.rightwingwatch.org/post/welcome-to-youtube-bloodsports-the-alt-rights-newest-recruiting-tool>

56 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 126.

57 A.g.e., s. 124.

Bu açıdan, Alternatif Sağ'daki iki temel düşmanca trollük etkisi –aşırı “ironik” mizah ve zıt gitme metodunun yüceltilmesi– hem nefret dolu fikirleri perdelemeye hem de üyeler için hangi tavrın makbul olduğunu belirleyerek diğerlerini dışlamaya yarar.

Troller samimidir

Alternatif Sağ'a kapılmış sıkıntılı genç erkeklerin internetteki aktiviteleri genellikle internetin yasaksız, özgürleştirici etkilerine bağlanır. İnternetin, insanların eylemlerinin sonuçlarından kopmasına veya uzaklaşmasına izin vermesi eğilimi konusunda trollük en başta gelen örneklerden biridir. Yine de Phillips ve Milner'ın ampirik veriyi değerlendirirken vurguladıkları gibi bu kaçınılmaz bir durum değildir. Zira, “dijital ortamlarda anonim olmak toksik ifadeleri kolayca dile getirmeye olanak sağlayabilir, ancak anonim olmanın özgürleştirici etkileri ayrıca merhameti ve duygusal açıklığı da saldırganlığı kolaylaştırdığı kadar kolaylaştırabilir”.⁵⁸ Daha iyi bir açıklama, internet ortamında “katılımcılar aktif olarak belli bir maskeyi belli bir anda takarlar çünkü takmak istedikleri maske budur” gözleminden gelir.⁵⁹ Burada kastedilen, Alternatif Sağ'ın genç trollerinin taktığı aşırı sağ inançlar “maskesi” birtakım bas-kılar getirse de –örneğin, internette parçası oldukları *boklama* topluluklarının normları– bu aynı zamanda yine de kendi iradeleriyle seçtikleri maskedir, dolayısıyla belli bir seviyede samimi bir şekilde inandıkları ve hissettikleri şeydir. Bu, aşırı sağ trollerin bu mekanizmayı her zaman fark edebilecekleri anlamına gelmez elbette. Phillips, başlıca mecra olarak *Facebook*'ta zaman geçiren, bu yüzden de *4chan*'de takılan ve mutlak bir anonimliğe sahip trollere nazaran daha istikrarlı çevrimiçi karakterler inşa etmek zorunda kalan trollerle yaptığı görüşmelerde, bu kişilerin “sanki profil sahibiyle profil birbirinden ayrılabilirmiş gibi, profillerinin yaptığı/başardığı eğlenceli şeylerden bahsettiklerini” not eder ve “nihayetinde anladım ki trollerin zihninde, kurdukları profiller kendi ‘ger-

58 Whitney Phillips ve Ryan M. Milner, *The Ambivalent Internet: Mischief, Oddity, and Antagonism Online* (Cambridge: Polity, 2017), s. 70-71.

59 A.g.e., s. 70.

çek' benliklerinden ayrı düşünülebilir şeylerdi" der.⁶⁰

Alternatif Sağ özelinde trollüğün harekette kapladığı yer düşünüldüğünde varılacak nokta burasıdır. 2017'de Oslo'da Alternatif Sağ "Scandza Forum" konferansında konuşan Greg Johnson, trollük kültürünün ironik mesafeliliğinin artılarını ve eksilerini anlatırken, bu kültürün hareketin fikirleriyle internet ortamında bunlara destek sunan kişiler arasındaki gerilimden bahsetmiştir. Johnson Alternatif Sağ'ın ironi yüklü sanal mekânlarını ideolojik manada giyinme odaları veya test sürüşlerine benzetir, zira bu mekânlar insanlara bir şeye tamamen angaje olmadan önce onu deneme şansı verir. Johnson ayrıca insanların "radikal ve marjinal bir şeyin parçası olmak için çok hevesli olmadıklarını" vurgular, bu mekânlar da bu yüzden Alternatif Sağ için son derece kullanışlıdır, zira "bir şeye daha en baştan tamamen kendini adaman gerekmiyorsa [o halde] denemeye daha yatkın olursun, deneyince de kendini adaman mümkün olabilir".⁶¹ Aynı zamanda bu hareketin "eğer kimliğimizin temelinde olan bir şeyi savunmaktan bahsediyorsak, bu konuda ironi yapmak mümkün değildir fikrinden uzaklaşmaması gerektiğinin"⁶² de altını çizer. Böylelikle, ironik bir biçimde korunan mesafe insanların aşırı sağ fikirleri "denemesine" kapı açıyorsa da, siyasal anlamda açıkgozlülükten uzak durmanın daha üstün bir tavır olduğu fikri toplumda yerleşirse bunun Alternatif Sağ'ın çıkarları için "ölümcül" olacağını ileri sürer.⁶³ Bunun bir sonucu olarak da Johnson hareketin "sadece gelip ortamda takılanlarla nasıl baş edeceğini çözmesi gerektiğini" dile getirir:

En nihayetinde insanlar bir devrim yapacak ve medeniyetimizi kurtaracak olan insanlar kendilerini yüzde yüz bu davaya adanmış ve bu adanmışlığın da hakkını veren kişiler olacaktır, zira bu onların oldukları kişiyle ilişkilidir, bir oyun gibi bir girip bir çıkarak yapabilecekleri bir şey değildir.⁶⁴

60 Phillips, *This Is Why We Can't Have Nice Things*, s. 79.

61 Red Ice TV, 2017, "Scandza Forum Oslo, 2017 - Greg Johnson" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=YXQGwmmOL5Q> [erişim 25 Eylül 2018].

62 A.g.v.

63 A.g.v.

64 A.g.v.

Nazi web sitesi *The Daily Stormer* kendisini “Tarihte En Çok Sansüre Uğrayan Yayın” olarak tanımlar.¹ Bu tanımlar abartılı olmakla birlikte, web sitesi gerçekten de ciddi tepki görmüştür. Web sitesinin isim hakkına Google tarafından el konulmuş, siteye internet üzerinde içerik barındırma hizmeti sunan GoDaddy, Ağustos 2017’de Charlottesville, Virginia’daki Sağı Birleştir Mitingi’nden sonra siteyi sunucularından atmıştı. Bu duruma kısmen *Daily Stormer*’ın mitingde öldürülen ırkçılık karşıtı eylemci Heather Heyer’den “şişko, çocuksuz, 32 yaşında bir orospu”² olarak bahsetmesi ve site yöneticisi Andrew Auernheimer’in (weev diye de bilinir) Heyer’in cenazesinde “insanları sahada görmek” istediğini söylemesi yüzünden olmuştu.³ Web sitesi bu olaydan sonra pek çok içerik barındırma firması arasında gidip geldi. Ekim 2018 iti-

1 *Daily Stormer*’ın anasayfası. <https://dailystormer.name> [erişim 4 Kasım 2018].

2 Andrew Anglin, “Heather Heyer: Woman Killed in Road Rage Incident was a Fat, Childless 32-Year-Old Slut”, *The Daily Stormer*, 13 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/heatherheyer-woman-killed-in-road-rage-incident-was-a-fat-childless-32-year-old-slut>

3 Andrew Auernheimer (weev) için şurada bkz. Will Worley, “Neo-Nazi website asks readers to target funeral of Heather Heyer who died in Charlottesville violence”, *Independent*, 16 Ağustos 2017. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/america-top-neo-nazi-website-daily-stormer-orders-followers-harass-funeral-heather-heyer-victim-a7895496.html>

barıyla on dört tane alan adına el konulmuş, böylece fiilen interneti oluşturan en temel altyapı hizmetinden mahrum kalmıştı.

The Daily Stormer Alternatif Sağ ile irtibatlı kişilerin ve kurumların yerinden edilmesine dair tek örnek değildi. İnternet trollü Charles Johnson, Mayıs 2015'te sivil haklar eylemcisi DeRay McKesson'a yönelik şiddet içeren tehditleri sebebiyle *Twitter*'dan ebediyen yasaklanan ilk ünlü Alternatif Sağ karakterlerden biri olmuştu.⁴ Ertesi yıl, o zamanlar *Breitbart News Network*'ün yıldız ismi ve Alternatif Sağ'ın Batı şovenisti "ılımlı Alternatif Sağ" kanadının önde gelenlerinden olan Milo Yiannopoulos da tıpkı birkaç ay sonra Richard Spencer tarafından yönetilen *Radix Journal* ve Ulusal Politika Enstitüsü gibi örgütlerde olduğu gibi bu platformdan atıldı.

Ancak, 2017 yazının sonlarında, Charlottesville olaylarından sonra sosyal medya ve genel olarak tüm internet platformlarında aşırı sağın bu hizmetlerden yararlandırılmamasına dönük baskı ciddi ölçüde arttı. Miting, ana akım platformlarda örgütlenmiş ve duyurulmuştu, bu yüzden pek çok firma Alternatif Sağ aktivistleri platformdan atmaya girişti. Bunlar arasında *Twitter*, *YouTube*, *Discord* ve *Facebook* da vardı. *PayPal*, *GoDaddy*, *Uber* ve *Airbnb* gibi ödeme hizmeti ve başka hizmetler sağlayan firmalar da ya platformlarına erişimi sınırlandırdı ya da mitingle ilintili kullanıcıları platformlarından attı.

Bu yasaklar, Alternatif Sağ'ın belli kesimlerinin daha öncesine nazaran geniş kitlelere ulaşabilme becerisine darbe vurdu. Alternatif Sağ'ın doğuşu zaman zaman isabetli bir biçimde blog âlemine ve *4chan* gibi görsel *board*lara atfedilse de *Twitter* gibi ana akım sosyal medya platformları hareket için hâlâ önemlidir.⁵ Bu platformlar ana akımda tanınmayı sağlar ve Alternatif Sağ'ın bilgi yayma, yeni destekçiler kazanma ve eylemlerini sürdürmesi için öncü mecralardır.

Alternatif Sağ'ın en önemli taktiklerinin trollük, koordine nefret kampanyaları yapmak ve bu yolla ana akım medyada dikkat çeke-

4 Amanda Hess, "Why Did Twitter Ban Chuck C. Johnson?", *Slate*, 28 Mayıs 2015. http://www.slate.com/articles/technology/users/2015/05/chuck_c_johnson_suspended_from_twitter_why.html

5 Bu kitabın dokuzuncu bölümüne bakabilirsiniz. Ayrıca bkz. Whitney Phillips, *This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture* (Cambridge: MIT Press, 2015).

rek etkisini artırmak, fikirlerini normalleştirmek olduğu düşünülürse, onlardan bu medya dikkatini esirgemek hareketle mücadele etmekte etkili bir yöntem olabilir. Ancak, platformlar arasında sistemli ve tutarlı bir yaklaşım ortaklığı bulunmaması, bu platformdan atma stratejisinin olabileceğinden daha az etkili olmasına neden olmuştur. Charlottesville'den sonra özellikle sosyal medya şirketleri ciddi sayıda aşırı sağ kullanıcıyı attılar, ama platformların farklı kuralları vardı ve bu da tutarsızlıklara yol açtı. Kitap yazıldığı sırada etkili Alternatif Sağ video blogcu Colin Robertson (Millennial Woes diye de biliniyor) *Twitter*'da yasaklıyken *YouTube*'da yasaklı değildi ve *Facebook* Richard Spencer ile Alternatif Sağ merkezi olan Counter-Currents Publishing'i yasakladıysa da *Twitter* bunları yasaklamamıştı. *The Daily Stormer* bir kez daha ana alan ismi olan *dailystormer.com*'u farklı bir sunucuda kaydedebilmiştir. Bazı etkili aktivistler farklı kullanıcı adlarıyla *Twitter*'a dönmüştür, yani hâlâ kitleleriyle irtibat kurabilecekleri imkânlara sahiptirler. Bu tutarsızlıklar Oxford İnternet Enstitüsü'nden Bharath Ganesh'i internetteki aşırı sağ ve bunlarla irtibatlı grupların “yönetilemez” olduğunu söylemeye itmiştir. Ganesh bu mekânlar ve platformlardaki kurallar arasındaki tutarsızlıkların aşırı sağ aktivistler tarafından istismar edildiğini dile getirir.⁶ Yasaklanan kişiler bunu kurban edilmelerinin ve kendilerine yönelik taraflılığın kanıtı olarak göstermekle ve böylelikle ana akım nezdinde kendilerine yönelik sempatiyi artırmakla kalmamış, aynı zamanda buralardan atıldıktan sonra farklı içerik barındırma firmaları ve sosyal medya platformları arasında gezinerek ve tutarsız uygulamalardan faydalananarak kendilerinin peşinden gelen kitleleriyle aralarındaki iletişimi açık tutmuşlardır.

Her halükârda, Alternatif Sağ giderek artık internetin bir zamanlar olduğu gibi güvenli bir liman olmadığını fark etti. Hareketle ilişkilendirilen kişiler ve gruplar, dahası bir bütün olarak daha geniş aşırı sağ sosyal medya platformlarından, ödeme aracı kurumlarından, doğrudan iletişim platformlarından, temel internet alt yapısından, hatta tanışma platformlarından bile dışlanıyordu. Bunun sonucunda, hareket kendisine alternatif, daha marjinal plat-

6 Bharath Ganesh, “The Ungovernability of Digital Hate Culture”, *Journal of International Affairs*, 71:2 (2018), s. 37.

formlarda teselli bularak ana akım platformlardaki karşılaştıkları yasaklamaların etrafından dolanmaya veya kendi platformlarını yaratmaya yöneldi.

Çevrimiçi ayrılıkçılık

Pax Dickinson, Haziran 2017’de artık kapatılmış olan *Twitter* hesabında “Her şeyin paralelini kurmamız lazım, artık harekete dahil olmayan bir firmaya tek bir dolar bile kazandırmak istemiyorum” yazmıştı.⁷ Dickinson, finans yayını *Business Insider*’ın eski baş teknoloji sorumlusu ve *WeSearchr*’ın (Charles Johnson ile birlikte) kurucularından biriydi. *WeSearchr* 2015’te kuruldu ve bilhassa Alternatif Sağ ile ilintili medya prodüksiyonlarına fon sağlamak için kurulmuş bir kitlesel fonlama platformuydu. Kuruluş sebebi, ana akım bağış toplama sitesi *GoFundMe*’nin aşırı sağ bir davaya erişim hakkı vermemesiydi.⁸ Aynı ay içinde Dickinson bir diğer bağış toplama platformu olan *Counter.Fund*’ı kurdu ama bu kez amaç “Marksist politik doğruculuk ve küreselci ilerici Sola” karşı siyaseten eyleme geçmekti.⁹

İki ay sonra Alternatif Sağ ile ilintili bir sosyal medya platformu olan *Gab*’in resmî blogunda yayımlanan bir makaleyle, Alternatif Sağ içinde “The Free Speech Tech Alliance” veya “alt-tech” ismi verilen bir “alt-” hareket şekillenmeye başladı. Bu makale internette aşırı sağ fikirlere yönelik giderek düşmanca hale gelen bir ortamı betimler. O sıralar bunun örneği, *Google*’ın, şirketin cinsiyetler arasındaki maaş farklarını kapatmaya niyetlenmesine karşı bir manifesto yazıp bunu yayan elemanı James Damore’un şirketten kovulmasıydı.¹⁰ Makale, “zaman vatanseverlerin ve Silikon Vadi-

7 Pax Dickinson’ın *tweeti*, 7 Haziran 2017, nefret değil UMUT’un çevrimiçi arşivi.

8 Michelle Castillo, “The Far Right Uses this Site to Fund its Favorite Causes - and its Founder Hopes to Build a ‘Very Profitable Business’”, *CNBC*, 24 Haziran 2017. <https://www.cnn.com/2017/06/24/wesearchr-charles-johnson-alt-right-causes.html>

9 *Counter.Fund* anasayfa. <https://web.archive.org/web/20170618191058/https://counter.fund/> [erişim 4 Kasım 2018].

10 James Damore, “Google’s Ideological Echo Chamber”, Temmuz 2017. <https://assets.documentcloud.org/documents/3914586/Googles-Ideological-Echo-Chamber.pdf>

si'nin içinde ve dışındaki özgür düşünce sahiplerinin örgütlenmesi, güvenli bir şekilde iletişim kurması ve bu iletişimi inşa etmeye başlaması zamanıdır" diyordu.¹¹ Devamında ise, "liberal" Silikon Vadisi devlerinin kontrolünün dışında alternatif platformlar ve alternatif bir altyapının gerekliliğinin altı çiziliyordu.

Alt-tech hareketi aslında Alternatif Sağ içinde mevcut olan bir eğilimin yoğunlaşmasını temsil ediyordu. İnternet platformlarına son derece bağımlı olan hareket bu alanları kontrol etmiyordu. Uzun yıllar boyunca, hesap kapatmalar ve diğer platformların içerik kontrolleri sebebiyle bazı alternatif platformlar rastgele kurulmuştu, bunlar arasında 2014'te kurulmuş olan *Reddit* klonu *Votat* da vardı. Buna ek olarak, pek çok kişi çevrimiçi ödeme kurumu *PayPal* gibi yerlere olan bağımlılıklarını azaltmak için para transferlerinde merkezsiz kripto paraları (güvenlik için merkezî bir otorite yerine kriptografik yöntemlerle korunan dijital para birimleri) kullanmaya başladı.

Aşırı sağın çok erken bir tarihten itibaren internetin potansiyelini fark ettiğini ve burada kendi mekânlarını oluşturduğunu akılda tutmak gerekir. Beyaz üstünlükçü bir forum olan *Stormfront* 1990'da (bizim bugün *World Wide Web* –[www]– olarak adlandırığımız şeyin kurulmasından aylar önce) bir bülten *boardu* olarak kurulduktan sonra 1995'te internet ortamına geçmiştir.¹² Bundan da daha önce, 1984'te, Ku Klux Klan'ın önde gelen üyelerinden olan ve "lidersiz direniş"¹³ olarak adlandırılan terörizm taktiklerini popüler hale getiren Louis Beam ilk beyaz üstünlükçü bülten *boardu* olan *Aryan Nation Liberty Net'i* kurmuş, kaleme aldığı "Klan içi Haber Bülteni & Hayatta Kalma Uyarısı"nda şöyle yazmıştı:

Eğer becerebilirsiniz, vatansever hareketin tüm liderlerinin ve stratejistlerinin birbirine bağlandığını bir düşünün. Ülkedeki her-

11 Gab, "Announcing the Free Speech Tech Alliance", medium.com/@getongab, 10 Ağustos 2017. <https://web.archive.org/web/20180918112907/https://medium.com/@getongab/announcing-the-alt-tech-alliance-18bebe89c60a>

12 Carol M. Swain ve Russ Nieli (ed.), *Contemporary Voices of White Nationalism i America* (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), s. 154.

13 Southern Poverty Law Center, "Louis Beam", <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/individual/louis-beam> [erişim 5 Eylül 2018].

hangi bir vatanseverin canı istediği zaman bilgisayarını açarak li-
derlerin tüm bilgilerini ve sezgilerini okuyabildiğini hayal edin.
“Belki bir gün,” mü diyorsunuz? Ya bugün? Böyle bir bilgisayar
zaten mevcut ve çalışıyor. İşte *Aryan Nation Liberty Net*’i duyuru-
yoruz.¹⁴

Aşırı sağ için internette alternatif alanlar yaratma çabaları ye-
ni olmamakla birlikte, bir dizi gelişme bu eğilimin yoğunluğunun
ve odağının artmasına sebep oldu. Geçtiğimiz birkaç yılda Alter-
natif Sağ ile ilişkilendirilen kişiler interneti bir fikir yayma platfor-
mu olarak kullanmanın ötesine geçip burayı eylemlerinin merke-
zine oturtular. Çevrimiçi platformlar sadece bilginin yayılmasına
yaramakla kalmıyor, bir hareketin içinde ağlar kurmaya, ideolojik
ve ulusal sınırları aşarak destekçilerin bir dünya görüşünü payla-
şıp güçlendirmesine de yarıyordu.¹⁵

İfade özgürlüğü platformları

İfade özgürlüğünün mutlak bir yorumuna en azından yüzey-
sel anlamda bağlılık *Gab*’in tüm *alt-tech* platformlarıyla paylaştığı
bir özellik. Siteyi yürüten ekip, bu siteyi kendi hareketlerine kar-
şı meşru olmayan şekilde sansür uyguladığını iddia ettikleri ana
akım platformlara olan karşıtlığı üzerinden pazarlar. *Gab*’in mot-
tosu “öncelikle insan ve ifade özgürlüğü”dür, *Reddit* alternatifi
olan *Voat*’inki ise biraz daha incedir: “Söz sende.”

Açıktır ki ana akım platformlardaki yasaklamalar, ifade özgür-
lüğünün tehdit altında olduğu ve Alternatif Sağ’ın baskı altındaki
bir hareket olduğu anlatısına katkı sunmuştur. Bu platformlar ta-
rafından işleme konulan yasaklar Alternatif Sağ içinde yaygın olan
bir anlatıyı daha da harlar. Bu anlatıda hareket mazlum olarak res-
medilir ve böylece popülist bir tavırla davasına sempati toplamaya
çalışılır; ayrıca hareketin haklılığı da vurgulanarak şimdiki ve ge-
lecekteki destekçiler nezdinde daha çekici hale getirilmesi amaç-
lanır. Bu şekilde tanımlandığında, yeni platformlara göç etmek bi-

14 Louis Beam (ed.), *Inter-Klan Newsletter & Survival Alert* (1984), s. 2.

15 Helen Margetts, Peter John, Scott Hale ve Taha Yasseri, *Political Turbulence: How So-
cial Media Shape Collective Action* (New Jersey: Princeton University Press, 2015).

zatihi bir direniş hareketine dönüşür, bu da alternatif platformların *Facebook* ve *Twitter* gibi platformlara göre bir avantajıdır. Bu retoriğin dürüstlüğü elbette sorgulanabilir; örneğin Richard Spencer bizzat Alternatif Sağ'ın aslında ifade özgürlüğünü desteklemediğini söylemiştir.¹⁶ Dahası, bu platformların çoğunun kurucularlarının ideolojik bağlılıklarını sorgulamak için bir neden yoksa da, tıpkı ana akım platformlar gibi buraların kurucularının da güçlü politik motivasyonları olsa da bunun yanında kâr motivasyonları olmadığını söyleyemeyiz. Dolayısıyla *Gab*'in kurucusunun “insanlar için” bir platform yarattığı yönündeki sözlerini ihtiyatla karşılamak gerekir. Kâr amacı gütmekle birlikte etik bir imaj yaratmaya çalışan her işletme gibi bu platformlar da ifade özgürlüğü anlatısından (sosyal medya şirketlerinin veri madenciliği yaptığı korkusu gibi başka anlatılara ek olarak) faydalanmaya çalışır.

Güvenli bir aşırı sağ mekân

Yeni alternatif platformlar arasındaki en başarılı örnek *Gab*'dir. *Gab* 2016'da Pensilvanyalı 25 yaşındaki bir girişimci olan Andrew Torba tarafından kurulmuş, kendisini *Twitter* ve *Facebook*'a rakip olarak konumlandıran, bağımsız olarak geliştirilen bir platformdur.¹⁷ *Gab*, *Twitter*'dan pek çok özelliği almıştır, bunun yanında başka sosyal medya ağlarından –örneğin– grup fonksiyonunu veya paralı üyeler için birtakım özel şeyleri almıştır. Bu platform, Charlottesville'in akabinde ve *Twitter*'ın Aralık 2017'de yaptığı tüzük değişiklikleri sonucunda bir dizi ünlü aktivist yasaklanınca Alternatif Sağ içinde bir *Twitter* alternatifi olarak kısa sürede popüler oldu. *Gab*, Pepe memeine benzeyen yeşil bir kurbağayı logo olarak seçmek gibi yöntemlerle daha en baştan Alternatif Sağ'a selam çakmıştı. Bununla birlikte, ilk başlarda hareketi doğrudan desteklediğini belirtmemiş ve kendisini “big-tech”e karşı ve ifa-

16 RightWingWatchdotorg, 2018, “RWW News: Richard Spencer Says the Alt-Right Doesn't Support Free Speech” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=-X5si3DA63w> [erişim 3 Ekim 2018].

17 Joshua Brustein, “How a Silicon Valley Striver Became the Alt-Right's Tech Hero”, *Bloomberg*, 9 Ekim 2017. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-10-09/how-a-silicon-valley-striver-became-the-alt-right-s-tech-hero>

de özgürlüğünden yana konumlamıştı. 28 Ekim 2018'de Pittsburgh'daki Tree of Life Congregation Sinagogu'nda on bir kişiyi öldüren katilin bu platformda beyaz üstünlükçü, antisemitist şeyler yaparak şiddet kullanan aşırı sağ grupları destekleyen içerikleri yasaklanmadan paylaştığı ortaya çıktıktan sonra *Gab* bir anda medyanın dikkatini çekmeye başladı.

Gab'in Alternatif Sağ'ı kendisine çekmesine şaşırmamak gerekir zira hem Andrew Torba'nın kendisi hem de bir organizasyon olarak *Gab* çeşitli Alternatif Sağ meselelerine giderek daha yüksek sesle destek çıkmıştır. Örneğin Torba, Ağustos 2018'de Alex Jones belli başlı sosyal medya platformlarından atıldıktan sonra onun YouTube kanalı *Infowars*'a çıkmış, aşırı sağın "solun oyun alanlarında oynamayı bırakması" gerektiğini söylemişti.¹⁸ Hem Torba hem de *Gab*'in diğer sosyal medya ortamlarındaki resmi hesapları Alternatif Sağ ile ilişkilendirilen *memeleri* giderek daha sık kullanmaya başlamıştı. *Gab*'in ideolojik yönelimine ilişkin daha da açık ve net göstergeler platformun sonradan silinen blogunda bulunabilir. Burada okurlar baştan aşağı Alternatif Sağ retorikle dolu "EXPOSED: Anti-White 'Hate Speech' on Twitter By CNN, Buzzfeed, NYT, and LA Times Reporters" ["İFŞA: Twitter'da CNN, Buzzfeed, NYT ve LA Times muhabirlerinin beyaz karşıtı 'nefret söylemi'"] veya "The Social Justice Sham of Silicon Valley" ["Silikon Vadisi'nin Toplumsal Adalet Sahtekârlığı"] gibi başlıkları olan makaleler yazıyordu. *Gab* ise platformun "herkes için"¹⁹ olduğunu iddia etmeye devam ediyordu, sitenin fikir çeşitliliğine olan bağlılığını ifade etmek için zaman zaman üyeler arasında "Kanada'dan, sosyal olarak liberal görüşlere sahip bağımsız rap sanatçıların" da olduğuna ilişkin anekdotlara dayalı tanıklıkları kanıt olarak ileri sürülüyordu.²⁰

18 NewsBlip, 2018, "Andrew Torba of Gab.ai Visits Alex Jones" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=anXYG7V8t0Q> [erişim 3 Ekim 2018].

19 Gab, "Introducing gab.com: The Home of Free Speech Online", *medium.com/@getongab*, 16 Aralık 2017. <http://web.archive.org/web/20181016185100/https://medium.com/@getongab/introducing-gab-com-the-home-of-free-speech-online-588fd22906bb>

20 Anisa Subedar ve Will Yates, *Gab: Free Speech Haven Or "alt-right safe space?"*, BBC World Service, 10 Aralık 2016. <https://www.bbc.co.uk/programmes/p04k0075>

Böyle bir kullanıcı gerçekten var olsa bile, bunları sitenin ortalamasını yansıtan kullanıcılardan ziyade kaideyi bozmayan istisnalar olarak görmek daha doğru olacaktır. *Gab* pek çok *alt-tech* platformu gibi “kapısının herkese açık olduğunu”²¹ iddia etse de, aşırı sağla ilişkilendirilen kişilerin hâkimiyetindedir. Sitedeki ırkçılığa ve diğer nefret türlerine yönelik serbest tavır buradaki atmosferi beklenebileceği gibi oldukça zehirli hale getirir. Hareketteki pek çok kişi *Gab*’i açıkça desteklemiştir ve en çok takip edilen hesaplara göz atıldığında, platform büyümesini büyük ölçüde Alternatif Sağ’a borçludur. Ekim 2018 itibarıyla, en çok takip edilen yirmi hesap arasında bir tanesi hariç hepsinin Alternatif Sağ’a desteğini açıkladığı görülür ve bunların çoğu hareketle ilişkisi bilinen tanınmış kişilerdir. Bunlar arasında Paul Joseph Watson (platformdaki en çok takip edilen hesap), Alex Jones, Milo Yiannopoulos, Stefan Molyneux, Ricky Vaughn ve Mike Cernovich vardır.

Alt-her şey

Gab pek çok alternatif sosyal medya platformundan yalnızca biridir, ancak bunlardan muhtemelen en başarılısıdır. Pek çok başka mecra kendisini *Facebook*’a alternatif olarak sunar veya kendi modellerini ortaya koyar. Ana akım platformlardaki yasaklardan sonra kendi mekânını kurma aciliyeti, yeni bir web sitesi kurmanın nispeten kolay olması ve Alternatif Sağ destekçilerinin kimilerinin teknolojik açıdan kabiliyetli olmaları hareketin hızlı bir biçimde yeni platformlar kurmasını sağlamıştır, ancak bunların çoğu yine de küçük ölçeklidir ve ömürleri çok uzun olmamıştır.

Örneğin Alternatif Sağ ve aşırı sağa yönelik olarak tasarlanmış randevulaşma platformları vardır. Bunlardan biri, 2016’nın başlarında kurulan ve “Protestan, üreme yanlısı ve aileyi yücelten, Konfederasyoncu, eğitim evde olmalı görüşünü savunan, Hristiyanlığı kimlik sıralamasında birincilleştiren, beyaz milliyetçi, alternatif sağcı, Hristiyan dindar bekâr”²² kitleye hitap etme iddiasında

21 *Gab* anasayfası. <https://gab.ai> [erişim 20 Ekim 2018].

22 *WASP Love* anasayfası. <https://wasp.love/> [erişim 20 Ekim 2018].

bulunan *WASP Love*'dir.²³ Tanışma siteleri için asıl mesele yasaklar değil, Alternatif Sağ içindeki oldukça asimetrik cinsiyet dengesidir. *WASP Love*'ın kurucusu Stonewall *VICE*'a bu hizmetin “kadın üyeleri artırması” gerektiğini ifade etmiştir.²⁴ *WASP Love*'ın rakiplerinden biri, adı üstünde olan *WhiteDate*'tir²⁵ ve bu platformun web sitesinde “Kadınları *WhiteDate*'e nasıl davet edersiniz?” başlıklı, çıktısı alınabilen bir posterisi olan bir bölüm bile vardır.²⁶

Ancak, Alternatif Sağ için en önemli olan platformlar arasında bağış toplamaya ek olarak özellikle videoya odaklananlar söz konusudur. Sosyal Medya araştırmacısı Zeynep Tüfekçi *YouTube*'un “21. yüzyılın en etkili radikalleştirme enstrümanlarından biri olabileceğini” söyler.²⁷ Dolayısıyla, *YouTube*'un diğer ana akım platformlara nazaran Alternatif Sağ kullanıcılara karşı nispeten hoşgörülü olması bilhassa kaygı vericidir.²⁸ Platformda yasaklanan üyeler olmakla birlikte, *YouTube*'da daha yaygın olan uygulama tüm hesabı kapatmak yerine belirli bir videoyu kaldırmak veya videoların ve kullanıcıların reklamlarla para kazanma imkânını ortadan kaldırmaktır. Bu yüzden ortaya pek çok *YouTube* alternatifi çıkmıştır ve bunlar da kendilerini “ifade özgürlüğü” savunucuları olarak konumlandırır ve kullanıcılarının içeriğini kontrol etmeme sözü verir. Ancak video içeriği kendine özgü bazı zorluklar içerir. Metin tabanlı platformlara kıyasla video sitelerini işletmek daha pahalıdır zira hem depolama hem de veri transfer maliyetleri yüksektir, bu yüzden de buralar daha ciddi fon gerektirir veya video içeriğini sunucuda barındırmak için daha yaratıcı yaklaşımla-

23 *WASP*, White Anglo-Saxon Protestant'ın (Beyaz-Anglosakson-Protestan) kısaltmasıdır – ç.n.

24 Mack Lamoureux, “Inside the Sad World of Racist Online Dating”, *VICE*, 19 Aralık 2016. https://www.vice.com/en_uk/article/wndk85/inside-the-sad-world-of-racist-online-dating

25 Beyaz flört – ç.n.

26 “Mini Flyer - How to Invite Women to WhiteDate”, *WhiteDate*. <https://www.whitedate.net/miniflyer>

27 Zeynep Tufekci, “YouTube, the Great Radicalizer”, *New York Times*, 10 Mart 2018. <https://www.nytimes.com/2018/03/10/opinion/sunday/youtube-politics-radical.html>

28 Rebecca Lewis, *Alternative Influence* (New York: Data & Society Research Institute, 2018).

ra ihtiyaç vardır. Dolayısıyla *YouTube*'un alternatiflerinin alternatif platformlara teknolojik açıdan daha yaratıcı yaklaşımlar sunması şarttır.

BitChute, merkezsizleşme teknolojisini kullanan *YouTube* alternatiflerinden biridir ve Alternatif Sağ tarafından, bilhassa kendilerinin *YouTube* tarafından yasaklanabileceğini düşünenler tarafından giderek daha fazla benimsenmiştir. Aralarında *Red Ice Creations* ve Colin Robertson (Millennial Woes diye de biliniyor) olan pek çok kritik örgüt ve isim tarafından kullanılır.

Platformları fonlamak

YouTube hem bir bağış toplama hem de içerik yayma platformu olarak görülmelidir zira içerik üreticilerine reklam gelirinden pay alma ve video izleyenlere canlı yayınlar esnasında “super chat” mekanizması aracılığıyla bağış yapma imkânı tanır. Bu bağış mekanizması Alternatif Sağ *YouTube*'cular tarafından sıkça kullanılır ve bunların bazıları gelirlerinin bir kısmını veya tamamını medya içeriği üreterek elde eder. Kurumsal sponsorluklar Alternatif Sağ'da nadir görülür, ancak pek çoğu *YouTube* reklamlarından ve takipçilerinin bağışlarından ciddi miktarda gelir elde eder. Hareketin destekçileri hem anlık hem de tekrarlanan bağışlarla önde gelen isimleri desteklemek konusunda hevesli olduklarını göstermiştir.

Alternatif Sağ'daki isimler ve gruplar internet üzerinden ödemeler ve bağış platformlarını kullanarak kendi gelirlerini yaratır, düzenlenen organizasyonlar, seyahat ve diğer masraflar için bağış toplar, ayrıca kitap ve eşantyon satarlar. Ancak bu da ana akım platformlardan direniş görmüştür ve *YouTube*'un reklamdan gelir elde etmeyi engelleme uygulamalarına ek olarak kitlesel fonlama sitesi *GoFundMe*, aralarında Tim Gionet (Baked Alaska diye de bilinir) ve Kyle Chapman (Based Stickman diye de bilinir) gibi isimlerin de bulunduğu pek çok Alternatif Sağ ünlüsüne erişimi engellemiştir. Benzer şekilde bağışlar için üyelik tabanlı bir modele sahip olan *Patreon* uzun süredir Richard Spencer, Brittany Pettibone, Lauren Southern, Defend Europa ve Faith Goldy gibi isimlerin

de olduğu bir aşırı sağ kişiler ve örgütler listesini yasakladı. Bu gelişmeler ışığında, bu platformların bilhassa Alternatif Sağ taklitlerini yaratma çabaları hâsıl olmuştur. *GoFundMe* yerine *GoyFundMe* kurulmuş (“goy” İbranicede Yahudi olmayan kişi anlamına gelen bir terimdir ve Alternatif Sağ içinde çok yaygın bir memedir), *Patreon*’un yerine is *Hatreon* ve *MakerSupport* kurulmuştur. Pek çok başka benzer platform daha vardır, Charles Johnson’ın *WeSearchr* ve *Freestartr*’ı, ana akım benzeri *Kickstarter* olan platformlardır. Bunların hiçbirisi günümüzde aktif değildir, zira ödeme aracılığı yapan sistemler bu platformlarla olan bağlarını kesmiştir.²⁹

Ödeme firması sayısının daha az olması ve bu firmaların örneğin web sitesi barındırma hizmeti veren firmalara göre müşterilerinin içerikleri konusunda daha çok sorumluluk taşıdığı düşüncesi-nin yaygın olması, bu firmaların Alternatif Sağ için daha ulaşılmaz olmasını beraberinde getirmiştir. Dahası, çevrimiçi ödeme yöntemleri üzerinden iş yapma eğilimi, hareketin örgütlenme becerisini zayıflatmayı amaçlayan aktivistlerin ve medyanın başlıca hedeflerinden biri haline gelmiş, bağışları durdurmanın veya sekteye uğratmanın potansiyel etkileri sebebiyle aşırı sağ grupları finansal olarak çökertmeye yönelik kampanyalar yapılmasını sağlamıştır. Örneğin, *Sleeping Giants* [Uyuyan Devler] isimli sosyal medya aktivizm grubu kendisini “bağnazlık ve cinsiyetçiliği daha az kârlı hale getirecek bir kampanya”³⁰ olarak tanımlar ve aracı ödeme firmaları ile aşırı sağ web sitelerine reklam veren firmalara sıklıkla çağrılar yapar.

Sınırlı başarılar

Alt-tech hareketinin bugüne kadar elde ettiği sınırlı başarılar genellikle ana akım platformlarda gerçekleşen ve çok ses getiren yasaklamalardan sonra oldu. Bu eylemler aşırı sağ eylemcilerin alternatif mecralara göç etmelerini duyurmalarına yaradı ve böylelikle bu

29 Faith J. Goldy, 2018, “NATIONALISTS ARE NOT ALLOWED TO MAKE A LIVING!?” [çevrimiçi video]. <https://www.pscp.tv/w/1vAxRERYqqVJl> [erişim 16 Ekim 2018].

30 *Sleeping Giants* (@slpng_giants) profil tanımı. https://twitter.com/slpng_giants [erişim 20 Ekim 2018].

alternatif platformlar yeniden görünürlük kazanarak yeni destekçiler elde etti. Örneğin *Daily Stormer*'dan Andrew Anglin *Gab*'deki en aktif ve popüler hesaplardan birine sahiptir ve burası onun *BitChute* dışındaki tek kamuya açık sosyal medya platformudur. Andrew Torba da bizzat sitenin yakın dönemdeki büyümesini aşırı sağ eylemcilerin diğer platformlardan yasaklanmasına bağlamıştır. Bunların en büyüğü, Alex Jones ve Jones'un komplocu web sitesi *InfoWars*'un Ağustos 2018'de yasaklanmasıdır.³¹

Bununla birlikte, genel olarak bakıldığında alternatif platformların başarıları pek seyrek. Bu bölümde bahsi geçen pek çok proje arasından sadece birkaç tanesi hâlâ aktiftir ve bunların da çok azı başarılı sayılabilir. *Gab*, *Voat* ve *WrongThink* gibi aktif olan platformlar da hâlâ güvenilirlik probleminden, nispeten aktif olmayan bir kullanıcı tabanı ve ana akımın dikkatini çekememekten mustarıptır.

Gab büyümeye devam etse de, kullanıcıları pek aktif değildir. Zannettou ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışma kullanıcıların sadece %20'sinin profil tanımlarını değiştirdiğini, %43'ünün ise site-de hiçbir paylaşım yapmadığını tespit ediyor.³² *Gab* hâlâ Alternatif Sağ gettolaşmasından mustarıptır. Diğer Alternatif Sağ platformlarından daha büyük olmakla birlikte kullanıcıları büyük ölçüde homojendir ve paylaşımların pek azı ciddi bir tartışma yaratır. Başka bir deyişle, platform hâlâ çok alternatiftir. *Twitter*'dan kovulan kullanıcılar için bir mekân, bir tür güvenli liman olma özelliği vardır ama kimileri için müdahale edilmeden kendini ifade edebilme imkânı buraya bağlılık hissetmek için yeterli bir özellik değildir. Pek çok ünlü Alternatif Sağ karakteri *Gab*'e gelmiş ancak burayı terk etmeden önce çok kısa süre kalmıştır, burada kalmak yerine daha ana akım hesaplara dönmeyi ve uğradıkları yasaklanmaların etrafından dolanmaya vakit harcamayı seçmişlerdir. Kitap yazıldığı sırada Mike Cernovich'in son paylaşımı on altı ay önce yapılmış-

31 Lucas Nolan, "Social Media Platform Gab to Silicon Valley: 'You Will Be Replaced'", *Breitbart*, 20 Eylül 2018. <https://www.breitbart.com/tech/2018/09/20/social-media-platform-gab-to-silicon-valley-you-will-be-replaced>

32 Savvas Zannettou, Barry Bradlyn, Emiliano De Cristofaro, Haewoon Kwak, Michael Sirivianos, Gianluca Stringhini ve Jeremy Blackburn, "What is Gab? A Bastion of Free Speech or an Alt-Right Echo Chamber?", *WWW '18 Companion* (2018), s. 4.

tı, oysa Ekim 2018'de *Twitter*'da günde 238 kez yazmış olduğu görülüyor. *Twitter*'da yasaklı olan Milo Yiannopoulos bile yedi aydır aktif değildir ve burası yerine *Facebook*'u kullanır. Colin Robertson Eylül 2018'de *Twitter*'dan yasaklandığı halde, burada tekrar inaktif hale gelmeden önce *Twitter* yasağı hakkında sadece birkaç paylaşım yapmıştır. Robertson başka bir rumuzla *Twitter*'a tekrar dönmüştür ve *Instagram*'da aktiftir.

Alternatif Sağ'ın en sıkı takipçilerinin bile alternatif platformlara gitmek istemediği ve ancak mecbur kaldıkları zaman bunu yaptıkları çok açıktır. Dolayısıyla hem *Gab* hem de *BitChute* aslında ana akım platformların yedeği olarak iş görür. Dahası, bu alternatif platformların taciz kampanyaları için hedefleyecek kimseyi bulamaz ve ana akım medyanın dikkatini çekecek, yeni kitlelere açılacak potansiyelleri de yoktur. Ana akım platformların önemi hâlâ fazladır. Hem Jared Taylor'ın *American Renaissance*'ı hem de Charles Johnson tarafından 2018'in ilkbaharında *Twitter*'ın kendilerini yasaklamasından sonra *Twitter*'a karşı açılan dava bunu ortaya koyar. Colin Robertson'ın sonradan silinen bir *YouTube* videosunda açıkladığı gibi, "*Twitter*'da meydana gelen kendine özgü bir girdap hareketi söz konusudur".³³

Diğer meseleler daha pratik meselelerdir ve platformların kalitesine ilişkindir. *Voat*'ta sık sık hata mesajları görülür ve *BitChute*'un merkezsiz video teknolojisi teoride çok etkileyici olsa da geleneksel video barındırma sitelerine göre yavaştır. *Facebook*, *Twitter* ve *YouTube* gibi ana akım platformların pırıl pırıl halleri ister istemez ortalama kullanıcıyı daha seçici ve sabırsız hale getirerek buralarla rekabet eden platformların işini zorlaştırmıştır. Bu devlerin elindeki kaynaklarla mücadele etmek, aşılması zor bir engeldir.

Altyapının kontrolünü ele almak

Öte yandan Alternatif Sağ, kullanıcıları kendi medya platformlarına çekmekten daha büyük bir zorlukla karşı karşıyadır. Eğer site-nin alan adı engellenirse ve barındırma hizmetine son verilirse, iyi

33 Count Dankula'nın (Mark Meechan) videosu, 3 Ekim 2018, nefret değil UMUT'un çevrimiçi arşivi.

inşa edilmiş bir platformun anlamı kalmaz. Bu, 2017 yılında web sitesi barındırma sunucusu *Squarespace*'in *Daily Stormer*'ı, Richard Spencer'in *Radix Journal*'ını ve Alternatif Sağ grup Identity Evropa'nın hesaplarını kapatması sonucu gerçekleşmiştir.³⁴ Benzer şekilde, bir bağış toplama platformu genellikle *PayPal* gibi ana akım firmaların bu ödemeleri işleme koyma hizmeti olmadan fonksiyonunu yeri getiremez.

Dolayısıyla, modern internetin altyapı hizmetlerini kontrol edebilme meselesi *alt-tech* hareketi için giderek daha önemli bir hale gelmiştir. Modern bir web sitesi giderek merkezileşen bir dizi önemli hizmete ihtiyaç duyar. Bunlar arasında site içeriğini barındırma, site isminin kaydedilmesi, DDOS saldırılarına karşı koruma, ödeme işlemleri, mobil uygulama dükkânlarına erişim gibi hizmetler vardır.

Bu sebeple, aralarında yukarıda bahsi geçen platformların kurucularının çoğunun da olduğu, ayrıca “ifade özgürlüğü teknoloji ittifakı” içindeki kimi isimlerden oluşan Alternatif Sağ'ın bir bölümü altyapının her aşamasını kontrol etme ihtiyacını dile getirirler. Bu amaç pek çok farklı kişi tarafından desteklenir. Bunlardan biri, Mayıs 2018'de yayımlanan bir makalede Alternatif Sağ'a ait bir alan adı kayıtçısı, web sitesi barındırıcısı ve ödeme işlemcisi kurulması çağrısını yapan alternatif haber sitesi *Defend Europa*'dır. Makalede “bu platformları kimse bizim için inşa etmeyecek ve eğer biz bunları kendimiz yapabilirsek, her şeyi yapabiliriz. İnsanlarımızı işe koşmanın vakti gelmiştir” deniyordu.³⁵ Buna karşın, çoğu kişinin Alternatif Sağ'ın Silikon Vadisi'nin devlerinin sunduğu hizmetlerin benzerini inşa edebileceğine olan inancı düşüktür. Silikon Vadisi bu işe on yıllar önce girmiş durumdadır, elinde devasa kaynaklar vardır ve kendisini günümüzde internetin kritik noktalarına hayati önem taşıyan merkezler olarak yerleştirmiş durumdadır. Dünyanın en büyük CDN sunucusu (web sitelerine yönelik DDOS saldırılarına karşı korunmayı sağlayan bir hizmet) olan

34 Colin Lecher, “Squarespace Says it's Removing 'a Group of Sites' as Internet Cracks Down on Hate Speech”, *The Verge*, 17 Ağustos 2017. <https://www.theverge.com/2017/8/16/16159106/squarespace-removing-websites-charlottesville>

35 redsquirrel, “Alt-Tech: Making It Happen”, *Defend Europa*, 5 Mayıs 2018. <https://www.defendevropa.com/2018/culture/alt-tech-making-it-happen>

Cloudflare, Nisan 2017 itibarıyla internetteki en çok ziyaret edilen sitelerin en az %10'u tarafından kullanılıyordu.³⁶ Benzer şekilde, Apple ve Google akıllı telefonlarda kullanabileceğimiz uygulamalar konusunda neredeyse mutlak karar verici konumundadır.

Alternatif Sağ'ın kontrol edeceği ne alternatif platformlar ne de altyapı (örneğin isim hakkı kaydı veren yerler), eşik bekçileri gücünü elinde tutan küçük bir kişiler veya kurumlar grubuna güvenmek zorunda kalmak gibi temel ve Alternatif Sağ sempatisanları için önemli bir meseleyi çözer. Aşırı sağ ideolojik ayrımlarla ve fraksiyonlar arası tartışmalarla maluldür ve Alternatif Sağ da bundan farklı değildir. Bu durum dikkate alındığında pek çok kişi hareketin içindekilerin elinde olacak olsa da kontrolün merkezileşmesinden hoşnut değildir.

Hareketin az sayıdaki kişinin elinde olacak teknolojilere ihtiyacının sürmesinden kaynaklanan korku, Nisan 2018'de Gab'de beyaz milliyetçisi Paul Nehlen Alternatif Sağcı aktivist Ricky Vaughn'un gerçek kimliğini ifşa ettiği için kovulunca tekrar alevlendi. "İfade özgürlüğü" platformundaki bir hesabın askıya alınması hareketin içinden de ciddi eleştirilerin yükselmesine sebep oldu.³⁷ Bu olay işleyen, fonksiyonel bir platform kurmanın yanı sıra kullanıcıların güvenini kazanmanın alt-tech için ne kadar zor olduğunu ortaya koydu. Bu önemsiz bir konu değildir zira aşırı sağın anti-faşist veya devlet kaynaklı sızmalardan korkan paranoyak bir yapısı vardır. Ekim 2018'de Daily Stormer forumundaki bir konu başlığı bu endişelere işaret eder. Bu başlıkta, bir kullanıcı yeni kurulmuş Freezoxee isimli sosyal ağın kendisini ifade özgürlüğü platformu olarak tanıttığı halde "otoriter ideolojileri" engelleme uygulaması olduğuna dikkat çeker.³⁸ Kullanıcı "yeni bir site yaratmalarının [sitenin kurucularının] arkasındaki ama-

36 Tom Arnfeld, "How We Made our DNS Stack 3x Faster", Cloudflare, 11 Nisan 2017. <https://blog.cloudflare.com/how-we-made-our-dns-stack-3x-faster>

37 Hatewatch Staff, "In Another Major Stumble for the Alt-right, Pundit 'Ricky Vaughn' Allegedly Doxed by Paul Nehlen", Southern Poverty Law Center, 3 Nisan 2018. <https://www.splcenter.org/hatewatch/2018/04/03/another-major-stumble-alt-right-pundit-ricky-vaughn-allegedly-doxed-paul-nehlen>

38 Freezoxee kullanıcı anasayfası. <https://friends.freezoxee.com> [erişim 25 Kasım 2018].

cın kimin yasaklanacağı konusunda son sözü söyleme isteği olduğunu” yazar.³⁹

Merkezsizleşme internetteki gelecekleri hakkında endişe duyan Alternatif Sağ isimleri arasındaki bir diğer önde gelen düşüncedir. Merkezsizleşme felsefesi alternatif platformlar ve hizmetler inşa ederek kontrolü kendi ellerine almak ve böylelikle ister istemez pek çok ana akım rakibin bugün yaptığına benzer şeyler yapmak yerine, farklı bir yaklaşımı, internette yoğunlaştırılmış güç noktalarından (ve hata noktalarından) kaçınmayı benimser.

Bu noktada, Alternatif Sağ’dan çok daha önce daha merkezsiz bir internet talep eden bir hareketin ortaya çıktığını ve Alternatif Sağ’la ilişkisiz olmaya devam ettiğini not etmek gerekir. Anarşist, tekno-liberteryen programcılar ve otoriter yönetimler altında yaşayan internet aktivistleri uzun süre önce devletlerin ve büyük şirketlerin kontrolünün dışında merkezsiz bir interneti mümkün kılan platformlar inşa etmişlerdir.⁴⁰

Torrent protokolü gibi kimi erken tarihli merkezsizleşme projeleri gayet iyi bilinir. Bu proje telif hakkı altında bulunan yapıtların korsanlıkla elde edilmesi olarak anlaşılıyorsa da altta yatan teknoloji, merkezî bir sunucu olmadan insanların binlerce bilgisayar arasında büyük dosyaları paylaşabilmesine imkân sağlar. Yükleme yapan bilgisayarlardan biri internetten çıktığında bu durum dosyanın bulunabilirliğini etkilemez ve indirme hızına da çok az etki eder. Karşılaştırmak gerekirse, bu yöntem bir dosyayı bir sunucudan bilgisayarımıza dümdüz bir şekilde, bitlerin birer birer sırayla indirildiği yöntemle göre çok daha karmaşık bir mekanizmadır. Sunucudan bilgisayara dosya indirilen yöntemde, dosyayı erişilemez kılmak için tek yapılması gereken şey sunucunun internet bağlantısını kesmek veya dosyayı silmektir. Bu aynı zamanda indirme işlemini hangi bilgisayarın nereden yaptığını tespit etmek için de çok daha uygundur.

39 Mathias’in şu gönderiye yorumu: “Matthew Bracken’s social media platform banned me twice for my GAB posts”, *The Goyim Know*, 9 Ekim 2018, <https://bbs.thegoyimknow.to/t/matthew-brackens-social-media-platform-banned-me-twice-for-my-gab-posts/301327/2> [erişim 20 Kasım 2018].

40 Ronald J. Deibert, “Black Code: Censorship, Surveillance, and the Militarisation of Cyberspace”, *Millennium*, 32:3 (2003), s. 527.

Merkezsiz bir internete yönelik itki son yıllarda artmıştır, bu da kısmen *Facebook* gibi ana akım platformların kişisel verileri ne kadar suiistimal ettiğine yönelik farkındalığın artması sebebiyledir. Belli bir dereceye kadar merkezsizlik vaat eden alternatiflere ve şifrelemeye yönelik ilgi bu meseleleri çözmeye odaklanan projelerin sayısını da artırdı. Bu projelerin kökenindeki motivasyon genellikle aşırı sağ unsurlarla alakalı değildir ancak aşırı sağa mensup kişiler yine de kendi amaçları için bu teknolojilerde bir kullanışlılık görmüştür. Bu mesele hiç şaşırtıcı olmayan biçimde şiddete meyilli aşırı sağ gruplar tarafından erkenden keşfedilmiştir. İngiltere merkezli bir neo-Nazi grubu olan ve şu an terörizm yasaları gereği yasaklanmış National Action [Ulusal Eylem – NA], üyelerini *Google*'a çok fazla bilgi vermemeleri konusunda uyardığı bir teknoloji rehberinde *Google*'ı “küçük sinsi Yahudiler” tarafından yönetilen ve “daha çok para kazanmak ve sahiplerine yaranmak için her şeyin kaydını tutan” bir firma olarak tanımlamıştı.⁴¹ Rehber kullanıcıyı şifreli mesajlaşma ve internette kimliği saklı tutma konularında bilgilendiriyordu.

Alternatif Sağ'da merkezsizleşmeye doğru yöneliş fon ve bağış konularında bilhassa oldukça ileri gitmiştir. Yukarıda özetlendiği gibi, ödeme işlemi hizmetlerinden dışlanmak Alternatif Sağ için en büyük engellerin başında gelir. Bu yüzden aşırı sağ unsurlar yönetmelik yokluğu ve anonimliğin mümkün olması sebebiyle çok eskiden beri kripto paralara ilgi göstermiştir. Kripto para transferleri kriptografik bir şifre dışında herhangi bir kimlik bilgisi gerektirmediği için para transferinin arkasında kimin bulunduğunu saklamak konusunda nispeten daha avantajlıdır. Dahası, kripto paraların altyapısını oluşturan blok zincir teknolojisi o para birimi içinde yapılmış tüm para transferlerinin kriptografik olarak doğrulanmış ve saklanamaz kayıtlarını tuttuğu için geleneksel bankacılık sisteminin aksine bu paralara el konamaz veya para transferleri engellenemez.

Alternatif Sağ'ın kripto paralara ve genel olarak merkezsizleşmeye yönelik ilgisinin ideolojik bir boyutu da söz konusudur. Virginia Commonwealth Üniversitesi'nden David Golumbia'nın kita-

41 National Action, “Security and Anonymity in the Digital Age - A Nationalist Perspective”, 2015, s. 14.

bı *The Politics of Bitcoin: Software as Right-Wing Extremism*'de vurguladığı gibi, *Bitcoin*'in ana amacı “ancak sağ politikalar bağlamında anlam ifade edecek ihtiyaçları gidermektir” ve bu teknoloji, aşırı sağ fikirlerle de örtüştüğü yerler olan siber-liberteryen düşünce ekolü üzerinde yükselir.⁴² Merkezless finans fikri geleneksel antise-mitist mecazlardan biri olan Yahudilerin kontrolündeki bankaları akla getirir. Örneğin *The Daily Stormer* kripto parayı “bizi Yahudi hâkimiyetindeki merkezî bankacılık kurumlarından” kurtaracak potansiyel bir araç olarak selamlar.⁴³ Benzer şekilde, ünlü Alternatif Sağ mensubu Richard Spencer Mart 2017’de “*Bitcoin* Alternatif Sağ’ın para birimidir,” demişti.⁴⁴ Ulusal Eylem, 2015’te *Bitcoin* kullanılmasını salık vererek “satın alma yaparken kimliğinizi korumanın harika bir yolu” tanımını yapmıştı.⁴⁵

Diğer projeler ise web sitelerinin ve medya içeriğinin barındırılmasına odaklanır ve bunların bazıları Alternatif Sağ tarafından kullanılır. Düzenli internet sitesi barındırma hizmeti hâlâ merkezizetçi bir yapıdadır, yani hizmet sağlayıcılar hizmeti durdurabilir veya durdurma baskısı altına sokabilir. Çok sayıda içerik barındırma sunucusu olsa da ve bunlar arasında nispeten hızlı geçiş yapılabilse de bütün bu değişiklikler zaman ve para demektir. Dahası, içerik barındırma özellikle video siteleri için pahalı da olur. Bu yüzden, *BitChute* gibi projeler *Torrent* dosya paylaşımı protokolünü kullanarak kullanıcıların veri transferi maliyetinin bir kısmını üstlenmesini sağlar. Kullanıcılar bir videoyu izlerken kendi kişisel bilgisayarlarından diğerlerine yükler, bu yöntem bir video platformu işletmenin maliyetini ciddi biçimde azaltır.

Torrent teknolojisi geleneksel içerik barındırma konusunu bir kenara bırakmak için yeterli bir alternatif değildir ve bu yüzden

42 David Golumbia, *The Politics of Bitcoin: Software as Right-Wing Extremism* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2016), s. 12.

43 Joe Jones, “An Explanation of Blockchain Technology, Cryptocurrency. and the PsyOps Being Pushed Regarding Them”, *Daily Stormer*, 21 Ocak 2018. <https://dailystormer.name/an-explanation-of-blockchain-technology-cryptocurrency-and-the-psyops-being-pushed-regarding-them>

44 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 18 Mart 2017, 14:04., <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/843206485794471937>

45 National Action, “Security and Anonymity in the Digital Age - A Nationalist Perspective”, 2015, s. 16.

başka projeler bu meseleyi çözmeye odaklanmıştı. Gezegen İçi Dosya Sistemi [InterPlanetary File System - IPFS] merkezde bulunan tek bir sunucuya olan ihtiyacı gidermeyi amaçlar. Bunu da bütün içeriği bir ağa eşit olarak dağıtarak ve tek bir merkezin veriyi değiştirmesini engelleyerek yapar.⁴⁶ Bu teknoloji hem web sitelerinin hem de belirli bir içeriğin barındırılmasına izin verir, böylelikle *BitChute* gibi bir platform tamamen merkezsiz hale getirilebilir. Bu teknoloji yeni olmakla birlikte daha şimdiden elindeki malzemenin ulaşılamaz olmasına önem veren Alternatif Sağ'ın dikkatini çekmiştir. *The Daily Stormer* forumundaki "IPFS Gönüllüleri Aranıyor" başlığında, Andrew Auernheimer (weev diye de bilinir) gönüllülerden çeşitli IPFS *node*ları çalıştırmasını, böylelikle kaybolmasından endişe ettiği içeriği arşivlemelerini ister. "İçerik soykırımları hakkında çokça düşündüm ve IPFS'nin *podcast*ler, PDF'ler ve video içeriği için geleceğin mecrası olacağına karar verdim," der. Bunun ardından ilgili konu başlığına yüzün üzerinde cevap yazılır ve diğer forum üyeleri tarafından pek çok IPFS sunucusu kurulur.⁴⁷

Yasaklamalar ve kurban anlatısı

Alternatif Sağ'ın ve daha geniş anlamda aşırı sağın kendi platformlarını kurmaya girişmesi, ana akım platformlardaki hesaplarının yasaklanmasının bir sonucu ve kaçınılmaz bir yan etkisidir. Farklı platformlar kurma girişimlerinin zor olduğu anlaşılrsa da bunun sürekli böyle gideceği düşünülmemelidir. Ana akım platformlar aşırı sağın erişimini sınırlamaya devam ettikçe alternatif platformlar aranmaya devam edilecektir. Bu aşırı sağ grupları marjinalize ettiği için bir yandan olumlu bir gelişmedir, ama aynı zamanda da daha özelleşmiş forumlar sempatican devşirme ve radikalleşme için daha uygun bir ortam oluşturacağından bir açıdan da risktir. Bu hareket teknolojik açıdan nispeten kabiliyetli bir harekettir ve farklı hareketlerin daha merkezsiz ve şifrelenmiş bir internet ara-

46 IPFS anasayfa. <https://ipfs.io/> [erişim 18 Ekim 2018].

47 weev, "IPFS Volunteers Needed", *The Goyim Know*, 23 Mart 2018, <https://bbs.the-goyimknow.to/t/ipfs-volunteers-needed/279468>

yışları şüphesiz Alternatif Sağ'ın faydalanmaya çalışacağı bir durum olacaktır. Dolayısıyla, hem tekno-liberteryen hareket hem de Açık Kaynak topluluğu aşırı sağın sızma girişimlerine karşı bilinçli olmalıdır. Dahası, *Gab* şu anda alternatif bir mekânın sembolizmiyle ve ne olduğu değil, ne olabileceğine ilişkin bir umutla ayakta durmakla birlikte, bu ağ büyüdükçe platform diğerleri için daha çekici hale geliyor. Daha önceki büyüme dönemlerine bakılacak olursa, tanınan kişilerin platforma katılması bu süreci hızlandırabilir.

Öte yandan, aşırı sağ hesapları ana akım platformlardan dışlamak etkili bir taktik olmaya devam ediyor. Dışlanmak bu grupların potansiyel destekçilere ulaşma ve onları radikalleştirme becerisini sınırlar, tartışılan konular üzerinde etkili olma ihtimallerini ve kullanıcılara bu platformlarda ve gerçek dünyada zarar verme becerilerini de azaltır. Bu yasaklamalar aynı zamanda içinde yaşadığımız çağın hararetleli bir tartışmasına kamusal tartışma için özel şirketlerin kontrolündeki platformlara olan bağlılık meselesine ışık tutar. Kamusal tartışmaların gerçekleştiği sahaları nispeten az sayıdaki bir dizi özel kurumun kontrolüne vermek pek çok kişiyi endişelendiren bir durumdur. Alternatif Sağ bu kaygıdan çokça faydalanmıştır. Dolayısıyla, bu giderek büyüyen karmaşık hareket için önemli bir öztanım haline gelen, ırkçı milliyetçi Alternatif Sağ ile kültürel milliyetçi görece ılımlı Alternatif Sağ arasındaki mesafeyi dahi kapatmaya yarayan baskı altında olma anlatısını güçlendirmeden yasaklamaların nasıl yapılacağı sorusu önemini korur. Dahası, Alternatif Sağ'ın dışına erişmekte dahi başarı kazanılmıştır. Farklı biçimde tanımlandığında bu mesele Alternatif Sağ'a ek olarak Ulusal Eylem gibi Nazi gruplarını ve aşırı sağın farklı kesimlerini de içine alır. Örneğin anti-Müslüman aktivist Stephen Yaxley-Lennon (Tommy Robinson diye de bilinir) 2018 yılında hapse mahkûm edildikten sonra Alternatif Sağ'ın bazı kesimlerinden, seçilmiş politikacılardan ve genel kamuoyunun bir bölümünden daha önce görülmemiş derecede destek gördü. Dolayısıyla, yasaklamaları mümkün olduğunca tutarlı hale getirmeye çalışmak, ancak aynı zamanda da yasaklamaların sadece tekil olarak platformlar için değil, daha geniş anlamda ağın ve hareketin ta-

mamı için de ne anlama geldiğini düşünmek gerekir. Tutarsız biçimde uygulandığı için bu yasaklar şüphesiz keyfiymiş gibi algılanabilir; bu da aşırı sağa mensup bireylerin kendilerini dava şehitleri olarak sunmasına yardımcı olur.

Algoritmaları Oyuna Getirmek

SOSYAL MEDYA PLATFORMLARININ ALTERNATİF SAĞ TARAFINDAN İSTİSMAR EDİLMESİ

Alternatif Sağ internet platformlarını kullanma becerisiyle kendisini daha önceki aşırı sağ hareketlerden ayırır. Aşırı sağ hareketler geleneksel olarak interneti diğerleri gibi sadece bir araç olarak kullanırken, Alternatif Sağ'ın yarattığı etkinin büyük bölümü internet ortamındaki aktivizmine atfedilebilir. Bir dizi platform eleman devşirme ve radikalleşme patikaları ve forumlar organize etme mekânları olarak iş görürken, aynı zamanda hem fikir yayma hem de genellikle trollük ve taciz kampanyalarını içeren aktivizm alanları işlevine de sahiptir.

Alternatif Sağ internette büyümüştür. Tekno-liberteryen kavramlar olan internet özgürlüğü ve erişilebilir kitlesel iletişim kavramları aşırı sağ hareketler ve özellikle Alternatif Sağ tarafından çokça suiistimal edilmiştir.¹ Alternatif Sağ sayısız birey ve kuruma karşı taciz kampanyaları düzenlemiş, dezenformasyon kampanyaları sürdürmüş, ülke çapındaki seçimleri etkilemeye çalışmış ve ana akım medya kanallarının gündemini şekillendirmeye teşebbüs etmiştir. Daha da endişe verici olanı, hareketin fikirlerini yeni ve daha genç kitlelere ulaştırmasıdır. Bu bölüm en çok ırkçı milliyetçi “Alternatif Sağ” ve aktivistleri tarafından sansürü aşmak ve kendi gündemlerini ilerletmek amacıyla ana akım sosyal medya ağla-

1 Jessie Daniels, “The Algorithmic Rise of the ‘Alt-Right’”, *Contexts*, 17:1 (2018).

rının zayıflıklarından yararlanmak için kullandıkları taktikleri inceleyecek.

Alternatif Sağ'ın daha geleneksel toplumsal hareketlerin taktiklerini uygulama girişimleri başarısız olmuştur. Halk mitinglerine katılan kalabalıklar küçüktür ve bir ABD başkanının seçiminde büyük rol oynadığını iddia eden bir hareketin toplaması gerekenden çok daha küçük kalabalıklar toplanabilmiştir.² Dahası, bu tarz mitingler genellikle katılımcıların kimliğinin ifşa edilmesi veya hasar verici hukuki yaptırımlarla sonuçlanarak negatif etki yaratmıştır.³ Ağustos 2017'de Charlottesville, Virginia'daki Sağ Birleştir Mitingi Alternatif Sağ destekçilerinin katıldığı en büyük kamusal toplaşmaydı. Sokaklara endişe verici sayıda destekçi toplanmakla birlikte, sonuçta katılımcı sayısı mitingi düzenleyenlerin mitingden önce övündüğü ve beklediği gövde gösterisi seviyesinden uzaktı.⁴

Açıktır ki hareketin internetteki becerileri ile gerçek hayattaki becerileri arasında ciddi bir fark vardır ve internette örgütlenme, başarılı sonuçlar elde edebilme becerisi çok daha yüksektir. Bu internet ve gerçek hayattaki aktivizm arasında keskin bir sınır olduğu anlamına gelmez. İnternet ortamındaki eylemlerin gerçek hayata etkileri vardır, bunlar zaman zaman başkaları tarafından da fark edilir ve daha oturmuş klasik aşırı sağ siyasi partiler tarafından da dikkate alınır. Örneğin Fransız aşırı sağ Ulusal Birlik (daha önceden Ulusal Cephe'ydi [*National Front*]) partisinin lideri Marine Le Pen 2017 yılında Fransa başkanlığı seçimlerinde yarışırken kendisine desteklerinden ötürü "internet savaşçılarına" teşekkür etmişti.⁵

Alternatif Sağ sıklıkla "teknolojik açıdan becerikli" olarak nitelendirilir. Bu imajda Alternatif Sağ'ın internet ortamında etkisini artırmak için defalarca detaylı stratejiler geliştirmiş olmasının payı

2 Red Ice TV, 2018, "Richard Spencer - NPI 2016, Full Speech" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=Xq-LnO2DOGE> [erişim 14 Ekim 2018].

3 "The Alt-Right since Charlottesville", *Southern Poverty Law Center*, 19 Ağustos 2018. <https://hopenothate.com/2018/08/19/alt-right-since-charlottesville/>

4 Bill Morlin, "Extremists' 'Unite the Right' Rally: A Possible Historic Alt-Right Showcase?", *Southern Poverty Law Center*, 7 Ağustos 2017. <https://hopenothate.org.uk/2018/08/19/alt-right-since-charlottesville-2/>

5 Marine Le Pen (@MLP_officiel). 24 Nisan 2017, 17:00 https://twitter.com/mlp_officiel/status/856523138183577600

vardır.⁶ Ancak, teknolojik kabiliyet bu büyümenin ve yarattığı etkinin her boyutunu açıklamaya yetmez. Bu beceriye çok fazla açıklayıcı güç atfetmek Alternatif Sağ'ın başarılarını (ve başarısızlıklarını) bağlamın dışına atma riskini taşır. Bunun yerine, değerlendirilmesi gereken bir diğer boyut da internet platformlarının tasarımının ve bağlamının bu hareketin benimsediği davaya sağladığı yararlarıdır.

Dikkat ekonomisi

Birincisi, Alternatif Sağ'ın eylemlerinin genel amaçları nedir, neyi başarı sayarlar ve bunu elde etmek için Alternatif Sağ ne yapar so-rularını cevaplamak önemlidir. Alternatif Sağ'ın değişim yaratmak için temel yöntemi “metapolitik” çalışmalarıdır; aktivizminin büyük kısmı kültürü etkilemek ve kabul edilebilir görülen tartışmanın sınırlarını değiştirerek kalıcı politik değişim için gerekli koşulları yaratmaktır.⁷ İkincisi, trollük Alternatif Sağ için kilit önemde bir taktiktir. Trollük karşı tarafta kızgınlık dolu bir tepki yaratmak amacıyla bilinçli olarak saldırgan veya provokatif bir tutum içine girmek olarak tanımlanabilir. Hareket bunu *4chan.org* gibi web sitelerinin düşmanca topluluklarından miras almıştır.⁸ Trollüğün tarihi 1980'lerin sonuna kadar götürülebilir ve trollük muhakkak politik olmak zorunda değildir, ancak Alternatif Sağ'ın tutumunu büyük ölçüde şekillendirmiştir. Bu gevşek hareketin genel retorik stratejisi olan saldırgan biçimde stereotipleştirme ve aşağılama eylemi, normalde Alternatif Sağ'ın etkilemesi veya Alternatif Sağ'ı fark etmesi zor olan kişiler ve kurumlardan güçlü tepki alma konusunda son derece etkilidir.

İlk bakışta birbiriyle ilgisiz gibi görünen bu iki kavram temelde dikkat meselesine bağlıdır, zira değerleri değiştirmek ve ra-

6 George Hawley, *Making Sense of the Alt-Right* (New York: Columbia University Press, 2017), s. 81-90.

7 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 300. Ayrıca bu kitabın birinci bölümüne bakılabilir.

8 Bu kitabın dokuzuncu bölümüne bakınız. Ayrıca bkz. Whitney Phillips, *This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship between Online Trolling and Mainstream Culture* (Cambridge: MIT Press, 2015).

dikalleştirmek için mümkün olduğunca çok sayıda gözü üzerine çekmeyi amaçlar. Böylelikle Alternatif Sağ kendi başarısını büyük ölçüde üzerine çekebildiği dikkatin oranıyla ölçer.

Özelde sosyal medya platformlarının, genelde ise internetin tıpkı pek çok ilerici toplumsal hareket gibi aşırı sağ için de kullanışlı bir yer olduğuna şüphe yoktur. Alternatif Sağ'ın yükselişinden çok önceleri, aşırı sağ gruplar internetin potansiyelini fark etmişti.⁹ İnternet platformları bu gruplara gerçek hayatta elde edemeyecekleri anonimliği bir yere kadar verebiliyor, etkileşime girmenin toplumsal maliyetini azaltıyor ve toplumsal olarak dışlanan fikirleri ifade etmeyi kolaylaştırıyor. Buna ek olarak, internet dünyanın dört bir yanındaki aktivistlerin birbiriyle irtibat kurmasına ve böylelikle ulusal sınırlara veya geniş coğrafi mesafelere takılmadan destek mekanizmaları kurabilmelerine de izin vermiştir.¹⁰

Ancak, sosyal medya platformlarının bazı özellikleri Alternatif Sağ'ın metapolitik hedeflerine bilhassa çok uygundur. Bedava-ya kullanım modeli norm haline geldikçe, reklam geliri geniş çaplı bütün sosyal medya ağları için ana gelir kaynağına dönüştü. Reklam geliri de kullanıcıların platformda geçirdiği zamana endeksli olduğu için tekno-sosyolog Zeynep Tüfekçi'nin sözleriyle dikkat “dijital ekonomideki kritik kaynak” haline geldi.¹¹ Başka bir deyişle, sosyal medya platformları ve Alternatif Sağ başarıyı aynı kavramla ölçer oldu.

Sosyal medya platformları siyasi etki kampanyaları için eşi görülmemiş ve son derece ulaşılabilir araçlara dönüştü, bunun sebebi de kamusal alandaki tartışmalar için çok önemli bir mekân olması ve ayrıca performansı ölçüp değerlendirebilme becerisidir.

9 Jessie Daniels, *Cyber Racism: White Supremacy Online and the New Attack on Civil Rights* (Lanham, Md: Rowman & Littlefield Publishers, 2009). Ayrıca bu kitabın onuncu bölümüne bakınız.

10 Manuela Caiani, Donatella della Porta ve Claudius Wagemann, “Networking Online”, Manuela Caiani, Donatella della Porta ve Claudius Wagemann (ed.), *Mobilizing on the Extreme Right: Germany, Italy, and the United States* (Oxford: Oxford University Press, 2012), s. 54-55.

11 Zeynep Tufekci, “How Social Media Took Us from Tahrir Square to Donald Trump”, *MIT Technology Review*, 14 Ağustos 2018. <https://www.technologyreview.com/s/611806/how-social-media-took-us-from-tahrir-square-to-donald-trump>

Bir sosyal medya paylaşımının ne kadar paylaşıldığı gibi matematiksel ölçülere ek olarak modern sosyal medya platformları kullanıcılarına en başta reklamcılar için geliştirilmiş çok çeşitli aletler sunabilir ve bunlar bir paylaşımın veya kampanyanın etkisini çok isabetli bir biçimde ölçebilir. Bu araçlar Alternatif Sağ'dan eylemcilere internet ortamında çeşitli kampanyalara girişerek ufak düzeltmelerle en etkili yöntemi tespit etme fırsatı verir. Buna iyi bir örnek, Alternatif Sağ'dan mülhem Alman "kimlikçilerinin" *Discord* (aşırı sağ eylemciler tarafından yoğun olarak kullanılan bir grup sohbet hizmeti) kanalındaki konuşmalar sızdırıldığında görüldü. Burada *Twitter*'da yapılmış bir gündem etiketi [*hashtag*] kampanyasının performansının çok detaylı bir biçimde kaydedildiği ve ölçüldüğünü gösteren tablolar vardı.¹²

Algoritma tabanlı karar verme süreçlerinin rolü ve sonuçları geçtiğimiz yıllarda daha fazla dikkat çekmeye başladı ve genellikle, Emiliano Treré'nin sözleriyle algoritmaların "her şeyden bağımsız halde var olmadığı [...], aksine çok boyutlu toplumsal, kültürel ve politik etkileşimlerin içine gömülü olduğu, dolayısıyla da dünyayı algılayanın belirli biçimlerini yansıttığı" ileri sürüldü.¹³ Algoritmalar sosyal medya platformlarındaki iletişimimizi ve böylelikle tükettiğimiz içeriği şu veya bu yöne doğru yönlendirir. Örneğin, *YouTube*'un tavsiye algoritmasının, izleyicilerin dikkatini zirvede tutmak için onlara gittikçe daha uç içerikler tavsiye ettiğine, dolayısıyla da Alternatif Sağ için bir radikalleşme yolu haline geldiğine dair ciddi kanıtlar vardır.¹⁴

Tilburg Üniversitesi'nden Ico Maly sosyal medya platformlarının esasen popülerliği nasıl bir tür "kodlanmış ve sayısallaştırılmış bir konseptte dönüştürdüğünü ve böylelikle [...] onları mani-

12 Jacob Davey ve Julia Ebner, "The Fringe Insurgency: Connectivity, Convergence and Mainstreaming of the Extreme Right", *Institute for Strategic Dialogue*, 2017, <https://www.isdglobal.org/isd-publications/the-fringe-insurgency-connectivity-convergence-and-mainstreaming-of-the-extreme-right>

13 Emiliano Treré, "Digital Activism to Algorithmic Resistance", Graham Meikle (ed.), *The Routledge Companion to Media and Activism* (New York: Routledge, 2018), s. 368.

14 Rebecca Lewis, *Alternative Influence* (New York: Data & Society Research Institute, 2018).

püle edilebilir [hale getirdiğini]” söyler.¹⁵ Başka bir deyişle, bu algoritmalarla dair bilgi ve anlayış sahibi olmak bir mesajın popülerliğini artırmak için veya tam tersine başka birisinin görünürlüğünü azaltmak için bu algoritmaları kullanmaya dair yeni bir yöntem yaratır. Bu pratik, politik amaçlarla hayata geçirildiğinde buna “algoritmik aktivizm” veya “algoritmik direniş” denir.¹⁶ Bu pratiğin biçimi bir blog paylaşımı için anahtar kelime veya önizleme resmi seçmek gibi çok basit kararlardan çok daha karmaşık taktiklere kadar uzanabilir. *Data & Society* tarafından Alternatif Sağ’ın YouTube’daki varlığı üzerine yazılan bir rapor, kilit önemdeki aşırı sağ hesapların ana akım YouTube’larda yaygın olarak görülen kimi pratikleri tekrarlayarak platformdaki erişimlerini genişletmeye, ancak aynı zamanda da “açık biçimde [...] reaksiyoner ideolojiyi yaymaya çalıştığını” ortaya koyar.¹⁷ Bu pratikler arasında arama motoru optimizasyonu (arama motorlarının belli bir web sitesini tercih etmesini sağlayan teknikler), takipçi elde etmek için birbirlerinin hesaplarına link vermek, tavsiye algoritmaları tarafından tercih edilir hale gelmek için tartışmalar ve çatışmalar yaratmak gibi çeşitli yöntemler vardır. Bu teknikleri kullananlar arasında Stefan Molyneux, Colin Robertson (Millennial Woes diye de bilinir), Lauren Southern ve Andy Warski gibi isimler vardır.

Sahte sosyal medya hesapları ve kitlesel eylem

Kullanılan diğer yöntemler ise sosyal medya platformlarını bu platformların öngörmediği biçimde kullanma veya doğrudan diğer kullanıcılara zarar vermeyi amaçlar. Bunlar genellikle platformlar tarafından fark edildiği zaman cezalandırılan eylemlerdir. Burada, manipölasyon taktikleri Alternatif Sağ’ın trollük kültürüyle harmanlanarak rakipleri susturmak ve taciz etmek, kendi boyunu olduğundan daha uzun göstermek ve geniş kitlelere fikir yaymak amacıyla benimsenir.

15 Ico Maly, “Populism as a Mediatized Communicative Relation: The birth of algorithmic populism”, *Tilburg Papers in Culture Studies*, 213 (2018), s. 10.

16 Emiliano Treré, “Digital Activism to Algorithmic Resistance”

17 Rebecca Lewis, *Alternative Influence*, s. 25.

Sahte hesapların kullanımı meşakkatli de olsa basit ve etkili bir taktiktir ve sosyal medyadaki iletişimi manipüle etmeye niyetli kimseler tarafından kullanılır. Sahte hesaplar platformdaki diğer kullanıcıları kandırarak bunun sahibi bir hesap olduğunu düşündürmek amacıyla açılır, ancak aslında tartışma ve diyalog yaratmak için aynı kişi tarafından açılan pek çok hesaptan biridir. Bu genellikle bir tartışma konusu başlatmak veya bir tartışmanın içine çatışma katarak gerçek kullanıcıların dikkatini çekmek için yapılır. Buna ek olarak da genellikle bir grubun veya kampanyanın boyutlarını olduğundan büyük göstererek gündemde üst sıralara taşınmaya veya medyanın dikkatini çekmesi sağlanmaya çalışılır.¹⁸

Sahte hesap kullanımı gayet iyi belgelenmiş bir olgudur. “GamerGate” olarak bilinen, büyük çoğunlukla erkek oyuncuların kendi algıladıkları biçimde feminizmin oyun endüstrisine sızmasına karşı tepki gösterdikleri taciz kampanyası, Alternatif Sağ’ın ilk bir araya gelme örneklerinden biriydi ve kısmen sahte hesaplar ve diğer manipülasyon taktikleriyle yürütülmüştü. Sonradan ortaya çıkan sohbet kayıtları ve forumlardaki konu başlıkları, bu taktiklerin koordine bir biçimde kullanıldığını ve kampanyayı tanıtan ve yayan pek çok önemli hesabın sahte olduğuna dair ciddi işaretler olduğunu ortaya çıkardı.¹⁹ Bunlara ek olarak, bir de kampanyaya katılıp 2015 yılında FBI tarafından tutuklanan Joshua Goldberg olayı vardır. Tutuklanmanın akabinde başlayan soruşturmada Goldberg’in pek çok hesabı olduğu ve bunlardan birinin Yahudi bir avukat rolü yaparak tartışmaları alevlendirmek için kullanıldığı ortaya çıktı.²⁰ Goldberg sahte hesap taktiklerinde uzmanlaşmaya devam etti. 2018 yılında 11 Eylül saldırılarının yıldönümünde bir IŞİD teröristi kılığına girerek bombalı saldırı planı yapmaktan ötürü suçlu bulundu.²¹

18 Xueling Zheng, Yiu Ming Lai, K. P. Chow, Lucas C. K. Hui ve S. M. Yiu, “Sock-puppet Detection in Online Discussion Forums”, Seventh International Conference on Intelligent Information Hiding and Multimedia Signal Processing, 2011.

19 Casey Johnston, “Chat Logs Show how 4chan Users Created #GamerGate Controversy”, *Ars Technica*, 9 Ekim 2015. <https://arstechnica.com/gaming/2014/09/new-chat-logs-show-how-4chan-users-pushed-gamergate-into-the-national-spotlight>

20 Torill Elvira Mortensen, “Anger, Fear, and Games: The Long Event of #GamerGate”, *Games and Culture*, 13:8 (2016), s. 793.

21 Leesha McKenny, “Joshua Ryne Goldberg Has Pleaded Guilty to Attempting to Enlist a Person to Bomb a September 11 Memorial Event”, *SBS News*, 22 Ara-

Bir Alman kimlikçi sohbet odasından sızdırılan belgeler bu taktiğin pratikte nasıl hayata geçtiğine ilişkin detaylı bilgiler içerir. Belgelerden biri nasıl sahte hesap açılacağına ve nasıl etkin biçimde kurulacağına ilişkin adım adım yönergeler içerir. Yazar, bazı tarayıcı uzantılarını kullanarak 100 kadar *YouTube* hesabı açılacağını söyler ve *YouTube*'da sahte hesapların kullanılmasının potansiyelini detaylı olarak açıklar:

Bu sahte hesapları nasıl kullanacağınız size kalmış. Ama ne yaparsanız yapın devamız, hedeflerimiz bağlamında kullanışlı olmasına dikkat edin. Anti-faşist trollü kılığına girip saçma yorumlar yaparak onların inanılabilirliğini azaltabilirsiniz veya tam tersi zekice yorumlarla vatanseverlerin imajını parlatabilirsiniz. Yaratıcı olun.²²

Benzer bir belge, Haziran 2016'da *pastebin.com* sitesinde (kolayca paylaşılabilen ama belgelere anonim linkler vermek için kullanılan bir hizmet) anonim bir kullanıcı tarafından yayımlanır ve akabinde *4chan*'in /pol/ başlığında paylaşılır. Belge, o yıl gerçekleşecek başkanlık seçimleri öncesinde Clinton karşıtı *memeleri* yaymak için sahte hesapların nasıl kullanılması gerektiğini detaylı olarak anlatır ve "Hillary'ye yönelik bir tiksinti duygusu yaratmalıyız," der.²³ Alman kimlikçilerinin sohbet odasından sızdırılan belgenin aksine, bu belge *Twitter*'a ve sahte hesaplara odaklanır, "her gün hesap başına yüz civarında yeni kişi takip edin ve birkaç gün içinde sizi geri takip etmeyenleri takipten çıkarın. Birkaç hafta içinde hesap başına #XXX - #XXXX sayıya yeni takipçiniz olacak" iddiasında bulunarak "normlere" (Alternatif Sağ destekçisi olmayan insanlar) nasıl ulaşılabileceğini anlatır. Belgede ayrıca, "güzel kız isimleri/resimleri kullanın (etik tınılı kullanıcı isimleri fazladan puan alır) – bunlar ciddi sayıda takipçi kazanmak için en iyi yöntemdir"²⁴ gibi tavsiyeler de vardır.

lık 2017. <https://www.sbs.com.au/news/us-troll-who-posed-as-an-australian-jihadist-facing-20-years-in-jail>

22 Bilinmeyen yazar, "Eine kleine Anleitung im Umgang mit Brandkonten auf YouTube" https://cdn.discordapp.com/attachments/337669621681356800/353709666204909569/Anleitung_Brandkonten.pdf [erişim 14 Eylül 2018].

23 Anonymous, "/cfg/ <MEME, PSYOP & SUBVERSION>", *4plebs*, 10 Temmuz 2016. <https://archive.4plebs.org/pol/thread/80519343>

24 MYNUNUDONALDACCOUNT, "Advanced Meme Warfare /cfg/", 6 Temmuz 2016. <https://pastebin.com/hack9Z6G>

Bu taktikler basit, sayısal popülerlik ölçülerinin (takipçi sayısı gibi) suiistimal edilerek grubun kendi önemini şişirmesinin ve böylelikle daha geniş kitlelere ulaşmasının ne kadar kolay olduğunu, ayrıca internet ortamında bir hesabın arkasında gerçekte kimin bulunduğunu tespit etmenin zor olmasının Alternatif Sağ tarafından nasıl suiistimal edildiğini ortaya koyar.

Sahte hesaplar genellikle diğer manipülatif taktikleri daha etkili kılmak için kullanılır. *YouTube*'da kitle halinde eksi oy verme veya rakiplerinin topluluk kurallarına aykırı hareket ettiği yönünde yine kitlesel olarak yapılan şikâyetler nispeten yaygındır ve Alternatif Sağ destekçiler tarafından defalarca kez başvurulmuş taktiklerdir. Bu taktikte amaç çok sayıda kişinin bir hesabı problemli olarak gördüğü izlenimini vererek veya bu hesaptan üretilen içeriği saldırgan olarak göstererek bir rakibin hesabını askıya aldırmaaktır. Örneğin, *Buzzfeed News* editörü Katie Notopoulos, eski *Twitter* hesabında beyazlara karşı ırkçılık içerdiği ileri sürülen bir paylaşımı Alternatif Sağ ile ilişkili kullanıcılar tarafından bulunduktan sonra kitle halinde raporlanma eyleminin hedefi olmuştu ve bunun sonucunda *Twitter*'dan atılmıştı.²⁵

Stratejik şişirme ve sahte haberler

Alternatif Sağ tarafından yaygın olarak kullanılan diğer bir taktik ise ya tamamen uydurma ya da rivayet veya çok taraflı haberler yoluyla dezenformasyon yaratma taktiğidir. Sosyal medya platformları, bilginin kökenini tespit etmenin zorluğundan ötürü uydurma hikâyelerin yayılması için çok uygun ortamlardır. Kaynak bulunsa bile bilginin geçerliliği ve bilgi üretenin niyetini ortaya koymak yine de zor olabilir. Bu platformlardaki ağların hızı da bir haberin yalanlanana kadar binlerce, hatta yüz binlerce kişiye çoktan ulaşabilmesini sağlar.²⁶

25 Katie Notopoulos, "How Trolls Locked My Twitter Account for 10 Days, and Welp", *BuzzFeed News*, 3 Aralık 2017. <https://www.buzzfeednews.com/article/katienotopoulos/how-trolls-locked-my-twitter-account-for-10-days-and-welp>

26 Alice Marwick ve Rebecca Lewis, *Media Manipulation and Disinformation Online* (New York: Data & Society Research Institute, 2017), s. 39.

Ana akım medyayı trollemek amacıyla komplo teorileri ve sahte haberler yayma taktiği stratejik şişirmeye dayanır. Manipülâtörler ağlarının gücünü ve muhtemelen başka şişirme tekniklerini de kullanarak belli bir haberi belirli bir ana akım medya mecrasında veya yerel haber kaynağında paylaşarak haberin tutmasını, sonra buradan “yukarıya doğru”, giderek kendisinden biraz daha küçük haber kaynaklarına inanmayı seçen daha büyük haber ortamlarına doğru hareket etmesini umarlar. Örneğin *4chan*’ın /pol/ başlığında, giriş engellerinin daha düşük olduğu veya hiç olmadığı, yani kullanıcıların haberi buradan ana akım sosyal medya platformlarında paylaşabileceği bir yerde bir paylaşım yapılabilir. Kenarda köşede kalmış *The Gateway Pundit* gibi alternatif haber siteleri Alternatif Sağ eylemciler tarafından kendi sosyal medya kanallarında üretilen haberleri düzenli olarak yeniden paylaşır ve bu site *Fox News*’ün sık sık referans vereceği kadar da büyüktür, oysa *Fox News* muhtemelen bu tarz sosyal medya eylemcilerinin ürettiği haberleri doğrudan olarak paylaşmaya yanaşmaz.²⁷ *The Gateway Pundit*, aşırı sağın desteğiyle pek çok komplo teorisini yaymıştır. Bunlar arasında Parkland, Florida’daki Stoneman Douglas Lisesi’ndeki silahlı saldırıdan kurtulanların aktör olduğu komplosu da vardı.²⁸ Sitenin, küçük çaplı aşırı sağ eylemcilerden çıkan temelsiz hikâyeleri büyütmede oynadığı rolün somut bir örneği, ilk başta İsveçli Müslüman karşıtı eylemci Jan Sjunnesson’un bir *tweet*ine dayanan Nisan 2017 tarihli bir makaledir. Sjunnesson üzerinde Arapça “McDonalds i Södertälje” (yani İsveç’te bir şehir olan “Södertälje’deki McDonald’s”) yazılar olan bir *McDonald’s* posterini paylaşır. Sjunnesson İsveççe *tweet* atar ve çok paylaşılmaz, ama komplo teorisyenî Peter Imanuelsen (Peter Sweden diye de bilinir) –ki Sjunnesson’ın on üç katı takipçisi vardır– bu *tweet*in içeriğini kopyalar ve İngilizceye çevirir. Başka aşırı sağ komplocu sitelerde de yazmış olan Imanuelsen’in paylaşımı

27 Ben Schreckinger, “‘Real News’ Joins the White House Briefing Room”, *Politico Magazine*, 15 Şubat 2017. <https://www.politico.com/magazine/story/2017/02/fake-news-gateway-pundit-white-house-trump-briefing-room-214781>

28 Arturo Garcia, “Far Right Blogs, Conspiracy Theorists Attack Parkland Mass Shooting Survivor”, *Snopes*, 20 Şubat 2018. <https://www.snopes.com/news/2018/02/20/right-wing-media-david-hogg>

The Gateway Pundit,²⁹ *Nazi Daily Stormer*³⁰ ve dört gün sonra da Rusya'nın desteklediği *Sputnik News*³¹ tarafından paylaşılır. Bunların ilk ikisi belirgin bir biçimde komplocu makaleler yayımladıysa da *Sputnik*'in anlatısı daha dengeliydi ama aynı zamanda çok daha geniş bir kitleye ulaşma potansiyeli taşıyordu.

2017'de Charlottesville'deki Sağ Birleştir Mitingi'nden bu yana teknoloji sektörü aşırı sağ eylemcileri platformlardan atmak için çabalarını artırdı. Tüm büyük platformlar değişiklikler yaparak aşırı sağın buralara erişimini bir miktar daha tutarlı bir biçimde reddetmeye başladı. Ancak buralar aşırı sağ ideolojileri yayanlar için hâlâ kullanışlı yerler olmaya ve giderek evrilen yeni yöntemlerle suiistimal edilmeye devam ediyor. Dikkat başarısının en başta gelen ölçüsü olduğu sürece ve çeşitli teknolojiler siber-liberteryen mutlak internet özgürlüğü kavramına odaklı bir bağlamda geliştirildikçe bu durum muhtemelen devam edecek. Bunun sonucu olarak zaman zaman kullanıcıları platformda tutmak için etik dışı metotlar hayata geçebiliyor. Örneğin bölücü, ayrıştırıcı içeriği öne çıkaran tavsiye algoritmaları Alternatif Sağ'ın çok işine geliyor. Dahası, platformların ve algoritmaların işleyişine ilişkin bilgi azlığı kullanıcıları, araştırmacıları ve yasa yapıcıları da engelliyor ve bunların bilinçli bir biçimde değişim için bastırma kabiliyetlerini azaltıyor. Alternatif Sağ'ın sosyal medya platformlarını suiistimal etmesine örnek olarak verilen pek çok olayda görülüyor ki bu platformların aşırı sağ propagandanın yayılmasını ve etki kampanyalarının tesirini azaltmak ve bu konularda geliştirmeler yapmak için verdikleri hizmetlerde yapabilecekleri pek çok değişiklik vardır.

29 Cristina Laila, "SWEDENISTAN - McDonald's in Sweden Sends Out Mailers in Arabic to Accommodate Muslim Migrants", *Gateway Pundit*, 30 Nisan 2017. <https://www.thegatewaypundit.com/2017/04/swedenistan-mcdonalds-sweden-sends-mailers-arabic-accommodate-muslim-migrants>

30 Andrew Anglin, "Sweden: McDonald's Sends Out Ads in Arabic", *Daily Stormer*, 1 Mayıs 2017. <https://dailystormer.name/sweden-mcdonalds-sends-out-ads-in-arabic>

31 "Swedish McDonald's Learns to Speak Arabic Due to Popular Demand", 3 Mayıs 2017. https://sputniknews.com/art_living/201705031053224840-swedish-mcdonalds-arabic

ÜÇÜNCÜ KISIM

TOPLUMSAL CİNSİYET VE CİNSELLİK

Kızgınlıktan İdeolojiye

ERKEK ÂLEMİNİN [MANOSPHERE] TARİHİ

Aşırı sağ hareketler çok eskiden beri erkeklerin hâkimiyetindeydi. İster 20. yüzyılın faşist diktatörlüklerinin hiyerarşik katmanları olsun, isterse savaş sonrası dönemin sayısız aşırı sağ hareketi olsun, ezici bir çoğunluğu erkekler tarafından ve erkekler için yönetiliyordu. Kaçınılmaz, doğal ve arzu edilebilir bir cinsiyetler arası hiyerarşi inancı, erkeksi bir hiper-maskülenliğin idealleştirilmesi ve ikili cinsiyete ve sabit toplumsal cinsiyet rollerine olan inanç çoğu aşırı sağ grupta belirgin bir kadın düşmanlığına yol açtı. Ancak, günümüzdeki Alternatif Sağ için (hem ırkçı milliyetçi Alternatif Sağ kanadı hem de kültürel milliyetçi görece ılımlı Alternatif Sağ kanadı için) anti-feminist veya kadın düşmanı politikalar sadece politik bakışlarının sonucu değil, hareketin ideolojisinin adeta temel bir direğidir ve *eşitler arasında birinci* konum için ırk ve ırkçılıkla yarışır. Alternatif Sağ'ın toplumsal cinsiyet politikası anlayışı üzerindeki önemli etkilerden biri, topyekûn “erkek âlemi” olarak bilinen, Alternatif Sağ’a paralel ve zaman zaman onunla örtüşen bir gruplar bütünüdür.¹

Genel itibarıyla söylemek gerekirse, erkek âlemi erkek konularıyla ve masküleniteyle dertli, feminizme olan muhalefet etrafında

1 Alternatif Sağ içinde cinsellik ve toplumsal cinsiyetin algılanışına dair bir tartışma için bu kitabın on dördüncü bölümüne bakabilirsiniz.

bir araya gelen bir web siteleri, forumlar, bloglar ve video bloglar bütünüdür. Erkek âleminde hâkim olan yorum, feminizmin cinsiyet eşitliğinden ziyade erkek düşmanlığını yükselttiğidir. Alice Marwick ve Robyn Caplan'ın açıkladığı gibi, erkek âleminde çoğu kişi feminizmi “[...] erkekler hakkında önyargılı ve tehditkâr” olarak değerlendirir.² Bu algı erkek âlemini anlamak için kritik öneme sahiptir, zira buradaki çıkarların ve fikirlerin çoğu içkin olarak cinsiyetçi, anti-feminist ve kadın düşmanı olmakla birlikte, erkek intiharlarına ilişkin öne çıkan kaygı gibi kimi başka konular bu önyargıların bir ifadesi değildir. Aksine, bunlar erkek âleminde bu konulara ilişkin kabahati kadınlarda, feminizmde ve ilerici politikalarda bulan bir filtreden geçirilerek anlaşılır. Erkek âlemi içinde, pek çoğu benzer anti-feminist, kadın düşmanı ve ilericilik karşıtı görüşleri sebebiyle Alternatif Sağ ile de ilintili olan çok sayıda alt bölüm vardır.

Erkek âleminin kimi kesimleri geçtiğimiz yirmi yılda kamuoyunun dikkatini çekti. 2000’lerde Neil Strauss’un 2005 tarihli çok satan kitabı *The Game: Penetrating the Secret Society of Pickup Artists*’in yayımlanması sonucu “Pick-up Artist (PUA)” [“Kız Düşürme Sanatçısı”] topluluğu, 2010’ların ortasında “Gamergate” taciz kampanyasının akabinde gelişen anti-feminist hareket ve kendisini *Incel*³ olarak tanımlayan Elliot Rodger’in 2014’te, Alek Minasian’ın ise 2018’de gerçekleştirdiği katliamlar sonucunda da “Incel” topluluğu bu kesimlere örnek olarak verilebilir. Bunlar ve diğer gruplar 2000’lerin sonundan 2010’ların ortalarına kadar yavaş yavaş bir araya gelerek hem daha politikleşmiş hem de daha komplocu hale geldiler. Ortaya çıkan sonuç, kendi üyelerinin gerçek ya da algılanan tüm kusurlarını sadece kadınlara ve feminizme değil, daha geniş manada ilerici politikalara ve aşırı sağın ırksal ve dinsel hedeflerine yönelten bir topluluk oldu.

2 Alice E. Marwick ve Robyn Caplan “Drinking Male Tears: Language, the Manosphere, and Networked Harassment”, *Feminist Media Studies*, 18:4 (2018), s. 543-559.

3 “Involuntary celibate” ifadesinin kısaltılmasından oluşan Incel, düz anlamıyla istemsiz münzevi demektir. İfade, kadınlarla herhangi bir biçimde ilişki kuramayan, istemsizce uzak duran, üstelik bunun suçlusu olarak da kadınları gören, kadın nefretini temel almış erkek grubunu tanımlıyor – e.n.

İlk dalga: Erkek âlemi uyanıyor

Erkek âleminin ilk dönemlerindeki önemli bileşenlerinden biri, Güney Yoksulluk Hukuku Merkezi tarafından “erkeklerle kadınları seks için manipüle etmeyi öğretene, bu esnada da kadınları ve rıza kavramını sürekli aşağılayan”⁴ bir topluluk olan internetteki “Pick-Up Artist” topluluğuydu.

İnternete hicret etmeden önce PUA “topluluğu” daha dağınıktı ve ABD içinde, 1992 yılında *How to Get the Women You Desire into Bed* kitabını yayımlayan Paul Ross’un (Ross Jeffries diye de biliniyor) takipçileri etrafında konumlanmıştı. İnternetteki PUA topluluğu özellikle *alt.seduction.fast* (ASF) isimli USENET forumundan doğdu. ASF forumu ilk başta Ross’un fikirlerini yayma mekânı olarak düşünülmüştü. Grupta yapılan 16 Kasım 1994 gibi oldukça erken tarihli bir paylaşım şöyleydi:

Alt.seduction.fast nedir? Hızlıca baştan çıkarmanın sırları ve teknikleri hakkındaki fikirlere dair bir tartışma ve değiş tokuş. Hızlıca baştan çıkarmayı Ross Jeffries yaratmıştır [...] Ross her erkeğin en güzel görünümlü kadının dikkatini kolayca ve çabucak çekebilmek için [...] özellikle baştan çıkarmaya yönelik olarak tasarlanmış dil/ikna örüntülerini kullanan metotları icat etmiştir.⁵

Daha sonra, ASF ve benzer forumlardaki paylaşımlar toparlanarak PUA topluluğunda paylaşılan ilk “rehberler” haline geldi. Estonyalı PUA Tony Clink’in Ocak 1999’da paylaştığı “yatma rehberi” bu ilk forumlardaki tartışmaların en önemli belgelerinden biri oldu. Ancak, erken dönem PUA topluluğu büyük ölçüde po-

4 “Male Supremacy”, *Southern Poverty Law Centre*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/ideology/male-supremacy>. Alice Marwick ve Rebecca Lewis şu notu düşerler: “En geniş anlamıyla randevu tavsiyeleri utangaç, tuhaf veya canı sıkkın genç adamlara toplumsal ilişkilerde güven kazanmak için faydalı olabilmekle birlikte, PUA topluluğu kadınları insandışlaştırmak ve cinsellikte özneliği tamamen erkeğe vererek bunu bozar”. Alice Marwick ve Rebecca Lewis, *Media Manipulation & Disinformation Online* (New York: Data & Society Research Institute, 2017), s. 15.

5 AlanL.Bostick’ingönderisi: “alt.seduction.fastFAQ”, 16 Kasım 1994. <https://groups.google.com/forum/#!original/alt.seduction.fast/yxBws4R0lSs/9baQQPbejR8J> [erişim 3 Eylül 2018].

litik olmaktan uzaktı. Daryush Valizadeh (namı diğer Roosh V) isimli önde gelen Alternatif Sağ irtibatlı erkek âlemi blogcularından birinin Ocak 2017’de “Kingmaker” *podcast*inde dile getirdiği gibi, Clink’in metni ve erken dönem PUA topluluğunun çoğu “[erkeklerin] bunu neden yaptığını açıklayan kültürel analizden yoksundu”⁶ Yine de Valizadeh ve görüşmeci “Samseu”, politikleşmiş erkek âlemine enerji vermiş altta yatan hislerin internetteki PUA topluluğunun doğumunda dahi mevcut olduğunu ileri sürdüler. Buna örnek olarak NBC’den Faith Daniel’in 1992 tarihli bir televizyon programını verir. Programın katılımcıları arasında Ross, “Erkek Hakları Aktivisti” ve Ulusal Erkekler Merkezi’nin [National Center for Men] kurucusu Mel Feit, feminist ve etikçi Bruce Weinstein olmasından yola çıkarak, bunun gibi nadir durumlar haricinde bu konuların “hiç ekranda olmadığını” söylerler. Onlara göre, erkek âlemine enerji veren şey “zaten oradaydı, ama internete göç edip orada görünürlük kazanıyordu zira televizyonda görünürlük elde edemiyorlardı”.⁷ İnternetteki *alt.dads.rights* ve *alt.feminazis* gibi USENET gruplarında bulunabilecek anti-feminist ve kadın düşmanı faaliyetler bunu kanıtlar.⁸

Bu hislerin en açık biçimde görüldüğü yer, yukarıda Feit’in de bir üyesi olduğu söylenen “Erkek Hakları” hareketiydi. İkinci dalga feminizme cevaben ortaya çıkan Erkek Hakları Aktivistleri (Men’s Rights Activists - MRA) ilk başta feminizmin hedeflerini destekliyordu ama geleneksel erkekliğin erkeklere nasıl zarar verdiğine odaklanıyordu. 1980’lerde ve 1990’larda ya geleneksel erkekliği yeniden destekleyen (“mitopoetik” hareket) veya erkeklerin –bunların beyaz, natrans⁹ ve heteroseksüel olduğu varsayılır-

6 Roosh V, 2017, “How the Manosphere Crushed Feminism” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=WgAn6GFU0E> [erişim 3 Eylül 2018].

7 A.g.v.

8 Marwick ve Caplan, erkek âleminin belli başlı ifadelerinin (“erkek düşmanlığı” kavramının anti-feminist bir yorumu da dahil olmak üzere) bu gruplarda erken bir tarihte ortaya çıktığını ve bu akımın topluluk aidiyetinin inşasında rol oynadığını ortaya koyar. Alice E. Marwick ve Robyn Caplan, “Drinking Male Tears: Language, the Manosphere, and Networked Harassment”, *Feminist Media Studies*, 18:4 (2018), s. 543-559.

9 *Cisgender* sözcüğünün Türkçesidir. Sahip olduğu cinsiyet kimliği doğumda atanan cinsiyetle örtüşen kişilere deniyor. Ayrıntılı bilgi için bkz. “KAOS GL / Sıkça

dı– feminizmin ve ilerici politikaların elinde sistematik biçimde bastırıldığını ileri süren dallar ortaya çıktı. MRA hareketi o zamandan itibaren bu dalların gelenelerini bünyesinde taşıdı.¹⁰

PUA ve MRA toplulukları arasındaki etkileşim 1990’ların başlarından ortalarına kadar olan dönemde zayıftı. *Alt.mens-rights* grubunda Jeffries’in veya o dönemde MRA hareketini başlatan kişi olarak selamlanan etkili bir MRA yazarı Warren Farrell’in adlarının pek az geçmesi bunu gösterir. Modern erkek âleminin kritik kolları, yani “*incel*” altkültürünün (üyeler, kendi cinsel veya romantik başarısızlıklarının suçunu feminizme ve kadınlara yükler) ve “*Men Going Their Own Way*” (veya “*MGTO*W” - “*Erkekler Kendi Yoluna Gidiyor*”) altkültürünün (kadınlarla etkileşimi reddeden veya çok azaltan, cinsler arasında ayrıma giden bir grup) radikalleşmiş unsurları o zamanlar bu kadar yerleşik değildi. *Incel* altkültüründe o dönemde yerleşik olmama durumu, bu grubun PUA topluluğunun tavsiyelerinin hayal kırıklığı yaratması sonucu tepki olarak doğmuş olmasıyla açıklanır, yani *incel* altkültürü PUA topluluğu doğduktan sonraki bir tarihte ortaya çıkar. MGTOW hareketi de benzer biçimde genellikle MRA topluluğundaki kırılmalar sonucu 2000’lerin başlarından ortalarına uzanan süreçte ortaya çıkmıştır. Bahsi geçen kırılmalar, MRA aktivistlerinin kadın MRA’larla da işbirliği yapmak istemelerinden ve ayrıca kimilerinin politik bir kolektif olarak faaliyet göstermek istememelerinden kaynaklıydı.¹¹

Sorulan Sorular”, <https://kaosgldernegi.org/images/library/2020sss10x14-web.pdf> – e.n.

10 Marwick ve Caplan’ın tanımladığı gibi, günümüzün erkek hakları hareketi “erkek haklarının yanında olduğu kadar feminizmin karşısındadır” A.g.m., s. 546.

11 Bununla birlikte, kökenlerin kesinliği erkek âlemi çevresinde birbiriyle çatışan yorumlara yol açar. Bkz. “MGTOW History”, MGTOW History. <https://web.archive.org/web/20130219174037/http://www.mgtowhistory.com> [erişim 5 Eylül 2018]; Fedrz, “The History of Men Going Their Own Way”, *No Ma’am*, 2 Ocak 2006. <https://archive.is/BBgcl>; “The Protocols of the Elders of MGTOW: the original MGTOW manifesto revealed!”, *Reddit*. https://www.reddit.com/r/MGTOW/comments/3ust22/the_protocols_of_the_elders_of_mgtow_the_original [erişim 5 Eylül 2018]. İnternetteki bu büyümenin dışında, erkek âleminde yer alanların çoğu MGTOW’a hâkim olan tavırların, “MGTOW” terimi ortaya çıkmadan önce de MRA’lar arasında söz konusu olduğunu teslim eder. MRA’nın internet döneminde dahi, bu hisler erken bir zamanda dile getirilmiştir. Örneğin alt.mens.rights’ta

İkinci dalga: *Incel*/radikalleşmesi, MRA'nın örgütlenmesi ve "Roissy âlemi"

PUA topluluğu 1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında kamuoyundaki imajını oluşturmaya başladı. Forumlardan çıkıp Eben Pagan'ın (namı diğer David DeAngelo) *doubleyourdating.com* gibi sitelerine doğru gelişen bir hareket oldu. Bu siteler belli bir ücret karşılığı seminerler veren ve çeşitli programlar satan, giderek daha ticarileşen bir "baştan çıkarma guruları" ortamını haber veriyordu. Bu gelişme, PUA topluluğundan kimilerinin tepkisine sebep oldu ve 22 Eylül 2009 tarihinde "PUAhate" forumu ["PUA nefreti"] kuruldu. Forum PUA'nın "erkekleri kandırıp onlardan fayda sağlamak için kullanılan [...] dümenlerini, aldatmalarını, hileli pazarlama tekniklerini"¹² eleştirmek için bir alan sağlamanın yanı sıra, forumun "Boktan Tavsiye" altforumu *incel* topluluğunun giderek en aşırı, radikal unsurlarını besleyen bir altforum oldu. Edinburgh Üniversitesi'nden bir araştırmacı olan ve *inceller* hakkında çokça yazan Tim Squirrell toplulukta bu değişimi aşağıdaki sözlerle tanımlar:

1990'ların sonunda destek grupları olarak hayatına başlayan *incel* forumları, günümüzde bir erkeğin hayattaki tüm şansının sahip olduğu çekiciliğe bağlı olduğunu ve bu kadarı değiştirmek için hiçbir şey yapılamayacağını ileri süren "blackpill" kavramını baştan sona kabul eder. Bu kişilere kalan tek seçenek zavallı bir hayat yaşamak veya kendilerine ve başkalarına karşı şiddet eylemlerine girişmektir. Dünya tarafından kendilerine haksızlık yapıldığını düşünürler ve bunun için hak ettiklerine inandıkları yakınlığı kendilerine göstermeyen kadınları suçlarlar.¹³

1994'te yapılmış bir paylaşım kadınların sahip olduğu işletmelerin boykot edilmesini önerir. Greg Gonzalez'in gönderisi: "Boycott Women's Business", 8 Eylül 1994. https://groups.google.com/forum/#!topic/alt.mens-rights/QXX_B1zVOTE [erişim 5 Eylül 2018].

- 12 Katie J. M. Baker, "The Angry Underground World of Failed Pickup Artists", *Jezebel*, 2 Mayıs 2012. <https://jezebel.com/5906648/the-angry-underground-world-of-failed-pickup-artists>
- 13 Tim Squirrell, "Nathan Larson, The Self-Described Incel Paedophile, is Running for Congress. This is How he Groomed Vulnerable Young Men", *The Independent*, 5 Haziran 2018. <https://www.independent.co.uk/voices/nathan-larson-incel-paedophile-dark-webcongress-virginia-a8384391.html>

Squirrell'in vurguladığı gibi, *incel* topluluğu internet ortamında en azından 1990'ların sonundan beri mevcuttu ve ilk başta destek yönü daha öne çıkıyordu. Örneğin "incel" teriminin kaynağı olan "involuntary celibate" terimi ilk kez 21 Nisan 1998'de kullanıcı-lardan biri *alt.support.shyness* isimli USENET grubunda "gönülsüz münzevi" olanlar için ayrı bir grup kurulmasını önerdiğinde ortaya çıktı.¹⁴ Ancak bu ilk dönem *incel* topluluğu öyle anti-feminizm ve kadın düşmanlığına çok odaklı değildi. 1997'de kurulmuş "Alana's Involuntary Celibacy Project" örneğinde olduğu gibi, bir e-mail listesine sahip olan ve makalelerin paylaşıldığı örnekler söz konusuydu.¹⁵ BBC, sitenin kurucusuyla 2018'de yapılan bir röportajda buranın "sevgi dolu ilişkilerde zorlanan" kişiler için kurulduğunu ve hem kadınlar hem de erkeklere açık olduğunu aktarıyor.¹⁶ Siteye ismini veren Alana "Muhtemelen biraz kızgınlık vardı [...] ama genel olarak destekleyici bir yerdi," diyor.¹⁷

Öte yandan, daha en başta bile bölünmeler vardı. Squirrell'in tanımladığı gibi, 2000'lerin ortalarından itibaren kadın düşmanı ve "görece feminist" klikler arasındaki düşmanlıkta kaybedenler ikinci grup oldu ve bu da şöyle sonuçlandı:

Desteğe ve rehabilitasyona yapılan vurgu giderek azaldı ve siyah hapi yutmaya (yani dünyanın *incellere* karşı tasarlanmış olduğu-na ve bunu kimsenin değiştiremeyeceğine inanmak) yönelik baskı giderek arttı. [...] kadın düşmanı ve çok uç tutumların benim-senmesi (örneğin tecavüz yanlısı, pedofili yanlısı) hep mevcuttuysa da bunlar günümüzdeki web sitelerinde olduğu gibi hâkim bir konumda değildi.¹⁸

14 Dan'in gönderisi: "Proposal: alt.support.celibacy," 21 Nisan 1998. [https://groups.google.com/forum/#!searchin/alt.support.shyness/involuntary\\$20celibate|sort:date/alt.support.shyness/ekQ76Ow0gl/KQA5YG2OYWkJ](https://groups.google.com/forum/#!searchin/alt.support.shyness/involuntary$20celibate|sort:date/alt.support.shyness/ekQ76Ow0gl/KQA5YG2OYWkJ) [erişim 10 Eylül 2018].

15 "Home", *Alana's Involuntary Celibacy Project*. <https://web.archive.org/web/20030212170914/http://www.ncf.carleton.ca:80/~ad097/ic-home.html> [erişim 10 Eylül 2018].

16 Jim Taylor, "The Woman who Founded the 'Incel' Movement", BBC, 30 Ağustos 2018. <https://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-45284455>

17 A.g.m.

18 Tim Squirrell, "A Definitive Guide to Incels Part Three: The History of Incel", *Tim Squirrell*, 4 Haziran 2018. <https://www.timsquirrell.com/blog/2018/6/4/a-definitive-guide-to-incels-part-three-the-history-of-incel>

Bu dönüşüm sadece erkek âleminin diğer kesimlerinden yükselen, yukarıda bahsi geçen *PUAhate.com* gibi *incellerle* ilişkili sitelerde değil, daha önceden beri internette *incel* topluluğunun parçası olan sitelerde de geçerliydi. 2010 yılından beri erkek âlemini takip eden bir gazeteci olan David Futrelle'in aynı yıl işaret ettiği gibi, "love-shy.com" isimli *incel* sitesi (internette 2003 yılında kaydedilmişti) "genel katılımcılar arasında sadece kendilerini reddeden kadınlara değil, genel olarak tüm kadınlara yönelik son derece belirgin bir kızgınlık içindeydi" ¹⁹ "PUAhate" ve *incel* topluluğu, 23 Mayıs 2013'te Isla Vista, California'da kadınlar kendisini reddettiği için "insanlığın intikamını alarak" altı kişiyi öldüren, on dört kişiyi yaralayan ve sonrasında intihar eden Elliot Rodger'in forumda düzenli paylaşım yaptığının anlaşılmasıyla daha da fazla dikkat çekti. Saldırının akabinde forum, yöneticileri tarafından kapatıldı ve 26 Mayıs 2014'te "Sluthate" ismiyle yeniden sahneye çıktı. Kitap yazıldığı sırada bu topluluk, *Sluthate* forumundan doğan ve 27 Haziran 2015'te kurulan "Lookism" forumu gibi birtakım forumlarla birlikte erkek âleminin marjında yer alıyordu.²⁰ *Incel* topluluğunda kimileri –ki aralarında kamuoyu önüne çıkan, kendisini *incel* olarak tanımlayan (sonradan bu sıfatı reddetti) Jack Peterson gibileri de vardı–²¹ *incel* motivasyonlu saldırıları kınarken; büyük çoğunluk bunları yüceltiyordu. Peterson saldırıları kınadığı için bizzat tepki gördüğünü söyleyerek, *The Guardian* gaze-

19 David Futrelle, "Love-Shyness and The Perpetual Resentment Machine", *We Hunted the Mammoth*, 21 Aralık 2010. <http://www.wehuntedthemammoth.com/2010/12/21/love-shyness-and-the-perpetual-resentment-machine>

20 "Lookism" bir kişinin dış görünüşü sebebiyle ona ayrımcılık yapılması anlamına gelir. Allie Conti'nin forumla ilgili VICE'a yazdığı gibi, forum kullanıcıları "kendilerini yeniden inşa edebilmek ve böylece kendilerine partner bulabilmek umuduyla 'mükemmel yüz' takıntısına sahiptir. Sitedeki en popüler kısımlardan biri, *incellerin* kendi *selfi*lerini gönderdikleri ve anonim kullanıcıların onlara nasıl daha çekici olabileceklerine dair yorum yaptıkları 'puanla beni' [rate me] bölümüdür. Verilen tavsiyeler yeni bir saç stili yapmak gibi akli başında yorumlardan pahalı ve çok zorlu ameliyatlara kadar uzanır [...]". Allie Conti, "Learn to Decode the Secret Language of the Incel Subculture", *VICE*, 26 Haziran 2018. https://www.vice.com/en_us/article/7xmaze/learn-to-decode-the-secret-language-of-the-incele-subculture

21 Melissa Jeltsen, "The Unmaking of an Incel", *The Huffington Post*, 7 Temmuz 2018. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/unmaking-of-an-incele_us_5b1la9ae4b0d5e89e1fb519

tesine *incel* topluluğunun cevabının “bizi yanlış tanıtıyorsun, biz kadınlardan gerçekten nefret ediyoruz. Şaka yapmıyoruz” olduğunu söyler.²² Ayrıca, Jesselyn Cook’un Temmuz 2018’de *Huffington Post*’ta vurguladığı gibi, Rodger’in cinayetlerine internet ortamında destek verenler arasındaki en az üç kişi sonradan kendileri de toplu katliamlar yapmıştı.²³

2000’lerin sonu, erkek âlemi içinde MRA grubunun merkezî bir aracı haline gelecek sitenin kuruluşuna tanık oldu. Paul Elam’ın “A Voice for Men” (AVFM) sitesi 22 Temmuz 2009’da kuruldu. 2015’te Elam sitenin *podcasti* “An Ear for Men”i de kurdu. Elam (etkili MRA isimlerinden Warren Farrell’in arkadaşıdır) ve AVFM, bir dizi aşırı denebilecek kampanya yaptı; bunlar arasında ekim ayını “Vahşi Bir Kaltağı Pataklama Ayı” yapma kampanyası da vardır.²⁴ Elam’ın bugün MRA hareketinin içinde oldukça önemli biri, AVFM’nin de önemli örgütlenme alanlarından biri olarak görülmesi erkek âleminin bu kesiminin ne kadar uçlara gittiğini gösterir. Bu süreçte ortaya çıkan diğer bir MRA örgütü ise Birleşik Krallık’taki Justice for Men and Boys (J4MB - Erkekler ve Oğlanlar için Adalet) partisiydi ve İngiltere Seçim Komisyonu nezdinde 21 Şubat 2013’te tescil edilmişti.²⁵ J4MB’i, Muhafazakâr Parti’nin eski

22 Justin Ling, “Not as ironic as I imagined”: The Incels Spokesman on Why He is Renouncing Them”, *The Guardian*, 19 Haziran 2018. <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/19/incels-why-jack-peterson-left-elliott-rodger>

23 Bilhassa Oregon’dan Chris Harper-Mercer Ekim 2015’te, Florida’dan Nikolas Cruz Şubat 2018’de ve Toronto’dan (Kanada) Alek Minassian Nisan 2018’de. Rodger genellikle *incel* topluluğunun en uç kadın düşmanı kesimleriyle açık bir biçimde bağlantılı olup da bu tarz çok ses getiren bir saldırı yapan ilk kişi olarak görülür, ancak benzer başka saldırılar da daha genel anlamda erkek âlemiyle ilişkilendirilmiştir. Bunlar arasında Ağustos 2009’da Pittsburgh’da kadınların katıldığı bir aerobik dersine saldırıda bulunan ve sonradan PUA topluluğuna ilgi duyduğu ve internette kadın düşmanı eğilimlerini açık ettiği ortaya çıkan George Sordini de vardır. Bkz. Edecio Martinez, “Gym Killer Was Devoted Follower of Dating Guru”, *CBS News*, 10 Ağustos 2009. <https://www.cbsnews.com/news/gym-killer-was-devoted-follower-of-dating-guru/>; Sean D. Hamill, “Blog Details Shooter’s Frustration”, *The New York Times*, 5 Ağustos 2009. <https://www.nytimes.com/2009/08/06/us/06shoot.html>

24 Paul Elam, “If You See Jezebel in the Road, Run the Bitch Down”, *A Voice for Men*. 22 Ekim 2010. <https://www.avoicemen.com/mens-rights/domestic-violence-industry/if-you-see-jezebel-in-the-road-run-the-bitch-down>. *A Voice for Men*, makalenin “ergence bir hiciv türü” olduğunu iddia etmiştir.

25 MRA gruplarının –ve erkek âleminin– tüm dünya çapında bulunduğunu not et-

bir danışmanı olan ve 2009 yılında partinin o zamanki lideri David Cameron'un tamamen kadınlardan oluşan aday listelerini desteklemesi üzerine partiden ayrılan Mike Buchanan kurdu.²⁶

MRA topluluğu kuruluşundan itibaren politikaya odaklandıysa da, 2000'lerin ortalarından sonuna kadar olan dönemde PUA topluluğu da giderek politikleşti. Buna kısmen James C. Weidmann (namı diğer Roissy in DC) isimli blogcu sebep olmuştu. Weidmann erkek âlemi içinde ve daha geniş Alternatif Sağ'da, Valizadeh'nin ilk başlarda PUA topluluğunda ağırlığı olmadığını söylediği "kültürel analizi" tedavüle sokmakla övülür. Weidmann Valizadeh'nin daha erken tarihli bir blogu olan "DC Bachelor"da (bu da 2001 yılında kurulan ilk blogu *Roosh.com*'un devamıydı) yazardı ve Valizadeh ona kendi blogunu kurması için destek veriyordu. Weidmann Nisan 2007'de ilk blogu olan *roissy.wordpress.com*'u kurdu ve arkasından "Citizen Renegade" blogunu, son olarak da 7 Mayıs 2008'de erkek âleminin içindeki en önemli seslerden biri haline gelecek "Chateau Heartiste" isimli blogu kurdu.

Weidmann –aralarında Valizadeh'nin ve "Rollo Tomassi" tarafından yönetilen "Rational Male" blogunun da olduğu diğer PUA blogcularıyla birlikte– erkek âleminin bu alt kesiminde ciddi bir değişim yarattı. PUA takipçileri (ve hareketten soğuyan çoğu kişi) PUA'daki altta yatan motivasyonu –erkeklerin kadınları baştan çıkarmak zorunda olması– daha derin bir toplumsal proble-

mek gerekir. Örneğin Hindistan'da, Hint MRA örgütü "Hint Ailesini Koruyalım Kuruluşu" J4MB ve AVFM tarafından düzenlenen toplantılara katılmıştır.

- 26 Helen Nianias, "Feminists Hate Men': Meet Mike Buchanan, the Leader of Britain's new Justice for Men and Boys Party", *The Independent*, 14 Ocak 2015. <https://www.independent.co.uk/news/people/feminists-hate-men-meet-mike-buchanan-the-leader-of-britains-new-justice-for-men-and-boys-party-9977357.html>. J4MB seçim siyaseti açısından son derece marjinaldir ve pratikte dikkat çekmek için eylemler düzenleyerek baskı yaratmaya çalışan ve zaman zaman medyanın dikkatini çeken bir gruptur. Asıl etkili olan, partinin İngiltere'nin anti-feminist faaliyetlerinin merkez örgütleyicisi olması ve yurtdışındaki anti-feminist örgütlerle bağ kurmasıdır. J4MB ABD, Hindistan, Avustralya ve diğer başka ülkelerdeki anti-feminist gruplarla birlikte anti-feminist eylemcilerin en önemli uluslararası buluşma ortamlarından olan Uluslararası Erkek Meseleleri konferanslarının (ICMI - International Conferences on Men's Issues) 2016 (Londra), 2017 (Gold Coast, Avustralya) ve 2018 (Londra) ayaklarının düzenleyicisi oldu (konferansların ilki *A Voice For Men* tarafından 2014'te Detroit'te düzenlenmişti).

min semptomu olarak görmeye başladı. Bu blogcular okuyucularına kadınları baştan çıkarırken yaşadıkları zorlukların feminizmin etkilerinin ve ilerici hareketin toplumdaki etkilerinin bir sonucu olduğunu anlatmaya başladı; açıklamalarını tarih, evrimsel psikoloji gibi çeşitli alanları kapsayan sözde akademik teorilerle desteklemeye girişti. Bu açıdan Weidmann ve PUA temalarının tartışmalarına benzer şekilde yaklaşan diğerleri PUA topluluğunun hem içinde hem de dışında belli bir etki yarattı. Hareketin içinde, PUA sitelerinin okuyucularının hissettikleri olumsuz duygular yeni bir anlama kavuştu, pek çokları artık gözlerindeki perdenin kalktığını ve o zamana kadar başarmakta zorlandıklarını düşündükleri şeyin –kadınları baştan çıkarmak– aslında kendi çıkarları aleyhine çalışan ilerici hareketlerin toplumsal çabalarının sonucu olduğunu görmeye başladı.

Dışarıda ise, bu durum pek çok kişiyi PUA’dan MRA topluluğunun geleneksel başlıkları olan baba hakları gibi konulara çekti. Artık erkek âleminde çoğu kişi, bunların benzer ilerici hareketler tarafından tehdit altında olduğu yorumunu yapıyordu. Bu düşünce biçimi, erkek âleminin internette en azından 2004’ten beri geçerli olan “red pill”²⁷ *memesini* –“pek çok bağlamda, gerçekliğin sevimsiz sahiciliğini fark etme hissini tanımlayan metaforik bir terim”– benimsemesiyle kristalleşti.²⁸ Bu gelişme, 2012’de popüler forum sitesi *Reddit* içinde “r/theredpill” altforumunun kurulmasıyla erkek âleminde kendisini en açık şekilde gösterdi. *The Daily Beast*’in 2017’de o tarihlerde Cumhuriyetçi Parti’den New Hampshire Temsilciler Meclisi adına kongre üyesi olan Robert Fisher tarafından kurulduğunu ortaya çıkardığı “red pill” altforumu, erkek âlemi içinde çok merkezî olan bir mekân haline geldi.²⁹

Öte yandan, feminizmin ötesinde tüm ilerici politikalara odaklanma dönüşümü –tıpkı MRA topluluğunda olduğu gibi– erkek âleminin kimi kesimlerinin daha geniş aşırı sağla giderek daha

27 1999 tarihli *Matrix* filmindeki bir sahneden doğan “Kırmızı Hap” metaforu – ç.n.

28 “Red Pill”, *Know Your Meme*. <https://knowyourmeme.com/memes/red-pill>

29 Bonnie Bacarisse, “The Republican Lawmaker Who Secretly Created Reddit’s Women-Hating ‘Red Pill’”, *The Daily Beast*, 25 Nisan 2017. <https://www.thedailybeast.com/the-republican-lawmaker-who-secretly-created-reddits-women-hating-red-pill>

fazla ortaya çıkan ortaklaşmasına da ışık tuttu. Bu gelişme Güney Yoksulluk Hukuku Merkezi'nin 2012'de yaptığı önemli web siteleri çalışmasında çok belirgindir.³⁰ Listelenen sitelerin çoğu erkeklerin sorunları, anti-feminizm ve kadın düşmanlığı odağını korurken, Matt Forney (Ferdinand Bardamu diye de bilinir) tarafından 2009'da kurulan "Mala Fide" blogu, altta yatan "feminizm erkekleri insanlıktan çıkarmak ve ellerindekini almak üzere tasarlanmış bir nefret hareketidir"³¹ inancına paralel olarak daha geniş bir ilgi alanına sahiptir. Forney'nin blogu şu şekilde tanımladığı aktarılır:

Popüler olmayan ve tabu fikirleri yaymaya odaklanan bir internet magazini. Kibar toplumu "ırkçı", "kadın düşmanı", "homofobik", "bağnaz" veya diğer hakaretamiz kelimelerle tanımlayarak eleştiril düşüncüyü baltalamayı, dünyamızı böyle yıkık dökük bırakan ve ölüme götüren yanlışları korumayı amaçlayan fikirler.³²

Forney'nin önceden de ırk ve medeniyet gerilemesi kavramlarını da içeren bir politik odağının söz konusu olması, erkek âleminin kendisini nasıl görmeye başladığına ilişkin ipuçları verir, zira bu noktada erkek âleminin kendisini oluşturan çeşitli gruplarla (PUA, MRA, MGTOW) bir ağ kurmaya başladığı görülüyordu. Erkek âleminden bir blogger "Dalrock", Mayıs 2013 tarihli, "Erkek âlemi nedir?" başlıklı bir paylaşımda şöyle yazmıştı:

Erkek âlemi kavramının tarihi yalnızca birkaç yıl geriye gider [...] bir ya da iki yıl önce çok basit bir tanım önerirdim [...] eğer Ferdinand Bardamu'nun haftalık özetiyle az çok meşgul olduysanız, bu sizi erkek âleminin fiilen bir üyesi yapar, derdim. [...] bence bu

30 "Misogyny: The Sites", *Intelligence Report*, 1 Mart 2012. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2012/misogyny-sites>. Forney'nin o zamanki lakabının antisemitist Fransız yazar Louis-Ferdinand Céline'in 1932'de yazdığı bir romandaki bir karakterden olduğunu, ayrıca Güney Yoksulluk Hukuk Merkezi'nin raporunun ortaya koyduğu gibi, kitabın yayına hazırlandığı sırada blogun 1920'lerin ünlü ırkçı metni olan Lothrop Stoddard'ın *The Revolt Against Civilization* kitabının reklamını yaptığını hatırlamak gerekir.

31 "Misogyny: The Sites", *Intelligence Report*, 1 Mart 2012. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2012/misogyny-sites>

32 A.g.e.

özetlerin çok farklı grupları ortak bir iletişimin etrafında topladığını söylemek abartılı olmayacaktır.³³

2009 gibi erken bir tarihte bile Forney'nin blogu erkek âleminin içinden daha geniş aşırı sağ ve ilk Alternatif Sağ ideolojik kolları arasında bir etkileşim olduğunu ortaya koyar: "Friends of In Mala Fide" blog arşivi, pek çok erkek âlemi sitesinin yanı sıra sonradan bir Alternatif Sağcı video blogcusuna dönüşecek olan "RamZPaul", popüler, ırkçı bir sözde bilimsel Alternatif Sağ teorisine odaklanan bir blog – "Human Biodiversity" – ve Alternatif Sağ'ın kollarından biri olan "Neoreaction" içinde etkili bir isim olan blogger Curtis Yarvin'in (namı diğer Mencius Moldibug) yükselişine destek olan "2blowhards" blogu³⁴ gibi bloglar vardır.

Erkek âleminin gelişimindeki bu evrede, Forney kesinlikle istisna değildi. Örneğin Temmuz 2008'de Wiedmann "Cinsel Ütopyanın Başa Geçmesini"³⁵ kutlayan uzun bir paylaşım yapmıştı. Bu, Alternatif Sağ içinde ve erkek âleminde etkili olan, Frances Roger Devlin imzalı bir denemeydi. Beyaz milliyetçisi dergi *The Occidental Quarterly*'de 2006'da yayımlanan deneme "Batılı kadın yeni bir 'beyaz adamın yüküne' dönüştü ve birtakım işaretler onun bu yükü üzerinden atmaya başladığını gösteriyor" müjdesini veriyordu.³⁶ Benzer şekilde, Weidmann 18 Kasım 2008'de kendi blogun-

33 Dalrock, "What is the Manosphere", *Dalrock*, 15 Mayıs 2013. <https://dalrock.wordpress.com/2013/05/15/what-is-the-manosphere>

34 "Home", Ferdinand Bardamu. <https://web.archive.org/web/20091125135522/http://fbardamu.wordpress.com:80> [erişim 13 Eylül 2018]. Blogun "hakkında" sayfasının arşivi, bu marjinal aşırı sağ bloglardaki yavaş ilerleyen radikalleşmeyi örnekler. Forney kendisini "siyasette muhafazakâr, doğası itibarıyla anarşist, ihtiyaçtan ötürü liberteryen [ve] tercihen insansevmez" olarak tanımlar. "About", Ferdinand Bardamu. <https://web.archive.org/web/20091125135522/http://fbardamu.wordpress.com:80> [erişim 13 Eylül 2018].

35 Chateau Heartiste, "Decivilizing: Human Nature Unleashed", *Heartiste*. 23 Temmuz 2008. <https://heartiste.wordpress.com/2008/07/23/decivilizing-human-nature-unleashed>

36 F. Roger Devlin, "Sexual Utopia in Power", *The Occidental Quarterly*, 6:2 (2006), s. 30. Valizadeh sonradan Alternatif Sağ'ı benimser ama bunu 2015'te Kevin MacDonald'ın 1998 tarihli kitabı, Alternatif Sağ'ın en temel antisemitist eserlerinden biri olan *The Culture of Critique: An Evolutionary Analysis of Jewish Involvement in Twentieth-Century Intellectual and Political Movements* hakkında oldukça övgü dolu bir eleştiri yazdıktan sonra yapar. Roosh Valizadeh, "The Damaging Effects of Jewish Intellectualism and Activism on Western Culture", *Return of Kings*, 4 Mayıs

da “çeşitlilik, içinde yaşamak değilse de gözlemlemesi harika bir şeydir” diyerek sık sık tekrarladığı “çeşitlilik + bir aradalık = savaş” vecizesine dönüşecek olan sözleri söyler.³⁷

Yine de Paul Elam da dahil olmak üzere erkek âlemindeki diğer kişiler, ortaya çıkmakta olan Alternatif Sağ’ın bu oldukça uç ırk politikalarını benimsemez.³⁸ Benzer şekilde, Alternatif Sağ içinde kimileri erkek âlemini desteklese, hatta bu hareketin en kilit isimlerini konferanslara davet etse de³⁹ diğerleri daha çekimserdi. Kendi beyaz milliyetçi yayıncılık örgütü Counter-Currents Publishing’in web sitesinde Şubat 2015’te yazan önemli Amerikalı Alternatif Sağcı kişilik Greg Johnson erkek âlemine olan ilgisini ve kimi yazarlara övgüsünü itiraf ederek, “Birkaç yıldır hepsinden çok okuduğum web sitesi, eskiden *Chateau Roissy* olarak bilinen *Chateau Heartiste* oldu. Ayrıca zaman zaman Roosh V’yi de okuyorum,” der. Buna karşılık, Johnson şunları söyler:

Erkek âlemi Yeni Sağ’a patriarkal, geleneksel ve –anlaşıyor ki– biyolojik açıdan akılcı normlar ve kurumları yeniden tesis eden bir cinsel karşı devrim için gerekli olan teorik önkabulleri verir, böylelikle erkeklerin ve kadınların bireysel mutluluklarını, topluluğun ve ırkın ortak faydasını temin eder. [...] erkek âlemi pratikte bu tarz bir restorasyon için uğraşmaz, ama etik manada “kap-

2015. <http://www.returnofkings.com/62716/the-damaging-effects-of-jewish-intellectualism-and-activism-on-western-culture>

37 Chateau Heartiste, “How American Women are Seen by Kazakhs”, *Heartiste*, 13 Kasım 2008. <https://heartiste.wordpress.com/2008/11/13/how-american-women-are-seen-by-kazakhs>

38 Paul Elam, “Adios, c-ya, good-bye man-o-sphere”, *A Voice for Men*, 5 Eylül 2012. <https://www.avoiceformen.com/men/adios-man-o-sphere>

39 Bilhassa, Valizadeh’nin ve Forney’nin 2016 yılında Ulusal Politika Enstitüsü konferansına katılması. David Futrelle, “Roosh V Denounced as Degenerate ‘Muzzie’ by White Supremacists He’s Trying to Woo”, *We Hunted the Mammoth*, 2 Kasım 2015. <http://www.wehuntedthemammoth.com/2015/11/02/roosh-v-denounced-as-degenerate-muzzie-by-white-supremacists-hes-trying-to-woo>. İlginç biçimde, sonradan Alternatif Sağ içinde önemli bir isim haline gelecek olan Kanadalı video blogcu Stefan Molyneux, 2014 yılında en büyük yıllık MRA toplantısı olan Uluslararası Erkek Meseleleri Konferansı’na katılmıştır. Stefan Molyneux, 2014, “#IC-MI-Stefan Molyneux” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=ErwrBCyCpd4&list=PLHLREeMe4S0OmV_BYAfWNWi0qQzu2FWzK&index=16 [erişim 15 Eylül 2018].

lana binmeyi” (veya belki de dişi kaplana), yani savaşmak durumunda olduğumuz dekadansı kişisel olarak sindirmeyi –ve böylelikle onu büyüterek ilerletmeyi– savunur.⁴⁰

Bu algı, o zamanlar diğerleri tarafından da paylaşılırdı. Johnson’ın paylaşımına yapılan (ve Johnson’ın onayladığı görülen) bir yorum şöyleydi:

Erkek âlemi daha açık biçimde ırksal hale geliyor. Daha başarılı yazarlar taraf seçmek zorunda bırakılıyor. Heartiste bizim Beyaz Yanlısı kanadımızdaki *meme* yaratan ekibe yönelik açılımlar yaptı (hem *tweet*lerle hem de blogundaki paylaşımlarla). [...] ben her şeyin giderek daha da fazla ırksal hale geleceğini düşünüyorum. Erkek âleminin kimi unsurları kendilerine gelip sizin tavsiyenize uyabilir. Ama bahse girerim diğer unsurlar giderek daha da dejene olacak. Savaşın cepheleri çoktan çizildi.⁴¹

Johnson’ın erkek âleminin kimi unsurlarında gördüğünü söylediği nihilizm, PUA topluluğuna karşı ortaya çıkan “PUAhate” tepkisini ve giderek büyüyen *incel* altkültürünü içeriyordu. Elbette bu erkek âleminin geneline de denk düşen bir gözlem idi. Weidmann, Forney ve diğerlerinin ateşleyici etkisine, daha fazla birbirine bağlılık haline ve feminizmin daha bilinçli bir şekilde reddedilmesine karşın, bu çeşitli altkültürlerin ortak düşmanlarına karşı nasıl cevap vereceklerine ilişkin temeldeki farklılıklar ortadan kalkmıyordu. Gerçekten de Johnson “erkek âlemi, güçlendirilmiş kadın cinselliğini veri olarak alıyor” derken başka bir anlaşmazlıktan bahsediyordu. Bu tespit PUA topluluğundaki kimi üyelerin benimsediği, MRA’nın temelden hatalı olduğunu, çünkü erkeklerin hakları için mücadele ederken bunu PUA’nın ilerici ve feminist çıkarlara meyilli olduğunu tespit ettiği bir siyasi arenada yapmaya çalıştığı yönündeki görüşle aynı çizgidedir. En uç cinsiyetçi ve kadın düşmanı PUA’lara (ve erkek âlemindeki diğer altkültürlere mensup kişilere) göre erkek ile kadın arasındaki eşitlik fikri bizzatıhi hatalıdır, zira onlara göre kadın

40 Greg Johnson, “Does the Manosphere Morally Corrupt Men?”, *Counter-Currents Publishing*, 25 Şubat 2015. <https://www.counter-currents.com/2015/02/does-the-manosphere-morally-corrupt-men>

41 A.g.m.

erkeğe göre daha aşağıdadır ve eşit haklara sahip olmayı hak etmez.

Yine de Johnson erkek âleminin iç politikası hakkında belki de zannettiği kadar bilgili değildi, zira erkek âleminin önde gelen isimleri bundan önceki üç yılda birbirlerini çeşitli konularda açıkça reddetmişti. 2009'da başlayan yakınlaşma denemesinden sonra 2012'de Valizadeh "Erkek Hakları Hareketi Ölmüştür"⁴² açıklamasını yaptı ve "erkek kabileciliği" (Matthew N. Lyons "küçük, birbirine yakın erkek savaşçı 'kabilelerinden' oluşan bir toplumsal ve politik düzen" diye tanımlar)⁴³ savunucusu Jack Donovan gibi başka kişiler de MRA hareketini reddetmekte kendisine katıldı.⁴⁴ Elam da Valizadeh'ye cevaben PUA'ları, MGTOW ile ilişkilendirilen önde gelen blogculardan birini ("zed") ve erkek âlemi içinde aşırı sağı giderek daha fazla benimsemeye başlayan kesimi reddetti. Elam şöyle yazmıştı:

Yakın zamanda burada pek çok şey değişti. Ferdinand Bardamu, *In Mala Fide*'nin derli toplu bir karşı teori kaynağından beyaz üstünlükçü ve antisemitizm çöplüğüne dönüşmesine izin verdikten sonra merhametli bir şekilde çekip gitti.⁴⁵

Ancak, Elam da erkek âlemindeki çeşitli altkültürlerin bir araya gelme çabaları sırasında bu farkların mevcut olduğunu tespit eder ve şunları ekler:

Erkek âlemi isminin bizzat kendisi bir bağlantılılık, ortak bir amaç ve kimlik imajı çizer. Oysa eleştirel düşünme becerisine sahip her-

42 Roosh V, "The Men's Rights Movement Is Dead", *Roosh V*, 27 Ağustos 2012. <http://www.rooshv.com/the-mens-rights-movement-is-dead>

43 Matthew N. Lyons, *Ctrl-Alt-Delete: An Antifascist Report on the Alternative Right* (Montreal: Kersplebedeb Publishing, 2017), s. 9.

44 Jack Donovan, "Long Live the Manosphere", *Jack Donovan*, 9 Eylül 2012. <https://web.archive.org/web/20170715140531/http://www.jack-donovan.com/axis/2012/09/long-live-the-manosphere/>. Bu görüş popüler erkek âlemi sitesi *The Spearhead* tarafından, kapatılmadan önce 2015'te tekrar dile getirilmiştir. W. F. Price, "Why MRA Has Been and Will Continue to Be a Failure", *The Spearhead*, 30 Ocak 2015. <https://web.archive.org/web/20150324035714/http://www.the-spearhead.com/2015/01/30/why-mra-has-been-and-will-continue-to-be-a-failure>

45 Paul Elam, "Adios, c-ya, good-bye man-o-sphere", *A Voice for Men*, 5 Eylül 2012. <https://www.avoiceformen.com/men/adios-man-o-sphere>. Bu, Forney'nin daha sonra blog yazmaya geri dönmesinden önceydi.

hangi birinin paylaşacağı feminizm karşıtlığı haricinde ortada gercek ve bağlayıcı bir bağlantı, evrensellik, hatta ortaklık bile yoktur ve bu yokluk birbirimizi ve kendimizi aşağı çekmiş olmamızda ve hâlâ çekmemizde kendisini gösterir.⁴⁶

Üçüncü dalga: Bir ideoloji olarak erkek âlemi

Birlik olamama hali sürse de 2010'ların ortasına gelindiğinde erkek âlemi kökenlerinden oldukça farklı bir yere evrilmiş, çünkü “kırmızı hapı alma” hissiyatı ve ilerici politikaları –yani feminizmi– reddetme güdüsü geniş Alternatif Sağ’ın hâkim liberal sol ilkeleri reddiyle örtüşmeye devam etmişti. Böylece, MRA’ların veya PUA’ların eski topraklarının veya diğer erkek âlemi gruplarının anti-feminizmin ötesinde pek az ortak nokta bulabilmelerinin bir önemi kalmamıştı, zira bu toplulukların dışında kalanlar arasında feminizmle derdi olanlar daha da geniş Alternatif Sağ çatısı altındaki adanmışlıkları içinde bu gruplar arasından istediğini seçebiliyorlardı.⁴⁷

Bunun en iyi örneği “Gamergate” olayıydı. Erkeklerle ait oyunculuk “güvenli alanını” feminist değerlerin işgalinden koruma kisesi altında başlayan kampanya Ağustos 2014’te bir erkeğin eski kız arkadaşının –bir kadın oyun geliştirici– kendisini aldattığını söylemesiyle harekete geçmişti. Bu açıklama, kadın ve feminist oyun geliştiricilerine ve eleştirmenlerine karşı bir organize taciz kampanyasına dönüştü, erkek âlemini birleştiren anti-feminist hissiyatla uyum içinde ve bu yüzden de içeriden çokça destek ala-

46 A.g.m.

47 Dahası, erkek âleminde pek çok kişi –her ne kadar genellikle abartılı ve gösterişli bir tonda bile olsa–, erkek âleminin birlik durumundan bağımsız olarak erkek âlemine yön veren anti-feminist hislerin giderek ana akım politikaya yön vereceğini öngörmüştü. 1 Ocak 2010’da yapılan ve erkek âleminde oldukça ses getiren bir blog paylaşımı “The Misandry Bubble” bunu ilan etti: “Batı Dünyası sessiz sedasız erkeklerle kadın arasındaki etkileşimi lekeleyen bir medeniyet oldu [...] erkeğin doğası lanetlenirken kadının doğası göklere çıkarıldı. Bu [...] hızlı bir medeniyet çöküşünün habercisidir ve bunun bedeli, sonradan gelecek olan ve erkeklerden ziyade masum kadın kuşağı tarafından 2020 gibi erken bir tarihten itibaren ödenecektir.” Imran Khan, “The Misandry Bubble”, *Singularity 2050*, 1 Ocak 2010. <http://www.singularity2050.com/2010/01/the-misandry-bubble.html>

rak gelişti. Gamergate erkek leminde Alternatif Sağı reddedenlere de, onunla bağlantısını sürdürenlere de avantajlar sağlamıştı. Alternatif Sağı reddedenler için bu gelişme anti-feminist davaya yeni üyeler çekmek isteyenler için fırsat sağlamıştı, bağlantısını sürdürenler için ise gelecekteki radikalleştirme çabaları için büyük bir fırsattı ve zaten harekete dahil olanlara da internetteki kızgın, beyaz, genç erkekler arasında ne kadar büyük destek –ve internet aktivizmi– devşirilebileceğini gösteriyordu. Bu grupta bulunan çoğu kişi için Gamergate gerçekten de ilk “kırmızı hap” (yani “ilericiler oyun endüstrisini kontrol ediyor”) anlamına geliyor ve giderek daha uç kompo teorilerini benimsemeye giden yolda ilk adımı teşkil ediyordu.⁴⁸

Kompo teorilerinin erkek âlemindeki takipçilerini daha da radikalleştirmekte oynadığı rol aynı zamanda Alternatif Sağı reddettiğini iddia eden üyelere de ışık tutar. Bu kişiler ırk konusunda beyaz milliyetçi Alternatif Sağ tarafından benimsenen aşırı pozisyonu reddederler ancak Alternatif Sağ, ek olarak yabancı düşmanı, Batı şovenisti ve yerlici görüşleri benimseyen ama beyaz etnik devletler kurmayı amaçlamayan görece ılımlı Alternatif Sağ’a da ev sahipliği yapar. Alternatif Sağ’ın beyaz milliyetçiliğini reddeden çoğu kişi bu görüşleri benimsemekte bir sıkıntı görmez. Bunlar arasında, Londra’daki 2018 Uluslararası Erkek Meseleleri Konferansı’ndaki önceden kaydedilmiş konuşmasında, ABD ve Avrupa’da geçtiğimiz yıllardaki milliyetçi ve popülist yükselişi destekleyen ve “feminizme karşı savaş sola karşı savaştır” diyen Elam da vardır.⁴⁹ Daha uzaktaki düşmana referans vermek erkek âlemi düşüncesi-nin temelinde yatar. Christa Hodapp’ın altını çizdiği gibi, MRA’nın

48 Hatewatch Staff, “McInnes, Molyneux, and 4chan: Investigating Pathways to the AltRight”, *Southern Poverty Law Center*, 19 Nisan 2018. <https://www.splcenter.org/20180419/mcinnnes-molyneux-and-4chan-investigating-pathways-alt-right>

49 Paul Elam, 2018, “20 July 2018: Paul Elam - ‘The Men’s Movement: Personal and Political’ (ICMI18)” [evrimii video]. <https://www.youtube.com/watch?v=KWKOLx9X7x4>. Erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine dönüşünü savunan Alternatif Sağ video blogcuları ima eden Elam ayrıca bu konuşmasında dinleyenleri MRA olmayan anti-feministlere karşı da uyarımıştır. MRA’lar geleneksel erkekliğin büyük bölümünü savunurken, kadınların ve feministlerin “ekmeğini kazanmak” veya “koruyucu olmak” gibi geleneksel erkeklik rollerini kendi çıkarları için ele geçirmek istediklerini söyler.

feministleri hem her şeyi kontrol eden hem de zekâ yoksunu ve irrasyonel olarak tasvir etmesindeki çelişki onları “malum güçlerin kuklaları” olan “enayiler” olarak anlamayı gerektirir.⁵⁰ Hodapp aşağıda yer alan, Elam’dan yapılan alıntıya dikkat çeker:

Feminizm feministler için değildir. Feministler aptal, ama onlar eskiden Soğuk Savaş dönemi Amerika’sındaki Sovyet dalkavukları için kullanılan anlamda kullanışlı aptallar. Feminizm aslında devletler ve şirketler için. Ve cop ile basınçlı suyla birlikte kitleleri kontrol etmek için en etkili araç. Feministler dünyayı ele geçirmiş bir avuç budala değil, son derece akıllı ve sinsi bir grup insanın hepimize tasma takmak için önlerinde her ne engel vardıysa onları ortadan kaldırmalarına yardım eden bir avuç budala.⁵¹

Hodapp, Elam’ın bu “sinsi insanların” “devletler ve şirketlerde” bulunanlar hariç kim olduğu konusunda bilgi vermediğini not düşer, ancak bunun erkek âlemi topluluğuna giriş yapmayı sağlayacak, antisemitist komplolar da dahil komplocu, aşırı sağ teorilere kapı açacağı kesindir. Gerçekten de antisemitizmi reddeden Elam 2017’de AVFM’nin “yıllardır” antisemitistleri kendisine çektiğini söyler.⁵²

Erkek âleminde yer alıp dışarıdan erkek âlemine yönelik ilginin artması sonucu belirginleşen aşırı sağ eğilimleri reddedenlerin aksine, Valizadeh ve bazıları bu yayılmayı geleneksel erkekliği (veya kendisinin ve Alternatif Sağ’da kimilerinin deyişiyle “neo-erkekliği”) yayma fırsatı olarak selamlar.⁵³ Yukarıda bahsi geçen, *Return*

50 Paul Elam, 2018, “20 July 2018: Paul Elam - ‘The Men’s Movement: Personal and Political’ (ICMI18)” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=KWK0Lx9X7x4>. Bu videonun adının geçtiği eser: Christa Hodapp *Men's Rights, Gender, and Social Media* (Lanham: Lexington Books, 2017), s. 6-7.

51 Paul Elam, “The X%: What Feminism Is Really about and Why Anyone who Values Freedom Should Fight against It”, *A Voice for Men*, 19 Kasım 2013. <https://avoiceformen.com/featured/the-x-what-feminism-is-really-about-and-why-anyone-who-values-freedom-should-fight-against-it/>

52 Paul Elam, “Beware the Jooze!”, *A Voice for Men*, 15 Mayıs 2017. <https://www.avoiceformen.com/a-voice-for-men/beware-the-jooze>

53 Quintus Curtius, “The Origins of Neomascularity”, *Return of Kings*, 9 Mart 2015. <http://www.returnofkings.com/58237/the-origins-of-neomascularity>. Örneğin, Paul Joseph Watson, 2015, “Neomascularity: The Male Backlash against Toxic Women” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=3qHnlp-WzCl>.

of Kings web sitesi hakkındaki Ocak 2017 tarihli *podcast* tartışmasında Valizadeh bundan bahsederek erkek âleminin 2011'den itibaren daha fazla karşı kültür hareketine dönüşmeye başladığını ve yepyeni bir ideoloji yaratarak bir tür "maskülen haklılaşmayı"⁵⁴ ortaya koyduğunu ve bunun 2016'da Donald Trump'ın ABD başkanı seçilmesinde kritik rol oynadığını ileri sürer.⁵⁵ Bu iddia, hayırhah yaklaşıldığında dahi Trump'a (veya diğer herhangi bir milliyetçi ve popülist lidere) yönelik cinsiyet temelli desteğin altında yatan daha temel sosyoekonomik itkileri göz ardı eder. Yine de, Valizadeh'nin benimsediği anlatı, Alternatif Sağ'ın "kırmızı hapi yutmuş" takipçileri için ikna edicidir. Görüşmeci yukarıda bahsi geçen *podcastte* erkek âlemini şöyle özetler:

İnternet ortaya çıktığında ve erkekler korkusuzca, anonim bir şekilde kendi problemlerini tartışabildiğinde [...] mahvolmuş bir çıkma/takılma piyasasında yaşadığın için nasıl seks yapacağını anlama çabası [...] politik alana doğru genişledi [...] ve en nihayetinde [...] Trump gibi adamlar çıkıp "kendimize odaklanmalıyız, dünyanın geri kalanıyla uğraşamayız, kapımıza her gelene yardım edemeyiz, yeniden aileler kurmamız lazım" [...] dediğinde, bu elbette internet ortamında kültürlerinin yok edildiğini, eski kültürlerinin ortadan kalktığını ve gelecekte kendi medeniyetlerine dair bir şeyler olsun istiyorlarsa bir an önce harekete geçmeleri gerektiğini düşünen kişilerde karşılık bulacaktır.⁵⁶

Yukarıdaki alıntı bilhassa PUA topluluğunun politikleşmesiyle ilgilidir, ama internet ortamında dayanışma kuran kızgın anonim erkek topluluklarına ilişkin tartışma erkek âleminin tüm alt bölümlerini tanımlayan bir yoldur. MRA'lardan *incellere*, hatta bir

Valizadeh ayrıca "red pill" terimini, üzerindeki giderek artan komplocu anlamlar sebebiyle reddettiğini iddia eder. Roosh V., "Neomascularity", *Roosh V*, 4 Mart 2015. <https://www.rooshv.com/neomascularity>

54 Roosh V, 2017, "How the Manosphere Crushed Feminism" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=WgAn6GFU0E> [erişim 3 Eylül 2018].

55 A.g.v. Valizadeh'nin görüşme yaptığı kişi, Valizadeh'nin sitesinin forumunda, konusu Google'da "Donald Trump thread" aramasını yapınca en tepede çıkan sonuç olan bir konu başlığı açıldığını not eder. Bu durum kitabın yazıldığı sırada hâlâ geçerliydi.

56 A.g.v.

ölçüde anti-kolektivist MGTOW hareketine kadar tüm gruplar internetin ilk dönemlerinde gizli ya da açık anti-feminist ve kadın düşmanı görüşler taşıyan erkek gruplarında bir araya gelmiştir. 2000'ler boyunca ve 2010'ların başına kadar erkek âleminin farklı grupları hem birbirlerini hem de Alternatif Sağ'daki pek çoklarını ortak düşmanın ilerici dünya olduğu geniş bir hareket olarak algılamaya başlamıştır. Buna rağmen, erkek âlemi derin iç ayrışmaların olduğu bir yer olmaya devam ediyor çünkü bu ayrımlar hareketin köklerine kadar giden politik ayrımlara dayanıyor. Dahası, Alternatif Sağ'ın aşırı ırk ve din politikaları erkek âleminin tamasında destek görmez. Bu ayrımlar dikkate alındığında, zaten gevşek bir ağ olan erkek âleminin ömrünün uzunluğu ve Alternatif Sağ ile olan örtüşmesi sorgulanabilir. Ancak, erkek âleminin gelişmesinin en son aşaması düşünüldüğünde, asıl kalıcı etkisinin internette iyice alevlenen kızgın bir dünya görüşü olacağı da ileri sürülebilir.

Erkek âleminin geleceği

Erkek âleminde ana altkültürler büyük ölçüde kendi politik büyümelerini kendileri zedeler. PUA topluluğu daha politik odaklı altkültürlere giriş yolu olarak işlev görebilir, ama kendileri bireysel hayat stillerini değiştirmeye odaklanırlar; MGTOW ise kolektif eylemi aktif bir biçimde reddeder. MRA'ların ve *inceller*in durumu daha karmaşıktır. *Inceller* kolektif eylemler de dahil olmak üzere siyasi eylemi desteklemekten geri durur ve oldukça kötümser bir dünya görüşünü yayar. Ancak, bazı *inceller* şu âna kadar şiddet tehdidi olmuşlardır ve ileride de olabilirler, bu da aynı kötümserliğin bir sonucudur. Dahası, Ross Haenfler'in vurguladığı gibi kötümserlik değişebilir. *Incel* topluluklarında bulunan karşılıklı eylemden kaçınma vurgusu ve geleneksel örgütlenmenin yokluğu, görünürde tek başına gerçekleştirilen şiddete giden yolu açmadığını göstermez.⁵⁷

57 The Fifth Estate, "Why incels are a 'real and present threat' for Canadians", CBC News, 27 Ocak 2019. <https://www.cbc.ca/news/canada/incele-threat-canadians-fifth-estate-1.4992184>. Bu bakımdan, internetteki *incele* radikalleşmesi internetteki

MRA topluluğunun geleceği bu açıdan daha güçlü görünüyor, çünkü hem kolektif eylemi vurgular hem de insan hakları aktivizmi çerçevesi kullanır. Yine de her iki açıdan da ideolojileri büyümelerini sekteye uğratacak çelişkiler içeriyor ve bu da bir açıdan bir bütün olarak erkek âlemi ideolojisinin yakın geçmişte kendi orijinal web topluluğunun ötesinde yarattığı etkiye karşın, uzun ömürlülüğüne dair problemler hakkında fikir veriyor.

Kolektif eylem konusunda her ne kadar birlikte hareket etsele de MRA'lar genellikle kendi topluluklarının dışına çıkmaz, ana akım kurumları ve siyasi hareketleri bunların “kadın merkezli” olduğu (yani kadın veya feminist bakış açısına odaklandığı) iddiasıyla reddeder. Dahası, MRA içinde bir azınlık protesto, yürüyüş, bildiri dağıtma gibi eylemlere katılsa da, topluluğun merkezinde ta en baştaki internet ortamındaki ortaya çıkışından ve Gamergate gibi kampanyalardan beri süregelen, erkeklerin iyiliğine temelden karşı olarak görülen bir toplumu bozmak ve feministlerin erkek haklarını baskı altına alması “gerçeğini” yaymak vardır. Elam'ın sözleriyle, “tek işimiz işlerinin içine sızmak, onlara acı gerçeği tattırmak ve bunu saklanacak bir yerleri kalmayana kadar yapmak”.⁵⁸ Topluluk dışındakilere yönelik bu kavgacı, susturucu yaklaşım elbette büyüme kapasitesine zarar verir, ancak MRA'lar feminizm hakkındaki “gerçeği” ifşa etme çabalarının feminizmi reddeden veya sadece kendisini feminist olarak görmeyen kişiler arasından destekçi kazanacağına inanır.

Bunun yakın tarihli bir örneği, MRA'nın halkın bu sözde “feminist olmayan” kesimini harekete geçirme çabalarıdır. MRA'lar genel aşırı sağdaki kendilerini ifade özgürlüğü şehidi olarak gösterme yolundaki daha geniş çaplı yönelimi takip eder. “Tehlike” ilercisi fikirler veya günümüzde genelde İslâm olmak üzere dinler hakkındaki “gerçekleri” anlattıkları için sansüre uğrarlar. Feminizme bu şekilde yaklaşma tutumu 2018'de İngiliz MRA'lar tarafından internette yayımlanan “Gayri Feminist Deklarasyon”da

çağdaş aşırı sağ radikalleşmesiyle çok büyük oranda örtüşür. Bkz. Joe Mulhall, “A Post-organisational Far Right?”, *HOPE not Hate*. <https://www.hopenothate.org.uk/research/state-of-hate-2018/online-radicalisation/post-organisational-far-right>

58 Paul Elam, “Fuck their shit up”, *A Voice for Men*, <https://www.avoiceformen.com/mens-rights/fuck-their-shit-up>

belirgindir. Deklarasyonda “feminist saldırganlığın büyümesinin adını koyarak, var olma veya feministlere ve ideolojilerine bağlılık bildirmeden yaşama hakkımızı ortaya koyuyoruz. Feministlere ne söyleyeceğimize, nasıl söyleyeceğimize veya dünyayla nasıl etkileşim içine gireceğimize karışma hakkını vermemeliyiz” deniyordu.⁵⁹ Feminizmin otoriter, kontrolcü bir ideoloji olduğu fikrini yayarak MRA’lar gerçekten de ilk başta gayri feministten anti-feministe kayma ihtimali olan bir grubu kendisine çekebilir, böylece feminist reformu zayıflatarak cinsiyetçilik ve kadın düşmanlığının meşru kılınmasına katkıda bulunabilir.

Ancak, MRA’ların bu şekilde sağlayacağı, ana akımla daha az düşmanca bir ilişki kurularak elde edilecek ilk başarılar ne olursa olsun, “insan hakları” algılarında MRA inançlarındaki daha derin bir içsel çelişki uzun vadede büyüme potansiyellerine ve genel anlamda da erkek âlemi ideolojisine ket vurur. MRA’nın insan hakları temelinde çalıştığı iddialarına karşın, erkeklerin uğradıkları zararlara ilişkin yaptıkları analiz bunun tam tersi gibi anlaşılmaya daha müsaittir. Zira, söz konusu program kesinlikle evrensel olmayan, diğer grupların haklarını erkeklerin bir kısmının çıkarlarını korumaya indirgeyen (bu arada erkeklerin de faydasına olmayan) bir programdır. Christa Hodapp’ın açıklamasıyla, bu hareket özünde “[...] hegemonik erkekliğin korunmasına ilişkin olarak geniş bir negatif müdahale edilmeme hakkı talep eder”, burada müdahale aktörü feminizm olarak tanımlanır ve bahsi geçen müdahale erkeklerin uğradığı zararların sebebi olan bir baskı sistemidir (klasik MRA başlıkları arasında erkek intiharları, tehlikeli işlerde istihdam edilme ve hapis cezaları vardır).⁶⁰ “İnsan” haklarını koruma adı altında hegemonik erkekliği koruma hakkını (daha doğru ifadesi kimilerinin *halihazırdaki* ayrıcalıklarıdır) talep eden MRA’lar toplumda gerçek eşitliğe ulaşma kavramını savunurlar ama aslında bu sadece halihazırdaki statükoyu ve diğer grupların karşılaştığı eşitsizlikleri korumak anlamına gelir. Bu ba-

59 “The Non-Feminist Declaration”, *Nonfeminist18*. <https://nonfeminist18.wordpress.com> [erişim 29 Mart 2019].

60 Christa Hodapp *Men’s Rights, Gender, and Social Media* (Lanham: Lexington Books, 2017), s. 11.

kış, kadınların üzerindeki baskıyı devam ettirmeyi sağlar zira onlara sistematik olarak zarar veren hegemonik erkeklikle uğraşmaz, ancak bu problem diğer gruplara da uzanır. Hodapp'ın vurguladığı gibi, “[Erkek Hakları Hareketi’nde] bazı erkeklerin ırkçılık, sınıfsallık, homofobi gibi baskılardan mustarip olduğu reddedilmez, ancak bunlar erkeklerin deneyimlediği söylenen tahammül edilemez cinsiyet baskısına kıyasla ikincil önemdedir”.⁶¹ Yukarıda, antisemitist komplo teorilerinin sözde feminist güç analizinde bıraktığı boşluklar yoluyla erkek âlemine nüfuz edebileceğinden bahsedilmişti. Benzer biçimde, diğer kimlik deneyimlerinin arkada bırakılması MRA'nın eşitsizlik analizini başka erkek gruplarının uğradığı zararları açıklamakta yetersiz bırakır ve kesişimselliğe olan ilgisizlik veya bunun tamamen reddedilmesi daha geniş çaplı aşırı sağ önyargıların yetişmesi için zemin hazırlar.

MRA'nın “insan hakları” çerçevesi eşitsizlikler barındırmakla kalmaz, erkeklerin gördükleri zararları neden gördüklerini açıklamaktan da uzaktır. Hegemonik erkekliğin korunması bu zararların çoğunun da korunması demektir; bunların kadınlara veya feminizme herhangi bir yararı yoktur. Örneğin, erkeklerin tehlikeli işlerde çalışmasını ve “koruyucu” rollerinin hakkını vermek için risk alan bir tutum içine girmesini destekleyen toplumsal beklentilerin askerî çıkarlar için faydalı olduğu ileri sürülebilir, dolayısıyla diğer kişilerin emperyal ve ekonomik çıkarları için de faydalı olabilir. Bu tarz çok yönlü bir analiz bu sömürücü çıkarlar tarafından zarar gören gruplardaki potansiyel müttefiklere yönelik gereksiz düşmanlığı bir kenara koyar ve erkeklere buralarda uğradıkları zararlara karşı çıkma yolunu açar. Ayrıca, Hodapp'ın da not ettiği gibi bu tarz çok yönlü bir analiz erkeklerin uğradığı zararları bu baskı sisteminin sadece erkeklere zarar verdiğini söylemeden ya-

61 A.g.e., s. 10. İlginç biçimde, belki de kökenlerinden bir kalıntı olarak, Hodapp şu vurguyu yapar: “Bu duruş feministlerin ikinci dalgada öne sürdüğü ve bir kısmı şimdiki feminizme de sirayet etmiş olan sorunlu iddialara çok benzer. [...] bu hareketler pek çok kadını feminizmden uzaklaştırmıştı ve görülüyor ki aynı şey genellikle beyaz, heteroseksüel ve orta sınıftan mürekkep MRM [Men's Rights Movement - Erkek Hakları Hareketi] içinde de oluyor. Eski hatalar tekrarlanıyor, ayrıcalıklı pozisyonlar ‘insani pozisyon’ haline geliyor.” Christa Hodapp *Men's Rights, Gender, and Social Media* (Lanham: Lexington Books, 2017), s. 10.

par. Nihayetinde, pek çok grup bu tarz suiistimallere maruz kalır. Hodapp, Marilyn Frye'dan alıntı yaparak bu ayrıma dikkat çeker. Frye şöyle demiştir: "İnsanlar baskı görmeden de perişan olabilirler ve bir grubun baskı altında olduğunu inkâr etmek ama bu insanların duyguları olduğunu veya acı çekebildiklerini inkâr etmek gayet tutarlı olabilir."⁶² Zarar ile baskı arasındaki ayrımı göz ardı etmek MRA inançlarının ve genel olarak erkek âlemi ideolojisinin temel hatasıdır. Gerçekten de feminizmi ve ilerici politikaları reddederek ve böylelikle erkekliği olduğu gibi koruyarak erkek âlemi, erkeklere sadece aynısının daha fazlasını vaat edebilir. Bu da uzun vadede hayal kırıklığına ve destek kaybına yol açacaktır. Hodapp'ın belirttiği gibi, erkeklere "gerçeği" anlatma iddialarına karşın MRA ve erkek âlemi en nihayetinde "değişim için kuvvet yaratamayan" bir harekettir.⁶³

62 Marilyn Frye, "Oppression", Bonnie Kime Scott, Susan E. Cayleff, Anne Donadey ve Irene Lara (ed.), *Women in Culture: An Intersectional Anthology for Gender and Women's Studies* (Chichester: Wiley Blackwell, 2017, ikinci baskı), s. 13. Christa Hodapp *Men's Rights, Gender, and Social Media* (Lanham: Lexington Books, 2017), s. 101.

63 Christa Hodapp *Men's Rights, Gender, and Social Media* (Lanham: Lexington Books, 2017), s. 60.

Alternatif Sağ'da Erkeklik ve Kadın Düşmanlığı

Alternatif Sağ pek çok konuda birbiriyle çatışan görüşlere ev sahipliği yapar ama genel itibarıyla kızgın, feminizme düşmanca bakan, erkeklerle kadınların –ve genel olarak bütün dünyanın– katı hiyerarşilere sahip olmasını isteyen beyaz erkeklere statü ve kimlik kazandırmayı hedefler. Bu dünya görüşünün gelişiminde önemli bir etki, feministlerin elinde iğdiş edilmiş oldukları konusunda “kırmızı hapı almış” (uyanmış) erkeklerin internetteki sığınağı olan erkek âlemdir.¹ Beyaz erkeklerin feminizm ve kimlik politikaları tarafından kovuşturulduğuna ve kadınsılaştırılarak ezildiğine, böylece modern toplumda başıboş kaldıklarına dair erkek âlemi ve Alternatif Sağ'da bir uzlaşma ortaya çıkmıştır.

Bu tepkiselliği değerlendirmeye girişen Alternatif Sağ, önemli Alternatif Sağcı yayıncı Arktos Media'nın CEO'su Daniel Friberg'in sözleriyle “mutlak eşitliğe ve cinsiyetlerin aynılığına ilişkin Solcu mitten” arınmış bir dünyada erkek ve kadınlar için oldukça idealize edilmiş bir vizyon çizer.² Bu vizyonlar temelde tutarsız ve çatışmalıdır. Daha da önemlisi, gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

-
- 1 Erkek âlemi hakkında daha detaylı bilgi için bu kitabın on ikinci bölümüne bakabilirsiniz.
 - 2 Daniel Friberg, *The Real Right Returns: A Handbook for the True Opposition* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2015), s. 52.

Erkeklik ve erkeklere özel bölgeler

Alternatif Sağ'daki erkekler arasında bir erkeklik krizi olduğu çok barizdir. Görece ılımlı Alternatif Sağcı YouTube'cu Paul Joseph Watson, "erkeklerin kafası karışık. Allak bullak olmuşlar. Nesillerdir erkekliği belirlemiş olan tavırların, duyguların ve özelliklerin cinsiyetçi, kötü niyetli olduğu söylenmiş ve eğer kadınlarla ilişkilerinde herhangi bir başarı istiyorlarsa bunları terk etmeleri öğütlenmiş" diye şikâyet eder.³ Alternatif Sağ'daki erkekler bu durumu düzeltmek için Watson'un sözleriyle "erkek olmanın ne demek olduğunu yeniden belirleyen ve ele geçiren" teoriler ve pratikler geliştirdiler.⁴ Erkeklik gururunu yeniden elde etmek Alternatif Sağ'ın en önde gelen projelerinden biridir.

Alternatif Sağ'ın tamamında vurgulanan önemli mesajlardan biri, feministlerin ve SJW'lerin [Sosyal Adalet Savaşçıları] onları sözde utandırma çabalarına karşın beyaz erkeklerin gurur duyacakları bir mirasa sahip oldukları ve Batılı erkeklerin önceki nesillerdeki medeniyet başarılarından kendilerine pay çıkarabilecekleridir. Örneğin, görece ılımlı Alternatif Sağ mensubu Milo Yiannopoulos "Feministlerin patriarka dedikleri şey esasen Batı medeniyetidir,"⁵ derken Gavin McInnes'in Proud Boys [Gururlu Oğlanlar] grubu, ki "kadınsı, karı gibi olmuş, zayıf, ahlâken düşük"⁶ kültüre karşı durduğunu iddia eder, erkeklere "modern dünyayı yaratmış olmaktan ötürü artık özür dilememelerini" salık verir.⁷ Beyaz mil-

3 Paul Joseph Watson, 2015, "Neomascularity: The Male Backlash against Toxic Women" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=3qHnlpWzCI&t=53s> [erişim 14 Nisan 2017].

4 A.g.v. Alıntılanan bu videoda Watson, bu bölümde başka kısımlarda tartışılan, erkek âleminde yazar Daryush Valizadeh'nin geliştirdiği "neo-erkeklik" teorisine referans verir. Bkz. "What Is Neomascularity", Roosh V, 6 Mayıs 2015. https://www.rooshv.com/what-is-neomascularity?doing_wp_cr on=1554548745.4193220138549804687500

5 MILO, 2016, "MILO at Ohio University: What Is the Patriarchy?" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=cAkuEYeoZ7c> [erişim 16 Temmuz 2017].

6 Derek Wray, "Radical Traditionalism - The New Western Conservatism", *Proud Boy Magazine*, 23 Haziran 2017. <http://officialproudboys.com/columns/radical-traditionalism-the-new-western-conservatism>

7 "'Proud Boys' Back in Canada Military after Crashing Indigenous Ceremony", *BBC News*, 31 Ağustos 2017. <https://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-41116175>

liyetçi Alternatif Sağ için bu mesaj bilhassa ırk temellidir. Ulusal Politika Enstitüsü isimli düşünce kuruluşunun propaganda-sında Richard Spencer beyaz izleyicilerinin “yüzyıllar boyunca devam eden bir kültürle, tarihle, kaderle ve kimlikle” bağlantı kurması için uğraşır ve beyazların “Avrupa’nın ruhunun, medeniyetinin ve insanların tarihinin” parçası olduğunu ileri sürer.⁸ Böylelikle, erkeklerin statüsü diğer kültürlerin/ırkların hilafına yükseltir. McInnes “Bence Batı en iyisi, hangi ırktan olduğunuzla ilgilenmiyorum, ama diğer kültürlerin [sadece] farklı olduğunu düşünmüyorum, bence daha kötüler,”⁹ derken, Spencer’a bakılırsa “[Afrika ülkelerine] her bir medeniyet kırıntısı Avrupalılar tarafından verilmiştir”¹⁰ Tarihsel başarıları için içine katmak beyaz erkeklerin tarihsel ayrıcalıklarını hak görmelerini sağlayarak, “kadir bilmez” feministlerin/SJW’lerin onları değersiz hissettirme çabalarını büsbütün kötü niyetli gösterir. Bu tarz bir anlatı etkili bir harekete geçirme yöntemi olabilir. Erkeklik hakkında araştırmalar yapan Michael Kimmel, “beyaz erkeğin öfkesi iki hissin bir araya gelmesinden oluşur: hak görme ve kurban edilmişlik hissi” diyor.¹¹

Erkek âleminde ilham alan Alternatif Sağ ve görece Alternatif Sağ, erkeklere has bölgeleri korumanın önemini vurgular. Buralar kendilerini kadınların kadınsılaştırıcı etkisinden uzak tutabilecekleri, birbirlerine bu hak görme ve kurbanlık hislerini aktarabilecekleri ortamlardır. Angela Nagle’in *Kill All Normies*’te söz ettiği gibi Alternatif Sağ böyle yaparak internet ortamındaki daha büyük eğilimleri takip eder. Alternatif Sağ’ın epeyce ilham aldığı 4chan kültürü çok eskiden beri interneti kadınlara karşı korunması gereken bir erkek mekânı olarak ele almıştır.¹² 2014 yılında yaşanan,

8 NPI / Radix, 2015, “Who Are We?” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=3rnRPhEWELo> [erişim 15 Temmuz 2018].

9 PowerfulJRE, 2017, “Joe Rogan Experience #920 - Gavin McInnes” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=qm9lfWTGmDY> [erişim 29 Ağustos 2018].

10 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 11 Ocak 2018, 20:51. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/951677997022699521>

11 Michael Kimmel, *Angry White Men: American Masculinity at the End of an Era* (New York: Nation Books, 2017), s. x.

12 Angela Nagle, *Kill All Normies: Online Culture Wars from 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right* (Croydon: Zero Books, 2017), s. 103.

oyunculuk topluluğu, erkek âlemi, 4chan ve 8chan forumlarından ve yeni ortaya çıkan Alternatif Sağ'dan çeşitli unsurların kadın oyun geliştiricileri taciz ettiği Gamergate skandalı esasen oyunculuk denen güvenli erkek alanını koruma çabasıydı. Alternatif Sağ'da Gamergate'i en fazla suiistimal eden isimler arasında bulunan Yiannopoulos bu hissi sömürmeye devam ederek, "kadınlar [...] internette sahip olduğumuz bütün mekânları işgal ederek buların içine ediyor, modern feminizmin dikkat açlığı çeken, talep-kâr, aşırı hassas tavrıyla mahvediyorlar" diye yazar.¹³ *Daily Stormer*'dan Andrew Anglin, "Reestablishing Masculinity: The Prequel" başlıklı bir makalede kendi web sitesini "resmen bir erkekler kulübü" olarak tanımlar ve kadınların paylaşım yapmasını engeller, bu esnada Yahudiler veya "diğer ırklardan" ziyade kadınların elinde "değersizleştirilmenin" "feminist bir toplumda büyütölmüş genç erkekler" nezdinde daha fazla paylaşılan bir acı olduğunu itiraf eder. Anglin, kendi sözleriyle "sizi kadınlardan kurtarabiliriz ve size gücünüzü, maskülenliğinizi, aynı zamanda da kabilesel erkek dayanışma üslubunuzu geri verebiliriz" teklifinin genç erkeklerde ciddi karşılık bulduğunu tespit eder, dolayısıyla kadınları yasaklamak ve erkek meselelerine odaklanmak sitesine gelen trafiği artırmaya yardımcı olabilecektir.¹⁴

Anglin genellikle normalin üstünde açık sözlü olsa da erkekliği geri kazanmak için erkeklere has mekânlar oluşturma mesajı Alternatif Sağ'ın tamamında karşılık bulur ve bu tarz mekânları internet dışında gerçek hayatta kurma çabaları da mevcuttur. Örnekler arasında görece ılımlı Alternatif Sağcı Proud Boys (önde gelen bir üye tarafından "alfa erkek destek grubu" olarak tanımlanmıştır)¹⁵ ve daha uç bir örnekte erkek âleminin "erkek kabilecisi" Jack Donovan vardır. Alternatif Sağ'ın erkeklik kavram-

13 Milo Yiannopoulos, "The Solution to Online 'Harassment' is Simple: Women should Log Off", *Breitbart News Network*, 5 Haziran 2016. <https://www.breitbart.com/social-justice/2016/07/05/solution-online-harassment-simple-women-log-off>

14 Andrew Anglin, "Reestablishing Masculinity: The Prequel", *Daily Stormer*, 30 Mart 2015. <https://dailystormer.name/male-rehabilitation-saga-the-prequel>

15 SBS Dateline, 2018, "Meet the Proud Boys, a group that says it speaks for a new minority: the disenfranchised young male" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=i7f4b1o6BKM> [erişim 19 Ağustos 2018].

sallaştırmalarında ilk başlarda kritik bir etkisi olan Donovan, araştırmacı Matthew N. Lyons'un sözleriyle, "küçük, sıkı biçimde örümlü erkek savaşçılar 'kabilelerinin' etrafına kurulu bir toplumsal ve politik düzeni" savunur.¹⁶ Donovan'a göre, erkek gruplarında başarı, erkekliğin kazanılmasında hayati öneme sahiptir:

Bir erkek sadece bir erkek değil, bir erkekler dünyasında, erkekler arasında bir erkektir. Bir erkek olma işinde iyi olmak, o erkeğin herhangi bir kadınla veya kadınlar grubunda değil, erkek grupları arasında diğer erkeklerle birlikte başarabilmek becerisiyle ilgilidir.¹⁷

Alternatif Sağ zaman zaman internet dışındaki sadece erkeklerle has grupları "Männerbund" olarak adlandırır ve bunlara son derece büyük önem verilir. Örneğin, proto-Alternatif Sağ düşünce kuruluşu Motpol'dan Joakim Andersen, Männerbund'u "sahici Sağın doğal örgütsel formu"¹⁸ olarak tanımlarken, Counter-Currents Publishing'den hem Spencer¹⁹ hem de Greg Johnson²⁰ bunları medeniyetin temel taşı olarak tanımlar. İster internette ister gerçek dünyada olsun, bu tarz gruplar aksi takdirde izole kalacak olan pek çok erkek için çekim kaynağıdır.

Ancak, bu tarz erkeklerle has mekânlarda erkekler, daha az maskülen olarak görülen erkeklerin kovuşturulduğu katı hiyerarşilere tabi olur.²¹ Statü için erkekler arası rekabet, erkek âleminden miras aldığı "alfa erkekler" ve "beta erkekler" kavramlarına takıntılı Alternatif Sağ'da bilhassa belirgindir. Kadınların hâkimiyetini kabul ettikleri için omurgasız olarak kabul edilen liberal veya sol görüşlü erkekler efemine "betalar" veya (bu erkeklerin tükettiği dü-

16 Matthew N. Lyons, "Ctrl-Alt-Delete: An Antifascist Report on the Alternative Right", *Political Research Associates*, 20 Ocak 2017. <https://www.politicalresearch.org/2017/01/20/ctrl-alt-delete-report-on-the-alternative-right>

17 Jack Donovan, *The Way of Men* (Milwaukie: Dissonant Hum, 2012), s. 1-2.

18 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 169.

19 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 6 Ekim 2018, 12:10. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/1048651743565963265>

20 Greg Johnson, "Homosexuality & White Nationalism", *Counter-Currents Publishing*, 4 Ekim 2010. <https://www.counter-currents.com/2010/10/homosexuality-and-white-nationalism>

21 R. W. Connell, *Masculinities* (Cambridge: Blackwell Publishers Ltd., 2. baskı), s. 78.

şünülen soya bazlı ürünlerin östrojen seviyelerini artırdığını ileri süren teoriye referansla) “soya oğlanları” [“soy boys”] olarak tanımlanırlar. Aşırı sağ görüşleri reddeden erkekler her zaman “gavat” olarak adlandırılır [“cuck”]. Bu terim, itaatkâr kocaların (genellikle) siyah erkeklerle seks yapan beyaz karılarının olduğu pornografiden türeyerek zamanla ırksal bir anlam ve cinsel aşağılama tonu kazanmıştır.²² Alternatif Sağ ile ilişkili olduğu bilinen pek çok önemli gay isim varsa da homofobi de yaygındır ve erkeklere has mekânların ister istemez yarattığı homoerotik çağrışımlar, Alternatif Sağ’da zaman zaman hareketteki gay erkekleri ifşa etmeye dönük cadı avına sebep olur.²³

Kendilerini bu “aşağı” erkeklerden ayırıştırma çabası güden Alternatif Sağ “kişisel gelişim” yoluyla yeniden maskülenleşmeye büyük önem verir.²⁴ Egzersiz yapmak, özellikle de ağırlık kaldırmak çok önemlidir. Anglin “hedefimizdeki demografinin önemli bir kısmı zinde olmaktan uzaktır” diye itiraf eder ve takipçilerine “birlikte jimnastik salonuna” gitme çağrısını yaparak, “Bize Chad Milliyetçiliği gerekiyor. Sizlerin bize katılmayı istemenizi, kızların bize hasta olmasını sağlayacak şey budur,” der (“Chad” erkek âlemi jargonunda alfa erkek anlamına gelir).²⁵ Şiddet uygulama kabiliyeti de erkeklik için olmazsa olmazdır.²⁶ McInnes’in üyelerin “bir anti-faşistin ağzını burnunu kırdığında” Proud Boys’ta daha üst rütbeye erişeceğini söylediği iddia edilir.²⁷ Daha uçta yer alan Do-

22 Dana Schwartz, “Why Angry White Men Love Calling People ‘Cucks’”, GQ, 1 Ağustos 2016. <https://www.gq.com/story/why-angry-white-men-love-calling-people-cucks>

23 Bu durum bu kitabın on dördüncü bölümünde daha detaylı inceleniyor. “Homohisteri” olgusu şu eserde açıklanır: Eric Anderson, “The Rise and Fall of Western Homohysteria”, *Journal of Feminist Scholarship*, 1 (2011), s. 80-94.

24 Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century*, s. 215.

25 Andrew Anglin, “PSA: When the Alt-Right Hits the Street, You Wanna be Ready”, *Daily Stormer*, 19 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/psa-when-the-internet-becomes-real-life-and-the-alt-right-hits-the-street-you-wanna-be-ready>

26 Connell, *Masculinities*, s. 83-84.

27 Gavin McInnes alıntısı şuradan: Christopher Mathias, “Pro-Trump Gang Seen in Footage Assaulting Anti-Fascist Protesters in Manhattan”, *The Huffington Post*, 13 Ekim 2018. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/proud-boys-new-york-assault-gavin-mcinnis_us_5bc20d60e4b0bd9ed55a96ee

novan, şiddetin “düzeni temin eden şey olduğunu” söyler.²⁸ Kimileri için, yeniden erkekleşme disiplin eğitimini, testosteronu artırmayı veya Alternatif Sağcı vücutçu/hayat tarzı gurusu Marcus Follin’e (namı diğer “The Golden One”) göre ise kişinin “cinsel enerjisini” savunma sanatları gibi faaliyetlere yönlendirmek için mas-türbasyondan kaçınmayı da içerir.²⁹ Maskülen statüsü entelektüel açıdan egemenlik kurabilen bir “mantık adamı” olarak da elde edilebilir.³⁰ Alternatif Sağ’da komplo teorilerine dönük ciddi bir eğitim olmasına rağmen, Kanadalı *YouTube*’cu Stefan Molyneux gibi isimler kadınsılaştırıcı “politik doğruculuğun”, irrasyonel ana akım medyanın ve duygusal, aşırı hassas “tetiklenen kar taneleri” karşısında kendi kendilerine verdikleri sıfatlarla “mantığa” ve “rasyonaliteye” takıntılıdır. Nagle’ın vurguladığı gibi, Alternatif Sağ’ın elitizmi kısmen Nietzscheci anlamda “kadınsılaştırılmış” kitle kültürüne burun kıvrırmaktan gelir.³¹ IQ takıntılı Alternatif Sağ’ın entelektüel ucunda yer alan kişiler kendilerini ana akım kültürden radikal biçimde ayrı bir yerde konumlayarak entelektüel “yüksek insan” rolüne daha iyi bürünebilirler.³²

Erkek dayanışması fırsatları ve erkekliği yeniden geri kazanma vaatleri Alternatif Sağ’a giriş yapma ve akabinde gelen, hareketin tamamına yayılmış bağnazlıkla tanışmayı sağlayabilir. Anglin, kendi “erkekler kulübünü”, “konforlu bir şekilde yaşayarak bilgisayar oyunu oynama şansı da olan” genç erkekleri çekmek, böylelikle sözde Yahudi kontrolüne karşı daha geniş bir direnişe girmek için kurduğunu açıkça söyler.³³ Buna ek olarak, Kimmel pornografi sohbet odalarındaki şiddet retorliğini inceleyen bir çalışmada erkekler arasındaki “homososyal rekabetin” aşırı ve şiddet

28 Jack Donovan, “Violence is Golden”, *Counter-Currents Publishing*, 8 Aralık 2011. <https://www.counter-currents.com/2011/12/violence-is-golden>

29 The Golden One, 2017, “The Golden One’s 2017 Challenge of Willpower and Sexual Energy. 4 Steps 4 Months” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=6ZbXaf5ID80&t=616s> [erişim 19 Temmuz 2017].

30 Connell, *Masculinities*, s. 164.

31 Nagle, *Kill All Normies*, s. 108.

32 Faşist “üstün erkek” anlayışı hakkında bkz. Matthew Feldman, Jorge Dagnino ve Paul Stocker (ed.), *The “New Man” in Radical Right Ideology and Practice, 1919-45* (Londra: Bloomsbury Academic, 2018).

33 Anglin, “Reestablishing Masculinity: The Prequel”

içeren dilin yükselmesine sebep olabildiğini ileri sürer.³⁴ Alternatif Sağ'ın erkeklere özel mekânlarındaki hiyerarşide rekabet etmek “sinirliliği” ve saldırganlığı artırabilir, dolayısıyla bu mekânlar giderek daha uç bir retorik ve daha uç fikirlerin kabul gördüğü yankı odalarına dönüşebilir.

Kadınlar ve Alternatif Sağ

Erkek gururunu yeniden elde etmenin erkeklere özel mekânlardaki yeniden erkekleşmeye paralel diğer bir yolu da erkeklerin kadınlar üzerindeki hâkimiyetini yeniden tesis etmektir.³⁵ Alternatif Sağ'da yaygın olarak kabul gören bir görüş, feministlerin kamusal alanda yaptığı açılımların ve cinsel devrimin getirdiği özgürlüklerin kadınların biyolojik kaynaklı çocuk sahibi olma isteklerini ve aile görevlerini geri plana attığını, bunun yerine kariyer yapma ve önüne gelenle yatma yoluyla ucuz bir tatmin peşinde koşmayı tercih ettiğini söyler. Bu durum erkekler açısından kabul edilemezdir zira kadınların cinsel partner seçimi “alfaların” lehine olduğu için pek çok erkek partnersiz kalır. Spencer'ın yönettiği *AltRight.com*'da yapılan bir paylaşıma göre ortaya çıkan (algılanan) sonuç, “her iki cinsin de kafası karışmıştır ve hiç olmadığı kadar birbirine bilenmişlerdir”.³⁶ Dolayısıyla, aşırı sağ gruplarda tipik olduğu üzere Alternatif Sağ genellikle geleneksel aile rollerine dönüşü vurgular. Johnson'ın sözleriyle: “Erkekler koruyucu ve tedarik eden kişi, kadın ise besleyip büyüten kişi”dir.³⁷

Proud.Boys'un “ev kadını baş tacı etmek”³⁸ vurgusu aşırı sağ gruplarda yaygındır. Bunun sebebi –araştırmacı McClintock'un

34 Kimmel, *Angry White Men*, s. 115.

35 Connell, *Masculinities*, s. 77.

36 Hannibal Bateman, “The Sexual Revolution Has Left Broken Men and Women in its Wake”, *AltRight.com*. <https://altright.com/2017/10/03/the-sexual-revolution-has-left-broken-men-and-women-in-its-wake/>

37 Greg Johnson, “The Woman Question in White Nationalism”, *Counter-Currents Publishing*, 25 Mayıs 2011. <https://www.counter-currents.com/2011/05/the-woman-question-in-white-nationalism>

38 Robert Culkın, “Proud Boys: Who Are They?”, *Proud Boys Magazine*, 24 Ağustos 2017. <http://officialproudboys.com/proud-boys/whoaretheproudboys>

belirttiği gibi– kadınların milliyetçi söylemde “ulusun sembolik taşıyıcıları olsalar da milli faillikle direkt bir ilişki kurmalarına izin verilmeyen”³⁹ kişiler olarak önemli bir rol oynamasıdır zira uluslar (coğrafi veya ırk temelli) sıklıkla ailesel dil ve semboller kullanılarak hayal edilir.⁴⁰ Iris Marion Young, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin erkekleri ailenin reisi ve “koruyucusu” olarak belirlediğini, kadınların üreme ve besleme rollerini oynadığını, bunun mantıksal uzantısı olarak da erkeklerin nüfusun “koruyucuları” haline gelirken kadınlar üzerindeki hâkimiyetlerinin genellikle saldırganlık yerine şövalyelik ruhu, doğal bir görev ve aşk ile maskelendiğini aktarır.⁴¹ Kendi “doğal” edilgen konumlarını reddederek cinsel ve siyasi özgürleşmenin tadını çıkaran kadınlar böylelikle sadece aileyi yıkan kişiler olarak değil, millete bir tehdit olarak resmedilebilir. Örneğin Alternatif Sağcı YouTube’cu “Black Pigeon Speaks”ın yayınladığı bir video şöyle söyler:

Eğer kadınların cinsel tercihleri özgürleşirse ve kontrolsüz biçimde gelişirse, medeniyetleri yıkarlar. Eğer kadınların seçmesine izin verilirse, haremler ortaya çıkar. Eğer kadınlar bir milletin güvenliğine ilişkin konularda ses çıkarabilirse o milletin yok olması kaçınılmazdır.⁴²

Kadınlar üzerinde hâkimiyet kurarak ve onları geleneksel aile rollerine geri iterek erkekler sembolik olarak milleti yeniden tesis eder. Anglin şöyle yazar: “Alternatif Sağ’ın gündemi topraklarımızı geri almaktan ibaret değildir, aynı zamanda medeniyetimi-

39 Anne McClintock, “No Longer in a Future Heaven’: Gender, Race, and Nationalism”, Anne McClintock, Aamir Mufti ve Ella Shohat (ed.), *Dangerous Liaisons: Gender, Nation, and Postcolonial Perspectives* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997), s. 90.

40 Anne McClintock, “Family feuds: Gender, Nationalism and the Family”, *Feminist Review*, 44 (1993), s. 61-80.

41 Iris Marion Young, “The Logic of Masculinist Protection: Reflections on the Current Security State”, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 29:1 (2003), s. 1-25.

42 Black Pigeon Speaks, 2016, “Why Women DESTROY NATIONS* / CIVILIZATIONS - and other UNCOMFORTABLE TRUTHS” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=UxpVwBzFAkw&bpctr=1540315623> [erişim 13 Mayıs 2018].

zin her alanını, ki bunun önemli unsurlarından biri kadınlarımızdır, geri almaktır.”⁴³ Dolayısıyla, Alternatif Sağ kadınların “geleneksel eşler” olmaya ve doğum oranlarını artırmaya odaklanmasını gerektiğini vurgular, bu da milletin gücünü canlandırmak için çok önemli görülür ve ırkçı grupların uzun süreden beri odağındadır. Friberg kadın okuyucularına “En az üç çocuk sahibi olun ve onları iyi yetiştirin, bu açıdan Avrupa’nın geleceği sizin ellerinizde,” diye seslenir.⁴⁴

Alternatif Sağ’daki önde gelen kadın yorumcular da benzer şekilde kadınların ev alanına ve geleneksel rollere odaklanmasını salık verir. Görece ılımlı Alternatif Sağ’ın eskiden en tanınmış kadın Rebel Media sunucusu Lauren Southern’dı ve “geleneksel kadının geri dönüşünü” savunarak “Annelikten daha soylu bir hedef yoktur,” diyordu.⁴⁵ Ancak, ikiye bölünmüş eleştirileri karşısında “kuralın istisnaları” olduğunu teslim ederek sırf “internette dejenere olarak görülmekten” kaçınmak için evlenmeyeceğini dile getirmişti.⁴⁶ Alternatif Sağ’ın en görünür kadın ismi olan Red Ice Creations’tan Lana Lokteff kadınların içgüdüsel olarak “güzellik, aile ve ev” istediğini ileri sürer.⁴⁷ Altı çocuk sahibi beyaz milliyetçi video blogcu Ayla Stewart (namı diğer “Wife With a Purpose”) kullanıcılarına meydan okuyarak onların kendi doğum oranını “yakalamalarını veya geçmelerini” istemişti.⁴⁸ Alternatif Sağ’ın ev ideallerine zaman zaman Nazi propaganda imgeleri eşlik eder ve bunlarda Aryan ailelerinin başında bulunan erkekler görülür. Sam Miller’in *Jacobin* der-

43 Andrew Anglin, “What Happens When You Liberate White Women?”, *Daily Stormer*, 8 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/what-happens-when-you-liberate-white-women>

44 Friberg, *The Real Right Returns*, s. 60.

45 Lauren Southern, 2017, “Return of the Traditional Woman - Cal Poly SLO” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=HFW0z0Y5TR4> [erişim 20 Temmuz 2017].

46 Lauren Southern, 2017, “Why I’m Not Married” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=P-UKPpmQlys&t=34s> [erişim 11 Mayıs 2018].

47 Ice TV, 2017, “Lana Lokteff - How the Left is Betraying Women - Identitarian Ideas IX” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=BjnH99sIHmE> [erişim 18 Temmuz 2017].

48 Ayla Stewart alıntısı şu makaleden: Annie Kelly, “The Housewives of White Supremacy”, 1 Haziran 2018. <https://www.nytimes.com/2018/06/01/opinion/sunday/tradwives-women-alt-right.html>

gisinde dile getirdiği gibi, Lokteff gibilerin toplumsal cinsiyet konusundaki görüşleri “1930’lar Almanya’sının *Kinder, Küche, Kirche* (çocuk, mutfak, kilise) retoriklerinin tekrar edilmesinden ibarettir”⁴⁹

Young’ın vurguladığı gibi, erkeklerin kadınların ve milletin maskülen “koruyucusu” rolünü benimsemeleri için dışsal bir tehdit şarttır. Bu tehdit “yaradanın mülkünü işgal etmek ve kadınlarını fethetmek isteyen bencil bir işgalcidir”.⁵⁰ Araştırmacı Kimberlé Crenshaw’un vurguladığı gibi, beyaz erkeklik sadece kadınlara referansla değil, etnik Ötekilere referansla da tanımlanır ve Alternatif Sağ aşırı sağda çok uzun ömürlü bir imge olan cinselliğe aç beyaz olmayan/Müslüman tecavüzcü imgesine çokça başvurur.⁵¹ Milliyetçi söylemde kadınların sembolik rolü sebebiyle beyaz olmayan bir erkeğin beyaz bir kadına yönelik herhangi bir saldırısı Batı’nın tamamına yapılmış bir saldırı olarak betimlenir. Örneğin Watson 2015/2016 Yılbaşı’nda Köln’deki cinsel saldırı skandalını “Avrupa’nın tecavüze uğraması” olarak tanımlar.⁵² Bunun sorumlusu “kadınsılaştıran” elitlerdir, yani genellikle ev ortamındaki “doğal” rollerini reddeden güçlü kadınlar. Örneğin McInnes “çocuksuz cadaloz Angela Merkel dünyaya tecavüzcü göçmen [*rapefugee*] diye bir şey olmadığını söyledi [...] Tecavüzcülere kapıyı açtı ve onlar da tecavüze giriştiler” diye yazar.⁵³ Alternatif Sağ “beyaz soykırımı” komplo teorisini sıklıkla ileri sürer. Bu teoriye göre elitler (genellikle Yahudiler) beyaz erkekliği zayıflatarak, ırkların karışmasını teşvik ederek, sınırları “hayvansı” beyaz olmayan cinsel saldırganlara açarak beyaz toplumları aktif bir şekilde yık-

49 Sam Miller, “Lipstick Fascism”, *Jacobin*, 4 Nisan 2017. <https://www.jacobinmag.com/2017/04/alt-right-lana-lokteff-racism-misogyny-women-feminism>

50 Young, “The Logic of Masculinist Protection: Reflections on the Current Security State”

51 Kimberlé Crenshaw, “Whose Story is it, Anyway? Feminist and Antiracist Appropriations of Anita Hill”, Toni Morrison (ed.), *Race-ing Justice, En-Gendering Power. Essays on Anita Hill, Clarence Thomas, and the Construction of Social Reality* (New York: Pantheon Books, 1992), s. 402-440.

52 Paul Joseph Watson, 2016, “The Rape of Europe” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=KUPuMs3E_k0&t=2s [erişim 16 Temmuz 2017].

53 Gavin McInnes, “Politics as Fashion Is a Bad Look”, *Taki’s Magazine*, 29 Ocak 2016. http://takimag.com/article/politics_as_fashion_is_a_bad_look_gavin-mcinnes/#axzz5UrdGKNz0

maya çalışırlar. Beyaz kadınların “savunmasına” koşan erkekler, kendilerini kendi kadınlarına ve vatanlarına ihanet etmiş olan kadını “gavat”lardan ayırtırmayı ve milli gururu yeniden tesis etmeyi umarlar.

Erkeklerin koruyucu ve savaşçı olmasına ilişkin oldukça yoğun vurguya rağmen, beyaz olmayan kişilerden kaynaklanan cinsel tehdit anlatısı bazı kadınların pasif ev içi rollerin sınırlarını aşarak daha aktif ve kamusal roller benimsemesine sebep olmuştur. Örneğin video blogcu Brittany Pettibone, Avrupalı aşırı sağ gençlik hareketi olan Kimlikçi Nesil’in kadın üyelerinin feminist #MeToo hareketinden fayda sağlamayı amaçlayan ama sadece Müslümanlar ve göçmenlerin karıştığı cinsel saldırı olaylarına odaklanan 120 Decibels kampanyasına destek vermiştir.⁵⁴ Lokteff, halihazırdaki “acil durum” sebebiyle, kadınlar “politikada önemli roller benimsemek için fazla duygusal olmalarına karşın, içinde bulunulan dönemlerin kadın milliyetçilerin sesini çıkarmak zorunda oldukları bir dönem olduğunu” söyler.⁵⁵ Ancak kamu aktivizmi geleneksel kavramsallaştırmalar olan feminenlik ve evcimenlik buyruklarıyla birlikte gerilimli bir şekilde var olur. Örneğin Lokteff “Bu harekette tanıştığım kadınlar dişi aslanlar, *Valkürler* olabilir ama aynı zamanda da ipek gibi yumuşak ve hassastırlar” açıklamasını yapmıştır.⁵⁶ Bu gerilimi özetleyen iyi bir örnekte, Red Ice katılımcılarından “The Blonde Butter Maker” genellikle ev işlerine ilişkin tavsiyeler veren biridir ancak bu kez “kadınların öz savunma korsesi askısı” adında, “görünürde savunmasız bir beyaz kız” gibi görünmekle birlikte içine silahını saklayabileceği bir askı modeli tasarlar.⁵⁷ Alternatif Sağ’da aktif bir konum benimsemek, bu bölümün devamında inceleyeceğimiz gibi hareketin içindeki bazı erkekler tarafından hedef gösterilmek anlamına gelir.

54 Nefret değil UMUT çevrimiçi arşivi.

55 Lokteff, 2017, “Lana Lokteff - How the Left is Betraying Women - Identitarian Ideas IX” [çevrimiçi video].

56 A.g.v.

57 Red Ice TV, 2017, “Blonde Buttermaker: After Hours - Women’s Self Defense Corset Holster” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=UhfML-IgDvE> [erişim 2 Mayıs 2017].

Gerçekleşmemiş bir vizyon

Kimmel, aşırı sağ çevrelerde kadınların genellikle erkeklerin davaya katıldığında, erkekliklerini geri kazandıklarında ve kadınlara koruma sağlayabildiklerinde elde edecekleri bir “ödül” olarak sunulduğunu yazar.⁵⁸ Örneğin Lokteff 2017’de Stockholm’deki Dokuzuncu Kimlikçi Fikirler konferansında ezici çoğunluğu erkek olan katılımcılara “Bütün kızların gözü milliyetçi olan kötü çocuğa kayar,” der ve şöyle devam eder:

Avrupa milliyetçileri ve Amerika’daki Alternatif Sağ çok çekici, çok seksi bir kitle ve bu da bizim lehimize. Kadınlar bunu seviyor, çünkü en iyileri arasından seçebiliyor [...] Sağda solda sürekli tanışan çiftler görüyorum, en güzel, en akıllı çiftler, yani bu öjenik, gayet öjenik bir süreç.⁵⁹

Öte yandan, Lokteff’in cesaretlendirici sözlerine karşın gerçeklik idealin çok uzağında gibidir ve bu durum kendisini Alternatif Sağ’ın internetteki tanışma siteleriyle olan etkileşimindeki yaygın kızgınlık ve hayal kırıklığı biçiminde gösterir. Iskoçya’nın Haydar Dümen’i video blogcu Colin Robertson (“Millennial Woes” diye de biliniyor) yalnız takipçilerine tanışma sitelerini kullanmalarını ve geleneksel ilişkiler isterken “utanıp çekinmemelerini” salık verir, zira bu tarz açık konuşulduğu zaman “bazı kadınsal içgüdüler tetiklenir”⁶⁰

Ancak, ana akım internet tanışma sitelerinin çok ilerici olduğuna, kadınları haksız biçimde kayırdığına veya ırklar arası tanışmayı desteklediğine ya da aileleri yıktığına ilişkin şikâyetler yoğunudur. Örneğin, çapkınlıkta ustayken geleneksel ilişki savunucusuna dönüşmüş olan, erkek âleminin en önemli isimlerinden Dar-yush Valizadeh’nin (namı diğer “Roosh V”) *Return of Kings* (RoK) web sitesinde yapılan bir paylaşımda, internette tanışma “kadın

58 Kimmel, *Angry White Men*, s. 272.

59 Lokteff, 2017, “Lana Lokteff - How the Left is Betraying Women - Identitarian Ideas IX” [çevrimiçi video].

60 Millennial Woes, 2016, “Finding a Traditional Wife (Part 1) [O.S.]” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=LchLM0zkhe0&t=1s> [erişim 3 Nisan 2018].

egosunu şişirmek için bir araç” olarak eleştirilir⁶¹ ve sitede “Kafası Karışık Beta Erkeği İnternette Tanışma Sitelerinin Gerçekliğinden Şikâyet Ediyor” gibi başlıklı yazılar vardır.⁶² *Daily Stormer* forumlarındaki kullanıcılardan biri, internetteki tanışma sitelerinden biri olan *Match.com*’daki hesabının kapatıldığından şikâyet eder. Profilinde şunlar yazar:

O Aryan prensesi arıyorum. Nadir bulunduklarını biliyorum [...] dejenere bir orospu olmaktan sıkıldın mı artık? [...] umarım geçmişinde esmer tenlilerle yatma gibi şeyler yoktur, çünkü bu iğrenç bir şey. Yahudilerin toplumumuz için ciddi bir problem olduğunu ve bununla baş edilmesi gerektiğini fark etmiş olmalısın.⁶³

Koyu ırkçı tanışma sitelerinin yirmi yılı aşkın zamandır mevcut olmasına karşın,⁶⁴ halihazırdaki en açık biçimde ırkçı iki tanışma sitesi olan *WASP Love* ve *WhiteDate* özellikle Alternatif Sağ’a hizmet verir. Ancak, kullanıcıların ezici çoğunluğunun erkek olması problemi söz konusudur. *WASP Love*’ın kurucusu “Stonewall”, *VICE*’a verdiği röportajda “kadın üyelerin artması”⁶⁵ gerektiğini söylerken *WhiteDate*’in “Kadınları *WhiteDate*’e nasıl davet edebilirsiniz?” başlıklı bir bölümü vardır.⁶⁶ Bu cinsiyet dengesizliği Alternatif Sağ’ın tamamında söz konusudur. Spencer’in kadınların “alfa spermelerinden” ötürü gizliden gizliye Alternatif Sağ’dan erkek arkadaşlar arzuladığını söylediği iddia edilir, ancak –kendi tahminlerine göre– hareketin takipçilerinin yalnızca beşte biri kadındır.⁶⁷

61 Adrian Braxton, “The Ugly Reality of Online Dating”, *Return of Kings*, 4 Haziran 2017. <http://www.returnofkings.com/122562/the-ugly-reality-of-online-dating>

62 Winston Smith, “Confused Beta Male Laments Realities of Online Dating”, *Return of Kings*, 29 Temmuz 2014. <http://www.returnofkings.com/40716/confused-beta-male-laments-realities-of-online-dating>

63 Nefret değil UMUT çevrimiçi arşivi.

64 Les Back, “Aryans reading Adorno: Cyber-culture and Twenty-first-century Racism”, *Ethnic and Racial Studies*, 25:4 (2002), s. 628-651.

65 Mack Lamoureux, “Inside the Sad World of Racist Online Dating”, *VICE*, 19 Aralık 2016. https://www.vice.com/en_uk/article/wndk85/inside-the-sad-world-of-racist-online-dating

66 “Mini Flyer - How to Invite Women to WhiteDate”, *WhiteDate*. <https://www.whitedate.net/miniflyer>

67 Richard Spencer alıntısı şu makaleden: Sarah Posner, “Meet the Alt-Right ‘Spokesman’ Who’s Thrilled With Trump’s Rise”, *Rolling Stone*, 18 Ekim 2016. <https://>

Robertson takipçilerinin erkek-kadın dengesini ona bir olarak tahmin eder.⁶⁸ Alternatif Sağ'ın var olması bile internet sayesinde, zira internet aşırı sağ aktivizmi geleneksel örgütsel yapıların dışına taşımaya izin verir, yani aktivistler bilgisayar ekranının uzağındaki benzer görüşlere sahip kişilerden izoledir. Ancak internet ortamında bile aynı görüşlere ve arzulara sahip partner arayışı nadiren başarılı olur, böylece hem kızgınlık hem de yalnızlık hissi Alternatif Sağ söylemin tamamına damgasını vurur.

Kadınları hedef almak

Bu kızgınlık Alternatif Sağ'ın belli kesimlerinde kadınların rutin biçimde cinsel objeler olarak değersizleştirildiği yerde belirgin hale gelir. Bu tavır, hareketin dile getirdiği geleneksel evlilik isteğiyle çelişir. Kadınlarla olan cinsel ilişkilerde başarı erkeklik statüsünün önemli bir göstergesidir ve Lyons'un vurguladığı gibi Valizadeh, erkek âleminin geleneksel ailelere vurgu yapması ile baştan çıkarma tekniklerine olan takıntısı arasındaki gerilimini gözler önüne serer.⁶⁹ Gerçekten de RoK hem evliliğin bozulmasından şikâyet eder hem de "Evli Hatunlara Çakmak için 8 Temel Kural" gibi makaleler paylaşır.⁷⁰ Nagle bu ikiyüzlülüğü erkeklerin bir şeyleri kendilerinde hak görme alışkanlığının bir semptomu, "gelenekğin faydalarını isterken sınırlarından ve ödevlerinden kaçınmak" olarak görür.⁷¹ Alternatif Sağ'ın bir araya geldiği meselelerden birinin Donald Trump'ın Hillary Clinton'a karşı yürüttüğü kampanya olması çok anlamlıdır. Clinton liberal "feminist" müesses nizamı sembolize eden bir kadın olarak görülür. Adaylığı süresince Trump "geleneksel evliliği desteklediğini"⁷² iddia

www.rollingstone.com/politics/politics-features/meet-the-alt-right-spokesman-whos-thrilled-with-trumps-rise-129588

68 Millennial Woes, 2018, "Milleniyule 2018: WhiteDate" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=7-iKVYAFyWc> [erişim 1 Ocak 2019].

69 Lyons, "Ctrl-Alt-Delete: An Antifascist Report on the Alternative Right"

70 Donovan Sharpe, "8 Essential Rules for Banging Married Chicks", *Return of Kings*, 3 Mart 2015. <http://www.returnofkings.com/57437/8-essential-rules-for-banging-married-chicks>

71 Nagle, *Kill All Normies*, s. 93.

72 Donald Trump alıntısı şuradan: Timothy Cama, "Trump: I'm for traditional mar-

eder, ama ortaya çıkan ses kayıtlarında kadınları “vajinasından” yakalama becerisiyle övündüğü ve evli bir kadınla yatmaya çalıştığı anlaşılır.⁷³

Kadınların lehine herhangi bir sahici kaygıyı ikinci plana atacak şekilde beyaz tecavüzcülerin varlığı Alternatif Sağ tarafından siyasi hesaplar gereği kabul edilene dek ya önemsizleştirilir ya da reddedilir. Örneğin Southern Batı’da bir tecavüz kültürü olduğunu reddeder çünkü bunun varlığını kabul etmek Batı üstünlüğü kavramına zarar verir.⁷⁴ Watson, film yapımcısı Harvey Weinstein’in Ekim 2017’de seri cinsel tacizci olduğunun ortaya çıkmasından faydalanarak “sol görüşlü” Hollywood’a saldırmaya teşebbüs etmiştir.⁷⁵ Ancak bu saldırıdaki fırsatçılık çok barizdir zira başka bir zaman Weinstein ifşalarının da parçası olduğu #MeToo hareketini, erkeklere saldırmak için bir araç olarak gördüğünü söyleyerek eleştirir.⁷⁶ Nils Christie’nin analizine paralel olarak, genellikle sapkın yabancılar tarafından vahşice saldırılan ve korumaya “değer” olan “sahici” kurbanlarla, cinsel şiddeti “davet eden” veya “hak eden”, bu yüzden de “suçlamaya değer” kurbanlar arasında keskin bir ayırım vardır.⁷⁷ Alternatif Sağ’a göre “naif” liberal beyaz kadınların saldırıya uğraması kimi zaman neredeyse “öğrenme fırsatı” olarak selamlanır zira kadınlar kendi ırklarına “ihanet etmişlerdir”, bu tavır siyah partnerleri tarafından darp edilmiş beyaz kadın *memelerinde* sıkça görülür.

riage”, *The Hill*, 28 Haziran 2015. <https://thehill.com/blogs/ballot-box/presidential-races/246387-trump-im-for-traditional-marriage>

73 Donald Trump alıntısı şuradan: Ben Jacobs, Sabrina Siddiqui ve Scott Bixby: “You can do anything”: Trump brags on tape about using fame to get women”, *The Guardian*, 8 Ekim 2016. <https://www.theguardian.com/us-news/2016/oct/07/donald-trump-leaked-recording-women>

74 Victoria Richards, “Woman holds sign at feminist rally saying ‘there is no rape culture in the West’”, *The Independent*, 10 Haziran 2015. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/woman-holds-sign-at-feminist-rally-saying-there-is-no-rape-culture-in-the-west-10310370.html>

75 Paul Joseph Watson, 2017, “The Truth about Hollywood” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=0Tr9LEgAwI4> [erişim 15 Ekim 2018].

76 Paul Joseph Watson (@PrisonPlanet), 16 Ocak 2018, 02:41. <https://twitter.com/PrisonPlanet/status/953215573172936704>

77 Nils Christie, “Ideal Victim”, Ezzat A Fattah (ed.) *From Crime Policy to Victim Policy* (New York: St Martin’s Press, 1986), s. 17-30.

Yine “şövalye ruhluluk” görüntüsünün yıldızlarını döken bir örnek olarak Alternatif Sağ’ın kudurgan öfkesi kadınları özel alana mahkûm etmek üzere tasarlanmış, sık sık “fahişe devriyele-ri” olarak adlandırılan kadın düşmanı taciz kampanyalarına yol açar. Bilhassa ayrıştırıcı bir örnek, 2017 sonlarındaki “Thotgate” skandalıdır. Bu olay, genç bir kadın olan Lauren Southern’in o zamanki melez erkek arkadaşıyla olan fotoğrafı ortaya çıkınca başlamıştır. Melez erkek arkadaş sahibi olmak Southern’i Alternatif Sağ’daki ırkla kafayı bozmuşların gözünde “siyahlara düşkün bir beyaz” yapar. İkinci tetikleyici olay ise Alternatif Sağcı YouTube’cu Tara McCarthy’nin “Alternatif Sağ’daki kadınlar sık sık bizi ait olduğumuz yere itirmek isteyen düşük statülü anonim troller tarafından rahatsız ediliyor” şikâyetini dile getirmesi ve arkasından “Alternatif Sağ’daki erkekler bu tavra pasif/aktif bir şekilde destek mi vereceklerini, yoksa buna ses mi çıkaracaklarını seçmek zorunda” demesi olmuştur.⁷⁸ Bu iki olay Alternatif Sağ’daki önde gelen kadınlara yönelik acımasız bir taciz kampanyasını harekete geçirmiş ve kadınların kamusal rollerden *top-tan* sürülüp sürülmemeleri üzerine bir tartışma başlatmıştır. Robertson sonradan silinen bir videoda McCarthy ile Southern’i savunmuş, kadınların YouTube’da Alternatif Sağ’ın “cidden sefil, umutsuz bir erkek grubundan bugünkü çok daha düzgün topluluğa” evrilmesine yardım ettiklerini dile getirmiştir.⁷⁹ Anglin ise kendi endişelerini de dile getirerek McCarthy ile Southern’i “kamera kaşarları” olarak tanımlar ve “aptallar, bir fikirleri yok, erkek alanlarına girmelerinin tek amacı dikkat çekmek ve erkek mekânları kavramını yıkmak. Eğer bunu kabul etmezsen de sana pısırsık veya homoseksüel derler” yazmıştır.⁸⁰ McCarthy’yi destekleyen, onun uğradığı muameleden şikâyet etmeye cüret eden “ibne erkekler” de Anglin tarafından meşru saldırı hedefleri ola-

78 Tara McCarthy alıntısı şuradan: Rachel Leah, “‘Alt-right’ women are upset that ‘alt-right’ men are treating them terribly”, *salon*, 4 Aralık 2017. <https://www.salon.com/2017/12/04/alt-right-women-are-upset-that-alt-right-men-are-treating-them-terribly>

79 Nefret değil UMUT çevrimiçi arşivi.

80 Andrew Anglin, “Women Should Shut the Fuck Up”, *Daily Stormer*, 8 Aralık 2017. <https://dailystormer.name/women-should-shut-the-fuck-up>

rak tanımlanmıştır çünkü bu kadınları korumak erkeklikle bağdaşır bir tavır değildir.⁸¹

Alternatif Sağ'ın en uç kesimlerinde, kadınlara yönelik olarak cinsel saldırı ve diğer şiddet biçimlerini savunan bir retorik yaygındır. Örneğin Valizadeh, özel mülkiyette tecavüzün yasallaştırılmasını savunan meşhur bir makale kaleme almıştır (sonradan bunu “hicivli bir düşünce denemesi” olarak önemsizleştirir).⁸² Erkek âlemi içinden bir ırkçı Matt Forney ise “Karinizi veya Kız Arkadaşınızı Başınıza İş Almadan Nasıl Döversiniz?” başlıklı bir makale yazar ve makalede kadınları “tokatlamayı” tavsiye ederek “eğer çenesi kırılırsa bir kadının ağzına alması zor olur”, “tüm kadınlar arkalarında maskülen otoritenin kararlı elini hissetmek için kıvrılır” gibi ifadeler kullanır.⁸³ Alternatif Sağ'ın en uç unsurlarını temsil eden Andrew Auernheimer (namı diğer “weev”) klasik manada rezilce denebilecek bir münakaşada şunları dile getirir:

Bence artık Batı dünyasındaki her kadının tecavüze uğraması lazım [...] kesinlikle beyaz erkeklerin bunu yapması lazım, bu kokarcaların adam akıllı bir tecavüze ve dayığa ihtiyacı var. Zor gösterilmeyen kadınların düşkünleşmesi bir gerçekliktir ve biz yüzyıllardır bunu yaşıyoruz; kadınlara hep bir tür fiziksel disiplinle davrandık, kamusal ortamda aşağılamak için birtakım araçlar kullandık; eğer bir kaltağı dövmeyp ona tecavüz etmezseniz o çamura döner.⁸⁴

Bu tarz şiddet içeren bir retorik sadece fantezi olarak görülüp geçilemez. Kimmel'in vurguladığı gibi, utanç ve boyun eğme hislerinden mustarip olunduğunda şiddetin erkekliği yeniden elde etmek için bir yol olarak görülmesi çok eski bir maskülen tarzdır.⁸⁵ *BuzzFeed*, boşanma davalarında Spencer'ın karısı tarafından “fizik-

81 A.g.m.

82 Daryush Valizadeh, “How to Stop Rape”, *Roosh V*, 16 Şubat 2015. <https://www.rooshv.com/how-to-stop-rape>

83 Matt Forney, “How to Beat Your Girlfriend or Wife and Get Away with It”, *Matt Forney*, 23 Haziran 2014. <https://mattforney.com/beat-girlfriend-wife-get-away>

84 薄熙来, 2017, “Race Ghost Roast to Roast 3 - Eulogy for Ironmarch | Weev podcast” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=uFkpkWagpBE&t=968s> [erişim 24 Temmuz 2018].

85 Kimmel, *Angry White Men*, s. 92.

sel, duygusal, özel ve finansal olarak tacizkâr” olarak tanımlandığını, ayrıca karısının Spencer’in kendisine “Kadınların tek anladığı dil şiddettir,” dediğini aktarır⁸⁶ (dava dosyalarında Spencer “iddiaların hepsini ama hepsini reddettiğini” söyler).⁸⁷ Alternatif Sağ ile ilintili, artık faal olmayan Gelenekçi İşçi Partisi’nin lideri Matthew Heimbach, Mart 2018’de ev içi şiddet suçlamasıyla tutuklanır ve partinin kurucu ortağı ve Heimbach’ın kayınpederi olan Marr Parrott’u dövme suçunu kabul eder. İddialara göre, olay Heimbach’ın Parrott’un karısıyla ilişkisi sebebiyle ortaya çıkmıştır.⁸⁸ Hiyerarşi için yarışan erkekler, şiddet, evliliği her şeyin önüne koyduğunu iddia ederken evliliğe saygı duymayan bir adam, bunların hepsi gayet sıra dışı bir olayda ortaya serilir.

Alternatif Sağ, erkeklerin siyasette, toplumsal hayatta ve cinsellikte güçlerinin elinden alındığına ilişkin hislerinin ve kırılmış gururlarının üzerinde yükselen bir harekettir. Bu gevşek hareketin takipçileri, herhangi bir kısıttan veya hesap verme zorunluluğundan azade bir şekilde karikatürize bir erkekliğe ulaşmak için birtakım hiyerarşiler ve kodlar geliştirmiş, kadınlara “doğal düzen” kavramı üzerinden egemen olma isteklerini kamufle eden fantezilere girişmişlerdir. Ancak, klavyelerinin arkasında saklanan “alfaların” çoğunun fantezileriyle yaşadıkları hayat arasında büyük bir uçurum vardır. Bunun sonucunda ortaya çıkan kızgınlık ve öfke erkeklerin birbirini boyunduruk altına almasına ve kadınları hem korumak hem de onları sömürmek hedefini barındıran çelişkili erkek buyruğunun aşırı uçlara doğru gitmesine sebep olur.

86 Talal Ansari, “White Nationalist Richard Spencer’s Wife Says in Divorce Filings that He Physically and Emotionally Abused Her”, *BuzzFeed News*, 23 Ekim 2018. <https://www.buzzfeednews.com/article/talalansari/richard-spencer-divorce-abuse-wife-allegations>

87 Spencer bu iddialara ayrıca *Twitter*’da da cevap verdi: (@RichardBSpencer), 24 Ekim 2018, 16.36. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/1055241608742891520>

88 Brett Barrouquere, “Days after Guilty Plea, Matthew Heimbach Re-emerges in New Alliance with National Socialist Movement”, *Southern Poverty Law Centre*, 24 Eylül 2018. <https://www.splcenter.org/hatewatch/2018/09/24/days-after-guilty-plea-matthew-heimbach-re-emerges-new-alliance-national-socialist-movement>

Cinsellik ve Alternatif Sağ¹

Kimilerine göre, kamuoyunun gözünde aşırı bağnazlığı ve hoşgörüsüzlüğüyle bilinen bir terim olan “Alternatif Sağ”ın açık bir gay olan Milo Yiannopoulos tarafından popülerleştirilmesi çelişkilidir.² Alternatif Sağ tıpkı diğer aşırı sağ hareketler gibi geleneksel aile yapılarını yüceltir, toplumsal çöküş takıntısı vardır ve azınlıkları günah keçisi yapma eğilimi güçlüdür. Dolayısıyla, LGBT+ bireyler tarihsel olarak aşırı sağ tarafından hedef haline getirilmiş ve sıklıkla ahlâken yoz, sapkın ve düşkün olarak gösterilmiştir.

Ancak, Alternatif Sağ aşırı sağ ideolojilerin gevşek birliğinden müteşekkildir ve cinsellik etrafında kurulmuş çeşitlilik içeren bir söylem de dahil olmak üzere birbiriyle çelişen ve rekabet eden pek çok cephesi vardır. Hem Batı şovenisti görece ılımlı Alternatif Sağ’ın hem de beyaz milliyetçisi Alternatif Sağ’ın çeşitli unsurları, açıkça gay isimleri farklı derecelerde benimsemiş veya hoş görmüştür. Ancak bu ilişki sınırlıdır ve pek çok şerh söz konu-

-
- 1 Bu bölümde ileri sürülen görüşlerin büyük kısmı daha önce nefret değil UMUT’un web sitesinde, 8 Nisan 2018 tarihli Clay Bodnar tarafından kaleme alınmış “Gay Men and the Alternative Right: An Overview” başlıklı bir makalede ileri sürülmüştür. Yazardan izin alınarak bu görüşleri burada tekrar ediyoruz.
 - 2 Allum Bokhari ve Milo Yiannopoulos, “An Establishment Conservative’s Guide to the Alt-Right”, *Breitbart News Network*, 29 Mart 2016. <https://www.breitbart.com/tech/2016/03/29/an-establishment-conservatives-guide-to-the-alt-right>

sudur; Alternatif Sağ genel itibarıyla lezbiyenleri, trans bireyleri ve diğer queer kimliklere sahip kişileri ya yok sayar ya da açık açık reddeder.

Bu bölüm Alternatif Sağ içinde cinselliğe yönelik tutumların bir özetini çıkarmaya çalışacak. Bunların içinde Trump yanlısı drag performanslarından bazı gay bireylerin pragmatik biçimde hoş görülmesine, Alternatif Sağ hareketten ve genel olarak toplumdan LGBT+ kişilerin atılması çağrılarına kadar pek çok şey vardır.

Görece ılımlı Alternatif Sağ: Homomilliyetçilik ve eşcinselliğin pazarlanması [*pinkwashing*]

Görece ılımlı Alternatif Sağ kısmen stratejik amaçlarla birtakım gay bireyleri benimsemiş ve gay erkeklerle sınırlı bir etkileşime girmiştir. Sağ Batı'nın çekirdek bir değeri olarak konumlamak, görece ılımlı Alternatif Sağ'a İslâmi kültürü ve "Üçüncü Dünya" kültürlerini hoşgörüsüz gösterme fırsatı vererek, bu kültürlerin Batı'yla uyumsuz olduğu argümanını güçlendirir ve hareketi cinsellik konusunda daha liberal tutum içinde olan kitleler nezdinde de daha kabul edilebilir kılar.

Rutgers Üniversitesi profesörlerinden Jasbir K. Puar tarafından geliştirilen "homomilliyetçilik" kavramı, queer kimliğini ve politikalarını milliyetçi davalar için kullanma pratiğini incelerken oldukça kullanışlıdır.³ James Michael Nichols'ın *Huffington Post*'ta yazdığı gibi, homomilliyetçilik "LGBT+ aktivizminin alanında cari olan fikirleri kavramsal olarak neoliberalizm ve aşırı sağ ideolojilerinin amaçlarına uyarlamak" anlamına gelir. Bu yeni çerçeve çizme işi en başta ırkçı ve yabancı düşmanı perspektiflere haklılık kazandırmak ve bunları rasyonelleştirmek için kullanılır."⁴ Robert Tobin'in *The Gay and Lesbian Review*'da altını çizdiği gibi, bu tarz taktikler görece ılımlı Alternatif Sağ'a özgü değildir, Avrupa'da çok

3 Jasbir K. Puar, *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times* (Durham ve Londra: Duke University Press, 2007).

4 James Michael Nichols, "Understanding Homonationalism: Why Are There Gay People Supporting Trump?", *The Huffington Post*, 5 Ekim 2016. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/gay-people-supporting-trump-homonationalism_n_57f3e545e4b01b16aaff4bff

eskiden beri açıkça gay olan radikal popülist sağ veya aşırı sağ liderler olagelmıştır. Hollandalı politikacı Pim Fortuyn ve Fransa'da Ulusal Cephe'nin eski başkan yardımcısı Florian Philippot bunlara örnek verilebilir.⁵

Bu tarz Avrupalı aşırı sağ liderlerin homomilliyetçilik kavramına yaslanan görece ılımlı Alternatif Sağ, gay haklarını, LGBT+ bireyleri ve liberal, sol görüşlü kişileri LGBT+ bireylerin tam karşısında duran bir heyula gibi sunulan Müslümanların karşısında konumlandırmak için kullandı. İngiliz video blogcu Paul Joseph Watson 2017'de "Liberaller! Ya İslâm'ı desteklersiniz ya da gay haklarını. Birini seçin. İkisi birden olmaz" diye tweet atarak bunu açıkça ifade eder.⁶ Eskiden Rebel Media'da olan Caolan Robertson ve Lauren Southern İngiltere'nin Luton şehrinde "Allah gay bir tanrıdır"⁷ yazılı posterler dağıttı. Bu eylem *Breitbart News Network*'te "eşcinselliğe ve translığa yönelik İslâmi tutum üzerine bir toplumsal deney" olarak tanımlanmıştı.⁸ Görece ılımlı Alternatif Sağcıların LGBT+ toplulukları Müslümanlara karşı sahaya sürme girişimleri, Haziran 2016'da Orlando, Florida'daki gay gece kulübü *Pulse*'ta 49 kişi, bir Müslüman olan Omar Mateen tarafından katledildikten sonra yoğunlaştı. Yiannopoulos *Breitbart*'ta "Sol İslâm'ı Gaylere tercih etti. Ve Orlando'da 100 kişi öldü, sakat kalanlar oldu"⁹ başlıklı bir makale yazdı, Watson ise "Sevgili Gayler: Sol İslâm uğruna size ihanet etti" başlıklı bir video yükledi ve videoda İslâm'ın "gaylere yönelik olarak şiddet dolu bir nefret" ba-

5 Robert Tobin, "Gays for Trump? Homonationalism Has Deep Roots", *The Gay & Lesbian Review*, 26 Nisan 2017. <http://glreview.org/article/gays-for-trump-homonationalism-has-deep-roots>

6 Paul Joseph Watson (@PrisonPlanet). 13 Temmuz 2017, 17:19. <https://twitter.com/prisonplanet/status/885654972242812932?lang=en>

7 "Why 3 anti-Islam activists were refused entry to the UK", *BBC News*, 14 Mart 2018. <https://www.bbc.co.uk/news/blogs-trending-43393035>

8 Jack Montgomery, "22-year-old conservative Lauren Southern claims 'lifetime ban' from UK for 'Allah is gay' social experiment", *Breitbart News Network*, 27 Mart 2018. <https://www.breitbart.com/europe/2018/03/27/lauren-southern-given-lifetime-ban-uk-allah-gay-social-experiment>

9 Sophie Wilkinson, "Is It Okay to Be Gay (and in the Far-Right)?", *VICE*, 12 Mart 2018. https://www.vice.com/en_uk/article/ywqd55/is-it-okay-to-be-gay-and-in-the-far-right

rındırdığını ifade etti.¹⁰ Katliamı takip eden günlerde, maço Proud Boys grubunun kurucusu olan Gavin McInnes bilhassa provokatif bir eylemde, Orlando'da yaptığı bir konuşmada "Siktir git İslâm"¹¹ sözlerini söyledikten hemen sonra Yiannopoulos'u öptü.

Gay kişilerin hem mecazen hem de gerçekten benimsenmesi, aşırı sağ hareketlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin liberallerin ve gazetecilerin kafasını karıştırmaya yarar. Maureen O'Connor'ın *The Cut* dergisi için yazdığı yazıda, Yiannopoulos'un önemli biri haline gelmesinin "kendisini yanardöner bir şekilde sunarken bir yandan benimsediği katı, duygusuz siyaset arasındaki bilişsel uyumsuzluk" tarafından güçlendiği iddia edildi.¹² Yiannopoulos bu kimliği bilinçli bir şekilde bağnazlık suçlamalarını yok saymak için kullanır ve "sadece homoseksüel olduğu için televizyona çıkıp feminizm hakkında her türlü yakası açılmadık şeyi söyleyebileceğini" itiraf eder, zira "sürekli zenci erkek arkadaşlarından bahseden renkli, yanardöner bir eşcinselin bağnaz olduğunu ileri sürmek çok zor olacaktır"¹³

Donna Minkowitz, *Slate*'te görece ılımlı Alternatif Sağ'ın bu tarz taktikler uygulayarak eşcinselliği bir pazarlama aracı haline getirdiğini öne sürer. Eşcinselliği pazarlama, aşırı sağ grupların önceki nesillere göre gay hakları konusunda daha destekleyici olan y kuşağı nezdindeki imajını düzeltmek ve çekiciliğini artırmak için gay dostu eylemler yapmasıdır.¹⁴ Bu tarz taktikler Avrupalı aşı-

10 Paul Joseph Watson, 2016, "Dear Gays: The Left Betrayed You for Islam" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=PlqXgXwzkPg> [erişim 14 Eylül 2018].

11 Rebel Media, 2016, "Gavin McInnes and Milo Yiannopoulos Lock Lips in Orlando!" [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=q_2WkJSP0Os [erişim 12 Eylül 2018].

12 Maureen O'Connor, "The Philosophical Fascists of the Gay Alt-Right", *The Cut*, 30 Nisan 2017. <https://www.thecut.com/2017/04/jack-donovan-philosophical-fascists-of-the-gay-alt-right.html>

13 The Rubin Report, 2015, "Milo Yiannopoulos and Dave Rubin Discuss Gay Rights and Cultural Libertarians" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=M0505RbdG5k> [erişim 17 Eylül 2018].

14 Donna Minkowitz, "How the Alt-Right Is Using Sex and Camp to Attract Gay Men to Fascism", *Slate*, 5 Haziran 2017. http://www.slate.com/blogs/outward/2017/06/05/how_alt_right_leaders_jack_donovan_and_james_o_meara_attract_gay_men_to.html

rı sağ kişiler tarafından daha geniş bir “modernleşme” eğiliminin parçası olarak kullanılmakla birlikte, görece ılımlı Alternatif Sağ bu pratiği çoğundan daha ileri götürmüştür. Örneğin Yiannopoulos üniversitelerde konuşmalar yaptığı turnenin adını “Tehlikeli İbne” koymuştur ve kendi drag karakterinin adı ise “Ivana Wall”dur (Trump’ın ABD’nin güney sınırına yapmayı vaat ettiği duvara referansla). Benzer şekilde, *The Gateway Pundit* isimli web sitesinin eski Beyaz Saray muhabiri olan Lucian Wintrich, *Make America Great Again* (MAGA - Amerika’yı Yeniden Ayağa Kaldır) şapkaları takmış olan genç erkeklerin cinsel imalar içeren fotoğraflarının bulunduğu “Twinks4Trump” projesini kurmuştu. Bu projeden Yiannopoulos’un *Breitbart*’ta yazdığı “Donald Trump Gay Olmayı Nasıl Yeniden Havalı Hale Getirdi?” makalesinde de bahsedilmişti.¹⁵ Gay bireylerle ilişkilendirilmek, benimsedikleri bir dizi aşırı sağ görüşe karşın, heteroseksüel görece ılımlı Alternatif Sağ karakterlerine bir hoşgörü halesi katar. Yiannopoulos kendisi hakkında şöyle der: “Her düzcinsel beyaz erkeğin gay salonuna giriş kartıyım.”¹⁶

Maske düşüyor

Görece ılımlı Alternatif Sağ bazı gay bireyleri açıkça kabul etmekle birlikte, gay bireylerle modern gay hakları hareketi arasında keskin bir çizgi çekmiştir. Bu haklar genellikle aşağılanır ve toplumsal çöküşle ilişkilendirilir. Bunun sebebi Batı’yı sözde “barbar” kültürler karşısında konumlandırmanın, LGBT+ aktivistlerinin dikkat çekmeye çalıştığı Batı toplumlarındaki homofobiye inkâr etme şansı vermesidir. McInnes’in Proud Boys grubu “Gay Dostu” olduğunu iddia eder ama kendisi “Onur Yürüyüşü Ne Oluyor?” başlıklı bir videoda “Bakın gayler, tüm sektörünüz homofobi üzerine kurulu ve bu bir mit. Umurumuzda bile değil! Haydi gidin yolunuza!” der.¹⁷ Katolik olan Yiannopoulos ise homofobi hakkında

15 Milo Yiannopoulos, “How Donald Trump Made It Cool to Be Gay Again”, *Breitbart News Network*, 11 Ağustos 2016. <https://www.breitbart.com/social-justice/2016/08/11/trump-brought-subversion-decadence-back-gay-culture>

16 Milo Yiannopoulos, *Dangerous* (ABD: Dangerous Books, 2017), s. 152.

17 Rebel Media, 2017, “Gavin McInnes: What’s with Gay Pride?” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=verl_8US1c0 [erişim 20 Eylül 2018].

“Tek bir dinden kaynaklanır. Tek bir tanesi,” diyerek dinleyicilerine “insanlara Hristiyanların gay evliliğinden rahatsız olmasıyla Müslümanların eşcinselleri öldürmesinin birbirine yakın şeyler olduğunu söyleyerek yalan söylemeyin,” açıklamasını yapar.¹⁸

LGBT+ hakları hareketinin meşruiyetini küçümseyen görece ılımlı Alternatif Sağ böylelikle LGBT+ eylemcilerini aşırı hassas, bencil veya aktif biçimde kötü niyetli olarak yaftalar. McInnes eşcinsel evliliği hakkında “saçmalık” demiş ve eşcinsel çiftlerin bu talebini “Katoliklere zorbalık” olsun diye istediklerini ileri sürmüştür.¹⁹ Açıkça gay olan Caolan Robertson ise Rebel Media için 2017 Londra Onur Yürüyüşü’nü aktarırken görece ılımlı Alternatif Sağ’ın bu konuya ilişkin tutumunun harika bir özetini verir. Robertson aynı anda hem eşcinsel erkeklerin İslâmi kültürde baskı altına alındığını aktarır, hem de yürüyüşe katılanları “neyi protesto ettikleri belli olmayan [...] şehri tamamen yıkan dejenereler” diye tanımlar.²⁰ Yiannopoulos da modern gay hakları hareketine karşı ses çıkararak 2015 yılında “1950’lerin kibar, nazik hak savunucularının” “arsız, her tarafı simli Onur Yürüyüşü kraliçelerine” dönüştüğünü yazar ve “dolabınıza geri girin” der [eşcinsel olarak açılmanın İngilizcesi olan “coming out of the closet” deyimine referansla – ç.n.].²¹

Yiannopoulos başka vesilelerle de eşcinsellerin marjinalleşmiş hallerini korumaları ve Hristiyan, muhafazakâr bir ana akım duruşu benimsemeleri gerektiğini ileri sürmüştür, zira bu tarz bir ana akımın varlığı gay erkeklerin suç teşkil eden bir kimliğe sahip olmalarına izin verecektir. Yiannopoulos kendi kitabı *Dangerous*’ta şöyle yazar:

-
- 18 PowerfulJRE, 2016, “Joe Rogan Experience #820 - Milo Yiannopoulos” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=LnH67G7vAu4> [erişim 20 Eylül 2018].
- 19 Rebel Media, 2017, “Gavin McInnes: What’s with Gay Pride?” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=verl_8US1c0 [erişim 20 Eylül 2018].
- 20 Rebel Media, 2017, “The Rebel in London for Gay Pride” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=UTJmJTEJVNO> [erişim 18 Eylül 2018].
- 21 Milo Yiannopoulos, “Gay Rights Have Made Us Dumber, It’s Time to Get Back in the Closet”, *Breitbart News Network*, 17 Haziran 2015. <https://www.breitbart.com/politics/2015/06/17/gay-rights-have-made-us-dumber-its-time-to-get-back-in-the-closet>

[Alternatif Sağ neo-Nazi web sitesi] *Daily Stormer* beni “dejenere homoseksüel” ilan ettiğinde bunu bir hakaret olarak söylüyorlardı. Ama ben bunu iltifat olarak alıyorum. Ben homo oldum çünkü bu suç teşkil eden bir durum. Ve eşcinselliğin suç, hatta yozlaşmışlığı sürdürmesini istiyorum.²²

Daha sonraları, “Hıristiyanlık sizin düşmanınız değildir, gizli bir dostunuzdur. Şeytan Kilise’nin işin içinde olmasına ihtiyaç duyar ve doğal olarak da yaramaz gay adamların ihlal edecekleri bir kural kitapçığı olması gerekir. Yanlış yaptığımızda bize bunun söylenmesine ihtiyacımız var, yoldan çıktığımızın bize söylenmesine ihtiyacımız var,” açıklamasını yapar.²³ Ancak, Yiannopoulos’un suç teşkil eden enerjisinin büyük kısmı diğer cinsel veya etnik azınlıklara saldırmak veya onları hedef haline getirmeye adanmıştır. Nichols, “Homomilliyetçiler büyük ölçüde ayrıcalıktan gözü kör olmuş ve topluluğumuzun en zor durumdaki üyelerinin iyiliğinin aleyhine çalışan beyaz gay bireylerdir,” der.²⁴ Yiannopoulos’un muhafazakâr bir ana akım ortamı destekleme isteği en azından kısmen, lezbiyenleri, transları ve diğer queer bireyleri taciz etmesine olanak sağlayan, ayrıcalıklı, eğitilmiş, orta sınıf beyaz erkek konumundan keyif almasına dayanır.

Bir bütün olarak görece ılımlı Alternatif Sağ genellikle lezbiyenleri ya yok sayar ya da aktif olarak küçümser. McInnes lezbiyenleri sözde seks yapmamaktan ötürü “üstlerine oturmayan blucinler içinde huysuzlanan” kişiler olarak tanımlar.²⁵ Watson ise “Militan lezbiyen feministler genellikle çok çirkindir ve çekici kadınlardan nefret ederler,” der.²⁶ Yiannopoulos lezbiyenleri “penis hasediyle”²⁷ suçlayarak “Lezbiyenlerin gay mafyanın başında olmasına son ver-

22 Yiannopoulos, *Dangerous*, s. 143.

23 A.g.e., s. 151.

24 Nichols, “Understanding Homonationalism”

25 Right Wing Watch, 2018, “RWW News: Gavin McInnes and Alex Jones Complain about ‘Sexless, Depressed, Old, Chubby Dikes’” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=iLy7qkMic0E> [erişim 23 Eylül 2018].

26 Paul Joseph Watson (@PrisonPlanet). 25 Ağustos 2015, 04.28. <https://twitter.com/PrisonPlanet/status/636137948245835776>

27 Milo Yiannopoulos, “Attack of the Killer Dykes!”, *Breitbart News Network*, 7 Mayıs 2015. <https://www.breitbart.com/europe/2015/05/07/attack-of-the-killer-dykes>

memiz ve onları ait oldukları yer olan pornoya geri göndermemizin zamanıdır,” der.²⁸ Başka vesilelerle de lezbiyenliğin bizatihi meşru olup olmadığını sorgulayarak “lezbiyenlere katiyen inanmıyorum” açıklamasını yapar, ancak “küçük bir kesimin, şu üzerine işçi tulumu giyen, kısa saçlı, hani sizin şu tercihten ziyade istese de hayatında hiç penis göremeyecek toplumsal cinsiyet çalışan hocalarınız” diye tanımladıklarının hakkı vardır lezbiyenliğe.²⁹

Görece ılımlı Alternatif Sağ trans bireylere karşı daha da agresif bir tutum takınır ve translar sahiden de akıl almaz derecede vahşi bir saldırganlığa maruz kalır. Translar ya akıl hastası (McInnes “transfobi gayet doğaldır” başlıklı bir makale yazmıştır ve makalede trans bireylerin “doktorlar tarafından ameliyat edilenleri hariç yardıma ihtiyaç duyan akıl hastası gayler” olduğunu iddia eder)³⁰ ya da çocuklar için bir tehdit (“trans ideolojisini” çocuk istismarıyla eşitleyen pek çok *Breitbart* makalesi vardır)³¹ olarak resmedilir. Akışkan cinsiyet ve trans dostu politika kavramları görece ılımlı Alternatif Sağ’ın gözünde kötü niyetli, yozlaştırıcı “kültürel Marksist” doktrinlerin bir sonucudur ve bunlar sürekli aşağılanır. Örneğin, Rebel Media için yapılan bir şovda Lauren Southern Kanada’daki toplumsal cinsiyet kimliği politikalarıyla dalga geçmek için cinsiyetini yasal olarak erkeğe dahi çevirmiştir.³²

Şüphesiz görece ılımlı Alternatif Sağ içinde kimi İslâmi toplulukların LGBT+ bireylere yönelik tutumlarından gerçekten kaygı duyan kişiler olsa da onların bu konuya dair söyleminin büyük kısmı oldukça sığ, sinik bir reelpolitik anlayışın ötesine geçmez.

28 Yiannopoulos, *Dangerous*, s. 152.

29 MILO, 2016, “Milo Yiannopoulos Tells Lesbian She Doesn’t Exist” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=eSt62K70o0E> [erişim 28 Eylül 2018].

30 “Proud Boys”, *Southern Poverty Law Centre*. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/extremist-files/group/proud-boys>

31 Örneğin bkz. Neil Munro, “Transgender Ideology Abuses Kids, Say Doctors”, *Breitbart News Network*, 12 Ekim 2017 <https://www.breitbart.com/politics/2017/10/12/transgender-ideology-abuses-kids-say-doctors> ve Dr. Susan Berry, “Camille Paglia: ‘Transgender Propagandists’ Committing ‘Child Abuse’”, *Breitbart News Network*, 7 Eylül 2017. <https://www.breitbart.com/politics/2017/09/07/camille-paglia-transgender-propagandists-committing-child-abuse>

32 Rebel Media, “Lauren Southern Becomes a Man” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=gGpZSefYvWM> [erişim 20 Eylül 2018].

Görece ılımlı Alternatif Sağ son derece koyu cinsiyetçi inanışları benimser, katı cinsiyet normlarını destekler ve cinsel özgürlüğü bir Batı değeri olarak selamlasa da bu özgürlük son derece dar bir biçimde kavramsallaştırılır, kavramın odağı bir avuç gay erkekle sınırlıdır, cinsel kimlikler açısından çeşitliliği veya toplumsal cinsiyet kimliklerini korumak veya yüceltmek için değil, marjinal görülen diğer gruplara saldırmak için kullanılır.

Alternatif Sağ: Gönülsüz hoşgörü

Daha açık biçimde faşist ve daha uç olan Alternatif Sağ gay haklarını bir Batılı değer olarak benimseme görüntüsünü dahi vermez ve LGBT+ bireyler onların zalim hiyerarşisinde en dibe itilmiştir. Alternatif Sağ içinde az sayıda açıkça gay erkek olsa da, gayler genel olarak en iyi ihtimalle itici bir sorun, kötü ihtimalle ise yok etmenin uygun düştüğü düşmanca parazitler olarak görülür.

Counter-Currents Publishing'den Greg Johnson şaşırtıcı biçimde eşcinselliğe yönelik pragmatik bir hoşgörüyü savunur ve Alternatif Sağ'daki "gay paniğinin" zararlı etkilerine karşı uyarır. Johnson'a göre milliyetçiler şunları idrak etmelidir:

Bir norm olarak düzcinselliği savunmalıdır ama herkesin de bu norma uymadığını anlamalıdır. Eşcinseller sağlıklı normları benimsedikleri ve katkı yapacak pozitif bir şeyleri olduğu sürece, *eğer bunu dert etmeyi bırakabilirsek*, hareketimizi daha da güçlendirebilirler.³³

Johnson, Yahudileri homofobiyi yaydıkları gerekçesiyle günah keçisi yapmaya çalışmıştır. 2002 tarihli, 2010 yılında Counter-Currents'ın web sitesinde de paylaşılan makalede "Eşcinsellere hoşgörüslük Yahudi işidir," iddiasını ileri sürerek "queerlere çakıp duranlar farkında bile olmadan Yahudiliğin pençesinde" der.³⁴ Johnson ayrıca eşcinselliği pazarlamanın faziletlerinin

33 Greg Johnson, "Gay Panic on the Alt Right", *Counter-Currents Publishing*, 18 Mart 2016. <https://www.counter-currents.com/2016/03/gay-panic-on-the-alt-right>

34 Greg Johnson, "Homosexuality & White Nationalism", *Counter-Currents Publishing*, 4 Ekim 2010. <https://www.counter-currents.com/2010/10/homosexuality-and-white-nationalism>

de farkındadır, kendisi maskülen gay erkeklerin daha hoş görülebilir olduğunu söylemekle birlikte “efemine gay erkekler bile ciddi katkı yapabilir” sözlerini sarf eder. Ayrıca, Pim Fortuyn’un “renkli kişiliğini” de anar. Johnson’ın gözünde bu kişilik özelinde “Medya, çiçeklerin üzerine titreyen ve kocaman köpekleriyle oynayan yaşlı, yanardöner bir hoppayı geleceğin Hitler’i olarak resmetmekte zorlandı,” der.³⁵

Bu duruş, Counter-Currents’ın Yeni Sağ entelektüeli James O’Meara’ya destek olmasını beraberinde getirdi. Minkowitz, O’Meara’nın Alternatif Sağ’ın kimi kesimlerinden bir dereceye kadar kabul gören açık kimlikli yalnızca iki gayden biri olduğunu yazar. Diğer isim, Amerika’nın Pasifik kıyısındaki Kuzeybatı bölgesinde yer alan pagan Wolves of Vinland “kabilesinin” “Cascadia” şubesinin başında bulunan Jack Donovan’dır.³⁶ O’Meara, Counter-Currents’ta “ezici çoğunlukla ‘homofobik’ olan Aşırı Sağ’a ‘bir queer gözü’ kattığı” söylenerek reklamı yapılan denemeler derlemesi *The Homo & the Negro: Masculinist Meditations on Politics & Popular Culture*’ı yazmıştır. Counter-Currents web sitesi O’Meara’nın gay hakları hareketinin “büyük ölçüde huzur bozucu olsa da, eşcinsellerin geleneksel olarak Batı medeniyetini yaratmakta ve korumada önemli roller oynadığını söylediğini” aktarır.³⁷ O’Meara, Johnson gibi gay beyaz erkeklerin statüsünü, geleneksel olarak marjinalleştirilmiş grupların aleyhine güçlendirme hedefini paylaşır.

Öte yandan, Jack Donovan erkekliliği ve şiddeti aşırı biçimde övdüğü kendi niş alanını yaratmıştır. Donovan “erkek kabileciliğini”, yani Matthew N. Lyons’un sözleriyle “küçük, yakın bir erkek savaşçılar ‘kabilelerinden’ oluşan bir toplumsal ve politik düzeni” savunur.³⁸ Donovan, ününü kısmen, tıpkı İsveçli video blogcu Marcus

35 A.g.m.

36 Minkowitz, “How the Alt-Right Is Using Sex and Camp to Attract Gay Men to Fascism”

37 “The Homo & the Negro: Masculinist Meditations on Politics & Popular Culture”, Counter-Currents Publishing, 25 Ekim 2017. <https://www.counter-currents.com/product/the-homo-the-negro-masculinist-meditations-on-politics-popular-culture>

38 Matthew N. Lyons, “Ctrl-Alt-Delete: An Antifascist Report on the Alternative Right”, Political Research Associates, 20 Ocak 2017. <https://www.politicalresearch.org/2017/01/20/ctrl-alt-delete-report-on-the-alternative-right>

Follin (namı diğer “The Golden One”) gibi, sosyal medyada kaslı vücudunun homoerotik fotoğraflarını paylaşmaya borçludur. Donovan kendisini “androfil” olarak tanımlar, bunu da diğer erkeklerle çekim duyan ancak “çok ses çıkaran ve çok görünür olan, aşırı cinselliği, sadomazoşizmi, travestiliği, transseksüelliği ve yanardöner efemineliliği” reddeden erkekleri tanımlamak için kullanır³⁹ (“androfil” teriminin başka bağlamlarda Alternatif Sağ’dakinden veya erkek âlemindekinden çok farklı anlamlarda kullanıldığını not etmek gerekir). O’Connor’ın not ettiği üzere, Donovan, önceki nesillerin gay aktivistlerinin eşcinsel cinsel ilişkinin suç olmaktan çıkarılmasındaki rollerini veya AIDS krizi sırasındaki örgütlenmelerini olumlu görerek Alternatif Sağ ile ilişkili diğer kişilerden ayrılır.⁴⁰ Ancak, Donovan aynı zamanda da “Eşcinsel evlilik [...] medeniyetlerin ölümü demektir, toplumun büyük, ataerkil aileleri diğer tüm birliktelik biçimlerinin önüne koymaktan rasyonel çıkarları vardır” diye yazabilmiştir.⁴¹ Gay erkekler için Alternatif Sağ ile ilişkilendirilmek tüm hareketin gözünde aşağı bir konumda olmayı kabullenmek demektir. Hem O’Meara’nın hem de Donovan’ın Alternatif Sağ içinde sınırlı da olsa hoş görülmeleri maskülen ve heteroseksüel normlara sıkı bir bağlılık sayesinde olabilmıştır.

Homofobi ve homohisteri

Donovan ve O’Meara, ezici çoğunlukla erkek, beyazların doğum oranlarını artırmaya takıntılı olan, katı maskülen hiyerarşiler kuran, eşcinselliğe dair yoğun, derinlere inen bir anksiyete ve derinlemesine bir “homohisterik” kültürü yaratan Alternatif Sağ içinde istisnai kaldılar. Eric Anderson’ın ortaya attığı bir kavram olan homohisteri, “erkeklerin kadınsı tavırlarla ilişkilendirilmek yoluyla homoseksüelleştirilmesi korkusu”⁴² anlamına gelir ve “bunların [eşcinsellerin] kim olduğunu ifşa etmeyi amaçlayan cadı avı ile

39 Jack Donovan, *Androphilia: Rejecting the Gay Identity, Reclaiming Masculinity* (Milwaukie: Dissonant Hum, 2012, dijital 3. baskı), s. 206.

40 O’Connor, “The Philosophical Fascists of the Gay Alt-Right”

41 Jack Donovan, *The Way of Men* (Milwaukie: Dissonant Hum, 2012), s. 235.

42 Eric Anderson, “The Rise and Fall of Western Homohysteria”, *Journal of Feminist Scholarship*, 1 (2011), s. 80-94.

belirlenir”⁴³ Bu kavram, George J. Severs tarafından Britanya Ulusal Partisi’nin (BNP) 1980’ler ve 1990’lardaki gay karşıtı hissiyatını analiz ederken kullanılmıştır.⁴⁴

Alternatif Sağ’ın fiilî lideri Richard Spencer bir dönem eşcinselliğe dair kendi muadillerinden daha liberal bir tutum benimsemeye çalışmıştır. Örneğin 2014 yılında “eşcinsellik bin yıldır Avrupa toplumlarının ve kültürünün parçası olmuştur. Bir yere gittiği yok, dert edilecek bir şey değil,”⁴⁵ demiş, Ulusal Politika Enstitüsü’nün konferanslarında Donovan’ı konuşmacı olarak davet etmiştir. Ancak, yakın dönemde kamuoyu önündeki duruşu değişmiştir. Greg Johnson’la sürmekte olan tartışması esnasında Johnson’ın homofobinin Yahudi işi olduğunu ileri sürdüğü makalesini “çok korkutucu şeyler” olarak tanımlamış, Johnson’ın görevli eşcinsellik hoşgörüsünü güvenilmezliğinin kanıtı olarak zikretmiştir.⁴⁶ Spencer ayrıca “Alternatif Sağ’da fiilen bütün iç kavgalar eşcinseller, öfkeli kadınlar, *incel* inekler [*nerds*] ve eşcinsel ineklerden kaynaklanıyor” diye de yazmıştır.⁴⁷ Alternatif Sağ’ın homohisterik atmosferinden yararlanarak Yiannopoulos’un gördüğü desteği azaltmak amacıyla Alternatif Sağ’da olup da ondan nefret etmeyen kişilerin “bizzat kendilerinin eşcinsel olduğunu” ileri sürer.⁴⁸ Spencer’in bu konuda ağız değiştirmesi kendi homofobisini daha rahat dile getirebilir hale gelmesinden kaynaklanabileceği gibi, kendi cinselliğini sorgulamak da dahil olmak üzere Alternatif Sağ’daki baskıya boyun eğmiş olmasından da kaynaklanıyor olabilir.

43 Eric Anderson, *Inclusive Masculinity: The Changing Nature of Masculinities* (Londra: Routledge, 2012), s. 86.

44 George J. Severs, “The ‘Obnoxious Mobilised Minority’: Homophobia and Homophobia in the British National Party, 1982-1999”, *Gender and Education*, 29:2 (2017), s. 165-181.

45 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 31 Ekim 2014, 20:59. <https://twitter.com/richardbspencer/status/528395974666764288?lang=en>

46 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 19 Haziran 2017, 16:43. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/876586206389305344>

47 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 6 Ekim 2018, 12:10. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/1048651743565963265>

48 Richard Spencer, 2017, “Why Milo Will Fail” [çevrimiçi video]. <https://archive.org/details/youtube-gQUBjN4fpa0> [erişim 4 Şubat 2019].

Alternatif Sağ'ın erkeklere özgü mekânlar yaratma ısrarı bu mekânlarda çok yaygın olan homoerotizme ilişkin ciddi bir sıkıntı ortaya çıkarmıştır. Örneğin Alternatif Sağcı Nazi Gabriel Sohier Chaput (namı diğer “Zeiger”) *The Right Stuff*a (TRS) yazdığı bir makalede, “eşcinsel tavırlara hoşgörü gösterme kültürünün” tüm erkek toplaşmalarını, hatta iki erkek arkadaş arasındaki sarılmayı bile “şüpheli” kılmasından şikâyet ediyordu. Chaput’a göre:

“efemine” olarak algılanmaya yönelik akut paranoyayı tetikleyen eşcinselliğe yönelik bu hoşgörüye karşı koymak için Alternatif Sağ içinde her türlü efemineliğe ve yozlaşmaya karşı güçlü bir tabu oluşturmamız lazım. Eşcinsel olan, eşcinselliğin savunuculuğunu yapan veya eşcinselliğe hoşgörü gösteren herkese karşı alay ve aşağılama, bu kişilerin tamamen dışlanmasına eşlik etmelidir.⁴⁹

Chaput, sadece erkek dayanışması içine girmek sebebiyle gay zannedilmek gibi homohisterik bir korkudan ötürü eşcinsel kişilere karşı aşırı önyargılı olunmasını savunduğunu açıkça belirtir.

Aşırı sağ geleneği takip eden Alternatif Sağ'ın kimi kesimleri LGBT+ hareketlerini ve toplumsal cinsiyet akışkanlığı kavramlarını beyaz ırka yönelik varoluşsal bir tehdit, zaman zaman da bir Yahudi komplosunun aracı olarak göstermeye çalışır. Irkçı erkek âleminde yazar Francis Roger Devlin, “Seksi yalnızca kişisel zevk aracı olarak gören dar eşcinsel bakış açısı ırkımıza içeriden ve cepheden saldırır,” diye yazar.⁵⁰ *AltRight.com* için üç bölümden oluşan, akıl almaz derecede homofobik “Alternatif Sağ ve Eşcinsel Meselesi” adlı seriyi yazan Andrew Joyce, eşcinselliğe gösterilen hoşgörünün “demografik cinayet” için “yetiştirilmiş” bir kültürün parçası olduğunu ileri sürer⁵¹ ve eşcinsellerin tıpkı Yahudiler veya

49 Gabriel Sohier Chaput (Zeiger), “Homosexuality and the Alt-Right”, *The Right Stuff*, 12 Temmuz 2016. <https://blog.therightstuff.biz/2016/07/12/homosexuality-and-the-alt-right>

50 F. Roger Devlin, “Sexual Liberation & Racial Suicide”, *Counter-Currents Publishing*, 3 Temmuz 2015. <https://www.counter-currents.com/2010/11/sexual-liberation-racial-suicide>

51 Andrew Joyce, “The Alt-Right and the Homosexual Question - Part 3”, *AltRight.com*. <https://altright.com/2017/09/27/the-alt-right-and-the-homosexual-question-part-3>

toplumdaki diğer “huzur bozucular” gibi beyazlara karşı komplo kurduğuna ilişkin aşırı sağ klişeyi yineler.⁵²

Eşcinselleri beyaz ırkı içeriden tehdit eden kişiler olarak resmetmek Alternatif Sağ içindeki kimi üyelerin LGBT+ topluluğuna karşı vahşi fanteziler kurabilmesine olanak sağlamıştır. Örneğin *Daily Stormer*, eşcinsel erkeklerin Çeçen toplama kamplarına koyulmasını Müslümanların eşcinsellere yönelik şiddetini oportünist bir biçimde liberalleri radikalleştirmek için istismar etmek yerine, bu olayı kutlamayı seçmiştir.⁵³ TRS’den “Butch Leghorn” gibi kimi Alternatif Sağ isimler Orlando’daki saldırıyı sinik bir biçimde “Müslüman karşıtı olmayı havalı hale getiren” bir fırsat olarak gördüler.⁵⁴ Ancak, erkek âlemi mensubu ırkçı Matt Forney gibileri, “Müslümanlara herhangi bir sempatisi olmadığını” söylerken, katile ise sempati duyabiliyordu:

Sağlıklı, düzgün işleyen hiçbir toplum *Pulse*’ın –veya buraya giden erkeklerin– mevcudiyetine izin vermez. Hiçbir sağlıklı toplum bu kişilerin ölmesinin ardından yas tutmaz. Bilakis, nereden baktığınıza bağlı olarak, Mateen sadece çöpü atıyor, doğal seçim yoluyla toplumsal parazitleri yok ediyordu.⁵⁵

Forney, eşcinsel hakları mücadelelerinin kazanımları ışığında, “Neden Müslümanlar bu iğrenç kültürün parçası olmak *zorunda*? Neden bunu yıkmak istememek *zorundalar*?” diye soruyordu.⁵⁶

Forney Alternatif Sağ içindeki daha hoşgörülü kişilere de saldırımdan geri kalmaz ve “sağ görüş içindeki hainler ve casuslar ifşa edilmeli ve atılmalıdır” derken “Grindr Greg Johnson gibi açık oğlancılar” ifadesini de ekliyordu.⁵⁷ Bilhassa Johnson uzun bir sü-

52 Severs, “The ‘obnoxious mobilised minority’”

53 Jez Turner, “Chechnya Rounding Up Homos and Locking Them in Concentration Camps”, *Daily Stormer*, 11 Nisan 2017. <https://dailystormer.name/chechnya-rounding-up-homos-and-locking-them-in-concentration-camps>

54 Minkowitz, “How the Alt-Right Is Using Sex and Camp to Attract Gay Men to Fascism”

55 Matt Forney, “The Orlando Nightclub Shooting and the Moral Sickness of Whites”, *Matt Forney*, 12 Haziran 2017. <https://mattforney.com/orlando-nightclub-shooting>

56 A.g.m.

57 A.g.m.

re boyunca cinselliği yüzünden çeşitli spekülasyonlara ve bunun arkasından gelen saldırılara maruz kaldı ve özellikle Spencer ile ve Arktos Media CEO'su Daniel Friberg ile olan çatışması yoğunlaştıkça bu saldırılar arttı. 2019 yılında, Johnson'ın Francis Nally (namı diğer "Pilleater") isimli bir blogcuyla yaptığı bir konuşmanın ses kaydı internete düştü. Spencer bunu "[Johnson'ın] parçası olduğu, Alternatif Sağ içindeki gizli bir eşcinsel grubun" kanıtı olarak yorumlamıştır.⁵⁸ Ulusal Politik Enstitüsü'nün eski yönetim kurulu başkanı olan Evan McLaren, Johnson'ın "gizli bir beyaz, milliyetçi görüş sahibi eşcinseller grubunu yönlendirip yönettiğini" ileri sürmüştür.⁵⁹ Johnson bu iddiaları reddeder. Alternatif Sağ lügatindeki "sağa vurmak yok" anlayışı gereği, Alternatif Sağ'ın daha "ılımlı" veya pratik unsurları genellikle hareketleriyle özdeşleştirilen aşırı homofobikleri sansürlemekte çekimser olsa da, aşırı görüşlerde olanlar daha ılımlı unsurlara saldırmaktan keyif alıyor gibidirler.

Alternatif Sağ'ın kendisini nasıl göstermek istediğinden bağımsız olarak, hareket bir aşırı sağ hareket olmaya devam ediyor. Gevşek, istikrarsız Alternatif Sağ içinde LGBT+ bireylere yönelik bir tutum ve tavır skalası söz konusu olsa da, bu hoşgörü en iyi ihtimalle çok sınırlı ve sadece erkeklere odaklanmıştır ve hareketin daha genel manada toplumsal cinsiyet politikalarını yansıtır. Görece ılımlı Alternatif Sağ'a mensup kimileri eşcinsellere yönelik sahici bir kaygı duysa da, diğerlerinin tıpkı hedefledikleri Müslümanlar gibi LGBT+ bireylere yönelik de pek bir merhamet taşıdığı söylenemez. Kimi kesimler heteroseksüel normları benimsemeye gönüllü eşcinsel erkeklere müsamaha gösterirken, hareket genel olarak her tür merhamet görüntüsünü bir kenara bırakarak en uç durumlarda şiddet için tezahürat yapan açık, çirkin bir önyargıyı benimser.

58 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 25 Şubat 2019, 08.15. <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/1100066752057077760>

59 Evan McLaren (@EvanMcLaren). 25 Şubat 2019, 02:53. <https://twitter.com/EvanMcLaren/status/1099985838258163713>

DÖRDÜNCÜ KISIM

ULUSLARARASI ETKİLEŞİM

Japonya ve Alternatif Sağ

Alternatif Sağ'ın ideolojik kökenlerine inmek bizi Avrupa'ya götürürken, internetteki kökenlerini araştırmak ise Doğu Asya'ya, özellikle de Alternatif Sağ'dan daha eski, pek çok çarpıcı benzerliğe sahip bir Japon milliyetçi hareketi olan *Netto Uyoku*'ya ("çevrimiçi sağ") götürür. Hem ABD ile Avrupa'daki Alternatif Sağ hem de *Netto Uyoku* benzer kaynaklardan beslenerek ortaya çıkmıştır. Batı'daki Alternatif Sağ 2000'lerin sonundan 2010'ların başlarına ve ortalarına kadar büyümüştür ve genel itibarıyla nüfusun (kimi tahminlere göre)¹ ayrıcalıklı gruplarının "Kültürel Marksistler", liberal "küreselciler" ve çoğunlukla Müslüman, Batılı ve beyaz olmayan göçmenlerinin etkisiyle gerçekleştiğini düşündükleri Batı'nın çöküşüne tepki göstermesiyle şekillenir. *Netto Uyoku* bundan daha önce, 2000'lerin başlarından ortalarına olan süreçte ortaya çıkmıştır. Kore karşıtı hissiyatı yükselten 2002 FIFA Dünya Kupası'nın (Japonya ve Güney Kore ev sahipliği yapmıştır) ve Nankin Katliamı'ndan bahseden tarihsel bir çizgi romanın yayımlanmasına karşı yükselen revizyonist tepkinin akabinde ortaya çıkmıştır.²

- 1 Brian Resnick, "Psychologists surveyed hundreds of alt-right supporters. The results are unsettling", *Vox*, 12 Ağustos 2018. <https://www.vox.com/science-and-health/2017/8/15/16144070/psychology-alt-right-unite-the-right>
- 2 Rumi Sakamoto, "Koreans, Go Home! Internet Nationalism in Contemporary Japan as a Digitally Mediated Subculture", *The Asia-Pacific Journal*, 9:10 (2011), s. 4.

Netto Uyoku aynı zamanda epey ayrıcalıklı bir zümreye dayanır³ ve –tıpkı Alternatif Sağ gibi– siyasi düşünceleri ve eylemleri temelde internet tarafından şekillendirilmiştir. Dahası, her iki hareket de müesses sağ siyasetten ayrılır ve ana akım medyanın azınlıkları ve göçmenleri işleyişine hâkim olan “politik doğruculuğu” kınar.

Yine de, Alternatif Sağ ile Japonya arasındaki ilişki Alternatif Sağ’ın *Netto Uyoku* ile arasında olan paralelliklerden daha ileri gider. Japon kültürü Alternatif Sağ’ı diğer tüm Batılı olmayan ülkelerden daha fazla etkilemiş ve ona ilham vermiştir. Bazı Japon web siteleri Alternatif Sağ’ın kuruluşunda çok önemli rol oynayan çevrimiçi altkültürlerin gerçek anlamda öncüleridir ve Japonya ile ilgili bazı mecazlar –ülkenin popüler kültür ihraçlarından etnik homojenliğine ve dışarıdan algılanan muhafazakârlığına– Alternatif Sağ unsurları tarafından alabildiğine fetişleştirilmiştir. Ciddi farklar da olmakla birlikte, bu bağlantılar kendine özgü bir ilişkiye işaret eder ve kimileri Alternatif Sağ ile Japon sempatizanlar arasında bir tür işbirliğine dahi yol açmıştır.

Nefret kanalları: Alternatif Sağ ve *Netto Uyoku*

Alternatif Sağ’ı biçimlendiren en önemli bileşenlerden biri “İnternetteki Düşmanca Topluluklar”dı.⁴ Bunlar, çeşitli çıkarlar etrafında bir araya gelmiş ve hepsi de dışlayıcı ve düşmanca bir tutum takınan reaksiyoner internet topluluklarıdır (gerek trollükle, gerek saldırgan sembolizm içeren şeyler yaratıp yayarak veya nefret ve aşağılamayı benimseyerek). Bilhassa Ekim 2003’te kurulan forum *4chan.org* ve Ekim 2011’de kurulan meşhur “politik doğrucu olmayan” altforum *4chan.org/pol/* Alternatif Sağ’ın nefret retoriği, imgelemi, ergence mizahı ve internetteki taciz kampanyaları ve medya manipölasyonu gibi örgütsel taktiklerinin gelişiminde son derece büyük etkiye sahiptir.

4chan’in yaratıcısı Christopher Poole, 2001 yılında kurulmuş

3 Furuya Tsunehira, “The Roots and Realities of Japan’s Cyber-Nationalism”, *Nippon.com*, 21 Ocak 2016. <https://www.nippon.com/en/currents/d00208>

4 Bunlar hakkında daha detaylı bir tartışma için bu kitabın dokuzuncu bölümüne bakabilirsiniz.

olan ve kendisi de *2channel* isimli (Ekim 2017’de *5ch.net* ismini almıştır) daha erken tarihli bir forumdan türemiş olan “Futaba Channel” isimli forumdan bilinçli bir şekilde esinlenmiştir. *2channel* 30 Mayıs 1999’da o zamanlar Arkansas Üniversitesi’nde öğrenci olan Hiroyuki Nishimura tarafından kurulmuştur. *WIRED*’den Lisa Katayama’nın 2008 yılında Nishimura ile yaptığı bir röportajda aktardığı gibi, bu siteyi yenilikçi yapan şey “açıklığı” –anonim ve statik paylaşımlar silinmeden önce çok kısa süreliğine arşivleniyordu– ve zamanlamasıydı. Nishimura “havayı koklamış ve Japonya’nın ihtiyacı olan şeyin sınırsız, kısıtlamalardan azade ifade olduğunu tespit etmişti”.⁵ *2channel* tasarım gereği tartışmalı olmaya çalışmıştı, kısıtların yokluğu aşırı fikirlerin ifadesine imkân tanıyor gibi duruyordu.⁶ Bu tasarımı kopyalayan Poole aşağı yukarı aynı şeyi yapan popüler bir internet ortamı yarattı ve gelişmesini desteklediği bu düşmanca topluluk nihayetinde aşırı sağla ortaklaşarak pek çoklarını aşırı sağa doğru radikalleştirecekti. Gerçekten de bu tasarım *2channel*’da da aynı sonucu vermiş, *Netto*

5 Lisa Katayama, “Meet Hiroyuki Nishimura, the Bad Boy of the Japanese Internet”, *WIRED*, 19 Mayıs 2008. <https://www.wired.com/2008/05/mf-hiroyuki/?currentPage=all>. Nishimura tam bir tur atarak *4chan*’i Eylül 2015’te Poole’dan satın aldı ve kendisinin yaptığı pek çok açıklama kullanıcıların kimine Alternatif Sağ’a katılım çağrısı gibi geldi. *4chan*’deki “Yirmi beş yıl sonra Batı Medeniyetini nerede görüyorsunuz?” sorusuna verdiği cevapta, “Belki de bu kelimeyi kullanmayacağız. ABD’de çoğunluk İspanyolca konuşuyor olacak, AB’de daha fazla Müslüman olacak, ‘Batılı’ olmayacak,” der. “AN HIRO Q&A DISCUSSION THREAD (Part 4)”, *4chan*. <https://archive.4plebs.org/pol/thread/52311067/#52318012> [erişim 4 Eylül 2018]. Benzer şekilde, *Reddit*’in Alternatif Sağ’ı sansürlediği raporları ortaya çıkınca, *4chan*’in Twitter hesabı “‘4chan’de sansür olmayacaktır’ *4chan* ifade Özgürlüğünü önemli görür” tweetini attı. *4chan* (@4chan) 25 Kasım 2016, <https://twitter.com/4chan/status/802257259338207232>. 2014 yılında ABD doğumlu ve Filipinler’de yaşayan Jim Watkins (geçmişte siteyi kendi sunucularında barındırmıştı ve ayrıca uç sağ forum “8chan”’in de sahibiydi) *5ch.net*’i biraz alengirli bir biçimde Nishimura’dan satın alınca burası da benzer şekilde bunlarla ilişkili bir forumun eline geçmiş oldu. Akky Akimoto, “Who Holds the Deeds to Gossip Bulletin Board 2channel?”, *Japan Times*, 20 Mart 2014. <https://www.japantimes.co.jp/life/2014/03/20/digital/who-holds-the-deeds-to-gossip-bulletin-board-2channel/>. Site 2017 yılında *Loki Technology Inc.*’e geçti.

6 *WIRED*’in o dönem bildirdiği üzere: “*2channel* giderek daha tartışmalı hale geliyor. Çeşitli ısrarlı taciz olayları ve intihar akitlerinin sitede planlandığı iddia ediliyor.” Lisa Katayama, “Meet Hiroyuki Nishimura, the Bad Boy of the Japanese Internet”, *WIRED*, 19 Mayıs 2008. <https://www.wired.com/2008/05/mf-hiroyuki/?currentPage=all>

Uyoku'nun ortaya çıkışıyla sonuçlanmıştı. Gazeteci Furuya Tsunehira 2016'da şu tanımlı yapıyordu:

Neredeyse sadece kendi internet topluluğunda iletişim kuran, toplumun geri kalanından yalıtılmış yeni bir neo-milliyetçiler örneği. En göze çarpan özellikleri sert Kore karşıtı görüşleri, ama aynı zamanda Çin, ana akım medya [...] ve Japonya tarafından savaş öncesinde ve sırasında yapılan yanlışları tanıyan “tarihe dair Tokyo mahkemesi bakış açısına” da düşmanlık besliyorlar.⁷

Nefret objeleri arasındaki bariz farklara ve Japon aşırı sağının tarihsel revizyonizme daha çok vurgu yapmasına karşın, Tsunehira tarafından çizilen resim Alternatif Sağ'ın reaksiyoner duruşuyla benzer frekanstadır.

Netto Uyoku, Auckland Üniversitesi'nden Rumi Sakamoto'nun “sol/liberal görüşleri ve siteleri” hedef alan,⁸ “belirli bir blog veya [sosyal ağ sitesine] [...] bir anda eleştirel veya suçlayıcı yorumlar yapma” olarak tanımladığı *enjo* denen internet kampanyaları yapmıştır. Ayrıca, *bot*ların kullanımı gibi teknolojik olarak daha gelişkin kampanya tekniklerinin de *Netto Uyoku* tarafından kullanıldığı belgelenmiştir.⁹

Bu iki hareketin kökenlerinde paralel olan diğer bir unsur da kullanıcı tabanının toplumdan kopukluğu ve bunun görüldüğü kadarıyla bu kişilerin radikalleşmesine olan etkisidir. *4chan*'in tarihini inceleyen bir makalede, hareketi sağ görüşlülüğe saptığından beri takip eden yazar Dale Beran, ne kadar çok sayıda kullanıcının “bir umutsuzluk kültürünü” benimsediğini vurgular, bu dünya görüşü bu internet topluluklarındaki pek çok kişinin kendisine dair algısına yansır.¹⁰ Bu ruh hali, derin bir toplumsal ve eko-

7 Furuya Tsunehira, “The Roots and Realities of Japan's Cyber-Nationalism”, *Nippon.com*, 21 Ocak 2016. <https://www.nippon.com/en/currents/d00208>

8 Rumi Sakamoto, “Koreans, Go Home! Internet Nationalism in Contemporary Japan Asya a Digitally Mediated Subculture”, *The Asia-Pacific Journal*, 9:10 (2011), s. 4.

9 Fabian Schäfer, Stefan Evert ve Philipp Heinrich, “Japan's 2014 General Election: Political Bots, Right-Wing Internet Activism, and Prime Minister Shinzo Abe's Hidden Nationalist Agenda”, *Big Data*, 5:4 (2017).

10 Dale Beran, “4chan: The Skeleton Key to the Rise of Trump”, *Medium*, 14 Şubat 2017. <https://medium.com/@DaleBeran/4chan-the-skeleton-key-to-the-rise-of-trump-624e7cb798cb>

nomik başarısızlık ve umutsuzluk hissinin hâkim olduğu bir ruh halidir. Bu kişiler, 1999 tarihli Birleşik Krallık hükümetinin yazdığı bir raporda 16-24 arasındaki bu profildeki kişilerin “ne eğitimde, ne işte ne de öğrenimde” olduğunu tanımlamasından ve buna kısaca “NEET” [*Not in Education, Employment or Training*] demesinden hareketle kendilerine NEET der.¹¹ Benzer biçimde, *Global Voices* 2017 yılında *Netto Uyoku*’nun eski üyelerinden bazılarının itiraflarını raporlar ve bu kişilerin aşırı toplumsal izolasyonunun –özellikle gençler arasında yaygın olan ve Japonya’da *hikikomori* olarak adlandırılan bir durum– radikalleşme süreçlerine katkı yaptığını raporlar.¹² Bir kadın şöyle açıklar:

Ben *hikikomori* iken [...] sadece yabancıların Japonya’ya olan hayranlıklarından bahsedilen web sitelerini okuyordum [...] o zamanlar kendimi her bakımdan toplumun dışına düşmüş gibi hissediyordum. Elimde kalan tek şey “Japon” olmamdı. Dolayısıyla, insanların Japonya’ya olan sevgisini ifade ettiklerini gördüğüm zaman seviliyor gibi hissediyordum... Bu web sitelerini takip etme alışkanlığımı sürdürdüğümde buralardaki bağlantılar ve referanslar beni genellikle Çin ve Kore’ye yönelik ırkçı yorumların olduğu sitelere yönlendiriyordu. Artık “Japonya en büyük!” fikrine sıkı sıkıya inanan biri olmuştum, dolayısıyla bu iki ülkeye dair tüm olumsuz yorumların doğru olduğuna kolayca inanıyordum.¹³

11 The Social Exclusion Unit, *Bridging the Gap: New Opportunities for 16-18 Year Olds Not in Education, Employment or Training, Presented to Parliament by the Prime Minister by Command of Her Majesty* (Londra: Stationery Office, 1999).

12 Izumi Mihashi, “Confessions of Former Japanese ‘Netto-Uyoku’ Internet Racists”, *Global Voices*, 23 Mart 2015. <https://globalvoices.org/2015/03/23/confessions-of-former-japanese-netto-uyo-internet-racists>. Japonya’nın bakanlar kurulunun 2016 yılında yaptığı bir tahmine göre yarım milyondan fazla *hikikomori* vardır. Nicolas Tajan, Hamasaki Yukiko ve Nancy Pionnié-Dax, “Hikikomori: The Japanese Cabinet Office’s 2016 Survey of Acute Social Withdrawal”, *The Asia-Pacific Journal*, 15:5 (2017), s. 1. Yukiko Uchida ve Vinai Norasakkunkit tarafından yapılmış 2015 tarihli bir çalışma, *NEET* ile *hikikomori* fenomeni arasındaki psikolojik ortaklıklara ışık tutar. “The NEET and Hikikomori Spectrum: Assessing the Risks and Consequences of Becoming Culturally Marginalized”, *Frontiers in Psychology*, 6:11 (2015), s. 2.

13 Izumi Mihashi, “Confessions of Former Japanese ‘Netto-Uyoku’ Internet Racists”, *Global Voices*, 23 Mart 2015. <https://globalvoices.org/2015/03/23/confessions-of-former-japanese-netto-uyo-internet-racists>

Başka kişiler de komploculuğa meyilli bir zihinsel yapının kendi radikalleşmelerine katkıda bulunduğunu söylemiştir ki bu Alternatif Sağ radikalleşmesinin de temelinde yer alan süreçtir:

Yalnızdım ve o zamanlar yapacak hiçbir şeyim yoktu. Dolayısıyla internette çok zaman geçiriyordum. Bu dönem, “*matome*” denen *meme* üreten ve yayan web sitelerinin Japonya’da popüler olma-ya başladığı dönemdi. Ayrımcılığa odaklanan web sitelerini okuduktan sonra çok iyi hissettim çünkü okulda öğretilmeyen ve televizyon izleyerek de edinemeyeceğim bilgiler elde ettiğimi düşünüyordum [...] Konuştuğumuz konular genellikle dünyayı nasıl düzeltebileceğimiz üzerineydi. Yani önemli biri olduğumu hissediyordum.¹⁴

Sokaklara çıkmak

Alternatif Sağ ilk başta internette güç kazandı ve internet üzerinden gerçekleştirilen nefret kampanyaları hareketin alameti farıkası oldu. Alternatif Sağ için zemin hazırlayan bir olay 2014 tarihli, feminist değerlerin oyunculuk kültürünü işgali olarak anlaşılan süreçten tetiklenen rezalet bir taciz kampanyası olan “Gamergate” skandalıydı. Gamergate kısa sürede sola ve “politik doğruculuğa” karşı daha geniş bir mücadeleye dönüştü ve sol-liberal hegemonik olarak algılanan şeye karşı internet üzerinde gerçekleşen aşırı sağ reaksiyoner bir kültürün temellerini attı. Ancak, Alternatif Sağ interneti etkili bir şekilde silah olarak kullanma becerisine karşın, özellikle Ağustos 2017’de Charlottesville, Virginia’daki “Sağı Birleştir” Mitingi’nde ırkçılık karşıtı eylemci Heather Heyer’in ölümünden sonra internet dışında profesyonel manada örgütlenmeyi beceremedi.

Netto Uyoku da benzer şekilde büyük ölçüde internet ortamında aktif olmuştur ve internet dışındaki düzenli ve örgütlü varlığı daha düşük seviyededir, ancak bunun bir tane önemli istisnası vardır. “Zainichi’nin –veya *Zaitokukai*’nin– Özel Ayrıcalıklarına Karşı Yurttaşlar Derneği” (Zainichiler Japon yönetimi sırasında koloni olan Kore’den göçenler veya onların torunları olan Japon vatan-

14 A.g.m.

daşlarıdır). Makoto Takata (Makoto Sakurai diye de biliniyor) tarafından kurulan *Zaitokukai* ilk baştaki Zainichi karşıtı tavırlarını genişleterek göçmen karşıtı bir duruş benimsemiştir (ancak, çağdaş Japon aşırı sağ daha az ırkçı retorik kullanır ve pek çok açıdan açık biçimde beyaz milliyetçisi Alternatif Sağ'dan ziyade Alternatif Sağ'ın daha kültür odaklı "görece ılımlı Alternatif Sağ" koluna yakındır). Grup 2007 ile 2010 arasında hızla büyüdü ve daha geniş *Netto Uyoku*'nun aksine düzenli olarak sokak gösterilerine başvurdu. Takata'nın Ağustos 2016'dan beri odağı aşırı sağ *Nihon Daiitto* (Önce Japonya) partisi olduysa da *Zaitokukai* hâlâ aktiftir ve birkaç yönden örgütlü Alternatif Sağ aktivizmine çok benzer. Tokushima Üniversitesi'nden Profesör Naoto Higuchi, son dönemdeki *Zaitokukai* gibi hareketlerin geleneksel Japon aşırı sağına nazaran "dinî örgütler ve savaş gazileri dernekleri gibi mevcut sosyal gruplara" daha az bağımlı olduğunu ve bunların yerine özellikle internet ortamında "mevcut gruplarla ilintili olmayan kişileri harekete geçirmekte başarılı olduklarını" not eder.¹⁵

Bu durum, Alternatif Sağ'ın son dönemin popülizm dalgasından ve elit karşıtı tutumlardan fayda sağlamasını andırır. Ana akım politik gruplar, dinî kurumlar ve medya yok sayılarak internette dağınık halde bulunan bireylere yönelinmiştir. Higuchi, *Zaitokukai*'nin "hem aktivistler hem de aktif çalışanlar devşirmek için sadece internetten yararlandığını" dahi söyler.¹⁶ Alternatif Sağ'ın *4chan.org/pol/* ile olan simbiyotik ilişkisinde olduğu gibi, *2channel* gibi mecraların 2000'lerin başında Japonya'daki internet ortamında "yerlici söylemin" "sonuçları düşünülmeden" kullanılması sağladığını ve bu "sanal özgür ortamların" *Zaitokukai* gibi grupların kurulmasına zemin hazırladığını ileri sürer.

Netto Uyoku ve Zaitokukai'yi bağlamsallaştırmak

Alternatif Sağ ile *Netto Uyoku* arasındaki paralelliklere rağmen, Japonya'daki bu örgütü değişmeye başlayan Japon aşırı sağ bağlamına

15 Naoto Higuchi, "The Radical Right in Japan", Jens Rydgren, (ed.), *The Oxford Handbook of the Radical Right* (Oxford: Oxford University Press, 2018), s. 685.

16 A.g.m.

oturtmak, böylece bu hareketler arasındaki ayrışmalara dikkat çekmek önemlidir. Higuchi Japon radikal sağını üç dalgaya bölerek ele alır: savaş öncesinden kalma, anti-komünizm yönü belirgin, örgütlü suçla bağlantıları devam etmiş bulunan faşist ve emperyalist örgütler; emperyalist, tarihsel revizyonist, gelenekçi dindar sağ ve bunlarla ilişkilendirilen savaş gazisi topluluğu; daha yakın tarihli, en başta yerlici, internet ortamında harekete geçmiş, *Netto Uyoku* ve *Zaitokukai* ile ilintili günümüz radikal sağı.¹⁷ Antikomünizmin Japon sağında itici bir güç olmaktan çıkması sebebiyle bu grupların ilki bir miktar gerilediyse de,¹⁸ hem bu grup hem de ikinci grup hâlâ hayattadır ve ikisinden de üçüncü ve en son gruba katkılar olmuştur.¹⁹

Daha önceki dalgalarla çeşitli ortaklıklar olsa da Higuchi günümüz Avrupa ve Amerikan aşırı sağının Japonya ile olan ideolojik örtüşmesinde asıl belirgin olanın yerlililiğin bütün bu platformlarda önemli rol oynaması olduğunu ileri sürer. Japonya'da savaş sonrası müesses sağ yerlici politikalar izlemiş, ülkedeki toplumsal hareketler “aşırı yerlici” konumlar benimsemiş, ancak yerlililik hiçbir zaman “temel bir unsur” olmamıştır diyen Higuchi, “savaş sonrası Japon sağının ideolojisi otoriter gelenekçiliktir ve İmparatorluk sistemiyle [ona gösterilen hürmetle] ve anti-komünizmle simgelenir”.²⁰ Bu bakımdan, *Netto Uyoku* ve *Zaitokukai* yeni bir gelişmedir zira bu hareketler Japonya'da ilk kez örgütlü ve “yerlililiği bir duruş olarak kamusal alanda açıkça benimseyen bir toplumsal hareket” ortaya koyarlar²¹ (elbette Batı aşırı sağı için bu duruş yeni değildir, ancak orada da merkez önemde bir unsurdur).

Buna rağmen, Higuchi yerlililiğin motivasyonu konusunda bir ayrışma olduğunu ileri sürer:

Japon yerlililiği göçmen akınından ziyade Japonya'nın en yakın komşularıyla olan ilişkisini, koloni dönemi yerleşimlerini ve Soğuk Savaş'ı yansıtır. Yerlici hareket en başta Korelilerden nefret eder çünkü bunlar Japonlara tarihlerindeki utanç verici bir dö-

17 A.g.m., s. 682-684.

18 A.g.m., s. 695.

19 Higuchi, *Japan's Ultra-Right* (Melbourne: Trans Pacific Press, 2016), s. 8-9.

20 A.g.e., s. 7.

21 A.g.e., s. 7

nemi hatırlatır ve bu dönem kolonizisizleşme döneminde kaybolan hakların telafisini içerir. Avrupa radikal sağ Ortadoğu'daki savaşlardan ve bu bölgeden kaynaklanan göçten beslenirken, Japon yerlililiği ise kendi amaçları için komşu ülkelerle yaşanan gerginlikleri kullanır.²²

Higuchi, yerlililiğin hem çağdaş Avrupa/Amerikan hem de Japon aşırı sağında temel bir öge haline gelmesinde farklı tarihsel ve jeopolitik bağlamsal itkilere dikkat çekmekte haklıdır. Bilhassa Japonya'da etnik açıdan Japonlara benzemeyen, aralarında Brezilyalıların ve Filipinlilerin de olduğu etnik azınlıkların hedeflenmesindeki anti-Koreli tutumları not ederken, Japonya'daki yerlililiğin, Alternatif Sağ'ın çok daha düz ırkçı üstünlükçülüğüne kıyasla daha derinlerde yatan itkilerini de ortaya çıkarır. Öte yandan, Higuchi Japon yerlilerinin kolonizisizleşme sürecindeki hak düzeltmelerine tarihsel revizyonizmle tepki göstermesinin Alternatif Sağ'ın anti-sosyal adalet anlatısına paralel olduğunu gözden geçirir. Bu hareket emperyalizmi yüceltmemekle birlikte, emperyalizmin yol açtığı zararları tanıma ve toplumda zarar görmüş bulunan gruplar nezdinde bu zararları giderme çabalarının bir saldırı olduğunu düşünür; buna cevaben de mitleştirilmiş bir beyaz, Batılı geçmişi yüceltir. Görece ılımlı Alternatif Sağ Proud Boys grubu, grup üyeliğini "modern dünyayı yarattığı için özür dilemeyi reddeden Batılı şovenistler" olarak tanımlar.²³ Bu duruş, Batılı ulusların suçluluk hissiyle ülkelerini "satması" olarak yorumlanan tavırlar olan göçmenlere kucak açmak ve çokkültürlülüğü desteklemek gibi ilerici politikaların daha geniş manada kınanması ile bağlantılıdır.

Japonya'yı fetişleştirmek

Alternatif Sağ'da yaygın bir tema, Japon kültürünü derinlemesine fetişleştirmek, Japon toplumunun idealleştirilmiş bir biçimini yüceltmektir. Alternatif Sağ'dan pek çok kişi bu ülkeyi Avrupa veya ABD'de arzuladıkları etnik devlet için bir model olarak görür. Ka-

22 Higuchi, "The Radical Right in Japan", s. 695.

23 "Home", Proud Boys USA. <http://proudboysusa.com> [erişim 30 Mart 2019].

dın düşmanı erkek âlemi bloglarından *Return of Kings*'te Ağustos 2017'de "Makoto Fujiwara" rumuzlu bir yazar "Japonya'nın Doğal olarak Alternatif Sağ Olduğu 3 Yön" başlıklı bir makale paylaşır. Makale bu ülkenin düşük göçmen alımını, düşük suç oranını (yazar, Alternatif Sağ'ın bunu Japonların kültürel ve etnik homojenliğine bağladığını aktarır) ve Japon politikacıların "küreselci rejimleri destekler gibi görünürken içten içe milli bir programı desteklemesini"²⁴ içeren kendine özgü milliyetçiliğini sayar. Alternatif Sağ'da yaygın olan bu fikirler ince ayrımlardan yoksundur. Örneğin, Japonya'daki düşük suç oranları, Alternatif Sağ'ın iddia ettiği gibi daha az göçmen ve etnik azınlık barındırmasından ziyade hapishanelerde rehabilitasyona odaklanması,²⁵ arkaik cinsel saldırı kanunları²⁶ gibi pek çok şeyin içinde bulunduğu karmaşık faktörlerin sonucudur.

Teen Sheng'in *Plan A* dergisinde yaptığı analiz Alternatif Sağ'ın Japonya'ya olan dikkatinin sadece etnik devletleri haklı çıkarmaktan öteye gittiğini ortaya koyar. Sheng, Alternatif Sağ'ın "Japon kimliğinin Japonya'da hayatı bilhassa modern beyaz Amerikalılardan esirgenen bir biçimde etnik anlamla ve toplumsal bağlantıyla zenginleştiren [Alternatif Sağcı ana figürlerden Richard] Spencer'in tabiriyle 'engin' kavrayışını [...] biçmek" istediğini söyler.²⁷

24 Makoto Fujiwara, "3 Ways Japan is Naturally Alt Right", *Return of Kings*, 11 Ağustos 2017. <http://www.returnofkings.com/127855/3-ways-japan-is-naturally-alt-right>. Alternatif Sağ'ın Japon milliyetçiliğine duyduğu hayranlığın önemli bir örneği, 1970 yılında bir askerî darbeye kalkışan, Tatenokai milisinin kurucusu ve yazar Yukio Mishima'ya gösterilen hürmettir. Mishima Alternatif Sağ'ın ilgisini daima çeken bir karakterdir. Örneğin ABD'li Alternatif Sağcı Jack Donovan daha eski tarihlerde "headlessgod.com" isimli, Mishima'ya adanmış bir blog yazıyordu. Dahası, Mishima aralarında Avrupa Yeni Sağ'ının Alternatif Sağ'da etkilemiş kimi kesimleri de dahil olmak üzere daha geniş aşırı sağ için de ilgi çekici olmayı sürdürür. Bkz. James Kirkchick, "A Thing for Men in Uniforms", *The New York Review of Books*, 14 Mayıs 2018. <https://www.nybooks.com/daily/2018/05/14/a-thing-for-men-in-uniforms>

25 "Forced to Confess", *The Economist*, 5 Aralık 2015. <https://www.economist.com/leaders/2015/12/05/forced-to-confess>

26 Masami Ito, "Shifting Attitudes Toward Sexual Violence in Japan", *Japan Times*, 6 Ocak 2018. <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/01/06/national/social-issues/shifting-attitudes-toward-sexual-violence-japan/#.W9Dfx47Yq3A>

27 Teen Sheng, "No Conflicts: The Alt-Right's Embrace of Asian Women", *Plan A*, 8 Ocak 2018. <https://planamag.com/no-conflicts-the-alt-rights-embrace-of-asian-women-92eb5c16eef0>

Alternatif Sağ'daki Japonya sempatisi hareketteki çoğu kişinin Asyalı kadınları topyekûn fetişleştirmesinde bilhassa belirgindir. Japon *anime* karikatürlerinin özellikle de cinsel açıdan çekicileştirilmiş kadın karakterler içeren örneklerinin internette çok sık olarak paylaşılması bunu yansıtır.²⁸ Yine de bu fetişleştirme internet dışına da taşar. Audrea Lim Ocak 2018'de *The New York Times*'a yazdığı makalede, pek çok Alternatif Sağ isminin benimsedikleri Batılı şovenist veya ırkçı milliyetçi görüşlere karşın Asyalı veya Asya kökenli partnerleri olduğunu yazmıştır.²⁹ Sahiden de yukarıda bahsi geçen *Right of Kings* paylaşımcısı Makoto Fujiwara da Şubat 2018'de "Amerikan Kızlarının Japon Kadınlarından Öğrenebileceği 3 Şey" başlıklı bir makalede Japonların mükemmelen taşıdığına inanılan muhafazakâr toplumsal cinsiyet standartlarına uymadıkları için Amerikan kadınlarını eleştirir.³⁰

İşbirliği ihtimalleri

Sheng, Alternatif Sağ'ın Asya'yı ve özellikle Japonya'yı "tuhaf biçimde benimsemesini" hareketin "eski geleneklerini toplumsal ve politik muhafazakârlıkla koruyan [Japonya], ideal Amerikan devleti için bir şablon teşkil eder" algısına bağlar.³¹ Peki bu benimseme karşılıklı mıdır ve gelecekteki ihtimaller nelerdir?

Yukarıda bahsi geçenler haricinde Alternatif Sağ ile günümüz Japon aşırı sağ arasında somut bir etkileşime ilişkin pek fazla kanıt yoktur. Bu kısmen iki grup arasındaki dil engeli sebebiyledir ancak

-
- 28 Alternatif Sağ'da benzer bir ifade ise, "bir kimsenin favori kadın [...] anime karakteri" anlamına gelen "waifu" kavramıdır. "Waifu", *Know Your Meme*. <https://knowyourmeme.com/memes/waifu> [erişim 6 Eylül 2018]. Alternatif Sağ sosyal medya ünlüsü Tim Gionet (namı diğer "Baked Alaska"), 2018 tarihli kitabı *Meme Magic Secrets Revealed*'da, üzerinde *waifu*'sunun basılı olduğu bir yastıkla "evlenmesinin" hikâyesini anlatır (Anchorage: Infinite Manifest Press, 2017), s. 79-85.
- 29 Audrea Lim, "The Alt-Right's Asian Fetish", *The New York Times*, 6 Ocak 2018. <https://www.nytimes.com/2018/01/06/opinion/sunday/alt-right-asian-fetish.html>
- 30 Makoto Fujiwara, "3 Ways Japan is Naturally Alt Right", *Return of Kings*, 11 Ağustos 2017. <http://www.returnofkings.com/127855/3-ways-japan-is-naturally-alt-right>
- 31 Teen Sheng, "No Conflicts: The Alt-Right's Embrace of Asian Women", *Plan A*, 8 Ocak 2018. <https://planamag.com/no-conflicts-the-alt-rights-embrace-of-asian-women-92eb5c16eef0>

tarihsel ve jeopolitik bağlamların getirdiği farklı çıkarlar da etken-
dir (örneğin Japonya aşırı sağı yükselen göçmenlik oranından fayda
sağlayabilecek durumda değildir). Önemli bir Alternatif Sağcı örgüt
American Renaissance'tan, Japonya'da doğmuş ve 16 yaşına kadar
orada yaşamış olan Jared Taylor 1983 tarihli kitabı *Shadows of the Ri-
sing Sun: A Critical View of the Japanese Miracle*'da Japonya'nın Ame-
rika için iyi bir model olmadığını çünkü iki ülkenin tarihlerinin çok
farklı olduğunu söyler³² (öte yandan, Ocak 2018'de *Splinter News*'a
konuşan Taylor yine de Doğu Asya'nın "iyi kültürlerini" över).³³

Ancak, bir dereceye kadar söz konusu olan ideolojik yakınlık
kimilerinin iki ülke arasında bağlar kurmaya çalışmasını teşvik et-
miştir. Alternatif Sağ medya platformu Red Ice Creations'tan Lana
Lokteff Temmuz 2017'de sağ görüşlü Japon blogcu Yoko Mada'yla
bir röportajında "küresel çapta milliyetçilerin" ortak "küreselci"
düşmanlarını durdurmak için "birlikte çalışmaları" gerektiğine ka-
tıldığını söyler. Alternatif Sağcı medyada köprü görevi görebilecek
potansiyel isimlerden biri Kanada doğumlu ve şu anda Japonya'da
yaşayan video blogcu "Black Pigeon Speaks"tir. Şubat 2018'de ka-
tıldığı ortak bir video tartışmasında Mada'yı ve Japon video blogcu
"Nobita"yı, kendisinin ve ABD doğumlu Japonya'da yaşayan *You-
Tube*'cu "Renegade of Funk"ın kitlesine tanıtır.³⁴

Aralık 2017'de ABD'nin en büyük muhafazakâr eylemciler kon-
feransı olan "Muhafazakâr Siyasi Eylem Konferansı"nın (CPAC -
Conservative Political Action Conference) ilk Tokyo ayağı olan bi-
rinci Japon Muhafazakâr Siyasi Eylem Konferansı (J-CPAC) dü-
zenlenir. Konferansa katılanlar arasında konferansta konuşma ya-
pan, *Breitbart News Network*'ün eski başkanı ve Trump'ın eski baş
stratejisti Steve Bannon da vardır. Bannon konuşmasında ultra-
milliyetçi Japon başbakan Shinzo Abe'yi över ve "Japonya'nın ka-

32 Jared Taylor, *Shadows of the Rising Sun: A Critical View of the "Japanese Miracle"* (New York City: William Morrow & Co, 1983), s. 21.

33 Clio Chang, "The Alt-Right's 'Asian Exception' Is Cribbed Directly from the White Mainstream", *Splinter*, 25 Ocak 2018. <https://splinternews.com/the-alt-rights-asi-an-exception-is-cribbed-directly-from-1822421189>

34 The Renegade of Funk, 2018, "Japan Political Discussion: Black Pigeon Speaks, RandomYoko, Nobita, The Renegade of Funk" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=QeGMfqSY5V8&t=11s> [erişim 6 Eylül 2018].

derini eline almak, ABD ile gerçek bir partnerlik içinde milli kimliğini yeniden tesis etmek ve elitlerin olmasına izin verdiği şeyleri geriye çevirmek için elinde her türlü fırsat vardır,” der.³⁵ Bannon Japonya’dayken *Yoko Mada* ve *Kibo no To* (Umut Partisi) eski adaylarından Hidetoshi Ishii ile de birlikte görüntülenir.³⁶

2018 yılında Makoto Takata Önce Japonya Partisi’nin, Alternatif Sağ ile ilişkili isimler de dahil olmak üzere ABD aşırı sağıyla irtibat kurma çabalarını artırdı. Takata 28 Ocak ile 2 Şubat arasında Washington DC’yi ziyaret etti ve Amerikan Özgürlük Partisi’nden William Johnson, beyaz milliyetçi Jared Taylor ve eski Virginia eyalet senatörlerinden Virgil Goode ile görüştü.³⁷ Sonra, 15-17 Haziran arasında Takata ve yine Önce Japonya Partisi’nden Nakamura Kazuhiro Tennessee’de, Amerikan Özgürlük Partisi ve Muhafazakâr Yurttaşlar Konseyi’nin ortaklaşa düzenlediği Milliyetçi Çözümler konferansında konuşma yaptılar. İlginç olan, burada hem ABD hem de Avrupa’dan isimlerin olmasıdır.³⁸ Takata’nın blogunda 14 Haziran 2018 tarihinde yapılmış bir paylaşım, bir araya gelen isimlerin uluslararası ortamda nasıl ittifak yapacağını planladığına işaret eder.³⁹ Takata Tennessee’de yaptığı konuşmada –ko-

35 Tomohiro Osaki, “Former Trump Strategist Steve Bannon Praises Abe’s Nationalist Agenda”, *Japan Times*, 17 Aralık 2017. <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/12/17/national/politics-diplomacy/former-trump-strategist-bannon-praises-abes-nationalist-agenda>

36 Michael Yon, *Facebook* güncellemesi, 15 Kasım 2017, <https://www.facebook.com/MichaelYonFanPage/photos/pcb.10155097838665665/10155097825590665/?type=3&theater> [erişim 6 Eylül 2018]. *Kibō no Tō*, bu kitabın yazıldığı sıralarda Tokyo valisi olan, daha önce de milliyetçi ve revizyonist *Nippon Kaigi* örgütünün yönetim kurulu üyesi olan Yuriko Koike tarafından kurulmuştu. Jake Adelstein, “The Pride and (Anti-Korean) Prejudice of Tokyo Governor Yuriko Koike Is A Big Problem”, *Forbes*, 19 Ekim 2017. <https://www.forbes.com/sites/adelstein-jake/2017/10/19/the-pride-and-anti-korean-prejudice-of-tokyo-governor-yuriko-koike-is-a-big-problem/#6d839baf774f>

37 Makoto Sakurai, “フシントンD.C.からの帰国報告”, *Doronpa*’nın 独り言, 2 Şubat 2018. <https://ameblo.jp/doronpa01/entry-12349650206.html>

38 “About”, *Nationalist Solutions*. <http://nationalistsolutions.com/about/> [erişim 6 Eylül 2018]. Takata’nın yanındaki konuşmacılar arasında Tomislav Sunić, James Edwards, Kevin MacDonald, David Duke, Bill Johnson, Adrian Krieg, Virginia Abernethy, Michael Hill, Earl Holt, Dominic Lüthard ve Rachel Pendergraft vardı.

39 Sakurai, “訪米のお知らせ”, *Doronpa*’nın 独り言, 14 Haziran 2018. <https://ameblo.jp/doronpa01/entry-12383205056.html>

nuşması Kazuhiro tarafından tercüme ediliyordu– Çin ve Kore karşıtı hislerini belli etmekle birlikte “Simon Merkezi”ni de eleştirdi. Eleştirinin sebebi, Simon Wiesenthal Merkezi’nin (SWC) 2011 yılında Japon pop grubu Kishidan’ı SS üniformalarına benzeyen kıyafetler giydiği için eleştirmiş olmasıydı.⁴⁰ Ayrıca, 2014 yılında SWC’nin Takata’nın Kore karşıtı protestolarını da eleştirdiğini kendisini dinleyenlere aktarır, bu eleştiriler karşısında onlara eğer eleştirilerini durdurmazlarsa grubuyla (burada Önce Japonya’yı mı yoksa *Zaitokukai*’yi mi kastettiği belirsizdir) “Tokyo’nun ortasına gidip [...] tüm Yahudileri protesto etmeye başlayacağını” söyler.⁴¹ Takata kendisini dinleyenlere “Bu mektuptan sonra Simon Merkezi grubumuzu rahatsız etmeyi bıraktı,” der ve arkasından “bunun [Japonya’nın] tarihinde ilk kez birinin Japonya’daki Yahudileri şikâyet edip onlarla [kavga ettiği] olay olduğunu” düşündüğünü aktarır.⁴²

Avrupa’da, etkileşime dair en açık göstergeler Takata’nın Ekim 2017’de Londra Forumu’na –2017’den itibaren sessizliğe gömülmeden önce İngiltere içinde aşırı sağ ve Alternatif Sağ konuşmacılar için kilit önemde bir platform– ve aşırı sağ Geleneksel Britanya Grubu’na (TBG - Traditional Britain Group) konuşmacı olarak davet edilmesidir.⁴³ TBG Alternatif Sağ yayıncı Arktos Media’nın İngiltere şubesinin başındaki Gregory Lauder-Frost tarafından yönetiliyor. Ancak Eylül 2017’de Takata kendi kişisel blogunda güvenlik endişeleri sebebiyle ziyaretin iptal edildiğini paylaşır.⁴⁴

Bu gelişmelere rağmen, *Netto Uyoku* veya Japon aşırı sağ ile Alternatif Sağ arasındaki ilişkinin geleceğini tahmin etmek kolay değildir. Görünürde, yüzeydeki çıkarların farklılığından ötürü bil-

40 Justin McCurry, “Japanese Pop Group Kishidan’s ‘Nazi’ Outfits Force Sony to Apologise”, *The Guardian*, 2 Mart 2011. <https://www.theguardian.com/world/2011/mar/02/kishidan-nazi-uniforms-japan-aplogy>

41 yoyevrah, 2018, “Japan First” [çevrimiçi video]. <https://vimeo.com/280826187> [erişim 3 Ekim 2018].

42 A.g.v.

43 Sakurai, “英国保守系団体からの訪英要請について”, *Doronpa*’nın独り言, 30 Temmuz 2018. <https://ameblo.jp/doronpa01/day-20170730.html>

44 Sakurai, “英国遠征についての報告”, *Doronpa*’nın独り言, 13 Eylül 2017 <https://ameblo.jp/doronpa01/entry-12310380583.html>

hassa internet dışındaki işbirliğinden kazanacakları çok fazla bir şey yokmuş gibi görünüyor. Yine de, somut olarak olmasa da ilişkinin karşılıklılığı vizyonların paylaşılmasını sağlayabilir. Japonya, Alternatif Sağ'ı motive eden idealleştirilmiş bir etnik devlet olmayı sürdürürken, Alternatif Sağ da Japonya'nın muhalif sağ kanadına göçmen karşıtı ve azınlık karşıtı mesajlarını geliştirmesini sağlayan üstünlükçü ideolojisini tanıtır. *Netto Uryoku* ve Alternatif Sağ on yıl kadar önce çeşitli forumlarda birbirinden bağımsız olarak ortaya çıktıysa da, belki artık –tıpkı Alternatif Sağ'ın Atlantik'i aştığı gibi– Pasifik'in iki yakasından birbirlerine uzanarak bir araya geleceklerdir.

Rusya ve Alternatif Sağ

Alternatif Sağ Donald Trump'ın etrafına toplanmıştır ve en azından başkan seçilene kadar onu ciddi biçimde desteklemiştir. Ancak hareketin sempatisini kazanmak yolunda ileri giden bir tek lider varsa o da Vladimir Putin'dir. Hareketin önemli isimleri Putin'i, yönetimini, liderlik tarzını ve genel olarak Rusya'yı ABD ve Avrupa'nın taklit etmesi gereken bir ideal olarak görürler. Putin Rusya'yı giderek daha gayri liberal bir yöne itmiş, Alternatif Sağ'ın genel olarak desteklediği politikaları hayata geçirmiştir. Aşırı sağ hareketin kimi kesimleri Suriye'nin başkanı Beşşar Esad, Filipinler'in başkanı Rodrigo Duterte ve daha yakın tarihte Brezilya'nın başkanı Jair Bolsonaro gibi başka gayri liberal liderlere de destek göstermiştir. Ancak, Rusya, Avrupa ve ABD'deki aşırı sağ bireyler ve gruplar arasındaki ilişkiler, sadece yüzeysel biçimde gayri liberal bir lidere duyulan hayranlıktan çok daha karmaşıktır.

2016 ABD başkanlık seçimlerinin öncesinde, Alternatif Sağ denen eklektik karmaşık hareket Trump yanlısı, müesses nizam karşıtı ve yerlici bir mesajın etrafında toparlandı. Seçimden yalnızca birkaç hafta önce Kremlin'in Trump kampanyası lehine Demokratik Ulusal Komite'nin elektronik postalarının sızdırılması eyleminin arkasında olduğu ortaya çıktı.¹ Alternatif Sağ çok tipik bir bi-

1 US Department of Homeland Security, "Joint Statement from the Department Of Homeland Security and Office of the Director of National Intelligence on Election

çimde kendi davasının lehine gelişen bu olaylar sonucu güçlendi. Ana akım medya seçim sisteminin çökme ihtimaline karşı uyarılar yaparken Alternatif Sağ eylemciler genellikle muhalif tutumu benimsemeyi bir prensip meselesi haline getirdiler. Önde gelen eylemciler genellikle Rus devletinin Trump kampanyasını desteklediği suçlamalarına karşı çıkarken, görece ılımlı Alternatif Sağcı komplo teorisyeni Stefan Molyneux bunları “cadı avı” olarak nitelendi.² Diğerleri ise “botların” Trump’ın başarısının arkasındaki güç olduğuna yönelik yaygın fikri aşağılıyordu. Sosyal medya tabanlı bir müdahale kampanyasının yürütüldüğüne dair ciddi kanıtlar olsa da, *Twitter*’daki Trump destekçisi hesapların Rusların kontrolündeki botlar olduğuna ilişkin kimi zaman abartılı, kimi zaman ise temelsiz iddialar, ana akım medyanın Trump’a ve destekçilerine kara çalmak için “sahte haberler” yaymaya çalıştığına yeterli kanıt gibi düşünülüyordu.

4chan forumunun /pol/ altforumu ve *Twitter* taklidi *Gab* isimli web sitesi gibi ırkçı milliyetçi Alternatif Sağ’ın internet ortamlarında Rusya yanlısı hisler o zamanlar da şimdi olduğu gibi yaygındı. /pol/’de Rusya ve muhtemelen seçim müdahalesi enine boyuna tartışılmıştı ancak cevaplar panik veya kızgınlık içermiyordu. Aksine, konu hakkındaki paylaşımlara verilen yanıtlar genel itibarıyla ana akım siyasi yorumcuların, araştırmacıların ve medyanın yorumlarından çok daha farklılaşıyor ve iki türde yoğunlaşıyordu. Kullanıcılar genellikle muhtemel bir müdahaleyi inkâr ediyor veya daha üzücü biçimde bunu destekliyordu. *Gab*’de paylaşım yapan bir kullanıcı şöyle yazmıştı: “64 yaşındayım ve #Rusya’nın hep düşman görüldüğü bir ortamda büyüdüm. Şu anda #Putin’e #Obama’dan daha fazla güvendiğime inanmıyorum ama öyle.”³

Security”, 2016. <https://www.dhs.gov/news/2016/10/07/joint-statement-department-homeland-security-and-office-director-national>

2 Stefan Molyneux, 2018, “Civil War MAGA: President Donald Trump vs. Steve Bannon” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=apB2J_rhV7g [erişim 10 Ekim 2018].

3 Insane Orange (@InsaneOrange). 30 Aralık 2016, 15:53, <https://gab.com/InsaneOrange/posts/3438438>

Seçim müdahalesi

Seçimin sonuçlanmasından aylar sonra, müdahale operasyonuna ilişkin soruşturma, Rusya tarafından başta *Twitter* ve *Facebook* zerinden gerçekleştirilen devlet destekli etki kampanyasını ortaya serdi. Bu kampanya Kremlin’le bağlantılı Internet Araştırmaları Ajansı (IRA - Internet Research Agency) aracılığıyla yapılmış, Amerikalılar veya Amerika merkezli politik gruplar gibi davranan sosyal medya hesapları kullanılmıştı. Bu ajans ayrıca sahte haber içeriği yayan ve sahte hesapların inandırıcılığını artıran web siteleri de kurmuştu.⁴ *Twitter* tarafından Kasım 2017’de paylaşılan ve Ekim 2018’de üzerine eklemeler yapılan veriler, Internet Araştırmaları Ajansı ile ilintili hesaplardan paylaşılan içeriğin seçim öncesinde ayrışmayı derinleştirecek bir anlatıyı desteklediğini gösterir. Uygulanan stratejinin parçası olarak çeşitli hesaplar aşırı sağ ve ırkçı anlatıları paylaşırken, Siyah Yaşamlar Değerlidir hareketi ve Trump karşıtı görüşler gibi ilerici meselelere ilişkin içerikler de paylaşılmıştır.⁵

Ancak, içeriğin çoğu Trump yanlısıydı veya Alternatif Sağ’inkilerle genellikle gayet uyumlu olan komplocu bir retoriği ve fikirleri içeriyordu. Bu hesapların bazıları son derece başarılı oldu ve paylaşımlarının çoğu tekrar tekrar paylaşıldı. Internet Araştırmaları Ajansı’nın kontrol ettiği hesaplardan biri @TEN_GOP isimli, Tennessee’li bir bağımsız Cumhuriyetçi taklidi yapan hesaptı.⁶ Bu hesap sık sık *Infowars* isimli komplo sitesinden Alex Jones veya yardımcısı İngiliz *YouTube*’cu Paul Joseph Watson veya komplo teorisyeni Mike Cernovich gibi Batılı şovenist görece ılımlı Alternatif Sağı isimlerin içeriklerini paylaşıyordu ve paylaşımları gnde binlerce kez beğenilerek yeniden paylaşılıyordu. *Twitter* tarafın-

4 Donie O’Sullivan, “The biggest Black Lives Matter page on Facebook is fake”, *CNN*, 9 Nisan 2018. <https://money.cnn.com/2018/04/09/technology/fake-black-lives-matter-facebook-page/index.html>

5 Leo G. Stewart, Ahmer Arif ve Kate Starbird, “Examining Trolls and Polarization with a Retweet Network”, *MIS2*, 2018, s. 3.

6 Aaron Kessler, “Who Is @TEN_GOP from the Russia Indictment? Here’s What We Found Reading 2,000 of its Tweets”, *CNN*, 17 şubat 2018. <https://edition.cnn.com/2018/02/16/politics/who-is-ten-gop/index.html>

dan ifşa edilen ajans ile ilişkili hesaplar arasında Watson'un paylaşımları üç binden fazla beğeni paylaşımı almıştı.⁷ Bunun karşısında, Alternatif Sağ da onların içeriğini paylaşıyordu. Hem Amerikalı görece ılımlı Alternatif Sağcı, "yurttaş gazeteci" Jack Posobiec hem de Cernovich @TEN_GOP hesabının paylaşımlarını yayıyordu.⁸

İnternet Araştırmaları Ajansı hesapları tarafından tedavüle sokulan anlatının bazen Alternatif Sağ ile paralellik kurduğu, hatta onu taklit dahi ettiği açıktır, ancak müdahale operasyonundaki retorik benzerliği Kremlin ile Alternatif Sağ arasında bir ideolojik örtüşme veya doğrudan işbirliği anlamına gelmez (örneğin, İnternet Araştırmaları Ajansı kampanyası tarafından en çok paylaşılan tekil tweet Trump yanlısı değil, Trump karşıtıydı). Bu durum, (ABD'deki) sosyal medya platformlarında bu anlatıları kullanarak ayrımlar oluşturma etkinliğini kanıtlar. Bu itki doğrudan destek anlamında yorumlanmamalıdır, ancak İnternet Araştırmaları Ajansı'nın faaliyetleri hem eylemcilere hem de dışarıdan gözlemcilere Alternatif Sağ'ın yurtdışında güçlü bir müttefik kazandığı, aynı zamanda daha genel olarak da Alternatif Sağ destekçileri arasında Rusya'ya olan ilginin arttığı izlenimini vermiştir.

Örtüşen idealler

Rusya ile Avrupa ve ABD'deki aşırı sağ arasındaki ilişkiler her zaman istikrarlı seyretmemiştir. Savaş sonrası dönemin büyük kısmında Sovyet komünizmi Batı'nın düşmanı olarak görüldü ve aşırı sağın büyük bir kısmının gözünde Bolşevik Devrimi'nin arkasında Yahudi çıkarları vardı. Örneğin Amerikan Nazi Partisi'nin kurucusu George Lincoln Rockwell Sovyetler Birliği'nin Beyaz ırkı yok etmek isteyen bir Yahudi komplosunun aracı olduğunu ileri

7 Luke O'Brien, "Twitter Ignored This Russia-Controlled Account during the Election. Team Trump Did Not", *The Huffington Post*, 1 Kasım 2017 https://www.huffpost.com/entry/twitter-ignored-this-russia-controlled-account-during-the-election_n_59f9bdcbe4b046017fb010b0

8 Sean Gallagher, "How Russia's 'Influence Operations' Targeted the Midterms (and How They Still Do)", *Ars Technica*, 23 Ekim 2018. <https://arstechnica.com/tech-policy/2018/10/how-russias-influence-operations-targeted-the-midterms-and-how-they-still-do>

sürüyor,⁹ “Rus’ devrimi Rus falan değil, suçlu bir YAHUDİ çetesi-
nin Rusya’yı ELE GEÇİRMESİDİR” yazıyordu.¹⁰ Elbette, *Imperium*
kitabında bugünkü Rusya’nın geniş kısımları da dahil olmak üzere
Batı medeniyetinin yeniden doğuşunu hayal eden Francis Parker
Yockey gibi Sovyet yanlısı istisnalar da söz konusuydu.¹¹ Avrupa
Yeni Sağ, 1980’lerde büyük ölçüde Sovyet yanlısıydı ve Amerikan
bireyciliğini komünizmden daha büyük bir tehlike olarak görü-
yordu.¹² Ancak, özellikle Soğuk Savaş’ın bitiminden bu yana Rus-
ya, eskiden ABD’nin oturduğu, aşırı sağın bir kesimi için ideal top-
luma en yakın model koltuğuna oturdu. Rusya aynı zamanda, ar-
tık komünizm yerine veya ona ek olarak küresel kapitalizm yoluy-
la gücünü gösterdiği düşünülen sözde Yahudi gücüne karşı da bir
denge unsuru olarak görülür oldu.¹³

Dolayısıyla, Alternatif Sağ’ın Rusya’ya olan hayranlığı sadece Do-
nald Trump’ın başkanlığına destek veya Hillary Clinton ve Demok-
ratik Parti’ye olan muhalefetle açıklanamaz, ayrıca yeni ortaya çık-
mış bir olgu da değildir. Alternatif Sağ ile Rusya arasındaki ilişki, aşırı
sağ hareketin liberalizm, küreselcilik, eşitlikçi ve ilerici idealleri
reddetmesi bağlamında anlaşılmalıdır. Avrupa Yeni Sağ’ının en önde
gelen teorisyenlerinden ve Alternatif Sağ’ın kimi kesimleri için ideo-
lojik ilham kaynağı olan Alain de Benoist bunu örnekler. Avrupa Ye-
ni Sağı Avrupa’yı, kültürünü ve geleneklerini idealize ederken bunu
“Batı’yla”, Avrupa’nın kültürel çöküşünün, artan göçün, sosyal bo-
zulmanın sebebi olarak gördüğü Anglosakson hâkimiyetiyle, liberal
fikirleriyle, materyalizmiyle ve bireyciliğiyle karşıtlık içine koyar.¹⁴
Bunlar Alternatif Sağ retorığının merkezine oturmuş fikirlerdir.

9 George Michael, “Useful Idiots or Fellow Travelers? The Relationship between the American Far Right and Russia”, *Terrorism and Political Violence*, 31:1 (2019), s. 65.

10 George Lincoln Rockwell, *White Power* (Arlington, VA: American Nazi Party, 1967).

11 Kevin Coogan, *Dreamer of the Day: Francis Parker Yockey and the Postwar Fascist International* (New York: Autonomedia, 1999), s. 113-129. George Michael, “Useful Idiots or Fellow Travelers?”, s. 66. Ayrıca bkz. Joe Mulhall, “The Unbroken Thread: British Fascism, Its Ideologues and Ideologies, 1939-1960”, Yayınlanmamış doktora tezi, Royal Holloway, Londra Üniversitesi, 2016, s. 160-164.

12 Roger Eatwell, *Fascism: A History* (Londra: Pimlico, 2003), s. 314.

13 George Michael, “Useful Idiots or Fellow Travelers?”, s. 68.

14 José Pedro Zúquete, *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2018), s. 230-231.

Pek çokları için Rusya ABD'nin kültürel ve siyasi karşı kutbu olarak algılanır hale gelmiştir ve Alternatif Sağ'ın büyük bölümü de dahil olmak üzere aşırı sağın kimi kesimleri için gelenekselcilik değerlerin son kalesidir. Hareketin kurucu bloglarından olan, adı artık *affirmativeright.blogspot.com* olarak değişen *alternative-right.blogspot.com*'a takma isimle Rusya hakkında yazan bir yazar neden Alternatif Sağ destekçilerinin Amerikayı toplumundansa Rus toplumuna daha iyi uyum sağlayabileceğini açıklar:

Pek çok açıdan Ruslar bana Amerikalıların eskiden nasıl olduğunu hatırlatıyor. Sosyal liberalizmin kültürel elitlerin baskısıyla, birtakım toplum mühendislerinin ve onlarla suç ortaklığına giren ruhsuz politikacıların desteğiyle Amerikan kültürüne sızması yeni bir olaydır ve doğru değerler, gelenek ve kültürümüzü korumak için savaşıma arzumuzu yıkmıştır. [...] [Rusya'da] hiç kimse Batılılardan ne kadar nefret ettiğinden bahsetmez, sadece Amerika'nın dünyanın dört bir yanına yaymaya pek hevesli olduğu cinsel liberalizm ve kültürel liberalizmden nefret ettiklerini söylerler.¹⁵

Avrupa Yeni Sağ'ının önde gelen isimlerinden arkeofütürizm teorisini Guillaume Faye de bu fikri 2012 yılında Moskova'da gerçekleşen bir konferans esnasında *Sputnik News*'e verdiği röportajda özetler:

Rusya olmadan Avrupa olamaz. Tüm Avrupa halkları kültürün Amerikanlaşmasından, nüfusun göçmenlerle yer değiştirmesinden ve dekadandan bıkkın, Rusya bütün her şeye rağmen aklını korumayı başarmış bir ülkedir.¹⁶

2000'lerin başlarında liberal bir lider olduğu düşünülen Putin, ikinci döneminin başı olan 2012'den itibaren artan bir şekilde muhafazakârlık ve otoriterliğe doğru adımlar atmıştır. Bu genel eğilim içinde en çok paylaşılan olaylardan biri Haziran 2013'te LGBT+ karşıtı yasanın geçmesi ve Rusya'nın Suriye'de Esad'a destek olmak için

15 Cainus Maxus, "Russia's Orthodox Jihad" and the Reflections of an American Living in Russia", *Affirmative Right*, 12 Şubat 2015. <https://affirmativeright.blogspot.com/2015/02/russias-orthodox-jihad-and-reflections.html>

16 "La Russie sauvera l'Europe!", 16 Kasım 2012. <https://fr.sputniknews.com/analyse/201211061022497470-la-russie-sauvera-l-europe>

müdahil olmasıdır. Kremlin'in artan muhafazakârlığının bir diğer göstergesi de Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra ülkede Ortodoks Hristiyan kilisesinin artan etkisidir.¹⁷ Dahası, Putin'in NATO karşıtlığı da dahil olmak üzere Batı karşıtı retoriği, müdahaleciliğe, küreselleşmenin çeşitli özelliklerine ve antisemitist Alternatif Sağ'da sözde Yahudi etkisine karşı bir duruş olarak yorumlanmıştır.¹⁸

Putin'in rejimi pek çok gelenekselci fikri benimsemesinin yanı sıra giderek daha otoriter hale gelmiş ve bir dereceye kadar etnik milliyetçi denebilecek bir retorik kullanır olmuştur.¹⁹ Bu retorik 2014'te, Rusya'nın Kırım yarımadasını ilhak ettiği Ukrayna işgali sırasında artmıştır. Putin bu ilhakı, Kırımlıları etnik Ruslar olarak tanımlayarak haklı çıkarmaya çalışmıştır.²⁰ Ancak, bundan daha önceleri dahi, 2000'lerin başında Ukrayna ve Gürcistan'daki "renkli devrimler"den sonra Rusya kendi evinde benzer gelişmeleri önlemek amacıyla daha milliyetçi, Batı karşıtı ve Amerikan karşıtı retoriğe dönüş yapmıştır. Bunun sonucunda Putin Batı yanlısı, büyük ölçüde liberal bir lider olarak görülmek yerine giderek otoriterleşen dönüşümü de kısmen açıklayacak biçimde kendisini de, Rusya'yı da Batı'nın antitezi olarak konumlayan bir tavır benimsemiştir.²¹ Bu gelişmeler Alternatif Sağ'ın Rusya'ya ve Putin'e olan ilgisini artırmış, kendisinin eylemleri hareketin büyük bir kesimi tarafından yüceltilir olmuştur.

Ortak küreselcilik karşıtı tavrıla ilintili bir diğer unsur da hem Rusya'nın hem de Alternatif Sağ'ın uluslararası askerî müdahalelere karşı ortak duruşudur. Rusya'nın Suriye'deki yukarıda bahsi geçen askerî müdahalesi, bunun Suriye hükümetinin isyancı gruplara karşı destek talebinde bulunmasından sonra gerçekleştiğiyle

17 Richard Arnold ve Andreas Umland, "The Radical Right in Post-Soviet Russia", Jens Rydgren (ed.), *The Oxford Handbook of the Radical Right* (New York, NY: Oxford University Press, 2018), s. 582.

18 Greg Johnson, "Ukraine, Russia, & the Jewish Factor", *Counter-Currents Publishing*, 5 Eylül 2014. <https://counter-currents.com/2014/09/ukraine-russia-and-the-jewish-factor/>

19 Richard Arnold ve Andreas Umland, "The Radical Right in Post-Soviet Russia", 589-590.

20 A.g.m.

21 Anton Shekhovtsov, *Russia and the Western Far Right: Tango Noir* (New York: Routledge, 2018), s. 92-93.

açıklanabilir, zira bu durum müdahaleyi Alternatif Sağ'ın büyük kısmının gözünde meşru kılmıştır. Öte yandan, Trump'ın Suriye'ye müdahale etme kararı Alternatif Sağ'ın büyük kısmında, hat- ta genellikle Trump'ı savunanlar arasında bile ciddi eleştiriye se- bep olmuştur. Örneğin Cernovich *Twitter*'da “Bu inanılmaz. Biz buna oy vermedik. Biz kesinlikle buna oy vermedik,” diye yazmış- tı.²² Pek çok Alternatif Sağcı da Esad'a açık hayranlık ifade eder. Alternatif Sağ'ın ırkçı milliyetçi kanadının önde gelen isimlerinden Richard Spencer Esad'ı “Ortadoğu'daki en medeni liderlerden biri” olarak tanımlar.²³ Alternatif Sağ'ın Esad desteğinin arkasında anti- semitist bir itki de vardır ve kimileri onu son derece katı İsrail kar- şıtı duruşu sebebiyle destekler. Alternatif Sağ'ın bir kesimi ayrıca Rusya'nın Suriye'de Esad'ı destekleyen müdahalesini, ABD'nin Or- tadoğu'daki kontrolünü azaltacağı gerekçesiyle destekler. *Affirma- tive right.blogspot.com*'un kurucu ortaklarından Colin Liddell, bu kontrolün İsrail'le müttefiklik ve “yoz petrol şeyhliklerinin kırıl- gan temelleri üzerine kurulu olduğunu” dile getirir.²⁴

Bir ağ oluşturmak

Beklenebileceği gibi Alternatif Sağ ile –bilhassa da ABD merkez- li Alternatif Sağ ile– ama aynı zamanda da aşırı sağ ile ilintili isim- ler arasında Rusya'ya destek ifadeleri yaygındır. Spencer kamu önünde NATO'yu eleştirmiş²⁵ ve Rusya'nın “dünyadaki tek beyaz güç olduğunu”²⁶ söylemiştir. Dahası, sonradan kötü bir üne ka-

22 David Smith, “Doves and Hawks: How Opinion Was Divided about Airstrikes in Syria”, *The Guardian*, 8 Nisan 2017. <https://www.theguardian.com/us-news/2017/apr/08/doves-and-hawks-how-opinion-was-divided-about-airstrikes-in-syria>

23 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 8 Nisan 2018, 18:28, <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/983018873950793732>

24 Colin Liddell, “Is Putin Reading Our Site?”, *Affirmative Right*, 16 Eylül 2015. <https://affirmativeright.blogspot.com/2015/09/putin-reading-alt-right.html>

25 Richard Spencer (@RichardBSpencer). 22 Mart 2016, 19:14, <https://twitter.com/richardbspencer/status/712341728980705280>

26 David Weigel, “Trump Moves Praise for Putin Closer to the Mainstream of the GOP”, *The Washington Post*, 9 Eylül 2016. https://www.washingtonpost.com/politics/trump-moves-praise-for-putin-closer-to-the-mainstream-of-the-gop/2016/09/09/ccf2853c-7693-11e6-8149-b8d05321db62_story.html

vuşan meşhur Ağustos 2017 tarihli Charlottesville mitinginde katılımcıların “Rusya bizim dostumuz!” sloganları attığı duyulmuştur.²⁷ Eskiden Klu Klux Klan’ın *Grand Wizard*’ı [ulusal lideri] iken sonradan Alternatif Sağ ile irtibatlı olan David Duke bir zamanlar Moskova’da bir daire sahibiydi ve orada beş yıl yaşamıştı.²⁸ Ayrıca kendi sözleriyle “Duma’daki kitapçıda satılan bir çoksatar olan” Rusça bir kitap da yazmıştı.²⁹ Dahası, Duke 2006 yılında Moskova’da Rus aşırı sağ dergi *Athenaeum* tarafından düzenlenen “Beyaz Dünya’nın Geleceği” başlıklı konferansın konuşmacılarından biriydi.³⁰ Konferansın düzenlenmesine sebep teşkil eden şey “Avro-Rusya” fikriydi. Bu kavram, Richard Arnold ile Ekaterina Romanova tarafından “bol doğal kaynakları olan Sibirya’yı beyaz dünya için yaşanabilir alanlara dönüştürmek ve dünyanın geri kalanına karşı tek başına direnebilecek bir yer yapmak [...] anlayışı” olarak tanımlanır.³¹ Katılımcılar Rusya, Avrupa ve ABD’den geliyordu.

Alternatif Sağ’da en coşkulu Rusya destekçilerinden biri Matthew Heimbach ve onun artık faal olmayan Gelenekçi İşçi Partisi idi. Heimbach Rusya’yı düzenli bir biçimde bir müttefik olarak anar. Eylül 2015’te grubun kurucu ortaklarından Matt Parrott Gelenekçi İşçi Partisi’nin resmî blogunda “Rusya, Batı ile İsrail’de konuşlanmış Modernite güçleri karşısında yükselen Gelenekçi karşı kutbun merkezindedir” yazmıştı.³² Heimbach ve Gelenekçi İşçi Partisi’nin şemsiye örgütü olan Gelenekçi Gençlik Ağı (TYN - Traditionalist Youth Network) 2015’te St. Petersburg’da düzenlenen bir başka aşırı sağ konferansa da davet edilmişti. Bu konferans

27 Oliver Laughland, “White Nationalist Richard Spencer at Rally over Confederate Statue’s Removal”, *The Guardian*, 14 Mayıs 2017. <https://www.theguardian.com/world/2017/may/14/richard-spencer-white-nationalist-virginia-confederate-statue>

28 David Duke (@DrDavidDuke). 17 Şubat 2017, 00:09, <https://twitter.com/drduke/status/832366195819044870>

29 A.g.m.

30 Richard Arnold ve Ekaterina Romanova, “The ‘White World’s Future?’ An Analysis of the Russian Far Right”, *Journal for the Study of Radicalism*, 7:1 (2013), s. 81-82.

31 A.g.m., s. 85.

32 Matt Parrott, “Techno-Traditionalism against Modernity”, *Traditionalist Worker party*, 26 Eylül 2015. <https://web.archive.org/web/20180116221955/https://www.tradworker.org/?p=51359>

Dünya Milli-Muhafazakâr Hareketi'nin başlatılmasına ön ayak olmuş ve milliyetçi parti Rodina ile aşırı sağ Rus Emperyal Hareketi (RIM - Russian Imperial Movement) tarafından organize edilmişti. RIM, aralarında –konferansa da davet edilmiş olan– İskandinav Direniş Hareketi (NMR - Nordic Resistance Movement) üyelerinin de bulunduğu Rus ve Avrupa aşırı sağından kişilerin katıldığı paramiliter eğitim kampları düzenlemesiyle meşhurdur.³³ Konferanstan önce paylaşılan davet mektubu, “ülkelerin çoğunda hâkim yönetim ideolojisi liberalizm, çokkültürlülük ve hoşgörüdür ve bunlar küreselleşme sürecinde gerçekleşir” sözleriyle başlıyor, AB ve NATO'nun “küresel çetenin” bir parçası olduğu ifadesiyle devam ediyordu.³⁴

Konferans, uluslararası aşırı sağ arasındaki işbirliğini artırmak yolunda yapılmış bir diğer denemeydi. Düzenleyenler, ağı genişçe atarak Fransa'dan Ulusal Birlik gibi radikal sağ partileri, Gelenekçi İşçi Partisi, İskandinav Direniş Hareketi ve Güney Neo-Konfederasyon Birliği gibi örgütleri, aşırı sağ İngiliz sokak hareketi Önce Britanya kurucusu Jim Dowson gibi isimleri davet etmişlerdi. Heimbach konferansa katılamadı ancak RIM'i desteklemeye devam etti ve sonraki ilkbaharda örgütün temsilcilerinden biri olan Stanislav Shevchuk ile Washington DC'de bir araya geldi,³⁵ birlikte, Beyaz Saray'ın ve Konfederasyon anıtlarının önünde Rus Emperyal bayrağıyla (devrim öncesi Rusya'da 1883'e kadar kullanılan, artık genellikle aşırı sağ gruplar ve sempatizanları tarafından kullanılan bayrak) ve Konfederasyon bayrağıyla pozlar verdiler.

Rusya'nın 2014'te Ukrayna'yı işgalini takiben Alternatif Sağ ve aşırı sağ içinde önemli bir ayrışmanın gerçekleştiğini hatırlamak

33 “Ny gränsöverskridande nationalkonservativ rörelse har bildats”, 29 Aralık 2015. <https://nordfront.se/ny-gransoverskridande-nationalkonservativ-rorelse-har-bildats.smr>. Ayrıca bkz. “Nordiska motståndsrörelsen (NMR)”, 7 Mart 2019. <https://expo.se/fakta/wiki/nordiska-motst%C3%A5nds%C3%B6relsen-nmr>

34 Anton Shekhovtsov, “Russian Politicians Building an International Extreme Right Alliance”, *Anton Shekhovtsov's blog*, 15 Eylül 2015. <http://anton-shekhovtsov.blogspot.com/2015/09/russian-politicians-building.html>

35 Casey Michael, “Russian, American White Nationalists Raise their Flags in Washington”, *Think Progress*, 22 Eylül 2017. <https://thinkprogress.org/russian-american-nationalists-washington-5bd15fd18eaf>

önemlidir. Bazı gruplar ve bireyler Rusya tarafında yer alırken diğerleri Ukrayna yanlısı bir konum almış ve ilhakin hareketin müdahale karşıtı ve kendi kaderini tayin yanlısı tutumuna aykırı olduğunu dile getirmiştir. Greg Johnson, Counter-Currents Publishing'in web sitesindeki bir makalesinde bu işgalin gayri meşru olduğunu ve ülkeyi etnik olarak homojen topluluklara bölüp bölme kararının Ukrayna halkının kararı olduğunu söyler.³⁶ *Affirmativeright.blogspot.com* ve genel olarak da Liddell, Putin'i destekler ama Ukrayna vakası üzerine pek çok eleştirel makale yayımlamışlardır. "Putin vs. Milliyetçiler" başlıklı bir makalede Rus eylemci Dimitry Savvin "hem Kırım'ın ilhaki hem de Maidan'da başarılı bir şekilde başlayan devrimi engelleme çabaları Ukrayna'nın Sovyet mirasını ve neo-Bolşevizm'i arkada bırakma çabalarını engelleme amacı taşıyor" yazmıştır.³⁷ Öte yandan, Nazi National Vanguard'ın kurucusu Kevin Alfred Strom "Rusya'yı zayıflatmak ve nihayetinde burada Yahudi yanlısı bir hükümeti başa geçirmek için Yahudi/ABD mihveri Ukrayna'da bir darbe tasarladı" diyerek müdahaleyi haklı bulduğunu ima etmiştir.³⁸

Alexander Dugin

Alternatif Sağ'ın Batı'nın kültürel çöküş içinde olduğunu düşünmesi dikkate alındığında, belki de aşırı sağın ideolojik ilham için Doğu'ya bakmak ve Rusya kökenli bazı fikirlerin Batı'da ciddi takipçi bulmasına şaşırmamak gerekir. Rus aşırı sağ eylemci ve teorisyen Alexander Dugin en az 1990'ların başından beri aşırı sağ çevrelerde isim yapmıştır ve Alternatif Sağ'da, hatta bir ölçüde görece ılımlı Alternatif Sağ'da da sık sık referans verilen bir ideolog haline gelmiştir. Dugin çalışmasının büyük bölümünü Avrupa aşırı sağ düşüncesine ayırır, Avrupa Yeni Sağ ile yakın bağları vardır ve "zamanımızın en büyük Avrupalı düşünürü" dediği Alain

36 Greg Johnson, "The Ukraine Crisis", *Counter-Currents Publishing*, 3 Mart 2014. <https://www.counter-currents.com/2014/03/the-ukraine-crisis>

37 Dace Kalnina, "Putin Vs. The Nationalists", *Affirmative Right*, 30 Ocak 2017. <https://affirmativeright.blogspot.com/2017/01/putin-vs-nationalists.html?m=0>

38 Kevin Alfred Strom, "Jewish Aggression, Part 2", *Kevin Alfred Strom*, 16 Ağustos 2014. <http://www.kevinalfredstrom.com/2014/08/jewish-aggression-part-2>

de Benoist'ı över.³⁹ Dugin'in çalışmalarının çoğu derleyip toplayıcı görevi görmüştür, aşırı sağ düşünce ve ideolojiyi Rusya bağlamına uyarlayarak bunu Rusya'da önceden beri mevcut olan ideolojik düşünce akımlarıyla birleştirir. Dugin'den övgü alan diğer bir Avrupalı aşırı sağ isim Julius Evola'dır ve Dugin, Evola'nın 1981 tarihli kitabı *Pagan Imperialism*'ini Rusçaya tercüme etmiştir.⁴⁰

Dugin 1990'lardan bu yana Rusya dışında da ciddi bir takipçi kitlesi edinmiş ve Avrupa ile Kuzey Amerika'da, kimileri artık Alternatif Sağ'ın parçası olan aşırı sağ aktivistlerden oluşan bir ağ kurmayı başarmıştır. Onu Alternatif Sağ ve Batı'daki aşırı sağın gözünde takdir edilesi kılan şey liberalizm eleştirisi ve belki de çelişkili biçimde Batı karşıtı retoriğiydi. Dünyayı küresel bir savaşın eşiğinde gibi sunan veya Batı toplumunu materyalizm, bireycilik ve liberal değerlerin yaygınlığının pençesinde resmeden dramatik dili de pek çok takipçi edinmesini kolaylaştırmıştır. Kendi yazdığı *The Fourth Political Theory* kitabında görüşlerini özetler ve Avrupalı aşırı sağ teorisyenlerle ortaklıklarına dair ciddi bir işaret verir:

Modernitenin ve ideolojik temelinin [...] insanlığın gelecekteki felaketi olacağını söyleyen, Batı hayat tarzının küresel hâkimiyetinin dünyanın nihai bozulması olacağını ileri süren René Guénon ve Julius Evola'nın vizyonunu paylaşıyorum.⁴¹

Zaman zaman “neo-Avrasyacılık” olarak da isimlendirilen Dördüncü Siyaset Teorisi [*The Fourth Political Theory* - FPT) Dugin'in 1990'lardan beri anlattığı, makalelerinde ve 1997 tarihli kitabı *The Foundations of Geopolitics*'te geliştirdiği bir ideolojidir.⁴² FPT, 20. yüzyılın üç merkezî ideolojisi olan faşizm, komünizm ve en önemlisi liberalizmin bir eleştirisidir. Yüzeysel bir biçimde, 1920'ler ve

39 José Pedro Zúquete, *The Identitarians: The Movement against Globalism and Islam in Europe* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2018), s. 232.

40 Marlene Laruelle, *Aleksandr Dugin: A Russian Version of the European Radical Right?* (Washington, DC: Kennan Institute Occasional Papers, 2006), s. 10.

41 Alexander Dugin, *The Fourth Political Theory* (Londra: Arktoz, 2012), s. 193 [Türkçesi: *Dördüncü Siyaset Teorisi*, çev. Orhan Efe Özenç, Kronoloji Yayınları, İstanbul, 2022].

42 Alexander Dugin, *Osnovy geopolitiki: geopolitic'esкое buduş'cee Rossii* (Moskova: Arktozeja, 1997).

1930'larda Avrupa'daki Sovyet göçmenleri tarafından yayılmış, Rusya'yı ve Avrasya kıtasını ne Asyalı ne de Avrupalı, aksine kendine özgü bir jeopolitik havza olarak gören bir milliyetçi düşünce akımı olan Avrasyacılık doktrini üzerine kurulmuştur. Avrasya'nın Batı'dan farkını buranın gayri liberal, gayri demokratik ve anti-bireyci olması şeklinde ortaya koyan izolasyonist bir düşünce akımıdır.⁴³ Dugin'in Avrasyacılık yorumu orijinaliyle pek az şeyi paylaşır. Rus aşırı sağını ve uluslararası bağlantılarını derinlemesine inceleyen iki akademisyen olan Shekhovtsov ve Umland, Dugin'in bu terimi benimsediğini çünkü bunun "Dugin'e, onun açısından daha önemli Rus olmayan [...] ideolojik kökenlerini gizleme imkânı verdiğini" ileri sürerek bunlar arasında Julius Evola ve de Benoist gibi Avrupa aşırı sağ düşünürlerini de sayarlar.⁴⁴ Dugin orijinal Avrasyacılığı Sovyet sonrası çağ için geliştirme veya uyarlama çabasına girmez, daha ziyade Avrupalı aşırı sağ fikirleri bir araya getirerek klasik Avrasyacı terminolojinin kimi kısımlarını korur. Dugin'in Batı karşıtı fikirleri bile Avrupalı aşırı sağ eleştirmenlerin liberal Batı'ya ilişkin fikirlerinin uyarlamalarıdır. René Guénon ve Julius Evola ile aynı vizyonu paylaştığını söylemesi de bunun göstergesidir.

Ancak, tıpkı klasik Avrasyacılıkta olduğu gibi Dugin de dünyayı kara güçleri ile deniz güçleri arasında böler ve ideolojisinin temelinde bu vardır. Dugin'e göre denizci devletler liberal ve bireycidir, buna karşın kara güçleri kolektivist ve gelenekçidir. Bununla birlikte, Dugin klasik Avrasyacılara kıyasla kara güçlerine daha fazla odaklanır. Klasik Avrasyacılık Avrasya'yı daha dar bir tanımla, aşağı yukarı Doğu Avrupa'dan Kuzey Doğu Asya'ya yayılan Sovyet İmparatorluğu olarak tanımlarken, Dugin'in neo-Avrasyacılık odağı hem daha geniş hem de daha ikirciklidir. Ona göre kara güçleri dünyanın her tarafındaki güçleri içerir ve bunların ABD ve Atlantikçiliğe karşı güçlerini birleştireceğini hayal eder. Bu ikirciklilik muhtemelen Dugin'in düşüncelerinin Rusya dışında da ta-

43 V. A. Shnirelman, "The Idea of Eurasianism and the Theory of Culture", *Anthropology & Archeology of Eurasia*, 36:4 (1998).

44 Anton Shekhovtsov ve Andreas Umland, "Is Aleksandr Dugin a Traditionalist? 'Neo-Eurasianism' and Perennial Philosophy", *The Russian Review*, 68:4 (2009), s. 675.

kipçi bulmasını sağlamıştır. José Pedro Zúquete ideolojiyi genişletmenin “liberalizm, Atlantikçilik ve bunlarla özdeşleştirilen küresel oligarşiye karşı çıkmaya çalışan tüm hareketleri kendisine çekme potansiyeli taşıdığını” söyler.⁴⁵

Dugin, Evola'nın şimdiki dünyanın yıkıntılarından yeni bir dünya kurulacağı fikrini paylaşır. Yıkımın yaratıcı gücü Alternatif Sağ'ın çoğu için bilindik bir temadır. Marlene Laruelle, *Key Thinkers of the Radical Right*'ta Dugin hakkındaki biyografi bölümünde “savaş kültürünü, eski dünyayı yıkıp yeni bir dünya kurmak için canlandırıcı bir araç olarak büyütür” der.⁴⁶ Klasik Avrasyacılığın izolasyonist bakışının aksine Dugin'in dünyayı ikilikçi bir biçimde bölen anlayışı, deniz ve kara güçleri arasında bir çarpışmanın kaçınılmazlığını öne sürer. Deniz güçleri, tüketimciliğin sürekli genişleyen kaynak ihtiyacı nedeniyle genişlemek zorundadır ve içkin olarak emperyal olan Rusya hayatta kalabilmek için ama aynı zamanda da Dugin'in milli kimliğine yakından bağlı olduğunu iddia ettiği “Avrasya İmparatorluğu'nun” merkezi olma hedefinin parçası olarak bu deniz güçlerinin genişlemesine karşı duracaktır.⁴⁷

Ancak Dugin biyolojik ırkçılığa ve beyaz üstünlükçü faşizm fikirlerine karşı çıktığını söyler. Onun neo-Avrasyacılığı milletlere, devletlere ve “medeniyetlere”, yani birbirinin yerine kullandığı ama biyolojik olarak tanımlanmamış terimlere odaklıdır. Bu bakış onun faşizm eleştirisinin parçasıdır.⁴⁸ Benoist'nın etnik çoğulculuğundan ilhamla, gruplar arasında bir hiyerarşiyi reddeder ama etnik grupların içkin olarak farklı olduğunu da ateşli bir şekilde savunmaya devam eder. Açıkta İslâmofobik de değildir, Müslüman ülkeler tahayyül ettiği Avrasya İmparatorluğu'nun parçasıdır.⁴⁹ Ancak, biyolojik ırkçılığı reddi en az o derece rahatsız edici

45 José Pedro Zúquete, *The Identitarians*, s. 232.

46 Marlene Laruelle, “Alexander Dugin and Eurasianism”, Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 161.

47 A.g.m., s. 160.

48 Alexander Dugin alıntısı şuradan: Lauren Southern, 2018, “Aleksandr Dugin on Millennials, Modernity and Religion” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=sl2-OHvxK4> [erişim 22 Ekim 2018].

49 Laruelle, “Alexander Dugin and Eurasianism”, s. 162.

bir dünya görüşünü maskeler. Dugin, örneğin, ırkların biyoloji tarafından değil, bir tür “metafizik misyon” tarafından tanımlandığını, fiziksel vücudun bu misyona farklı niteliklerle hayat verdiğini söyleyen Evola’nın benimsediği metafizik veya ruhani ırkçılığa benzer sözler söylemiştir.⁵⁰

Uluslararası yorumcular Dugin’in Kremlin üzerinde, hatta Putin üzerinde etkisi olduğunu dahi dile getirmişlerse de bu iddialar abartılıdır.⁵¹ Dugin belki de çelişkili biçimde yurtdışında yurtiçinde olduğundan daha başarılıdır. Rusya’daki etkisi inişli çıkışlıdır ve başarılı dönemleri olduysa da Kremlin’in çekirdekteki çevrelerine hiç ulaşamamıştır.⁵² Rusya’daki en büyük başarılarından biri, 1997’de *The Foundations of Geopolitics*’i yayımlamasıydı. Bu başvuru kitabı o zamanlar savunma bakanı olan Igor Rodionov tarafından sipariş edilmişti ve kitabın yayımlanması Dugin’e askerî çevrelerden çok okuyucu kazandırmıştı. Kitap ayrıca Dugin’e Genelkurmay Askerî Akademisi’nde hocalık kapısı da açmış, 1998’de Duma basın sözcüsü Gennadiy Seleznyov’a danışmanlık yapmasını da sağlamıştı.⁵³

Dugin 2002’de kendisinin öğretileri üzerine kurulan, Amerikan karşıtlığı ve jeopolitik temelli dış politikayı vurgulayan Avrasya Partisi ile doğrudan siyasi etki yaratmaya yönelik (başarısız olmuş) girişimlerde de bulunmuştu. 2003 yılında Uluslararası Avrasyacı Hareket’i (IEM - International Eurasianist Movement) kurarak neo-Avrasyacılığı tutundurmak ve başarılı olmamış parti yapısını ortadan kaldırmak için tekrar bir girişimde bulunmuştu. Amaç bu fikirleri Rusya’nın dışına da yaymaktı ve bu amaçla eski Sovyet ülkeleri ile pek çok Avrupa ülkesinde şubeler kurulmuştu.⁵⁴ IEM ilk

50 Andreas Umland, “Pathological Tendencies in Russian ‘Neo-Eurasianism’: The Significance of the Rise of Aleksandr Dugin for the Interpretation of Public Life in Contemporary Russia”, *Russian Politics & Law*, 47:1 (2009), s. 78.

51 Bkz. Anton Barbashin ve Hannah Thoburn, “Putin’s Brain”, *Foreign Affairs Group*, 31 Mart 2014. <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2014-03-31/putins-brain>

52 Laruelle, “Alexander Dugin and Eurasianism”, s. 158.

53 Umland, “Pathological Tendencies in Russian ‘Neo-Eurasianism’: The Significance of the Rise of Aleksandr Dugin for the Interpretation of Public Life in Contemporary Russia”, s. 76.

54 Alexander Dugin, *Eurasian Mission: An Introduction to Neo-Eurasianism* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd, 2014), s. 28.

başta güçlü konumlardaki pek çok kişiden destek gördü.⁵⁵ Ancak ümit verici başlangıçtan sonra yeterli sayıda üye kazanmayı başaramadı. Kendisini beyaz üstünlükçü aşırı sağ gruplardan ayırtırmaya çalıştıysa da, IEM tarafından düzenlenen yürüyüşlere, IEM'den çok aralarında dazlak Nazilerin ve inanılmayacak derecede antisemitist bir örgüt olan Pamyat'ın da dahil olduğu aşırı sağdan katılımcı gelmesi sonucu bu da mümkün olmadı.⁵⁶

Dugin 2008'de bir kez daha derli toplu bir kurum oluşturmaya niyetlendi ve Moskova Devlet Üniversitesi'nde (MSU) (üniversitenin zaten muhafazakâr bir kurum imajı vardı) Sosyoloji bölümü altında bir Muhafazakârlık Araştırma Merkezi kurma fırsatı elde etti. Ancak bu girişim de kısa ömürlü oldu. 2012 ile 2014 arasında Kremlin, Putin liderliğindeki yeni hükümetin liberal sesleri susturmaya çalışması sayesinde muhafazakâr fikirlere daha açık hale geldi, yani Dugin'in yeniden kamuya açık forumlara ve ana akım medyaya çıkma ihtimali ortaya çıktı, ancak Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhakı sırasındaki eleştirel yorumları Dugin'i yedi.⁵⁷ Dugin işgali destekliyordu ama Ukrayna milliyetçilerine karşı yeterince sert olunmadığı için işgalin uygulanma biçimini eleştiriyordu. Abhazyaya haber ajansına verdiği bir röportajda Rusya'yı Ukraynalı milliyetçileri "öldürmeye, öldürmeye, öldürmeye" çağırıyordu. Bu da muhtemelen ana akım platformlardan uzaklaştırılmasına katkıda bulundu ve Abhazyaya haber ajansına yaptığı açıklamaya odaklanan bir dilekçe 10 binden fazla kişi tarafından imzalanınca MSU'daki konumundan da oldu.⁵⁸

Uluslararası alanda ise daha başarılı bir seyir izledi ve Avrupa ve ABD çapında, aralarında yukarıda bahsi geçen Avrupa Yeni Sağ'ının ve Alternatif Sağ'dan önemli eylemcilerin de bulundu-

55 Umland, "Pathological Tendencies in Russian 'Neo-Eurasianism'", s. 80.

56 Wayne Allensworth, "Dugin and the Eurasian controversy: Is Eurasianism 'patriotic'?", Marlène Laruelle (ed.), *Russian Nationalism and the National Reassertion of Russia* (New York: Routledge, 2009), s. 104.

57 Laruelle, "Alexander Dugin and Eurasianism", 158.

58 "Требуем увѣльнения прѣфессѣра факультета сѣциѣлѣгии МГУ А. Г. Дугина!", <https://www.change.org/p/ректору-мгу-им-лѣмѣнѣсѣва-академику-в-а-садѣвничему-требуем-увѣльнения-прѣфессѣра-факультета-сѣциѣлѣгии-мгу-а-г-дугина> [erişim 4 Ocak 2019].

ğu aşırı sağ gruplar ve bireylerden oluşan bir ağ kurdu. Üstünlükçü fikirlere karşı olduğunu ileri sürse de 2015 yılında Matthew Heimbach'ın Gelenekçi İşçi Partisi'nin kuruluşuna *Skype* üzerinden katılmayı seçti ve yaptığı konuşmada ABD'deki Avrupa mirası taşıyan insanların tehlike altında olduğunu söyledi.⁵⁹ Dugin, bir önceki yıl Kırım'ın işgaline verdiği ateşli destek sebebiyle uygulanan yaptırım listesindeydi ve bu yüzden ABD'ye girmesine izin verilmemişti.⁶⁰ Ayrıca Richard Spencer'in girişimleri olan *AltRight.com* ve *Radix Journal*'da da düzenli olarak yazıyordu.⁶¹ Spencer bu iyiliği karşılıksız bırakmadı ve o da Dugin'in web sitesine yazılar yazdı.⁶² Kitaplarının çoğu, dünyadaki en büyük aşırı sağ yayıncılarından olan, Ağustos 2018'e dek Ulusal Politik Enstitüsü ve beyaz üstünlükçü internet radyo ve televizyon kanalı Red Ice Creations ile birlikte Spencer'in Atlantik ötesi firması *AltRight Corporation*'ın da parçası olan Daniel Friberg'in *Arktos Media*'sından çıktı.⁶³ Dugin ayrıca sık sık Amerikalı komplo teorisyeni Alex Jones'un *InfoWars* programına katıldı ve David Duke ile yan yana görüntülendi.⁶⁴ Spencer'in sonradan ayrıldığı karısı Nina Kouprianova Rusya'da doğmuştu ve Dugin'in yazılarını İngilizceye çeviriyordu.⁶⁵ Dugin'in görece ılımlı Alternatif Sağ'ın çeşitli kesimleriyle de irtibatı vardı. 2018'de Kuzey Amerikalı video blogcular Lauren Southern ve Brittany Pettibone ile röportaj

59 George Michael, "Useful Idiots or Fellow Travelers? The Relationship between the American Far Right and Russia", *Terrorism and Political Violence*, 31:1 (2019), s. 77.

60 Kathrin Hille, "Blacklist Putin loyalists, says Navalny", *Financial Times*, 11 Mart 2015. <https://www.ft.com/content/0e21a4b4-c80a-11e4-8210-00144feab7de>

61 Alexander Dugin, "MAKE DASEIN GREAT AGAIN", *Radix Journal*, 18 Mart 2016. <https://radixjournal.com/2016/03/2016-3-18-9g6g8wrlcugqzwq7aiwju912smr0in>

62 Richard Spencer, "Will Trump Really Make America Great Again?", *Katheon*, 25 Ocak 2017. <https://katehon.com/en/article/will-trump-really-make-america-great-again>

63 *Arktos Media Ltd.*, "Departure from the AltRight Corporation", *Arktos*, 3 Ağustos 2018. <https://arktos.com/2018/08/03/departure-from-the-altright-corporation>

64 David Duke, "Jewish Attacks on Russian Parliamentarians Reveal Their Own Hypocrisies", *DavidDuke.com*, 26 Ocak 2005. <http://web.archive.org/web/20050308111116/http://www.davidduke.com:80/index.php?p=224>

65 Casey Michel, "Meet the Moscow Mouthpiece Married to a Racist Alt-Right Boss", *The Daily Beast*, 20 Aralık 2016. <https://www.thedailybeast.com/meet-the-moscow-mouthpiece-married-to-a-racist-alt-right-boss>

yapmış,⁶⁶ Posobiec ise *tweet* atarak Dugin'in kitaplarını okuduğunu belirtmişti.⁶⁷

Dugin uluslararası aşırı sağ için önemli bir isim haline geldi ve aynı zamanda Avrupalı aşırı sağ fikirleri Rusya'ya taşımaya, onları Rusya'daki çalışmalara uyarlamaya ve dahil etmeye çalıştı. Buna ek olarak ana akım medyaya olan inişli çıkışlı erişimi, Rus milli projesine ve rejimine destek gösterildiği sürece bu tarz aşırı fikirlerin bu platformlara erişime pek de engel teşkil etmediğinin göstergesidir.

Kremlin'in desteği

Rus devletinin yurtdışındaki aşırı sağa doğrudan destek verdiğine dair kanıt bulmak, Batı'da aşırı sağın Rusya'yı desteklediğine dair ifadelerden daha karmaşık bir konudur. Avrupa'daki radikal sağ partilere destek verildiğine ilişkin ciddi kanıtlar vardır. Anton Shekhovtsov, monografisi *Russia and the Western Far Right: Tango Noir*'da Avrupa'da, özellikle İtalya, Fransa ve Avusturya'daki aşırı sağ gruplar ve eylemcilerle bağlantılar kurulduğunu detaylı olarak anlatır.⁶⁸ Marine Le Pen'in Ulusal Birlik'inin (daha önceden Ulusal Cephe) Kremlin bağlantıları olan Rus bankalarından kredi almış olmaları da gayet iyi belgelenmiştir.⁶⁹ Rus rejiminin genel motivasyonunun ise bu örgütlerin davalarını doğrudan desteklemesi değil, buralarda Rus müttefikleri yaratmak olduğu düşünülmelidir. Fransa örneğinde, devlet tarafından fonlanan RT ve *Sputnik News* gibi medya kuruluşları 2013 ile 2015 arasında Le Pen'i ve Ulusal Birlik'i desteklerken 2017 Başkanlık seçimlerine giden süreçte François Fillon'u desteklemiş, sonradan Le Pen'e verilen destek Fillon'u geçince tekrar Le Pen'i desteklemeye dönmüştür.⁷⁰ James Sherr'in *Hard Diplomacy and Soft Coercion: Russia's Influen-*

66 Alexander Dugin alıntısı şuradan: Lauren Southern, 2018, "Aleksandr Dugin on Millennials, Modernity and Religion" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=sl2-OHvxK4> [erişim 22 Ekim 2018].

67 Jack Posobiec'in *tweeti*, 13 Haziran 2017, nefret değil UMUT çevrimiçi arşivi.

68 Shekhovtsov, *Russia and the Western Far Right: Tango Noir*.

69 Gabriel Gatehouse, "Marine Le Pen: Who's Funding France's Far Right?", *BBC Panorama*, 3 Nisan 2017. <https://www.bbc.com/news/world-europe-39478066>

70 Shekhovtsov, *Tango Noir*, s. 253.

ce *Abroad* kitabında belirttiği gibi, Rusya'nın en üst seviyedeki hedefi "içerideki yönetim sisteminin korunmasına yardımcı olacak bir uluslararası ortamın yaratılmasıdır".⁷¹

Bu çabalara rağmen Rusya insan haklarındaki gerilemeden ve gayri liberal politikaların uygulanmasından ötürü Batı'daki politikacılardan ve uluslararası örgütlerden giderek artan bir biçimde tepki gördü. Bunlar arasında Haziran 2013'te geçen LGBT+ karşıtı yasa, Rusya'nın Suriye'ye müdahalesi ve 2008'deki Gürcistan savaşı gibi konular vardır. Cevaben, Rus rejimi Batı'da uluslararası topluluktaki desteğini belli bir seviyede tutabilmek için yeni müttefikler aramaya başladı. Ana akım politikacılar ve partiler arasından destek bulabilmek mümkün olmadığı için Kremlin zaten kendilerine destek gösteren radikal aşırı sağa yöneldi. Avrupa'daki radikal sağ partiler ve örgütler eski Sovyet cumhuriyetlerindeki Rus yanlısı ayrılıkçı hareketleri meşrulaştırmaya yaradı ve hem buralarda hem de Rusya'da seçim gözlemcisi olarak da görev yaptı.⁷² Örneğin, Rusya 2014'teki Kırım referandumu için hem Ulusal Birlik'i hem de Avusturya'dan Özgürlük Partisi'ni davet etmişti.⁷³

Radikal sağ partiler ve müesses nizam karşıtı aktörler genellikle Rus çıkarlarıyla kısmi bir örtüşme görür ve kimi durumlarda küresel bir güçle ilişkilendirilmekten meşruiyet devşirme ihtimali de sezerler.⁷⁴ Buna ek olarak, iş ve fon bulma ihtimalleri de her iki taraftan bu tarz girişimlere sıcak bakan aktörler çıkmasını teşvik etmiştir. Kremlin aşırı sağ eylemci gruplarından ziyade radikal sağ partileri desteklemeyi tercih etmiştir zira bunlar ana akıma daha yakındır ve daha meşru görülürler. Dolayısıyla, Rusya'nın aşırı sağ gruplara doğrudan destek verdiğine ilişkin kanıtlar bulunması beklenmemelidir. Pek çok durumda, eylemci gruplar, aynı zamanda daha ana akım aktörlerle rekabet halindedir. Bu daha uça-

71 James Sherr, *Hard Diplomacy and Soft Coercion: Russia's Influence Abroad* (Londra: Chatham House, 2013), s. 96. Orijinalindeki italikler kaldırılmıştır.

72 Antonis Klapsis, *An Unholy Alliance: The European Far Right and Putin's Russia* (Brüksel: Wilfried Martens Centre for European Studies, 2017), s. 44.

73 Halya Coynash, "The Crimean Referendum's Neo-Nazi Observers", *Kharkiv Human Rights Group*, 16 Mart 2014. <http://khp.org/index.php?id=1394946269>

74 Shekhovtsov, *Tango Noir*, s. xxvii.

ki gruplarla işbirliği yapmak, daha etkili radikal sağ aktörlerle olan ilişkileri zedeleme riskini barındırır.⁷⁵

Kremlin'in sahibi olduğu, hem Rus rejiminin eylemlerini aklatmakta hem de uluslararası ortamda aşırı sağı güçlendirecek fikirler yaymakta kilit rol oynayan uluslararası televizyon kanalı RT'yi de (eski "Russia Today") bu çıkarları düşünerek anlamak gerekir. Bu kanal altı dilde yayın yapar ve sadece radikal sağ parti liderlerine değil, komplo teorisyenlerine ve aşırı sağ aktivistlere de ekranlarında yer verir.⁷⁶ Önde gelen görece ılımlı Alternatif Sağcı isimlerden Milo Yiannopoulos Mayıs 2018'de bu kanala uzun bir röportaj vermiştir.⁷⁷ Richard Spencer da bu kanala çıkarak ABD-Rusya ilişkileri ve Libya'daki savaş hakkında yorumlar yapmıştır.⁷⁸ İsveçli bir Holokost inkârcısı ve o zamanlar Müslüman karşıtı internet yayını *Dispatch International*'de editörlük yapan Ingrid Carlqvist de 2013'te Stockholm'ün banliyölerinde gerçekleşen ayaklanmalar hakkında yorum yapması için davet edilmiştir.⁷⁹

Rusya'da aşırı sağ

Alternatif Sağ'ın Rusya'da bir muadilini tespit etmek zordur. Rus sosyal medya sitesi VK'da veya Facebook'taki Rusça gruplarda ve Rus mesajlaşma uygulaması *Telegram*'da bulunan, Avrupa ve Amerikan hareketiyle benzer özellikler taşıyan gruplar görece küçüktür. Ruslar ayrıca Alternatif Sağ için popüler olan *4chan*'in /pol/ altforumu gibi internetteki mesaj forumlarında nispeten daha az aktiftirler.⁸⁰

75 A.g.e., s. 252.

76 "About RT", RT, erişim: 20 Ekim 2018. <https://www.rt.com/about-us>

77 RT UK, 2013, "EXCLUSIVE: RT Speaks to Milo Yiannopoulos ahead of Day for Freedom Rally" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=WurmJ-ki5IM> [erişim 25 Ekim 2018].

78 RTQuestionMore, 2013, "Richard Spencer RT TV Exclusive Interview" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=dTKw7CD9v6Q> [erişim 25 Ekim 2018].

79 RTQuestionMore, 2013, "Stockholm Riots: Immigrant Anger" [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=nTz3GrXQAk8> [erişim 25 Ekim 2018].

80 Gabriel Emile Hine vd. "Kek, Cucks, and God Emperor Trump: A Measurement Study of 4chan's Politically Incorrect Forum and Its Effects on the Web", 11. Uluslararası AAAI Konferansı'nda sunulmuştur (ICWSM'17) (2017), s. 4.

Avrupa Yeni Sağı tarafından geliştirilmiş bir ideoloji olan kimlikçilikten ilham almış gruplar da söz konusudur. Bunlar arasında Kimlikçi Nesil isimli gençlik hareketinden kopan ve Rusya'da hem internette hem de zaman zaman sokak eylemlerinde aktif olan bir grup da vardır.⁸¹ Ancak Rusya'daki aşırı sağın durumunu tartışmak, Ukrayna ve Gürcistan'da gerçekleşen, Kremlin'in Batı karşıtı ve gayri liberal retoriklerini, politika değişikliklerini tetikleyen renkli devrimler bağlamına oturtmadan çok mümkün değildir. Bunlar hem Kremlin karşıtı aşırı sağın kovuşturulmasına hem de ultra-muhafazakâr, emperyalist ve aşırı sağ ideologlar da dahil olmak üzere bu ortamın Kremlin yanlısı kesiminin marjinaliteye kurtarılmasına yol açmıştır.⁸² Ukrayna ve Gürcistan'daki ayaklanmaların benzerinin yaşanması korkusu, Kremlin karşıtı grupların baskılanmasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, Kremlin'in tıpkı Avrupa'da çeşitli radikal sağ aktörlere yardım yaptığının belgelenmesindeki gibi Rus aşırı sağ grupları ve davaları doğrudan ve açıkça desteklediği iddiası meseleyi aşırı basitleştirmektedir.

Artık Kremlin'e muhalefet eden diğer kesimler gibi muhalefetteki aşırı sağ da şiddetle bastırılıyor ve bu da onların güçlü bir şekilde örgütlenme becerilerini etkiliyor. 2000'lerin ilk on yılında Rusya'da aşırı sağ grupların ciddi bir yükselişi olmuş, örgütlenme ve vahşi saldırılar da buna paralel olarak artmıştı. Rus aşırı sağ izleme örgütü SOVA'ya göre 2004'ten beri en az 4 bin kişi aşırı sağ gruplar tarafından öldürülmüş veya yaralanmıştır.⁸³ Örgüt, bu sayıların muhtemelen düşük tahminler olduğunu zira teker teker toplandığını ve pek çok suç eyleminin raporlanmadığını belirtir. Cinayetlerin çoğu, uzun süredir Rusya'nın ırkçı sokak hareketi ortamının çoğunluğunu oluşturan ırkçı dazlak gruplarına atfedilir.⁸⁴ Bunun-

81 "Идентаристы Рёссии", VK grup sayfası. https://vk.com/generation_identity [erişim 14 Ekim 2018].

82 Shekhovtsov, *Tango Noir*, s. 92.

83 SOVA Center, "Database", <https://www.sova-center.ru/database> [erişim 20 Ekim 2018].

84 Alexander Verkhovsky, "Future Prospects of Contemporary Russian Nationalism", Marlène Laruelle (ed.), *Russian Nationalism and the National Reassertion of Russia* (New York: Routledge, 2009), s. 92.

la birlikte, saldırılarda 2008 yılındaki zirve noktasından sonra belirgin bir düşüş olmuştur.

Aktif olarak baskılanmanın en açık örneği aşırı sağ eylemcilerin tutuklanma sayılarındaki artıştır.⁸⁵ Devlet baskısının yarattığı etkinin bir örneği, bir resmî tatil olan Ulusal Birlik Günü'nde, yani 4 Kasım'da düzenlenen ve Rus Yürüyüşü olarak bilinen eylemi baskılama çabalarıdır. Bu yürüyüş uzun yıllar boyunca Moskova ve diğer şehirlerde binlerce aşırı sağ eylemcinin katılımına sahne olmuştur. Rus Yürüyüşü ilk başta otoriteler tarafından desteklenmişti zira bu yürüyüş, 1917'deki Ekim Devrimi'ni anan tatil kaldırıldıktan sonra yerine konan yeni Ulusal Birlik Günü'nde gerçekleşen çok az sayıdaki eylemden biriydi. Ancak, zamanla düzenleyenler daha açık biçimde Kremlin karşıtı bir tutum benimsediler ve bu süreç Ukrayna'nın 2014 yılındaki işgaliyle hızlanarak Rus aşırı sağ sokak hareketlerini böldü ve zayıflattı. 2014'te Moskova'da aynı isimli iki yürüyüş vardı, bunlardan biri Kırım'da olup bitenleri desteklerken diğeri desteklemiyordu. Rus Yürüyüşü, düzenleyenlerin pek çoğunun hapse atılmasıyla artık neredeyse ortadan kalktı. 2017 yılında polis tarafından dağıtıldı ve pek çok katılımcı tutuklandı.⁸⁶ Bunun yerine, mevcut rejime itiraz etmeyen gruplar ortaya çıktı. Bunlar arasında Kremlin yanlısı Dugin gibi ideologlarla ve onların çok sayıdaki eylemci örgütleriyle bağlantılı olanlar vardır. Bu gruplardan biri, yukarıda bahsi geçen, Shekhovtsov'un benzer bir kalkışmaya proaktif bir şekilde karşı çıkmak için gençleri rejim yanlısı bir harekete dahil etmek amacıyla kurulduğunu ileri sürdüğü Avrasya Partisi'nin gençlik örgütü olan Avrasya Gençlik Birliği'dir. Örgüt hâlâ aktiftir ve Dugin'in diğer temel fikirlerinin yanı sıra güçlü Amerikan karşıtlığı etrafında toplanır.⁸⁷

Baskıdan kaçınmayı başarabilen diğer bir hareket de Ortodoks köktenciler oldu. Rus Ortodoks Hristiyan köktenciler demokrasi ve insan hakları gibi kavramları reddeder, Batı etkisine karşı çıkar

85 Richard Arnold ve Andreas Umland, "The Radical Right in Post-Soviet Russia", 590.

86. Mariya Petkova, "The Death of the Russian Far Right", *Al Jazeera*, 16 Aralık 2017. <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2017/11/death-russian-171123102640298.html>

87 Shekhovtsov, *Tango Noir*, s. 76-77.

ve Ortodoks olmayan mezheplere baskı yapılmasını talep eder.⁸⁸ Ekim 2017’de, Çar II. Nikolay’ın hayatını ve balerin Matilda Kshenskaya ile olan ilişkisini anlatan film *Matilda* Rus Hristiyan Ortodoks köktencilikler arasında çok büyük tepkiye yol açtı ve sinema salonlarına yapılan tehditlere, yönetmenin stüdyosuna molotof-kokteyli atılmasına kadar giden şiddetli bir kampanyaya sebep oldu.⁸⁹ Olayın akabinde internet protestoları ve yine yönetmenle filmi gösteren sinema salonlarına karşı internet kampanyaları da yapıldı, bu da grupların internette eyleme geçebilme kapasitelerini artırdığını ortaya koydu.

Sonuç

En başta Alternatif Sağ ama aynı zamanda görece ılımlı Alternatif Sağ’ın da kimi kesimleri Rus aşırı sağ gruplarıyla bağlantılar kurmak ve uluslararası politik arenada Rusya’yı desteklemek için ideolojik ve stratejik sebepler buldu. Bu örtüşmenin temelinde, Alternatif Sağ ve ondan önce gelen pek çok aşırı sağ hareket tarafından “Batı medeniyetini” zayıflattığı söylenen liberalizm, küreselleşme ve eşitlikçi hareketlere yöneltilen eleştiri vardı. Rusya, Alternatif Sağ’ın yıkıcı olduğunu düşündüğü bu derinleşen etkiye karşı direnebilecek az sayıdaki ciddi güçten biri olarak görülür oldu. Giderek artan otoriterlik gerçeği ve algısı, yanı sıra Rusya’da ilerici değerlere karşıtlık Rus devlet görevlilerinin Avrupa ve Kuzey Amerika’daki aşırı sağla irtibat kurmalarını kolaylaştırdı. Bu bakış açısı hareketin şu anki lideri Richard Spencer tarafından paylaşıldığı gibi, artık Alternatif Sağ ile irtibatlı olan daha eski nesil, örneğin David Duke tarafından da dile getirilmiştir.

Kremlin’in Alternatif Sağ eylemcilerine doğrudan destek olduğu iddialarına ise ihtiyatla yaklaşılmalıdır. Genel olarak, Alternatif Sağ’ın kafasındaki Rusya ve özellikle Rus başkanı imajı idealleş-

88 Aleksandr Verkhovsky, “The Role of the Russian Orthodox Church in Nationalist, Xenophobic and Antiwestern Tendencies in Russia Today: Not Nationalism, but Fundamentalism”, *Religion, State and Society*, 30:4 (2002), s. 334.

89 Mansur Mirovalev, “The Rise of Russia’s ‘Violence-prone Alt-right’”, *Al Jazeera*, 27 Ekim 2017. <https://www.aljazeera.com/news/2017/10/rise-russia-violence-prone-alt-171025103935875.html>

tirilmiştir ve çok basitleştirilmiştir. Bazı eylemcilerin Kremlin'in Trump'ı Clinton'a tercih etmesi veya Alternatif Sağ'ın da benimsediği anlatılara başvurmasından ötürü Kremlin'den sağladıklarını düşündükleri destek bir doğrudan destek değil, hatta hareketle olan sahici bir ideolojik ortaklık bile değildir. Aksine, bunlar, Kremlin'in aşırı sağ retoriği demokratik Batılı ülkelerdeki demokratik süreçleri aksatmak için kullanabileceği pek çok aletten biri olarak gördüğünü ortaya koyar.

Hem bu retoriğin hem de Avrupa ve başka yerlerdeki aşırı sağ adaylara olan desteğin stratejik olması onu daha az endişe verici yapmaz. Yerlilik ve popülizm üzerinde yükselen bir anlatı; ister stratejik bir tercih, ister 2016 ABD Başkanlık seçimlerinde Rus etki kampanyasından kaynaklanan pek çok ilerici mesajın da gösterdiği gibi deneme yanılma sonucu belirlenmiş olsun, en azından kısmen başarılı olmuştur ve Kremlin muhtemelen yakın zamanda bu retoriği kullanmayı bırakmayacaktır. Bunu dışsallaştırmamak ve büyüyen aşırı sağı sadece dış müdahalenin sonucu olarak görmek gerekir ama aynı zamanda Rusya'nın çıkarları ve aşırı sağ fikirleri büyütme ihtimalleri bilhassa internet ortamında hafife alınmamalıdır. Sosyal medya üzerinde gerçekleşen gizli operasyonlar haricinde tamamen açık pek çok ortam aşırı sağ aktörleri büyüterek Kremlin'in işine gelecek anlatıları destekler. RT ve canlı video bölümü *Ruptly* aşırı sağ mitingleri *YouTube*'da yayınlamayı alışkanlık haline getirmiş, böylece bu organizasyonlara dikkat ve meşruiyet kazandırmıştır. İyi belgelenmiş olan Avrupa'daki radikal sağ partilere olan desteğin yanı sıra bu gelişme de Kremlin'in çıkarlarının en azından şu an itibarıyla geniş aşırı sağdakilerle örtüştüğünü ve Kremlin'in bu yolla etkisini artırmak için kaynak harcamaya ve yatırım yapmaya istekli olduğunu gösteriyor.

Mit, Mistisizm, Hindistan ve Alternatif Sağ

Herhangi bir Alternatif Sağ web sitesinin yorumlar bölümüne kısaca göz atmak, okuyucuyu beyaz olmayan etnisitelere yönelik oldukça kaba bir ırkçılıkla tanıştırır. Hintler de bundan muaf değildir ve sıklıkla “Pajeetler”, “sokağa sıçanlar” olarak aşağılanır veya cinsel tacizci olarak stereotipleştirilirler. Bu elbette beyaz üstünlüğü üzerine kurulu bir hareket için şaşırtıcı değildir. Ancak, bu web sitelerinin çoğuna derinlemesine bakıldığında Aryan halklarının “Hint-Avrupa” mirasını, Hindu metinlerinden alıntıları, Doğu tanrılarının resimlerini ve döngüsel zaman ve “Kali Yuga” gibi referansları görmek mümkündür.

Alternatif Sağ’ın –çeşitli aşırı sağ filozofları kendisine çeken– kimi önemli isimleri ve kurumları, mistik ve ruhani bir temel ararken 20. yüzyılın bir dizi ezoterik hareketinden ve faşist gurularından öğretiler devşirdiler. Bu düşünürler ve hareketler Alternatif Sağ yayınevleri ve web siteleri aracılığıyla yeniden daha büyük kitlelere erişme olanağı kazandı. Bu bölüm, tarihçi Blake Smith¹ ile gazeteciler Carol

1 Blake Smith, “The Alt-Right Apocalypse: Hindu Eschatology and the Reactionary Mind”, *Marginalia: Los Angeles Review of Books*, 17 Ağustos 2017. <https://marginalia.lareviewofbooks.org/alt-right-apocalypse> ve Blake Smith, “Writings of French Hindu who Worshipped Hitler as an Avatar of Vishnu Are Inspiring the US Alt-right”, *Scroll*, 17 Aralık 2016. <https://scroll.in/article/823142/writings-of-french-hindu-who-worshipped-hitler-as-an-avatar-of-vishnu-are-inspiring-the-us-alt-right>

Schaeffer,² Joshua Green³ ve Maria Margaronis'in⁴ çalışmaları üzerinden bu tarz esrarlı isimler ve hareketlerden malzeme toplayan Alternatif Sağ'ın kimi fraksiyonlarının Hindu felsefesinin bazı unsurlarını nasıl bünyesine kattığını ve günümüz Hindu milliyetçiliğiyle (*Hindutva*) olan ilginç (ancak sınırlı) bağlarını inceleyecek.

Counter-Currents Publishing'in editörü ve Alternatif Sağ ideoloğu Greg Johnson, Farnham O'Reilly'nin *Hyperborean Home* (2011) isimli "ırkçı milliyetçi fantezi" kitabına yazdığı bir değerlendirmede beyaz milliyetçi harekete ilham vermek için "olguların yeterli olmadığını" yazar:

İhtiyacımız olan şey bir mittir, yani somut bir vizyon, kim olduğu muza ve ne olmak istediğimize ilişkin bir hikâye. Mitler hikâye olduğu için herkes tarafından anlaşılabilir ve takdir edilebilir. Ayrıca mitler bilimin ve politika analizlerinin aksine ruhları titretir ve harekete geçmenin kılcal damarlarına ulaşır. Mitler dünyayı değiştirmek için toplu eyleme ilham verebilir.⁵

Alternatif Sağ'ın kimi unsurları hareketin çukurun dibindeki ırkçılığını yükseltmek amacıyla, "Aryanların" yarı tanrısal kökenlerinden dünyanın sonuna ve yeniden doğuşuna dek uzanan oldukça kapsayıcı mitolojileri bazen yarı ironik biçimde tedavüle soktular.

Aryan anayurdu

Richard Spencer'ın –kendisine ait AltRight Corporation tarafından, felaketle sonuçlanan Charlottesville'deki "Sağı Birleştir

2 Carol Schaeffer, "Alt-Reich: The Unholy Alliance between India and the New Global Wave of White Supremacy", *The Caravan*, 1 Ocak 2018. <https://caravanmagazine.in/reportage/unholy-alliance-india-white-supremacy>

3 Joshua Green, *Devil's Bargain: Steve Bannon, Donald Trump, and the Storming of the Presidency* (New York: Penguin Press, 2017).

4 Maria Margaronis, "Savitri Devi: From the Aryans to the Alt-right", *BBC Radio 4* Yayını, 3 Kasım 2017, <https://www.bbc.co.uk/programmes/p05lxqgl> ve Maria Margaronis, "Savitri Devi: The Mystical Fascist Being Resurrected by the Alt-right", *BBC News Magazine*, 29 Ekim 2017. <https://www.bbc.co.uk/news/magazine-41757047>

5 Greg Johnson, "Hyperborean Home", *Counter-Currents Publishing*, 8 Temmuz 2011. <https://www.counter-currents.com/2011/07/hyperborean-home>

Mitingi”nden bir gün önce yayımlanan– “Alternatif Sağ hareket için metapolitik manifesto”sunun açılış paragrafı şöyledir:

İrk gerçektir. İrk önemlidir. İrk kimliğin temelidir. “Beyaz”, her biri genellikle Aryan adı verilen Hint-Avrupa ırkından gelen dünya çapındaki insan toplulukları için bir kısaltmadır. “Avrupalı”, içinden kültürlerin ve ortak bir medeniyetin filizlendiği çekirdek bir kütledir – Kelt, Cermen, Helen, Latin, Nordik ve Slav.⁶

Alternatif Sağ’daki ortak güdü, genellikle kuzey Hintlilerle ortak atalara sahip olduğu düşünülen beyaz “Aryan” ırkını koruma ısrarıydı. Spencer’ın *Radix Journal*’ındaki bir makale, “Batı kimliği tamamen Hint-Avrupa’dır” iddiasındaydı.⁷

Nicholas Goodrick-Clarke’ın *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism and the Politics of Identity* adlı eseri, aşırı sağın fraksiyonları tarafından benimsenen Aryan mitolojisinin Aydınlanma Çağı’nda ortaya çıktığını ileri sürer. Friedrich Schlegel (1772-1829) Nordik ve Hint dilleri ile gelenekleri arasındaki benzerliklerden yola çıkarak, kökü Kuzey Hindistan’a dayanan eski ve üstün bir ırkın –bunlara Aryan adını verir– buradan Batı’ya açılarak dünyanın büyük medeniyetlerini kurduğunu iddia eder.⁸ Bu anlatı Avrupalılara İncil dışı bir köken hikâyesi verdiği için, Christian Lassen (1800-1876) gibi antisemitistler kahraman Hint-Avrupa Aryanlarını onların daha aşağıdaki ters imgesi olan Yahudilerle bir ikilik içinde ele alır.⁹

Goodrick-Clarke’ın yazdığı gibi, tarih öncesi Aryan anayurduna ilişkin mitler, militan Hint milliyetçiliği sebebiyle “Hint isyanının babası” olarak bilinen Bal Gangadhar Tilak (1856-1920) tarafından geliştirilmiştir.¹⁰ Tilak, Hindu kutsal metinleri olan *Vedaların*

6 Richard Spencer, “What It Means to Be Alt-Right: A Meta-political Manifesto for the Alt-Right Movement. THE CHARLOTTESVILLE STATEMENT”, *AltRight.com*, 11 Ağustos 2017. <https://altright.com/2017/08/11/what-it-means-to-be-alt-right>

7 Yazar belirtilmemiş, “The Occidental Identity: An Oriental Perspective”, *Radix Journal*, 8 Ekim 2014. <https://radixjournal.com/2014/10/2014-10-8-the-occidental-identity>

8 Nicholas Goodrick-Clarke, *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism and the Politics of Identity* (New York ve Londra: New York University Press, 2002), s. 89.

9 A.g.e., s. 90.

10 A.g.e., s. 91.

eski Aryanların torunları tarafından yazıldığını, metinler üzerine yaptığı araştırmalarının yaklaşık 10 bin yıl önce Aryanların Arktik bölgede ruhen üstün bir medeniyet içinde yaşadığını ve son Buzul Çağı'nın gelmesiyle birlikte buradan göç edilmesi sonucu bu medeniyetin yok olduğunu ortaya çıkardığını dile getirir.¹¹ Tilak'a göre Aryanların "canlılığı ve üstünlüğü", "temasa geçtikleri Aryan olmayan ırkları yok etmek veya asimile etmek yoluyla fethetmelerinden" belliydi ve bu kabiliyet ancak "asıl Arktik yurtlarındaki yüksek medeniyet derecesiyle" açıklanabilirdi.¹²

Arktik Aryan anayurdu teorisi, Gelenekçilik ekolünün önemli isimlerinden İtalyan Julius Evola (1898-1974) gibi Batılı aşırı sağ düşünürler tarafından da benimsenmiştir. Evola en ünlü çalışması olan *Revolt against the Modern World*'de, "Kuzey Sakini [Hyperborean]" halkların bir felaket yüzünden güneye göçmeye mecbur kalmadan önce Arktik bölgede yaşadıklarını ileri sürer.¹³ Evola "bu Arktik yurdun hatırası, pek çok halkın geleneklerinde yaşar"¹⁴ der ve pek çok medeniyetin antik metinlerinde kutuplardaki bir yurda ilişkin imaların mevcut olduğunu iddia eder.¹⁵ Thomas Hakl ve Joscelyn Godwin'e göre Evola'nın, Aryanların kutuplardaki kökenlerini kanıtlamaya çalışan Nazi kurumu olan *Ahnenerbe* (Ata Mirasını Araştırma Topluluğu) ile irtibatı olduğuna dair kanıtlar vardır.¹⁶

Alternatif Sağ'ın ideolojik oluşumunda önemli rol oynamış Avrupa Yeni Sağ'ını da anmak gerekir.¹⁷ Avrupa Yeni Sağı düşünürü Alain de Benoist'nın paganizmi benimsemesi kısmen paganizmin Hristiyanlığa göre daha otantik bir Hint-Avrupa ruhaniliğini tem-

11 A.g.e., s. 91.

12 Bal Gangadhar Tilak alıntısı şurada: Goodrick-Clarke, *Black Sun*, s. 91.

13 A.g.e., s. 59.

14 Julius Evola alıntısı şu kitaptan: Joscelyn Godwin, *Arktos: The Polar Myth in Science, Symbolism, and Nazi Survival* (Kempston, Illinois: Adventures Unlimited Press, 1996), s. 58.

15 A.g.e., s. 58.

16 H. Thomas Hakl ve Joscelyn Godwin, "Julius Evola and Tradition", Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 63.

17 Avrupa Yeni Sağ'ının Alternatif Sağ üzerindeki etkisi elinizdeki kitabın birinci bölümünde tartışıldı.

sil etmesinden kaynaklanıyordu. De Benoist kariyerinin başlarında, *The Indo-Europeans: In Search of the Homeland* isimli, Alternatif Sağ yayınevi Arktos Media tarafından 2016'da geliştirilmiş bir İngilizce baskısı da yayımlanan, Hint-Avrupa üzerine araştırmaların bir özetini de kaleme almıştı. Diğer önemli Avrupa Yeni Sağ isimleri arasında Thule-Seminar isimli Hint-Avrupa kültürünü araştırma grubunu kuran Alman Pierre Krebs de vardır.¹⁸ “Thule”, Aryan halklarının anayurdu olduğu iddia edilen mitik bir kuzey adasıdır ve bu da Arktik anayurt mitinin bir diğer ifadesidir.

Hem Evola hem de Avrupa Yeni Sağ, Kremlin içinde etkili bir ideolog olduğu söylenen¹⁹ (şüphesiz abartılı bir biçimde)²⁰ Rus düşünür Alexander Dugin üzerinde de önemli etki yapmıştır. Marlene Laruelle'in altını çizdiği gibi, Dugin'in Kuzey Sakini anlayışı, Nazi *Ahnenerbe*'nin kurucu ortağı Hermann Wirth'ten alınmıştır. Dugin'e göre “binlerce yıl önce topraklarımız Arktik'tekilerin torunlarına, Hindu ve İran medeniyetlerinin kurucularına kapılarını açmıştır. Biz (özellikle Ortodoks Hristiyanlar) Arktik'in mirasçılarının, onların eski geleneklerinin en doğrudan mirasçısıyız”.²¹ Dugin başka vesilelerle de Kuzey Sakinlerinin “barbar işgallerinde tanrısal bir şeyler vardır” der; bu işgaller güneyin daha aşağı, “efemine” medeniyetlerine “yıkım, ölüm ve yok oluş getirmiş ama aynı zamanda onlara yeni bir hayat, yeni kan ve taze enerji katmıştır”.²²

Dugin'in Alternatif Sağ ile pek çok bağlantısı vardır. Spencer'in Ulusal Politika Enstitüsü'nün 2014'te Budapeşte'deki konferansı-

18 “Homepage”, *The Thule-Seminar*. <http://www.thule-seminar.org> [erişim 6 Temmuz 2018].

19 Anton Barbashin ve Hannah Thoburn, “Putin's Brain: Alexander Dugin and the Philosophy Behind Putin's Invasion of Crimea”, *Foreign Affairs*, 31 Mart 2014. <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2014-03-31/putins-brain>

20 Marlene Laruelle, “Alexander Dugin and Eurasianism”, Mark Sedgwick (ed.), *Key Thinkers of the Radical Right: Behind the New Threat to Liberal Democracy* (Oxford: Oxford University Press, 2019), s. 163.

21 Alexander Dugin alıntısı şuradan: Marlene Laruelle, “Aleksandr Dugin: A Russian Version of the European Radical Right?”, *Woodrow Wilson International Center for Scholars; Kennan Institute Occasional Papers Series #294* (2006), s. 14-15.

22 Alexander Dugin, “Hyperborea and Eurasia (Beyond the Polar Mountains)”, *The Fourth Political Theory*. <http://www.4pt.su/en/content/hyperborea-and-eurasia>

na konuşmacı olarak davet edilmişti (ancak ülkeye girişi yasaklanmıştı) ve çalışmaları Spencer'ın sahip olduğu *AltRight.com* sitesinde yayımlanıyordu. Dugin'in çalışmalarının ilk İngilizceye tercümesi 2012 yılında Avrupa Yeni Sağ'ının ve Alternatif Sağ'ın en başta gelen İngilizce yayıncısı olan Arktos Media tarafından basıldı. Arktos 2009 yılında İsveçli Daniel Friberg ve Amerikalı John Morgan tarafından kuruldu ve ilk yıllarında merkezi Hindistan'ın Goa şehrindeydi. Arktos kuruluşundan itibaren Dugin, Evola, de Benoist ve Krebs gibi Batılı aşırı sağ isimlerin çalışmalarını yayımladı. Arktos kataloğundaki diğer çalışmalar arasında Mumbai'de yaşayan yazar Porus Homi Havewala'nın eseri *The Saga of the Aryan Race* de vardır. Bu eserin ilk cildi "eski Aryanların Kuzey Kutbu'ndaki anayurtlarından Büyük Göçü" ibaresini taşır.²³ Ayrıca, Tilak'ın *The Arctic Home in the Vedas*'ı "kolayca çürütülemeyen ikna edici bir iddia" diye selamlanıyordu.²⁴ Arktos ve Alternatif Sağ'ın Hindistan ve Hinduizm'le olan bağlantılarını *The Caravan* dergisi için derinlemesine analiz eden Carol Schaeffer, Morgan'dan alıntı yaparak yayınevinin bu ismi almasının bir tür "Avrupa geleneği ve 'kuzeylilik'" ima etmek amaçlı olduğunu aktarır.²⁵ Evola'nın *The Mystery of the Pre-historical Arctic - Thule* başlıklı eserinden bir kesit Arktos'un internetteki dergisinde yayımlanmıştır.²⁶

Kutuplardaki Aryan anayurdu konusundaki tartışmalar Alternatif Sağ içinde niş bir alanda kalsa da, hareketteki kimi isimler bu tarz efsanelerin tartışılmasıyla alay ederken²⁷ diğerleri tarihsel olarak yanlış olsa bile Kuzey Sakini mitlerinin değerli olduğunu ileri sürdü. Alternatif Sağ'ın Hint-Avrupa meselelerindeki uzmanı Tom Rowsell'dir. Eskiden *Breitbart News Network*'te yazan eski bir ga-

23 "The Sage of the Aryan Race (vol. 1-2)", *Arktos Media*. <https://arktos.com/product/the-saga-of-the-aryan-race-vol-1-2>

24 "The Arctic Home in the Vedas", *Arktos Media*. <https://arktos.com/product/the-arctic-home-in-the-vedas>

25 Schaeffer, "Alt-Reich"

26 Julius Evola, "The Mystery of the Prehistorical Arctic - Thule", *Arktos Media*, 5 Aralık 2018. <https://arktos.com/2018/12/05/the-mystery-of-the-prehistorical-arctic-thule>

27 Brad Griffin ("Hunter Wallace"), "Why Vanguardists Never Win", *Occidental Dissent*, 28 Aralık 2010. <http://www.occidentaldissent.com/2010/12/28/why-vanguardists-never-win>

zeteci olan Rowsell, “Survive the Jive” isimli *YouTube* kanalını yönetir. Kanalda “Nasıl Hint-Avrupalı pagan gibi dua edilir?”²⁸ başlığıyla öğretici videolar ve Rowsell’in “Hint-Avrupa pagan geleneklerini” korumuş olan tek ülke olduğunu düşündüğü Hindistan’a yaptığı seyahatlerin videoları vardır.²⁹ “Gerçek Kuzey Sakinleri - Eski Kuzey Avrasyalılar” başlıklı bir videoda Rowsell Tilak’ın teorilerinin “gerçeğe uygunluk açısından” absürt görüldüğünü teslim eder, ancak tereddütle de olsa bu tarz mitlerin Eski Kuzey Avrasya halklarının “kuzeyden Karadeniz-Hazar steplerine göçüne ilişkin bir tarihsel hafızadan” kaynaklanıyor olabileceğini ileri sürer. Ancak, bu tarz mitler olgusal olarak yanlış bile olsalar, “kutup kökenleri miti tamamen temelsiz değildir, zira hâlâ dikkate alınması gereken ezoterik bir unsur vardır”.³⁰ Friberg’le birlikte Alternatif Sağ yanlısı İsveç düşünce kuruluşu Motpol’u kuran Joakim Andersen “Kuzey Sakini miti, tıpkı Thule ve Atland/Atlantis mitle-ri gibi, ciddiye alınsın ya da alınmasın, ilginçtir. Bu mitler pek çok Hint-Avrupa halkının gerçek aydınlanmanın kuzeyden geldiğini ifade etmeye çalıştığını özetler”.³¹ Alternatif Sağ’ın kimi unsurlarının bu tarz mitlere yakın durmaları, tıpkı önceki ırkçı hareketler gibi bu hareketin irfanını zenginleştirmeye de yarar.

Beyazlığı üstün veya yarı tanrısal kökenlerin bir kalıntısı olarak anlatan mitlere dalan Alternatif Sağ takipçiler, kendilerini sözde ataları vesilesiyle antik Hindistan’dan Mısır’a, Roma’ya ve İran’a kadar dünyanın tüm büyük medeniyetlerinin mimarı olarak hissedebilirler. Hint-Avrupa kökenli Aryan mirasında hak iddia etmek, Batılı ırkçıların kendi geleneklerini yeniden canlandırma adı altında Doğu kültürlerini benimseyip kendilerine mal etmelerine de bahane teşkil eder. Örneğin Spencer’in *Radix Journal*’ında yapılan

28 Survive the Jive, 2018, “Indo-European Prayer and Ritual” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=Wzjx4yneCZs> [erişim 6 Temmuz 2018].

29 Survive the Jive, 2018, “A Passage to India: From Aryans to Empire” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=6WxtDribi7I> [erişim 6 Temmuz 2018].

30 Survive the Jive, 2017, “Real Hyperboreans - Ancient North Eurasians” [çevrimiçi video]. https://www.youtube.com/watch?v=ImjO_UhfMLs [erişim 6 Temmuz 2018].

31 İsveççe orijinalinden tercüme. Joakim Andersen, “Alexander och Hyperborea”, *Motpol*, 31 Ocak 2011. <https://motpol.nu/oskorei/2011/01/31/alexander-och-hyperborea>

bir paylaşımda şöyle denir: “Günümüzde bile Brahman kastında daha fazla Kafkas [İngilizcede ‘Beyaz ırk’ anlamına gelen ‘Caucasian’ – ç.n.] kanı vardır. Dolayısıyla, eski bir Brahman pratiği olan Yoga bir Beyaz icadıdır. Bu temellük etmek değil, Hint-Avrupa mirasımızın yeniden keşfedilmesidir.”³² Ütopik, kayıp bir büyük medeniyet miti çok temel bir faşist söz dağarcığına da destek sağlamış olur. Geçmişte kalmış, ama Alternatif Sağ’ın yeniden ele geçirmek istediği ırksal açıdan saf ve muzaffer bir çağ. Counter-Currents’ın hedefleri açıktır: “Kuzey Amerika’da beyaz bir etnik devlet için gereken entelektüel altyapıyı oluşturmak.”³³

Kali Yuga

John Morgan 2016’da Arktos’u bırakarak, kendisini Avrupa Yeni Sağ’ının Kuzey Amerika muadili olarak gören Counter-Currents’a katıldı.³⁴ Counter-Currents’ın “rehber ilkeleri” doğrudan Fransız filozof René Guénon’dan (1886-1951) alınmıştır. Kurumun web sitesi der ki, “tarih döngüseldir”:

Dekadansın hüküm sürdüğü, tüm doğal ve sağlıklı değerlerin tersyüz edildiği bir Karanlık Çağ’da yaşıyoruz. Karanlık Çağ’ın derinliklerinde bile gizli kalmış Altın Çağ karşı akıntıları [“Counter-Currents”a, yani kurumun kendi adına referans var – ç.n.] mevcuttur: Eski Altın Çağ’dan hayatta kalanlar dünyanın devam etmesini sağlar ve gelecekteki Altın Çağların tohumları olarak iş görür [...] Counter-Currents aynı zamanda kritik fikirleri ve metinleri gelecek olan Altın Çağ’a kadar muhafaza etmeyi amaçlar.³⁵

Guénon en çok, gerçekliğin ardında metafizik bir gerçeğin (Gelenek) yattığını, bu gelenek’in fiziksel dünyada *Hindu Vedanta* (bir Hinduizm ekolü) gibi pek çok ilkel ruhani öğretiyi yoluyla koruna-

32 “Downward Dog: Yoga and Cultural Appropriation”, *Radix Journal*, 15 Şubat 2015. <https://radixjournal.com/2015/02/2015-2-14-downward-dog>

33 Greg Johnson, “Theory & Practice”, *Counter-Currents Publishing*, 30 Eylül 2010. <https://www.counter-currents.com/2010/09/theory-practice>

34 Johnson, “Theory & Practice”

35 Greg Johnson, “About Counter-Currents Publishing & North American New Right”, *Counter-Currents Publishing*. <https://www.counter-currents.com/about>

rak sergilendiğini iddia eden bir düşünce okulu olan Gelenekçiliğin babası olarak bilinir. Bu gerçek aynı zamanda İslâm ve Ortaçağ Katolikliği gibi otantik dinlerde de kendisini gösterir (Guénon'un kendisi Sufi İslâm'a dönmüş bir kişidir).³⁶ Guénon Veda'daki yugayı, yani dört döngüsel zaman çağı konseptini benimsemiştir. Şu anki döngü Tula (Thule) isimli Kuzey Sakinlerinin ülkesiyle başlamıştır ve bitmeye yakındır.³⁷ Guénon'a göre insanlık Gelenek'ten ruhen uzaklaşan ve dünyanın yıkılıp yeni bir çağda tekrar doğacağı bir Kali Yuga'dan (Karanlık Çağ) geçer.³⁸

Kuzey Sakini Aryanların Arktik anayurtlarından göç etmeye mecbur kalmalarından beri insanlığın sürekli gerileme içinde olduğunu ileri süren katı hiyerarşik bir Gelenekçilik biçimi geliştiren Evola üzerinde Guénon çok etkili olmuştur.³⁹ Evola Hinduizm'in bozulmamış saf Aryan geleneklerine dayandığını düşünür. Ona göre Hinduizm'in meşruiyeti "istikrar ve adalet gibi metafizik fikirlerin vücuda gelmesini" temsil eden kast sisteminde açıkça görülür.⁴⁰ Evola'ya göre Batı ise "geleneksel Aryan doktrininden" kopmuş, kast sisteminin çöktüğü ve ırkların karıştığı "ruhen çetrefilli ve kaotik bir duruma" düşmüştür.⁴¹ Gerçek geleneğin ancak modern dünyanın yok olmasından sonra yeniden kurulabileceğine inanmakla birlikte⁴² Evola aynı zamanda Kali Yuga'nın ruhani bozulmasını aşmanın mümkün olduğunu söyler ve kendisinin de aynı çizgide olduğunu iddia ettiği *kshatriyanın*, yani savaşçı kastın bir değeri olarak eylemin önemini vurgular.⁴³ Evola'nın fikirleri, İtalya'da aşırı sağ terörizme ilham kaynağı olacaktır.⁴⁴

36 Goodrick-Clarke, *Black Sun*, s. 56-57.

37 Godwin, *Arktos*, s. 21.

38 Goodrick-Clarke, *Black Sun*, s. 56-57.

39 Julius Evola, *Revolt against the Modern World* (Rochester, Vermont: Inner Traditions International, 1995), s. 189.

40 Evola, *Revolt against the Modern World*, s. 89.

41 Julius Evola, "The Aryan Ethos: Loyalty to One's Own Nature", *Counter-Currents Publishing*, 15 Haziran 2018 [metnin orijinali ilk şurada yayımlandı: *La Vita Italiana*, Mart 1943]. <https://www.counter-currents.com/2018/06/the-aryan-ethos>

42 Hakl ve Godwin, "Julius Evola and Tradition", s. 61.

43 Mark Sedgwick, *Against the Modern World: Traditionalism and the Secret Intellectual History of the Twentieth Century* (New York: Oxford University Press, 2004), s. 100.

44 A.g.e., s. 181.

Blake Smith, *Los Angeles Review of Books*'ta "Evola'nın fikirlerinin Alternatif Sağ'ın ortaya çıkışında taşıdığı önem çok büyüktür" diyor.⁴⁵ Johnson, Guénon'nun ve Evola'nın Gelenekçiliğinin "kendi bakışını ve Counter-Currents Publishing'in editöryel işleri ile metapolitik misyonunu derinden etkilediğini" söylüyor.⁴⁶ Morgan 2015 yılında yaptığı bir konuşmada Arktos'un duruşunun en güzel şekilde Evola'nın "gerçek sağ" ifadesiyle anlaşılabileceğini söylemiştir.⁴⁷ Evola'nın ve diğer Gelenekçilerin çalışmalarını yaymak her iki kurum için önemli bir odak olmaya devam eder.

Alternatif Sağ'ın Gelenekçilerin döngüsel zaman kavramsallaştırmasından miras aldıkları önemli bir perspektif, modernitenin ve ilerici liberalizmin kozmik bir çöküşün işaretleri olmasıdır.⁴⁸ Johnson şöyle yazar:

Teknolojinin, bilimin ve tıbbın muazzam ilerlemeler gösterdiği kesindir. Ama beyaz milliyetçi bir bakış açısından, politik, kültürel ve ırksal açıdan her şey kötüye gidiyor. Bu yüzden bu kadar çok beyaz milliyetçi, çağımızdaki olayları tarihin döngüler halinde hareket ettiği mitiyle –Altın Çağ'la başlayarak, gümüş, bronz ve demir (veya Karanlık) çağlarıyla, yeni bir Altın Çağ doğana kadar gerileyerek– açıklayan Gelenekçiliğe yakın durur.⁴⁹

Bu bakış, Alternatif Sağ'a, faşist ideallerini ve eylemlerini çöküşü aşma yolunda çabalama veya Counter-Currents'ın sözleriyle, gelecek olan Altın Çağ'ın "altyapısını oluşturmak" olarak sunma fırsatını verir. Örneğin Alternatif Sağ mensubu entelektüel Andrew Joyce'un *The Occidental Observer*'a yazdığı bir makale, (aşağıda tartışılacak olan) Savitri Devi'den bir alıntıyla başlar ve şöyle devam eder:

45 Smith, "The Alt-Right Apocalypse"

46 Greg Johnson, "Remembering René Guénon: November 15, 1886 to January 7, 1951", *Counter Currents Publishing*, 15 Kasım 2015. <https://counter-currents.com/2013/11/remembering-rene-guenon-3/>

47 Schaeffer, "Alt-Reich"

48 Smith, "The Alt-Right Apocalypse"

49 Greg Johnson, "Metapolitics & Occult Warfare, Part 1", *Counter-Currents Publishing*, 10 Aralık 2012. <https://www.counter-currents.com/2012/12/metapolitics-and-occult-warfare-part-1>

Kali Yuga'nın bu ağır ağır genişlediği ortamda yozluğun benimsendiği pek çok çarpıcı örnek vardır. Bize kan bağıyla yakın akraba olan eski Hindular yeniden doğuş çağından önce dünyanın döngüsel varoluşundaki son aşamanın doğru ve haklı olanlar için büyük bir zorluk ve mücadele dönemi olduğuna inanırlardı. Kali Yuga (Şeytan Çağı) yalancı devletler, insanların kürenin daha zengin bölümlerine kitleler halinde göçü, artan uyuşturucu ve alkol bağımlılığı ve her yeri ele geçiren cinsel rahatlıkla kendisini gösterecektir.⁵⁰

Makale bundan sonrası öjeninin lehine argümanlarla devam eder. *Daily Stormer* bile Guénon'un *The Crisis of the Modern World* eserinden⁵¹ yapılan alıntıların sesli okumalarını ve Kali Yuga'nın semptomlarını açıklayan Hindu tanrısı Krişna'ya tapan liderlerden uzun pasajları paylaşmıştır.⁵² Döngüsel zaman anlatısı, Alternatif Sağ'a ırk ayrımını geri getirme ve etnik devletler kurma çabalarının düz ırk nefreti değil, çağlara dair bir önemi olduğu taklidini yapma fırsatı verir.

Öte yandan, Gelenekçilerin önemi, beyaz milliyetçi Alternatif Sağ'ın entelektüel çekirdeğinin ötesine uzanır. Tarihçi Mark Sedgwick, Dugin'i "merkezî önemde" bir Rus Gelenekçisi⁵³ diye tanımlar, ancak Guénon ve Evola'nın aksine Hinduizm veya Sufi İslâm yerine Doğu Ortodoks Hristiyanlığına odaklanır.⁵⁴ Dugin *The Fourth Political Theory* kitabında (İngilizcesini Arktos bastı) şunları yazmıştır:

Moderniteyi ve modernitenin ideoloji temelini (bireycilik, liberal demokrasi, kapitalizm, tüketimcilik vs.) insanlığın gelecekteki felaketi olarak düşünen ve Batılı hayat tarzının küresel hâkimiyeti-

50 Andrew Joyce, "Eugenics and the Age of the Demon", *The Occidental Observer*, 27 Haziran 2015. <https://www.theoccidentalobserver.net/2015/06/27/eugenics-and-the-age-of-the-demon>

51 "Radio Stormer Narrations: The Social Chaos", *Daily Stormer*, 4 Mayıs 2015. <https://dailystormer.name/radio-stormer-narrations-the-social-chaos>

52 "Symptoms of the Kali Yuga (Age of Hypocrisy)", *Daily Stormer*, 1 Mayıs 2014. <https://dailystormer.name/symptoms-of-the-kali-yuga-age-of-hypocrisy>

53 Sedgwick, *Against the Modern World*, s. 222.

54 A.g.e., s. 225.

nin dünyanın son çöküşü olacağını öngören René Guénon ve Julius Evola'nın görüşlerini paylaşıyorum.⁵⁵

Laruelle'e göre Dugin kısmen Evola'dan ilhamla "eski dünyayı yıkıp yenisini kuracak yeniden canlandırıcı bir araç olarak savaş kültürü tohumları eker" ve Kuzey Sakini mitlerine kapılması- nın yanı sıra "eski bir savaşçılar kastının yeniden ortaya çıkıp yeni dünyanın liderliğini ele alacağına" inanır.⁵⁶ Dugin ayrıca çöküş karşısında örgütlenmenin ihtiyacını da belirtir; Arktos'la 2012'de yaptığı bir röportajda "var olan düzeni devirmek için stratejik ittifaklar kurmalıyız. Devirmek istediğimiz düzenin temelini insan hakları, hiyerarşi karşıtlığı ve politik doğruculuk olarak tanımlayabiliriz. Yani Şeytan'ın, İblis'in veya başka bir deyişle Kali Yuga'nın yüzü olan her şeyi."⁵⁷

Guénon ve Evola'nın adları, görece ılımlı Alternatif Sağ'ın önemli kanallarından *Breitbart News Network*'ün eski başkanı ve eski ABD Başkanı Donald Trump'ın o dönemki stratejilerini belirleyen Steve Bannon tarafından da sık sık anılmıştır. 2017 tarihli çalışması *Devil's Bargain*'da Joshua Green, Bannon'ın gençken Doğu metafiziğine olan ilgisi sebebiyle Guénon'u keşfettiğini ve onun 1925 tarihli kitabı *Man and his Becoming According to the Vedanta*'yı "hayatını değiştiren bir keşif" olarak gördüğünü aktarır.⁵⁸ Bannon aktarılanlara göre Kali Yuga kavramından çok etkilenir; küreselleşme ve göçü geleneksel olandan geriye kalan ne varsa yıkan güçler olarak görmeye başlar. 2014 yılında Vatikan'da yaptığı bir konuşmada günümüzün bir gün "yeni bir karanlık çağ" olarak anılacağını ileri sürer.⁵⁹

Katolik olan Bannon'ın döngüsel çağlara ve Kali Yuga'ya ne kadar samimi biçimde inandığı net değildir. Ayrıca, Bannon'ın top-

55 Alexander Dugin, alıntı içinde: James Heiser, "A Review of Dugin's 'The Fourth Political Theory'", *The New American*, 31 Ekim 2014. <https://www.thenewamerican.com/reviews/books/item/19427-a-review-of-dugin-s-the-fourth-political-theory>

56 Laruelle, "Alexander Dugin and Eurasianism", s. 161.

57 Alexander Dugin, "If You are in Favor of Global Liberal Hegemony, You are the Enemy: Interview with Alexander Dugin in New Delhi, India, 19 Şubat 2012", *Eurasian Mission: An Introduction to Neo-Eurasianism* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2014), s. 175.

58 Green, *Devil's Bargain*, s. 206.

59 A.g.e., s. 207.

lumsal gerileme ve yeniden doğuşu anlama biçimindeki diğer etkilere de göz atmak önemlidir. Örneğin Bannon William Strauss ile Neil Howe'un "Dördüncü Dönüş" teorisine de –*The New York Times*'ın ifadesiyle, tarihin dört mevsimsel "dönüşe" bölündüğü, "büyüme, olgunlaşma, entropi ve yıkım"dan oluşan seksen yıllık döngüler halinde geliştiğini ileri süren teori–⁶⁰ hayranlığını dile getirmiştir. Her halükârda, Green'in vurguladığı gibi *Breitbart* Batı'nın liberaller, göçmenler ve Müslümanlar yüzünden çöktüğü fikrine takıntılıdır.⁶¹ Morgan'a göre Bannon'ın Guénon'a referans göstermesi bile "Bannon'ın dünya görüşüyle bizimki arasında belli bir noktada büyük benzerlikler olduğunu gösterir" ⁶² Benzer şekilde, Spencer *The New York Times*'a Bannon'ın Evola'nın ve Gelenekçi ekolün farkında olmasının "çok büyük anlamı olduğunu" söyler ve şöyle devam eder:

Bunları tamamen benimsemese ve bunlar tarafından fikirleri değiştirilmiş olmasa bile en azından bunlara açık. En azından bu fikirlerin mevcudiyetinin farkında. Bu, bu kavramlar hakkında cahil olan veya bunları bastırmaya çalışan Amerikan muhafazakâr hareketine kıyasla çok büyük bir fark.⁶³

O zamanki Arktos editörü olan Jason Reza Jorjani Şubat 2017'de gerçekleşen, Friber ve Andersen'in düşünce kuruluşu olan Motpol tarafından düzenlenen (ve Evola'nın 1953'te yazdığı kitaba açık bir referansla isimlendirilen) "Küllerinden Doğmak" konferansında AltRight Corporation'ın kuruluşunu müjdeler. Spencer'in başkanlığını yaptığı bu girişimin amacı "geçmiş olan için değil, gele-

60 Jeremy W. Peters, "Bannon's Worldview: Dissecting the Message of 'The Fourth Turning'", *The New York Times*, 8 Nisan 2017 <https://www.nytimes.com/2017/04/08/us/politics/bannon-fourth-turning.html>

61 Andrew Prokop, "Inside Steve Bannon's Apocalyptic Ideology: 'Like [Karl] Rove on an Acid Trip'", *Vox*, 21 Temmuz 2017. <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/7/21/16000914/steve-bannon-devils-bargain-josh-green>

62 John Morgan. "#3: Devil's Bargain", *Counter-Currents Radio Podcast No.184* [Sesli podcast]. <https://www.counter-currents.com/2017/07/counter-currents-radio-weekly-3-devils-bargain> [erişim 6 Mart 2018].

63 Jason Horowitz, "Steve Bannon Cited Italian Thinker who Inspired Fascists", *The New York Times*, 10 Şubat 2017. <https://www.nytimes.com/2017/02/10/world/europe/bannon-vatican-julius-evola-fascism.html>

cek çağın *Breitbart*'ı olmak"tı.⁶⁴ Aynı yıl içinde daha sonra, nefret değil UMUT derneği, Jorjani'nin kameralar önünde Bannon aracılığıyla Trump yönetimi ile Alternatif Sağ arasındaki "bağlantı adamı" olduğu için övündüğünü ortaya çıkarmıştır.⁶⁵ AltRight Corporation iddialı hedeflerinin çok uzağına düşmüş ve çökmüştür. İranlı-Amerikalı Jorjani ise hem Arktos'tan hem de AltRight Corporation'dan ayrılarak İran'ı İslâmi Cumhuriyet'ten kurtarmayı ve bir "Hint-Avrupa Dünya Düzenini" tesis etmeyi hedefleyen Birleşik İran Cephesi'ni kurmuştur.⁶⁶ Bannon ise Ağustos 2017'de Beyaz Saray'dan kovularak, sonrasında ise Trump'la kamuoyu önünde yaşadığı tartışmalar sonucu *Breitbart*'tan da atılarak çok ciddi bir şekilde gözden düşmüştür.

Ancak, Bannon'ın Alternatif Sağ tarihindeki yeri sağlamdır. Onun liderliği altında *Breitbart* beyaz milliyetçiliği doğrudan desteklemekten kaçınmakla birlikte aslında Alternatif Sağ'a belli bir koruma sağlamak ve dolayısıyla hareketin kapsama alanını genişletmek anlamında diğer bütün yayın organlarından daha çok iş yapmıştır. Bannon Batı'nın çöküşü üzerine konuşmalar yapmayı sürdürüyor, küresel aşırı sağ politikalarda aktif olmaya devam ediyor ve Avrupalı sağ popülist ve aşırı sağ partileri liberal konsensüse karşı bir araya getirmeye çalışan (zaman zaman mağlubiyetler almakla birlikte) bir temel atmaya çalışıyor. Dugin'in etkisinin abartıldığı doğrudur ancak Green'in Dugin ve Bannon sayesinde Gelenekçi fikirlerin "1930'lardan ve 1940'lardan beri görülmeyen ölçüde gücü eline geçirmeye yaklaştığı" gözlemi, uykudan uyandırıcıdır.⁶⁷

64 Richard Spencer, "Our Vision for AltRight.com", *AltRight.com*, 12 Haziran 2017 [arşivlenmiş sayfa]. <https://archive.is/2aOtJ>

65 Patrik Hermansson, "My Year inside the International Alt-Right", *HOPE not hate*, 19 Eylül 2017 <https://alternativeright.hopenothate.com/my-year-inside-the-international-alt-right>

66 Jason Reza Jorjani, "My Resignation from the Alt-Right", *Jason Reza Jorjani Blog*, 15 Ağustos 2017 [arşivlenmiş sayfa]. <https://web.archive.org/web/20170825001718/https://jasonreza.jorjani.com/blog>

67 Joshua Green, "Inside the Secret, Strange Origins of Steve Bannon's Nationalist Fantasia", *Vanity Fair*, 17 Temmuz 2017 <https://www.vanityfair.com/news/2017/07/the-strange-origins-of-steve-bannons-nationalist-fantasia>

Ezoterik Hitlercilik

Joakim Andersen, 2018 yılında Arktos'tan çıkan kendi kitabı *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century*'nin ilk sayfalarında şunları yazar:

Pek çok Hint-Avrupa mitinde, her şeyin kapkaranlık görüldüğü dönemlerde bile tanrıların avaturları –Kalki veya Saoshyant suretinde– devreye girerek tanrıtanımlazları cezalandırır. Bunun arkasından yeni bir düzen ve yeni bir Altın Çağ gelir, sonra döngü tekrar tamamlanır ve kendisini tekrar eder. Yeniden canlanma ihtimali mevcuttur ve bu tarz bir ihtimalin potansiyel kaynaklarını tanımlamak bizim işimizdir.⁶⁸

Andersen'in Kali Yuga'nın şeytanlarıyla savaşarak yeni çağı başlatacak Kalki avaturları olan Vishnu'ya referans vermesi Alternatif Sağ'dan kimi kesimlerin, Hitler tapınıcılığını Hindu gelenekleriyle harmanlayan bir yarı din olan, Savitri Devi (1905-1982) ile Miguel Serrano (1917-2009) tarafından geliştirilmiş “Ezoterik Hitlerizm” ile flörtüne doğru bir onay hizmeti görür.

Fransa'da Maximiani Portas olarak doğan Devi, 1930'ların başında Hindistan'a taşınır. Goodrick-Clarke'a göre Tilak'ın Arktik anayurt teorisi “[Devi'nin] Hindistan'a, kültürüne ve halkına bakışını derinden etkilemiştir”⁶⁹ ve Devi, Brahminlerin (en üst, ruhban sınıfı kastı) Aryan kanını korumaya kafayı takmıştır.⁷⁰ Devi, Hinduizm'i “Hindistan'ın özü olan Aryan ve Veda mirasının yüzyıllar boyunca bekçiliğini yapan”⁷¹ unsur olarak görür ve Hitler'in Üçüncü Cumhuriyet'ini Batı dünyasında Aryan paganizminin doğuşu olarak değerlendirir. Devi Hitler'in Vishnu'nun sondan bir önceki avaturları olarak Kali Yuga'nın (Devi'nin “Yahudi devri” adını verdiği)⁷² şeytani materyalist güçleriyle savaşmak için gönde-

68 Joakim Andersen, *Rising from the Ruins: The Right of the 21st Century* (Birleşik Krallık: Arktos Media Ltd., 2018), s. 6.

69 Goodrick-Clarke, *Black Sun*, s. 91.

70 A.g.e., s. 91-92.

71 A.g.e., s. 92.

72 Savitri Devi, “The Jews & the Dark Age”, *Counter-Currents Publishing*, 2 Ekim 2014 [Makalenin sonunda editörün şu notu yer alır: “Yayımlanan bu yazı, Savitri

rilen “zamana karşı adam” olduğunu ileri süren bir inanç sistemi geliştirir. Hitler tarafından Avrupa’daki Yahudi nüfusuna gösterilen olağanüstü zulüm aslında Vishnu’nun son tecessüdü olan İntikamcı Kalki için yer açmaktır, bu anlatı Smith’in de işaret ettiği gibi Hitler’in rezilce başarısızlığını ruhani bir zafer olarak yeniden kurgular.⁷³

Devi’nin fikirlerini daha da geliştiren, Hindistan’da Şili büyükelçisi olarak görev yapan ve Goodrick-Clarke’a göre görevi süresince Başbakan Nehru, Indira Ghandi ve Dalai Lama ile bağlantılar kuran Serrano oldu.⁷⁴ Genç bir antisemitist olan Serrano, Himalayalar’da konuşlu, Hitler’i Hint-Avrupalı Aryan halklarının kurtarıcısı olarak gören gizli bir Brahmin grubuyla müttefik olduğu iddia edilen ezoterik bir Şili tarikatına üye olur.⁷⁵ Serrano ayrıca Tilak’tan ilhamla benimsediği Kuzey Sakinlerinin (Aryanlar) kutuplardaki kökenlerine ilişkin inançları, onu bu inancı Hindu ve Nordik gelenekleriyle birleştirerek Hitler’in Vishnu, Shiva veya Wotan gibi tanrıların avatari olduğuna inanmaya sevk eder.⁷⁶ Goodrick-Clarke’ın sözleriyle, Serrano Hitler’in güya Yahudi kontrolündeki Sovyetler Birliği ile ABD’ye karşı olan savaşını “döngüyü karanlık çağdan yeni bir altın çağa çevirmek amacıyla Kali Yuga’nın şeytanlarına karşı verilmiş avatarcı bir savaş” olarak görür.⁷⁷

Devi ABD’deki doğaüstücü Nazizm üzerinde on yıllardır etkili olsa da,⁷⁸ 21. yüzyılda Devi’nin çalışmalarını yaymak konusunda hiç kimse, BBC’den Maria Margaronis’in tanımıyla “Savitri’nin çalışmaları konusunda yaşayan en büyük uzman”⁷⁹ olan Greg Johnson’dan daha etkili olmamıştır. Johnson Devi’yle ortak nokta-

Devi’nin *The Lightning and the Sun* kitabından bir parçadır. Buradaki başlığı biz atık.”]. <https://www.counter-currents.com/2015/06/the-jews-and-the-dark-age-2>

73 Smith, “Writings of French Hindu who Worshipped Hitler as an Avatar of Vishnu Are Inspiring the US Alt-right”

74 Goodrick-Clarke, *Black Sun*, s. 176-177.

75 A.g.e., s. 176.

76 A.g.e., s. 180-181.

77 A.g.e., s. 188.

78 Mattias Gardell, *Gods of the Blood: The Pagan Revival and White Separatism* (ABD: Duke University Press, 2003), s. 183.

79 Margaronis, *Savitri Devi*.

lar bulabilmesini, onun “Nasyonal Sosyalizme, Hint-Avrupa paganizmine ve Geleneksel döngüsel tarih anlayışına” olan sempatisine bağlar,⁸⁰ ayrıca “R. G. Fowler” rumuzuyla internette Savitri Devi arşivini kurmuş, Devi’nin kitaplarını Counter-Currents aracılığıyla yeniden yayımlamıştır. Counter-Currents’ın sloganı “Zamana karşı Kitaplar” Devi’nin Hitler’in “zamana karşı adam” olma kavramına, yani “Altın çağ ideallerinin” lehine ve Kali Yuga çöküşünün karşısında olmasına bir referanstır.⁸¹ Devi, Morgan için de bir tür sıçrama tahtası olmuştur. Schaeffer’in dikkat çektiği gibi, Morgan Devi’yi “ilginç ama problemli biri” olarak görse de Evola ile Guénon takıntısı, Goodrick-Clarke’ın biyografisi *Hitler’s Priestess: Savitri Devi, the Hindu-Aryan Myth and Neo-Nazism* kitabı sayesinde gelişmiştir.⁸²

Devi’nin çalışmaları bazı Alternatif Sağ bloglarda incelenmiştir. Örneğin *Occidental Dissent*’te yapılan bir paylaşım Kalki mitleriyle İsa arasındaki paralelliklerin “insanımız içindeki birtakım süper zihinlerin veya ırksal ruhun işareti” olabileceğinden bahseder.⁸³ Serrano’nun yazıları Counter-Currents’ta da görülür ve yazdığı kitaplar, Spencer’in *AlternativeRight.com* sitesinde erken tarihlerde yardımcı editörlük yapan ve Alternatif Sağ’ın önemli kurumlarının çoğuna katkıda bulunan Alex Kurtagic tarafından tercüme edilmiş ve yayılmıştır. Kurtagic, Serrano’yu “oldukça başarılı bir edebiyat sanatçısı, lirik güzellik ve ruhani ve kültürel derinlikle dolu görkemli nesir üretebilen, derin bilgelik sahibi birisi” olarak tanımlar.⁸⁴ Rumuz ismiyle sunucu Sven Longshanks’in Serrano’nun

80 Greg Johnson (R. G. Fowler), “Savitri Devi: The Woman Against Time - Looking back with R. G. Fowler”, *Mourning the Ancient*. <http://www.mourningtheancient.com/savitri.htm>

81 Savitri Devi, *The Lightning and the Sun* (ABD: Samisdat Publishers Ltd., yayın tarihi bilinmiyor), s. 34.

82 Schaeffer, “Alt-Reich”

83 Marcus Cicero, “The Return of Kalki the Destroyer: Green Lights Flash across Mexico City during Massive Earthquake”, *Occidental Dissent*, 8 Eylül 2017. <http://www.occidentaldissent.com/2017/09/08/the-return-of-kalki-the-destroyergreen-lights-flash-across-mexico-city-during-massive-earthquake>

84 Alex Kurtagic, “Miguel Serrano’s The Golden Thread”, *Counter-Currents Publishing*, 28 Haziran 2010. <https://www.counter-currents.com/2010/06/the-golden-thread>

kitabı olan *Adolf Hitler: The Ultimate Avatar*'ı tartıştığı *podcast* serisi olan "Aryan Esoterica" *The Daily Stormer*'da tanıtılmıştır, keza *Daily Stormer*'dan ünlü Nazi hacker Andrew Auernheimer (namı diğer "weev") ezberinden (diğer ünlü Nazilere ek olarak) Serrano'dan "uzun pasajlar" okuyabileceğini iddia etmiştir.⁸⁵

Johnson ve Kurtagic gibilerinin Ezoterik Hitlerciliğe ilgisinin daha ciddi olması mümkündür ancak bu tarz fikirlerin peşinden ciddi olarak gitmek Alternatif Sağ'da marjinal bir tutumdur. American Renaissance'tan Jared Taylor gibi beyaz üstünlükçülüğüne daha rasyonel bir hava vermeye çalışan kişiler, hem bu kavrama hem de burada tartışılan diğer ezoterik kavramlara uzak durmuştur. Ancak Alternatif Sağ'ın yeniliğinin bir kısmı bu haylazlık havası ve detaylı, yarı ironik bir irfan oluşturma becerisidir. Devi'nin ve Serrano'nun acayıplığı, aşırılığı ve ezoterizmi zaman zaman onların ironi ile sahici inanç arasındaki sınırı belirsizleştiren *4chan* usulü *meme* kültürüne eklenmesini de beraberinde getirmiştir. Örneğin, *The Right Stuff* yazarı Lawrence Murray, Devi'nin fikirlerini "Ezoterik Kekizm" olarak tanımlamıştır (ve bunu "yarı şaka yarı ciddi söylediğini" söylemiştir).⁸⁶ Murray Alternatif Sağ'ın maskotu Kurbağa Pepe'nin Kek aracılığıyla (Pepe'nin modern bir reenkarnasyonu olduğu söylenen antik Mısır tanrısı) "Karanlık Çağ'ın sonunu getiren, Yıkıcı Kalki'yi temsil ediyor olabileceğini" hayal eder.⁸⁷ Richard Spencer Trump'ı Kalki'nin tecessüdü olarak şaka yoluyla tanrılaştırırken,⁸⁸ *Daily Stormer* aralarında kendisini "Dünyanın Bir Numaralı Serrano Ezoterik Hitlerciliği Sitesi" olarak tanımlayan bir tanesinin de bulunduğu Serrano alıntıları ve *memeleri* yayımlar.⁸⁹ Bu tarz referanslar ciddi değildir.

85 Andrew Aurenheimer (weev), KiwiFarms.net'teki paylaşımı, 7 Ekim 2017. <https://kiwifarms.net/threads/i-am-weev-ama.35025/page-4>

86 Lawrence Murray, "Esoteric Kekism, or Kek as a Bodhisattva of Racial Enlightenment", *The Right Stuff*, 14 Ağustos 2016. <https://blog.therightstuff.biz/2016/08/14/esoteric-kekism-or-kek-as-a-bodhisattva-of-racial-enlightenment>

87 Murray, "Esoteric Kekism, or Kek as a Bodhisattva of Racial Enlightenment"

88 Richard Spencer (@RichardBSpencer), 20 Ekim 2016, 18:02, <https://twitter.com/RichardBSpencer/status/788908195527987200>

89 Colonel Gunter Brumm ve Ragnar Talks, "Meme Monday: A Word from Colonel Gunter Brumm", *Daily Stormer*, 18 Temmuz 2016. <https://dailystormer.name/meme-monday-a-word-from-colonel-gunter-brumm>

Anglin başka bir vesileyle okuyucularına “politik ideolojileri için bir dinî kült yaratmamaları” için uyarır,⁹⁰ ancak tıpkı Kek kültüründe olduğu gibi Alternatif Sağ bu mit etrafında yaratılmış jargona ve *memelere* hâkimiyet yoluyla grup içi statü sinyalledebilir.⁹¹ Ezoterik Hitlerciliğe, Kuzey Sakinlerine ve Kali Yuga’ya yapılan selamlamalar, Smith’in ifadesiyle Alternatif Sağ’ı bir tür “ruhani aurayla” donatmayı başarmıştır ve bu, esrarlı ve tabu inançlara ilgisi olanlar nezdinde çekici bir unsur olabilir.⁹² Smith’in ayrıca işaret ettiği gibi, Alternatif Sağ’ın Devi ve onun aşırı uç fikirleri hakkındaki şakayla karışık referansları nihai olarak uç antisemitizm ile Hitler tapınıcılığını ağır ağır da olsa daha kabul edilebilir hale getirmeye yardımcı olabilir.⁹³

Hindutva

Haziran 2016’da Alternatif Sağcı Nazi Gabriel Sohier Chaput (namı diğer “Zeiger”) *Daily Stormer*’da, bir grup aşırı sağ Hindu milliyetçisinin Trump’ın yetmişinci doğum gününü kutladığına dair bir *Reuters* raporu paylaşır. Chaput şöyle yazar:

Hindistan şu an esmer bir çöplük ama, binlerce yıl önce bu bölgeyi Aryanlar kontrol ediyordu. Büyük bir din yarattılar ve bugün bunun değiştirilmiş bir hali yarımada sakinleri tarafından hâlâ sürdürülüyor. Böyle düşünüldüğünde, günümüzde Hindu-ların Donald Trump’a Kalki, yani insanlığın koruyucusu olarak tapınmaları çok doğaldır [...] Hintler yüzlerce yıldır bu Müslümanlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu insanları neden ülke-de tutmamak gerektiğini herkesten daha iyi anlıyorlar. Asıl il-

90 Andrew Anglin, “PSA: When the Alt-Right Hits the Street, You Wanna be Ready”, *Daily Stormer*, 19 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/psa-when-the-internet-becomes-real-life-and-the-alt-right-hits-the-street-you-wanna-be-ready>

91 David Neiwert, “What the Kek: Explaining the Alt-Right ‘Deity’ behind Their ‘Meme Magic’”, *Southern Poverty Law Centre*, 9 Mayıs 2017. <https://www.splcenter.org/hatewatch/2017/05/08/what-kek-explaining-alt-right-deity-behind-their-meme-magic>

92 Smith, “The Alt-Right Apocalypse”

93 Smith, “Writings of French Hindu who Worshipped Hitler as an Avatar of Vishnu Are Inspiring the US Alt-right”

ginç olan diğer esmer insanların da Müslümanlardan nefret etmesi.⁹⁴

Chaput'un nefret dolu yorumu bir kenara bırakılırsa, hem ABD'de hem de Hindistan'da bazı Hindu milliyetçisi gruplar arasında Trump desteğine dair meşru ve saygın pek çok kaynaktan haberler gelmiştir.⁹⁵ Hindistan'da 2014'teki seçim galibiyetinde Müslümanlara yönelik antipatiyi suiistimal eden Narendra Modi'nin popülist Hindistan Halk Partisi (BJP) bazı gazetecilerin gözünde Trump'ın 2016'daki başarısının öncülüdür.⁹⁶ Modern Hindutva ideolojisi ile Alternatif Sağ arasında pek de makul olmayan karşılaştırmalar yapmamak önemliyse de ikisi arasında bazı ilginç bağlantılar söz konusudur.

Devi'nin yeğeni, sol görüşlü gazeteci Sumanta Banerjee, *BBC Radio 4*'e konuşarak "Şu anki Modi liderliğindeki hükümetin üyeleri Savitri Devi'nin ideolojisini benimsemiş durumda," der ve bundan kastı bir Hindu *rashtarasına* (Hindu ülkesi) dönmektir.⁹⁷ Devi 1930'larda Hindu milliyetçisi bir grup olan Hindu Mission'da çalışmıştır ve 1939'da *A Warning to the Hindus* başlıklı, günümüzde hâlâ Hindu milliyetçileri arasında popüler olan kitabı yazar.⁹⁸ Kitapta "her bir Hindu bireyin içinde *hâkim bir Hindu milliyetçiliğinin*" yetiştirilmesini salık verir.⁹⁹ Devi, Hindu milliyetçi çevreleri vasıtasıyla Hindutva ideolojisinin kurucusu, V. D. Savarkar'la (1938'de, Müslümanlara Hitler'in Yahudilere davrandığı gibi dav-

94 Gabriel Sohier Chaput (Zeiger), "Hindus Celebrate Trump's Birthday, Hailing Him as King of the World", *Daily Stormer*, 14 Haziran 2016. <https://dailystormer.name/hindus-celebrate-trumps-birthday-hailing-him-as-king-of-the-world-2>

95 Aadita Chaudhury, "Why White Supremacists and Hindu Nationalists Are so Alike", *Al Jazeera*, 13 Aralık 2018. <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/white-supremacists-hindu-nationalists-alike-181212144618283.html>

96 Pankaj Mishra, "The Incendiary Appeal of Demagoguery in Our Time", *The New York Times*, 13 Kasım 2016. <https://www.nytimes.com/2016/11/14/opinion/the-incendiary-appeal-of-demagoguery-in-our-time.html?mtrref=undefined&gwh=3788FE2A420F3B4E1499DF1594C83C61&gwt=pay&assetType=opinion>

97 Margaronis, Savitri Devi.

98 Chaudhury, "Why White Supremacists and Hindu Nationalists Are so Alike", *Al Jazeera*.

99 Vurgular orijinal metinden. Savitri Devi, *A Warning to the Hindus* (Kalküta: Brahmacharis Bijoy Krishna, 1939), s. 100.

ranılmasını savunmuştur)¹⁰⁰ tanıştır. Savarkar, Devi'nin "Hindu-Aryan" ideolojisinin oluşumunda önemli etki yapmıştır.¹⁰¹ Savarkar'ın fikirleri, Hindutva paramiliter örgütü olan Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) için de ilham kaynağı olmuştur ki sonradan 1980'de demokratik Hindistan Halk Partisi buradan ayrılıp partiyi kurmuştur.

Tilak'ın Hindu milliyetçiliğinin öncü babalarından olarak görülmesi kısmen Raj'a karşı direnişi savunmasındandır, ancak Margaronis'in de vurguladığı gibi Aryanların *Vedaları* yazdığı teorisi, Hinduizm'in ırksal açıdan Aryan bir din olarak yorumlanmasına izin vermiştir.¹⁰² Hindistan'ın içkin olarak Hindu bir millet olduğu ve öyle kalması gerektiği fikri Modi'nin Hindistan Halk Partisi'nin resmî duruşudur.¹⁰³ Bununla birlikte, Aryanların Hindistan'ı kuzeydeki başka bir anayurttan gelerek işgal ettiği iddiası, Aryanların Hindistan'ın yerlisi olduğunu iddia eden Hindu milliyetçileri tarafından şiddetle reddedilir.¹⁰⁴

Modi'nin reaksiyoner, Müslüman karşıtı politikaları ona Batı'dan da, Bannon gibi aşırı sağ aktörlerden de destek sağlamıştır. Bannon Hindistan Halk Partisi'nin galibiyetini "küresel bir devrimin"¹⁰⁵ parçası olarak selamlar ve iddialara göre partiyi desteklemek için Hindistan'da bir *Breitbart* ofisi açmaya da niyetlenmiştir.¹⁰⁶ İrkçi Alternatif Sağ, Hindistan Halk Partisi'ne pek yüz vermemişse de bazı önemli isimler partinin yükselişini yeni bir

100 Roger Griffin, *Terrorist's Creed: Fanatical Violence and the Human Need for Meaning* (İngiltere: Palgrave Macmillan, 2012), s. 120.

101 Nicholas Goodrick-Clarke, *Hitler's Priestess: Savitri Devi, the Hindu-Aryan Myth, and Neo-Nazism* (New York ve Londra: New York University Press, 1998), s. 45.

102 Margaronis, "Savitri Devi", *BBC Radio 4*.

103 A.g.y.

104 Sitaram Yechury, "Govt Is Rewriting History, Taking India to the Brink", *Hindustan Times*, 22 Eylül 2015. <https://www.hindustantimes.com/columns/govt-is-rewriting-history-taking-india-to-the-brink/story-HFGsvCV7oM395DweDEQmtJ.html>

105 Steve Bannon alıntısı şuradan: J. Lester Feder, "Steve Bannon once described Narendra Modi's victory as part of global revolt", *BuzzFeed News*, 16 Kasım 2016. <https://www.financialexpress.com/world-news/steve-bannon-once-described-narendra-modis-victory-as-part-of-global-revolt/447518>

106 Asawin Suebsaeng, "Inside Steve Bannon's Failed Breitbart India Scheme", *Daily Beast*, 3 Şubat 2017. <https://www.thedailybeast.com/inside-steve-bannons-failed-breitbart-india-scheme>

çağın başlangıcının müjdecisi olarak gördüler. Joakim Andersen Hindistan Halk Partisi hakkında şöyle yazar:

Eski bir medeniyetin, kendi kimliğine en uygun siyasi yolu çizmeye çalışmasının ilginç bir örneğini sunar [...] ayrıca, sözde “aşırı Sağ” bir partinin dünyanın en kalabalık ülkelerinden birini yönetmesi yeni bir dünyanın ortaya çıkmaya başladığının da işaretidir.¹⁰⁷

Friberg, Trump’ın yanı sıra Hindistan Halk Partisi’nin iktidara gelmesini “tarihsel bir paradigma kayması” olarak tanımlar.¹⁰⁸ Bu ifade ilginçtir zira Schaeffer, Arktos yönetiminin Hindistan Halk Partisi ve Rashtriya Swayamsevak Sangh üyeleriyle en az iki kez bir araya geldiğini raporlar ve “Friger Hindistan’da aralarında politikacılar, dinî liderler ve yayıncıların da olduğu etkili kişilerle yüzün üzerinde toplantı yaptığını iddia ediyor” sözlerini de aktarır.¹⁰⁹ Bunlar Hindistan Halk Partisi’nin 2014’teki seçim zafetlerinden önce gerçekleşmişti ve bu toplantılardan birinde katılımcılar arasında şu anda Hindistan hükümetinde etkili pozisyonlarda bulunan Ram Madhav ve Ravi Shankar Prasad da vardı.¹¹⁰ Friberg toplantıları doğrular ama bunları “gizli kapaklı bir komplo” değil, “yayıncılık işleri gereği” çevre yapma fırsatları olarak önemsizleştirir.¹¹¹ Her halükârda Arktos’un Facebook sayfasında Aralık 2013 tarihli bir paylaşımın Hindistan Halk Partisi yetkilileriyle yapılan bir toplantıdan bahsettiğini not etmek gerekir:

Avrupa ile Asya’daki gelenekçi ve muhafazakâr hareketler arasındaki işbirliği ihtimallerinden bahsettik, ayrıca liberal küreselci hegemonyaya karşı koymak için potansiyel stratejiler konuşuldu ve elbette geleceğe dönük kitap projeleri. [...] Arktos, Hint Sa-

107 Andersen, *Rising from the Ruins*, s. 157.

108 Right On, 2016, “Daniel Friberg: Europe rising - Freedom Congress (Wismar, Germany, 2016)” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=QyAgW2VgBcs> [erişim 17 Haziran 2018].

109 A.g.v.

110 Schaeffer, “Alt-Reich”

111 Arktos, 2018, “The Evolution of a Metapolitical Warrior” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=MybaxeU5b2g> [erişim 19 Haziran 2018].

ğ'nın Batı dünyasına açılan kapısı olmaya niyetli, bu da hem Hindistan'daki dostlarımız hem de başka yerlerde günümüz Hindistan'ına ilgi duyanlar için verimli olacaktır ve buradan çıkarılacak dünya ölçeğinde dersler vardır.¹¹²

Arktos ile Alternatif Sağ ve Hindu milliyetçiliği arasındaki bağlantıların gerçek kapsamı ne olursa olsun, Hindu ve Hint geleneklerini benimsemek Alternatif Sağ'a bir tür sansasyon ve derinlik illüzyonu katmıştır. Alternatif Sağ çevrelerinde aktif olan bir Avrupa Yeni Sağı düşünürü Tomislav Sunić, Evola'nın ırk teorilerine dair bir makalesinde "Beyaz 'süper ırkımız' için en iyi kültürel silah ortak Hint-Aryan mitlerimiz, menkıbelerimiz, ortak güç istencimiz ve kararlı, boyun eğmeyen trajik tavrımızdır" der.¹¹³ Gerçekten de Alternatif Sağ'daki çirkin internet hakaretleri, ki sıklıkla etnik Hintlere yönelir, hareketin bir tür kimlik ve amaç arayan kızgın beyaz erkeklerle dolu olduğunu gösterir. Dolayısıyla, bu tarz değersiz ve önemsiz takipçilerin beyaz adamı "üstün" bir kan bağına, kahramanca bir geçmişe ve eşit derecede muzaffer bir geleceğe bağlayan bir Hint-Aryan mitolojisi karışımını benimsemesi güçlü etki yaratabilir. Ancak bu tarz mitler en nihayetinde eski tür bir bağnazlığa ve yeni bir tür tiranlık biçimine haklılık katmaktan başka bir şey değildir.

112 Arktos Media, Facebook paylaşımı, 31 Aralık 2013. <https://www.facebook.com/Arktos/photos/a.296492987045025/766331276727858/?type=1&theater> [erişim 17 Haziran 2018].

113 Tomislav Sunić, "Julius Evola on Race", *The Occidental Observer*, 1 Mayıs 2010. <https://www.theoccidentalobserver.net/2010/05/01/sunic-evola-on-race>

Sonuç

12 Ağustos 2017’de Charlottesville, Virginia’daki Sağı Birleştir Mitingi Alternatif Sağ için bir kırılma ânıydı, ancak bu kırılma kendilerinin umduğu biçimde olmadı. Alternatif Sağ organizasyonlarında giderek artan şiddet ortamında duyurulan bu miting, büyük ölçüde internette örgütlü bu hareketin farklı isimlerinin ve fraksiyonlarının beyaz milliyetçilik için dayanışma içinde bir arada durabildiğini, her tür muhalefete karşı sokaklarda güç gösterebildiğini kanıtlamayı amaçlıyordu.

Sağı Birleştir Mitingi’nin sonucu onlarca yaralı ve kendisini neo-Nazi olarak tanımlayan James Fields’in bir grup karşı göstericinin arasına arabayla dalarak anti-faşist eylemci Heather Heyer’i öldürmesiydi. Fields 2019 yılında, Charlottesville’deki ABD Bölge Mahkemesi’nde yirmi sekiz ayrı federal nefret suçunda bedensel zarar oluşturmak, bir adet nefret suçu sonucunda da ölüme sebep olmaktan suçlu bulundu.¹ Alternatif Sağ çok uzun süreden beri kendisini bayat, kaba saba geleneksel Amerikan beyaz üstünlükçülüğüne taze bir alternatif olarak sunmaya çalışıyordu ancak Char-

1 Gary Robertson, “Killer of Heather Heyer Pleads Guilty to Hate Crimes Tied to Virginia Riot”, *Reuters*, 27 Mart 2019. <https://www.reuters.com/article/us-virginia-protests/killer-of-heather-heyer-pleads-guilty-to-hate-crimes-tied-to-virginia-riot-idUSKCN1R81V8>

lottesville'in akabinde dünyanın her yanındaki medya kuruluşları önde gelen Alternatif Sağ isimleri Nazi bayraklarıyla, kabile savaşçıları kılığında, kılıklı miğferli ve evde yapılmış silahlarla gösteren fotoğraflarla donanmıştı.² Olumsuz haberlerin odağı, ABD Başkarnı Donald Trump'ın beyaz üstünlükçüleri doğru düzgün kınaması sebebiyle genişliyordu.

Charlottesville Trump'ın seçiminden fayda sağlamaya dönük ki-birli bir girişimdi ama bunun yerine Alternatif Sağ'a en kötü anını yaşattı. Bazı Alternatif Sağ isimler, bu yarıda kalan organizasyonun başarı olduğunu iddia etse de Charlottesville Alternatif Sağ üzerine odaklanan olumsuz dikkati çok ciddi biçimde yoğunlaştırdı ve mitingden sonra Alternatif Sağ daha da düşmanca bir ortamda, ciddi birtakım engellerle karşılaşarak faaliyet gösterebilir oldu. Alternatif Sağ sonsuza dek o günkü olaylarla ilişkilendirilecek. Her ne kadar bu onlara dünya çapında ün kazandırdıysa da aynı zamanda hareketin keskin bir düşüşe geçtiği an oldu. Mitingden sonra geçen yıllar grup içi kavgalar ve bölünmelerle şekillendi, böylece paradoksal biçimde bu "hareketi" bir arada tutan ve büyük oranda zaten zayıf olan bağların kopmasında "Sağı Birleştir" hızlandırıcı bir işlev gördü. Charlottesville Amerika'da Alternatif Sağ'ın topyekûn çöküşü anlamına gelmemekle birlikte ciddi taktik değişikliklere sebep oldu ve hareketin doğasını değiştirdi.

Charlottesville'in etkisi, bir yıl sonra organizatör Jason Kessler çok da akıllıca olmayan bir biçimde "İkinci Sağı Birleştir Mitingi"ni örgütlemeye çalıştığında, yarıda kalan mitingin devamını yapmaya çalıştığı için Alternatif Sağ çevrelerinde ciddi tepki gördü. Kessler bir önceki mitinge katılan 1.500 kişiye karşın bu sefer Washington DC'de yirmi kişi gibi içler acısı bir kitleyi bir araya getirdi ve bunlara karşı olan protestocular tarafından sayıca ezilmiş durumdaydı.³

Alternatif Sağ Charlottesville'den bu yana birkaç uzun ve can

2 Ainara Tiefenthäler ve Natalie Reneau, "Swastikas, Shields and Flags: Branding Hate in Charlottesville", *New York Times*, 15 Ağustos 2017 [çevrimiçi video]. <https://www.nytimes.com/video/us/100000005360556/white-supremacist-symbols-charlottesville.html>

3 "Unite the Right: White Nationalists Outnumbered at Washington Rally", *BBC*, 13 Ağustos 2018. <https://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-45165656>

acıtıcı yıl geçirmekle birlikte, İkinci Sağ Birleştir Mitingi'ne katılım yoğunluğu hareketin ölümüne değil, tavrındaki bir değişikliğe işaret eder. Alternatif Sağ özel konferanslar düzenlemeye, Alternatif Sağ'daki en büyük Amerikalı ve Avrupalı isimleri bir araya getirmeye ve bir topluluk hissi oluşturmak için ağ oluşturmaya devam eder. Konuşmalar *YouTube* ve diğer sitelere yükleniyor, potansiyel kitle böylece genişliyor. *Daily Stormer* ve *The Right Stuff*, aşırı sağ topluluk inşası için daha küçük ölçekli, "Kitap kulüpleri" veya "havuz partileri" de denen daha özel buluşmalar yapılmasını salık vermiştir.⁴ Böylelikle, Charlottesville sonrası çevrimiçi platformlardan kovulma, açılan davalar ve Alternatif Sağ içindeki çatışmalar beyaz milliyetçileri biraz mola verip yeni koşullara uyum sağlamaya, hem internette hem de fiziksel dünyadaki stratejilerini gözden geçirmeye mecbur bırakmıştır.

Düşmanca ortam

Alternatif Sağ ilk günlerinden beri büyük ölçüde internette var olmuştur. İnternette kendisini Alternatif Sağ'ın parçası olarak gören binlerce kişi bulunabilecekken, bunların çok küçük bir kısmı gerçek dünyadaki aktivizme dahil olmuştur. Bu kitabın ikinci kısmı olan "Kültür ve Aktivizm" başlığı altında incelendiği gibi, Alternatif Sağ interneti eleman devşirme, düşman bellediği kişileri hedefe koyma ve "metapolitika" –uzun dönemli politik değişim için fikirleri ve kültürleri yayarak altyapıyı oluşturma işi– için kullanır. Sağ Birleştir, Alternatif Sağ'ın önde gelenleri tarafından sokak politikalarına girişme denemesi olarak düzenlendiyse de sokağa adam çekmek için bile internet üzerindeki araçları kullanmak gerekmiştir. Mitingi duyurmak, mitingi örgütleyenlerin iletişimini sağlamak ve seyahat masraflarını fonlama yoluyla karşılamak bunlar arasında sayılabilir. Mitingin bir skandala dönüşmesi Alternatif Sağ'dan pek çok kişinin daha önceden planlanmış halka açık organizasyonlara sırt çevirerek internet ortamına çekilmelerine ve kül-

4 "Alt Right Moving from Online to Real-World Activity", *Anti-Defamation League*, 13 Şubat 2017. <https://www.adl.org/blog/alt-right-moving-from-online-to-real-world-activity>

tür savaşını dijital yöntemlerle sürdürmek istemelerine yol açmıştır. İnternet aktivistleri anonim olabilir, Charlottesville'in başlarına açtığı davalardan ve aşağılanmadan kaçınmaları mümkün olabilir. Andrew Anglin Mart 2018'de *Daily Stormer*'da "kendi yuvarımızdan, kültürle angaje olarak kazandığımız kendi yerimizden başarıyla çıkarıldık ve kazanamayacağımız bir yere gittik" diye yazacaktır.⁵

Ancak, Charlottesville sonrası Alternatif Sağ, internetin bir zamanlar keyifle at koşturduğu gibi güvenli bir yer olmadığını da fark etmiştir. Anti-faşist *hacker*ların eylemlerine ek olarak –örneğin Alternatif Sağ'ın başlıca medya ağı olan Red Ice Creations miting günü sosyal medya hesaplarının *hack*lendiğini ve üye veritabanının çalındığını iddia etmişti–⁶ kamuoyundaki ciddi tepki sosyal medya platformlarında, ödeme hizmeti sunan şirketlerde ve reklam platformlarında Alternatif Sağ ile ilintili hesaplara yönelik yeni bir dijital kovuşturma dalgasını tetiklemiştir. Bu, onuncu bölümde "Alt-Tech: Dijital Mekânları Kurmak ve Yaratmak"ta incelendiği gibi Alternatif Sağ'dan bazılarının bazen Alternatif Sağ veya ona sempati duyanların yarattığı alternatif internet platformlarına sığınmasına sebep olmuştur. Buraların "ifade özgürlüğünün" politikalarının reklamı yapılır ve aynı zamanda buralar ödemeler konusunda daha büyük anonimlik sağlayabilir. Ancak bu alternatif platformların başarısı şu âna kadar inişli çıkışlı olmuştur ve ana akım platformlarda etkileşim kurmak Alternatif Sağ için başlıca odak noktası olmaya devam eder. Kimi alanlarda bu çaba Charlottesville sonrasında da büyümeye devam ediyor.

Anglin'in web sitesi *Daily Stormer* Charlottesville sonrasında bilhassa yoğun tepki görmüştür. Bunun sebebi kısmen bu web sitesinin Heyer'i "şişko, çocuksuz, 32 yaşında bir orospu"⁷ olarak

5 Andrew Anglin, "Decision Time for the Alt-Right: Which Way, White Man?", *Daily Stormer*, 22 Mart 2018. <https://archive.is/j5lp2>

6 Red Ice TV, 2017, "Red Ice Websites Hacked - Someone Really Hates Us" [çevrimiçi Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=uWF5i0qvF3Q> [erişim 31 Mart 2019].

7 Andrew Anglin, "Heather Heyer: Woman Killed in Road Rage Incident was a Fat, Childless 32-Year-Old Slut", *Daily Stormer*, 13 Ağustos 2017. <https://dailystormer.name/heather-heyer-woman-killed-in-road-rage-incident-was-a-fat-childless-32-year-old-slut>

tanımlaması, kısmen de site yöneticisi Andrew Auernheimer'in ("weev") Heyer'in cenazesinde "sahada insanlar görmek" için uğraştığını söylemesi olmuştu.⁸ Sağı Birleştir Mitingi'nden kısa süre sonra *Daily Stormer*'ın isim hakkına Google tarafından el koyuldu ve internette içerik barındırma hizmeti sunan *GoDaddy* siteyi sunucularından attı. *The Daily Stormer* bundan sonra çeşitli içerik sağlayıcılar arasında gezdi, tam on iki kere site ismine el koyuldu ve Anglin siteyi "tarihte en çok sansüre uğramış site" olarak tanımladı.⁹ Mart 2018'de, "seçim ile Ağustos'taki o meşhum gün arasında geçen bir yıldan kısa sürede en yukarıdan en aşağı düştük" yazacaktı.¹⁰ Bütün bunlara karşın, Anglin Haziran 2018'de "*Daily Stormer*'ın yarattığı trafik her zamankinden yüksek" diyordu ve burası hâlâ dünyadaki en önemli Nazi web sitesi olarak varlığını sürdürüyor.¹¹ Greg Johnson'ın Counter-Currents Publishing'i Charlottesville sonrası internette DDoS saldırısına hedef olmuştu ve Ağustos 2017'de ziyaretçi sayısında ciddi bir artış raporladıktan sonra Haziran 2018 itibarıyla ayda 150 bine geri dönmüştü ki bu 2017 ilkbaharına göre yalnızca küçük bir artış demekti.¹²

Alternatif Sağ *Stripe* ve *PayPal* gibi internetteki ödeme sağlayıcılardan da zarar gördü zira her iki firma da tanınmış Alternatif Sağ web sitelerinin ve eylemcilerinin kontratlarını iptal etti. Bu gelişme, Charlottesville öncesinde görece ılımlı Alternatif Sağ mensubu Kyle Chapman'ın (namı diğer "Based Stickman"), Alternatif Sağ blogu *Occidental Dissent* ve Ocak 2017'de Alternatif Sağ üyesi Richard Spencer'ı yumruklayan anti-faşistin başına ödül koyan fondama sitesi *WeSearchr*'ın kontratlarının iptal edilmesiyle başlamıştı. Sağı Birleştir Mitingi'nden sonra kovuşturma hızlandı ve Spen-

8 Andrew Auernheimer (weev) alıntısı şuradan: Will Worley, "Neo-Nazi Website Asks Readers to Target Funeral of Heather Heyer who Died in Charlottesville Violence", *The Independent*, 16 Ağustos 2017. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/americas-top-neo-nazi-website-daily-stormer-orders-followers-harass-funeral-heather-heyer-victim-a7895496.html>

9 *Daily Stormer*'ın web sitesinin alt başlığı "tarihte en çok sansürlenmiş yayın"dır.

10 Anglin, "Decision Time for the Alt-Right: Which Way, White Man?"

11 Andrew Anglin, "Daily Stormer Traffic Is Better than Ever", *Daily Stormer*, 20 Haziran 2018. <https://dailystormer.name/daily-stormer-traffic-is-better-than-ever>

12 Greg Johnson, "Happy Birthday to Us!", *Counter-Currents Publishing*, 11 Haziran 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/06/happy-birthday-to-us-8>

cer'in Ulusal Politika Enstitüsü, artık faal olmayan *Identity Evropa* (2019'da yerine Amerikan Kimlik Hareketi geçti) ve Counter-Currents çeşitli yaptırımlara maruz kaldılar. Ancak, ödeme sağlayıcıların yasaklamaları aşama aşama gerçekleşti ve *Stripe* hâlâ Alternatif Sağ ile ilintili pek çok web sitesinin ödeme sağlayıcısı olma-ya devam ediyor. Bunların bir sonucu olarak Alternatif Sağ ödeme platformları kurmaya çalıştı ancak bunda sınırlı başarı elde edebildi. Örneğin *Patreon* alternatifi olan *Hatreon* 2018'in başlarında çöktü. Bu da halihazırda mevcut olan *Bitcoin* ve *Monero* gibi kripto paralara olan ilgiyi artırdı. Merkezsiz sistemler olduğu için bunların sansürlenmesi neredeyse imkânsızdır ve örneğin bir kredi kartında sağlanması mümkün olmayan bir anonimlik söz konusudur. 2017'nin sonbaharında *Bitcoin*'in fiyatındaki hızlı yükseliş bu para biriminin kullanımını artırdı ve artık çoğu ünlü Alternatif Sağ ey-lemcisinin bir kripto para cüzdanı var.

Ancak, kripto para ve çek gibi yoğun çaba isteyen ödeme yöntemlerine bağlılık kimilerine zorluk da çıkarmıştır. Counter-Currents'tan Greg Johnson Ağustos 2018'de yılın o zamana kadarki bölümü için kurumun yalnızca 8.497,94 dolar gibi bir meblağ aldığı- nı söylemiştir ki bu yıllık 70 bin dolar olan hedeften çok uzak ve önceki yıllardan çok daha azdır.¹³ Ancak Johnson şahsen kripto paralardan epey gelir elde etmiştir. Aralık 2017'deki cüzdanı- nın değeri, o tarihlerdeki yüksek değerler sayesinde 100 bin dol- ların çok üzerindeydi.¹⁴ Bazıları ise daha bile çok kazanmıştı. Auernheimer'in Ağustos 2018'de *Bitcoin* cüzdanı 1.676.039 dolar gibi muazzam bir miktara karşılık geliyordu.¹⁵ Bu veriler, Alter- natif Sağ'ın teknoloji konusunda bilgili ve becerikli yapısına işa- ret eder.

Charlottesville sonrasında pek çok sosyal medya platformu Al- ternatif Sağ ile ilintili hesapları kapamak için yeniden harekete

13 Greg Johnson, "New Directions at Counter-Currents", *Counter-Currents Publish- ing*, 10 Ağustos 2018. <https://counter-currents.com/2018/08/new-directions-at-counter-currents/>

14 Joe Mulhall, "Huge Bitcoin Windfalls for the Alt-Right", *HOPE not hate*, 29 Ocak 2019. <https://www.hopenothate.org.uk/2018/01/29/huge-bitcoin-windfalls-alt-right>

15 A.g.m.

geçmiştir. *Twitter* özellikle Aralık 2017'deki politika değişikliklerinden sonra birçok ünlü Alternatif Sağ eylemcisinin hesabını kapamıştır. *Gab*, bir *Twitter* alternatifi olarak Alternatif Sağ çevrelerde kısa sürede ünlü olmuş ve Anglin gibi *Twitter*'da yasaklanan kimi isimler *Gab*'in en önde gelen kullanıcıları arasına girmiştir. Ancak *Gab* sadık bir kullanıcı tabanı oluşturmayı tam olarak başaramamıştır. Pek çok kullanıcı siteye çok az katkı yapar ve *Twitter* yasaklarına karşı bir yedek olarak burada hesaplarını açık tutar. Bu da diğer sosyal medya platformlarına kıyasla bu sitede daha az tartışmanın yapılmasına ve kullanıcılar arasında daha az etkileşim gerçekleşmesine sebep olur. Dolayısıyla bu, Alternatif Sağ'ın mecbur kalmadıkça farklı platformları kullanmaya niyetli olmadığını gösterir. *Gab*, *Reddit* alternatifi olan *Voat* ve *Facebook* alternatifi *VK* Alternatif Sağ'ın gettolaşması riskini, yani yeni kitlelere ulaşma potansiyelinin sınırlanmasını ve ana akım platformlarda mümkün olan medyanın dikkatini çekecek büyük eylemler yapma kapasitesinin azalmasını ifade eder. Alternatif Sağ hesaplarının yasaklanması Alternatif Sağ'ın erişimini daraltabilir ancak bu tarz yasaklar platformlar arasında tutarsız bir şekilde uygulanmıştır ve bazı üyeler ise sadece yeni bir kullanıcı adı alarak *Twitter*'a tekrar dönmüştür.

Charlottesville sonrası ciddi zorluklarla baş etmesine karşın Alternatif Sağcı içerik üreticileri *YouTube*'da büyüebilmiştir. *YouTube* hem mesajı yaymak açısından kritik önemdedir hem de bir dizi aşırı uç hesabı yasaklamasına karşılık Alternatif Sağ'a nispeten daha hoşgörülüdür, ayrıca Colin Robertson (namı diğer "Millennial Woes") gibi Alternatif Sağ hesapların canlı yayınlarını kullanıcıların videonun yaratıcısına "bahşiş verebildiği" "Super Chats" gibi uygulamalarla paraya çevirmesine de izin verir. Bu yöntem, kullanıcıların yasaklanabildiği *Patreon* gibi platformların yerine geçmiş ve Alternatif Sağ *YouTube*'cuları için kanallarından para kazanmanın yaygın bir yolu haline gelmiştir.

İnternetin bir kesimi ise nispeten zarar görmemiştir ve burası internetteki Alternatif Sağ etkinliği için bir güvenli liman olma-ya devam eder. İçerik yasaklarından muaf olan *4chan* ve *8chan* gibi mesaj panoları, ne kadar uç olursa olsun neredeyse her tür içeriğe müsamaha gösterir. *4chan*'in /pol/ altforumu hareketin büyü-

mesinde kritik rol oynamıştır; hem 4chan hem de 8chan Alternatif Sağ propagandasında, bilinçli dezenformasyonda ve Alternatif Sağ'ın kültür savaşını sürdürme yöntemi olan rastgele nefret kampanyaları gibi internet stratejilerinin gelişiminde önemli merkezler olmaya devam etmiştir. Ancak, Mart 2019'da Yeni Zelanda'da bir aşırı sağcı teröristin elli bir kişiyi öldürmesinden sonra Avustralya'daki internet hizmeti sağlayıcılarının çoğu saldırının video kaydını yayan web sitelere erişimi engellemeye karar verdiler ve bunlar arasında 8chan ile 4chan de vardı, yani yakın bir gelecekte buralar dahi Alternatif Sağ için güvenli mekânlar olarak kalmayabilir.¹⁶

Charlottesville sonrası Alternatif Sağ'da ayrışmalar ve bölünmeler

Sağı Birleştir Mitingi ironik biçimde hareketi daha da bölmüştür. Pek çok eylemci olup bitenler için başkalarını suçlarken, kimileri de hareketten tamamen kopmuştur. Colin Robertson Mart 2018'de “dağınıklık olur, kopukluk olur, bir de iç kavga olur – sığıtığının sonu gelmeyen iç kavgaları, kan davaları” der ve “ağzımıza sıçıldı” diye özetler.¹⁷

Charlottesville'den beri sokak politikalarını destekleyen ve halka açık organizasyonlar düzenleyenlere karşı yoğun tepki ortaya çıkmıştır. Charlottesville'den sonra Richard Spencer Amerikan üniversitelerini gezdiği turnesine devam etmiş ve Gelenekçi İşçi Partisi'ne mensup siyah giyimli Nazi kılıklı korumaları kendisine eşlik etmiştir. Bu pahalı turne Mart 2018'de, Michigan Üniversite-si'nde Gelenekçi İşçi Partisi eylemcileri Spencer neredeyse bomboş bir salonda konuşma yapabilsin diye anti-faşistlere saldırdıktan sonra yirmi beş kişinin tutuklanmasıyla sonuçlanmıştır.¹⁸ Ge-

16 Alexandra Ma, “4chan, 8chan, and LiveLeak Blocked by Australian Internet Providers for Hosting the Livestream of New Zealand Mosque Shootings”, *Business Insider*, 20 Mart 2019. <https://www.businessinsider.com/new-zealand-shootings-is-ps-block-4chan-8chan-liveleak-over-stream-2019-3?r=US&IR=T>

17 Millennial Woes, 2018, “Welcome to 2018” [çevrimiçi video]. <https://www.youtube.com/watch?v=BCdjoOQkQVc> [erişim 31 Mart 2019].

18 Simon D. Schuster ve Susan Svrluga, “‘Nazis Go Home!’ Fights Break out at Michigan State as Protesters, White Supremacists Converge for Richard Spencer

lenekçi İşçi Partisi bundan sadece birkaç hafta sonra, lider Matthew Heimbach ev içi şiddet sebebiyle tutuklanınca ve nihayetinde Heimbach'ın kayınpederi olan Gelenekçi İşçi Partisi kurucu ortağı Matt Parrott'u darp etme suçunu itiraf edince lağvedilmişti. Bu olay aktarıldığı kadarıyla Heimbach'ın Parrott'un karısıyla ilişki yaşamasıyla tetiklenmişti.¹⁹ Bütün bu olup bitenler Alternatif Sağ açısından son derece küçük düşürücüydü.

Charlottesville gibi planlı sokak protestolarında ortaya çıkması muhtemel şiddet olayları büyük Alternatif Sağ isimlerine karşı çeşitli davalar açılmasına sebep oldu. Bunlar arasında Charlottesville'de yaralanan on karşı protestocu adına organizasyonu düzenleyenlere açılmış bir dava da vardı.²⁰ Spencer Nisan 2018 tarihli bir videoda "Saldırı altındayım ve yardımınıza ihtiyacım var," diyerek, "ABD'deki en büyük ve vahşi bazı hukuk firmaları beni dava ediyor," diye ekliyordu.²¹ Ödeme siteleri platformlarından atılmakla birleşince, bu tür davalar bazı isimler için felaket oldu. Spencer aktarılanlara göre Mayıs 2018'de o kadar parasız kalmıştı ki kredi kartıyla 4.75 dolar tutan bir içeceği bile alamamıştı.²² Spencer'in *AltRight.com* sitesi de mayıs ayında bir sivil haklar grubu tarafından hedef gösterilince içerik sağlayıcı firma tarafından kapatılmıştı. Site şu anda aktif ancak canlı değil. Greg Johnson şunları söylüyor: "Hareketin 2017'deki yanlış kararlardan sonra iyileş-

Speech", *The Washington Post*, 5 Mart 2018. https://www.washingtonpost.com/news/grade-point/wp/2018/03/05/michigan-state-braces-for-white-nationalist-speech-as-protesters-converge/?noredirect=on&utm_term=.606ec28cf8e7

- 19 Brett Barrouquere, "Days after Guilty Plea, Matthew Heimbach Re-emerges in New Alliance with National Socialist Movement", *Southern Poverty Law Centre*, 24 Eylül 2018. <https://www.splcenter.org/hatewatch/2018/09/24/days-after-guilty-plea-matthew-heimbach-re-emerges-new-alliance-national-socialist-movement>
- 20 Aaron Katersky, "Charlottesville Rally Lawsuit to Proceed despite Nathan Damigo's Bankruptcy Filing", *ABC News*, 19 Şubat 2019. <https://abcnews.go.com/US/charlottesville-rally-lawsuit-proceed-nathan-damigos-bankruptcy-filing/story?id=61149383>
- 21 Kelly Weill, "Richard Spencer Was Supposed to Lead the Alt-Right to Victory. Now He's Begging for Money", *Daily Beast*, 2 Mayıs 2018. <https://www.thedailybeast.com/richard-spencer-was-supposed-to-lead-the-alt-right-to-victory-now-hes-begging-for-money>
- 22 Kate Bernot, "White Supremacist Richard Spencer's Card Was Declined for a \$4.75 Bar Tab", *The Takeout*, 9 Mayıs 2018. <https://thetakeout.com/white-supremacist-richard-spencers-card-was-declined-fo-1825899667>

mesi yıllar sürecektir” ve “Richard Spencer ve Ulusal Politika Enstitüsü gibi pek çok farklı girişimin tekrar ayağa kalkacağından hiç emin değilim.”²³

2019’un başlarında, eskiden beri aralarında husumet bulunan iki önemli isim tekrar sıcak savaşa girince Alternatif Sağ içindeki mevcut olan ayrılık çok daha derinleşti. Beyaz milliyetçi Alternatif Sağ içinde Greg Johnson ile Daniel Friberg arasındaki mesele tekrar patlayarak karşılıklı olarak cinsel ilişki amacıyla çocukları kandırma, internette kötü niyetle bilgi yayma, alkolizm ve suçluluk iddiaları savruldu. Bazı önde gelen isimler tarafsız kalmak için ellerinden geleni yaparken, Johnson onlara taraf seçmeleri için baskı yaparak şöyle dedi:

Friberg ve Forney ile işim olmaz. Friberg ve Forney ile iş yapan kimseyle iş yapmayacağım. Benim bu kişilerle hiçbir işim olamaz. Bunlar kanserdir, zehirdir ve dürüstlükten fersah fersah uzaktır. Tüm hayranları, destekçileri, size de savaş açıyorum.²⁴

Ayrışmalar aşırı sağ hareketlerde yeni bir olgu değildir ancak Charlottesville’den iki yıl sonra hareketin tam kalbinde bu kadar büyük bir yarılma, zaten parçalı bir ortamı darmadağın etmiştir.

Bu kadar muhalefetin, iç çatışmaların ve bölünmenin mevcut olduğu bir ortamda belki de Alternatif Sağ artık mevcut mu sorusunu sormak gerekir. Alternatif Sağ’ın varlığını tespit etmekte geç kalan medya yorumcuları geçtiğimiz birkaç yılda bu hareketin ölümünü ilan etmekte aceleci davrandılar. Hareketin içinde bile pek çok kişi “Alternatif Sağ” terimini kullanmayı bıraktı –Greg Johnson “beyaz milliyetçi hareket”ten bahseder olmuştur– ve *Unz Review*’dan Anatoly Karlin ise gayet açık biçimde “Alternatif Sağ Öldü” açıklamasını yapmıştı.²⁵ Ancak Alternatif Sağ hiçbir zaman kimi-

23 Greg Johnson, “Interview on Unite the Right 1 & 2”, *Counter Currents*, 9 Ağustos 2018. <https://www.counter-currents.com/2018/08/interview-on-unite-the-right-i-and-ii>

24 Greg Johnson alıntısı şuradan: David Lawrence, “Arktos Vs Counter Currents Feud Splits Alt-Right”, *HOPE not hate*, 5 Mart 2019. <https://www.hopenothate.org.uk/2019/03/05/arktos-vs-counter-currents-feud-splitting-alt-right>

25 Anatoly Karlin, “The Alt-Right Is Dead”, *The Unz Review*, 25 Mart 2018. <http://www.unz.com/akarlin/the-alt-right-is-dead>

lerinin düşündüğü gibi basit, formel, yapısal ve homojen, başı sonu belirli, tanımlanabilir bir aşırı sağ hareket olmamıştı. Giriş bölümünde “Uluslararası Alternatif Sağ”ı şöyle tanımlamıştık:

Uluslararası Alternatif Sağ, internette faaliyet gösteren ama gerçek hayatta da faaliyetleri olan bir harekettir. Hareket “beyaz kimliğinin” çokkültürlülük yanlısı ve liberal elitler ile sözde “Sosyal Adalet Savaşçıları” tarafından tehdit altında olduğuna inanan, bu grupların “siyaseten doğruculuğu” kullanarak Batı medeniyetini ve beyaz erkeklerin haklarını aşındırmaya çalıştığına inanan uluslararası bir dizi grup veya bireyden oluşur. Basitçe tanımlamak gerekirse “Alternatif Sağ” aşırı sağ görüşlü, küreselleşmeye karşı, geleneksel/yerleşik muhafazakârlığa radikal bir “alternatif” sunan bir gruplaşmadır. Mensuplarının eklektik ve birbirinden farklı yapısı ciddi anlaşmazlıklara yol açmakla birlikte, hepsi bir dizi çekirdek inanç etrafında bir araya gelmiştir.

Zaman zaman birlik ve işbirliği dönemleri –Trump’ın seçilmesi en büyük koordinasyon dönemine işaret ediyor– ya da bölünme dönemleri yaşandıysa da veya çeşitli derecelerde gerçek hayatta bir araya gelmeler söz konusu olsa da, bizim tanımımızla bu amorf hareket hâlâ varlığını sürdürüyor. Alternatif Sağ trolleri hâlâ sosyal medyanın her tarafındandır, Alternatif Sağ içerik üreticileri hâlâ uzun mu uzun videolar ve *podcast*ler yapıyor, Alternatif Sağ yazarlar hâlâ bir dolu makale yayımlıyor, Alternatif Sağ örgütleyicileri hâlâ dünyanın dört bir yanında konferanslar düzenliyor ve gayet iyi bilinen bazı isimler buralarda konuşma yapmak için seyahat ediyor. Alternatif Sağ’ın kendisini ortak ve açıkça tanımlaması veya Charlottesville’de olduğu gibi kolektif bir biçimde sokak hareketine girişmemesi Alternatif Sağ’ın mevcut olmadığı anlamına gelmez. Hareket her zaman merkezsiz ve yaygın bir ağdı, şimdi sadece biraz daha merkezsizleşmiş durumda.

- #MacronLeaks 194
 #MeToo hareketi 282, 286
- 120 Desibel Kampanyası 282
 1980'ler nostaljisi 169
 2blowhards 137, 257
 2channel 187, 311, 315
 4chan 15, 79, 162, 163, 166, 173, 176, 180, 186-202, 206, 210, 233, 238, 240, 273, 274, 310-312, 326, 344, 366, 379, 380
 5ch 311 96, 176, 192, 274, 311, 379, 380
 8chan 96, 176, 192, 274, 311, 379, 380
- I. Elizabeth 133
 XIV. Louis 133
- A Voice for Men 253, 254
 Abe, Şinzo 320
 Adam Smith Enstitüsü 156
 Adult Swim 172, 173
 Ahnenerbe 352, 353
- alfa/beta erkekler 274-276
 Alinsky, Saul 110
 Alt.seduction.fast (internet forum) 247
 AlternativeRight.com 51, 190, 365
 AltRight Corporation 20, 23, 32, 40, 104, 105, 109, 341, 350, 361, 362
 Alt-tech 209, 212-214, 217, 220, 223, 224, 376
 American Renaissance (AmRen) 31, 51, 63-65, 164
 Amerikan Gelenekleri Görenekleri, Mülkiyeti ve Aileyi Koruma Cemiyeti 158
 Amerikan Kimlikçi Hareket(i) 108, 109, 119
 ayrıca bkz. Identity Evropa
 Amerikan Özgürlük Partisi 321
 Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği 91
- Amerimutt/Le 56% Face (meme) 163
 Andersen, Joakim 30, 39, 66, 90, 164, 183, 275, 355, 363, 370
 androfil 301
 Anglin, Andrew 19, 20, 79, 80, 163-169, 180, 182, 193, 200, 221, 274, 276, 277, 279, 287, 376, 377, 379
 Angry Goy 177
 Anissimov, Michael 132, 139, 140, 150
 Anonymous 187
 Anti-Amerikancılık 13, 33, 37, 49, 50
 anti-feminizm 17, 198, 245, 246, 248, 251, 254, 256, 261, 262, 265
 antisemitizm 7, 36, 37, 60, 64, 73-76, 78-80, 82-85, 89-91, 115, 119, 135, 145, 164, 171, 173, 175, 193, 216, 227, 256, 257, 260,

- 263, 268, 331, 332, 340, 351, 364, 367
- arkeofütürizm 13, 23, 27, 36, 64, 129, 330
- Arktos Media Ltd 23, 24, 30, 32, 55, 106, 111, 119, 161, 271, 305, 322, 341, 353, 354, 356, 358-363, 370, 371
- Aryan kutup kökenleri miti 352, 364
- Aryan Nation Liberty Net* 213, 214
- Aryanlar 280, 284, 349-355, 357, 363-367, 369, 371
- Atalante Québec 116
- Athenaeum* 333
- Atkins, Brian 150
- Auernheimer, Andrew 167, 200, 228, 288, 366
- Avrasya Gençlik Birliği 346
- Avrasyacılık 13, 27, 336-339
- Avrupa Medeniyeti Araştırma ve Çalışma Grubu 13
- Avusturya 38, 55, 70, 99, 107, 109, 118, 123, 130, 155, 342
- Avusturya Özgürlük Partisi 343
- Banerjee, Sumanta 368
- Bannon, Steve 24, 25, 38, 156, 320, 321, 360-362, 369
- Batı Medeniyetini Savunan Öğrenciler 116
- Beale, Theodore 176
- Beam, Louis 213
- Bell, Michael 179
- Benjamin, Carl 193
- Bennett, Hadley 142
- Benoist, Alain de 12, 27, 28-30, 32-36, 38-40, 49, 56, 57, 64, 71, 105, 329, 337, 338, 352-354
- Beşşar Esad 325, 330, 332
- Beyaz Dünyanın Geleceği (konferans) 333
- Beyaz soykırımı 281
- Birleşik İran Cephesi 362
- BitChute* 219, 221, 222, 227, 228
- Bitcoin 227, 378
- Black Panther* (film) 174
- Black Pigeon Speaks 279, 320
- blackpill 250
- Blonde Butter Maker 282
- bloodsports* 204
- boklama [*shitposting*] 162, 199, 206
- Bolsonaro, Jair 325
- botlar 193, 194, 312, 326
- Bougas, Nick 83, 84
- Bowden, Jonathan 26
- Bowman, Sam 157
- Brahmin kastı 363, 364
- Breitbart News Network* 24, 107, 155, 192, 210, 293, 320, 354, 360
- Brimelow, Peter 31, 62, 152
- Britanya Ulusal Partisi 302
- Buchanan, Mike 254
- Buchanan, Pat 44, 64
- Budapeşte 32
- Cantwell, Christopher 89, 95, 97, 98
- Carlqvist, Ingrid 344
- Carlyle, Thomas 130, 138
- Cernovich, Michael 217, 327, 328, 332
- Champetier, Charles 28, 29
- Chapman, Kyle 202, 203, 219, 377
- Chaput, Gabriel Sohier 167, 303, 367, 368
- Charles Martel Cemiyeti 76
- Charlottesville 40, 112, 181, 209, 210, 232, 314, 333, 373-381
- Chateau Heartiste 254, 258
- ayrıca bkz.* Weidmann, James C.
- Clink, Tony 247, 248
- Cihat Karşıtı hareket 19
- Clinton, Hillary 165, 202, 238, 285, 329, 348
- Cloudflare* 224
- Counter.Fund 212
- Counter-Currents Publishing 24, 30, 46, 144, 145, 166, 211, 258, 275, 299, 335, 350, 358, 377
- CYBERNAZI 168, 178
- Çevrimiçi hasım topluluklar 185, 194
- Daily Shoah, The 79, 84, 170, 171
- Daily Stormer* 79, 81, 85, 107, 163, 167, 169, 177, 190, 191, 193, 200, 209-211, 221, 223, 224, 227, 228, 241, 274, 284, 297, 304, 359, 366, 367, 375-377
- Dalrock 256
- Damigo, Nathan 108, 110, 114, 182
- Damore, James 212
- Dampier, Henry 142
- Danelaw, Natt 178
- dazlak 180, 181, 340, 345
- DDoS saldırısı 223, 377
- Defend Europa 219
- Deist, Jeff 100
- Deleuze, Gilles 130
- demografik yerinden edilme 121
- Demokratik Ulusal Komite 325

- Derbyshire, John 143, 152
 derin devlet 90
 Devi, Savitri 358, 363-369
 Devlin, Francis Roger 64, 257, 303
 Dickinson, Pax 147, 212
Discord 177, 210, 235
Dispatch International 344
 Dokuzuncu Kimlikçi Fikirler Konferansı 283
 Donovan, Jack 55, 64, 106, 143, 260, 274, 275, 300-302, 318
 Dowson, Jim 334
 Dördüncü Siyaset Teorisi 336
ayrıca bkz. Dugin, Alexander
 Dugin, Alexander 13, 23, 27, 40, 335-342, 346, 353, 354, 359, 360, 362
 Duke Üniversitesi 26
 Duke, David 107, 172, 180, 333, 341, 347
 Dunstan, Jesse 170
 Duterte, Rodrigo 325
Echoes (meme) 84
 Elam, Paul 253, 258, 260, 262, 263, 266
 Enoch, Mike 79, 171, 200
ayrıca bkz. Peinovich, Mike
 erkek hakları hareketi 17, 248, 249, 260, 268; ve ikinci dalga feminizm 248, 268
 erkek kabileciliği 260, 300
 Erkekler Kendi Yoluna Gidiyor 249
 Erkekler ve Oğlanlar için Adalet 253
 erkeklere özel alanlar/ bölgeler 278
 erkeklik 7, 197, 262, 268, 271-274, 276, 281, 283, 285, 288
 eşcinsel evliliği 296, 301
 eşcinselliğin pazarlanması 292
 Etnik Quebec'liler Federasyonu 116
 etnoçoğulculuk/etnik çoğulculuk 28, 39, 48, 49, 70-72, 104, 105, 119, 135, 136, 338
 etnokültürel kimlik 49, 70, 71, 114, 116-119
 Evola, Julius 24-27, 37, 130, 143, 336-339, 352-354, 357-361, 365, 371
EXPO Magazine 23
 Ezoterik Hitlercilik 363, 366, 367
Facebook 115, 147, 149, 186, 206, 210, 211, 215, 217, 222, 327, 344, 370, 379
 Farnsbarns, Charlie 161
 Farrell, Warren 249, 253
Fash the Nation 170
fashwave 167-169, 175, 183
fashy saç kesimi 182
 Faye, Guillaume 13, 35, 36, 38, 50, 52, 53, 64, 106, 109, 129, 161, 168, 330
 Feit, Mel 248
 feminenlik 282
 feminizm 11, 17, 75, 176, 193, 237, 245, 246, 248, 249, 251, 255, 256, 259, 261-263, 266-269, 271, 274, 294
 Fields, James 373
 Fisher, Robert 255
 Follin, Marcus 177, 179, 277, 301
 Forney, Matt 89, 176, 256-260, 288, 304, 382
 Fortuyn, Pim 293
 Foucault, Michel 40
 Fowler, R.G. 365
ayrıca bkz. Johnson, Greg
 Francis, Sam 40
 Frankfurt Okulu 75
 Franklin, Warg 142
 Fransa 12, 27, 35, 37, 38, 48, 66, 70, 103, 194, 232, 239, 334, 342, 363
 Fransız Yeni Sağ 28, 29
 Fred Perry 182
 Free Speech Tech Alliance 212
 Freedom Radio 68, 94
Freezoox 224
 Freud, Sigmund 170
 Friberg, Daniel 23, 30, 32, 37, 39, 161, 271, 280, 305, 341, 354, 355, 370, 382
 Friedman, Milton 149
 Friedman, Patri 149
 Fuerza Nacional-Identitaria [Kimlikçi Milli Güç] 124
 Furie, Matt 163
Future Primaeval (blog) 143
 Fütürizm 141, 155, 168
Gab 212, 214-217, 221, 222, 224, 229, 326, 379
 Galef, Julia 152
 Gamergate 176, 177, 191, 192, 237, 246, 261, 262, 266, 274, 314
Gateway Pundit 240, 295
 Gillespie, Austin Mitchell 96
 Gionet, Tim 88, 219, 319
 Goa, 354
 Goad, Jim 89
GoDaddy 209, 210, 377
GoFundMe 212, 219, 220
 Golden One 177, 207, 301

- Goode, Virgil 321
 Google 84, 209, 212, 224, 226, 377
 Gottfried, Paul 89, 100, 102, 152
 Gould, Stephen Jay 61, 62
 GoyFundMe 220
 Gramsci, Antonio 30, 194
 GRECE 12, 27-30, 33, 35
 ayrıca bkz. Yeni Sağ
 Greene, Donovan 145
 Griffin, Brad 55, 114, 161
 Griffin, Nick 157
 Guattari, Félix 130
 Guénou, René 336, 337, 356-361, 365
 Güney Yoksulluk Hukuku Merkezi 59, 247, 256
- Habitable Worlds* (blog) 140
Hatreon 220, 378
 Havewala, Porus Homi 354
 HBD chick 66, 69
 Heidegger, Martin 27
 Heimbach, Matthew 289, 333, 334, 341, 381
 Hestia Society 137, 141-144, 157, 158
 Heyer, Heather 111, 209, 314, 373, 376, 377
 Hikikomori 313
 Hindistan 7, 17, 254, 349, 351, 354, 355, 363, 364, 367-371
 Hindistan Halk Partisi 368-370
 Hindu milliyetçiliği/
 Hindutva 350, 367-369, 371
 Hinduizm 354-357, 359, 363, 369
 Hint kast sistemi 357
 Hint-Avrupalılar 166, 179, 349, 351-356, 363, 365, 371
- Holokost/Yahudi Soykırımı 7, 9, 36, 73, 81, 344
 homofobi 172, 199, 256, 268, 276, 295, 299-303, 305
 Homohisteri 301-303
 homomilliyetçilik 292, 293, 297
 Hopkins, Katie 107
 Hoppe, Hans-Hermann 100, 101, 130, 132, 151
 Howe, Jared 94, 95, 101, 102
 Howe, Neil 361
 Hyde, Sam 172, 178
- Identitäre Bewegung Österreich 38
 Identity Evropa (IE) 103, 105, 108-115, 119, 124, 165, 181, 223, 378
 Identity Vanguard 104
 Imanuelsen, Peter 240
 In Mala Fide 257
InfoWars 216, 327
Instagram 222
 Irving, David 76
 Ishii, Hidetoshi 321
- İftira ve Karalama ile Mücadele Birliği 105, 180
 İnsan Biyoçeşitliliği 62, 65-69, 71, 72
 İnternet Araştırmaları Ajansı 327, 328
 İran 353, 355, 362
 İskandinav Direniş Hareketi 334
 İslâm 50, 51, 55, 57, 109, 122, 123, 203, 266, 292-294, 296, 298, 357, 359
 İslâm karşıtlığı 36, 338
 İslâmîleşme 104, 120-123
- Jazzhands McFeels 170
 Johnson, Charles C. 170
 Johnson, Greg 19, 33, 34, 37, 43, 46, 66, 106, 108, 145, 171, 207, 258, 275, 299, 302, 304, 335, 350, 364, 377, 378, 381, 382
 Jordan, Colin 19
 Jorjani, Jason Reza 10, 23, 24, 361, 362
 Joyce, Andrew 303, 358
- Kaldenberg, Wyatt 84
 Kali Yuga 349, 356, 357, 359, 360, 363-365, 367
 Kalki 363-367
 Karlin, Anatoly 382
 Katedral 127, 132, 133, 135
 Katehon 25
 Kazuhiro, Nakamura 321
 Kessler, Jason 374
 Kırım 331, 335, 340, 341, 343, 346
Kickstarter 220
 Kimlikçi Blok 105, 106
 Kollerstrom, Nick 80
 komple teorileri 14, 75, 156, 240, 262, 268, 277, 281, 326, 327, 341, 344
 Komünizm ve antikomünizm 33, 91, 96, 316, 328, 329, 336
 Kouprianova, Nina 341
 Krebs, Pierre 353, 354
 Kremlin 325, 327, 238, 331, 339, 340, 342-348
 Kripto para 8, 53, 213, 226, 227, 378
 Ku Klux Klan 13, 107, 170, 172, 213
 Kurbağa Pepe 83, 165, 202, 366
 Kurtagic, Alex 64, 365, 366
 Kuzeybatı Forumu 77

- Kuzey Sakini 352-355, 357, 360
Kültürel Liberteryenizm 131
- Land, Nick 129, 130, 134-136, 139-141, 143, 155, 157, 158
Lassen, Christian 351
Lauder-Frost, Gregory 322
Le Bon, Gustave 40
Leave.EU 107
Leghorn, Butch 304
LessWrong 138, 139, 152-155
Leuchter, Fred 81
lezbiyen 292, 297, 298
LGBT+ 11, 39, 117, 291-293, 295, 296, 298, 299, 303-305, 330, 343
Lichtmesz, Martin 106
ayrıca bkz. Semlitsch, Martin
Liddell, Colin 89, 332, 335
Lind, William 75
Lipstadt, Deborah 76
Lokteff, Lana 280-283, 320
Londra Forumu 31, 77, 322
Longshanks, Sven 365
Ludwig von Mises Enstitüsü 99
lulz 188, 199
Lynch, Trevor 171
ayrıca bkz. Johnson, Greg
- MacDonald, Kevin 36, 74, 76-78, 81, 116, 201, 321
Mada, Yoko 320, 321
Madhav, Ram 370
MakerSupport 220
Makine Zekâsı Araştırma Enstitüsü 150
Männerbund 275
- Marksizm/Marksist 30, 136, 195, 212, 298
ayrıca bkz. Marx, Karl; Gramsci, Antonio
Marx, Karl 35
Mateen, Omar 293, 304
McCarthy, Tara 287
McInnes, Gavin 12, 64, 88, 89, 181, 272, 273, 276, 281, 294-298
McLaren, Evan 305
meme estetiği 162, 163
Mencken Club 69, 144, 158
Merkel, Angela 281
metapolitika 29-32, 52, 53, 109, 114, 161, 162, 183, 184, 194, 375
Metzger, Tom 83
Michigan Üniversitesi 181, 380
milli anarşizm 14
Million Dollar Extreme (MDE) 172
Milliyetçi Çözümler konferansı 321
Mises, Ludwig von 99, 100, 130, 132
Mishima, Yukio 318
Modi, Narendra 368, 369
Moldebug, Mencius 40, 93, 127, 131, 137, 140, 157
ayrıca bkz. Yarvin, Curtis
Molyneux, Stefan 68, 75, 88, 94, 217, 236, 258, 277, 326
Moon Man (*meme*) 172
MoreRight (blog) 140
Morgan, John 24, 32, 119, 354, 356, 358, 361, 365
Motpol 30, 66, 355, 361
Murdoch Murdoch 173
Murray, Charles 60, 61, 101
Murray, Lawrence 366
Mülkiyet ve Özgürlük Derneği 101, 151
- Nally, Francis 305
Nasyonal Sosyalist Hareket 16
National Vanguard 335
NATO 46, 331, 332, 334
Nazi Partisi 26, 165, 328
Nehlen, Paul 224
neo-erkeklik 272
neo-kameralizm 134, 135, 149
neoliberalizm 292
neo-reaksiyon 7, 14, 54, 94, 128, 130, 131, 136, 137, 138, 140, 141, 142, 144, 146, 147, 154, 157
ayrıca bkz. reaksiyoner atmosfer
Netto Uyoku 309, 310, 312-316, 322, 323
New Balance 182
New York Forumu 31
Nietzsche, Friedrich 27
Nihon Daiitto 315
ayrıca bkz. Takata, Makoto
Nishimura, Hiroyuki 311
ayrıca bkz. 2channel
- O'Reilly, Farnham 350
Occidental Dissent 55, 114, 161, 365, 377
O'Meara, James 106, 300, 301
Ortodoks Hristiyanlık 331, 346, 347, 353, 359
Outside In (blog) 139-141
Overcoming Bias (blog) 138
- paganizm 352, 363, 365
Palantir 147
paleo-liberteryenlik 98, 99, 101
Palmgren, Henrik 23
parodi müzik 169, 170

- Parrott, Matt 145, 289, 333, 381
- Patreon 219, 220, 378, 379
- PayPal 147, 210, 213, 223, 377
- Peinovich, Mike 79, 82, 83, 171, 200, 201
- Peterson, Jack 252
- Pettibone, Brittany 107, 108, 111, 113, 219, 282, 341
- Philippot, Florian 293
- Pierce, William Luther 173
- Pilleater 305
ayrıca bkz. Nally, Francis
- PJ Media 61
- Pokémon Go 177
- Poole, Christopher 186, 189, 192, 310, 311
- Popovic, Srdja 110
- Posobiec, Jack 194, 328, 342
- Post-Anathema (blog) 143
- Prasad, Ravi Shankar 370
- Proud Boys [Gururlu Çocuklar/Oğlanlar] 182, 272, 274, 276, 278, 294, 295, 317
- Pulse gece kulübü saldırısı, Florida 293, 304
- Putin, Vladimir 325, 326, 330, 331, 335, 339-341
- Queer 292, 297, 299, 300
ayrıca bkz. LGBT+
- Radish Magazine 138, 143
- Radix Journal 55, 203, 210, 223, 341, 351, 355
- Ramsey, Paul 89
- Rand, Ayn 87, 89, 99
- Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) 369, 370
- Rasyonalist Çevre 138, 139
- Raymond, Benjamin 167
- Reaction Times 137
- Rebel Media 39, 193, 194, 280, 293, 296, 298
- Red Ice Creations 23, 219, 280, 320, 341, 379
- Reddit 54, 79, 148, 190, 191, 213, 214, 255, 311, 379
- r/theredpill (internet forumu) 255
- redpill (meme) 144, 255
- Regnery, William H. 76
- Renouf, Michèle 81, 82
- Return of Kings (RoK) (web sitesi) 283, 318
- Right Wing Death Squad (RWDS) 170
- Robertson, Caolan 293, 296
- Robertson, Colin 144, 211, 219, 222, 236, 283, 285, 287, 379, 380
- Rockwell, George Lincoln 328
- Rockwell, Llewellyn, Jr. 98, 99
- Rodger, Elliot 246, 252, 253
- Rodina (siyasi parti) 334
- Rodionov, Igor 339
- Roissy in DC 254
ayrıca bkz. Weidmann, James C.
- Rollo Tomassi 254
- Roma 355
- Roosh.com 254
ayrıca bkz. Valizadeh, Daryush
- Ross, Paul 247
- Rothbard, Murray 89, 98, 99, 101, 132
- Rowell, Tom 354, 355
- RT 342, 344, 348
- Rubin Report 151
- Rubin, Dave 151
- Rudolf, Germar 81
- Rus Emperyal Hareketi 334
- Rus Yürüyüşü 346
- Rusya 7, 17, 18, 66, 123, 241, 325-345, 347, 348
- sahte sosyal medya hesapları 237-239
- Sailer, Steve 67, 69, 89, 143
- Sakurai, Makoto 315
ayrıca bkz. Takata, Makoto
- Sargon of Akkad 193
ayrıca bkz. Benjamin, Carl
- Sartre, Jean-Paul 73, 82
- Savarkar, V.D. 368, 369
- savunma sanatları 277
- Scandza Forum 207
- Scharlach 140
- Schlegel, Friedrich 351
- Schmitt, Carl 26, 27, 50
- Scott, Alexander 138, 139
- Seasteading Enstitüsü 149, 153
- Seattle 31, 47
- Seleznyov, Gennadiy 339
- Sellner, Martin 70, 71, 107, 108, 113, 119, 121
- Semlitsch, Martin 106
- Serrano, Miguel 363-366
- Seventh Son 170
ayrıca bkz. Dunstan, Jesse
- Sheeet (meme) 163
- Shevchuk, Stanislav 334
- Silensky, Anton 143
- Silikon Vadisi 127, 129, 131, 146, 147, 149, 152-155, 158, 213, 216, 223
- Simmons, Harvey 37
- Simon Wiesenthal Merkezi 322
- Sion Protokolleri 75

- siyaseten/politik
doğruculuk 75, 83, 212,
360
- Slate Star Codex* (blog)
138, 139
- Sloterdijk, Peter 40
- Social Matter* (web sitesi)
141, 142, 144, 146, 157
- Sosyal Adalet Savaşçıları
(SJW) 10, 176, 272,
273, 383
- sosyalizm 13, 28, 91, 100
- Southern, Lauren 107,
108, 193, 219, 236, 280,
286, 287, 293, 298, 341
- Southern Nationalists of
Identity Dixie* 104
- SOVA 345
- Sovyetler Birliği 75, 328,
331, 364
- Spencer, Richard 11, 18,
23, 25, 26, 31-34, 37,
38, 47, 51, 62, 64, 65,
77, 88, 89, 100, 102-
107, 112, 113, 119, 143,
152, 165, 169, 178,
180-183, 190, 201, 202,
210, 211, 215, 219, 223,
227, 273, 275, 278, 284,
288, 289, 302, 305, 318,
332, 341, 344, 347, 350,
351, 353-355, 361, 365,
366, 377, 380, 381
- Spengler, Oswald 25, 26,
27, 40
- Sputnik News* 241, 330,
342
- Strauss-Howe 40
- Steam* (oyun platformu)
177
- Steves, Nick B. 141, 158
- Stewart, Ayla 280
- Stockholm 20, 23, 283,
344
- Stoeckel, Sabine 150
- Storey, Rik 97
- Stormfront* 190, 191, 213
- Strauss, William 40, 361
- Stripe* 377, 378
- Strom, Kevin Alfred 335
- Sunić, Tomislav 32, 64,
102, 116, 152, 321, 371
- Survive the Jive* 355
- ayrıca bkz. Rowsell,
Tom
- Swift, Taylor 170, 183
- Sydney Gelenekçi Forumu
158
- şüpheli topluluğu 203
- Tait, Amelia 196
- Tait, Joshua 93, 131, 135,
155, 157
- Takata, Makoto 315, 321,
322
- ayrıca bkz. Zaitokukai
ve Nihon Daiitto
- Taki's Magazine* 47, 67, 89
- Taylor, Jared 11, 19, 31,
34, 62-65, 67, 71, 89,
102, 107, 116, 143, 152,
180, 222, 320, 321, 366
- Telegram* 344
- televizyon 162, 171-175,
179, 183, 184, 198, 248,
294, 314, 341, 344
- The Matrix* (film) 175, 255
- The Occidental Observer*
(TOO) 76, 358
- The Occidental Quarterly*
(TOQ) 76, 257
- The Right Stuff* (TRS) 79,
84, 200, 303, 366, 375
- They Live* (film) 174
- Thiel, Peter 128, 147-154,
156
- Thomas Carlyle Genç
Reaksiyonerler Kulübü
138
- "Thotgate" taciz
kampanyası 287
- Thule 353-355, 357
- Thule-Seminar 353
- Tilak, Bal Gangadhar 351,
352, 354, 355, 363,
364, 369
- Tlon 149
- translık 293
- Trump, Donald 9, 10, 14,
16, 23, 24, 38, 43, 44,
59, 77, 113, 127, 128,
156, 165, 182, 202,
264, 285, 292, 295,
320, 325-329, 332, 348,
360, 362, 366-368, 370,
374, 383
- Turner, Hal 187
- "Twinks4Trump" 295
- Twitter* 59, 77, 138, 186,
193, 194, 210-212, 215,
216, 221, 222, 235, 238,
239, 289, 311, 326, 327,
332, 379
- Uber* 210
- Ukrayna 117, 124, 331,
334, 335, 340, 345, 346
- Ulusal Birlik [National
Alliance] 173
- Ulusal Erkekler Merkezi
248
- Ulusal Eylem 167, 226,
227, 229
- Ulusal Politika Enstitüsü
20, 23, 32, 77, 105,
118, 165, 202, 203,
210, 258, 273, 302,
353, 378, 382
- Uncuck the Right 170
- Unqualified Reservations*
(blog) 137
- Unz Review* 67, 382
- Urbis 149, 153
- Uygulamalı Rasyonalite
Merkezi 152
- Valizadeh, Daryush 248,
254, 257, 258, 260, 263,
264, 272, 283, 285, 288
- Vardon, Philippe 37

- Vedalar* 351
VDARE 31, 62, 67, 77
Vishnu 363, 364
VK 344, 345, 379
Voat 379, 213, 214, 221, 222
Vox Day 176
 ayrıca bkz. Beale, Theodore

waifu 319
Wallace, Hunter 55, 114, 161
 ayrıca bkz. Griffin, Brad
Warski, Andy 236
Warwick, Earl 97, 129
Warwick Üniversitesi 129
Washington DC 62, 99, 112, 143, 321, 334, 374
WASP Love 217, 218, 284
Watkins, Jim 311
Watson, Paul Joseph 18, 57, 75, 217, 272, 281, 286, 293, 297, 327, 328
weev 167, 200, 209, 228, 288, 366, 377
 ayrıca bkz.
 Auernheimer, Andrew
Weidmann, James C. 254, 255, 257, 259
Weinstein, Eric 153
Weinstein, Harvey 286
WeSearchr 107, 212, 220, 377

Wirth, Hermann 353
WhiteDate 218, 284
Wife With A Purpose 280
 ayrıca bkz. Stewart, Ayla
Willinger, Markus 38, 39, 55, 123
Wintrich, Lucian 295
Wolves of Vinland (Vinland Kurtları) 300
WrongThink 221

Xbox Live (oyun platformu) 175
Xurious 168

Yarvin, Curtis 40, 93, 127-129, 131-135, 137-139, 143, 146, 149, 151-157, 257
Yeni Sağ 23, 35, 103, 258, 300
 Avrupa Yeni Sağ 7, 12, 13, 17, 24, 27-30, 32-37, 40, 41, 44, 48-51, 56, 64, 90, 105, 109, 115, 121, 129, 161, 181, 184, 194, 195, 318, 329, 330, 335, 340, 345, 352-354, 356, 371
 Fransız Yeni Sağ 28, 29
 İskandinav Yeni Sağ 30
 Kuzey Amerikalı Yeni Sağ 30, 33, 70, 123, 347

Nouvelle Droite 23, 28, 34, 36, 38, 44, 103, 194
Yeni Zelanda 108, 122, 127
Yiannopoulos, Milo 57, 88, 108, 155, 156, 176, 192, 193, 210, 217, 222, 272, 274, 291, 293-297, 302, 344
 Tehlikeli İbne turnesi 295
Yockey, Francis Parker 329
Youcis, Emily 173
YouTube 64, 81, 94, 97, 151, 170, 172, 173, 203-205, 210, 211, 218, 219, 222, 235, 236, 238, 239, 272, 277, 279, 287, 327, 348, 355, 375, 379
Yudkowsky, Eliezer 138, 139, 150, 152, 155
Yüzüklerin Efendisi 174, 183

Zaitokukai 314-316, 322
 ayrıca bkz. Takata, Makoto
Zeiger 167, 303, 367
 ayrıca bkz. Chaput, Gabriel
Sohier
Zündel, Ernst 80

"Uluslararası Alternatif Sağ, internette faaliyet gösteren ama gerçek hayatta da faaliyetleri olan bir harekettir. Hareket 'beyaz kimliğinin' çokkültürlülük yanlısı ve liberal elitler ile sözde 'Sosyal Adalet Savaşçıları' tarafından tehdit altında olduğuna inanan, bu grupların 'siyaseten doğruculuğu' kullanarak Batı medeniyetini ve beyaz erkeklerin haklarını aşındırmaya çalıştığına inanan uluslararası bir dizi grup veya bireyden oluşur. Basitçe tanımlamak gerekirse 'Alternatif Sağ' aşırı sağ görüşlü, küreselleşmeye karşı, geleneksel/yerleşik muhafazakârlığa radikal bir 'alternatif' sunan bir gruptur. Mensuplarının eklektik ve birbirinden farklı yapısı ciddi anlaşmazlıklara yol açmakla birlikte, hepsi bir dizi çekirdek inanç etrafında bir araya gelmiştir."

Alternatif Sağ'ın (*alt-right* olarak kısaltılıyor) bir grup internet bağımlısı ergenin kendi aralarında eğleşmesi olmadığı Charlottesville'deki (Virginia/ABD) "Sağı Birleştir" mitingi sırasında ırkçılık karşıtı gruptan bir eylemcinin arabayla ezilerek öldürülmesiyle ortaya çıkmıştı. O günden sonra bu gruptakilerin hangi ideolojik yönelimlere sahip olduğu, nasıl bir toplumsal grubu temsil ettiği ve bundan sonra eylemlerinin nerelere varacağı pek çok araştırmacının, gazetecinin ve akademisyenin sorduğu soruların başında geldi.

Uluslararası Alternatif Sağ, "Nefret değil UMUT" ekibinden dört uzman araştırmacının hem bu soruların peşinden gitmesinin hem de Hindistan, Japonya ve Rusya gibi Avrupa dışı coğrafyalarda da Alternatif Sağ'ın izlerinin, desenlerinin ve ideolojik kaynaklarının araştırılmasının ürünü.

₺ 151

KDÜ'DEN MUAF TIR